

ព្រះ
ក្រឹត្យប្រកាស
និង
សេចក្តីប្រកាសខ្លះ
សុត្តន្តបិដក
មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋានសក
ចតុត្ថភាគ

២៣

លេខបទលេខទី ២

វិទ្យាសាស្ត្រជាតិ ភ្នំពេញ

ព.ស ២៥០៤

សុត្តន្តបិដក
១៣៣

មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋានសក

ចតុត្ថភាគ
១៩

២៣

ព.ស. ២៥០៤

សត្វត្ថបិដកេ
មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ
បត្តន្តោ ភាគោ

ឧបោ ភស្ស កតវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

គហបតិវគ្គោ
បរិមំ កណ្ណកស្មត្ថំ

[១] ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កតវា
ចម្បាយំ វិហរតិ កត្តកាយ ចោក្ខុណិយា តិរ
មហតា ភិក្ខុសង្ខេទ សុទ្ធិ ។ អដទោ បេស្សន
ច ហត្ថារោហបុត្តោ កណ្ណកោ ច បរិញ្ញាជណោ យេន
កតវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា បេស្សន ហត្ថា-
រោហបុត្តោ កតវន្តំ អភិវនេត្វា ឯតមន្តំ ចិសីនិ ។
កណ្ណកោ មន បរិញ្ញាជណោ កតវតា សុទ្ធិ សម្មោនិ
សម្មោនធិយំ តាដំ សារណិយំ វិគិសារត្វា ឯតមន្តំ
អដ្ឋាសិ ។ ឯតមន្តំ មិគោ ទោ កណ្ណកោ បរិញ្ញាជណោ

សត្វត្ថបិដក
មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក
បត្តន្តភាគ

សូមមេស្តាព្រះមានព្រះភាគ អរោហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះគន្ធិនោះ ។

គហបតិវគ្គ
កណ្ណកស្មត្រ ទី ១

[១] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ប្រជុំគង់នៅ ជិតទ្រូស្រះឆត្តក ក្បែរត្រៃវិចម្សា ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ
ច្រើនមួយ ។ សម័យនោះឯង បេស្សហត្ថារោហបុត្រ^(១) និងកណ្ណក-
បរិញ្ញាជណ ទាំងមូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ទើបបេស្សហត្ថារោហបុត្រ ថ្វាយចង្កៀព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុង
ទីដីសមត្ថ ។ ឯកណ្ណកបរិញ្ញាជណ និយាយកត់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះមាន
ព្រះភាគ លុះបេស្សចំពាក្យដែលក្តីកត់ទាក់ និងពាក្យដែលក្តីលើកហើយ
បិតនៅក្នុងទីដីសមត្ថ ។ កណ្ណកបរិញ្ញាជណ បិតនៅក្នុងទីដីសមត្ថហើយ

• ឈ្មោះ បេស្សៈ គាត់ត្រូវទ្រង់គង់ ។ អង្គកថា ។

សុន្ទរិយបិដក ចម្បីមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

កុណ្ឌីភ្នំ កុណ្ឌីភ្នំ កិក្ខុសង្ឃ អនុរិលោកេនា
 កកវន្តំ ឯតទេវោ អន្តរិយំ កោ កោតម អភ្នំតំ
 កោ កោតម យាវក្កំ កោតា កោតមេន សម្មា
 កិក្ខុសង្ឃ បដិចាទិកោ យេចិ តេ កោ កោតម
 អហោសុំ អភិកមដ្ឋានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេចិ
 កកវន្តោ ឯតបរមំយេវ សម្មា កិក្ខុសង្ឃ បដិចា-
 ទេសុំ សេយ្យថាចិ ឯតរហំ កោតា កោតមេន
 សម្មា កិក្ខុសង្ឃ បដិចាទិកោ យេចិ តេ កោ
 កោតម កវិស្សន្តំ អនាគតមដ្ឋានំ អរហន្តោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា តេចិ កកវន្តោ ឯតបរមំយេវ សម្មា
 កិក្ខុសង្ឃ បដិចាទេស្សន្តំ សេយ្យថាចិ ឯតរហំ
 កោតា កោតមេន សម្មា កិក្ខុសង្ឃ បដិចាទិកោតំ ។

សុន្ទរិយបិដក ចម្បីមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ក្រេឡកមៀនមីលកិក្ខុសង្ឃ ដែលគង់នៅសៀមស្វាត់ ហើយក៏ក្រាប
 ចង្អុលព្រះនាមព្រះភាគ ដូច្នេះថា ចតិក្រព្រះនាមដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យ
 ណាស់ ចតិក្រព្រះនាមដ៏ចម្រើន ចម្លែកណាស់ ព្រះព្រះនាមដ៏
 ចម្រើន បានប្រដៅកិក្ខុសង្ឃមានប្រមាណចំរុំពួក្នុង ឱ្យប្រតិបត្តិដោយល្អ
 ចតិក្រព្រះនាមដ៏ចម្រើន ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធានិទ្ធាយណា មាន
 ហើយ ក្នុងអតីតកាល តើព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគទាំង
 ខ្យាយនោះ ប្រដៅកិក្ខុសង្ឃដោយល្អ អស់កំណត់ត្រឹមចំរុំពួក្នុង ដូចជា
 កិក្ខុសង្ឃ ដែលព្រះនាមដ៏ចម្រើនប្រដៅដោយល្អ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 ដែរឬ ចតិក្រព្រះនាមដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទាំងខ្យាយណា ទាំងមានក្នុងអនាគតកាល តើព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធាន
 ព្រះភាគទាំងខ្យាយនោះ ទាំងប្រដៅកិក្ខុសង្ឃដោយល្អ អស់កំណត់ត្រឹម
 ចំរុំពួក្នុង ដូចជាកិក្ខុសង្ឃ ដែលព្រះនាមដ៏ចម្រើនប្រដៅដោយល្អក្នុង
 កាលឥឡូវនេះដែរឬ ។

(២) ឯកសារ កិច្ចសន្យា ឯកសារ កិច្ចសន្យា យើង
 គេ កិច្ចសន្យា អរហន្ត អតីតមន្ត្រី អរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ គេបី កកវន្ត ឯកសារយោង សម្មា
 ភិក្ខុសង្ឃ បដិចារន្ត សេយ្យជាបី ឯកសារ មយា
 សម្មា ភិក្ខុសង្ឃ បដិចារន្ត យើង គេ កិច្ចសន្យា
 កវិស្សន្តិ អតីតមន្ត្រី អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ
 គេបី កកវន្ត ឯកសារយោង សម្មា ភិក្ខុសង្ឃ
 បដិចារន្ត សេយ្យជាបី ឯកសារ មយា សម្មា
 ភិក្ខុសង្ឃ បដិចារន្ត សន្តិ ហិ កិច្ចសន្យា ភិក្ខុ
 វេស្សិ ភិក្ខុសង្ឃ អរហន្ត ទិណសាវិ វិសិក-
 វន្ត កកវន្ត ឯកសារយោង ឱហិកភាព អនុប្បត្តសន្តា
 បរិក្ខណកវិស្សន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធ វិស្សន្តិ សន្តិ
 បទ កិច្ចសន្យា ភិក្ខុ វេស្សិ ភិក្ខុសង្ឃ សេនា
 សន្តិសិលា សន្តិវន្តិ ឯកសារ ឯកសារវិស្សន្តិ

(២) ព្រះបាទព្រះភាគ ព្រះស្រីស្រីស្រី ខ្មោចក្នុងព្រះ
 យ៉ាងនេះហើយ ខ្មោចក្នុងព្រះ យ៉ាងនេះហើយ ខ្មោចក្នុងព្រះ
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធច្បែងខ្យលា មានហើយក្នុងអតីតកាល ព្រះ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគច្បែងខ្យលានោះ ក៏បានប្រយោជន៍ក្នុងសង្ឃ
 ដោយល្អ អស់កំណត់គ្រឹមចំណេះដឹង ដូចជាក្នុងសង្ឃ ដែលគេថាគត
 ប្រយោជន៍ដោយល្អ ក្នុងកាលវេទនាដែរ ខ្មោចក្នុងព្រះ ព្រះអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធច្បែងខ្យលា ខឹងមានក្នុងអតីតកាល ព្រះអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគច្បែងខ្យលានោះ ក៏នឹងប្រយោជន៍ក្នុងសង្ឃដោយល្អ អស់
 កំណត់គ្រឹមចំណេះដឹង ដូចជាក្នុងសង្ឃ ដែលគេថាគតប្រយោជន៍ដោយល្អ
 ក្នុងកាលវេទនាដែរ ខ្មោចក្នុងព្រះ ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនេះ មានក្នុង
 ភិក្ខុនេះ ជាអរហន្តទិណស្រព បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈច្រើនហើយ បានធ្វើ
 សោធន៍សក្ខីច្បែងស្រព បានដាក់ការចុះហើយ ធ្វើប្រយោជន៍របស់ខ្លួន
 ឲ្យស្រេចហើយ អស់សំយោងនេះក្នុងអតីតកាល មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ
 ព្រោះគ្រាន់ដឹងដោយប្រពៃ ខ្មោចក្នុងព្រះ មួយទៀត ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ
 មានភិក្ខុនេះ ជាសក្ខីច្បែងស្រព គ្រូសិលាដាច់ដាច់ ប្រព្រឹត្តនៅក្នុង
 សិលាដាច់ដាច់ មានបញ្ញាដាច់ដាច់ ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងបញ្ញាដាច់ដាច់ ក្នុង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តេ ចត្វសុ សតិច្យដ្ឋានេសុ សុច្យតិដ្ឋិតិភ្នំ វិហារនិ
 កកមេសុ ចត្វសុ វេទ កណ្តរក ភិក្ខុ កាយេ
 កាយាទុបស្សី វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា
 វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សនំ វេទនាសុ
 វេទនាទុបស្សី វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សនំ
 ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សី វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សនំ
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សនំ ។

(៣) ឯវំ វុត្តេ មេស្សោ ហត្តារោហចុត្តា កកវន្តំ
 ឯតនកោច អន្ទវយំ កន្តេ អក្ខតំ កន្តេ យាវ សុច្យត្តា
 ចិមេ ចត្តារោ សតិច្យដ្ឋានោ សត្តាចំ វិសុទ្ធិហោ សោក-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភិក្ខុចារិនីនោ អម្ពលំចិត្តសិប័ក្ខសតិច្យដ្ឋាន ៤ ឯសតិច្យដ្ឋាន ៤ នោ
 តើដូចម្តេចខ្លះ ម្ចាស់កន្លោះ ភិក្ខុក្នុងសាលានោះ ពិចារណានូវកាយក្នុង
 កាយដោយប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានសម្ប-
 ជញ្ញៈនិវិស្សាភី កម្លាំងចង្អុលកិលេសនិវាតនស្សក្នុងលោកកាយពិចា-
 រណានូវវេទនាក្នុងវេទនា ដោយប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅ
 កិលេស មានសម្បជញ្ញៈនិវិស្សាភី កម្លាំងចង្អុលកិលេសនិវាតនស្ស
 ក្នុងលោក ពិចារណានូវចិត្តក្នុងចិត្ត ដោយប្រក្រតី មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនិវិស្សាភី កម្លាំងចង្អុលកិលេស
 និវាតនស្សក្នុងលោក ពិចារណានូវធម៌ក្នុងធម៌ ដោយប្រក្រតី មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនិវិស្សាភី កម្លាំង
 ចង្អុលកិលេសនិវាតនស្សក្នុងលោក ។

(៧) កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ថេស្ស-
 ហត្តារោហចុត្ត ក៏គ្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា ចង្រ្កព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ ចង្រ្កព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចម្រើនណាស់ ព្រោះ
 សតិច្យដ្ឋានទាំង ៤ ដែលព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តិហើយដោយល្អនេះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសេចក្តីចាំសុខ ផលពូកសត្វ ដើម្បីកន្លងចង្អុលសេចក្តីលោក

របបវិន័យសុំ ឧទ្ធរណ៍សុំ ក្នុងរាជសម្បត្តិ

បរិទេវាធំ សមតិក្តោមាយ ធុត្តនោមនស្សនំ អត្តត្ថ-
 មាយ ញាយស្ស អនិគមាយ ចិត្តានស្ស សង្ខតិវិយា-
 យ មយម្យំ ហិ កន្តេ ភិហិ ឌុនាវសនា កាលេន
 កាលំ វេមេសុ ចតុសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុច្ឆតិដ្ឋិតចិត្តា
 វិហារម វេន មយំ កន្តេ កាយេ កាយានុបស្សំ(១)
 វិហារម អាតាបិថោ សម្បជានា សតិមន្តោ វិធម្យ-
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ វេននាសុ វេននានុបស្សំ-
 ថេ(២) វិហារម អាតាបិថោ សម្បជានា សតិមន្តោ
 វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ចិត្តេ ចិត្តានុ-
 បស្សំថេ(៣) វិហារម អាតាបិថោ សម្បជានា សតិមន្តោ
 វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ចេត្តេសុ ចន្ទានុ-
 បស្សំថេ(៤) វិហារម អាតាបិថោ សម្បជានា សតិម-
 ន្តោ វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ អច្ឆរិយំ កន្តេ
 អត្តតំ កន្តេ យាវក្ខំនំ កន្តេ ភកកំ ឯវំ មនុស្សគហនេ

១ ១. កាយានុស្សំ ។ ២ ១. វេននានុស្សំ ។ ៣ ១. ចិត្តានុស្សំ ។ ៤ ១.
 ចន្ទានុស្សំ ។

របបវិន័យសុំ ឧទ្ធរណ៍សុំ សម្បត្តិ ២

ឡឹកឡួល ដើម្បីធ្វើទុក្ខនិងវិបាកស្បែកសំពៅ ដើម្បីបានខ្លាចយមគ្គ
 ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់លាក់ ខ្លាចខ្លាចជាប្រាកដ ចង់ត្រូវអង្គីដ៏ចម្រើន ឯ
 ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ជាគ្រូបាសុ ស្រៀតជាក់ស តែងមានចិត្តកាំងល្អ ក្នុងសភាព
 ដ្ឋានព័រ ៤ នេះ មួយដងមួយកាល ចង់ត្រូវអង្គីដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះ
 អង្គ ជាអ្នកពិចារណាខ្លាចយមនិយាយនេះ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កម្ដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនិងស្មារតី កម្ដាប់បង្ខំអភិជ្ឈានិវេច-
 នស្សក្នុងលោក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ តែងពិចារណាខ្លាចវេទនាក្នុងវេទនា មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនិងស្មារតី កម្ដាប់បង្ខំ
 ខ្លាចអភិជ្ឈានិវេចនស្សក្នុងលោក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ តែងពិចារណាខ្លាចចិត្ត
 ក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនិង
 ស្មារតី កម្ដាប់បង្ខំអភិជ្ឈានិវេចនស្សក្នុងលោក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ តែង
 ពិចារណាខ្លាចអវិជ្ជាចម្រើន មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស មាន
 សម្បជញ្ញៈនិងស្មារតី កម្ដាប់បង្ខំអភិជ្ឈានិវេចនស្សក្នុងលោក ចង់ត្រូវ
 ព្រះអង្គីដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ ចង់ត្រូវអង្គីដ៏ចម្រើន ចម្រើនណាស់
 ចង់ត្រូវអង្គីដ៏ចម្រើន ព្រោះថាកាលថែមទុក្ខមានចិត្តសាញ់យ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គញ្ញសតំ

ឯវំ មនុស្សកសដេ ឯវំ មនុស្សសាវេយ្យ វត្តមានេ
 សត្តានំ ហិតាហិតំ ជាបាតិ កមាណញ្ញតំ កន្ត
 យនិទំ មនុស្ស ទុក្ខានកញ្ញតំ កន្ត យនិទំ
 ចសវេ អហញ្ញំ កន្ត បហោមិ ហត្ថិធម្មំ សាវេតុ
 យាវត្ថកោន អន្តរេន ធម្មំ កតាតតំ កាវស្សតិ
 សព្វានិ កានិ សាវេយ្យានិ ក្សដេយ្យានិ វន្តយ្យានិ
 ជិក្ខយ្យានិ ហតុកាវស្សតិ អម្ពាតាម្យន កន្ត ឆា-
 សាតិ វា បេស្សតិ វា កម្មកាវតិ វា អញ្ញជា ច
 កាយេន សមុធានវន្តិ អញ្ញជា ច វាចាយ អញ្ញជា
 ក ទេសំ ធិត្តំ ហោតិ អច្ឆរិយំ កន្ត អត្តតំ កន្ត
 យាវត្ថិទំ កន្ត កកវា ឯវំ មនុស្សកសដេ ឯវំ
 មនុស្សកសដេ ឯវំ មនុស្សសាវេយ្យ វត្តមានេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គញ្ញសតំ

កាលបើមនុស្សមានចិត្តស្រកាក មិនបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ កាលបើមនុស្ស
 មានចិត្តកល ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ ព្រះមានព្រះភាគ គង់ជ្រាបទូរ
 សេចក្តីប្រតិបត្តិ ដែលជាប្រយោជន៍និងមិនមែនជាប្រយោជន៍ របស់
 សត្វព្រឹទ្ធកាយបានប្រាកដ ចង់ត្រូវព្រះអង្គដឹងច្រើន ពួកមនុស្សមានចិត្ត
 សំញាប់ ចង់ត្រូវព្រះអង្គដឹងច្រើន ពួកសត្វចិញ្ចឹម មានចិត្តទិវង្គាយយល់
 ចង់ត្រូវព្រះអង្គដឹងច្រើន ចំណែកទាន់ខ្ញុំព្រះអង្គ កាចខ្លាខ្លាដំរីដែលឈ្នួ
 ខ្លាខ្លាបាន ក្នុងខណៈដែលខ្លាខ្លាដំរីមួយរំលោភខ្លះ ទំនិះដើរទៅដើរមក
 កាន់ខ្លាខ្លាបាន (តែលុះយូរទៅ) ដំរីនឹងធ្វើកិច្ចកលគ្រប់យ៉ាង គឺ
 ត្រួតត្រាគោន គោនកាច រៀបរា ត្រូវលន្តខ្លួនឱ្យប្រាកដទៀត ចង់ត្រូវ
 ព្រះអង្គដឹងច្រើន ចំណែកពួកដទៃ ជាខ្ញុំកំដៅក្តី ឬកម្រើក្តី ឬកសិ
 ឈ្នួលក្តី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ តែងប្រព្រឹត្តទៅវិធីយកាយផ្សេង ដោយវាចា
 ផ្សេង ព្រឹទ្ធកាយរបស់វាក៏ផ្សេង ចង់ត្រូវព្រះអង្គដឹងច្រើន អស្សាវណាស់
 ចង់ត្រូវព្រះអង្គដឹងច្រើន ចម្រុកណាស់ ចង់ត្រូវព្រះអង្គដឹងច្រើន ព្រោះជា
 កាលបើមនុស្សមានចិត្តសំញាប់យ៉ាងនេះ កាលបើមនុស្សមានចិត្តស្រកាក
 មិនបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ កាលបើមនុស្ស មានចិត្តកល ប្រព្រឹត្តទៅ

អរហន្តវិញ្ញាណ កន្លងសុត្តន្ត ចត្តាសុត្តន្ត បុគ្គល

ហិកាហិតំ ជាហតិ កហន្តញ្ញតំ ករុណំ យទិទំ
មទុស្សនំ ឧត្តានកញ្ញតំ ករុណំ យទិទំ បសវេតិ ។

(៤) វិវាទំ វេស្ស វិវាទំ វេស្ស កហន្តញ្ញតំ

វេស្ស យទិទំ មទុស្សនំ ឧត្តានកញ្ញតំ វេស្ស យទិ-
ទំ បសវេ ចត្តានេម វេស្ស បុគ្គលា សុត្តា សិវិដ្ឋ-
មាទា លោកស្មី កកមេ ចត្តានេ វេស្ស វេស្ស
ឯកទ្វេ បុគ្គលា អត្តន្តោ ហោតិ អត្តបរិកាមទា-
នុយោកមទុយុត្តោ វេស្ស មទ វេស្ស ឯកទ្វេ បុគ្គលា
ចរុត្តោ ហោតិ បរិកាមទានុយោកមទុយុត្តោ វេស្ស
វេស្ស ឯកទ្វេ បុគ្គលា អត្តន្តោ ច ហោតិ អត្ត-
បរិកាមទានុយោកមទុយុត្តោ ចរុត្តោ ច បរិកាមទា-
នុយោកមទុយុត្តោ វេស្ស មទ វេស្ស ឯកទ្វេ បុគ្គលា

អរហន្តវិញ្ញាណ កន្លងសុត្តន្ត បុគ្គល ៤ ពួក

យ៉ាងនេះ ព្រះមានព្រះភាគ គង់ជាបន្ទូលសេចក្តីច្រក់ច្រក់ ជាប្រយោជន៍
និងមិនជាប្រយោជន៍ (របស់សត្វទាំងនោះ) ជាប្រាណ ចតិគ្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ពួកមនុស្សមានចិត្តសំញ៉ា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកសត្វ
ចិញ្ចឹម មានចិត្តនិយាយល់ ។

(៤) ព្រះមានព្រះភាគ ច្រក់គ្រាស់ជា ម្ចាស់វេស្សៈ ដំណើរខ្ញុំ
យ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់វេស្សៈ ដំណើរខ្ញុំយ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់វេស្សៈ
ពួកមនុស្សមានចិត្តសំញ៉ា ម្ចាស់វេស្សៈ ពួកសត្វចិញ្ចឹមមានចិត្តឱ្យនិយ
យល់ ម្ចាស់វេស្សៈ បុគ្គល ៤ ពួកនេះ វែងមានក្នុងលោក បុគ្គល ៤
ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ម្ចាស់វេស្សៈ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ ជាអ្នក
ជុំកកម្តៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីជុំកកម្តៅខ្លួន ១ ម្ចាស់
វេស្សៈ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ ជាអ្នកជុំកកម្តៅអ្នកដទៃ ប្រកប
សេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីជុំកកម្តៅអ្នកដទៃ ១ ម្ចាស់វេស្សៈ ក្នុងលោកនេះ
បុគ្គលពួកខ្លះ ជាអ្នកជុំកកម្តៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បី
ជុំកកម្តៅខ្លួនឯងផង ជាអ្នកជុំកកម្តៅអ្នកដទៃ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម
ដើម្បីជុំកកម្តៅអ្នកដទៃផង ១ ម្ចាស់វេស្សៈ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទេវត្តន្តោ ហោតិ ធាត្តបរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ
ន បរន្តោ ច បរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ សោ
អទត្តន្តោ អបរន្តោ ទិដ្ឋេវ ទម្មេ ទិច្ឆានោ ទិព្វានោ
សីតិក្ខានោ សុខម្យជិសំវេទិ ព្រហ្មក្ខតេន អត្តនា
វិហរតិ វេសេសំ មេស្ស ពត្ថុំ បុគ្គលានំ កតតោ កេ
បុគ្គលោ ទិក្ខំ អារាជេតិ ។

(៥) យាយំ កន្តេ បុគ្គលោ អត្តន្តោ អត្តបរិភា-
បនាទុយោកមទុយុត្តោ អយំ មេ បុគ្គលោ ទិក្ខំ
ធារាជេតិ យោនាយំ កន្តេ បុគ្គលោ បរន្តោ បរិភា-
បនាទុយោកមទុយុត្តោ អយម្យំ មេ បុគ្គលោ ទិក្ខំ
ធារាជេតិ យោនាយំ កន្តេ បុគ្គលោ អត្តន្តោ ច
អត្តបរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ បរន្តោ ច បរិភា-
បនាទុយោកមទុយុត្តោ អយម្យំ មេ បុគ្គលោ ទិក្ខំ
ធារាជេតិ យោ ច ទោ អយំ កន្តេ បុគ្គលោ ទេវ-
ត្តន្តោ ធាត្តបរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ ន បរន្តោ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មាសម្ពុទ្ធសកំ

ជាអ្នកមិនដុតកម្ដៅខ្លួនឯង មិនប្រកបសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅ
ខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ មិនប្រកបសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បី
ដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលជាអ្នកមិនដុតកម្ដៅខ្លួនឯង ចាំមិនដុតកម្ដៅ
អ្នកដទៃនោះ ជាអ្នកសសេចក្ដីស្រែកឃ្លាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ជាអ្នក
លេក់ទុក្ខ មានសេចក្ដីគ្រេងកំ ទទួលនូវសេចក្ដីសុខ វែងឆាប់ខ្លួន
ដ៏ច្រើន ខ្នាលមេស្សៈ ចណ្ដាបុគ្គលទាំង ៤ ភ្នកនេះ កើបុគ្គលពួក
ណា ធ្វើចិត្តអ្នកឱ្យត្រេកអរបាន ។

(៥) ចកិក្រព្រះភន្តិដ៏ចម្រើន បុគ្គលណា ដែលដុតកម្ដៅខ្លួនឯង
ប្រកបសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅខ្លួនឯង បុគ្គលនេះ មិនធ្វើចិត្ត
ព្រះភន្តិឱ្យត្រេកអរទេ ចកិក្រព្រះភន្តិដ៏ចម្រើន បុគ្គលណា ដែលដុតកម្ដៅ
អ្នកដទៃ ប្រកបសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលនេះ ក៏ធ្វើ
ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះភន្តិ ឱ្យត្រេកអរមិនបានដែរ បកិក្រព្រះភន្តិដ៏ចម្រើន បុគ្គល
ណា ដែលដុតកម្ដៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅខ្លួន
ឯងផង ជាអ្នកដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ ប្រកបសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅ
អ្នកដទៃផង បុគ្គលនេះ ក៏ធ្វើចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះភន្តិ ឱ្យត្រេកអរមិនបានដែរ
ចកិក្រព្រះភន្តិដ៏ចម្រើន សុវេកបុគ្គលណា មិនដុតកម្ដៅខ្លួនឯង មិនប្រកប
សេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អត្តបរិភាសនាទុយោកមទុយុត្តោ បរទ្តោ ច បរ-
 បរិភាសនាទុយោកមទុយុត្តោ សោ អត្តាទញ្ច បរញ្ច
 សុទកាមំ ទុក្ខប្បដិក្ខលំ អាតាមេតិ បរិភាសេតិ
 វេទិយា មេ អយំ បុគ្គលោ ចិត្តំ ចារាជេតិ យោ
 ច ទោ អយំ បុគ្គលោ យេវត្តន្តោ ចាត្តបរិ-
 ភាសនាទុយោកមទុយុត្តោ ន បរទ្តោ ច បរិវត្តា-
 បនាទុយោកមទុយុត្តោ សោ អនត្តន្តោ អបរទ្តោ
 និដ្ឋេវ ធម្មេ ចិច្ឆានោ និទ្ធានោ សីតិភូតោ សុទប្ប-
 ដិសំវេទី ព្រហ្មក្រេតំ អត្តនា វិហរេតិ វេទិយា មេ
 អយំ បុគ្គលោ ចិត្តំ អាវាជេតិ ហទ្ធិ ចនាទិ
 មយំ កន្តេ កត្តាម ទហុកិច្ចា មយំ ទហុកាលី-
 ណេតិ ។ យស្សនាទិ ត្វំ មេស្ស កាលំ មញ្ញសិ-
 តិ ។ អថទោ មេស្ស ហត្តារោហបុត្តោ កតវតោ
 កាសិទំ អភិទទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 កកវន្តំ អភិវេទិត្វា បទត្តិណំ កត្វា បញ្ញាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្លៅខ្លួនឯងផង ជាអ្នកដុតកម្លៅខ្លួន
 ដទៃ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្លៅខ្លួនឯងផង បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថាធ្វើខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃ ដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ស្តាប់ខ្ញុំមាសេចក្តី
 ទុក្ខ ឱ្យក្រៅពេលវេលាអន្លះកន្លែង ដោយហេតុនេះឯង បានជាបុគ្គលនេះធ្វើ
 ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គឱ្យត្រេកអរចំពោះ ចិត្តព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះឯបុគ្គល
 ណា មិនដុតកម្លៅខ្លួនឯង មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្លៅ
 ខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនដុតកម្លៅខ្លួនដទៃ មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បី
 ដុតកម្លៅខ្លួនដទៃ បុគ្គលជាអ្នកមិនដុតកម្លៅខ្លួនឯង មិនដុតកម្លៅខ្លួនដទៃ
 នោះ ជាអ្នកសម្រេចស្រេកយ៉ាងក្នុងចិត្តច្បង ជាអ្នករលត់ទុក្ខ មាន
 សេចក្តីត្រជាក់ ទទួលសេចក្តីសុខ ជាអ្នកមានខ្លួនប្រសើរ បុគ្គលនេះ
 ទើបធ្វើចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឱ្យជ្រះថ្លា ឱ្យត្រេកអរបាន ដោយហេតុនេះឯង
 ចិត្តព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គនឹងឈរទៅ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានចិត្តច្រើន មានអំពើដែលត្រូវធ្វើច្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់
 ថា ម្ចាស់ចេស្សៈ អ្នកចូរដឹងកាលនៃដំណើរទៅរបស់អ្នក ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ មេស្សហត្តារោហបុត្តោ ត្រេកអររីករាយ
 នឹងភាសនរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោកអំពីភាសនៈ ព្រាមយុទ្ធិណ
 ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សណាហើយ ក៏ដើរចេញទៅ ។

ឧបទ្ទេសវិស្ស ឧទ្ទេសវិស្ស ឧបទ្ទេសវិស្ស

[៧] អថទោ ភគវា អចិរិយ្យក្កន្តោ មេស្សេ
 ហត្ថារោហបុត្តោ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ
 មេស្សេ ហត្ថារោហបុត្តោ មហាបញ្ញោ ភិក្ខុវេ
 មេស្សេ ហត្ថារោហបុត្តោ សតេ ភិក្ខុវេ មេស្សេ
 ហត្ថារោហបុត្តោ មុហុត្ថំ និសីទេយ្យ យោវស្សហំ
 ឥមេ ចត្តារោ មុត្តលេ វិគ្គារេន វិកដិស្សមិ មហាតា
 អន្តេន សំយុត្តោ អភវិស្ស អមិច ភិក្ខុវេ ឯត្តា-
 តាមិ មេស្សេ ហត្ថារោហបុត្តោ មហាតា អន្តេន
 សំយុត្តោតិ ។ ឯតស្ស ភគវា កាលោ ឯតស្ស
 សុគត កាលោ យំ ភគវា ឥមេ ចត្តារោ មុត្តលេ
 វិគ្គារេន វិកដេយ្យ វិគ្គារេន ភកវតោ សុត្វា ភិក្ខុ
 ធារេស្សន្តិកិ ។ តេនហិ ភិក្ខុវេ សុណាថ សាទុកំ
 មនសិករោថ កាសិស្សមិកិ ។ ឯវិ កន្តេតិ ទោ
 តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បច្ចុស្សេសុំ ។

ឧបទ្ទេសវិស្ស ឧទ្ទេសវិស្ស ឧបទ្ទេសវិស្ស

[៧] កាលវេលាមេស្សេហត្ថារោហបុត្រ ចេញទៅមិនទាន់បានយូរ
 ប៉ុន្មាន ទាន់ក្រោយនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងពួកភិក្ខុ
 ថា ខ្ញុំលក់កុំទាំងឡាយ មេស្សេហត្ថារោហបុត្រ ជាបណ្ឌិត ខ្ញុំលក់កុំ
 ទាំងឡាយ មេស្សេហត្ថារោហបុត្រ ជាអ្នកមានបញ្ញាច្រើន ខ្ញុំលក់កុំ
 ទាំងឡាយ ប្រសិនបើមេស្សេហត្ថារោហបុត្រ អង្គុយនៅមួយស្របក់ទៀត
 ទ្រង់រាំរាំអន្តរិក្ខុវិចិត្របុគ្គលទាំង ៤ ពួកនេះដោយពិស្តារសិទ្ធិ គាត់មុន
 ជាមិនបានសម្រេចប្រយោជន៍ច្រើន (ដល់សោភាវចន៍ផល) ខ្ញុំលក់កុំ
 ទាំងឡាយ តែបើទុកជាដូច្នោះ មេស្សេហត្ថារោហបុត្រ ក៏គង់តែបានប្រ-
 កចដោយប្រយោជន៍(១)ច្រើន ត្រឹមហេតុប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ពួកភិក្ខុក្រាប
 ចង្អុលថា ព្រះមានព្រះភាគ អចិរិយ្យក្កន្ត ៤ ពួកនេះ ដោយ
 រសចក្ខុពិស្តារ ដោយកាសិកណា ចង្រត្រព្រះមានព្រះភាគ នេះជាកាលគួរ
 ដល់កាសិកន្ត្រះ ចង្រត្រព្រះសុគត នេះជាកាលគួរដល់កាសិកន្ត្រះ ពួកភិក្ខុ
 បើបានស្តាប់កាសិក មេស្សេព្រះមានព្រះភាគដោយពិស្តារហើយ នឹងចង់
 ចាំបាន ។ ខ្ញុំលក់កុំទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរច្រៀតស្តាប់ចុះ
 ចូរធ្វើទុកកុំចិត្តឱ្យល្អចុះ គឺជាគតនឹងសម្តែងឱ្យរោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ
 ទទួលព្រះកុម្មជីកា មេស្សេព្រះមានព្រះភាគថា កុណា ព្រះអង្គ ។

១ នឹងបានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងភិក្ខុសង្ឃជន តើតសេចក្តីយល់ដឹងឡើងទៀតក្នុងការច្រើន
 សន្សំប្រាជ្ញាជន ។ អង្គកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចង្កៀមបណ្តសកំ

អធិបាទិបិ ធារេតិ អធិទត្តិបម្បិ ធារេតិ កុសចិរម្បិ
 ធារេតិ វាកចិរម្បិ ធារេតិ ផលកចិរម្បិ ធារេតិ
 កោសកម្ពលម្បិ ធារេតិ វលកម្ពលម្បិ ធារេតិ
 ឧធូកបក្ខម្បិ ធារេតិ កោសមស្សុលោ ចកោបិ ហោតិ
 កោសមស្សុលោ ចនា ទុយោ កមទុយុត្តោ ឧត្តត្ថកោបិ
 ហោតិ អាសទម្បដិក្ខុត្តោ ឧត្តដិកោបិ ហោតិ
 ឧត្តដិកម្បិ ធាទមទុយុត្តោ កណ្តាកាមស្សយិកោបិ
 ហោតិ កណ្តាកាមស្សយេ សេយ្យំ កម្បេតិ
 សាយតតិយកម្បិ ឧទកោរោហនា ទុយោ កមទុយុត្តោ
 វិហារតិ វតិ វរិយំ អនេកវិហិតំ កាយស្ស
 អាតាបទបរិភាបនា ទុយោ កមទុយុត្តោ វិហារតិ អយំ
 វុត្តតិ កិក្ខុវេ បុត្តលោ អត្តន្តោ មាត្រា មត្តបរិភាបនា
 ទុយោ កមទុយុត្តោ ។

[៧] កកមោ ច កិក្ខុវេ បុត្តលោ មាត្រោ
 មាត្រា មត្តបរិភាបនា ទុយោ កមទុយុត្តោ ។ វតិ កិក្ខុវេ វតិ កោ
 បុត្តលោ ឧត្តត្ថកោ^(១) ហោតិ សុករិកោ សាកុ-
 ណិកោ^(២) មាតរិកោ លុដ្ឋោ មជ្ឈយាតកោ ចោរោ

១ ឧ. វរិយំ ១ ២ ឧ. សាកុណិកោ ១ សាកុណិកោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្តសកៈ

កំមា ន ប្រើប្រាស់ស្សកម្មាភិមា ន ប្រើប្រាស់ស្សកម្មា ចានិក្រមក
 កំមា ន ប្រើប្រាស់ស្សក្រមិកំមា ន ប្រើប្រាស់សំពតំ ដែលគ្រូញដោយ
 សំបកក្រចៅកំមា ន ប្រើប្រាស់សំពតំ ដែលគ្រូញដោយសំបកផ្លូវលើកំ
 មា ន ប្រើប្រាស់សំពតំកម្ពល ដែលគ្រូញដោយសំពតំកំមា ន ប្រើប្រាស់សំ-
 ពតំកម្ពលដែលគ្រូញដោយរោមសត្វកំមា ន ប្រើប្រាស់សំពតំដែលគ្រូញ
 ដោយស្តេចខ្សែមកំមា ន ជាអ្នកទុកសក់និងពុកមាត់ ពុកចង្កា ប្រកប
 ព្យាយាម ក្នុងការទុកសក់និងពុកមាត់ ពុកចង្កា កំមា ន ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ឈរ ហាមខ្លាភារក្នុងយកំមា ន ជាអ្នកអង្គុយប្រហោនិ ប្រកបព្យាយាម
 អង្គុយប្រហោនិកំមា ន ជាអ្នកដេកលើបន្ទា សម្រេចខ្លាភារដេកលើបន្ទា
 កំមា ន ប្រកបព្យាយាមក្នុងការចុះត្រាំទឹក ក្នុង ១ ថ្ងៃ ៣ ថ្ងៃ ៥ ថ្ងៃ កំមា ន ខ្វល់
 ខ្វាយព្យាយាម ដើម្បីធ្វើការឱ្យក្តៅរាល់រាល់ច្រើនប្រការ មានសភាព
 យ៉ាងនេះដូច្នោះ ខ្មាលភិក្ខុចានិក្ខយ ចុះចុះចុះនេះគឺជាគម្រោង អ្នក
 ដុតកម្តៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្តៅខ្លួនឯង ។

[៨] ខ្មាលភិក្ខុចានិក្ខយ ចុះចុះចុះដែលដុតកម្តៅខ្លួនឯង ប្រកប
 សេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្តៅខ្លួនឯង ក៏ដូចម្តេច ។ ខ្មាលភិក្ខុ
 ចានិក្ខយ ក្នុងលោកនេះ ចុះចុះចុះ ជាអ្នកសម្លាប់ខ្សែម សម្លាប់
 ជ្រូក សម្លាប់សត្វស្លាប សម្លាប់ម្រឹក ជាអ្នកនេសាទក្រី ជាចោរ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសកៈ

កុត្ត អនន្តរហិតាយ ភូមិយា ហរិកុបសិក្ខាយ^(១)
 សេយ្យំ កាម្យតិ សោ^(២) ឯកស្សា ការិយា
 ស្រូវបាញាយ យំ ឯកស្មី ជនេ ទិវំ ហោតិ ភេទ
 រាជា យាមេតិ យំ ទុតិយស្មី ជនេ ទិវំ ហោតិ ភេទ
 មហេសី យាមេតិ យំ តតិយស្មី ជនេ ទិវំ ហោតិ
 ភេទ ព្រាហ្មណោ បុរោហិតោ យាមេតិ យំ ទកុត្តស្មី
 ជនេ ទិវំ ហោតិ ភេទ អត្ថិ ទុហិតិ^(៣) អរិសេសេន
 វជ្ជតោ យាមេតិ សោ ឯវាហា ឯត្តកា ទុសភា
 ហត្ថានុ យត្តាភាយ ឯត្តកា វជ្ជតោ ហត្ថានុ យត្តា-
 ភាយ ឯត្តកា វជ្ជតិយោ ហត្ថានុ យត្តាភាយ ឯត្តកា
 អជា ហត្ថានុ យត្តាភាយ ឯត្តកា ទុត្តា ហត្ថានុ
 យត្តាភាយ ឯត្តកា អស្សា ហត្ថានុ យត្តាភាយ^(៤)
 ឯត្តកា រុក្ខា ចិដ្ឋន្ត យុបភាយ ឯត្តកា ទព្វា
 លុយន្ត បរិសន្តាយាតិ^(៥) យេមិស្ស តេ ហោន្តិ
 ធាសាតិ វា បេស្សាតិ វា កម្មតារាតិ វា

១ គ. ហរិកុបត្ថយ ។ ២ គ. លោតិ ម ទិយ្យតិ ។ ៣ គ. ទុហិតិ ។
 ៤ គ. ឯត្តកា អស្សា ហត្ថានុ ឯត្តាភាយ ម ទិយ្យតិ ។ ៥ គ. ឯហិសន្តាយាតិ ។
 ៦ ឯហិសន្តាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសកៈ

សម្មមចទ្ធិក្រឡា ព្រះចន្ទៈលើវដ្តនី ដែលប្រកបដោយវត្ថុ មានណិរោធិ៍
 ដែលមិនស្តុកស្តុកនោះ នោះ ស្តេចនោះ សោយទឹកដោះស្រស់ចំពោះដោះ
 មួយ របស់មេតាមួយ ដែលមានក្នុងមានប្រស្រៀននឹងមេ មហេសី
 សោយទឹកដោះស្រស់ចំពោះដោះទី ២ ព្រាហ្មណបុរោហិត នឹងទឹកដោះ
 ស្រស់ចំពោះដោះទី ៣ ព្វជាភ្នំ ដោយទឹកដោះស្រស់ចំពោះដោះទី ៤
 ៦ ទឹកដោះសសសល់ពីនោះ ទើបឱ្យកូនគោបៅ ស្តេចនោះ ច្រង់ប្រាស់
 បង្ហាច់យ៉ាងនេះ ពួកគេវាទិយ្យយសម្លាប់គោទុស្តក ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ពួសម្លាប់ កូនគោឈ្មោលក្នុង ប្រមាណ
 ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ពួសម្លាប់ កូនគោភិក្ខុប្រមាណ
 ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ពួសម្លាប់ ព្រាហ្មណប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ពួសម្លាប់ រាជប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ពួសម្លាប់សេចក្តីប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់ការបូជា ពួកគេសេចក្តីប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីធ្វើប្រាសាទ ពួកគេ
 កាត់គ្រឿងឈើប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីធ្វើរថនិងនិក្រោលដូច្នោះ ពួកគេ
 ណាជាទ្រង់ដៃក្តី វាគ្រប់ប្រើក្តី ជាអ្នកធ្វើការសុំឈ្នួលក្តី របស់ស្តេចនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

នេវេមនុស្សាណំ តុន្តោ ភគវា សោ វេមំ លោកំ
 សនេវេកំ សមារកំ សព្វាហុកំ សស្សមណាប្រាហ្ម-
 ណំ ចជំ សនេវេមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា
 ចវេនេតិ សោ ធម្មំ នេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេ-
 កល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សត្យញ្ញនំ
 កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ ។
 តំ ធម្មំ សុណាតិ កហបតិ វា កហបតិបុត្តា វា
 អញ្ញករស្មី វា កុលេ បព្វា ជាតោ សោ តំ ធម្មំ
 សុត្វា ភថាភេត សុទ្ធិំ បដិលភតិ សោ នេន សន្តា-
 បដិលាភេន សមន្តាភោតា វេតិ បដិសញ្ញិត្តតិ សន្តាតោ
 យវវាសោ វជាថដោ អញ្ញោកាសោ បព្វត្វា នយំទំ
 សុកាវំ អកាវំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្ត-
 បរិសុទ្ធិំ សន្តលិទិកំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិកុំ យទ្ធជាហំ
 កេសមស្សំ ឱហវេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អញ្ញានេត្វា
 អការស្មា អនតារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។ សោ អចវេន
 សមយេន អប្បំ វា កោកក្កន្ធិំ បហាយ មហន្តំ វា
 កោកក្កន្ធិំ បហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវដ្តំ បហាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ខែទៅខាងនិមនុស្សទាំងឡាយ បានក្រាស់ជំនិសច្ចធម៌ លែងត្រឡប់មក
 កាន់ភពថ្មីទៀត ព្រះគថាគរនោះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយព្រមព្រៀង
 របស់ខ្លួន ឲ្យលោកនេះ ព្រមទាំងទៅលោក មារលោក ព្រហ្មលោក
 ឲ្យពាក្យសត្វ ព្រមទាំងសមណប្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេព
 ទាំងមនុស្សជីវសស ហើយប្រកាស ព្រះគថាគរនោះ សម្តែងធម៌
 មានលម្អចរដើម ចទកណ្តាលនិងចទចុន្ត ព្រះគថាគរ ប្រកាសព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌ ព្រមទាំងអក្ខនិងក្សញ្ញានៈ ពេញចរិយ្យណិច្ចស្តទាំងអស់ ។
 គហបតិ ឬ កូនខែនគហបតិ ឬ ជនគ្មកកើតក្នុងត្រកូលណាមួយ ក្នុងកាល
 ជាខាងក្រោយ វែមនិបានស្តាប់ធម៌នោះ លុះគេស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏
 បានឲ្យសន្តាន្តិព្រះគថាគរ លុះគេប្រកបដោយសទ្ធានោះ វែមនិចិបា-
 ណាដូច្នោះថា យវវាស ចន្លឿតណាស់ ជាដូរខែចូល ចេញដូចចំបង
 ទកាសល្អ កាលចំគាត្វាអញ នៅជាគ្រហស្ថគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក៏មិនងាយនឹង
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យចរិយ្យណិកមួយយ៉ាង ឲ្យចរិយ្យទូតមួយយ៉ាង
 ដូចជាស័ន្ធិ ដែលគេទាត់ហើយនោះទេ បើដូច្នោះគួរតែគាត្វាអញ កោរ
 សក់និងពុកមាត់ ពុកចង្កី ប្រស្ងៀកដៃលាប រំពងជ្រលក់ទំពក់
 ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះស ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក ជននោះ
 ក៏លះចង់នៃទ្រព្យភិក្ខុ លះចង់ទ្រព្យច្រើនក្តី លះចង់ញាតិវង្សភិក្ខុ

ឧបាសម្ពុទ្ធ កន្ទាតសុត្តន្ត សិក្ខាសាដីវសមាធិត

មហាន្តំ វា ញាតិបរិវេន្តំ បហាយ តេសមស្សំ ឱហា-
រេត្តា កាសាយាធិ វត្តាធិ អន្តរេត្តា អការស្នា អន-
ការិយំ បព្វជតិ ។

(១២) សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាធា កិក្ខុនំ សិ-
ក្ខាសាដីវសមាធិតោ ចាលាតិចាតំ បហាយ ចាលា-
តិចាតា បដិវិរោតោ ហោតិ ធិហិតនណ្តោ ធិហិត-
សត្តោ លដ្ឋិ នយាបន្តោ សព្វប្បណក្ខតហិតាទុក្ខម្បិ
វិហារតិ អនិច្ឆាធានំ បហាយ អនិច្ឆាធានា បដិវិរោតោ
ហោតិ និច្ឆាធាយំ និច្ឆាធិកដ្ឋិ អថេលេន សុចិក្ខុតេន
អត្តនា វិហារតិ អព្រហ្មចរិយំ បហាយ ប្រហ្មចារិ ហោតិ
អារាចារិ(១) វិរោតោ មេត្តេតា តាមទន្ធា មុសាវាទំ បហាយ
មុសាវាទា បដិវិរោតោ ហោតិ សទ្ធាវាទំ សទ្ធសន្ធា
ថេតោ បព្វយិកោ អវិសំវាទេកោ លោកស្ស ចិសុណំ
វាទំ បហាយ ចិសុណាយ វាទាយ បដិវិរោតោ ហោតិ
វេតោ សុត្តា ន អមុត្រ អត្តាតា វេសេសំ កេធាយ
អមុត្រ វា សុត្តា ន វេសេសំ អត្តាតា អមុសំ កេធាយ

ឧបាសម្ពុទ្ធ កន្ទាតសុត្តន្ត ករណីប្រមណេយសិក្ខានិស្សនិវ

លះចង់ញាតិវិទ្យុច្រើនក្តី ហើយកោសេកនិងពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្រៀក
ផ្តល់សំរាប់ជ្រលក់ទឹកចត់ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះស ។

(១២) លុះដទៃនោះ ចូលយំទំនេរហើយ ដល់ព្រមដោយសិក្ខានិង
សាដីវសម្រាប់កិក្ខុវាទីឡាយ ហើយលះបាណាតិចាត ជាអ្នករៀបចំ
បាណាតិចាត ជាក់ចុះខ្លាំងក្លា ជាក់ចុះខ្លាំងត្រឡឹងស្រួល មានសេចក្តី
ភៀនខ្មាស ប្រកថដោយសេចក្តីកាលិកតាស្ត ជាអ្នកចាត់សេចក្តីអនុ-
គ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វមានជីវិតទាំងពួង ជាអ្នកលះអនិច្ឆាទាន
រៀបចំអនិច្ឆាទាន កាន់យកត្រៃត្រូវដល់អនិច្ឆា ប្រាថ្នាត្រៃត្រូវ ដែល
អនិច្ឆា មានខ្លួនស្អាត មិនមែនជាអ្នកល្មុប ជាអ្នកលះអព្រហ្មចរិយធម៌
ប្រព្រឹត្តប្រហ្មចរិយធម៌ ប្រព្រឹត្តឆ្ងាយ រៀបចំអមុសំ ជាធម៌សម្រាប់អ្នក
ស្រុក ជាអ្នកលះមុសាវាទ រៀបចំមុសាវាទ ពោលតែពាក្យពិត តែ
ពាក្យពិត មានសម្តីខ្លាំងក្លា គួរឱ្យអ្នកជឿបាន មិនពោលពាក្យឱ្យ
ទុសចំពោះសត្វលោក ជាអ្នកលះចិសុណាវាទ រៀបចំចិសុណាវាទ
ពួកតិច័ន្ទៈ មិនទាំយកទៅប្រាប់ចំពោះ ដើម្បីចំបែកពួកជននេះ ឬ ពួក
ទីឯណោះ មិនទាំមកប្រាប់ដល់ពួកជននេះ ដើម្បីចំបែកពួកជនឯណោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្ត

ឥតិ ភិញ្ញាចំ កំ សទ្ធាតា សហិតាចំ កំ អនុច្យ-
 ធាតា សមត្តារោមេ សមត្តារោមេ សមត្តទទ្ធិ សមត្តក-
 រណី វាចំ ភាសិតា ហោតិ ធម្មសំ បហាយ ធម្មសាយ
 វាចាយ មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ យា សា វាចា ទេលា
 កណ្តសុទា មេមនីយា ហនយន្តមា ទោវី តហុជន-
 កណ្តា តហុជនមនាថា តថាវុធិ វាចំ ភាសិតា ហោតិ
 សម្មប្បលាបំ បហាយ សម្មប្បលាថា មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ
 កាលវាទំ ក្ខតវាទំ អត្តវាទំ ធម្មវាទំ វិជយវាទំ និទា-
 ទវតិ វាចំ ភាសិតា កាលេន សាមទេសំ បរិយទ្គ-
 វតិ អត្តសញ្ញាតំ ។ សោ វិជក្កមក្ខតក្កាមលេមារម្មា^(១)
 មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ ឯកកត្តិកោ ហោតិ វត្ថុបរោតោ វិរោតោ
 វិកាលកោជនា ទទ្ធិកតវាទិកវិស្សកេនស្សនា មជ្ជិវិរោតោ
 ហោតិ មាលាកទ្ធវិលេបនទារណមណ្ឌលវិក្ខុសទដ្ឋានា
 មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ ទុទ្ធាសយនមហាសយនា មជ្ជិវិរោតោ
 ហោតិ ជាត្របរាជតប្បដិក្កហាលា មជ្ជិវិរោតោ ហោតិ

១ ១ ម. ពិជក្កមក្ខតក្កាមលេមារម្មា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កន្ត

ជាត្របរាជតប្បដិក្កវេន ដែលបែកគ្នាហើយ ឬផ្ទុយជ្រាមជ្រូនផង
 ដែលព្រមព្រៀងគ្នាស្រាប់ហើយ មានសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាចំគ្រកកា
 គ្រកកាក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពេញចិត្តក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពោល
 តែសម្តីដែលជាចំធ្វើខ្លួនសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាត្របរាជតប្បដិក្ក វៀរចាក
 ធម្មសំរាម វាចាណាមិទមានៈពាស សុខដល់គ្រឿង គួរជាចំស្រឡាញ់
 គួរយកទុកក្នុងហឫទ័យ ជាពាក្យរបស់អ្នកត្រូវ ជាចំប្រាថ្នា របស់ជន
 ច្រើន ជាចំគាប់ចិត្ត របស់ជនច្រើន ក៏ពោលតែវាចាមានសកម្មភាព
 ជាត្រប លេសម្បប្បលាបៈ វៀរចាកសម្មប្បលាបៈ ពោលតែក្នុងកាល
 ដែលគួរ ពោលតែពាក្យដែលពិតប្រាកដ ពោលតែអត្ត ពោលតែធម៌
 ពោលតែវិន័យ ពោលតែវាចា ដែលគួរកម្ពស់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាវាចាមាន
 គ្រឿងកាតិ កាមកាលគួរ មានកំណត់ ច្រកបរោយប្រយោជន៍ ។ កិកុ
 នោះ វៀរចាកការផ្តាច់ម្ជិលពីដីគាមនិងក្នុងគាម ជាត្របរាជតប្បដិក្ក
 ពេល វៀរចាកការបរិភោគក្នុងវេលាត្រូវ វៀរចាកការបរិភោគក្នុងកាល
 ខុស វៀរចាកការកំ ច្រៀង ច្រងំ និងការមើលល្បែងផ្សេងៗ វៀរចាក
 ការច្រឡំច្រងំចំគាប់តែនិងនិការស្តុកស្តាន (ពន្ធកាយ) ដោយអ្នកម្រង
 គ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ វៀរចាកការដេក ឬផ្ទុយលើ
 កាសនៈដ៏ខ្ពស់ និងកាសនៈដ៏ប្រសើរ វៀរចាកការទទួលបាននិងត្រាក់

ឧបាសិទ្ធស្ស ពន្ធករស្ស ឥត្តសាសីសមាធិត

អាមកកងញ្ញប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ អាមក-
 មំសប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ឥត្តិកុមារិកាប-
 ដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ធាសីនាសប្បដិក្កហណា
 បដិវិរតោ ហោតិ អជេលកប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ
 ហោតិ កុក្កុដស្សកប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ
 ហត្ថិកវិស្សវឌ្ឍប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ទេត្ត-
 វត្ថុប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ ហោតិ ទ្រុតយ្យប្បដិក្កហណា
 បដិវិរតោ ហោតិ កយវិក្កយា បដិវិរតោ
 ហោតិ តុលា ក្រដកំស ក្រដមាណក្រដា បដិវិរតោ ហោតិ
 ទុក្កោដនវត្សនិកតសាវិយោកា បដិវិរតោ ហោតិ
 ចេនទវនតទ្ធនវិបរាមោសអាណាបសហសាភាព ប-
 ដិវិរតោ ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋា ហោតិ កាយបរិ-
 ហារិកេន ចិវរេន កុដិបរិហារិកេន ចិណ្ឌនាភេន
 យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាទាយេវ បក្កមតិ ។
 សេយ្យជាមិ នាម បក្កិ សកុណោ យេន យេនេវ ទេតិ
 សបក្កការោវ ទេតិ វិវេវេវ វិក្កុ សន្តុដ្ឋា ហោតិ

ឧបាសិទ្ធស្ស ពន្ធករស្ស ករណីព្រមដោយសិក្ខានិសាសីវិ:

វៀរោកការទទួលស្រ្តីស្រីសំ វៀរោកការទទួលសាច់ដៅ វៀរោកការ
 ទទួលស្រ្តី និងក្មេងស្រ្តី វៀរោកការទទួលខ្ញុំស្រី និងខ្ញុំច្រុស វៀរ
 ោកការទទួលពន្ធនិងចៀម វៀរោកការទទួលមាត់និងជ្រូក វៀរោក
 ការទទួលដី គោ សេះឈ្មោល និងសេះញី វៀរោកការទទួលស្រែ
 និងចំការ វៀរោកការប្រកបក្នុងកិច្ចជំនួញ និងការទាំងស្រុងទៅមក
 វៀរោកការលក់ដូរ វៀរោកការបោកដោយជំនួញ នៃបោកដោយការជំន
 មាស ទាំងនៃបោកដោយទ្រព្យសម្បត្តិ វៀរោកការសើរើ(១) បញ្ជាក់
 ចម្លំ កោសិកា វៀរោកការភាគសម្រាប់ ចង់ចំភាគ ឬចំ កំហែង ។
 បុគ្គលនោះជាអ្នកសុខ្លាស្រវាយដោយចិត្តសម្រាប់ស្រាវជ្រាវ ដោយចិត្តបុគ្គ
 សម្រាប់ស្រាវជ្រាវ គ្រាប់ទៅក្នុងទីណា ។ កំភាន់យក (ត្រឹមត្រូវ) និង
 ចិត្ត) ប៉ុណ្ណោះទៅ ។ សត្វចក្ខុវិញ្ញាណទៅក្នុងទីណា ។ ក៏ទៅត្រឹម
 នៃស្វាចរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងណាមិញ ក៏ក្នុងអ្នកសុខ្លាស្រវាយ ដោយ

១ ចូរមើល ព្រះប្បដិក្កហណៈកថាបិដកសម្រាប់ព្រះ ។

កាយបរិហារិកោ ចិវរោ កុដ្ឋិបរិហារិកោ ចិល្លា-
 ចារកោ យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាណាយេវ
 បក្កមតិ ។ សោ វមិទា អរិយេន សីលកុទ្ធន
 សមន្តាកតោ អន្ល្កតំ អនវន្តសុទំ បដិសំវេនេតិ ។
 សោ ពក្កុទា រូបំ ធិស្វា ន ធិមិត្តត្ថាហិ ហោតិ
 ធានុក្សញ្ញនត្ថាហិ យត្វាធិការណាមេនំ ធឧក្កុទ្រិយំ អសំ-
 វុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈោនោមនស្សា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អទ្ធាស្សវេយ្យំ ភស្ស សំវរាយ បដិបដ្ឋតិ
 រក្ខតិ ធឧក្កុទ្រិយំ ធឧក្កុទ្រិយេ សំវរំ អាបដ្ឋតិ សោ-
 កោ សន្តំ សុត្វា... យានេន កន្តំ យាយិត្វា...
 ធិត្តយ វសំ សាយិត្វា... កាយេន ធាដ្ឋត្តំ
 ធុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន ធិមិត្តត្ថាហិ
 ហោតិ ធានុក្សញ្ញនត្ថាហិ យត្វាធិការណាមេនំ ឧក្កុទ្រិយំ
 អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈោនោមនស្សា ចាបកា អកុ-
 សលា ធម្មា អទ្ធាស្សវេយ្យំ ភស្ស សំវរាយ បដិបដ្ឋតិ
 រក្ខតិ ឧក្កុទ្រិយំ ឧក្កុទ្រិយេ សំវរំ អាបដ្ឋតិ ។
 សោ វមិទា អរិយេន វន្តិយសំវរោ សមន្តាកតោ

ចិវសម្រាប់ក្បែរកាយ ដោយចិល្លាបុគ្គលសម្រាប់ក្បែរផ្ទៃ គ្រាប់ទៅក្នុង
 ចិលា ។ កំភាន់យក (ត្រឹមត្រូវត្រៀមចិត្ត) ចុះឈ្មោះទៅ កំយ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ កិច្ចនោះ ប្រកបដោយសីលក្នុងជីវិតនេះហើយ បានទទួល
 នូវសេចក្តីសុខ ដែលមិនមានពាសក្នុងសន្តាន ។ កិច្ចនោះ ឃើញរួច
 ដោយភ្នែក ក៏មិនក្លាកាន់មិត្ត មិនក្លាកាន់អនុក្សញ្ញនៈ អភិជ្ឈានិវរ-
 មនស្ស ជាអកុសលធម៌ ដ៏លាមក ឆប្បិជាប់ភាវច្ឆន្តល ដែលមិនសង្រួម
 នូវចក្កុទ្រិយ ព្រោះហេតុមិនសង្រួម ចក្កុទ្រិយណា លោកក៏ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីសង្រួម ចក្កុទ្រិយនោះ ក្បែរ ចក្កុទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួម
 ក្នុងចក្កុទ្រិយ ឮសំឡេងដោយគ្រឿង... ចុះកិច្ចនោះហើយច្រមុះ... ទទួល
 សេចក្តីអន្តរាគមន៍... កាលត្រូវឲ្យដោយកាយ... ដឹងធម្មាម្នាក់
 ដោយចិត្ត ក៏មិនក្លាកាន់មិត្ត ចាំមិនក្លាកាន់អនុក្សញ្ញនៈ អភិជ្ឈា-
 និវរមនស្ស ជាអកុសលធម៌ ដ៏លាមក ឆប្បិជាប់ភាវច្ឆន្តលន្តិះ
 ដែលមិនសង្រួមចក្កុទ្រិយ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមចក្កុទ្រិយណា លោកក៏
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមចក្កុទ្រិយនោះ ក្បែរចក្កុទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តី
 សង្រួមក្នុងចក្កុទ្រិយ ។ កិច្ចនោះ ប្រកបដោយសង្រួមសំវរៈដ៏ប្រសើរនេះ

របបដីស្បៃ កន្លែងស្បៃ ដីវាលវាលស្រែ

អង្គរក្តុំ អណ្តូងសេកស្តុំ បដិសំរេងតិ ។ សោ អភិក្កន្តិ
បដិក្កន្តិ សម្បជានកាវី ហោតិ អាណាតិកេ វិលា-
តិកេ សម្បជានកាវី ហោតិ សម្បត្តិកេ បសាវតេ
សម្បជានកាវី ហោតិ សង្ស័យបត្តិវិវាទលោ សម្ប-
ជានកាវី ហោតិ អសិកេ បិកេ ទាយិកេ សាយិកេ
សម្បជានកាវី ហោតិ ទុច្ចារយ្យស្សាវតោ បដិសំរេង-
តិ ហោតិ កតេ បិកេ ធិសិទ្ធិ សុត្ត ជាភិកេ
ភាសិកេ តុណ្ណិកាវី សម្បជានកាវី ហោតិ ។

(១៣) សោ ឥមិណ ច អរិយេន សីលតុទ្ធន
សម្មត្តាភោ ឥមិណ ច អរិយេន វង្រិយសំរេន
សម្មត្តាភោ ឥមិណ ច អរិយេន សតិសម្បជញ្ញេន
សម្មត្តាភោ វិវង្កំ សេចាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ
វុក្ខម្បសំ បព្វតំ កត្តំ តិវុត្តំ សុសានំ វេបត្តំ
អត្តោកាសំ បលាលបុត្តំ ។ សោ បញ្ញកត្តំ
បិណ្ឌនាមប្បដិក្កន្តោ ធិសិទ្ធិ បល្ល័ង្កំ អាភុដិក្កា
ទុដ្ឋំ កាយំ បណិបាយ បរិមុតំ សតិ ទុបដ្ឋបេក្ខា ។

របបដីស្បៃ កន្លែងស្បៃ កាសិប្រះវិញ្ញស្បៃពាក្យវិលាធិ

វិភិទ្ធិលេសបក្កិសុខ វិភេសេវប្បវិទ្ធិវិញ្ញស្បៃ ។ វិញ្ញស្បៃ ជា
អ្នកធ្វើការដីដីខ្លួន ក្នុងវេលាដែលឈានទៅមុខ និងឈានថយក្រោយ
ជាអ្នកធ្វើការដីដីខ្លួន ក្នុងវេលាដែលក្រេឡកមើលទៅមុខ ឬ ក្រ-
ឡកមើលទៅចំស្បែង ។ ជាអ្នកធ្វើការដីដីខ្លួន ក្នុងវេលាដែលបត់
អយ្យៈចូលនិងលាចេញ ជាអ្នកធ្វើការដីដីខ្លួន ក្នុងវេលាដែលប្រើ
ប្រាស់សត្វដីព្រៃនិងចិរិ ជាអ្នកធ្វើការដីដីខ្លួន ក្នុងវេលាដែលស៊ី
ជីក ទំពា ទទួលសេ ជាអ្នកធ្វើការដីដីខ្លួន ក្នុងវេលាដែលធ្វើទុច្ចា-
និងចស្សាវៈ ជាអ្នកធ្វើការដីដីខ្លួន ក្នុងវេលាដែលដើរ ឈរ អង្គុយ
រងកលកំ ញាក់ លើក និងយាយស្តី ទៅស្ងៀម ។

(១៤) វិញ្ញស្បៃ ប្រកចរដោយសីលក្នុងដីប្រសើរនេះផង ប្រកច
ដោយវង្រិយសំរេ ដីប្រសើរនេះផង ប្រកចដោយសតិនិងសម្បជញ្ញៈដី
ប្រសើរនេះផង គប់កន្លែងសោសនៈស្ងាត់ គិរិព្រៃ គល់រោយី ក្នុង ប្រកក្ក
គុហារេក្នុង ព្រៃស្នសាន ព្រៃស្រោង ទិវល គំនាចំចើង ។ វិញ្ញ-
ស្បៃ ប្រកចរដោយសីលក្នុងដីប្រសើរនេះផង ប្រកចដោយសតិនិងសម្បជញ្ញៈដី
ប្រសើរនេះផង គប់កន្លែងសោសនៈស្ងាត់ គិរិព្រៃ គល់រោយី ក្នុង ប្រកក្ក
គុហារេក្នុង ព្រៃស្នសាន ព្រៃស្រោង ទិវល គំនាចំចើង ។ វិញ្ញ-
ស្បៃ ប្រកចរដោយសីលក្នុងដីប្រសើរនេះផង ប្រកចដោយសតិនិងសម្បជញ្ញៈដី
ប្រសើរនេះផង គប់កន្លែងសោសនៈស្ងាត់ គិរិព្រៃ គល់រោយី ក្នុង ប្រកក្ក
គុហារេក្នុង ព្រៃស្នសាន ព្រៃស្រោង ទិវល គំនាចំចើង ។

សុទ្ធម្មបិដក ចម្លើយនិកាយ សុទ្ធម្មបិដក

សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិភកាភិជ្ឈេន ចេតសា
 វិហារតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ព្យាបាទប្បដោសំ
 បហាយ អព្យាបន្តចិត្តោ វិហារតិ សព្វប្បណាព្វកហិតា-
 នុកម្មី ព្យាបាទប្បដោសា ចិត្តំ បរិសោធនតិ ដ៏ធម៌ដូ
 បហាយ វិភកដ៏ធម៌ដូ វិហារតិ អាណោកសញ្ញិ សតោ
 សម្មជាតោ ដ៏ធម៌ដូ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ឧទ្ធចកុក្កុដ្ឋំ
 បហាយ អនុទ្ធតោ វិហារតិ អជ្ឈត្តំ វុបសន្តចិត្តោ
 ឧទ្ធចកុក្កុដ្ឋា ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិចិត្តំ បហាយ
 តិណ្ណវិចិត្តោ វិហារតិ អតថកម្មី កុសលេសុ ធម្មេ-
 សុ វិចិត្តោ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។

(១៤) សោ នមេ បញ្ច ធីវរណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ បញ្ញាយ ធុត្តលីការណោ វិវិច្ឆា
 កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតត្តំ សវិចារ
 វិវេកដំ បីតិសុទំ បមមំ ណាដំ ឧបសម្បដ្ឋំ វិហារតិ

សុទ្ធម្មបិដក ចម្លើយនិកាយ សុទ្ធម្មបិដក

ភិក្ខុនារ លុកេដ្ឋកុនិលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈ ដម្រេចចិត្ត
 ឱ្យស្អាតចាកអភិជ្ឈ ជាអ្នកលះសេចក្តីប្រទូស្ត ព្រោះព្យាបាទ មានចិត្ត
 ប្រាសចាកព្យាបាទ ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយច្រយោជន៍ ដល់សត្វមានជីវិត
 តាំងពួក ដម្រេចចិត្តឱ្យស្អាតចាកសេចក្តីប្រទូស្ត ព្រោះព្យាបាទ ជាអ្នក
 លះដ៏ធម៌ដូ ប្រាសចាកដ៏ធម៌ដូ សម្គាល់នូវការណាភកសិណ មានសតិ
 និងសម្បជញ្ញៈ ដម្រេចចិត្តឱ្យស្អាតចាកដ៏ធម៌ដូ ជាអ្នកលះឧទ្ធចកុក្កុដ្ឋៈ
 មិនរាយបាយ មានចិត្តស្ងប់ស្ងួតខាងក្នុងសន្តាន ដម្រេចចិត្តឱ្យស្អាតចាក
 ឧទ្ធចកុក្កុដ្ឋៈ ជាអ្នកលះវិចិត្តោ ធុនផុតចាកវិចិត្តោ មិនមានសេចក្តីឡើង
 ធុល់ ក្នុងកុសលធម៌តាំងឡាយ ដម្រេចចិត្តឱ្យស្អាតចាកវិចិត្តោ ។

(១៤) ភិក្ខុនារ លុកេនិវរណៈតាំង ៥ ដែលជាឧបក្កលេស
 របស់ចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឱ្យមានកម្លាំងយះខ្ទុះចេញយ លោកកំស្លាត់
 ចាកកាម ស្លាត់ចាកកុសលធម៌តាំងឡាយ ចូលកាន់បម្រុងដែល
 ប្រកចដោយវិភក្តៈ និងវិចារៈ មានបីតិសុទ្ធដែលកើតតំវិវេក ព្រោះ

ឧបាសម្ពុទ្ធ កុស្តកុស្ត បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ

វិគត្តវិចារាណំ វុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាននំ ទេតសោ
ឯកោធិការំ អវិគត្តំ អវិចារំ សមាទិដំ មីតិសុទ្ធំ
នុតិយំ ណាណំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ មីតិយា ច វិណតា
ឧបេក្ខតោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្បជានោ
សុទត្ថុ កាយេន មជិសំវេទនំ យន្តំ អវិយា
អាទិត្តន្តំ ឧបេក្ខតោ សតិមា សុទវិហារិតិ ភតិយំ
ណាណំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុទស្ស ច បហាថា
នុក្ខស្ស ច បហាថា បុព្វេវ សោមនស្សនោម-
មស្សានំ អត្តន្តំមា អនុក្ខមសុទ្ធំ ឧបេក្ខាសតិចារិស្មិទ្ធំ
ចតុត្តំ ណាណំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។

(១៥) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធន្ត
បរិយោជានេ អនន្តណោ វិគត្តបក្កិលសេ មុនុក្ខតេ
កម្មនិយេ មិតេ អាទេញ្ញប្បត្តេ^(១) បុព្វេនិវាសនុស្ស-
តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិទិញ្ញមេតិ សោ អទេកវិហិតំ
បុព្វេនិវាសំ អនុស្សតិ សេយ្យមីទំ ឯកម្យំ ជាតិ

១. អនន្តញ្ញ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ កុស្តកុស្ត បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ

វិហារិក្កុះ ធិនិវិចារេវុចហើយ ចូលកាន់តិយជ្ឈាន ជាទីផ្លូវផងខាង
ក្នុងសន្តាន មានការវែងចិត្តដ៏ប្រសើរ មិនមានវិក្កុះវិចារៈ មានវិចារិក
ធិនិសុទ្ធដែលកើតអំពីសមាទិ ព្រោះលះចង់ក៏ចេញហើយ ជាច្បង
ព្រងើយផង មានសតិធិនិសម្បជញ្ញៈផង ទទួលសេចក្តីសុខដោយនាម-
កាយផង ចូលកាន់តិយជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយតែងសរសើរ
ថា ច្បងដែលបានតិយជ្ឈានហើយ តែងមានចិត្តព្រងើយ ជាអ្នកមាន
ស្មារតីនៅជាសុខ ព្រោះលះចង់សុខផង លះចង់ទុក្ខផង ព្រោះលះចង់
សោមនស្សធិនិវាចនស្សតំកាលមុនផង លោកក៏ចូលកាន់ចក្ខុជ្ឈាន
ផងទុក្ខ ផតសុខ មានសតិដែលកើតអំពីឧបេក្ខា ។

(១៥) កាលដែលចិត្តកាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមានចិត្ត
កិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសរសើរ ជាចិត្តទំនប់ គួរដល់ការវិចារកម្ម
ជាចិត្តធិនិក្ខំ មិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ក៏កុះកោះ ក៏បង្ហើនចិត្តរៅ
រកបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ ក៏កុះកោះ ក៏លើកឃើញជាតិដែលទទួលបាន
កស្រីយានៅក្នុងកាលមុន ជាច្រើនជាតិ គឺ លើកឃើញបាន ១ ជាតិ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សន្ធិ ជាតិយោ ចតស្សន្ធិ
 ជាតិយោ បព្វបិ ជាតិយោ ធនបិ ជាតិយោ
 វិសម្បិ ជាតិយោ តិសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាធិសម្បិ
 ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ
 ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកេបិ
 សំវដ្តកេច្ឆេ អនេកេបិ វិវដ្តកេច្ឆេ អនេកេបិ
 សំវដ្តវិវដ្តកេច្ឆេ អបុត្រាសី ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ
 ឯវំវណ្ណោ ឯវំមហារោ ឯវំសុទ្ធភុច្ឆេជិសំវេទិ ឯវំ-
 មាយុចរិយន្តោ សោ កតោ ទុកោ អបុត្រ ទុទតោធិ(១)
 កត្រាចាសី ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមា-
 ហារោ ឯវំសុទ្ធភុច្ឆេជិសំវេទិ ឯវំមាយុចរិយន្តោ
 សោ កតោ ទុកោ ឥទ្ធិបចន្តាតិ ។ ឥតិ សាការំ
 សទ្ធក្ខេសំ អនេកេវិហិតំ មុទ្ធវិវាសំ អនុស្សវតិ ។

[១៦] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ ចរិសុទ្ធិ
 ចរិយោនាតេ អនុត្តណ្ណោ វិភត្តបញ្ញិលេសេ មុទ្ធភុតេ

១. ឃ្លាទី ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

២ ជាតិ ព្យ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ព្យ០ ជាតិ
 ២០ ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ ១.០០០ ជាតិ មួយសែនជាតិ
 កំបុន្ទះ លើកេយ៏ញ្ញុនាច្រើនសំវដ្តកេច្ឆេ ច្រើនវិវដ្តកេច្ឆេ ច្រើនសំវដ្ត-
 វិវដ្តកេច្ឆេ ផ្ទះចៅ ពាក្យអញ នៅក្នុងភពឯណោះ មានរយៈ
 យ៉ាងនេះ មានគាត្រយ៉ាងនេះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនេះ មានកាយយ៉ាងនេះ
 មានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណោះ លុះពាក្យអញច្បុក
 ចាកអន្តរាគរនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ដែលទៅកើតក្នុង
 ភពនោះ មានមាយ៉ាងនេះ មានគាត្រយ៉ាងនេះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនេះ
 មានកាយយ៉ាងនេះ មានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយ
 ប៉ុណ្ណោះ លុះច្បុកចាកអន្តរាគរនោះហើយ មកកើតក្នុងភពនេះ ។ កិច្ច
 នោះ លើកេយ៏ញ្ញុនាច្រើនសំវដ្តកេច្ឆេ ច្រើនវិវដ្តកេច្ឆេ ច្រើនសំវដ្ត-
 វិវដ្តកេច្ឆេ ព្រមទាំងការទាំងទុក្ខ ។

[១៦] កាលដែលចិត្តកាំងនៅល្អ ចរិសុទ្ធិ ផ្ទះផង មិនមាន
 ទំទួលធិកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាត់ ជាចិត្តទប់ទល់ គួរដល់

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសិក

សុតតិ សត្តំ លោកំ ឧបបន្ទាតិ ។ ឥតិ ទិព្វេន
ទក្កនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន សត្ត
បស្សតិ វេហនេ ឧបបជ្ជនានេ ហីនេ បណីតេ
សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុភតេ ទុក្កតេ យជាត្តប្រតេ
សត្ត បដាចាតិ ។

(១៧) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
បរិយោជានេ អនត្តំណេ វិតត្តបក្កិលេសេ មុទុក្កតេ
កម្មជីវេ មិតេ អាណេញប្បត្តេ អាសវាចំ ទយញ្ញា-
ណាយ ចិត្តំ អតិច្ឆិមេតិ សោ ឥទំ ទុក្កន្តំ យជាត្តតំ
បដាចាតិ អយំ ទុក្កសមុទយោតិ យជាត្តតំ បដាចាតិ
អយំ ទុក្កនិរោជានិ យជាត្តតំ បដាចាតិ អយំ ទុក្ក-
និរោធកាមិចិ បដិបទាតិ យជាត្តតំ បដាចាតិ ឥមេ
អាសវាតិ យជាត្តតំ បដាចាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ
យជាត្តតំ បដាចាតិ អយំ អាសវនិរោជានិ យជាត្តតំ
បដាចាតិ អយំ អាសវនិរោធកាមិចិ បដិបទាតិ យជា-
ត្តតំ បដាចាតិ ។ តស្ស ឯវំ ជាទតោ ឯវំ បស្សតោ
កាមាសវាចំ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ កវាសវាចំ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសិក

កិទៅកើតឯហ៍នសុតតិ ស្កតិ ទៅលោក ។ កិច្ចនោះ ឃើញបញ្ច
ចាំនិទ្យាយ ដែលប្បកដែលចាប់បដិសន្ធិ មានការចាប់ចាំនិទិវត្តម
មានវណ្ណៈល្អនិងវណ្ណៈកាក្រក់ ទៅកាន់សុតតិនិងទុក្កតិ ដោយចក្ខុដូចជា
ទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធក្រៃលែងជាងចក្ខុរបស់ទុក្ខស្រាមញ្ញ ក៏ដឹងច្បាស់នូវសត្វ
ចាំនិទ្យាយ ដែលគម្ពាលទៅកាមកម្ម ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(១៧) កាលដែលចិត្តកាន់ទៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផ្សំ មិនមាន
ទិទ្ធសតិកិលេស ប្រាសចានសចក្កិសៅហ្មង ជាចិត្តទង់ភ្លន់ គួរដល់
ការកាម ជាចិត្តនឹងផ្សំ មិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ កិច្ចនោះ ក៏បង្កើន
ចិត្តទៅកោសលក្នុងញាណ លោកក៏ដឹងប្រាកដកាមពិតជា នេះជាទុក្ខ
ដឹងប្រាកដកាមពិតជា នេះជាហេតុនាំឱ្យកើតទុក្ខ ដឹងប្រាកដកាមពិតជា
នេះជាសេចក្តីលេងទុក្ខ ដឹងប្រាកដកាមពិតជា នេះជាបដិបទាឱ្យបាន
ដល់នូវសេចក្តីលេងទុក្ខ ដឹងប្រាកដកាមពិតជា ធម៌ប៉ុណ្ណោះជាភាសវៈ
ដឹងប្រាកដកាមពិតជា នេះជាហេតុនាំឱ្យកើតភាសវៈ ដឹងប្រាកដកាម
ពិតជា នេះជាសេចក្តីលេងភាសវៈ ដឹងប្រាកដកាមពិតជា នេះជាបដិបទា
ឱ្យបានដល់នូវសេចក្តីលេងភាសវៈ ។ កាលដែលកិច្ចនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ
ពិចារណាឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏ផុតចាកភាសវៈផង ផុតចាកភវៈសវៈ

របបវិន័យ កន្លែងស្នាក់នៅ អាស័យដ្ឋាន

អវិជ្ជាសភាវិ ចិត្ត វិមុត្តិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិត្ត ញាណ ហោតិ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ឆាបវំ វត្តត្តាយាតិ បដាចាតិ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ ធុត្តលោ ទេវត្តទោ ធាត្តបរិកាបធានុយោគមនុយុត្តោ ន ធរទ្ធតោ ន បរិបរិកាបធានុយោគមនុយុត្តោ សោ អនត្តទោ អបរទ្ធតោ ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ ធិប្រាតោ ធិត្ថតោ សីតិក្ខតោ សុទ្ធប្បដិសំវេធិ ព្រហ្មក្ខតោ អត្តនា វិហារតីតិ ។ ឥធមវោទ កតវំ អត្តមនា តេ កិក្ខុ កតវំតោ កាសិវំ អភិទន្ធិ ។

កន្លែងស្នាក់នៅ វិន័យ(១) ។

១ ១ ២. វិន័យសុត្តន្ត វិស្សតិ ។

របបវិន័យ កន្លែងស្នាក់នៅ អាស័យដ្ឋាន

ដនី ដុតបាតអវិជ្ជាសភាវិ កាលបើចិត្ត ដុតស្រឡះហើយ ញាណ ក៏កើតប្រាកដថា គាត់អញ្ជើញស្រឡះបាតអាស័យហើយ ដឹងច្បាស់ថា កំណើតរបស់គាត់អញ្ជាស់ហើយ ព្រហ្មចរិយចមី គាត់អញ្ជាចាច្រព្រឹត្ត គ្រប់គ្រាន់ហើយ សោធុសកិច្ច គាត់អញ្ជាបានធ្វើស្រឡះហើយ កិច្ច ដទៃក្រៅពីសោធុសកិច្ច គេទៅទៀតមិនមានឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ ចុក្កលនេះឯង ដែលគេជាគតហៅថា អ្នកមិនដុតកម្ដៅខ្លួនឯង មិនប្រកប សេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ មិនប្រកបសេចក្ដីព្យាយាម ដើម្បីដុតកម្ដៅអ្នកដទៃ ចុក្កលដែលមិនដុត កម្ដៅខ្លួនឯង មិនដុតកម្ដៅអ្នកដទៃនេះ ជាអ្នកអស់សេចក្ដីស្រឡាញ់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ជាអ្នករលត់ទុក្ខ មានសេចក្ដីត្រជាក់ ទទួលសេចក្ដី សុខ ជាអ្នកប្រសើរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ ចប់ហើយ ភិក្ខុចាំឱ្យនោះ មានចិត្តស្រឡាញ់ រីករាយចំពោះកាសិវ របស់ ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ កន្លែងស្នាក់នៅ វិ ១ ។

ទុតិយំ អដ្ឋកថាសុត្តំ

(១៨) ឯវុទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
អាទេន្ទោ វេសាលិយំ វិហារតិ វេជ្ជវត្តាមកេតិ ។ តេន
ទោ បទ សមយេន នសមោ ភហមតិ អដ្ឋកថា-
ករោ ខាតលីបុត្តំ អនុប្បត្តោ ហោតិ កេនចិវេ
ករណីយេន ។ អថទោ នសមោ ភហមតិ អដ្ឋក-
ថាករោ យេន កុក្កុជាវមោ យេន អញ្ញាករោ ភិក្ខុ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ភិក្ខុំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីទ្ទោ ទោ នសមោ
ភហមតិ អដ្ឋកថាករោ តំ ភិក្ខុំ ឯតនវោច កហំ ទុ
ទោ កន្តោ អាយស្មា អាទេន្ទោ ឯតរហិ វិហារតិ នស្សន-
កាមា ហិ មយំ តំ អាទន្តន្តិ ។ ឯសោ ភហមតិ អ-
យស្មា អាទេន្ទោ វេសាលិយំ វិហារតិ វេជ្ជវត្តាមកេតិ ។

អដ្ឋកថាសូត្រ ទី ២

(១៧) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សមីយមួយ ព្រះភានន្ត
មានកាយ គង់នៅក្នុងវេទ្យវត្រាម ជិតក្រុងវេសាលី ។ សមីយនោះឯង
ទសមគហបតីអ្នកក្រុងអដ្ឋកៈ បានទៅដល់ក្រុងបាណសិក្ក ដោយកិច្ចការ
អីមួយ ។ គ្រានោះ ទសមគហបតីអ្នកក្រុងអដ្ឋកៈ ចូលទៅរកកិច្ច ទ រួច
ដែលនៅក្នុងក្រុងវាវាម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ផ្ទាយបង្គំកិច្ចនោះ
ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទសមគហបតី អ្នកក្រុងអដ្ឋកៈ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ បានសួរកិច្ចនោះ យ៉ាងនេះថា បតិច្ឆរោកខ្លាស់
ដ៏ចម្រើន អឡូវនេះ ព្រះភានន្តមានកាយ គង់នៅក្នុងទីណា ព្រោះយើង
ខ្ញុំចង់ឃើញព្រះភានន្តនោះ ។ កិច្ចនោះច្រាប់ថា ខ្លាលគហបតី ព្រះ
ភានន្តមានកាយខ្ញុំ លោកគង់នៅក្នុងវេទ្យវត្រាម ជិតក្រុងវេសាលី ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ អង្គពន្ធសុត្តន្ត វេទិកាសមាស

ទេវា ឧសមោ ឥហមតិ អដ្ឋកតាគរោ ចាតលីបុត្តេ
តំ ករណីយំ តិរេត្វា យេន វេសាលី យេន វេន្យុ-
ត្តាមតោ យេនាយស្មា អាណន្ទោ គេទុបស្មន្តិមិ
ឧបស្មន្តិមិញ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទិ ។

[១៧] ឯកមន្តំ និសីទិញ ទេវា ឧសមោ ឥហមតិ
អដ្ឋកតាគរោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯកនវោច អត្ថំ ទុ
ទេវា កន្តេ អាណន្តំ គេន កកវតា ជាទតា បស្សតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯកនខ្មោ អក្ខរតោ យត្ត
ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាមិទោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ
អវិមុត្តញ្ចវ(១) ចិត្តំ វិមុត្តតិ អបរិក្ខំណា ច(២) អាសវា
បរិក្ខយំ កង្កន្តិ អនុប្បត្តញ្ច(៣) អនុត្តរំ យោគក្កេមំ
អនុបាប្បណាតិ ។ អត្ថំ ទេវា ឥហមតិ គេន កកវតា
ជាទតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯកនខ្មោ
អក្ខរតោ យត្ត ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាមិទោ
បហិតត្តស្ស វិហរតោ អវិមុត្តញ្ចវ ចិត្តំ វិមុត្តតិ
អបរិក្ខំណា ច អាសវា បរិក្ខយំ កង្កន្តិ អនុប្បត្តញ្ច

ឧបាសម្ពុទ្ធ អង្គពន្ធសុត្តន្ត វេទិកាសមាស

វេទនសមគហចតិ អ្នកក្រុងអង្គកៈ ក្រុងក្រាតិច្ចការដែលខ្លួនត្រូវធ្វើក្នុង
ក្រុងបានលិប្បត្តនោះចេះហើយ ក៏ចូលទៅក្រែងកាន់ខ្លួនខាងកាយ ក្នុង
វេទ្យុត្រាម ទៀចក្រុងវេសាលីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយ
ចង្កៀងក្រែងកាន់ខ្លួនខាងកាយ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

[១៧] លុះឧសមគហចតិអ្នកក្រុងអង្គកៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
វេទិច្ចលស្សក្រែងកាន់ខ្លួនខាងកាយដូច្នោះថា ចពិត្រក្រែងកាន់ខ្លួនដ៏ចម្រើន កិច្ច
ជាអ្នកមិនច្រឡោម មានព្យាយាមដុតកម្លៅកិលេស មានចិត្តចញ្ជូនទៅ
កាន់ព្រះនិព្វាន ចិត្តដែលមិនទាន់ប្រស្រឡះ (ចាកកាសវៈ) ក៏ប្រស្រឡះ
បានផង កាសវៈធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់ស្រស់ទៅ ក៏ស្រស់លើនិព្វាន
ផង ទាំងទាន់ដល់ធម៌ក្សេមចាកយោគៈដ៏ច្រើនស្រី ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន
ដល់ផង ព្រោះធម៌ឯកណា ធម៌ឯកនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ករហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គីនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ព្រះអង្គបានសម្តែង
ហើយ តើមានដែរឬ ។ ព្រះមានខ្លួនក្លែក គឺថា ម្ចាស់គហចតិ កិច្ចជា
អ្នកមិនច្រឡោម មានព្យាយាមដុតកម្លៅកិលេស មានចិត្តចញ្ជូនទៅកាន់
ព្រះនិព្វាន ចិត្តដែលមិនទាន់ប្រស្រឡះ ក៏ប្រស្រឡះបានផង កាសវៈធម៌
ទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់ស្រស់ទៅ ក៏ស្រស់លើនិព្វានផង ទាំងទាន់ដល់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

អនុត្តរំ យោគកេម្មំ អនុចាបុណាភីតិ ។ កតតោ
បទ កន្ត អាទទុ គេទ កកវតា ជាទតា បស្សតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯកធម្មោ អត្តាតោ យត្ត
ភិក្ខុយោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិយោ បហិតត្តស្ស វិហា-
រតោ អវិមុត្តញ្ញោ ចិត្តំ វិមុត្តតិ អបរិក្ខីណា ច អាសវា
បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ អនន្តប្បត្តញ្ញ អនុត្តរំ យោគកេម្មំ
អនុចាបុណាភីតិ ។

[២០] ឥទ កហមតិ ភិក្ខុ វិវិច្ឆោ កាមេហិ វិវិច្ឆ
អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិកត្តំ សវិចារំ វិវេកនំ
បីតិសុទំ បធម៌ ណានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ សោ
ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ ឥទម្បិ ទោ បធម៌ ណានំ
អភិសង្កតំ អភិសញ្ញេតយិតំ យំ ទោ បទ តិញ្ច
អភិសង្កតំ អភិសញ្ញេតយិតំ តទនិច្ចំ ចិរោទទម្មន្តិ
បជាទាតិ សោ តត្ថ បិរោ អាសវានំ ឧយំ ចាបុ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ទ្ធរមិក្សេមហាយោគៈជីប្រសើរ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ផល ព្រោះ
ធម៌ឯកណា ធម៌ឯកនោះ ព្រោះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គិៈនោះ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ព្រះគន្ធិបានសម្តែងហើយ វែងវែង
ព្រាកផ ។ ចព៌ត្រព្រះភាគនូវដំបូង ភិក្ខុជាអ្នកមិនប្រទាន មានព្យា-
យាមជុំអង្គកិរលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះចិត្តាន ចិត្តដែលមិន
ទាន់ស្រឡះ ក៏រួចស្រឡះបានផង ភាសាវេទមិទ្ធាន្ត ដែលមិន
ទាន់អស់ទៅ ក៏អស់រលីងបានផង ទាំងបានដល់ធម៌ក្សេមហាយោគៈ
ជីប្រសើរ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ផល ព្រោះធម៌ឯកណា ធម៌ឯកនោះ
ព្រោះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គិៈនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ
ច្បាស់ ព្រះគន្ធិបានសម្តែងហើយ កើដូចម្តេចខ្លះ ។

[២០] ម្នាលអបបតិ ភិក្ខុគុណិសាសនានេះ ស្ងាត់បាតកាម
ស្ងាត់បាតកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់របស់ជនដែលច្រកចេរោយ
វិក្កុះចិនិវិចារៈ មានបីតិចិនិសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ភិក្ខុនោះពិចារណា
ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា របស់ជននេះឯង កាត្តាអញ បានភាគកែវហើយ
បានចង្ហើតហើយ ក៏របស់ជននេះច្រក ដែលកាត្តាអញ បានភាគកែវ
បានចង្ហើតហើយនោះ ជាធម្មជាតិមិនទៀង កែវលេត់ទៅវិញជាធម្មតា
ភិក្ខុនោះ ក៏បិតនៅក្នុងធម៌នោះ ហើយក៏ដល់ខ្លាចអស់ទៅនៃភាសាវៈ បើ

ឧបាសម្ពុទ្ធ អង្គការសុត្តន្ត ប្រដាប់

ណាតិ ឆោ ឆោ អាសវាចំ ខយំ ចាបុណាតិ គេដេវ
 ធម្មរកេន កាយ ធម្មទទ្ធិយា បញ្ចន្តំ ឱរត្តាភិយាចំ
 សញ្ញាជយាចំ បរិក្ខយា ឱបហាតិកោ ហោតិ តត្ថ
 បរិវិញ្ញាយំ អហារិទ្ធិឆោ តស្មា លោកា អយម្បិ
 ទោ គហបតិ តេន ភក្កតា ជានតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធនេ ឯកទេវោ អត្តាតោ យត្ថ
 ភិក្ខុឆោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិឆោ បហិតត្តស្ស
 វិហារោ អវិមុត្តោ ចិត្តំ វិមុត្តតិ អបរិក្ខិណា ច
 អាសវា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ អនុច្ឆត្តញ្ច អនុត្តរំ យោ-
 គក្ខេមំ អនុចាបុណាតិ ។ មុន ធម៌ គហបតិ ភិក្ខុ
 វិគត្តវិចារាចំ វុបសនា ។ បេ ។ ទុតិយំ ណាចំ ឧប-
 សម្បជ្ជំ វិហារតិ សោ ឥតិ បដិសក្ខិក្ខតិ ឥនម្បិ ទោ
 ទុតិយំ ណាចំ អភិសង្កតិ អភិសញ្ចេតយិតិ ។ បេ ។
 អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុចាបុណាតិ ។ មុន ធម៌
 គហបតិ ភិក្ខុ បីតិយា ច វិហារា ។ បេ ។ តតិយំ
 ណាចំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សោ ឥតិ បដិសក្ខិក្ខតិ

ឧបាសម្ពុទ្ធ អង្គការសុត្តន្ត ប្រដាប់ ៤

មិនទាន់ដល់នូវការគំរាមទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់នឹងទៅកើតជាឧបបាតិកៈ
 ព្រោះការគំរាមទៅនៃសំយោជនធម៌ទាំង ៥ ច្រកា ជាចំណែកទាំងក្រោម
 ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌នោះ និងសេចក្តីកាយក្នុងធម៌នោះ ហើយ
 នឹងចរិនវិញនូវក្នុងសុចារិសនោះ មានសភាពមិនត្រូវបំបែក ក៏ព្រហ្ម-
 លោកនោះវិញឡើយ ម្ចាស់គហបតិ ភិក្ខុជាអ្នកមិនច្រឡោង មានព្យាយាម
 អុតកម្ពៅកិលេស មានចិត្តចម្ងោះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ចិត្តដែលមិនទាន់
 ច្រស្រឡះ ក៏រួចស្រឡះបានផង អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ
 ក៏អស់រលីកបានផង ទាំងដល់នូវធម៌ដ៏ក្រុមចាកយោគៈដ៏ច្រសើរ ដែល
 ខ្លួនមិនទាន់បានដល់ផង ព្រោះធម៌ឯកណា នេះឯង ជាធម៌ឯក ដែល
 ព្រះចានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធកន្លះនោះ ទ្រង់ប្រាថ្នាស្រឡាត់ ឃើញ
 ច្បាស់ ព្រះអង្គបានសម្តែងហើយ ។ ម្ចាស់គហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុ
 ព្រោះទ្វាបរិក្ខន្ធនិវិចារៈ ។ បេ ។ កិច្ចលកាន់ទុតិយជ្ជាន ទើប
 ភិក្ខុនោះពិចារណា ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា ទុតិយជ្ជាននេះឯង កាត្ម
 កញ្ច បានដាក់តែងហើយ បានបង្កើតហើយ ។ បេ ។ ទាំងដល់ធម៌ដ៏
 ក្រុមចាកយោគៈដ៏ច្រសើរ ។ ម្ចាស់គហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះ
 ព្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។ ចូលកាន់តិយជ្ជាន ទើបភិក្ខុនោះពិចារណា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទិយបណ្ណសក

ឥធម្មិ ខោ ភតិយំ ឈានំ អភិសង្កតំ អភិសញ្ចេ-
តយិតំ ។ បេ ។ អនុត្តរំ យោគកេត្តមំ អនុបាបុណាតិ ។
បុន ចបរំ គហបតិ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហាណ
។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារិ ។ សោ
ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ ឥធម្មិ ខោ ចតុត្ថំ ឈានំ
អភិសង្កតំ អភិសញ្ចេតយិតំ ។ បេ ។ អនុត្តរំ
យោគកេត្តមំ អនុបាបុណាតិ ។

(២០) បុន ចបរំ គហបតិ ភិក្ខុ មេត្តាសហ-
គតេន ចេតសា ឯកំ ធិសំ ជរិត្វា វិហារិ តថា
នុតិយំ តថា ភតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមដោ
តិវិយំ សព្វដំ សព្វត្តតាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកំ មេត្តា-
សហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហត្តតេន អប្បមា-
ណេន អវេរេន អត្បបដ្ឋេន ជរិត្វា វិហារិ ។ សោ
ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ អយម្មិ ខោ មេត្តា ចេតា-
វិមុត្តិ អភិសង្កតា អភិសញ្ចេតយិតា យំ ខោ
បន ភតិញ្ញំ អភិសង្កតំ អភិសញ្ចេតយិតំ តននិច្ចំ
និរោធនម្ពន្តំ បដាបាតិ ។ សោ តត្ថ បិតោ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទិយបណ្ណសក

ដីឥច្ចាសំដូរច្នះថា ភតិយដ្ឋាននេះឯង កាត្មាគញ បានភាគកែវិហារិយ
បានបង្កើតហើយ ។ បេ ។ ពំនីដល់នូវធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។
ខ្នាសហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះលេបដំសុខផង ។ បេ ។ ចូល
កាន់ចក្កដ្ឋាន ទើបភិក្ខុនោះពិចារណា ដីឥច្ចាសំដូរច្នះថា ចក្កដ្ឋាន
នេះឯង កាត្មាគញ បានភាគកែវិហារិយ បានបង្កើតហើយ ។ បេ ។
ពំនីដល់នូវធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។

(២១) ខ្នាសហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
ផ្សាយទៅកាន់ចំសទី ១ ចំសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ចំសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ចំសទី ៤
ក៏ដូចគ្នា ពំនីមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាដ៏ធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន
មិនមានភ្លៀវ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកពំនីអស់ ក្នុងចំស
ភានិលី ចំសភានិក្រោម និងចំសទីផង ដោយយកនូវទ្រព្យ
ផ្លូវមិនសត្វពំនីក្នុង ក្នុងចំសពំនីក្នុង ដោយប្រការផ្សេងៗ ទើបភិក្ខុ
នោះពិចារណា ដីឥច្ចាសំដូរច្នះថា មេត្តាចេតាវិមុត្តិនេះឯង កាត្មាគញ
បានភាគកែវិហារិយ បានបង្កើតហើយ ថ្មីនៃ ធម្មជាតិចក្ខុចណា
ដែលភាគកែវិហារិយ បានបង្កើតហើយ ធម្មជាតិពំនីនោះ ជាបសិមិទ
ទៀត ភតិលេខំទៅវិញជាធម្មតា ភិក្ខុនោះក៏បិទនៅក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។

សហចរិត្តសូត្រ សង្កតានិទានសូត្រ ឧប្បបទ្ហាណវិទា

អនុត្តរំ យោគកេត្តមំ អនុបាបុណាតិ ។ បុន ចបរំ
 គហចតិ ភិក្ខុ កាណាសហគភេទ ទេតសា
 ។ បេ ។ មុនិកាសហគភេទ ទេតសា... ឧបេត្តា-
 សហគភេទ ទេតសា ឯកំ ធិសំ ជវិត្តា វិហារតិ
 តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ទេតុត្តំ ឥតិ
 ទុទ្ធមទោ តិរិយំ សទ្ធជិ សទ្ធក្កាយ សញ្ញវន្តំ
 លោកំ ឧបេត្តាសហគភេទ ទេតសា វិបុលេន
 មហត្តភេទ អប្បមាលោន អវរេន អក្សមជ្ឈេន
 ជវិត្តា វិហារតិ សោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អយម្ហិ
 ទោ ឧបេត្តាចេតាវិមុត្តិ អភិសង្កតា អភិសញ្ញេត្ត-
 យំតា យំ ទោ បទ តិញ្ចិ អភិសង្កតំ អភិសញ្ញេត្ត-
 យំតំ តទទិច្ចំ ធិរោទទម្មន្តំ បដាបាតិ សោ តត្ត
 ថិតោ ។ បេ ។ អនុត្តរំ យោគកេត្តមំ អនុបាបុណាតិ ។

សហចរិត្ត សង្កតានិទានសូត្រ ឧប្បបទ្ហាណវិទា

តាំងដល់ធម៌ដ៏ក្រៃបាតកាយោគៈដ៏ច្រើនស្រី ។ ខ្លួនសហចរិត្ត មួយទៀត
 ភិក្ខុទានចិត្តប្រកបដោយគុណ ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុតិ...
 មានចិត្តប្រកបដោយឧបេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា
 ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា តាំងមានចិត្តប្រកបដោយឧបេត្តា
 ដ៏ធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានព្រៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយ
 ទៅកាន់លោកតាំងអស់ ក្នុងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង
 ដោយយកខ្លួនឯងទៅប្រៀបធៀបនឹងសត្វតាំងពួង ក្នុងទិសតាំងពួង ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ទើបភិក្ខុនោះគឺបារណា ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា ឧបេត្តានោះគា-
 រិមុត្តិខេនឯង ភាពអញ បានពាក់តែងហើយ បានចង្អុលហើយ ប៉ុន្តែ
 ចម្លាក់តិចខ្លួនណា ដែលពាក់តែងហើយ បានចង្អុលហើយ ធម្មជាតិ
 នោះឯង ជាបេសមិទៀត តែងលេងទៅវិញជាចម្លាក់ ភិក្ខុនោះ ក៏បិទ
 នៅក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ តាំងដល់ធម៌ដ៏ក្រៃបាតកាយោគៈដ៏ច្រើនស្រី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាសក

(២២) បុទ ចបវំ កហបតិ ភិក្ខុ សត្វសោ
 រូបសញ្ញាធំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញាធំ អនុត្តន្ត
 បាទក្កសញ្ញាធំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ
 អាកាសាទញ្ជាយតធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សោ វតិ
 បដិសញ្ញក្កតិ អយម្បិ ទោ អាកាសាទញ្ជាយតធំ
 សមាបត្តិ អភិសង្កតា អភិសញ្ជេតយតិ យំ ទោ
 បទ កតិញ្ញំ អភិសង្កតំ អភិសញ្ជេតយតំ កទទិច្ចំ
 ធិរោទធម្មន្តំ បដិបាតិ សោ តត្ថ បិពោ ។ បេ ។
 អនុត្តរំ យោគក្កេមំ អនុបាមុណាតិ ។ បុទ ចបវំ
 កហបតិ ភិក្ខុ សត្វសោ អាកាសាទញ្ជាយតធំ សម-
 តិក្កមា អនុត្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ជាយតធំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ សោ វតិ បដិសញ្ញក្កតិ អយម្បិ ទោ
 វិញ្ញាណញ្ជាយតធំសមាបត្តិ អភិសង្កតា អភិសញ្ជេត-
 យតិ យំ ទោ បទ កតិញ្ញំ អភិសង្កតំ អភិសញ្ជេត-
 យតំ កទទិច្ចំ ធិរោទធម្មន្តំ បដិបាតិ សោ តត្ថ បិពោ
 ។ បេ ។ អនុត្តរំ យោគក្កេមំ អនុបាមុណាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសក

(២២) ខ្នាលគហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះកន្លងនូវក្នុងរូបសញ្ញា
 ដោយអាការសព្វគ្រប់ លេតនូវបដិយសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនា-
 នក្កសញ្ញា ហើយកិច្ចលកាសាទញ្ជាយតនសមាបត្តិ ដោយបរិកម្មជា
 អាកាសមិនមានទប់ផុត ដូច្នោះ ទើបភិក្ខុនោះពិចារណា ដឹងច្បាស់ដូច្នោះ
 ថា អាកាសាទញ្ជាយតនសមាបត្តិនេះឯង កាត្មាតញ្ញ បានពាក់ភែនិ បាន
 ចង្អុលហើយ ចុំវែនធម្មជាតិចក្ខមណា ដែលពាក់ភែនិហើយ បានចង្អុល
 ហើយ ធម្មជាតិមានឯង ជាបេសមិនទៀង ភែនិលេតនូវវិញ្ញាណធម្មតា
 ភិក្ខុនោះ កំបិតនៅ ក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ ទាំងដល់នូវធម៌ដ៏ក្សេមក
 យោគៈដ៏ប្រសើរ ។ ខ្នាលគហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុកន្លងនូវអាកាសា-
 នញ្ជាយតនសមាបត្តិ ដោយអាការសព្វគ្រប់ ហើយកិច្ចលកាសាទញ្ជាយ-
 តនសមាបត្តិ ដោយបរិកម្មជា វិញ្ញាណមិនមានទប់ផុត ដូច្នោះ ភិក្ខុ
 នោះពិចារណា ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា វិញ្ញាណញ្ជាយតនសមាបត្តិនេះឯង
 កាត្មាតញ្ញ បានពាក់ភែនិហើយ បានចង្អុលហើយ ចុំវែន ធម្មជាតិច-
 ក្ខមណា ដែលពាក់ភែនិហើយ បានចង្អុលហើយ ធម្មជាតិមានឯង
 ជាបេសមិនទៀង ភែនិលេតនូវវិញ្ញាណធម្មតា ភិក្ខុនោះ កំបិតនៅក្នុង
 ធម៌នោះ ។ បេ ។ ទាំងដល់នូវធម៌ដ៏ក្សេមកយោគៈ ដ៏ប្រសើរ ។

របបនិរុទ្ធស្ស គន្ធាតាសុត្ត ចក្កបដិវាទ

បុទ ចមរំ កហបតិ កិក្កុ សត្វសោ វិញ្ញាណញ្ញា-
 យតំ សមតិក្កុឌ ធន្តិ កិក្កុតិ អាតិក្កុញ្ញា-
 យតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សោ វតិ បដិ-
 សក្កិក្កុតិ អយម្បិ ទោ អាតិក្កុញ្ញាយតំសមា-
 បត្តិ អភិសង្កតា អភិសញ្ញេតយិកាយំ ទោ បទ
 កិក្កុ អភិសង្កតំ អភិសញ្ញេតយិកំ តទនិទ្ធិ ធិរោធ-
 ធម្មន្តិ បដាធាតិ សោ តត្ថ បិកោ អាសវំទំ ទយំ
 បាបុណាតិ លោ ចេ អាសវំទំ ទយំ បាបុណាតិ
 តេលេវ ធម្មរោធន តាយ ធម្មនិទ្ធិយោ ចក្កន្តំ
 ឱវត្តាតិយាទំ សញ្ញោជនាទំ បរិក្កុយា ឱបតាតិកោ
 យោតិ តត្ថ បរិវិញ្ញយំ អបារត្តិធម្មោ តស្មា លោកា
 អយំ ទោ កហបតិ តេទ ភក្កតា ជាទិកា
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯកធម្មោ អក្កា-
 តោ យតុ កិក្កុលោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិលោ
 បហិតត្តស្ស វិហារតោ អវិមុត្តញ្ញោវ ធិត្តំ វិមុត្តតិ

របបវិទ្ធិ គន្ធាតាសុត្ត គរុបដិវាទ ៤

ម្នាលគហបតី មួយវិញ្ញៀត កិក្កុ ពន្ធវិញ្ញាណញ្ញាយតំសមាបត្តិ
 ដោយការសព្វគ្រប់ ហើយកិច្ចលកានិក្កុញ្ញាយតំសមាបត្តិ ដោយ
 បរិកម្មជា របស់ចន្តិចប្បន្តចមិនមាន ដូច្នោះ ទើបកិក្កុនោះពិចារណា ដឹង
 ច្បាស់ដូច្នោះថា អាតិក្កុញ្ញាយតំសមាបត្តិទះឯង អាត្មាអញ បានកាត់
 តែងិហើយ បានចង្អុលហើយ ចុំវិទ្ធិ ធម្មជាតិចត្តចណា ដែលកាត់
 តែងិហើយ បានចង្អុលហើយ ធម្មជាតិទះឯង ជារបស់មិនទៀង
 តែងិលេងទៅវិញជាធម្មតា កិក្កុនោះ ក៏បិកនៅក្នុងធម៌នោះ ហើយ
 ក៏បានដល់នូវការអស់ទៅ នៃភាសវៈ បើមិនបានដល់នូវការអស់ទៅនៃ
 ភាសវៈទេ ក៏គង់រវើកជាឧបបាតិកៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនធម៌
 ទាំង៥ប្រការ ជាចំណែកនាវិក្រាម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម៌
 នោះ និនិសេចក្តីកាយ ក្នុងធម៌នោះ ហើយបរិនិព្វានក្នុងជាន់សុទ្ធាភិស
 នោះ មានសភាពមិនត្រូវបំបាក់ប្រហុលោកនោះជាធម្មតា ម្នាលគហបតី
 កិក្កុជាអ្នកមិនប្រហារ មានព្យាយាមផុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ចូន
 ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ចិត្តដែលមិនទាន់ស្រឡះ ក៏ស្រឡះបានផង

សុត្តន្តបិដក ចន្ទវិទនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក្ក

អបរិក្កំណា ច អាសវា បរិក្កយំ កង្កំ អន-
នុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្កេមំ អនុបាបុណាតីតិ ។

[២៣] ឯវំ វុត្តេ ទសមោ កមាបតិ អដ្ឋកថា-
ករោ កាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯកទេវេច សេយ្យថាមិ
កន្តេ អាទន្ត បុរិសោ ឯកំ ធិតិមុទំ កវេសន្តោ
សកិទេវ ឯកានស ធិតិមុទានិ អធិតន្តេយ្យ ឯវមេវ
ទោ អហំ កន្តេ ឯកំ អមតទ្វារំ កវេសន្តោ សកិ-
ទេវ ឯកានស អមតទ្វារានិ អលត្តំ សវនាយ សេយ្យ-
ថាមិ កន្តេ បុរិសស្ស អតារំ ឯកានសទ្វារំ សោ
តស្មិ អតារេ អាធិត្តេ ឯកមេកេនធមិ ធ្វារេន សត្តុ-
ណោយ្យ អត្តានំ សោត្តិ កាតុំ ឯវមេវ ទោ អហំ
កន្តេ ឥមេសំ ឯកានសន្តំ អមតទ្វារានំ ឯកមេកេ-
នធមិ អមតទ្វារេន សក្កិស្សមិ អត្តានំ សោត្តិ កាតុំ

សុត្តន្តបិដក ចន្ទវិទនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក្ក

កាលវិធមិទំឡាយ ដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏អស់រលីងបានផង ទាំង
ដល់ធម៌ដ៏ក្សេមក្សាយោនៈដ៏ប្រសើរ ដែលមិនទាន់បានដល់ ព្រោះធម៌
ឯកណា នេះឯង ជាធម៌ឯក ដែលព្រះមានព្រះភាគអារហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ព្រះអង្គបានសម្តែងហើយ ។

[២៣] កាលដែលព្រះភាគខ្លួន រស់ម្តងយ៉ាងនេះហើយ ទស-
មតបាបតិ អ្នកគ្រូសិក្សា បាននិយាយនឹងព្រះភាគខ្លួនមានកាយ យ៉ាង
នេះថា ចពិត្រព្រះភាគខ្លួនដ៏ចម្រើន បុរស កាលស្វែងរកកំណប់វិទ្យា
ស្រាប់តែបានកំណប់ទាំង ១១ ដោយព្យាយាមតែម្តង មានឧបមាយ៉ាង
ណាមិញ ចពិត្រព្រះភាគខ្លួនដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា កាលស្វែងរកគ្រូព្រះ
និព្វានតែ ១ សោះ ស្រាប់តែបានគ្រូព្រះនិព្វានទាំង ១១ ដោយការ
ស្តាប់តែម្តង ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ចពិត្រព្រះភាគខ្លួនដ៏ចម្រើន
មួយយ៉ាងទៀត ផ្តល់ចប់បុរសមានទ្វារ ១១ កាលភ្លើងនេះផ្ទុះនោះហើយ
បុរសម្តាប់ផ្ទុះនោះ កាចនឹងធ្វើខ្លួនឲ្យមានស្ម័គ្រ ដោយទ្វារតែមួយ ។
ក៏បាន មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ចពិត្រព្រះភាគខ្លួនដ៏ចម្រើន បណ្តាគ្រូ
ព្រះនិព្វាន ទាំង ១១ នេះ ខ្ញុំព្រះករុណា នឹងកាចធ្វើខ្លួនឲ្យមានស្ម័គ្រ
ដោយទ្វារព្រះនិព្វានតែមួយ ។ បាន ក៏មានឧបមេយ្យផ្ទុះច្រោះឯង ចពិត្រ

អរិយធម៌ខ្មែរ អង្គការសុខភាព អាណានិគម

សម្រេច ហើយ បាន កន្លង អញ្ញតិភូយា អាណិយស្ស
អាណិយធម៌ បរិយេសិស្សន្តិ ក៏មន្ត្រី បទាហ៍ អាយស្ស-
តោ អាណន្តស្ស ប្លង់ ១ ករិស្សមីតិ ។ អបទា
នសមោ តហមតំ អដ្ឋកថាភរោ ខាតលិប្បត្តកក្ក
វេសាលិកក្ក ភិក្ខុសង្ឃំ សន្និទានតក្ក(*) បណីតេន
ទានជ័យេន ភោជជ័យេន សហត្ថា សន្តច្យេសិ
សម្បវាវេសិ វិកមេកក្ក ភិក្ខុំ បទេកំ ទុស្ស-
យុកេន អប្បានេសិ អាយស្សន្តិ អាណន្តំ តិច័រេន
អប្បានេសិ អាយស្សតោ អាណន្តស្ស បញ្ចសតំ វិហារំ
កាការេសីតិ ។

អង្គការសុខភាព ទុរិយំ ធិដ្ឋិតិ ។

១ ១. ប. សន្និទានតក្ក ។

អរិយធម៌ខ្មែរ អង្គការសុខភាព ការងារប្រកាន់

ប្រកាន់ខ្លួនដ៏ប្រើន តាមទំនៀមភ្នំភ្នំយុវជន (កាលបើរៀនសិស្ស-
សាស្ត្រ ក្នុងសម្ភាសនា) តែងស្វែងរកទ្រង់តាមរយៈ ដើម្បី
តាមរយៈ(នោះ) ចំណង់ចម្រុះកុណា នឹងបានធ្វើការច្នោះ ដល់ព្រះ
កាន់ខ្លួនអាយុ ដូចម្តេចបាន ។ ទើបទសមគមាចតិ អ្នកក្រុងអង្គុះ
បានប្រជុំភិក្ខុសង្ឃំដែលអង្គនៅក្នុងក្រុងបុរាណិយក្ក និងក្រុងវេសាលិយ
អង្គុះ ដោយទានិយភោជនិយាហារ ដ៏ត្រូវពិសា ដោយខ្លួនឯង
ឲ្យឆ្លែងស្តាប់ស្តាប់ គ្រាន់តែលាតត្រាតលើទូលរៀន ហើយនិមន្ត
ភិក្ខុមួយរូប ។ ឲ្យស្រៀកដណ្តប់ដោយសំពត់ ១ គូ ១ អង្គ រួចនិមន្តព្រះ
កាន់ខ្លួនអាយុ ឲ្យស្រៀកដណ្តប់ ដោយចំរេ ៣ ហើយកសាងទីនៅ
អូរដល់ថ្ងៃ ៨០០(កហាចណៈ) ប្រកាន់ព្រះកាន់ខ្លួនអាយុ ។

ចំ អង្គការសុខភាព ទី ២ ។

ធាតុយំ សេក្ខប្បជីបទាស្ត្រី

(២៤) ឃ្រោ ឥស្ស ។ ឃ្រោ សមយំ កកវា
សក្កេស្ស វិហាតិ កាមិលវត្តស្សី ចិគ្រោណាមេ ។
គេន ទោ មន សមយេន កាមិលវត្តវាធំ សក្យាធំ
ធាវំ សម្មាសាវំ អធិការិកំ ហោតិ អនជ្ឈវុដ្ឋបុព្វំ^(១)
សមណោ ន ព្រាហ្មណោ ន កេនចិ ន មនុស្ស-
ក្ខតេន ។ អថទោ កាមិលវត្តវា សក្យា យេន
កកវា គេនុបសង្កមីស្ស ឧបសង្កមីត្វា កកវន្តំ អភិក-
នេត្វា ឯកាមន្តំ ចិសីទីស្ស ។ ឯកាមន្តំ ចិសីត្វា ទោ
កាមិលវត្តវា សក្យា កកវន្តំ ឯកនកេត្តំ វេន កន្ត
កាមិលវត្តវាធំ សក្យាធំ ធាវំ សម្មាសាវំ អធិការិកំ
ហោតិ^(២) អនជ្ឈវុដ្ឋបុព្វំ សមណោ ន ព្រាហ្ម-
ណោ ន កេនចិ ន មនុស្សក្ខតេន តំ កន្ត
កកវា បឋមំ បរិក្កត្តត្ថុ កកវតា បឋមំ បរិក្កត្ត-

១ ឧ. ប. អនជ្ឈវុដ្ឋ ។ ២ ឧ. ហោតិ ១ ទិស្សតិ ។

សេក្ខប្បជីបទាស្ត្រី ទី ៣

(២៤) ខ្ញុំ បានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគ្រាណាម ទៀបក្រុងកមិលវត្ត ក្នុងដែនសក្កៈ ។
សម័យនោះឯង ពួកសក្យៈ អ្នកក្រុងកមិលវត្ត បានកសាងសន្តាគារសា-
លាថ្មីមួយ ទើបនឹងហើយថ្មីៗ មិនទាន់មានសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ ឬ
អ្នកណាមួយ ដែលជាជាតិមនុស្ស^(១) ចូលទៅនៅកសាងនៅឡើយ ។
លំដាប់នោះ ពួកសក្យៈ អ្នកក្រុងកមិលវត្ត ទាំងអស់ចូលទៅគាល់ព្រះមាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយចង្ហី ព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
អង្គុយក្នុងទីសមគរ ។ លុះពួកសក្យៈ អ្នកក្រុងកមិលវត្ត អង្គុយក្នុងទីសម
គរហើយ ក៏ប្រាថ្នាចង្ហីចូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកសក្យៈ អ្នកក្រុងកមិលវត្ត បានកសាងសន្តាគារ-
សាលាថ្មីៗ ទើបនឹងហើយថ្មីៗ មិនទាន់មានសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ ឬ
អ្នកណាមួយ ដែលជាជាតិមនុស្ស ចូលទៅកសាងនៅឡើយ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រើប្រាស់សន្តាគារសាលា
នោះជាមុន លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រើប្រាស់ជាមុនរួចហើយ ទើប

១ ពានជាតិមនុស្សដែលនៅក.ន.ន ព្រោះត្រូវបានកសាងឡើងមុននឹងធ្វើថ្មី រឺមក
មកទៅក្នុងពេលទៅនៅមុន ។ អង្គុយថា -

ឧបាសម្ពុទ្ធ សេចក្តីស្នេហា ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបាសម្ពុទ្ធ
 បច្ចា កាមិលវត្តកំ សក្យា បរិកុត្តិស្សន្តិ តទស្ស
 កាមិលវត្តកំ សក្យា ធីយវត្ត ហិសាយ សុខា-
 យាតិ ។ អធិកសេសិ កកក កុណិកាវេល ។ អដទោ
 កាមិលវត្តកំ សក្យា កកកតោ អធិកសេសិ វិទិត្យា ឧដ្ឋា-
 យាសោ កកកតំ អភិកំទេត្យា បទកុណិ កកក យេន
 ធា(១) សន្តាភាវំ តេនុបសន្តមិសុ ឧបសន្តមិត្តា សព្វ-
 សន្តិ សន្តាភាវំ សន្តាបេត្យា(២) អាសនាធិ បញ្ញាបេត្យា
 ឧទកមណិកំ មតិដ្ឋាបេត្យា តេលប្បដិបំ អាហេបេត្យា
 យេន កកក តេនុបសន្តមិសុ ឧបសន្តមិត្តា កកកតំ
 អភិកំទេត្យា ឯកមន្តំ អដ្ឋសុ ។ ឯកមន្តំ បិសា
 ទោ កាមិលវត្តកំ សក្យា កកកតំ ឯកធាវេតុំ សព្វ-
 សន្តិ សន្តតំ កន្តេ សន្តាភាវំ អាសនាធិ បញ្ញាត្តាធិ
 ឧទកមណិកោ មតិដ្ឋាបិសោ តេលប្បដិបោ អាហេ-
 បិសោ យស្សនាធិ កន្តេ កកក កាលំ មញ្ញតិកិ ។

១ ឧ. ម. វន្តិ ឧ វិស្សនិ ។ ២ ឧ. ម. សន្តិ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ សេចក្តីស្នេហា ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបាសម្ពុទ្ធ
 ពួកសក្យៈ អ្នកក្រសួងចម្រើន ធីនិប្រេត្រាសំពាធិក្រោយ ការប្រើប្រាស់
 នោះ ធីនិប្រេត្រាសំពាធិធីនិប្រេយោជន៍ ធីនិសេចក្តីសុខ យូរអង្វែង ដល់
 ពួកសក្យៈអ្នកក្រសួងចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ដោយ
 កាការស្យៀម ។ ចំណែកទានពួកសក្យៈ អ្នកក្រសួងចម្រើនដឹងថា ព្រះ
 មានព្រះភាគទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកកាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះ
 មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យលាចេះហើយ ទាន់ពេលទៅកាន់សន្តាភាសាលា
 ថ្មី លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននាំគ្នាចាត់ចែងសន្តាភាសាលា ឲ្យ
 មានកម្រាលគ្រប់អង្វើ ហើយក្រាលកាសនៈទាំងឡាយ ប្រគល់ក្នុងទឹក
 ទុក អុជប្រទីបប្រេតិចេះហើយ ទាន់ពេលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយបិទទៅក្នុងទី
 សមគួរ ។ លុះពួកសក្យៈ អ្នកក្រសួងចម្រើន បិទទៅក្នុងទីសមគួរហើយ
 ទើបក្រាលបង្គំទទួល ព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពួកទ្រង់ព្រះអង្គ បានចាត់ចែងសន្តាភាសាលា ឲ្យមានកម្រាលគ្រប់អង្វើ
 បានក្រាលកាសនៈទាំងឡាយ បានប្រគល់ក្នុងទឹកទុក ធីនិអុជប្រទីបប្រេតិ
 ទុកចូលស្រេចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សន្តាល់នូវកាលវេទក្នុងដំណើរ ក្នុងកាលវេទក្នុងនេះចុះ ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក់

(២៩) អថទោ ភកកា ធិរាសត្វា បត្តិមិវាមាធាយ
 សន្តិ កិក្កុសង្កេត យេន សន្តាតារំ តេនុបសន្តិមិ
 ឧបសន្តិមិត្តា ទានេ បត្តាលេត្វា សន្តាតារំ បរិសិត្វា
 មជ្ឈិមជ្ឈំ ធិស្សាយ បុត្តាភិមុទោ ធិសីទិ ។ កិក្កុ-
 សង្កេតិ ទោ ទានេ បត្តាលេត្វា សន្តាតារំ បរិសិត្វា
 បច្ឆិមំ ភិក្កុំ ធិស្សាយ បុត្តាភិមុទោ ធិសីទិ ភកកា
 យេវ បុត្តត្វា ។ កាមិលត្តវាមិ ទោ សក្សា ទានេ
 បត្តាលេត្វា សន្តាតារំ បរិសិត្វា បុត្តិមំ ភិក្កុំ ធិស្សាយ
 បច្ឆិមាភិមុទា^(១) ធិសីទិសុ ភកកាធិយេវ បុត្តត្វា ។
 អថទោ ភកកា កាមិលត្តវេ សក្សេ តហុនេ
 ភ្នំ ធិមិយា កថាយ សន្តស្សេត្វា សមាធិបេត្វា
 សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ
 អាមន្តេសិ បដិកាតុ តំ អាទន្ត កាមិលត្តវាធិ
 សក្សាធិ សេត្តោ បដិបទោ បិដ្ឋិ មេ អាភិលា-
 យតិ តមហំ អាយមិស្សមិតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
 ទោ អាយស្មា អាទន្តោ ភកកាតោ បដិស្សេសិ ។

• ៧. បព្វត្ត ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក់

(២៨) ព្រាហ្មណៈ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្រង់ប្រដាប់បាត្រទឹក
 ចំរ ព្រមទាំងកិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់មន្តចូលទៅកាន់សន្តាគារសាលា លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ឱ្យលាងព្រះបាត្រចេញហើយ យាងចូលទៅកាន់
 សន្តាគារសាលា គង់ផ្អែកទីសីសរកណ្តាល បែរព្រះក្រព្រះទ័សទាន
 កើត ។ ឯកិក្ខុសង្ឃក៏ឱ្យលាងដើម្បីចេញហើយ ចូលទៅកាន់សន្តាគារសាលា
 គង្គយផ្អែកទីដំបូងទីទាល់ច បែរមុខទៅទ័សទានកើត មានព្រះមាន
 ព្រះភាគគង់នៅទានិមុខ ។ ឯពួកសក្សៈអ្នកក្រសែចលវត្ត ក៏លាងដើម្បីច
 ហើយ ចូលទៅកាន់សន្តាគារសាលា គង្គយផ្អែកទីដំបូងទីទាល់ច
 បែរមុខទៅទ័សទានលិច មានព្រះមានព្រះភាគគង់នៅទានិមុខ ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ពន្យល់វិណាទំពួកសក្សៈ អ្នកក្រសែចលវត្ត ឱ្យ
 យល់ប្រយោជន៍ (ក្នុងបច្ចុប្បន្នទីចរលោក) ឱ្យជឿជាក់(ក្នុងកុសលធម៌)
 ឱ្យឃ្លាតសង្កាម ឱ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ច្រើនព្រឹត្តិ (ពេញមួយ
 យប់) ហើយគ្រាសំទៅទីព្រះមានព្រះភាគកាយុថា ម្ចាស់អាទន្ត ចូរអ្នក
 សម្តែងសេតុប្បដិបទា ដល់ពួកសក្សៈអ្នកក្រសែចលវត្តចុះ ជឿភកថាភក
 រោយខ្លួនលាស់ រថភក ទិសប្រាកដធម្មិច ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 កាយុ ទទួលព្រះតុដិកា ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះគន្ធិ ។

អរហន្តវិទ្ធស្ស សេចក្តីដឹងពាក្យ ទិវិគោ ធម្មោ

អនិទោ កកវា ចតុក្កុលំ សង្ស័យំ មញ្ញាបេត្តា
ធម្មតិណោន បស្សេន សីលសេយ្យំ កាច្យសិ កាណន
ចានំ អប្បាធាយ សតោ សម្មជាតោ ឧប្បាទសញ្ញំ
មនសិការិត្តា ។

[២៦] អនិទោ អាយស្សា អាណេត្តោ មហានិមំ
សត្តំ អាមន្តេសិ ឥន មហានិមំ អរិយស្សវគោ
សីលសម្មន្ទោ ហោតិ វេទ្រិយេស្ស តុត្តន្ទារោ ហោតិ
កោដិទេ មត្តញ្ញំ ហោតិ ជាករិយមនុយុត្តោ ហោតិ
សត្តហិ សន្តិទេហិ សមន្ទាតតោ ហោតិ ចតុដ្ឋ
ឈានំ អាភិទេតសិកានំ ធិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ
ធិកាមលាភី ហោតិ អតិច្ឆលាភី អគសិរលាភី ។

[២៧] កកវា មហានិមំ អរិយស្សវគោ សីល-
សម្មន្ទោ ហោតិ ។ ឥន មហានិមំ អរិយស្សវគោ
សីលវា ហោតិ ចានិមោក្ខសិវសិវគោ វិហារិ អា-
ចារតោចរសម្មន្ទោ អណុមត្តេសុ វេទ្រិយុ កយនស្សវិ
សមាធាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ឃិវ ទោ មហា-
និមំ អរិយស្សវគោ សីលសម្មន្ទោ ហោតិ ។

អរហន្តវិទ្ធស្ស សេចក្តីដឹងពាក្យ ធម៌ ៦ យ៉ាង

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនក្រាលសន្សំដ៏ឲ្យជា ៤ ជាង
ដោយសម្រេចខ្លួនសិលាសេយ្យដ្បើនីវាសិណ្ឌំ គឺព្រះបាទដោយព្រះបាទ
មានសតិធិនិសម្បជញ្ញៈ តំណត់ចុកក្នុងហឫទ័យ ឲ្យឧប្បាទសញ្ញា គឺ
សេចក្តីសម្គាល់ខ្លួនក្រោកឡើងវិញ ។

[២៦] គ្រានោះ ព្រះមានខ្លួនអាយុ សុវត្ថិចំពោះមហានិម-
សក្សៈថា បពិត្រមហានិមំ អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិច្ចណិ
ដោយសីល ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងវេទ្រិយ៍ព័ន្ធច្បាយ ជាអ្នកស្គាល់
ប្រមាណក្នុងកោដិទេ ជាអ្នកប្រកបខ្លួនការត្រូវតែរក ជាអ្នកប្រកបដោយ
សម្បវិសធម៌ទាំង ៧ ប្រការ ជាអ្នកបានផ្លូវប្រាជ្ញាឲ្យឈានទាំង ៤ ដែល
កាស្រីយខ្លួនខ្ពង់ខ្ពស់ដូច្នោះ ជាបោកខ្លះកិរិយាទៅជាសុខក្នុងចតុច្បួន ជាអ្នក
បាទដោយមិនលំបាក បាទដោយរិយ ។

[២៧] បពិត្រមហានិមំ ចុះអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបរិច្ចណិដោយសីល
តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហានិមំ អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក
មានសីល សង្រួមល្អក្នុងព្រះចិត្ត បរិច្ចណិដោយការពារ ធិនៈគាចរៈ
ឃើញភ័យក្នុងទោស សូម្បីបង្កិចបង្កិច សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទ
ទាំងឡាយ បពិត្រមហានិមំ អរិយសាវ័ក ដែលជាអ្នកបរិច្ចណិដោយ
សីលយ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាសវ

[២៨] កតត្វា មហាធាម អរិយស្សវគោ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តន្ទារោ ហោតិ ។ វេទ មហាធាម អរិយស្សវគោ ចក្កុនា វ្រប់ ធិស្វា ន ធិមិគ្គត្តាហិ ហោតិ ធានុត្សញ្ញនក្កាហិ យត្វាធិការណាមេធំ ចក្កុន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ទាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ បដិបដ្ឋតិ រក្ខតិ ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុន្ទ្រិយេ សំវំ អាចជ្ជតិ សោភេន សន្តំ សុត្វា ។ មេ ។ យាទេន កន្ធ�ំ យាយិត្វា... ដិញ្ញិយ រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោជ្ជន្តំ ផុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន ធិមិគ្គត្តាហិ ហោតិ ធានុត្សញ្ញនក្កាហិ យត្វាធិការណាមេធំ មនិទ្រិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ទាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាយ បដិបដ្ឋតិ រក្ខតិ មនិទ្រិយំ មនិទ្រិយេ សំវំ អាចជ្ជតិ ឯវំ ទោ មហាធាម អរិយស្សវគោ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តន្ទារោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសវ

[២៨] ចតិគ្រមហាធាម ចុះអរិយសាវ័ក ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុង ឥន្ទ្រិយេតាំងឡាយ ភេដ្ឋចម្ពុច ។ ចតិគ្រមហាធាម អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ ឃើញប្រាម្មណ៍ដោយចក្ក មិនក្លែងកាន់មិគ្គ មិនក្លែង កាន់អនុត្សញ្ញនៈ អភិជ្ឈានិរិទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក ឃ្លី ជាប់ភាមច្ចុគ្គល ដែលមិនសង្រួម ខ្លាំងខ្លាំង ព្រោះពេទ្ធមិនសង្រួម ចក្កុន្ទ្រិយណា លោកច្រកចក្ក ដើម្បីសង្រួម ខ្លាំងខ្លាំងនោះ ក្បែរ ចក្កុន្ទ្រិយ ដល់ខ្លួនសេចក្តីសង្រួម ក្នុងចក្កុន្ទ្រិយ ព្រមទាំងដោយគ្រឿង ។ មេ ។ ផ្សំនិរដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវខ្លួន ទៅផ្សះ ដោយកាយ... ដឹងធម្មាច្នេណ៍ដោយចិត្ត ហើយជាអ្នកមិនក្លែង កាន់មិគ្គ មិនក្លែងកាន់អនុត្សញ្ញនៈ អភិជ្ឈានិរិទោមនស្ស ជាអកុសល ដ៏លាមក ឃ្លីជាប់ភាមច្ចុគ្គល ដែលមិនសង្រួម ខ្លាំងខ្លាំង ព្រោះ ពេទ្ធមិនសង្រួមមិនខ្លាំងណា លោកច្រកចក្ក ដើម្បីសង្រួមខ្លាំងខ្លាំង នោះ ក្បែរមិនខ្លាំង ដល់ខ្លួនសេចក្តីសង្រួម ក្នុងមិនខ្លាំង ចតិគ្រមហាធាម អរិយសាវ័ក ដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយេតាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

ឧបាសម្ពុទ្ធសូ សេចក្តីស្តីពីបទសុត្តន្ត ភោជនេ មគ្គត្ថក

(២៧) កុដិញ មហានាម អរិយស្សវកោ ភោជ-

នេ មគ្គត្ថ ហោតិ ។ ឥធម មហានាម អរិយស្សវកោ

ចដិសង្កា យោនិសោ អាហារំ អាហារេតិ នេវ នវាយ

ន មនាយ ន មណ្ឌនាយ ន វិក្ខុសនាយ យាវនេវ

ឥធមស្ស កាយស្ស មិតិយា យាមនាយ វិហឹសុមរតិយា

ច្រញូនវិយាទុក្ខហាយ ឥតិ មុរណញ វេននំ ចដិ-

ហង្កាមិ នវញ វេននំ ន ឧប្បនេស្សមិ យាត្រា ន មេ

កវិស្សតិ អនវជ្ជកា ន ជាសុវិហារោ តាតិ ឃិវំ ទោ

មហានាម អរិយស្សវកោ ភោជនេ មគ្គត្ថ ហោតិ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធសេចក្តីស្តីពីបទសុត្ត ករស្ត្រលំប្រមាណក្នុងភោជន

(២៧) បតិក្រមហានាម ចុះអរិយសាវ័ក ជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណ

ក្នុងភោជន ភើដូចម្តេច ។ បតិក្រមហានាម អរិយសាវ័កក្នុងសាសនា

នេះ ពិចារណាដោយឧបាយ ទើបចរិភាគការដោយគិតថា ការ

អញចរិភាគការ ដើម្បីលើកដូចក្នុងស្រុកកំរេ ដើម្បីស្រវឹងកំរេ

ដើម្បីប្រដាប់ភាគវិភង្គនិកាយ កំរេ ដើម្បីធ្វើឱ្យផ្លូវផង្គនិកាយសម្បុរ កំរេ

(ចរិភាគ) ដើម្បីនឹងឱ្យតាំងនៅនៃការយះនះ ដើម្បីញ៉ាំងដីកិច្ចិយឱ្យ

ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឹងបំបាត់បង់សេចក្តីលំបាក ដើម្បីនឹងសុខគ្រោះដល់

ព្រហ្មវិយាមិ ការអញនឹងក្តាប់បង់ទេពាចារ គឺ សេចក្តីឃ្នាន

ដែលមានហើយផង នឹងញ៉ាំងទេពាចារ គឺ ត្រួតហូសប្រមាណ មិនឱ្យ

កើតឡើងបានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃអរិយាចរតាំង ២ ក្តី សេចក្តីមិន

មានចោសបាននៃប្រក្ខុសចិត្តដើមក្តី កិរិយានៅសប្បាយក្នុងអរិយាចរ

តាំង ២ ក្តី នឹងមានដល់ការអញ ដោយបានចរិភាគការនេះ បតិក្រ

មហានាម អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ដែលជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណ

ក្នុងភោជន យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

[៣០] កតញ្ច មហាធាម អរិយស្សាវគោ ជា-
 ភរិយមទុយុត្តោ ហោតិ ។ វេទ មហាធាម អរិយ-
 ស្សាវគោ ធិវសំ ចន្តមេន ធិសង្ខាយ អាវណីយេហិ
 ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធនតិ រត្តិយា បឋមំ យាមំ
 ចន្តមេន ធិសង្ខាយ អាវណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិ-
 សោធនតិ រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ ធន្តិលោន បស្សន
 សីហសេយ្យំ កម្មេសិ ចានេន ចានំ អប្បាធាយ
 សតោ សម្មជាតោ ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិករិកា
 រត្តិយា បន្តិមំ យាមំ បទុដ្ឋាយ ចន្តមេន ធិសង្ខាយ
 អាវណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធនតិ វេទ ម-
 ហាធាម អរិយស្សាវគោ ជាភរិយមទុយុត្តោ ហោតិ ។

[៣១] កតញ្ច មហាធាម អរិយស្សាវគោ
 សត្តហិ សទ្ធខេហិ សមន្តាកតោ ហោតិ ។ វេទ
 មហាធាម អរិយស្សាវគោ សត្តោ ហោតិ សទ្ធិហតិ
 កតាកតស្ស ហោតិ វតិមំ សោ កតវា អរហំ សម្មា-
 សម្មុត្តោ វិជ្ជាចរណសម្មុត្តោ សុកតោ លោកវិទូ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

[៣០] ចតិក្រមហានាម ពុះអរិយសាវ័ក ជាអ្នកច្រកចន្តវេសចក្ក
 ញកំរោក តើដូចម្តេច ។ ចតិក្រមហានាម អរិយសាវ័កកុរិសាសនា
 នេះ បើកុរិសាសនា (លោក) វេទនិជម្រះចិត្តចាកនិវេណធម៌ទាំងឡាយ
 ដោយការច្រកចិត្តមន្តិយ ចៅវេលាត្រីបឋមយាម (លោក) វេទនិ
 ជម្រះចិត្តចាកនិវេណធម៌ទាំងឡាយ ដោយការច្រកចិត្តមន្តិយ លុះ
 ដល់វេលាត្រីបឋមយាម លោក វេទនិសម្រេចសីលសេយ្យផ្សេង
 ទាំងស្រុង យកជើងឆើលើជើង មានសតិចិនិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើមនសិកាៈ
 ខ្លួនឯងសញ្ញា លុះដល់វេលាត្រីបឋមយាម (លោក) វេទនិក្រោក
 ចៀងហើយជម្រះចិត្ត ចាកនិវេណធម៌ទាំងឡាយ ដោយការច្រកចិត្តមន្តិ
 មន្តិយ ចតិក្រមហានាម អរិយសាវ័ក ដែលជាអ្នកច្រកចន្តវេសចក្ក
 រោក យ៉ាងនេះឯង ។

[៣១] ចតិក្រមហានាម ពុះអរិយសាវ័ក ជាអ្នកច្រកចេញ
 សញ្ញាសមិទ្ធិទាំង ៧ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ចតិក្រមហានាម អរិយសាវ័ក
 កុរិសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា វេទនិជ្ឈិចំពោះពោធិញ្ញាលាបសំ
 ព្រះគម្ពីរ ជា ព្រះនាមព្រះភាគអន្តិមនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ចរិច្ចណិដោយវិជ្ជាចិនិចារណៈ ជាព្រះសុត្ត ប្រាថច្យាសំ ខ្លួនលោក

គហចង្គិក្ខុស្ស លេច្យងិច្ចាសុត្តេ សង្គ សុទ្ធ

អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថំ សត្តា នេវមនុស្សានំ តុន្តោ
 ភក្កវតិ ហិរិមា ហោតិ ហិរិយតិ កាយនុច្ចរិភេទ
 វចិទុច្ចរិភេទ មនោនុច្ចរិភេទ ហិរិយតិ ចាមកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា ឱត្តាបិ ហោតិ
 ឱត្តបតិ កាយនុច្ចរិភេទ វចិទុច្ចរិភេទ មនោនុច្ចរិភេទ
 ឱត្តបតិ ចាមកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមា-
 បត្តិយា ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតទេវេ សុតសង្កិ-
 តយោ យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេ-
 កល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្តា សក្យញ្ញ-
 តោ កេវលបរិមុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ អភិវធិ
 តតារុបស្ស ធម្មា ពហុស្សុតោ ហោតិ ធម្មា វចសា
 បរិចិត្តា មនសា ចុបេត្តិកា ធិដ្ឋិយា សុប្បដិវិត្តា អាទិវិ-
 យោ ហោតិ(១) អកុសលានំ ធម្មានំ ចហោនាយ កុស-
 លានំ ធម្មានំ ខេមសម្បជាយ តាមវា ធន្តបរក្កោមោ
 អនិក្ខិក្ខុទេវេ កុសលេសុ ធម្មេសុ សតិមា ហោតិ

១ ខ. ប. វិហារំ ។

គហចង្គិក្ខុ លេច្យងិច្ចាសុត្តេ ព្រះសុទ្ធ ធម្មការ

ព្រះអង្គិប្រសើរថ្កុត ដោយសីលាទិគុណ ព្រះអង្គិជាសារីរិយុខានុបុរស
 ព្រះអង្គិជាសាស្តា របស់ពួកទេវតានិមនុស្ស ព្រះអង្គិប្រាសដឹងសច្ចចមិ
 ព្រះអង្គិបំបាត់បដិក្រករា ដូច្នោះ ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្មាស វេទនិកៀន
 ខ្មាសចំពោះកាយទុច្ចរិត វចិទុច្ចរិត និងមនោទុច្ចរិត វេទនិកៀនខ្មាស
 ចំពោះការជួបប្រសព្វ អកុសលធម៌វិលាមក ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីភក់
 ស្អុត វេទនិកៀនចំពោះកាយទុច្ចរិត វចិទុច្ចរិត និងមនោទុច្ចរិត វេទនិ
 កៀនស្អុត ចំពោះការជួបប្រសព្វ អកុសលធម៌វិលាមក ១ ជាពហុស្សុត
 ទ្រទ្រង់ខ្លាចំណេះ សន្សំទុកខ្លាចំណេះ ធម៌ចាំនិទ្យាយណាមានពីពោះចម
 ដើម ពីពោះចមកណ្តាល ពីពោះចមទុនី ប្រកបដោយអត្តនិទ្យាយៈ
 វេទនិប្រកាសន្តវិទ្យាចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ចាំនិទ្យាយ ធម៌ចាំនិ-
 ទ្យាយ មានសភាពដូច្នោះ លោកពុទ្ធស្តាប់មកគ្រឹម បានទ្រទ្រង់ទុក
 បានចាំស្តាប់វត្តមាន បានចូលចិត្តច្បាស់លាស់ បានយល់ច្បាស់ដោយ
 ទំនៀមទម្លាប់ ១ ជាអ្នកផ្តួចផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីលះអកុសលធម៌
 ដើម្បីចំពេញនូវកុសលធម៌ ជាអ្នកមានកម្លាំងព្យាយាម ខ្លីឃ្មាតមុតមាំ
 មិនដាក់ចុះវេលា ចំពោះកុសលធម៌ចាំនិទ្យាយ ១ ជាអ្នកមានសតិ

សុទ្ធិបដិសិទ្ធិ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសាសនា

បរមេន សតិទេវតោ សមញ្ញាគតោ ចិរកកម្ម
ចិរកាសិកម្មំ សវិតា អនុស្សវិតា បញ្ញាវា ហោតិ
ឧទយត្តតាមិទិយោ បញ្ញាយ សមញ្ញាគតោ^(១) អរិយាយ
និទ្វេនិកាយ សម្មា ទុក្ខក្កយតាមិទិយោ ឯវំ ទោ
មហានាម អរិយស្សវកោ សត្តហិ សន្មឌ្មេហិ
សមញ្ញាគតោ ហោតិ ។

(៣២) កតត្ថ មហានាម អរិយស្សវកោ តត្ថន្ត
ណាទានំ អាភិទេតសិកានំ និដ្ឋទម្មសុទិហារានំ
និកាមណាភិ ហោតិ អភិច្ឆណាភិ អត្តសិវណាភិ ។
នំ មហានាម អរិយស្សវកោ វិវិទូវ កាមេហិ
វិវិទូ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិតាវំ វិវេកជំ
បិតិសុទ្ធំ បឋមំ ណានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ វិតក្កវិ-
ចារកំ វ្រប់សមា អជ្ឈត្តំ សម្បសានំ ទេតសោ
ឯកោនិកាវំ អវិតក្កំ អវិតាវំ សមាទិជំ បិតិសុទ្ធំ
ទុតិយំ ណានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ បិតិយា ច
វិហិតា ឧបេក្ខកោ ច វិហារតិ សតោ ច

១ ឧ. សមញ្ញាគតោ ហោតិ ។

សុទ្ធិបដិសិទ្ធិ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសាសនា

ប្រកបក្រុមដោយសតិ និងបញ្ញាជំនុក្កម ជាអ្នកនិករលឹក ចាំបាច់ខ្លាំង
ដែលខ្លួនធ្វើយូរហើយ និងសម្តីដែលខ្លួននិយាយយូរហើយ ១ ជាអ្នកមាន
ប្រាជ្ញា វេទនាប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងជីវិតរស់ ខ្លួនការតែរៀន
និងសូត្រទៅ (ខែ១១៩) និងចញ្ញាសម្រាប់ទម្លាយចង្អុលនៃ លោកៈ
ទោសៈ ខោតៈ ជំប្រាសិវ តាំងជាគ្រឿងជីវិត ខ្លួនការតែទៅ ខែ១១
ទុកដោយប្រពៃ ១ ចតិក្រមហានាម អរិយសាវ័ក ដែលជាអ្នកប្រកប
ដោយសម្បវិសធនិកាំង ៧ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។

(៣២) ចតិក្រមហានាម ចុះអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបានប្តូរប្រាជ្ញា
ខ្លួនយានតាំង ៤ ដែលតាស្រ័យចិត្តដ៏វិជ្ជា ជាហេតុនៃការនៅជាសុខ
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នកបានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ តើដូចម្តេច ។
ចតិក្រមហានាម អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ចាកកាមវាទិទ្យាយ
ស្ងប់ចាកអកុសលធម៌វាទិទ្យាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយ
វិតក្កៈនិវិចារៈ មានបិតិទិសុខៈ ដែលកើតអំពីវិវេក ព្រោះម្ខាងវិតក្កៈ
និវិចារៈ កិច្ចលក់ទុតិយជ្ឈាន ជាទីផ្លូវផងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសន្តាន មាន
ការវែងចិត្តជំប្រាសិវ គ្មានវិតក្កៈ និវិចារៈ មានតែបិតិទិសុខៈ ដែល
កើតអំពីសមាទិ ព្រោះបេះចង្អុលចេញ ជាបុគ្គលព្រឺនីយផង មានសតិ

របបនីវត្ត សេចក្តីសម្រេចរបបនីវត្ត

សម្បជានោ សុទ្ធករ កាយេន ចន្ទសិវេនតិ យន្តិ
អរិយា អាទិក្ខន្តំ ឧបេក្កកោ សតិមា សុទិហារីតិ
ភតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារិ ឧបសម្ប ច
បហាថា ទុក្ខស្ស ច បហាថា បុត្រេ សោម-
នស្សនោមនស្សនំ អន្តរ្ឋនា អនុក្កមសុទំ ឧបេក្កា-
សតិចារិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារិ
ឯវំ ទោ មហានាម អរិយស្សវកោ ចតុត្ថំ ឈានំ
អាភិទេតសិកានំ និដ្ឋធម្មសុទិហារកំ និកាមលាភី
ហោតិ អភិច្ឆលាភី អភសិវលាភី ។

(៣៣) យតោ ទោ មហានាម អរិយស្សវកោ ឯវំ
សីលសម្បជ្ជោ ហោតិ ឯវំ វុទ្ធិយេសុ កុត្តប្បារោ ហោតិ
ឯវំ កោដនេ មគ្គញ្ញំ ហោតិ ឯវំ ជាតិយមនុយុត្តោ
ហោតិ ឯវំ សត្តហិ សន្តម្មេហិ សមន្តាគតោ ហោតិ
ឯវំ ចតុត្ថំ ឈានំ អាភិទេតសិកានំ និដ្ឋធម្ម-
សុទិហារកំ និកាមលាភី ហោតិ អភិច្ឆលាភី
អភសិវលាភី អយំ វុទ្ធិតិ មហានាម អរិយស្សវកោ

របបនីវត្ត សេចក្តីសម្រេចរបបនីវត្ត

និវសម្បជ្ជន្តៈផនិ ទទួលសេចក្តីសុខដោយនាមកាយផនិ កូលកាន់
ភតិយជ្ជាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយសរសើរថា បុគ្គលដែលបាន
ភតិយជ្ជានហើយតែងមានចិត្តជ្រះនឹម ជាអ្នកមានស្មារតី មានប្រក្រតី
នៅជាសុខ ព្រោះលះបង់ ខ្លួនសេចក្តីសុខផនិ លះបង់សេចក្តីទុក្ខផនិ
ព្រោះលះបង់សោមនស្សនិវាទនស្សវតីមុខផនិ លោកកំបានកូលកាន់
ចក្ខុជ្ជាន វត្តទុក្ខវត្តសុខ មានសតិ ដែលកើតកំពីឧបេក្កនិវេសន្ត ។
ចតិក្រមហានាម អរិយសាវ័កជាអ្នកបានដូចព្រាហ្មញ្ញខ្លួនយានទាំង ៤ ដែល
កាស្រ័យចិត្តដ៏វៃថ្លថា ជាហេតុនៃការនៅជាសុខក្នុងចតុប្ប្រដ ជាអ្នកបាន
ដោយមិនលំបាក បានដោយហិយ យ៉ាងនេះឯង ។

(៣៤) ចតិក្រមហានាម កាលណាអរិយសាវ័កជាអ្នកចម្រើន
ដោយសីលយ៉ាងនេះ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងវុទ្ធិយទាំងឡាយយ៉ាងនេះ
ជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណក្នុងភោជន យ៉ាងនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយការភ្ញាក់
រឭកយ៉ាងនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសប្បុរសធម៌ទាំង ៧ ប្រការយ៉ាងនេះ
ជាអ្នកបានដូចព្រាហ្មញ្ញ ខ្លួនយានទាំង ៤ ដែលកាស្រ័យចិត្តដ៏វៃថ្លថា ជា
ហេតុនៃការនៅជាសុខក្នុងចតុប្ប្រដ ជាអ្នកបានដោយមិនលំបាក បាន
ដោយហិយយ៉ាងនេះ ចតិក្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ ព្រះបរមគ្រូ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក

សេតោ មជិចនា អប្បុរុណាតាយ សមាមន្នោ កញ្ចា
 អភិច្ឆិតាយ កញ្ចា សន្តោនាយ កញ្ចា អប្បុរុស្ស
 យោកក្កេសស្ស អនិកមាយ ។ សេយ្យជាមិ មហា-
 បាម កុក្កដិយា អណ្ណាចិ អដ្ឋ វា នស វា គ្វានស
 វា កាទស្ស កុក្កដិយា សន្នា អនិសយិកាចិ សន្នា
 បរិសេនិកាចិ សន្នា បរិការិកាចិ កិញ្ចាមិ ភស្សា
 កុក្កដិយា ន ឯវំ ឥន្ទា ឧច្យដ្ឋេយ្យ អហោ វតិមេ^(១)
 កុក្កដោតកា ចានទសិទាយ វា មុទុកុណុកេន វា
 អណ្ណាកោសំ មជាលេត្វា សោត្តិថា អភិច្ឆិដ្ឋេយ្យន្តិ^(២)
 ឯវំមេវ ទោ មហាបាម យតោ អរិយស្សវកោ ឯវំ សិ-
 លសម្បន្នោ ហោតិ ឯវំ ឥន្ទ្រិយេសុ កុក្កន្ទារោ ហោតិ
 ឯវំ ភោជនេ អត្តញ្ញ ហោតិ ឯវំ ជាតរិយមទុយុត្តោ
 ហោតិ ឯវំ សត្តហិ សន្តិមេហិ សមន្នាកតោ ហោតិ

១ ឱ. វិធរ ។ ២ ឱ. ឱ. ឱ. ពេ បរិ គមិ ភក្កា វ ធរ ពុក្កនិយោកា យាន-
 សិទាយ វា មុទុកុណុកេ វា អណ្ណាកោសំ ចកលេត្វា សោត្តិថា អភិច្ឆិដ្ឋេយ្យន្តិ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

សវ្ពន្តិថា អ្នកខានសេចក្តីច្រកច្រកជាសត្វៈ ច្រកច្រកដោយសេចក្តីច្រកច្រក
 ដូចជាវាងខានមិនស្អុយ ជាចុក្កុលគួរដើម្បីចែកព្រាយនូវញាណ គួរគ្រាស់
 ដីនី គួរបាននូវព្រះនិព្វាន ជាវិជនាក្រុមចាកយោគៈ ដីប្រាសិរ ។ ចរិត្រ
 មហាបាម ប្រៀបដូចពងមាន់ ៨ ក្តី ១០ ក្តី ១២ ក្តី ពងមាន់ចាំនិរនា
 រមមាន់បានក្រាបល្អះហើយ ធ្វើឲ្យកសាត្តវ ដោយប្រពៃហើយ អប់រំកន្តវ
 ដោយល្អះហើយ ចំណែកខាងមេមាន់នោះ មិនមានចំណងយ៉ាងនេះថា
 ធ្វើម្តងហ្ន៎ កូនមាន់ចាំនិរនោះ អប្បិទម្លាយសំចកតនិ ដោយចុក្កិក្រចក
 ចូរដោយចុក្កិចំពុះ ហើយញាស់ចេញមកដោយស្នូស្តីផ្សំចូរ១១ មានឧបមា
 យ៉ាងណាមិញ ចរិត្រមហាបាម កាលណាចើអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបរិច្ចណិ
 ដោយសិរយ៉ាងនេះ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយចាំនិទ្យាយយ៉ាងនេះ
 ជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណក្នុងភោជន យ៉ាងនេះ ជាអ្នកច្រកចាកព្រាងរាសិក
 យ៉ាងនេះ ជាអ្នកច្រកចោយសប្បុរិសចមិចាំនិ ៧ ប្រការ យ៉ាងនេះ

ឧបាសម្ពុទ្ធ សេចក្តីបទសុត្តន្ត សេចក្តីបទ

ឯវំ ចតុត្ថំ ឈានំ អភិធម្មសិកានំ ធិដ្ឋធម្មសុខ-
 វិហារកំ ធិកាមលាភី ហោតិ អភិច្ឆលាភី អក-
 សិវលាភី អយំ វុទ្ធិតិ មហាបាម អរិយស្សវគោ
 សេត្តោ បដិបទោ អប្បច្ចណ្ណតាយ សមាមទ្រោ ភព្វោ
 អភិធិត្តិយាយ ភព្វោ សម្ពោធាយ ភព្វោ អនុត្តរស្ស
 យោកក្កេមស្ស អធិតោយ ។ ស ទោ សោ
 មហាបាម អរិយស្សវគោ ឥមំយេវ អនុត្តរំ ឧបេ-
 ត្តាសតិចារិសុត្តិ អាគម្ម អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ
 អនុស្សវតិ សេយ្យមីទំ ឯកម្យំ ជាតិ ទ្រូបិ ជាតិយោ
 ។ បេ ។ ឥតិ សាគារំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេ-
 និវាសំ អនុស្សវតិ អយមស្ស បដមាភិធិត្តិណ ហោតិ
 កុក្កដន្ទាបកសេស្ស អណ្ណតោសម្ពា ។ ស ទោ សោ
 មហាបាម អរិយស្សវគោ ឥមំយេវ អនុត្តរំ ឧបេត្តា-
 សតិចារិសុត្តិ អាគម្ម ធិព្វេន ចក្កុចា វិសុទ្ធន

ឧបាសម្ពុទ្ធ សេចក្តីបទសុត្តន្ត បដិបទនៃសេចក្តីបទ

ជាអ្នកបានដូចសេចក្តីបទដ៏វិសេសទាំង ២ ដែលកាស្រីយចិត្តដ៏វិវុត្តា
 ជាហេតុនៃការនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នកបានដោយមិនលំបាក បាន
 ដោយងាយយ៉ាងនេះ ចងក្រងហោមាម អរិយសាវកនេះ ព្រះបរមសាស្ត-
 បាវសម្តែងថា អ្នកមានសេចក្តីប្រតិបត្តិជាសេក្ខៈ ប្រកបដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដូចជាភិវឌ្ឍន៍មិនស្តុយ ជាចុក្កលគួរដើម្បីបែកបាយនូវញាណ
 គួរត្រាស់ដឹង គួរបាននូវព្រះនិព្វានជាផែនក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ក៏
 មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ចងក្រងហោមាម អរិយសាវកនោះ
 ឯង កាស្រីយសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបក្ខាន៍ប្រសើរនេះឯង ទើបលើក
 បាននូវជាតិដែលខ្លួនធ្លាប់កាស្រីយនៅក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ គឺលើក
 បាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ លើកបាននូវជាតិដែលខ្លួនធ្លាប់
 កាស្រីយនៅអំពីមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងភាព ព្រមទាំងទុក្ខស-
 យ៉ាងនេះឯង នេះឈ្មោះថាការបែកបាយនៃប្រាជ្ញាចី ១ គឺបុព្វនិវាស-
 ញាណរបស់អរិយសាវកនោះ ដូចភិវឌ្ឍន៍ដែលញាស់ចេញចាកសំបក
 ភពិ ។ ចងក្រងហោមាម អរិយសាវកនេះឯង កាស្រីយសតិដ៏បរិសុទ្ធ
 ដោយឧបក្ខាន៍ប្រសើរនេះឯង ទើបលោកមានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចក្កសាសនា

អតិក្កន្តមនុស្សកោល ។ បេ ។ យថាភក្កម្មតេ សត្តិ
បជាធាតុ អយមស្ស នុតិយាភិចិក្កិណ ហោតិ កុក្ក-
ដប្បាបកស្សវ អណ្ណកោសន្តា ។ ស ទោ សោ
មហានាម អរិយស្សវកោ វមំយេវ អនុត្តរំ ឧបត្តា-
សតិចារិសុត្តិ ភក្កម្ម អាសវំ មយា អនាសវំ
ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ជិន្នេវ ចន្មេ សយំ អភិញ្ញា
សច្ចិកត្តា ឧបសម្មន្តំ វិហាតិ អយមស្ស តតិយាភិ-
ចិក្កិណ ហោតិ កុក្កដប្បាបកស្សវ អណ្ណកោសន្តា ។

[៣២] យម្បិ^(១) មហានាម អរិយស្សវកោ សីល-
សម្បន្នោ ហោតិ វនិម្បិស្ស ហោតិ ចរណស្មី យម្បិ^(២)
មហានាម អរិយស្សវកោ វជ្រៀយេសុ កុក្កន្តារោ ហោ-
តិ វនិម្បិស្ស ហោតិ ចរណស្មី យម្បិ^(៣) មហានាម
អរិយស្សវកោ កោដិទេ មត្តញ្ញា ហោតិ វនិម្បិស្ស
ហោតិ ចរណស្មី យម្បិ^(៤) មហានាម អរិយស្សវ-
កោ ជាតវិយមនុយុត្តោ ហោតិ វនិម្បិស្ស ហោតិ

១- ២ ៣- ៤- ៥- ៦- យម្បិ ៣ ។

សុត្តនិបាត មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចក្កសាសនា

កត្តនិបតិទ្ធិវចក្កវចនសមុស្សធម្មតា ។ បេ ។ ជិនិច្ចាសំន្តវសត្តនំទ្វិយយ
ដែលអន្តោលទៅភាមក្ខ នេះឈ្មោះថា ការចក្កាយវចក្កាច្រាច្រាច្រា ៦ គឺ
ទិក្ខុចក្កញ្ញាណ របស់អរិយសាវ័កនោះ ដូចក្នុងខាងដែលញាស់ចេញចាក
សំបកភព៌ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនោះឯង កស្រីយសតិ
ជីវិតស្តេចដោយឧបកាជ័ប្រសើរ នេះឯង ទើបធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតា-
វិមុត្តិឯងចញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានកាសាវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសាវចមិ
ទាំងឡាយ ដោយប្រាថ្នាចេសំន្តនុតិចត្តច្បន្តនេះ សម្រេចសម្រាន្តទៅ
ដោយអរិយាចច នេះឈ្មោះថា ការចក្កាយវចក្កាច្រាច្រា ៧ គឺភាស-
វក្ខយញ្ញាណ របស់អរិយសាវ័កនោះ ដូចក្នុងខាងដែលញាស់ចេញចាក
សំបកភព៌ ។

[៣២] បពិត្រមហានាម ត្រង់អរិយសាវ័ក លោកបានចាំដូណិ
ដោយសីល នេះឯងជាចរណៈ របស់អរិយសាវ័កនោះ បពិត្រមហានាម
ត្រង់អរិយសាវ័ក បានគ្រប់គ្រងនូវ ក្នុងវជ្រៀយទាំងឡាយនេះឯង ជា
ចរណៈ របស់អរិយសាវ័កនោះ បពិត្រមហានាម ត្រង់អរិយសាវ័ក
ស្តាប់ប្រមាណក្នុងកោដិទេ នេះឯងជាចរណៈ របស់អរិយសាវ័កនោះ
បពិត្រមហានាម ត្រង់អរិយសាវ័ក ប្រកបការគ្រាតវិលកនេះឯង ជា

របបនីតិវិធីសុទ្ធិ អនុវត្តន៍ច្បាប់សុទ្ធិ វិជ្ជាបណ្ឌិត

ចរណ៍ស្ម័គ្រ យម្បី^(១) មហាបាម អរិយស្ស្រវិកោ សត្តហិ
 សុទ្ធស្រវិ សមញ្ញតតោ ហោតិ វេទម្បិស្ស ហោតិ
 ចរណ៍ស្ម័គ្រ យម្បី^(២) មហាបាម អរិយស្ស្រវិកោ ចក្កដ្ឋ
 ណាណា អាតិទេតសីកាណំ ធិដ្ឋធម្មសុទ្ធិហារាណំ
 ធិកាមណី ហោតិ អតិទ្ធុណី អតសីរណី
 វេទម្បិស្ស ហោតិ ចរណ៍ស្ម័គ្រ យម្បី ទោ មហាបាម
 អរិយស្ស្រវិកោ អនេកវិហិតំ បុរោចិវាសំ អនុ-
 ស្ស្រវិ សេយ្យបិដំ ឯកម្បិ ជាតិ ទ្រេមិ ជាតិយោ
 ។ បេ ។ វេទិ សាការំ សុទ្ធសំ អនេកវិហិតំ
 បុរោចិវាសំ អនុស្ស្រវិ វេទម្បិស្ស ហោតិ វិជ្ជាយ
 យម្បី មហាបាម អរិយស្ស្រវិកោ ធិទ្ធន ចក្កុតា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធនាទុសកេន ។ បេ ។ យជាតម្ប-
 ចកេ សត្ត បជាតាតិ វេទម្បិស្ស ហោតិ វិជ្ជាយ

១-២ ឧ. យម្បី ៣ ។

របបនីតិវិធីសុទ្ធិសុទ្ធិ ការវិវត្តន៍ចរណ៍

ចរណ៍របស់អរិយសាវ័កនោះ បពិត្រមហាបាម គ្រងអរិយសាវ័ក
 បានច្រកច ដោយសម្បវិសមមិចាំង ៧ ប្រការ នេះឯងជាចរណ៍
 របស់អរិយសាវ័កនោះ បពិត្រមហាបាម គ្រងអរិយសាវ័កបានដូច
 សេចក្តីចំនួនបី ខ្លួនយានចាំង ៦ ប្រការ ដែលគាត់ស្រយចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជា
 ហេតុនៃការនៅជាសុទ្ធក្នុងចក្កុច្ឆន្ទ បានដោយមិនលំបាក បានដោយ
 ងាយ នេះឯងជាចរណ៍ របស់អរិយសាវ័កនោះ បពិត្រមហាបាម
 គ្រងអរិយសាវ័ក បានលើកឃើញជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់គាត់ស្រយនៅ
 អំពីមុន បានច្រើនជាតិ គឺលើកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។
 លើកជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់គាត់ស្រយនៅក្នុងកាលអំពីមុន បានច្រើនជាតិ
 ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទូសយ៉ាងនេះ នេះឯងជាវិជ្ជារបស់អរិយ-
 សាវ័កនោះ បពិត្រមហាបាម គ្រងអរិយសាវ័កមានចក្កដូចជាខ្ញុំត្រូវចាំសុទ្ធ
 កន្លងខ្ញុំចក្កុចរបស់មនុស្សចម្បតា ។ បេ ។ លោកដ៏ឯច្បាស់ខ្ញុំសត្វចាំង-
 ច្បាយ ដែលអន្តាលទៅតាមកម្ម នេះឯងជាវិជ្ជារបស់អរិយសាវ័កនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

យម្យំ មហាធាម អរិយស្សវកោ ភាសវាធំ ទយា
អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ធិដ្ឋោ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ វេទម្បិស្ស
ហោតិ វិជ្ជាយ អយំ វុទ្ធតិ មហាធាម អរិយស្សវកោ
វិជ្ជាសម្បន្នោ វេទិមិ ចរណសម្បន្នោ វេទិមិ វិជ្ជាច-
រណសម្បន្នោ វេទិមិ ។ ព្រហ្មចារិយសា(១) មហាធាម
សន្តត្តនារោ កាថា ភាសិតា

ទត្តិយោ សេដ្ឋោ ជនេនស្មី
យេ កោត្តម្បជិសារិទោ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ
សោ សេដ្ឋោ នេវនាទុសេតិ ។

[៣៥] សា ទោ បទេសា មហាធាម ព្រហ្មចារិ-
យសន្តត្តនារោ កាថា សុភីតា ធន ទុត្តិកា សុភាសិតា
ធន(២) ទុត្តាសិតា អត្តសញ្ញិតា ហោ អនត្តសញ្ញិតា
អនុមតា ភកវភាតិ ។ អជទោ ភកវា ឧដ្ឋហិតា

១ ឧ. ព្រហ្មចារិយ បទេសា ។ ២ ឧ. តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

មតិក្រមហាធាម ត្រង់អរិយសាវកោ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ខ្លះចេតាវិមុត្តិនិ
មញ្ញាវិមុត្តិវិជ្ជាមិទានភាសាវៈ ព្រោះអស់ចៅនៃភាសាវចមិទានិទ្យាយ
ដោយព្រាហ្មជំនំខ្លះក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តដោយអរិយាបច-
នេនឯងជាវិជ្ជាបេសអរិយសាវកនោះ មតិក្រមហាធាម អរិយសាវកនេះ
ព្រះបរមគ្រូទ្រង់សម្តែងថា ជាអ្នកបរិច្ចារិដោយវិជ្ជាដូច្នោះកំបុន បរិច្ចារិ
ដោយចរណៈដូច្នោះកំបុន បរិច្ចារិដោយវិជ្ជានិចរណៈដូច្នោះកំបុន ។
មតិក្រមហាធាម ទាំងព្រហ្មឈ្នះសន្តត្តនារ កំបុនពោលគាថានេះថា

ក្សត្រប្រសើរចំផុត ក្នុងក្នុងផងដែលប្រកាន់តាម អ្នកណា
បរិច្ចារិដោយវិជ្ជានិចរណៈ អ្នកនោះឈ្នះថាប្រសើរចំផុត
ក្នុងក្នុងទៅកាន់និមនុស្ស ។

[៣៥] មតិក្រមហាធាម គាថានេះឯង ព្រហ្មឈ្នះ
សន្តត្តនារ ច្រៀងពីព្រះហើយ មិនមែនច្រៀងមិនពីព្រះទេ ពោល
ពីព្រះហើយ មិនមែនពោលមិនពីព្រះទេ ជាគាថាប្រកថាដោយប្រ-
យោជន៍ មិនមែនឥតប្រយោជន៍ទេ ទាំងព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់យល់
ព្រមហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រោកឡើង

របបវិន័យស្ប លេខប្បវេណីស្ប អាណុញស័ស

អាយស្មន្តំ អាណន្តំ អាមន្តសិ សាទុ សាទុ អាណន្ត
សាទុ ខោ ភ្នំ អាណន្ត កាចិលវត្តវាចំ សក្យាចំ
សេត្តប្បជីបជំ(១) អកាសីតិ ។ វិនិច្ឆ័យ អាយស្មា
អាណុប្បា សមនុញ្ញា សត្តា អហោសិ អត្តមធា
កាចិលវត្តវា សក្យា អាយស្មតោ អាណន្តស្យ កាសីតំ
អភិទទ្ធាន្តំ ។

លេខប្បវេណីស្ប ធនិយំ វិនិច្ឆ័យ ។

១. លេខប្ប ៣៧៧ ។

របបវិន័យ លេខប្បវេណីស្ប កាប្រទ្រង់លាសើរព្រះអាណន្ត

ហើយក្រាស់នឹងព្រះអាណន្តមានកាយថា ម្ចាស់អាណន្ត ពីពេលណាស់ ។
ម្ចាស់អាណន្ត អ្នកសម្តែងនូវសត្វប្បវេណី ដល់ពួកសក្យៈអ្នកក្រុង
កចិលវត្ត ពេញហោរិកេ ។ លុះព្រះអាណន្តមានកាយ បានសម្តែង
សេចក្តីនេះចម្រើយ ព្រះចោមក្រូ ក៏មានហឫទ័យក្រអឺរ ពួកសក្យៈ
អ្នកក្រុងកចិលវត្ត ក៏មានចិត្តរីករាយ ក្រអឺរចម្រើយ ចំពោះភាសិត
នៃព្រះអាណន្តមានកាយ ។

ចប់ លេខប្បវេណីស្ប ទី ៣ ។

បត្តិ បោកលំយស្ត្រ

[៣ ៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯគំ សមយំ ភក្កា
អង្គក្ការេសុ វិហរេតិ អាមណំ ធាម អង្គក្ការចានំ
និគមោ ។ អថទោ ភក្កា បុព្វណ្ណសមយំ និវាសេត្វា
បត្តិវិវាទោធាយ អាមណំ ចិណ្ណាយ ចាវិសំ ។ អាមណោ
ចិណ្ណាយ ចវិក្ខា បដ្ឋាភត្តំ ចិណ្ណាទាតប្បជិក្កោ យេន
អញ្ញាភរោ វនសណ្ណោ ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិក្ខា
និវាវិហារាយ តំ វនសណ្ណំ អដ្ឋោកហេត្វា^(១) អញ្ញា-
វស្មី វុត្តម្មលេ និវាវិហារិ^(២) និសំនិ ។ ចោគលិយោចិ
ទោ គហមតិ សម្បទ្ធនិវាសនចាបុរណោ^(៣) នត្តចា-
ហចាហិ ជន្មវិហារំ អនុចន្តមមាទោ អនុវិចារមាទោ
យេន សោ វនសណ្ណោ ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិក្ខា
តំ វនសណ្ណំ អដ្ឋោកហេត្វា យេន ភក្កា ភេទុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិក្ខា ភក្កា សន្និ សម្មោនិ សម្មោនិយំ
ភមិ សារណិយំ វិគិសារេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។

១ ខ. អដ្ឋោកហេត្វា ។ ២ ខ. វិវាវិហារិ ១ វិស្សិ ។ ៣ ខ. សម្បទ្ធនិវា-
បុរណោ ។ ឆ. សម្បទ្ធនិវាសនចាបុរណោ ។

បោកលំយស្ត្រ ទី ៤

[៣៦] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់នឹងទៅក្នុងកាចណនិគម ចេស្តក្នុងអង្គក្ការជន ក្នុងអង្គក្ការ-
ជនបទ^(១) ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បូនប្រដាប់ដោយ
បាត្រនិងបិវរ ហើយទ្រង់ចូលទៅកាន់កាចណនិគម ដើម្បីចិណ្ណបាតក្នុង
វេលាបុព្វណ្ណសម័យ ។ លុះទ្រង់ពូជំណើរទៅដើម្បីចិណ្ណបាត ក្នុង
កាចណនិគម ហើយត្រឡប់អំពីចិណ្ណបាត ក្នុងវេលាបញ្ចក្ក ហើយ
ទ្រង់យាងសំដៅទៅកន្លែងព្រៃមួយ លុះយាងទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់ចូល
ទៅកាន់ដងព្រៃនោះ ដើម្បីសម្រាកព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ទ្រង់នឹងសម្រាក
ព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមច្បាប់ឈើមួយ ។ ដើម្បីចោកលំយកបាត
ស្បៀកដណ្តប់សំរាត់សម្បត្តិ ប្រដាប់គ្រែនិងស្បៀកដើម ដើម្បីគ្រប់ទៅ
ភ្ញើយ ។ ដើម្បីសម្រួលស្និ ហើយដើរសំដៅទៅកន្លែងព្រៃនោះ លុះដើរ
ទៅដល់ហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ដងព្រៃនោះ ហើយចូលទៅក្រោមព្រះ
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ចុះសចក្កិវិភាយជាមួយនឹងព្រះមាន
ព្រះភាគ លុះចាប់តាមវេលាស្បៀកវិភាយ នឹងតាមវេលាស្បៀកលើកហើយ
ក៏បិទទៅក្នុងទីសមគួរ ។

១ អង្គក្ការ ឬ អង្គក្ការបដិបទនោះ គឺអង្គនៃបទនោះនិង គេបាទដោយវិថី ១ គូ-
ក្ការ ឬ ព្រះនិងនោះ ទៅនឹងទំរង់ទ្រេមហិ ដែលបត់ទៅកាន់ដើម ។

សុន្ទរិយ ធម្មិច្ឆារិយស្ស ធម្មិច្ឆាស្ស

តេ ហិ^(១) តេ គហបតិ អាណា តេ លិដ្ឋា តេ ជិ-
 មិត្តា យដាតំ គហបតិស្សាតិ ។ តថា ហិ បទ មេ កោ
 តោតម សុទ្ធ កុដ្ឋន្តា បដិក្កិត្តា សុទ្ធ កេហារា
 សមុទ្ធិន្តាតិ ។ យថា កដំ បទ តេ គហបតិ សុទ្ធ
 កុដ្ឋន្តា បដិក្កិត្តា សុទ្ធ កេហារា សមុទ្ធិន្តាតិ ។ ឥឡ
 មេ កោ តោតម យំ អហោសិ ធនំ វា ធម្មំ វា
 រដតំ វា ជាត្រប់ វា សុទ្ធនំ បុត្តានំ ឆាយន្តំ និយ្យា-
 តំ តត្តាហំ អនោរាជិ អនុបរាជិ យាសន្តាធនប-
 រាមា វិហារមិ វេស្សា^(២) មេ កោ តោតម សុទ្ធ
 កុដ្ឋន្តា បដិក្កិត្តា សុទ្ធ កេហារា សមុទ្ធិន្តា-
 តិ ។ អញ្ញាជា ទោ ភ្នំ គហបតិ កេហារាសមុទ្ធនំ
 វេសិ^(៣) អញ្ញាជា ទ បទ អរិយស្ស វិទយេ
 កេហារាសមុទ្ធនោ ហោតិ ។ យថា កដំ បទ
 កន្ត អរិយស្ស វិទយេ កេហារាសមុទ្ធនោ ហោតិ

១ ឧ. ពេន ហិ ។ ២ ឧ. វេ កោ ។ ឧ. វេ ។ ៣ ឧ. វេសិ ។

សុន្ទរិយ ធម្មិច្ឆារិយស្ស ធម្មិច្ឆាស្ស

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់គហបតិ អាណា តេ លិដ្ឋា មិនមែន របស់
 អ្នកនៅប្រាកដថា របស់គហបតិ នៅឡើយទេ ។ បុរសល្មើសគហបតិ គប
 ថា បតិគ្រព្រះភាគមដីចម្រើន ដូច្នោះវិមនហើយ តែថា ការងារគ្រប់ចំ-
 ព្វ ខ្ញុំព្រះអង្គឈប់លែងធ្វើហើយ ជំនួញទាំងអស់ ខ្ញុំព្រះអង្គកាត់ចោល
 ហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សួរថា ម្ចាស់គហបតិ ការងារគ្រប់
 ចំព្វក៏ដែលអ្នកឈប់លែងធ្វើហើយ ជំនួញទាំងអស់ដែលអ្នកកាត់ចោល
 ហើយ តើដូចម្តេច ។ បតិគ្រព្រះភាគមដីចម្រើន មតិកណា គឺទ្រព្យ
 សម្បត្តិ ស្រូវ អង្ករ ឬប្រាក់មាស ដែលមានក្នុងលោកនេះ មតិកទាំងអស់
 នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រគល់ឲ្យកូនអស់ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គលែងខ្លាចជាសំរឿន
 លែងឃាត់ទាំងក្នុងការងារទាំងនោះហើយ នៅមានគ្រឿងស៊ីម៉ង់ត្រឿង
 ស្បែកដណ្តប់ចំណូល បតិគ្រព្រះភាគមដីចម្រើន ការងារគ្រប់ចំព្វ
 ខ្ញុំព្រះអង្គឈប់លែងធ្វើហើយ បតិគ្រព្រះភាគមដីចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គកាត់
 ចោលហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់គហបតិ អ្នកកាលផ្តាច់ចំនុំជំនួញ
 ដោយចំណែកផ្សេង ការផ្តាច់ចំនុំជំនួញក្នុងវិធីយាចស្រូវព្រះអរិយៈ ដោយ
 ចំណែកផ្សេង ។ បតិគ្រព្រះអង្គមដីចម្រើន ចុះការផ្តាច់ចំនុំជំនួញក្នុងវិធី

សាទុ មេ កន្ត កកវា គងា ធម្មំ នេសេតុ យថា
អរិយស្ស វិទយេ វេហារសមុទ្ទេនោ ហោតីតិ ។
តេនហិ គហបតិ សុណាហិ^(១) សាទុកំ មទសិក-
រោហិ កាសិស្សានីតិ ។ ឯវំ កន្តតិ ទោ ខោតលីយោ
គហបតិ កកវតោ បទ្ធស្សសិ ។

(៣៨) កកវា ឯតនកេន អដ្ឋ ទោ ឥមេ គហបតិ
ធម្មា អរិយស្ស វិទយេ វេហារសមុទ្ទេនាយ សិវត្តន្តិ
កកមេ អដ្ឋ អនាណាតិទាតំ ធិស្សយ ចាណា-
តិទាតោ បហាតព្វោ ធិប្បាណំ ធិស្សយ អធិប្បាណំ
បហាតព្វំ សទ្ធ�ំ កំ ធិស្សយ មុសាវតោ បហាតព្វោ
អបិសុណំ កំ ធិស្សយ បិសុណា វាថា បហាតព្វោ
អតិទិលោកំ ធិស្សយ តិទិលោកោ បហាតព្វោ
អធិប្បារោសំ ធិស្សយ ធិប្បារោសោ បហាតព្វោ

១ ឆ. សុណាហិ ។

របស់ព្រះអរិយៈ តើដូចម្តេច បត់គ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការផ្តាច់បង់ជំនួញ
ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ យ៉ាងណា សូមព្រះមានព្រះភាគច្រើនសម្តែង
ធម៌ដល់វង្សព្រះអង្គ យ៉ាងនោះឱ្យបាន ។ ម្ចាស់គហបតិ បើដូច្នោះ អ្នក
ចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ កថាគត ធិនសវន្ត ។
ពោគលីយគហបតិ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
ករុណាព្រះអង្គ ។

(៣៨) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតិ
ធម៌ ៨ ប្រការនេះឯង វេសន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីផ្តាច់បង់ជំនួញ ក្នុងវិន័យ
របស់ព្រះអរិយៈ ធម៌ ៨ ប្រការ តើដូចម្តេច បុគ្គល ព្រោះកាស្រ័យ
នូវការមិនសម្ងាត់សត្វ ទើបលះបង់នូវការសម្ងាត់សត្វចេញបាន ព្រោះ
កាស្រ័យនូវការកោងយកវៃគ្រូព្រះវិសេស ទើបលះបង់នូវការកោងយក
គ្រូព្រះ វិសេសទើបចេញបាន ព្រោះកាស្រ័យនូវសច្ចភាព ទើបលះបង់
នូវមុសាវតចេញបាន ព្រោះកាស្រ័យ នូវពាក្យមិនញុញងំ ទើបលះ
បង់នូវពាក្យញុញងំចេញបាន ព្រោះកាស្រ័យ នូវសេចក្តីមិនលះកលនំ
ទើបលះបង់នូវសេចក្តីលះកលនំចេញបាន ព្រោះកាស្រ័យនូវសេចក្តីមិន
ផ្តាច់កញ្ញីមិនទិដ្ឋា ទើបលះបង់ នូវសេចក្តីផ្តាច់កញ្ញីមិនទិដ្ឋាចេញបាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក

អគោត្តមនិកាយសំ និស្សាយ គោត្តមនិកាយសោ បហា-
 តញ្ចា អនតិមាណំ និស្សាយ អតិមាណោ បហាតញ្ចា
 ឥមេ ទោ តហមតិ អដ្ឋ ធម្មា សន្និក្កេន វុត្តា វិគ្គារេន
 អវិកត្តា អរិយស្ស វិនយេ វេហារសមុទ្ទេនាយ
 សំវត្តន្តិភិ ។ យេមេ បទ^(១) កន្ត កកវតា អដ្ឋ
 ធម្មា សន្និក្កេន វុត្តា វិគ្គារេន អវិកត្តា អរិយស្ស
 វិនយេ វេហារសមុទ្ទេនាយ សំវត្តន្តិ សាទុ មេ
 កន្ត កកវ ឥមេ អដ្ឋ ធម្ម វិគ្គារេន^(២) វិកជតុ
 អនុកម្យ ឧបាទាយាតិ ។ តេនហិ តហមតិ សុ-
 ណាហិ សាទុកំ មនសិកាកេហិ កាសិស្សមីតិ ។
 ឯវំ កន្តតិ ទោ ទោតសិយោ តហមតិ កកវតោ
 បទូស្សេសិ ។

(៣៧) កកវ ឯតនេវេច អបាលាតិទាតំ និស្សាយ
 បាលាតិទាតោ បហាតញ្ចាតិ ឥតិ ទោ បទេតំ វុត្តំ

• ១. បទេសេ ។ ទិស្សតិ ។ ២. វិគ្គារេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ព្រោះការស្រយោងសេចក្តីមិនចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគឺមិនក្រោធ ទើបលះចង្អុល
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគឺសេចក្តីប្រាជ្ញាចេញបាន ព្រោះការស្រយោង
 សេចក្តីមិនមើលងាយនោះ ទើបលះចង្អុលសេចក្តីមើលងាយនោះចេញបាន
 ម្ចាស់គបបតិ ធម៌ទាំង ៨ ប្រការនេះឯង គឺជាគតិកាលហើយ ដោយ
 ចម្រើន មិនទាន់ចែកដោយពិស្តារ វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដាក់ចំបង់ជំនួញ
 ក្នុងវិនយរបស់ព្រះអរិយៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តំធម៌ទាំង ៨
 ប្រការ ណា ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ ដោយចម្រើន មិន
 ទាន់ចែកដោយពិស្តារ វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដាក់ចំបង់ជំនួញ ក្នុងវិនយ
 របស់ព្រះអរិយៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគស្រយោង
 សេចក្តីគុដ្ឋត្រោះ ចែកខ្លួនចំ ៨ ប្រការនេះ ដោយពិស្តារ ដល់វង្សព្រះ
 អង្គឱ្យបាន ។ ម្ចាស់គបបតិ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្តដោយប្រពៃពុះ គឺជាគតិកាលសម្តែងឱ្យស្តាប់ ។ ទោតសិយាគបបតិ
 ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(៣៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ត្រង់ពាក្យថា
 បុគ្គល ព្រោះការស្រយោងការមិនសម្រាប់សត្វ ទើបលះចង្អុលការសម្រាប់
 សត្វចេញបាន ដូច្នោះនេះ គឺជាគតិកាលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ

ក៏ព្យាបាល បដិច្ច វុត្តំ ឥន កហបតិ អរិយ-
 ស្សាវកោ ឥតិ បដិសត្វក្ខតិ យេសំ ទោ អហំ
 សញ្ញាជនាធំ ហេតុ ចាណាតិចាតិ អស្សំ តេសាហំ
 សញ្ញាជនាធំ បហាទាយ សមុទ្ទេនាយ បដិច្ច
 អហាវេទ ទោ បទ ចាណាតិចាតិ អស្សំ អត្តាបិ មំ
 ឧបវេនយ្យ ចាណាតិចាតប្បទូយា អនុវិច្ឆ វិញ្ញា^(១)
 ករហេយ្យំ ចាណាតិចាតប្បទូយា កាយស្ស កេតា
 បរម្មណា ទុក្ខតិ ចាដិកត្តា ចាណាតិចាតប្បទូយា
 ឯតទេវ ទោ បទ សញ្ញាជនំ ឯតំ ធិវណំ យនិ-
 ធំ ចាណាតិចាតោ យេ ឥ ចាណាតិចាតប្បទូយា
 ឧប្បជ្ឈយ្យំ អាសវំ វិយាតបវិណ្ណហា ចាណាតិចាតា
 បដិវិតស្ស ឯវិស តេ អាសវំ វិយាតបវិណ្ណហា
 ឧ ហោត្តិ អចាណាតិចាតំ ធិស្សាយ ចាណាតិចាតោ
 បហាតព្យាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

១. អនុវិច្ឆ មំ វិញ្ញា ។

ក៏ពាក្យនេះ ដែលគេថាគតោលហើយ ព្រោះកាស្រ័យហេតុក្តី ម្ចាស់
 គេបាចក៏ ព្រះអរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ តែងតែចោលរាជ្ជៈច្រក កាតា
 អញ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ព្រោះហេតុសំយោជនៈចាំឱ្យយណា កាតា
 អញ បានច្រកចក្កៈដើម្បីលេបដំ ដើម្បីផ្តាច់ចំសំយោជនៈចាំនោះចេញ
 ហើយ មួយវិញទៀត ថែកាតាអញ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វហើយ សូម្បីខ្លួន
 ឯងក៏គប្បីគិតដៀលខ្លួនឯងបាន ព្រោះហេតុសម្លាប់សត្វ ចាំឱ្យក្រាប
 ដែលបានចោលរាជ្ជៈហើយ ។ ក៏គប្បីគិតដៀលបាន ព្រោះហេតុសម្លាប់
 សត្វ លុះទម្លាយពន្លឺកាយ ខាងមុខច្រកចំពោះរាជ្ជៈច្រក ខ្លួនឯងនា
 ប្រាកដ ព្រោះហេតុសម្លាប់សត្វ ធម្មជាតិរន្ទះ ឈ្មោះថាសំយោជនៈ ធម្ម-
 ជាតិរន្ទះ ឈ្មោះថាឱវណៈ គឺ កាសម្លាប់សត្វហ្នឹងឯង ម្យ៉ាងទៀត
 កាសវៈចាំឱ្យយណា មានសកាពចង្ហៀកចង្ហៀល ក្រហល់ក្រហាយ
 គប្បីគិតទៀត ព្រោះហេតុនៃកាសម្លាប់សត្វ កាសវៈដែលមានសកា
 ចង្ហៀកចង្ហៀល ក្រហល់ក្រហាយចាំនោះ មិនមានផលបុគ្គលនោះ ដែល
 រៀបចំកាសម្លាប់សត្វយ៉ាងនេះ ពាក្យណា ដែលគេថាគតោលហើយ
 ថា ព្រោះកាស្រ័យខ្លាចកាសម្លាប់សត្វ ថែបលេបដំខ្លាចកាសម្លាប់សត្វ
 ចេញបាន ដូច្នោះ ពាក្យនេះ គេថាគតោលហើយ ព្រោះកាស្រ័យ
 ហេតុខ្លះឯង ។

(៤០) អនិច្ចាតានំ វិស្សាយ អនិច្ចាតានំ បហា-
 តព្វន្តិ ឥតិ ទោ បរិទតំ វុត្តំ កក្កោតំ បដិទ្ធិ វុត្តំ ឥទ
 កហាបតិ អវិយស្សវោ ឥតិ បដិសញ្ញក្កតិ យេសំ
 ទោ អហំ សញ្ញាជនំ ហេតុ អនិច្ចាតាយិ អស្សំ
 តេសាហំ សញ្ញាជនំ បហាតាយ សមុទ្ទេនាយ
 បដិបន្ទា អហោតោ ទោ បទ អនិច្ចាតាយិ អស្សំ
 អត្តាមិ មំ ឧបវេយ្យ អនិច្ចាតាធម្មទ្ធា អនុវិទ្ធិ វិញ្ញ
 ករហេយ្យំ អនិច្ចាតាធម្មទ្ធា កាយស្ស កេនា បរ-
 ម្មណា ទុក្កតិ តាដិកម្មា អនិច្ចាតាធម្មទ្ធា ឯតទេវ
 ទោ បទ សញ្ញាជនំ ឯតំ ទិវរណំ យទិទំ អនិច្ចាតានំ
 យេ ទ អនិច្ចាតាធម្មទ្ធា ឧប្បន្នេយ្យំ អាសវំ វិយា-
 តបរិទ្យហា អនិច្ចាតា បដិវិកស្ស ឯវិស តេ អាសវំ

(៤០) ក្រតិពាក្យថា បុគ្គល ព្រោះកាស្រ័យនូវការកាន់យកវត្ថុ
 ទ្រព្យវេទនាឱ្យ ចើបលរបង់នូវការកាន់យកទ្រព្យវេទនាឱ្យ ដូច្នោះ
 នេះ គឺជាគតិកាលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះ ដែល
 គឺជាគតិកាលហើយ ព្រោះកាស្រ័យហេតុអ្វី ខ្មាលគបាចតិ អវិយសាវក
 ក្នុងសាសនានេះ តែងតែចារណាដូច្នោះថា កត្តាអញ កាន់យកទ្រព្យ
 វេទនាឱ្យ ព្រោះហេតុសំយោជនៈណា កត្តាអញ បានប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់នូវសំយោជនៈចេញហើយ មួយវិញទៀត
 ចើកត្តាអញ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យវេទនាឱ្យហើយ សូម្បីខ្លួន
 ឯង គប្បីកិះដៀលខ្លួនឯងបាន ព្រោះហេតុកាន់យកទ្រព្យវេទនាឱ្យ
 ទ្វេ ពុំអ្នកប្រាថ្នាវេទនាឱ្យបានតែចារណាឡើយ ហើយ ក៏គប្បីកិះដៀល
 បាន ព្រោះហេតុកាន់យកទ្រព្យវេទនាឱ្យ លុះទម្លាយកង
 កាយ ខាងមុខអំពីវេទនា ទុក្ខតិទីនីមាទប្រាស ព្រោះហេតុកាន់
 យកទ្រព្យវេទនាឱ្យ ធម្មជាតិ នេះ ឈ្មោះថាសំយោជនៈ ធម្ម-
 ជាតិ នេះ ឈ្មោះថាវិវេទនា គឺការកាន់យកទ្រព្យវេទនាឱ្យច្រើន
 ឯង មួយយ៉ាងទៀត អាសវៈពុំទ្រព្យណា មានសភាពចង្អៀតចង្អល់
 ក្រហល់ក្រហាយ គប្បីកើតឡើង ព្រោះហេតុកាន់យកទ្រព្យវេទនាឱ្យ
 បាន អាសវៈដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់ក្រហល់ក្រហាយពុំទាន់

វិហារកម្មវិទ្យាហារ ទ ហោត្តំ ទិដ្ឋានាចំ ទិស្សាយ
អទិដ្ឋានាចំ បហាភត្តន្តំ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ
បដិទ្ធុ វុត្តំ ។

[៤០] សទ្ធុ វាចំ ទិស្សាយ មុសាវាទោ បហា-
ភត្តោតិ ឥតំ ទោ បទេតំ វុត្តំ តិក្ខោតំ បដិទ្ធុ វុត្តំ
ឥទ កហបតិ អរិយស្សាវតោ ឥតិ បដិសក្ខិក្ខតិ យេ-
សំ ទោ អហំ សញ្ញាជនាចំ ហេតុ មុសាវាទិ អស្សំ
តេសាហំ សញ្ញាជនាចំ បហាឆាយ សមុទ្ទេឆាយ
បដិបទ្ទោ អហាត្ថោ ទោ បទ មុសាវាទិ អស្សំ
អក្កាមិ មំ ឧបទេយ្យ មុសាវាទប្បទ្ធា អនុវិទ្ធុ វិញ្ញា-
ករហេយ្យំ មុសាវាទប្បទ្ធា កាយស្ស គេតា
បរម្មណា ទុក្ខតិ ខាដិកាដ្ឋា មុសាវាទប្បទ្ធា

មិនមានផលបុគ្គលនោះ ដែលរៀបចំការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិន
បានឱ្យយ៉ាងនេះ ពាក្យណាដែលគេថាគត ពោលហើយថា បុគ្គលគួរ
កាស្រីយការកាន់យកទ្រព្យដែលគេឱ្យ ទើបលះចំការកាន់យកទ្រព្យ
ដែលគេមិនបានឱ្យចេញដូច្នោះ ពាក្យនេះ គេថាគត បានពោលហើយ
ព្រោះកាស្រីយហេតុដូច្នោះ ។

[៤១] គ្រង់ពាក្យថា បុគ្គលគួរកាស្រីយពាក្យគិត ទើបលះចំ
ការកុហកចេញដូច្នោះនេះ គេថាគតបានពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ
ក៏ពាក្យនេះឯង ដែលគេថាគតពោលហើយ ព្រោះកាស្រីយហេតុក្តី ម្ចាស់
គហបតី អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ តែងតែបារណាដូច្នោះថា កត្តាអញ
ពោលពាក្យកុហក ព្រោះហេតុសំយេជនៈទំនំឡាយណា កត្តាអញ
បានប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះចំ ដើម្បីផ្តាច់បដិសំយោជនៈ ទាំងនោះចេញ
ហើយ មួយវិញទៀត បើកត្តាអញ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហកហើយ
សូម្បីខ្លួនឯង ក៏គប្បីគំរង្សៀលខ្លួនឯងទុន ព្រោះហេតុពោលពាក្យកុហក
ទាំងអ្នកប្រាជ្ញ ដែលបានតែបារណារឿយៗ ហើយ ក៏គប្បីគំរង្សៀល
បាន ព្រោះហេតុពោលពាក្យកុហក លុះទម្លាយកងកាយ ខាងមុខចម្លាប់
អំពីមាណវេ ទុក្ខតិ ទំនំមានប្រាកដ ព្រោះហេតុពោលពាក្យកុហក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ឯតទេវ ទោ បទ សញ្ញាជនំ ឯតំ ធីវណំ យេនិទំ
មុសាភំនោ យេ ច មុសាភំធម្មត្ថយា ឧប្បជ្ឈេយ្យំ
អាសាភំ វិយាតថវិទ្យាហា មុសាភំនា បដិវិភស្ស
ឯវិស ភេ អាសាភំ វិយាតថវិទ្យាហា ន ហោត្តំ សត្វំ
ភំនំ និស្សាយ មុសាភំនោ បហាតត្វាតិ ឥតិ
យត្តំ វុត្តំ ឥទមេតំ បដិទ្ធិ វុត្តំ ។

(៤២) អបិសុណំ ភំនំ និស្សាយ បិសុណា
ភំនា បហាតត្វាតិ ឥតិ ទោ បទេតំ វុត្តំ កិញ្ចេតំ
បដិទ្ធិ វុត្តំ ឥទ កហមតិ អវិយស្មត្ថវតោ ឥតិ បដិ-
សញ្ញត្តតិ យេសំ ទោ អហំ សញ្ញាជនំ ហេតុ
បិសុណាភំនោ អស្សំ ភេសាហំ សញ្ញាជនំ
បហាតាយ សមុទ្ធនាយ បដិបន្ទោ អហត្វោ ទោ
បទ បិសុណាភំនោ អស្សំ អត្តាបិ មំ ឧបវេនយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ធម្មជាតិខ្លះហៅថា សំយោជនៈ ធម្មជាតិខ្លះ ហៅថា ធីវណៈ គឺពាក្យ
កុហកច្នឹងឯង មួយយ៉ាងទៀត ភាសាវិចារិទ្ធយណា មានសភាព
ចង្អៀតចង្អៀល ក្រហល់ក្រហាយ គប្បីរក្សាទុក ព្រោះហេតុពោល
ពាក្យកុហក ភាសាវិចារិទ្ធយណា ដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អៀល ក្រហល់ក្រហាយ
ព្រោះហេតុពោល មិនមានដល់ច្បុក្ខលនោះ ដែលរៀបចំពាក្យកុហកយ៉ាងនេះ
ពាក្យណា ដែលគេថាគេ ពោលហើយថា ច្បុក្ខលព្រោះគាស្រីយពាក្យ
ភំន ទើបលះបង់ការពោលពាក្យកុហកចេញ ដូច្នោះ ពាក្យនេះគេថាគេ
បុនពោលហើយ ព្រោះគាស្រីយហេតុខ្លះឯង ។

(៤២) ត្រង់ពាក្យថា ព្រោះគាស្រីយពាក្យមិនញុះញង់ ទើបលះ
បង់ពាក្យញុះញង់ ចេញដូច្នោះនេះ គេថាគេបុនពោលហើយ ដោយ
ច្រកដូច្នោះ ពាក្យនេះ ដែលគេថាគេពោលហើយ ព្រោះគាស្រីយ
ហេតុ ខ្លាលគេបក្ខិ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ តែងតិចារណា
ដូច្នោះថា កត្តាអញ ជាអ្នកមានពាក្យញុះញង់ ព្រោះហេតុសំយោជនៈ
ព្រោះហេតុវិចារិទ្ធយណា កត្តាអញ បាចច្រកចក្ខុ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្តាច់បង់
ខ្លឹមសំយោជនៈព្រោះហើយ ម្យ៉ាងទៀត ចើកត្តាអញ និយាយ
ពាក្យញុះញង់ហើយ សូម្បីខ្លួនឯង ក៏គប្បីរិះដៀលខ្លួនឯងបុន ព្រោះ

ឧបាសម្ពុទ្ធស្ស បោសលីយសុត្ត បញ្ចមនោ

ចិសុណាភំចឃ្មទ្ធកាយា អនុវិទូ វិញ្ញា ករហោយ្យំ ចិសុណា-
 ភំចឃ្មទ្ធកាយា កាយស្ស ភេតា បរម្មណា ទុក្ខតិ
 ចាដិកាត្វា ចិសុណាភំចឃ្មទ្ធកាយា ឯតទេវ ទោ បទ
 សញ្ញាដំដំ ឯតំ ធីវណំ យដំដំ ចិសុណាភំតា យេ
 ច ចិសុណាភំចឃ្មទ្ធកាយា ឧឃ្មទ្ធកាយំ អាសភំ វិយាភ-
 បវិធាហា ចិសុណាយ ភំចាយ បដិវិភស្ស ឯវិស
 ភេ អាសភំ វិហាភបវិធាហា ទ ហោត្តិ អចិសុណំ
 ភំចំ ធីស្សាយ ចិសុណា ភំចា បហាភត្វាតិ វតិ
 យន្តំ វុត្តំ វនទេតំ បដិទ្ធុ វុត្តំ ។

(៤៣) អតិទិលោភំ ធីស្សាយ តិទិលោភោ
 បហាភត្វាតិ វតិ ទោ បទេតំ វុត្តំ កិញ្ចេ-
 តំ បដិទ្ធុ វុត្តំ វន ភហាបតិ អវិយស្សវិកោ

ឧបាសម្ពុទ្ធស្ស បោសលីយសុត្ត ធម៌ ទំ ៥

ហេតុពាក្យញ្ញ្ញ្ញ្ញំ តំនិក្ខត្រាជ្រវែលបានតិចារណារៀយ ។ ហើយ កិ
 ធម្មិកិរវៀលបាន ព្រោះហេតុពាក្យញ្ញ្ញ្ញ្ញំ លុះទម្លាយភិកាយទាន
 មុខ បន្ទាប់ពីចំណេះទៅ ទុក្ខតិទិដំបានព្រាភដ ព្រោះហេតុពាក្យញ្ញ្ញ្ញ្ញ្ញ-
 ញ្ញ្ញ្ញំ ធម្មជាតិទុំ ហៅថាសំយោជនៈ ធម្មជាតិទុំ ហៅថាវិវាណៈ គឺ
 ពាក្យញ្ញ្ញ្ញ្ញ្ញំហ្នឹងឯង ម្យ៉ាងទៀត ភាសាវិចារិទ្ធកាយណា មាន
 សភាពចង្អៀតចង្អៀល ក្រហល់ក្រហាយ ធម្មិកិករទៀត ព្រោះហេតុ
 ពាក្យញ្ញ្ញ្ញ្ញ្ញំ ភាសាវិដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អៀល ក្រហល់ក្រហាយ
 តំនិទោះ ទំនំមានដល់ចុក្កលនោះ ដែលរៀបពាក្យញ្ញ្ញ្ញ្ញ្ញំយ៉ាងនេះ
 ពាក្យណា ដែលគេជាគតាពលហើយថា ព្រោះកាស្រីយពាក្យទំនំញ្ញ្ញ្ញ្ញ្ញ-
 ញ្ញ្ញ្ញំ ទើបលះចំពាក្យញ្ញ្ញ្ញ្ញ្ញំចេញផ្លូវចេះ ពាក្យនេះ គេជាគតា
 ពលហើយ ព្រោះកាស្រីយពាក្យនោះឯង ។

(៤៣) ត្រង់ពាក្យថា ព្រោះកាស្រីយសេចក្តីទំនំលោភលនំ ទើប
 លះចំសេចក្តីលោភលនំចេញផ្លូវចេះនេះ គេជាគតា បានពលហើយ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះ ដែលគេជាគតាពលហើយ ព្រោះ
 កាស្រីយពាក្យអ្វី ម្ខាងគេបាបតិ អវិយសាវិកក្នុងសាសនានេះ វិមតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្កោសកំ

វេទិ បដិសក្កិកុតិ យេសំ ទោ អហំ សញ្ញាជនាធំ
 ហេតុ កិដ្ឋិលោកិ អស្សំ តេសាហំ សញ្ញាជនាធំ
 បហាឆាយ សមុទ្ទេឆាយ បដិបដ្ឋោ អហាក្ខេវ ទោ
 បទ កិដ្ឋិលោកិ អស្សំ អត្តាបិ មំ ឧបវេយ្យ កិដ្ឋិ-
 លោកច្បទ្វយា អនុវិទូ វិញ្ញូ ករហេយ្យំ កិដ្ឋិលោ-
 កច្បទ្វយា កាយស្ស ភេតា បរេច្ឆរណា ទុក្កតិ
 ខាដិកាផ្លា កិដ្ឋិលោកច្បទ្វយា ឯតទេវ ទោ បទ
 សញ្ញាជនំ ឯតំ ធីវរណំ យនិធំ កិដ្ឋិលោកោ យេ
 ទ កិដ្ឋិលោកច្បទ្វយា ឧប្បវេយ្យំ អាសវំ វិយាត-
 បវិណ្ណហា អកិដ្ឋិលោកិស្ស ឯវិស តេ អាសវំ
 វិយាតបវិណ្ណហា ទ ហោន្តិ អកិដ្ឋិលោកំ ធិស្សយ
 កិដ្ឋិលោកោ បហាតច្ឆោតិ វេទិ យន្តំ វុត្តំ វេទមេតំ
 បដិទូ វុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កោសកំ

គំហរណាដូរដូរថា កាត្តកញ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភលន់ ព្រោះ
 សំយោជនៈទាំងឡាយណា កាត្តកញ បានប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់
 ដើម្បីផ្តាច់ចង់នូវសំយោជនៈនោះចេញហើយ ម្យ៉ាងទៀត បើកាត្តកញ
 ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភលន់ហើយ សូម្បីខ្លួនឯង ក៏តប្បិកិរដៀលខ្លួនឯង
 បាន ព្រោះហេតុសេចក្តីលោភលន់ ទាំងអ្នកប្រាថ្នាដែលបានគំហរណា
 រឿយៗហើយ ក៏តប្បិកិរដៀលបាន ព្រោះហេតុសេចក្តីលោភលន់
 លុះទទ្ធាយកាយ ខាងមុខចម្លាប់គំហិសេចក្តីស្តាប់ទៅ ទុក្ខតិ នឹង
 មានប្រាកដ ព្រោះហេតុសេចក្តីលោភលន់ ធម្មជាតិដូច្នោះ ហៅថា សំ-
 យោជនៈ ធម្មជាតិដូច្នោះហៅថា ធីវរណៈ គឺ សេចក្តីលោភលន់ហ្នឹងឯង
 ម្យ៉ាងទៀត កាសវៈទាំងឡាយណា ដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់
 ក្រហល់ក្រហាយតប្បិកិរដៀល ព្រោះហេតុសេចក្តីលោភលន់ កាសវៈ
 ដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់ ក្រហល់ក្រហាយទាំងនោះ មិនមាន
 ផលច្បុលនោះ ដែលមិនមានសេចក្តីលោភលន់ បានយ៉ាងនេះ ពាក្យ
 ណា ដែលគេជាអគោលហើយថា ព្រោះកាស្រ័យសេចក្តីមិនលោភលន់
 ទើបលរសេចក្តីលោភលន់ចេញដូច្នោះ ពាក្យនេះ គេជាអគ បានកាល
 ហើយ ព្រោះកាស្រ័យហេតុខ្ពុំឯង ។

របបវិន័យសម្រាប់ ពេលវេលាសម្រេច ផ្សេងទៀត

(៤៤) អង្គការស្រី ចិស្សាយ ចិស្សាភោសា
 បហាតត្យាតិ វតី ទោ បទេត វត្តំ កំព្យតំ បដិទ្ធ
 វត្តំ វេទ កហបតិ អរិយស្សាវកោ វតី បដិសត្វិ-
 ក្ខតិ យេសំ ទោ អហំ សញ្ញាជនាធំ ហេតុ
 ចិស្សាភោសី អស្សំ តេសាហំ សញ្ញាជនាធំ បហា-
 តាយ សមុទ្រនាយ បដិបន្ទោ អហារោវ ទោ បទ
 ចិស្សាភោសី អស្សំ អត្តាបិ មំ ឧបវាយេយ្យ ចិស្សាភោ-
 សប្បទ្ធា អនុវិទូ វិញ្ញា កហោយ្យំ ចិស្សាភោសប្បទ្ធា
 កាយស្ស កេតា បរម្មណា ទុក្ខតិ ខាដិកម្មំ ចិស្សា-
 ភោសប្បទ្ធា ឯកទេវ ទោ បទ សញ្ញាជនំ ឯតំ
 ធីវណំ យនិធំ ចិស្សាភោសោ យេ ច ចិស្សាភោសប្បទ្ធា
 យា ឧប្បន្នេយ្យំ អាសវំ វិយាតបវិណ្ណហា អង្គការ-
 សិស្ស ឯវិស តេ អាសវំ វិយាតបវិណ្ណហា ច ហោត្តិ

របបវិន័យ សម្រាប់ ពេលវេលាសម្រេច ផ្សេងទៀត

(៤៤) ត្រូវតែរក្សា ព្រោះកស្រីយសេចក្តីមិនខ្លាំងក្លា គឺមិន
 ខ្លាំង ទើបលះបង់សេចក្តីខ្លាំងក្លា គឺមិនខ្លាំងក្លាដូច្នោះទេ គឺជាគុណ
 ពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះដែលគឺជាគុណពោលហើយ
 ព្រោះកស្រីយសេចក្តី ម្ចាស់គហបតី អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ វែម
 ពិចារណាដូច្នោះ ភាគអញ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្លាំងក្លា ព្រោះ
 ហេតុសំយោជនៈ ទាំងឡាយណា ភាគអញបានប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់
 ដើម្បីផ្តល់បដិទ្ធិសំយោជនៈ ទាំងនោះចេញហើយ ម្យ៉ាងទៀត បើភាគ
 អញ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្លាំងក្លា គឺមិនហើយ សូម្បីខ្លួនឯង ក៏សប្ប
 តិរវៀលខ្លួនឯងបាន ព្រោះហេតុសេចក្តីខ្លាំងក្លា ទាំងអ្នកប្រាជ្ញ
 ដែលបានពិចារណាឃើញ ។ ហើយ ក៏សប្បតិរវៀលបាន ព្រោះហេតុ
 សេចក្តីខ្លាំងក្លា លុះទម្លាយក៏កាយមានទុក បន្ទាប់អំពីសេចក្តី
 ស្តាប់ទៅ ទុកតែនឹងមានប្រាកដ ព្រោះហេតុសេចក្តីខ្លាំងក្លា គឺមិន
 ធម្មជាតិទេ ហៅថាសំយោជនៈ ធម្មជាតិទេ ហៅថាវិវរណៈ គឺសេចក្តី
 ខ្លាំងក្លា គឺមិនហ្នឹងឯង ម្យ៉ាងទៀត អាសវៈ ទាំងឡាយណា ដែលមាន
 សកាតចង្ហៀកចង្ហៀល ក្រហល់ក្រហាយ គប្បីកើតឡើង ព្រោះហេតុ
 សេចក្តីខ្លាំងក្លា គឺមិន អាសវៈ ដែលមានសកាតចង្ហៀកចង្ហៀល ក្រហល់
 ក្រហាយទាំងនោះ មិនមានដល់ច្បុលនោះ ដែលជាអ្នកមិនមានសេចក្តី

សុត្តន្តបិដក ចង្កៀមនិកាយ ធម្មិមបទស្កន្ត

អនិច្ចារោសំ និស្សាយ និច្ចារោសោ បហាកច្ឆោតិ
ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

(៤៧) អកោដុចាយាសំ និស្សាយ កោដុចាយា-

សោ បហាកច្ឆោតិ ឥតិ ទោ បទេតំ វុត្តំ កិកេតុតំ
បដិច្ច វុត្តំ ឥន កហមតិ អរិយស្សាវកោ ឥតិ បដិ-
សញ្ញិត្តុតិ យេសំ ទោ អហំ សញ្ញាជនាទំ ហេតុ
កោដុចាយាសំ អស្សំ ភេសាហំ សញ្ញាជនាទំ បហា-
តាយ សឡុត្តាយ បដិបន្ទោ អហញោ ទោ បទ
កោដុចាយាសំ អស្សំ អត្តាចិ មំ ឧបវាយេយ្យ
កោដុចាយាសឡុត្តយា អទុវិច្ច វិញ្ញំ ករហេយ្យ
កោដុចាយាសឡុត្តយា កាយស្ស កេនា បវត្ត-

សុត្តន្តបិដក ចង្កៀមនិកាយ ធម្មិមបទស្កន្ត

ន្តានំក្កាញំ ភិមិនិទ្ធាយ៉ាវនិទេ ពាក្យណា វេលេភវាគកោលហើយថា
ព្រោះកាស្រ័យសេចក្តីន្តានំក្កាញំ ភិ មិនិនិទ្ធា ទើបលះបង់សេចក្តីន្តានំ-
ក្កាញំ ភិមិនិទ្ធាចេញដូច្នោះ ពាក្យនេះ ភវាគកោលហើយ ព្រោះ
កាស្រ័យហេតុនេះឯង ។

(៤៨) ត្រង់ពាក្យថា ព្រោះកាស្រ័យ ខ្លះសេចក្តីមិនចង្អៀតចង្អល់
ភិមិនិទ្ធា ទើបលះបង់សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺ សេចក្តីព្រាមចេញ
ដូច្នោះនេះ ភវាគកោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះដែល
ភវាគកោលហើយ ព្រោះកាស្រ័យហេតុក្តី ខ្លួនសហចតិ ភិយ-
សាវកកុសិសាសនានេះ វេមនិគិលាណាដូច្នោះថា ភក្កាញ ជាអ្នកមាន
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺ សេចក្តីព្រាម ព្រោះហេតុសំយោជនៈពំន-
ឡាយណា ភក្កាញបានប្រតិចត្តិ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីដាច់ចងសំយោ-
ជនៈពំនៈនោះចេញហើយ ម្យ៉ាងទៀត ថេភក្កាញ ជាអ្នកមានសេច-
ក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីព្រាមហើយ សូម្បីខ្លួនឯង ក៏គប្បីគំរង្រៀល
ខ្លួនឯងបាន ព្រោះសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺ សេចក្តីព្រាម ពំនៈអ្នក
ប្រាជ្ញដែលបានគិលាណារឿយ ។ ហើយ ក៏គប្បីគំរង្រៀលបាន ព្រោះ
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺ សេចក្តីព្រាម លុះទទ្ធាយកនិកាយ ភានិមុខ

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងកាយស្ស ចម្បាំងចណ្ណាសកំ

តាមនាយសា អាជីនសេ ឯត្ថ កិយ្យោតិ ។ មេ ។
តមេវ ឧបេត្តំ កាវេតិ ។

(៥២) សេយ្យដាមិ គហមតិ បុរិសោ យាចិត្តកំ
កោតំ យាចិត្តា យាចំ ឧរោមេយ្យេ(១) បរិវេណិ
កុណ្ណាលំ សោ គេហិ យាចិត្តកេហិ កោគេហិ
បុរត្តោ បរិវោ អន្តរាបណំ មជ្ជិមជ្ជេយ្យ តមេធំ
ជនោ ធិស្វា ឯវំ វេយ្យោ កោតិ វត កោ បុរិសោ
ឯវំ កិរ កោតិទោ កោតាទិ កុញ្ញត្តិ តមេធំ
សាមិកា យត្ថ យត្ថេវ បស្សេយ្យំ តត្ថ តត្ថេវ
សាមិកា(២) សាទិ ហេយ្យំ តំ កិ មញ្ញសិ
គហមតិ អលំ ទុ ទោ តស្ស បុរិសស្ស
អញ្ញជត្តាយាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត(៣) តំ
កិស្ស ហេតុ សាមិទោ ហិ កន្តេ សាទិ
ហារត្តិ ។ ឯវមេវ ទោ គហមតិ អរិយស្សវកោ

១ ឧ. យានំ យោសេយ្យ ។ ឧ. យានំ វា យោសេយ្យ ។ ២ ឧ. សាមិកា ឧ
វិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ឧ. ឯវ កន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងកាយ ចម្បាំងចណ្ណាសក

ច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសមានច្រើនប្រការ ក្នុងកាយ
តាំងនេះ យ៉ាងនោះឯង ។ មេ ។ កិច្ចច្រើននូវវាបញ្ចុះនោះឯង ។

(៥៦) ម្នាលគហមតិ ដូចជាបុរស ខ្ចីទ្រព្យទៅជាប់សំបុកកោះ-
សខ្ចី ក៏កែវេណិនិកុណ្ណាល (គ្រឿងប្រដាប់គ្រឿង) ដ៏ប្រសើរ ហើយ
រឿងកាន់យាន បុរសនោះ បានប្រដាប់កែវេណិយទ្រព្យជាប់សំបុក
បណ្តោះអាសន្នទាំងនោះ ដើរទៅកាន់កន្សែង អ្នកដទៃបានឃើញបុរស
នោះហើយ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា អើយ បុរសនេះ មានភាគសម្បត្តិ
ច្រើនណាស់ បានឮថា អ្នកដទៃមានភាគសម្បត្តិ រឹមនិបរិភាគសម្បត្តិ
យ៉ាងហ្នឹងក៏ ចេញក្នុងជាម្ចាស់ឬប្តីឃើញបុរសនោះក្នុងចំណោម ក៏ឃ្លី
យកទ្រព្យ ដែលជាប់សំបុកក្នុងចំនោះទៅ ម្នាលគហមតិ អ្នកសម្គាល់
សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះ គួរកាន់កំចិត្តឬទេ ។ បើគ្រ
ព្រះអង្គដឹងច្រើន បុរសនោះ មិនគួរទើបកាន់កំចិត្តទេ ដំណើរនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី បើគ្រព្រះអង្គដឹងច្រើន ព្រោះត្រូវជនជាម្ចាស់ទ្រព្យ ទាំ
យកទ្រព្យដែលជាប់សំបុកទៅ ។ ម្នាលគហមតិ អរិយសាវ័ក តែង

អហមវិន័យសូត្រ បេសយសូត្រ វុទ្ធសូត្រ

ឥតិ បដិសត្តិក្ខតិ យាធិតក្ខបមា កាមា វុត្តា
កកវតា ពហុត្តកា ពហុចាយាសា អាធិណេ ឯត្ត
កិយ្យតិ ។ បេ ។ តមេវ ឧបេក្ខំ ភាវតិ ។

(៥៣) សេយ្យថាមិ កហមតិ តាមស្ស វា
ធិតមស្ស វា អវិន្ទេវ តិច្ឆា វទសណ្ណោ តក្រស្ស វុត្តោ
សម្បទ្ធដលោ ច ឧប្បទ្ធដលោ ច ន ចាស្ស កាធិចិ
ដលាធិ ក្ខមិយំ បតិកាធិ អថ បុរិសោ អាតទ្ធស្ស
ដលត្តិកោ ដលកវេសិ ដលបរិយសំ ចរមាទាសោ
តំ វទសណ្ណំ អជ្ឈេកហេត្វា តំ វុត្តំ បស្សេយ្យ
សម្បទ្ធដលក្ខ ឧប្បទ្ធដលក្ខ តស្ស ឯវស្ស អយំ
ទោ វុត្តោ សម្បទ្ធដលោ ច ឧប្បទ្ធដលោ ច នត្តិ ច
កាធិចិ ដលាធិ ក្ខមិយំ បតិកាធិ ជាតាមិ ទោ
បទាហំ វុត្តំ អភិវុធិត្តំ^(១) យទ្ធាហំ ឥមំ វុត្តំ
អភិវុធិត្តា^(២) យាវទត្តក្ខ ទាទេយ្យំ ឧត្តត្តក្ខ បូរេយ្យទ្ធិ
សោ តំ វុត្តំ អភិវុធិត្តា^(៣) យាវទត្តក្ខ ទាទេយ្យ

១ ឧ. ម. អហមវិ ។ ២-៣ ឧ. មហេហិ ។

អហមវិន័យសូត្រ សេចក្តីចម្លើយដ្ឋេយ្យ

វិចារណវដ្តៈច្នះថា ព្រះមានព្រះភាព ច្រើនសម្បត្តិហើយថា កាមចាំនិ-
ឡាយ មានឧបទាដោយរបស់ខ្លួនគេ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀត-
ចង្អល់ច្រើន ទោសមានច្រើនច្រកាវ ក្នុងកាមចាំនិទេ យ៉ាងនោះឯង
។ បេ ។ កិច្ចម្រើនខ្លាំងចក្ខុនោះឯង ។

(៥៧) ម្នាលអហមវិ ដូចជាជនវិញ្ញាណ ទៅដឹកស្រុកប្លង់និម
មានដើមឈើក្នុងព្រៃនោះ ជាឈើមានផ្លែផ្លែមជន មានផ្លែផ្លែច្រើនជន
សូម្បីផ្លែណាមួយ ក៏មិនជ្រុះចុះលើដៃនឹងឡើយ ទើបមានបុរសម្នាក់ជាអ្នក
គ្រូការដោយផ្លែ ស្វែនកែវផ្លែ គ្រាប់ទៅវិស្វនិកែវផ្លែ ក៏ដើមេកដល់ បុរស
នោះ ដើរចូលទៅកាន់ជនវិញ្ញាណ ឃើញដើមឈើនោះ មានផ្លែផ្លែម
ជន មានផ្លែច្រើនជន ទើបបុរសនោះគិតយ៉ាងនេះថា ឈើនោះឯង មាន
ផ្លែផ្លែមជន មានផ្លែច្រើនជន សូម្បីផ្លែណាមួយ ក៏មិនជ្រុះចុះលើដៃនឹង
ឡើយ ឯភក្ខាអញ ក៏ចេះឡើងឈើដៃ បើផ្លែព្រោះ មានវិភក្ខាអញ
ឡើង កាន់ដើមឈើនេះ ហើយទំពាស៊ីគ្រាវិភក្ខាអញ ដកផ្លែផ្លែម
បុរសនោះគិតហើយ ក៏ឡើងកាន់ដើមឈើនោះ ទំពាស៊ីគ្រាវិភក្ខាអញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យេសំ ខេ អហំ សញ្ញាជនាធំ ហេតុ អតិមានំ
 អស្សំ តេសាហំ សញ្ញាជនាធំ មហាឆាយ សមុទ្រោ
 ឆាយ បដិបន្នោ អហត្ថោ ខេ បទ អតិមានំ
 អស្សំ អត្តាបំ មំ ឧបវនេយ្យ អតិមានប្បទូយា អនុវិច្ឆ
 វិញ្ញ ករហេយ្យំ អតិមានប្បទូយា កាយស្ស កេតា
 បាឌ្រណា ទុក្កតិ ខាដិកត្តំ អតិមានប្បទូយា ឯតនេវ
 ខេ បទ សញ្ញាជនំ ឯតំ វិវណំ យទិទំ អតិមា-
 តោ យេ ទ អតិមានប្បទូយា ឧប្បន្នេយ្យំ អាសវា
 វិយាគបវិណ្ណយា អនតិមានិស្ស ឯវស តេ អាសវា
 វិយាគបវិណ្ណយា ទ ហោន្តិ អនតិមានំ ទិស្សាយ
 អតិមាតោ បហាតព្វោតិ វតិ យន្តំ វុត្តំ វនេមេ-
 តំ បដិច្ច វុត្តំ ។ វនេមេ ខេ កហាបតិ អដ្ឋ ទម្មា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដ្ឋវច្ឆេថា ភាគាសញ្ញា ជាអ្នកមានសេចក្តីមើលងាយគេ ព្រោះហេតុសំយោ-
 ជនៈទាំងឡាយណា ភាគាសញ្ញា បានប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះចង់ ដើម្បីផ្តាច់
 ចង់សំយោជនៈទាំងនោះចេញហើយ ម្យ៉ាងទៀត ថេភាគាសញ្ញា ជាអ្នក
 មានសេចក្តីមើលងាយគេហើយ សូម្បីខ្លួនឯង ក៏គប្បីតិះដៀលខ្លួនឯង
 បាន ព្រោះហេតុសេចក្តីមើលងាយ ទាំងអ្នកប្រាថ្នាដែលបានពិចារណា
 រឿយៗ ហើយ គប្បីតិះដៀលបាន ព្រោះហេតុសេចក្តីមើលងាយគេ លុះ
 ទម្រាយក៏កាយ ទាំងអស់គ្នាបំភ័យសេចក្តីស្តាប់ទៅ ទុក្ខតិចិត្តមានប្រាកដ
 ព្រោះហេតុសេចក្តីមើលងាយ ធម្មជាតិខ្លះ ហៅថាសំយោជនៈ ធម្មជាតិ
 ខ្លះ ហៅថាវិវណៈ គឺ សេចក្តីមើលងាយប៉ិនឯង ម្យ៉ាងទៀត កា-
 សវៈទាំងឡាយណា ដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់ ក្រហល់ក្រហាយ
 គប្បីក៏គប្បីតិះ ព្រោះហេតុសេចក្តីមើលងាយគេ កាសវៈដែលមានសភាព
 ចង្អៀតចង្អល់ ក្រហល់ក្រហាយទាំងនោះ មិនមានផលបុគ្គលនោះ ដែល
 ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីមើលងាយ យ៉ាងនេះ ពាក្យណា ដែលគេថាគត
 ពោលហើយថា ព្រោះកាស្រ័យ គួរសេចក្តីមិនមើលងាយគេ ទើបលះ-
 ចង់សេចក្តីមើលងាយគេចេញផ្លូវចេះ ពាក្យនេះ គេថាគត បានពោល
 ហើយ ព្រោះកាស្រ័យហេតុខ្លះឯង ។ ម្ចាស់គហថតិ ធម៌ទាំង ៨

ឧបាសម្ពុទ្ធ បោកលំយាស្ត្រ អង្គកន្ត្រូល្យបរា

សង្កិន្តេន វុត្តា វិគ្គារេន អវិកត្តា យេ អវិយស្ស វិនយេ
បហាតាយ វេហារសមុទ្រោយ សុវត្តន្តិ ន ត្រូវ ភាវ
កហមតិ អវិយស្ស វិនយេ សទ្ធលេន សត្វំ សត្វថា សត្វំ
វេហារស្ស សមុទ្រោនោ ហោតិភិ ។ យថាភត្តំ បទ
កន្តេ អវិយស្ស វិនយេ សទ្ធលេន សត្វំ សត្វថា សត្វំ
វេហារសមុទ្រោនោ ហោតិ សាទុ មេ កន្តេ កកក
ភថា ធម្មំ នេសេតុ យថា អវិយស្ស វិនយេ សទ្ធលេន
សត្វំ សត្វថា សត្វំ វេហារស្ស សមុទ្រោនោ ហោ-
តិភិ ។ តេនហិ កហមតិ សុណាហិ សាទុកំ មន-
សិករេហិ ភាសិស្សមីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ
ហេតលិយោ កហមតិ កកវតោ បទ្ធស្សេសិ ។

(៤៧) កកក ឯតនេវេន សេយ្យថាបិ កហមតិ
កុក្ការោ និយន្តាទុត្ត្យមរោតោ តោយាតកស្សនំ
បទ្ធបដ្ឋិតោ អស្ស តមេនំ នេត្តោ តោយាតកោ
កំ តោយាតកន្តេវសិ កំ អដ្ឋិកន្ត្រូលំ សុនិកន្ត្រូ
និកន្ត្រូ និម្មំសំ លោហិតមក្កិកំ ឧបទ្ធកេយ្យិ(១)

១ ឧបទ្ធកេយ្យិកិ ឧបទ្ធកេយ្យិកិ ឧបទ្ធកេយ្យិកិ បាយ ទិស្សតិ ។ ឧបទ្ធកេយ្យិកិ
និវេដ្ឋិកា ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ បោកលំយាស្ត្រ សេចក្តីបទអោយរាងដ្ឋង

ណា កែងប្រត្រិក្ខតេវ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្តាច់បង់ជំនួញ ក្នុងអាយុវិនយ
ធម៌ទាំង ៨ ខែ៖ ឯង ភថាភកោលរហិយ ដោយចំប្រញ មិនបានវែក
ដោយកំស្តារទេ ខ្នាលភហមតិ ការផ្តាច់បង់ជំនួញ សព្វគ្រប់ ដោយ
ប្រការទាំងពួង ក្នុងអាយុវិនយ មិនបានត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ ចតិព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ចុះការផ្តាច់បង់ជំនួញ សព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង
ក្នុងអាយុវិនយនោះ តើដូចម្តេច ចតិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការផ្តាច់បង់
ជំនួញ សព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងអាយុវិនយ យ៉ាងណា
សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ យ៉ាងនោះ ដល់រូបព្រះអង្គឲ្យ
បាន ។ ខ្នាលភហមតិ ដើម្បីចោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ដោយ
ច្រវែកចុះ ភថាភកនិសម្តែងឲ្យស្តាប់ ។ បោកលំយាស្ត្រ ខ្នាល
ព្រះក្នុងដីការព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(៤៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ខ្នាលភហមតិ ដូច
សុខ១ ដែលអស់កម្លាំង ព្រោះសេចក្តីហ្មានគ្រុបសន្តិកំ កំដើរចូលទៅ
កាន់ទិសគ្រាប់ការសាច់លក់ របស់គោយាតកៈ ឯគោយាតកៈ ក្នុង
ល្អៗរបស់គោយាតកៈ ដែលល្អាស យកកន្ត្រូលដែលពន្លៃសាច់ចេញ
ស្តាប់ អភមានសាច់ គ្រាន់តែប្រឡាក់ដោយឈាម បោះទៅឲ្យឆ្កែនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចស្តសក

តំ កី មញ្ញសិ គហបតិ អបិ ទុ សោ កុក្ករោ
 អនុំ អដ្ឋិកង្កលំ សុទិកង្កំ ធិកង្កំ ធិម្មុសំ លោ-
 ហិតមក្ខតំ បលេហន្តោ^១ ដិយប្រាជុត្តល្យំ បដិ-
 វិទេយ្យតិ ។ យោ ហេតំ កន្ត តំ កិស្ស ហេតុ
 អនុំ ហិ កន្ត អដ្ឋិកង្កលំ សុទិកង្កំ ធិកង្កំ
 ធិម្មុសំ លោហិតមក្ខតំ យាវនេវ ច បទ សោ
 កុក្ករោ កិលមដស្ស វិយាតស្ស ភាគី អស្សតិ ។
 វិវេសេវ ទោ គហបតិ អវិយស្សវកោ ឥតិ បដិ-
 សញ្ញក្ខតិ អដ្ឋិកង្កល្យបមា តាមា វុត្តា ភតវតា
 តហុទុក្ខា តហុទាយាសា អាធិនេវ ឯតុ ភិយ្យតិ
 វិវេសេតំ យថាភ្នតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ ធិស្វា យាយំ
 ឧបេត្តា ធានត្តា ធានត្តសិកា តំ អភិវិដ្ឋេត្តា យាយំ
 ឧបេត្តា ឯតត្តា ឯតត្តសិកា យត្ត សត្វសោ
 លោកាមិសុខាធានា អបរិសេសា ធិវុដ្ឋន្តិ គមេវ
 ឧបេត្តំ ភាវេតិ ។

១. ១. បលិតវន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចស្តសក

ម្ចាស់គហបតិ ឆុកសម្គាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច ក្នុងនោះកាលអង្រៀម
 ត្រូវកង្កីឯងណោះ ដែលគេពន្ធសាច់ចេញស្អាត ឥតមានសាច់ គ្រាន់
 នៃប្រឡាក់ដោយឈាម មិនបន្ទាចនឹងសេចក្តីសំពត់ទាំង ព្រោះការឃ្លាន
 ដែលច្រើន ។ ចព្រោះកង្កីដ៏ចម្រើន ការបន្ទាចនឹងសេចក្តីសំពត់ទាំង
 ព្រោះការឃ្លានខ្លះ មិនបាទទេ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ចព្រោះកង្កី
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា កង្កីឯងណោះ ដែលគេពន្ធសាច់ចេញស្អាត ឥត
 មានសាច់ គ្រាន់តែប្រឡាក់ដោយឈាម ឯសុខទេនោះ ជាសត្វគ្រាន់តែ
 បានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាកកាយលំបាកចិត្ត ចំណែកឯង ។ ម្ចាស់
 គហបតិ អរិយសាវ័ក តែធិតិចារណាដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 សម្តែងហើយថា កាមភវិន្តិយ មានឧបមាដោយកង្កី មានទុក្ខ
 ច្រើន មានសេចក្តីចង្រៀតចង្រៀលច្រើន ពោសមានច្រើនប្រការក្នុងកាម
 ទាំងនេះ យ៉ាងនោះឯង អរិយសាវ័ក ឃើញសេចក្តីនេះ ភាវិតិ
 ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ តិលចង់ខ្លាចបេត្តា (ក្នុងចក្ខុភា-
 មគុណ) ដែលមានសភាពផ្សេងគ្នា កាស្រ័យខ្លាចការម្នាសមានសភាព
 ផ្សេងគ្នា ហើយចម្រើនឧបេត្តា^១ ដែលមានសភាពតែមួយ កាស្រ័យ
 ខ្លាចការម្នាសមានសភាពតែមួយ មិនឧបេត្តា^២ ជាទិវលតនៃឧបាទានជា
 លោកាមិសៈ មិនមានសេសសល់ ដោយប្រការទាំងពួង ។

១-២ ធាននិលំចេញក្នុងធិកង្កល្យ ។

(៤៧) សេយ្យថាបិ គហមតិ បុរិសោ អាទិត្តំ តិណ្ណក្កំ អាទាយ មតិកំ តទ្ធម្មេយ្យ តំ កី មញ្ញសិ គហមតិ សទេ សោ បុរិសោ តំ អាទិត្តំ តិណ្ណក្កំ ធន មិឃ្ហមេវ បដិច្ចស្សដ្ឋេយ្យ គស្ស សា អាទិត្តា តិណ្ណក្កា ហត្ថំ វា ឧហេយ្យ(១) ពាហុំ វា ឧហេយ្យ អញ្ញតវំ វា អញ្ញតវំ វា អង្គប្បទ្ធន្តំ វា(២) ឧហេយ្យ សោ គតោធិធានំ មរណំ វា ចិត្តទ្ធម្មេយ្យ មរណមត្តំ វា ទុក្ខទ្ធិ ។ ឃិវំ កទ្កេ ។ ឃិវមេវ ទោ គហមតិ អរិយស្សាវកោ ឥតិ បដិសញ្ញក្កតិ តិណ្ណក្កមមា កាមា វុត្តា កកវតា ធម្មទុក្ខា ធម្មចាយាសា អាទិធនេវ ឃិត្ត ភិយ្យតិ ឃិវមតំ យថាភ្នតំ សម្ម- ប្បញ្ញាយ ទិស្វា ។ មេ ។ តមេវ ឧបេក្ខំ កាវេតិ ។

(៤៨) សេយ្យថាបិ គហមតិ អង្ការកាសុសាទិក- ហោរិសោ បូរា អង្ការាទំ វិតទ្ធិកាទំ វិតទ្ធិមាទំ អថ បុរិសោ អាតទ្ធម្មេយ្យ ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុច- កាមោ ទុក្ខប្បដិក្កិលោ តមេនំ ទ្វេ ភាវវត្តោ បុរិសោ ជាបាណាសុ គហេត្វា អង្ការកាសុ ឧបតទ្ធម្មេយ្យ

១ ឧ. ម. ឧហេយ្យ ។ ២ ឧ. អញ្ញតវំ វា គហមតិ ។

(៤៩) ខ្នាលគហមតិ ដូចជាបុរសកាន់ខ្នាតចំរុះស្រូវដែលភ្លើងដេះដើរ ព្រាសខ្យល់ ខ្នាលគហមតិ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច បើ បុរសនោះ មិនលះចោលគប់ស្រូវដែលភ្លើងដេះនោះ ដោយធាប័ទ្ធ គប់ ស្រូវដែលភ្លើងដេះនោះ ទឹកកេលកលដៃឬក៏ក្នុងដៃ ឬ កេលកលកាយៈ ក្លូចជំនួយ បុរសនោះ ទំនិដល់ខ្លួនសេចក្តីស្ងាច់ ឬ សេចក្តីខ្ពុកដឹក ទំនិស្ងាច់ ព្រោះគប់ស្រូវដែលភ្លើងដេះនោះ ជាបោកុំមិនឲ្យទេ ។ ព្រះ ករុណាព្រះអង្គ ។ ខ្នាលគហមតិ អរិយសាវ័ក តែងតិចារណាដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយថា កាមតាំងខ្យល់ មានឧបមាដោយ គប់ស្រូវ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ហេស មាន ច្រើនប្រការក្នុងកាមតាំងនេះ យ៉ាងនោះឯង អរិយសាវ័ក ឃើញសេចក្តី នេះ កាមតិគ ដោយប្រាថ្នាដ៏ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ មេ ។ កិច្ចម្រើនខ្លា ឧបត្តានោះឯង ។

(៥០) ខ្នាលគហមតិ ដូចជារណ្តៅដើកភ្លើង មានជម្រៅមួយ ជំហាបុរស ដីពេញដោយដើកភ្លើង ឥតមានអណ្តាត ឥតមានផ្សែង កាលនោះ មានបុរសម្នាក់មានប្រាថ្នាដើម្បីរស់នៅ មិនប្រាថ្នាដើម្បីស្ងាច់ ប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ខ្លើមសេចក្តីខ្ពុក ដើមក (កាន់រណ្តៅនោះ) មានបុរស ម្នាក់ត្រូវតែទាក់ ចាប់បុរសនោះ ត្រង់ក៏ក្នុងដៃម្នាក់ម្នាក់ ពាញាម្នាក់

អលោកយស្ស លោកលីយស្ស កុប្តិក្សមហា

តំ កំ មញ្ញសិ កហមតិ អបិ ទុ សោ បុរិសោ
សតិ ធិតិ ថេវ កាយំ សន្នាមេយ្យតិ(១) ។ ហោ
ហេតំ កន្ត្ត(២) តំ កំស្ស ហេតុ វិនិតំ ហិ កន្ត្ត
កស្ស បុរិសស្ស ឥមញ្ញ(៣) អហំ អង្ការកាសុំ
បបតិស្សមិ តតោធិនាធំ មរណំ វា ធិក្កន្តិស្សមិ(៤)
មរណមត្តំ វា ទុក្ខន្តិ ។ ឯវមេវ ទោ កហមតិ
អរិយស្សវកោ សតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អង្ការកាសុមហា
កាមា វុត្តា កកវតា ពហុទុក្ខា ពហុនាយាសា អាធិ-
នរេ ឯត្ថ គិយ្យតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មច្យញ្ញាយ
ធិស្វា ។ មេ ។ តមេវ ទុមេត្តំ កាវេតិ ។

(៥១) សេយ្យថាបិ កហមតិ បុរិសោ សុបិទកំ
បស្សេយ្យ អាណមមណោយ្យកំ វណមណោយ្យកំ
ភូមិវមណោយ្យកំ ហោត្តរណិវមណោយ្យកំ សោ
បដិទុន្ទោ ទ កំតិ បស្សេយ្យ ឯវមេវ ទោ
កហមតិ អរិយស្សវកោ សតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
សុបិទក្ខមហា កាមា វុត្តា កកវតា ពហុទុក្ខា

១ ឧ. បទាយ្យតំ ។ ២ ឧ. ឧ. ឯវ កន្ត្ត ។ ៣ ឧ. ធិចញ្ញ ។ ៤ ឧ. ធិចញ្ញ ។

អលោកយស្ស លោកលីយស្ស កុប្តិក្សមហា

ទៅក្នុងរណ្តៅ ខ្នាលគហមតិ គួរសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច គឺ
បុរសនោះ គួរបង្ហាតកាយ (ទៅកាន់រណ្តៅ) នោះដូច្នោះ ដូច្នោះ
ដែរឬទេ ។ បតិគ្រោះកន្តីដ៏ចម្រើន បុរសនោះ មិនគួរបង្ហាតកាយ
ទៅឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី បតិគ្រោះកន្តីដ៏ចម្រើន ព្រោះ
បុរសនោះដ៏ធូលីស្ងប់ បើអាត្មាអញ មិនពាក់រណ្តៅរើកក្កើននេះ អាត្មា
អញ មិនដល់ខ្លួនសេចក្តីស្ងប់ ឬសេចក្តីខ្ពង់ខ្ពស់ស្ងប់ ព្រោះរណ្តៅរើក
ក្កើននោះជាហេតុ ។ ខ្នាលគហមតិ អរិយសាវ័ក តែធិតិបារណាដូច្នោះ
ព្រោះព្រះព្រះគ្រូសម្តែងហើយថា កាមវាទិទ្បយ មានឧបទានដោយ
រណ្តៅរើកក្កើន មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ហោស
មានច្រើនច្រកា ក្នុងកាមវាទិនេះ យ៉ាងនោះឯង អរិយសាវ័ក ឃើញ
សេចក្តីនេះតាមពិត ដោយព្រាងដ៏ច្របែក យ៉ាងនេះហើយ ។ ថេ ។ កំ
ចម្រើនខ្លួនទាបក្តានោះឯង ។

(៥១) ខ្នាលគហមតិ ដូចជាបុរស យល់សម្តីឃើញភាពជាទី
សច្ចុយ ព្រាងដ៏សច្ចុយ ដែលដ៏ជាទីសច្ចុយ មិនស្របពុទ្ធរណី
ជាទីសច្ចុយ លុះបុរសនោះព្រាងទ្រើន មិនឃើញអ្វីមួយឡើយ ខ្នាល
គហមតិ អរិយសាវ័ក តែធិតិបារណាដូច្នោះ ព្រោះព្រះគ្រូសម្តែង
ហើយថា កាមវាទិទ្បយ មានឧបទានដោយយល់សម្តី មានទុក្ខ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយស្ស ចម្លើយចណ្ណសក

ឧទ្ធរ្មញ្ច ប្បវេយ្យ អដ ទុតិយោ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
 ដលត្តិកោ ដលកវេសី ដលបរិយេសនំ ចរមាណ
 តំណ្ហំ កុណារិ^(១) អាណាយ សោ តំ វសស្តំ អន្លោ-
 កហោត្វា តំ វុត្តំ បស្សេយ្យ សម្មទ្ធដលញ ឧប្បទ្ធ-
 ដលញ តស្ស ឃុំមស្ស អយំ វុត្តោ សម្មទ្ធដលោ
 ច ឧប្បទ្ធដលោ ច នត្តិ ច កាណិចិ ដលានិ ភូមិយំ
 បតិកានិ ន ទោ បយាហំ ជាយាមិ វុត្តំ អកិរុយ្ហិកុ
 យទ្ធជាហំ ឥមំ វុត្តំ មូលកោ ទេត្វា យាវនត្តញ
 ទានេយ្យ ឧទ្ធរ្មញ្ច ប្បវេយ្យនិ សោ តំ វុត្តំ មូលកោ
 និទ្ទេយ្យ តំ កិ មញ្ញសិ កហបតិ អមុកោ សោ^(២)
 បុរិសោ បមមំ វុត្តំ អាវុទ្ធិ សោ ទោ សោ ន
 ទិប្បមេវ ឌុរោហេយ្យ តស្ស សោ វុត្តោ បបតន្តោ
 ហត្ថំ វា កញ្ជេយ្យ ចានំ វា កញ្ជេយ្យ អញ្ញតវំ វា
 អន្តប្បទ្ធន្តំ កញ្ជេយ្យ សោ តតោនិទានំ មរណំ វា
 និត្តច្ឆេយ្យ មរណមត្តំ វា ទុក្ខន្តំ ។ ឃុំ កន្ត ។ ឃុំ-
 មេវ ទោ កហបតិ អរិយស្សវិកោ ឥតិ បដិសត្តិកុតិ

១ ឧ. កុហិ ។ ឧ. កុហិ ។ ២ ឧ. អនុយោ សោ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយស្ស ចម្លើយចណ្ណសក

ដកថ្នក់ផង កាលនោះ មានបុរសជាគ្រូបង្ហាញ ជាអ្នកត្រូវការដោយផ្លូវ
 ស្វែងរកផ្លូវ គ្រាប់ទៅស្វែងរកផ្លូវ ក៏កាន់យកដំនឹងមុកដើមកដល់ បុរស
 នោះចូលទៅកាន់ដងវិញ្ញាណ ហើយយំញ្ជូនដើមឈើនោះ មានផ្លែផ្លែម
 ផង មានផ្លែច្រូងផង ទើបបុរសនោះគិតយ៉ាងនេះថា ឈើនេះឯង មាន
 ផ្លែផ្លែមផង មានផ្លែច្រូងផង សូម្បីផ្លែណាមួយ ក៏មិនច្រុះចុះលើផែនដី
 ឡើយ ឯកត្តាគញ មិនចេះឡើងដើមឈើឡើយ ចើង្លើច្លើ មានវិភក្តា
 កញ្ជាច់ដើមឈើនេះគ្រង់គល់ ហើយទំពាស្ស័ត្រាវិភក្តាផង ដក់ថ្នក់ផង
 លុះបុរសនោះគិតហើយ ក៏កាប់ដើមឈើនោះគ្រង់គល់ ម្ចាស់គហចកិ
 ក្នុងសម្ភាសសេចក្តីនោះជាដូចម្តេច បុរសវេលាឡើងដើមឈើមុនគេនោះ
 ចើមិនចុះមកដោយហេតុនោះ ដើមឈើនោះកាលរលំចុះ ឆ្ងល់ច្រាបដៃ
 ចំបាក់ដើង ចំបាក់អវិយ័ក្ខណ៍ណាមួយ ចេសបុរសនោះ បុរស
 នោះ ឆ្ងល់ដល់ខ្លាសចក្តីស្តាប់ ឬសេចក្តីទុក្ខនិកនិស្តាប់ ព្រោះផ្លូវឈើ
 នោះដាច់ហេតុ មែនឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់គហចកិ អរិយ-
 សាវិក តែងតិចារណាផ្លូវច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយថា

រុក្ខុដល្លបមា កាមា រុក្ខា ភកវតា ពហុទុក្ខា ពហុ-
ចាយាសា អាទីនេវំ ឯត្ត ភិយេក្ខតិ ឯវមេតំ យថា-
ក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ឱស្វា យាយំ ឧបេក្ខា បាណ្ណ
បាណ្ណសិកា តំ អភិវិវដ្តត្វា យាយំ ឧបេក្ខា ឯត្ត
ឯត្តសិកា យត្ថ សត្វសោ លោកាមិសុខាណា
អបរិសេសា វិវដ្តន្តិ តមេវ ឧបេក្ខំ កាវេតិ ។

(៥៤) ស ទោ សោ កហមតិ អវិយស្សវកោ
ឥមមេវ(១) អនុត្តរំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុទ្ធិ អាគម្ម
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ សេយ្យមីទំ
ឯត្តម្យិ ជាតិ ទ្វេមំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ
សាភាវំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុ-
ស្សវតិ ។ ស ទោ សោ កហមតិ អវិយស្សវកោ
ឥមមេវ(២) អនុត្តរំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុទ្ធិ អាគម្ម ឱព្វេន
ចក្កុបា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាណុសកោន សត្តេ បស្សតិ
ចវមាទេ ឧប្បជ្ជមាទេ ហិទេ បណិកេ សុវណ្ណេ ទុក្ខណ្ណ
សុភកេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។ យថាកម្មមកេ សត្តេ បជា-
បាតិ ។ ស ទោ សោ កហមតិ អវិយស្សវកោ ឥមំ

១.៤ ១ ២ ឥមមេវ ។

កាមចំនិច្ចាយ មានឧបមាដោយផ្លូវយំ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តី
ចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ហោសមានច្រើនប្រការ ក្នុងកាមចំនិច្ចះ យំនិច្ចះ
ឯនិ អវិយសាវិកេយ៍ព្រះសចក្តីនេះតាមនិច្ច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រៃវាយិច្ចះ
ហើយ ក៏លះចង់ឧបេក្ខា ដែលមានសភាពផ្សេងគ្នា កាស្រ័យការម្នាក់
មានសភាពផ្សេងគ្នា ហើយចម្រើនឧបេក្ខា ដែលមានសភាពតែមួយ
កាស្រ័យការម្នាក់មានសភាពតែមួយ និច្ចឧបេក្ខាដ៏ចំលែកពីចៅនិច្ច-
បានដំណើរការនិច្ចះ មិនមានសេសសល់ ដោយប្រការចំនិច្ចះ ។

(៥៤) ខ្លាលកហមតិ អវិយសាវិកេនាឯនិ កាស្រ័យសេចក្តី
ចរិសុទ្ធិនិសតិ ដែលកើតអំពីឧបេក្ខាដ៏ច្រើននេះឯនិ ហើយលើកន្ទវ
បុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺ លើកទុក ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។
លើកន្ទវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ច្រើនចំនិច្ចះតាមព្រមចំនិច្ចះ ដោយ
ប្រការផ្សេងៗ ខ្លាលកហមតិ អវិយសាវិកេនាឯនិ កាស្រ័យសេចក្តី
ចរិសុទ្ធិនិសតិ ដែលកើតអំពីឧបេក្ខាដ៏ច្រើននេះឯនិ ហើយឃើញពួក
សត្វដែលច្បុន កើតឡើង ជាសត្វចោកចាច ឧក្ខម មានវណ្ណៈល្អ មាន
វណ្ណៈកាក្រក់ ម.នគតិល្អ មានគតិកាក្រក់ ។ បេ ។ ក៏ដំនើរច្បុនវណ្ណ
សត្វ ដែលច្រើនច្រើនតាមកម្ម ដោយទិព្វចក្ខុដ៏ចរិសុទ្ធ កន្ទវហ្មសចក្កុ
បេសំមនុស្សសាមីញ ។ ខ្លាលកហមតិ អវិយសាវិកេនាឯនិ កាស្រ័យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋបទស្ថាន

យេវ អនុត្តរំ ឧបេត្តាសតិចារិសុត្តិ អាគម្ម អាសវាធំ
ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេ វ ធម្ម
សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។

[៥៤] ឯត្តាវតា ទោ គហមតិ អរិយស្ស វិនយេ
សទ្ធលទ សត្យំ សត្យជា សត្យំ រោហារសមុទ្ទេនា ហោតិ
តំ កី មញ្ញសិ គហមតិ យថា អរិយស្ស វិនយេ
សទ្ធលទ សត្យំ សត្យជា សត្យំ រោហារសមុទ្ទេនា ហោតិ
អថ ទុ ត្វំ ឯវរុបំ រោហារសមុទ្ទេនំ អត្ថនំ សម-
ទុបស្សីតិ ។ កោ ចាហំ កន្តេ យោ(១) ព អរិយស្ស
វិនយេ សទ្ធលទ សត្យំ សត្យជា សត្យំ រោហារសមុទ្ទេនា
ការកាហំ កន្តេ អរិយស្ស វិនយេ សទ្ធលទ សត្យំ
សត្យជា សត្យំ រោហារសមុទ្ទេនា មយំ ហិ កន្តេ
មុទ្ធភ អញ្ញតិគ្គិយេ បរិច្ឆាជិតោ អនាជាធិយេវ សមាទេ
អនាជាធិយាតិ អមញ្ញិម្ហ អនាជាធិយេវ សមាទេ អនា-
ជិយកោជំ កោជិម្ហ អនាជាធិយេវ សមាទេ អនា-

១ ខ. ម. កោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋបទស្ថាន

ត្តវាសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសតិ ដែលកើតឥតឧបេត្តាជីវ្រសេរីនេះឯង ហើយធ្វើ
ឱ្យដាក់ច្បាស់ដោយចញ្ញាជំនុំក្នុង ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន មិនបានដល់
ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានភាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃភាសវៈ
ទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនាវ ដោយវាយបាច់ទាំង ៤ ។

[៥៥] ម្នាលគហមតិ ការផ្តាច់បង់ជំនួញ ដោយសព្វគ្រប់ដោយ
ប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យ តែងមានដោយហេតុមានប្រមាណចុះឈ្មោះ
ម្នាលគហមតិ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ការផ្តាច់បង់ជំនួញ
ដោយសព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យ ដោយសភាព
យ៉ាងណា អ្នកបានឃើញការផ្តាច់បង់ជំនួញ មានសភាពយ៉ាងនោះ
ក្នុងខ្លួនដែរឬ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គជំរុំចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គណាភ្នំ ការផ្តាច់បង់
ជំនួញដោយសព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យណាភ្នំ
ចតិគ្រព្រះអង្គជំរុំចម្រើន ចណ្តាសភាវៈទាំងពីរនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវយកការ
ផ្តាច់បង់ជំនួញដោយសព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យនេះ
ហើយ ចតិគ្រព្រះអង្គជំរុំចម្រើន ព្រោះថា កាលពីដើមខ្ញុំព្រះអង្គបានសម្គាល់
ឱ្យពួកបរិប្បាជក មានលទ្ធិវៀង ដែលមិនមែនជាបុរសភាវៈនយោបាយ
ថាជាបុរសភាវៈនយោបាយ ញ៉ាំងចុក្តលដែលមិនមែនជាបុរសភាវៈនយោបាយ
ឱ្យចរិកោគកោជន សម្រាប់បុរសភាវៈនយោបាយ ទាំងចុក្តលដែលមិនមែនជា

អរហន្តវិញ្ញាណ បោកលិយសុត្ត អាជាតិយាតិយតា

វិយដ្ឋានេ វេយ្យា ភិក្ខុ បទ មយំ ករុន្ត អាជាតិយេវ
 សមាទេ អនាជាតិយាតិ អមញ្ញិម្ហ អាជាតិយេវ
 សមាទេ អាជាតិយកោដទំ កោជិម្ហ អាជាតិយេវ
 សមាទេ អនាជាតិយដ្ឋានេ វេយ្យា វេយ្យា មទ មយំ
 ករុន្ត អញ្ញិម្ហិយេ មវិញ្ញាណេ អនាជាតិយេវ សមាទេ
 អនាជាតិយាតិ ជាតិស្សាម អនាជាតិយេវ សមាទេ
 អនាជាតិយកោដទំ កោជិស្សាម អនាជាតិយេវ ស-
 មាទេ អនាជាតិយដ្ឋានេ វេយ្យា ភិក្ខុ បទ មយំ
 ករុន្ត អាជាតិយេវ សមាទេ អាជាតិយាតិ ជាតិស្សាម
 អាជាតិយេវ សមាទេ អាជាតិយកោដទំ កោជិស្សាម
 អាជាតិយេវ សមាទេ អាជាតិយដ្ឋានេ វេយ្យា ភិក្ខុ
 អនិទេសិ វត មេ ករុន្ត ភកា សមណសុ សម-
 ណេមំ សមណសុ សមណេសាទំ សមណសុ

អរហន្តវិញ្ញាណ បោកលិយសុត្ត កាលទិកុសោភានេយ្យ ទិវមិទេវតាមេយ្យ

បុរសភាពានេយ្យតិ ឲ្យតាំងទៅក្នុងទីជាបុរសភាពានេយ្យ បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវិតម្រឹម មួយយ៉ាងទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គ បានសម្គាល់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ដែលជាបុរសភាពានេយ្យតិ ជាមិនមែនជាបុរសភាពានេយ្យវិញ ញ៉ាំង
 ភិក្ខុដែលជាបុរសភាពានេយ្យតិ ឲ្យបរិភោគភោជន សម្រាប់បុរសមិន
 មែនជាបុរសភាពានេយ្យវិញ តាំងភិក្ខុដែលជាបុរសភាពានេយ្យតិ ក្នុងទីម
 បុរសមិនមែនជាបុរសភាពានេយ្យ បពិត្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ក៏ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គស្គាល់ពួកបរិភោជន មានលទ្ធផល ដែលមិនមែនជាបុរសភា-
 ពានេយ្យតិ ជាមិនមែនជាបុរសភាពានេយ្យ ទិវញ្ញាតិបុគ្គលដែលមិន
 មែនជាបុរសភាពានេយ្យតិ ឲ្យបរិភោគភោជន សម្រាប់បុរសមិនមែនជា
 បុរសភាពានេយ្យ ទិវិញ្ញាតិបុគ្គលដែលមិនមែនជាបុរសភាពានេយ្យតិ ក្នុងទី
 នៃបុគ្គលមិនមែនជាបុរសភាពានេយ្យ បពិត្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម មួយយ៉ាង
 ទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គស្គាល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលជាបុរសភាពានេយ្យតិ
 ជាបុរសភាពានេយ្យ ទិវិញ្ញាតិភិក្ខុ ដែលជាបុរសភាពានេយ្យតិ
 ឲ្យបរិភោគភោជន សម្រាប់បុរសភាពានេយ្យ ទិវិញ្ញាតិភិក្ខុដែលជាបុរស
 ភាពានេយ្យ ក្នុងទីនៃបុរសភាពានេយ្យ បពិត្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ព្រះមាន
 ព្រះភោគ ទ្រង់បានធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះពួកសមណៈ សេចក្តីដោះ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

សមណការី អភិក្កន្តំ កន្តំ អភិក្កន្តំ កន្តំ សេយ្យ-
 ជាមិ កន្តំ ចិក្កន្តិកំ វា ឧក្កន្តេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា
 វិវេយ្យ មុឡស្ស វា មក្កំ អាចិក្កេយ្យ អនុការេ វា
 តេសប្បដ្ឋោតំ ជាវេយ្យ ចក្កុមេត្តោ រូបាចិ ឧក្កន្តិកិ
 ឯវាវេ(១) កកវតា អនេកបរិយាយេន ចន្ទោ បតា-
 សិភោ ឯសាហំ កន្តំ កកវន្តំ សារាណំ កត្តាមិ
 ធម្មត្វ កិក្កុសធម្មត្វ ឧបាសតំ មំ កកវា ជាវេតុ
 អន្តរក្ក ចាណុបេតំ សារាណ្ណតន្តិ ។

យោសិយសុត្តំ បន្តំ និដ្ឋិតំ(២) ។

១ វ. វិវេយ ។ ២. វិវេយ វោ - ២ វ. វ. និដ្ឋិតន្តំ សព្វន្ត ១ ទិស្សតិ ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ចំពោះពួកសមណៈ សេចក្តីនោះព្រោះពួកសមណៈ ឲ្យកើតដល់ខ្ញុំព្រះ
 អង្គរហើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព័កេនណាស់ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព័កេនណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសម្តែង
 ហើយដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ក្តីច្បាស់ណាស់) ដូចជាបុរស
 ចាប់ចិករបស់ដែលគេដាក់ចុះឲ្យគ្នាឡើយ ឬដូចជាបុរសចិកបង្កាញរបស់
 ដែលគេលាក់ចំបាំង ឬក៏ដូចជាបុរសប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវេទនិកសិ កុំនោះ
 ដូចជានោះកាន់ប្រទ័បព្រាសបំភ្លឺ ក្នុងទំនងនឹងដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមាន
 ចក្កុមេសិយេញ្ញូចតាំងឲ្យយបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នេះ សូមដល់ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះចម្រើន ព្រះសិរិរិផង ជាទី
 ពឹង - ទំលើក សូមព្រះមានព្រះភាគ ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គជាជាឧបាសក
 ដល់ខ្ញុំសារណៈ ស្មើដោយដីវិក ក្នុងវិថូនេះជាដើម ។

បចំ យោសិយសុត្ត ទី ៤ ។

បញ្ចម៍ ជីវិតសុត្តិ

[៨៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កតកំ
កជិត្តហោ វិហារតិ ជីវិតស្ស កោណារកទ្ធស្ស អម្ព-
វិទ ។ អជទោ ជីវិតោ កោណារកទ្ធា យេន
កតកំ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វ កកវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ វិសិទិ ។ ឯកមន្តំ វិសិទ្ធោ ទោ ជីវិតោ
កោណារកទ្ធា កកវន្តំ ឯតនពោច សុតមេតំ កន្ត
សមណំ កោតមំ ឧទ្ទិស្ស ខាលំ អារកន្តិ តំ
សមណោ កោតមោ ជាទំ ឧទ្ទិស្ស កតំ មំសំ
បរិកុញ្ញតិ បដិច្ច កម្មន្តិ យេ តេ កន្ត ឯវាហំសុ
សមណំ កោតមំ ឧទ្ទិស្ស ខាលំ អារកន្តិ តំ
សមណោ កោតមោ ជាទំ ឧទ្ទិស្ស កតំ មំសំ
បរិកុញ្ញតិ បដិច្ច កម្មន្តិ កតិ តេ កន្ត កតវតោ
វត្តវាទិយោ ន ច កកវន្តំ អក្កតេន អញ្ញាចិត្តន្តិ

ជីវិតសុត្តិ ទី ៥

[៨៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់អង្គុះនៅក្នុងកម្ពុជ របស់ជីវិតកោណារកក្ស ជិតក្រុងឯជ្រំ ។ គ្រា
នោះ ជីវិតកោណារកក្ស ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងជំងឺសមគួរ ។
លុះជីវិតកោណារកក្ស អង្គុយក្នុងជំងឺសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះមាន
ព្រះភាគ ដោយពាក្យដូច្នោះថា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឮមក
ដូច្នោះថា ពួកជនវៃតិស្តាច់សត្វ ចំពោះព្រះសមណគោតម ព្រះសមណ-
គោតម ចើទុកជាជ្រាចហេតុនោះហើយ ក៏វែងសោយសាច់ ដែល
គេធ្វើចំពោះ គឺសាច់ដែលគេធ្វើកាស្រ័យទូរខ្លួន ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ពួកជនណា ពោលយ៉ាងនេះថា ពួកជនវៃតិស្តាច់សត្វ ចំពោះព្រះ
សមណគោតម ព្រះសមណគោតម ចើទុកជាជ្រាចហេតុនោះហើយក៏
វែងសោយសាច់ ដែលគេធ្វើចំពោះ គឺសាច់ដែលគេធ្វើកាស្រ័យទូរខ្លួន
ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនវាងនោះនិយាយត្រូវតាមពាក្យ ដែលគេ
ពោលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ មិនវែងនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ

សុខន្តបិដក ចម្បីចំណាយសូ ចម្បីចបណ្ណសក

ឧប្បស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោន្តិ ឈ ចំ កោចិ សហ
ធម្មិកោ វាណុកំណោ ភារយ្ហដ្ឋានំ^(១) ភាគច្ឆតិ ។

[៨៧] យេ តេ ជីវកេ វិវាហាសុ សមណំ

កោតមំ ឧប្បស្ស ចាលំ ភារកន្តិ តំ សមណោ

កោតោ ដានំ ឧប្បស្ស កតំ មំសំ បរិក្កត្តិ

បដិច្ច កម្មន្តិ ឈ មេ តេ វុត្តវាធិបោ អត្តាចិក្ខន្តិ

ឈ មំ តេ អសតា អក្កនេធិ^(២) តិហិ ទោ អហំ

ជីវកេ វាធិហិ មំសំ អប្បវិកោកន្តិ វធាមិ ធិដ្ឋ

សុតំ បរិសន្តិកំ សមេហិ ទោ អហំ ជីវកេ តិហិ

វាធិហិ មំសំ អប្បវិកោកន្តិ វធាមិ តិហិ ទោ

អហំ ជីវកេ វាធិហិ មំសំ បរិកោកន្តិ វធាមិ

អធិដ្ឋំ អសុតំ អបរិសន្តិកំ សមេហិ ទោ អហំ

ជីវកេ តិហិ វាធិហិ មំសំ បរិកោកន្តិ វធាមិ ។

១ ខ. ធារយ្ហំ វាណុកំ វិស្សដិ ។ ២ ខ. អត្តាចិក្ខន្តិ ច ចទ ឧត្តេ អសតា អក្កនេធិ ។
ប. អសតា អក្កនេធិ អត្តាចិក្ខន្តិ ។

សុខន្តបិដក ចម្បីចំណាយសូ ចម្បីចបណ្ណសក

ដោយពាក្យមិនពិតនិង និយាយខ្លះហេតុសមគួរដល់ហេតុផលវិបាក មួយ
យ៉ាងទៀត វាខ្លះនឹងអនុបវាទៈចន្តិចបណ្ណចរស័ព្វះអន្តិ ដែលច្រកចរដោយ
ហេតុ មិនបានដល់ខ្លះហេតុ ដែលគួរតែដៀលវិបាក ។

[៨៧] ព្រះអន្តិទ្រង់ប្រកាសថា ម្ចាស់ជីវកៈ ពួកជនណានិយាយ

យ៉ាងនេះថា ពួកជនសម្លាប់សត្វ ចំពោះព្រះសមណភោគម ព្រះសមណ-

ភោគម បើទុកជាប្រាថ្នាហេតុនោះហើយ ក៏វែមនិសាយសាច់ដែលគេធ្វើ

ចំពោះ គឺសាច់ដែលគេធ្វើស្រ្តីយន្តវិបាក ពួកជននោះមិនមែននិយាយ

ត្រូវតាមពាក្យ ដែលគេពោលចំពោះគេថាគេឡើយ ពួកជននោះនិយាយ

ចង្អុលគំនិត ដោយពាក្យមិនមែន មិនពិត ម្ចាស់ជីវកៈ គេថាគេពោល

ខ្លួនសាច់ដែលមិនគួរបរិភោគ ដោយហេតុពិត ៣ និងឃើញ ឮ អង្គីស

ម្ចាស់ជីវកៈ គេថាគេពោលខ្លួនសាច់ដែលមិនគួរបរិភោគ ដោយហេតុពិត

៣ នេះឯង ម្ចាស់ជីវកៈ គេថាគេពោលខ្លួនសាច់ដែលគួរបរិភោគ ដោយ

ហេតុពិត ៣ និងមិនឃើញ មិនឮ មិនអង្គីស ម្ចាស់ជីវកៈ គេថាគេ

ពោលខ្លួនសាច់ដែលគួរបរិភោគ ដោយហេតុពិត ៣ នេះឯង ។

របបដំបូង ដំបូង ខេត្តកែប

(៨៨) ឥឡូវ ដំបូង កិច្ច អញ្ជាត់ តាម វា ឯកម័ វា ឧបសគ្គ វិហារតិ ។ សោ ខេត្ត-សហគមន៍ ចេតសា ឯកំ ឯសំ ជំរា វិហារតិ តថា ធុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធិ-មនោ តិវិយំ សត្វិ ឥ សត្វិ ឥសាយ សត្វាវុំ លោកំ ខេត្តសហគមន៍ ចេតសា វិប្បលោ ឧបសគ្គ អប្បមាណោ អវេរោ អរាមដ្ឋោ ជំរា វិហារតិ។ តមេធំ តហមតិ វា តហមតិចុត្តា វា ឧបសគ្គ ឥត្វា ស្វាតាយ កត្តោ ឯមន្តិ អាត្មមាណោ ដំបូង កិច្ច អធិវិសតិ ។ សោ តស្ស វត្តិយា អច្ចយេន បុត្តស្ស ឯសមយំ ឯវិសេត្វា ចតុត្ថិវា ឯសាយ យេន តស្ស តហមតិស្ស វា តហមតិចុត្តស្ស វា ឯវិសេធំ តេនុបសគ្គ ឧបសគ្គ ឥត្វា ចត្តត្ត អាសនេ ឯសិ-នតិ ។ តមេធំ សោ តហមតិ វា តហមតិចុត្តា វា បណីតេន ចំណូចតេន បរិសតិ ។ តស្ស ឯ ឯវិ ហោតិ សាធុ វត មាយំ តហមតិ វា តហ-មតិចុត្តា វា បណីតេន ចំណូចតេន បរិសតិ

របបដំបូង ដំបូង កាច្ឆិយន្ត កាច្ឆិយន្ត កាច្ឆិយន្ត

(៨៨) ខ្មោចដំបូង កិច្ច ឯសាសនានេះ ចូលទៅនៅស្រយ ឯស្រុកប្រតិបត្តិ ។ កិច្ចនោះ មានចំនួនប្រកបដោយមេត្តាផ្សាយ ទៅកាន់ចំស ១ ចំស ២ ចំស ៣ ចំស ៤ ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ ចំស ៣ លើ ចំស ៣ ក្រោម ឯនិចំស ១ មានចំនួនប្រកបដោយមេត្តា ជាចំនួនចូល ដល់នូវសភាព ប្រមាណមិនបាន មិនមានវេក មិន មានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកចំនិច្ចនិ ដោយភាព(១)ចំនិ ច្ចនិ ។ តហមតិបុគ្គលចំនិច្ចនិ ចូលទៅកាន់នោះ ហើយឯមន្តដោយកត្ត ដើម្បីធានាចំនិច្ចនិ ខ្មោចដំបូង កាលបើកិច្ចមានប្រាថ្នា ក៏ចូល ឯមន្ត ។ លុះកន្លងត្រឹមនោះទៅ កិច្ចនោះស្រៀកស្រង់ប្រដាប់ប្រតិបត្តិ ចំនិច្ចនិ ក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះនៃតហមតិបុគ្គលនោះ លុះ ចូលទៅដល់ហើយ ក៏អន្តិយលើកាសនៈ ដែលគេក្រាលហើយ ។ ឯតហមតិបុគ្គលចំនិច្ចនិ ក៏អន្តិសកិច្ចនោះ ដោយចំណូចតេន ឯមន្ត ផ្ទះ ។ កិច្ចនោះមិនមានសេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះទេ តហមតិបុគ្គលចំនិច្ចនិ នេះអន្តិសភាពអញ្ច ដោយចំណូចតេន ឯមន្ត ដោយប្រព្រឹត្តិណាស់ហ្ន៎

១ ដោយសភាពនៃចំនួនដែលប្រតិបត្តិទៅកាន់នូវចំនួន ដែលស្រៀកមានសព្វលោក តប យ៉ាងកណ្តាលនិងទ្រើង សរុបនៃចំនួន ឯមន្ត ឯមន្ត ឯមន្ត ។

សុត្តន្តបិដក ដង្ហែមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសុត

អហោ វត មាយ គហបតិ វា គហបតិចុត្តា វា
 អាយតិម្បិ ឯវ្យុបេន បណិកេន បិណ្ឌនាគេន
 បរិវេសយ្យតិ ឯវ្យុស្ស ឯ ហោតិ ។ សោ តំ
 បិណ្ឌនាតំ អគនិកោ អមុច្ឆិកោ អនជ្ឈបប្បោ(១)
 អាទិទេវស្សរិ ទិស្សរណាច្យតោ បរិកុញ្ចតិ ។ តំ
 កី មញ្ញសំ ជីវក អបិ ទុ សោ ភិក្ខុ តស្មី សមយេ
 អត្តព្យាពាយ វា ទេតេតិ បរព្យាពាយ វា ទេ-
 តេតិ ឧបយព្យាពាយ វា ទេតេតិ ។ នោ ហោតំ
 កន្តេ ។ ទទុ សោ ជីវក ភិក្ខុ តស្មី សមយេ
 អនវជ្ជិយេវ អាហារំ អាហារេតិ ។ ឯវំ កន្តេ សុតំ
 មេតំ កន្តេ ព្រហ្មា មេត្តារិហារិ តិ ធម្មេ វិនិ កន្តេ
 កកា វា សក្ខិ ទិដ្ឋោ កកា ហិ កន្តេ មេត្តារិហារិ ។
 យេន ទោ ជីវក វាគេន យេន ធាសេន យេន មោ-
 ហេន ព្យាបាទំ អស្ស វោ វាគោ វោ ធាសោ
 វោ មោហោ តថាគតស្ស បហិ ធា ឧច្ឆិទ្ធស្រោ

១ ១. អមុច្ឆិកោ ។

សុត្តន្តបិដក ដង្ហែមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសុត

ធ្វើម្តេចហ្ន៎ គហបតិចុត្តានុនៈ គប្បិអង្គិសកាតាអញ ដោយបិណ្ឌ-
 បាតដ៏ធំដ៏តូច មានសភាពយ៉ាងនេះទៅទៀត ភិក្ខុនោះ មិនមានសេចក្តី
 គ្រិះរិះយ៉ាងនេះសោះ ។ ភិក្ខុនោះ មិនព្រួយស្នេហា មិនជ្រុលជ្រងុំ មិនលោភ
 តែងឃើញពោស មានចញ្ចាជាគ្រឿងរលាស់ចេញចាកទុក្ខ បរិភោគ
 បិណ្ឌបាតនោះ ។ ម្ចាស់ជីវកៈ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះ បរិសុទ្ធច តើ
 ភិក្ខុនោះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួន ឬគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ ឬគិត
 ដើម្បីបៀតបៀនអ្នកទាំងពីរ ក្នុងសម័យនោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ជីវកៈ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា តាម
 កហោ ដែលមិនមានពោស ក្នុងសម័យនោះមែនឬទេ ។ ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាន់តែព្រម យ៉ាងនេះថា
 ត្រូវបានគេវិញ្ញាណដោយមេត្តា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនោះជា
 ពាក្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ អំឡុងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញព្រះនាមព្រះភាគ
 ច្បាស់នឹងក្នុងកថាសំខ្លួនហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ព្រះ
 មានព្រះភាគ មានវិញ្ញាណដោយមេត្តាពិត ។ ម្ចាស់ជីវកៈ ចុក្ខុល
 មានព្យាបាទ ដោយកតៈខាសៈមាហៈណា កតៈខាសៈមាហៈនា
 កថាគតបានលះលង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឬសគល់អស់ហើយ បាន

ឧបាសម្ពុទ្ធ ជីវិតសុទ្ធ អរុណទិវាវតា

កាលាវត្តុកតោ អនកាវត្តុតោ^(១) អាយតិ អនុប្ប-
ននម្មា សាច ខោ តេ ជីវក វេទិ សន្ទាយ
កាសិភំ អនុជាធាមិ តេ ឯតន្តិ ។ ឯតនេវ ខោ
បទ មេ កន្តេ សន្ទាយ កាសិភន្តិ^(២) ។

(៥៧) វេទ ជីវក ភិក្ខុ អញ្ញកវំ តាមំ វា ឯតមំ
វា ឧបទិស្សយ វិហរតិ ។ សោ កុរុណាសហគតេន
ចេតសា ។ មេ ។ មុទិកាសហគតេន ចេតសា... ឧ-
បេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ឯសំ ធម៌ត្វា វិហរតិ
តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ វេទិ ឧទ្ធចរោ
តិរិយំ សព្វនិ សព្វត្តកាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកំ ឧបេត្តា-
សហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្ប-
មាលោន អវេរេន អត្យាមជ្ឈេន ធម៌ត្វា វិហរតិ ។
តមេនំ កហមតិ វា កហមតិមុត្តោ វា ឧបសម្ពុ-
មិត្វា ស្វាគនាយ កត្តេន ឯមន្តេតិ អាគត្តមាបោ^(៣)
ជីវក ភិក្ខុ អនិកសេតិ ។ សោ តស្ស វត្តិយា
អន្ទយេន បុព្វត្តសមយំ ឯកសេត្វា បត្តចិវរមាយ

១ ឧ. កាលវត្តុកតោ ។ ២ ឧ. ឯសំសេត្វា ឧ ទិស្សនិ ។ ៣ ឧ. ម. អាគត្តមាវោ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ ជីវិតសុទ្ធ ពារម្រឹម្រុប្បិហារមាណុសុណាព្រហ្មវិហារជាដើម

ធ្វើឱ្យនៅសល់តែទំលេង ដូចជាទំលេងដើមឆ្នាត ជាសភាវៈដល់ខ្លួនការ
សាចស្តុឱ្យ មានសភាវៈកើតឡើងនៅ ម្ចាស់ជីវិត បើអ្នកនិយាយ
កាស្រីយហេតុនេះ គឺជាអតិកម្មនៃពាក្យនេះ របស់អ្នកវិជ្ជា ។
បច្ចុប្បន្នគន្លងដំបូង ខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយកាស្រីយហេតុប្រដាប់ ។

(៥៨) ម្ចាស់ជីវិត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅនៅក្រសួង
និងស្រុក ឬនិគមណមួយ ។ ភិក្ខុនោះមានចិត្តប្រកបដោយកុណា ។ មេ ។
មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ទិសទី ៣ ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិស
ទាំងបី ទិសទាំងប្រាំមួយទិសទីទាំងបី មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជា
ចិត្តទូលាយ ដល់ខ្លួនសភាពនិ ប្រមាណមិនបាទ មិនមានវេក មិនមាន
ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សក្ការលោកទាំងបី ដោយអាការព័ន្ធនិ ក្នុងទី
ទាំងបី ។ ឧបាសម្ពុទ្ធបរិវេណ ក៏ចូលទៅកក់កុំនោះ ហើយនិមន្ត
ដោយគន្លងដើម្បីដាន់ក្នុងវិញ្ញាណ ម្ចាស់ជីវិត កាលបើភិក្ខុមានប្រាជ្ញា ក៏
ទទួលនិមន្ត ។ លុះកន្លងក្រិះនោះទៅ ភិក្ខុនោះស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់ប្រ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក

យេន កស្ស កហមតិស្ស វា កហមតិបុត្តស្ស វា
 ធិវេសំ តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្តា បញ្ញត្តេ អា-
 សនេ ចិសីនតិ ។ តមេនំ សោ កហមតិ វា
 កហមតិបុត្តា វា បណីតេន បិណ្ឌចានេន បរិសេតិ ។
 កស្ស ន ឯវំ ហោតិ សាទុ វត មាយំ កហមតិ
 វា កហមតិបុត្តា វា បណីតេន បិណ្ឌចានេន បរិសេតិ
 អហោ វត មាយំ កហមតិ វា កហមតិបុត្តា
 វា អាយតិម្យ ឯវំរូបេន បណីតេន បិណ្ឌចានេន
 បរិសេយ្យតិ ឯវំម្យស្ស ន ហោតិ ។ សោ តំ
 បិណ្ឌចាតំ អគធិតោ អមុត្តិកោ អនជ្ឈបដ្ឋោ អា-
 ធិនវនស្សវិ ចិស្សរណប្បញ្ញោ បរិកុញ្ចតិ ។ តំ កី
 មញ្ញសិ ដីវក អបិ នុ សោ កិក្កុ កស្មី សមយេ
 អត្តព្យាពាបាយ វា ចេតតិ បរព្យាពាបាយ វា ដេតតិ
 ឧបយព្យាពាបាយ វា ចេតតិ ។ ចោ ហោតំ
 កន្ថេ ។ ននុ សោ ដីវក កិក្កុ កស្មី សមយេ តំ អន-
 វដ្ឋិយេវ អាហារំ អាហារេតិតិ ។ ឯវំ កន្ថេ សុតំ
 មេតំ កន្ថេ ប្រញា ឧបេត្តាវហារីតិ តម្មេ ផនំ កន្ថេ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

ធិនីចិវក្កុនីវេណាត្រឹក កិច្ចលទៅកាន់ផ្ទះគហមតិបុត្តនោះ លុះ
 ចូលទៅដល់វិហារ ក៏អង្គុយលើអាសនៈ ដែលគ្រោលរោយ ។ ឯ
 គហមតិបុត្តនោះ ក៏អង្គុយក្នុងក្រុង ដោយចិណ្ឌុបាតដ៏ធំផ្គុំផ្គង់ ។
 ក៏ក្រុមនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គហមតិបុត្ត
 នេះ អង្គុយក្នុងក្រុង ដោយចិណ្ឌុបាតដ៏ធំផ្គុំផ្គង់ ដោយប្រពៃណាស់ហ្ន៎
 ធ្វើម្ហូបហ្ន៎ គហមតិបុត្តនោះ គប្បីអង្គុយក្នុងក្រុង ដោយ
 ចិណ្ឌុបាតដ៏ធំផ្គុំផ្គង់ មានសភាពយ៉ាងនេះ គេទៅទៀត ក៏ក្រុមនោះ
 មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះសោះ ។ ក៏ក្រុមនោះ មិនផ្គុំផ្គង់ មិន
 ជ្រុលជ្រប់ មិនលោភ តែឯឃើញរោស មានចញ្ជាជាគ្រឿងរលាស់
 ចេញចាកខ្ពុច បរិភោគចិណ្ឌុបាតនោះ ។ ខ្នាលដីវកៈ អ្នកសម្គាល់
 ហេតុនោះថាផ្ទះម្ហូប តើក៏ក្រុមនោះ គិតដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនឯង ឬគិត
 ដើម្បីចៀកចៀនអ្នកដទៃ ឬគិតដើម្បីចៀកចៀនអ្នកចាស់ពីរ ក្នុងសម័យ
 នោះ ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។
 ខ្នាលដីវកៈ ក៏ក្រុមនោះឈ្មោះថា ធាន់កាហារដែលមិនមានរបាសនោះ
 ក្នុងសម័យនោះមែនឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ម្យ៉ាងអង្គុយគ្រាន់វត្សមក យ៉ាងនេះថា ប្រញុចនកិយានៅ ដោយ
 ឧបេត្តា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វាក្យនោះ ជាពាក្យរបស់ព្រះអង្គ

គហចរិយ្យ វិវេកសូត្រ ពណ៌វគ្គសូត្រ ចក្ខុវគ្គ

ភក្កវា សក្កំ ធិដ្ឋា ភក្កវា ហិ កន្តេ ឧបេក្កាវិហារិភិ ។
យេន ទោ ជីវកា ភក្កេន យេន ធាសេន យេន
មោហេន វិហេសវា(១) អស្ស អវិភិវា អស្ស បដិយ-
វា(២) អស្ស សោ ពតោ សោ ធាសោ សោ
មោហោ ភថាកតស្ស បហំនោ ឧទ្ធិទ្ធស្វលោ តាលា-
វត្តកតោ អណាវន្តតោ អាយតិ អនុប្បន្ននោ
សេច ទោ ភេ ជីវកា វនំ សព្វាយ កាសិកំ
អនុជាតាមិ ភេ វត្តិ ។ វត្តេវ ទោ ចន មេ
កន្តេ សព្វាយ កាសិកន្តិ ។

[៦០] យោ ទោ ជីវកា ភថាកតំ វា ភថាក-
តស្សវតំ វា ឧទ្ធិស្ស ចាលំ អារកតិ សោ បក្ខហិ
ហំនេហិ តហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្បិ សោ ភហបតិ(៣)
វិវាហា កច្ឆេ អម្បកំ បាម ចាលំ អាណេតិ វិមិទា
បមមេន ហំនេន តហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្បិ សោ
ចាលោ តលម្បវេនកេន អាណិយមាណោ ទុក្ខនោ-
មនស្សិ បដិសំវេនេតិ វិមិទា ទុតិយេន ហំនេន
តហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្បិ សោ វិវាហា កច្ឆេ

១ ខ. ម. វិហេសវា ។ ២ ឆ. បដិយោវា ។ ៣ ខ. គហចរិយ្យ វិវេកសូត្រ ។

គហចរិយ្យ វិវេកសូត្រ ឋានៈ ៥ យ៉ាង តែការសម្របសម្រួល

អប្បវាទៈ ខ្ញុំព្រះគង្គ បានយំញព្រះទានព្រះភាគច្បស់នឹងវិភូកាចសំខ្លួន
ហើយ ចតិក្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះជាព្រះទានព្រះភាគ មានកិរិយាទៅ
ដោយឧបេក្កាភិក ។ ម្ចាស់ជីវកៈ ចុក្កលនាខាសចក្កិចៀតចៀន សេចក្តី
អង្រុកនឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អៀស ដោយកន្លះទាសៈនិងមោហៈណា កន្លះ
ទាសៈ និងមោហៈនោះ ភថាគម្ភានលះចង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលចូល
គល់គល់ហើយ បានធ្វើឱ្យនៅសល់នៃវិវិទេ ដូចជាចំនើនដើមឆ្នោត
ជាសភាវៈដល់នូវការសាចស្លូត្យ មានសកាលមិមកើតឡើងទៅ ម្ចាស់
ជីវកៈ បើអ្នកនិយាយតាមស្រយោបាយនោះ ភថាគម ក៏យល់ព្រមនូវពាក្យ
នេះរបស់អ្នកដែរ ។ ចតិក្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះគង្គនិយាយតាមស្រយោ
បាយហ្នឹងឯង ។

[៦០] ម្ចាស់ជីវកៈ ចុក្កលណាសម្រាប់សព្វ ចំពោះភថាគមចូលវិក
របស់ភថាគម ចុក្កលនោះក៏នឹងទទួលបានច្រើន ដោយឋានៈ៥ យ៉ាង
ចុក្កលនោះនិយាយ យ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅទាំងយកសព្វ
ឯណោះមក ដោយឋានៈណា ក៏នឹងទទួលបានច្រើន ដោយឋានៈនេះ
ជាប់ម សព្វនោះកាលដែលគេយកវិទ្ធិទាក់កង្កឹកយកមក ក៏ទទួលទុក
ទោមនស្សដោយឋានៈណា ចុក្កលនោះក៏នឹងទទួលបានច្រើន ដោយឋានៈ
នេះជាគម្រប់ពីរ ចុក្កលនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយចូរទៅ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋបទស្ថាន

ឥមំ ខាលំ អារកជាតិ ឥមិទា តតិយេន មាណេន
 តហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្បិ សោ ចោណា អារកិយ-
 មាទោ ទុក្ខនោមនស្សំ បដិសំវេទតិ ឥមិទា ទតុត្ថេន
 មាណេន តហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្បិ សោ តថាគតំ
 វា តថាគតស្សាវតំ វា អគម្បិយេន អស្សនធិតិ
 ឥមិទា បញ្ចមេន មាណេន តហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ
 យោ ទោ ជីវត្ត តថាគតំ វា តថាគតស្សាវតំ វា
 ឧទ្ទិស្ស ពាលំ អារកតិ សោ ឥមេហិ បញ្ចហិ
 មាណេហិ តហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ ។

(៦១) ឯវំ វុត្តេ ជីវតោ កោមរកថោ កតវន្តំ
 ឯតទកេន អន្ទវយំ កន្តេ អក្ខតំ កន្តេ កម្បយំ
 វត កន្តេ ភិក្ខុ អាហារំ អាហារេន្តំ អនវដ្ឋំ វត កន្តេ
 ភិក្ខុ អាហារំ អាហារេន្តំ អភិក្ខុន្តំ កន្តេ អភិក្ខុន្តំ កន្តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ថាន

សម្លាប់សត្វនេះដោយហ៊ានណា បុគ្គលនោះតែងទទួល ទ្លុំបាចច្រើន
 ដោយហ៊ាននេះជាគម្រប់ ឬ សត្វនោះកាលដែលគេកំពុងសម្លាប់វាទទួល
 ទ្លុំបាច ទោមនស្ស ដោយហ៊ានណា បុគ្គលតែងទទួលបាចច្រើន ដោយ
 ហ៊ាននេះជាគម្រប់ ឬ បុគ្គលនោះធ្វើឱ្យគេភ័យភ័យ ឬសារកែចលំ
 គថាគត ដោយអកច្យាយម៌សៈ (សាច់មិនសមគួរ) ដោយហ៊ានណា
 បុគ្គលនោះតែងទទួលបាចច្រើន ដោយហ៊ាននេះជាគម្រប់ ឬ ម្ចាស់រឹកៈ
 បុគ្គលណាសម្លាប់សត្វចំពោះគថាគត ឬសារកែចលំគថាគត បុគ្គលនោះ
 តែងទទួលបាចច្រើន ដោយហ៊ានទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦១) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើប
 ដីកកោមារក្ស កំព្រាបចង្កីទូលព្រះមានព្រះភាគ ផ្សំខ្លះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ចម្បែកណាស់
 បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ពួកភិក្ខុទាំងតែគាហារជាប់រយៈហ្ន៎ បពិត្រ
 ព្រះអង្គជីវចម្រើន ពួកភិក្ខុទាំងតែគាហារ ដែលមិនមានទោសហ្ន៎ បពិត្រ
 ព្រះអង្គជីវចម្រើន ពីកេរណាស់ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ពីកេរណាស់

ឧបាសម្ពុទ្ធ ដំរីកស្មុគ្រ ពាល្យុចសរណាធម្មតា

សេយ្យជាមិ កន្ត ជិត្តជិតំ វា ឧត្តរោយ្យ បដិទ្ធន្តំ
វា វិវេយ្យ ម្ភុទ្ធស្ស វា មត្តំ អាមិកេយ្យ អន្ធការ
វា កេលប្បដ្ឋោតំ ជារេយ្យ ចក្កមន្តោ រូបាមិ ធម្មត្ថិតិ
ឃវមេវ កតវតា អាទេតាចរិយាយេន ធម្មោ បកាសិ-
តោ ឃសាហំ កន្ត កតវត្ថំ សរណំ តត្ថមិ ធម្មញ្ញ
ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ កតវា ជារេតុ មជ្ឈកត្ត
ពាល្យុចេតំ សរណាត្ថត្ថិ ។

ដំរីកស្មុគ្រ បញ្ចមំ ធម្មតំ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ ដំរីកស្មុគ្រ កានិលំនូវសរណៈស្មើដោយដំរីក

ធម៌ដែលព្រះអង្គសម្តែងតើយ ដោយអទកចរិយាយយ៉ាងនេះ (ក្រិច្ចាសំ
ណាសំ) ដូចជាបុរសចាប់ចើករបស់ដែលគេដាច់ចុះឱ្យផ្ទុះឡើង ឬដូចជា
បុរសចើកឆ្អឹងរាបស់ដែលគេលាក់ចំ១ប៉ាង កុំនោះដូចជាបុរសប្រាប់ផ្លូវ
ដល់អ្នកភ្លេងទិស កុំនោះសោត ដូចជាបុរសកាន់ប្រទីចម្រោលបំភ្លឺភ្លឺទី
ឆឹង ដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានចក្ខុ មើលឃើញរួចចាំងឡាយបាន
បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឡំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង
ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទំលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ជ្រាបនូវឡំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក ដល់សរណៈ ស្មើដោយដំរីក
ក្នុងវិថុះនេះជាដើម ។

ចប់ ដំរីកស្មុគ្រ ទី ៥ ។

ឆ្នាំ ទណ្ឌវិវិទស្ត្រី

(៦២) ឯវុទ្ធសុត ។ ឯកំ សមយំ ភក្កា
នាឡាយំ វិហរតិ ចារិកម្ពុវេន ។ ភេន ទោ បទ
សមយេន និកេត្តា(១) ចាដបុត្តោ នាឡាយំ បដិសតិ
មហតិយា និកេត្តបរិសាយ សន្តិ ។ អថ ទោ ធិយត-
បស្សី និកេត្តោ នាឡាយំ ចិណ្ឌាយ មវិក្ខា បច្ឆាកន្ត
ចិណ្ឌោតប្បជីក្កេត្តោ យេន ចារិកម្ពុវេន យេន
ភក្កា ភេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិក្ខា ភក្កវតា សន្តិ
សម្មាទិ សម្មាទិយំ កាថំ សាកណិយំ វិភិសារេត្តា
ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ថិតំ ទោ ធិយតបស្សី
និកេត្តំ ភក្កា ឯកេនេន សិវន្តិទ្ធិ ទោ(២) ធិយតបស្សី
អាសនាទិ សរេ អាគម្ពសិ ចិសីនាតិ ។ ឯវំ វុត្តោ
ធិយតបស្សី និកេត្តោ អញ្ញតវំ ចិចំ អាសនំ កហេត្តា
ឯកមន្តំ ចិសីនិ ។

១ និកេត្តាទិ ឯសំយោធា ទន្ធា ។ ២ ឧ. សិវន្តិទ្ធិ ភោនិ ទិស្សនិ ។

ទណ្ឌវិវិទស្ត្រី ទី ៦

(៦២) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងបារិកម្មវិទ(១) ជិតស្រុកនាលន្ទា ។ សម័យនោះ
ឯង និកេត្តនាដបុត្ត ទៅតាស្រីយក្នុងស្រុកនាលន្ទា ជាមួយនឹងនិកេត្តបរិ-
សិទ្ធជាច្រើន ។ គ្រានោះ និកេត្តនាយុវ័យក្មេងស្រី គ្រាប់ទៅដើម្បី
ចិណ្ឌាបាត ក្នុងស្រុកនាលន្ទា លុះត្រឡប់មកដល់ចិណ្ឌាបាត ក្នុងវេលា
ចេញក្បាលហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងបារិកម្មវិទនោះ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
លុះចេញបំពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏បិក-
នៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទ័យក្មេងនិកេត្ត មិននៅក្នុងទីសមគួរហើយ
ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា នៃទ័យក្មេងស្រី ភាសនៈ
មានគ្រប់គ្រាន់ មើលកម្រិតការ ចូរកន្ត្រៃចុះ ។ កាលចើព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើបទ័យក្មេងនិកេត្ត កាន់យក
ភាសនៈចាចមួយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

១ ជាឈ្មោះវត្តព្រៃស្វាយរបស់ចារិកសេដ្ឋី ពេទ្ធមកថា សេដ្ឋីនោះបានស្តាប់ឆមិ
ទេសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាបាទកសាងវត្ត ប្រជាប័ណ្ណសេវាសនៈ
រៀង ។ មានពុទ្ធិមហា និកេត្តលុបជាដើមក្នុងឧទ្យាននោះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ បាន
ជាវត្តនោះឈ្មោះថា វត្តបារិកម្មវិទ ដូចជាវត្តដ៏វៃកម្រិតដូច្នោះដែរ ។ អង្គកថា ។

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត បាលីវិទ្យាសូត្រ ធម្មបទសូត្រ

(៦៣) ឯកមន្តំ ជិសិទ្ធំ ទោ ជីយតបស្សី ជិតុទ្ធំ
 កកកំ ឯតទេវេច កតិ បទ តបស្សី ជិតទ្រោ ជាដ-
 បុត្តោ កម្មាទិ បញ្ញាបេតិ ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិ-
 យាយ ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយាតិ ។ ទ ទោ
 អាវុសោ តោតម អាចិណ្ណំ ជិតុទ្ធស្ស ជាដបុត្តស្ស
 កម្ម កម្មទ្ធិ បញ្ញាបេតុ ទណ្ឌំ ទណ្ឌទ្ធិ ទោ អាវុសោ
 តោតម អាចិណ្ណំ ជិតុទ្ធស្ស ជាដបុត្តស្ស បញ្ញា-
 បេតុទ្ធិ ។ កតិ បទ តបស្សី ជិតទ្រោ ជាដបុត្តោ
 ទណ្ឌាទិ បញ្ញាបេតិ ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ
 ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយាតិ ។ តិណិ(១) អាវុសោ
 តោតម ជិតទ្រោ ជាដបុត្តោ ទណ្ឌាទិ បញ្ញាបេតិ
 ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយា សេយ្យមិទំ កាយទណ្ឌំ វចិទណ្ឌំ មនោ-
 ទណ្ឌទ្ធិ ។ កិ បទ តបស្សី អញ្ញាទេវ កាយ-
 ទណ្ឌំ អញ្ញំ វចិទណ្ឌំ អញ្ញំ មនោទណ្ឌទ្ធិ ។ អញ្ញាទេវ អា-
 វុសោ តោតម កាយទណ្ឌំ អញ្ញំ វចិទណ្ឌំ អញ្ញំ ម-
 នោទណ្ឌទ្ធិ ។ ឥមេសំ បទ តបស្សី តិណ្ណំ ទណ្ឌាទិ

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត បាលីវិទ្យាសូត្រ ទណ្ឌៈ ៣ យ៉ា

(៦៣) លុះទិយតបស្សីនិគ្រន្តអន្តិយក្នុងទិសមគ្គុរហើយ ព្រះនាម៍
 ព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ថ្វីដូច្នោះថា ខ្ញុំលក្ខណៈស្សី ចុះនិគ្រន្តនាដបុត្ត បញ្ញា កម្ម
 ក្នុងការធ្វើខ្ញុំវាចុបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃវាចុបកម្ម ថាមានប៉ុន្មាន ។
 ទិយតបស្សីតបថា អាវុសោតាតម និគ្រន្តនាដបុត្តនិម្មាបបញ្ញាខ្ញុំវាកម្ម
 ថាតម្បីដូច្នោះឡើយ អាវុសោតាតម និគ្រន្តនាដបុត្តនិម្មាបបញ្ញាខ្ញុំវាទណ្ឌៈ
 ថាទណ្ឌៈ ប៉ុណ្ណោះឯង ។ ខ្ញុំលក្ខណៈស្សី ចុះនិគ្រន្តនាដបុត្ត តែងបញ្ញា
 ខ្ញុំវាទណ្ឌៈប៉ុន្មានយ៉ាង ក្នុងការធ្វើខ្ញុំវាចុបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃវាចុប-
 កម្ម ថាមានប៉ុន្មាន ។ អាវុសោតាតម និគ្រន្តនាដបុត្ត តែងបញ្ញា
 ខ្ញុំវាទណ្ឌៈក្នុងការធ្វើខ្ញុំវាចុបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃវាចុបកម្ម ថាមាន
 ៣ យ៉ាង គឺ កាយទណ្ឌៈ ១ វចិទណ្ឌៈ ១ មនោទណ្ឌៈ ១ ។ ខ្ញុំលក្ខ-
 ណៈស្សី ចុះកាយទណ្ឌៈផ្សេង វចិទណ្ឌៈផ្សេង មនោទណ្ឌៈផ្សេង ឬក៏
 ដូចគ្នា ។ អាវុសោតាតម កាយទណ្ឌៈផ្សេង វចិទណ្ឌៈផ្សេង មនោ-
 ទណ្ឌៈផ្សេង មិនដូចគ្នាទេ ។ ខ្ញុំលក្ខណៈស្សី បញ្ញាទណ្ឌៈចាំង ៣ ៖

សុត្តនិបិដក ធម្មិមនិកាយវិញ្ញ័យបិដក

បដិវិកត្តានំ ឯវំ បដិវិសិដ្ឋានំ កតមំ ទណ្ឌំ
 ធិតទ្ធា ជាដប្បុត្តា មហាសាវជ្ជតំ បញ្ញាបេតិ ចាបស្ស
 កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយា យទិ វា
 កាយទណ្ឌំ យទិ វា វចិទណ្ឌំ យទិ វា មហោទណ្ឌានិ ។
 ឥមេសំ ខោ អាវុសោ តោតម វត្តិណំ ទណ្ឌានំ
 ឯវំ បដិវិកត្តានំ ឯវំ បដិវិសិដ្ឋានំ កាយទណ្ឌំ
 ធិតទ្ធា ជាដប្បុត្តា មហាសាវជ្ជតំ បញ្ញាបេតិ ចា-
 បស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយា ខោ តថា វចិទណ្ឌំ ខោ តថា មហោ-
 ទណ្ឌានិ ។ កាយទណ្ឌានិ តបស្សិ វិទេសំ ។
 កាយទណ្ឌានិ អាវុសោ តោតម វត្តិណំ ។ កាយ-
 ទណ្ឌានិ តបស្សិ វិទេសំ ។ កាយទណ្ឌានិ អាវុសោ
 តោតម វត្តិណំ ។ កាយទណ្ឌានិ តបស្សិ វិទេសំ ។
 កាយទណ្ឌានិ អាវុសោ តោតម វត្តិណំ ។ ឥតិហ
 តតវា ធិយតបស្សិ ធិតន្តំ ឥមស្ស កថាវត្តស្សិ យាវ-
 តតិយេកំ បតិដ្ឋាបេសិ ។

សុត្តនិបិដក ធម្មិមនិកាយ ធម្មិមបណ្ណសកៈ

ដែលអ្នកចែកហើយយ៉ាងនេះ ញែកហើយយ៉ាងនេះ ឧទ្ទានាដប្បុត្ត ត្រង់
 ចញ្ញត្តិទុណ្ឌៈណា ដែលមានទោសចំពោះនេះ ក្នុងការធ្វើទុក្ខបាបកម្មក្នុង
 ការប្រព្រឹត្តទៅនៃបាបកម្ម កាយទណ្ឌៈ ប្បវចិទណ្ឌៈ ឬមហោទណ្ឌៈ ។
 អាវុសោតាម បណ្ណទណ្ឌៈចំពោះ ព្យាបាទ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចែកហើយ
 យ៉ាងនេះ ញែកហើយយ៉ាងនេះ ឧទ្ទានាដប្បុត្ត ត្រង់ចញ្ញត្តិកាយទណ្ឌៈ
 ចំពោះទោសចំពោះនេះ ក្នុងការធ្វើទុក្ខបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃបាប-
 កម្ម មិនចញ្ញត្តិទុណ្ឌៈ ធិមហោទណ្ឌៈ ចំពោះទោសចំពោះនេះ ។
 ម្ចាស់តបស្សិ អ្នកនិយាយថា កាយទណ្ឌៈដូច្នោះ ។ អាវុសោតាម
 ខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយថា កាយទណ្ឌៈ ដូច្នោះ ។ ម្ចាស់តបស្សិ អ្នក
 និយាយថា កាយទណ្ឌៈ ដូច្នោះ ។ អាវុសោតាម ខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយ
 ថា កាយទណ្ឌៈ ដូច្នោះ ។ ម្ចាស់តបស្សិ អ្នកនិយាយថា កាយទណ្ឌៈ
 ដូច្នោះ ។ អាវុសោតាម ខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយថា កាយទណ្ឌៈ ដូច្នោះ ។
 ព្រះមហាព្រះភាគ ទ្រង់ញ៉ាំងឲ្យយកបស្សិធិតន្ត ឲ្យបំភាន់ធិតន្តកថាវត្ត
 នេះ ជាគម្រប់ព្យាដនី ដោយប្រការដូច្នោះ ។

(៦៤) ឃុំ វត្ត ធីយតបស្សី ចិត្តោ កក្កដំ
 ឯកទេសេ ភ្នំ បទាវសោ តោតម កតិ ទណ្ឌា ធី
 បញ្ញាបេសិ ចាបស្សី កម្មស្សី កិរិយាយ ចាបស្សី
 កម្មស្សី បវត្តិយាតិ ។ ទ ទោ តបស្សី អាចិណ្ឌំ ក-
 ថាភតស្សី ទណ្ឌំ ទណ្ឌា បញ្ញាបេតុំ កម្មំ កម្មទ្ធិ
 ទោ តបស្សី អាចិណ្ឌំ កថាភតស្សី បញ្ញាបេតុំ ។
 ភ្នំ បទាវសោ តោតម កតិ កម្មា ធី បញ្ញាបេសិ
 ចាបស្សី កម្មស្សី កិរិយាយ ចាបស្សី កម្មស្សី
 បវត្តិយាតិ ។ ភិណ្ឌ ទោ អហំ តបស្សី កម្មា ធី
 បញ្ញាបេមិ ចាបស្សី កម្មស្សី កិរិយាយ ចាបស្សី
 កម្មស្សី បវត្តិយា សេយ្យធីទំ កាយកម្មំ វចិកម្មំ
 មហោកម្មទ្ធិ ។ កី បទាវសោ តោតម អញ្ញាទេវ
 កាយកម្មំ អញ្ញំ វចិកម្មំ អញ្ញំ មហោកម្មទ្ធិ ។
 អញ្ញាទេវ តបស្សី កាយកម្មំ អញ្ញំ វចិកម្មំ
 អញ្ញំ មហោកម្មទ្ធិ ។ ភិមេសំ បទាវសោ តោតម
 ភិណ្ឌំ កម្មា ធី ឃុំ បដិវត្តានំ ឃុំ បដិវ-
 សិដ្ឋានំ កក្កដំ កម្មំ មហាសាវត្តិវិ បញ្ញាបេសិ

(៦៤) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ទីយភបស្សីទ្រង់ត្រង ក៏និយាយពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា ភាវុសា
 តោតម ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តិទណ្ឌៈ ក្នុងការធ្វើទ្រង់បញ្ញត្តិ ក្នុងការប្រព្រឹត្ត
 ទៅនៃបុប្ផ ជាមានប៉ុន្មាន ។ ម្នាលភបស្សី គឺជាគតិបញ្ញត្តិ
 ទណ្ឌៈ ថាទណ្ឌៈដូច្នោះទ ម្នាលភបស្សី គឺជាគតិបញ្ញត្តិ ថាកម្ម
 ប៉ុណ្ណោះឯង ។ ភាវុសាតោតម ចុះព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តិមានប៉ុន្មាន ក្នុង
 ការធ្វើទ្រង់បញ្ញត្តិ ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃបុប្ផ ជាមានប៉ុន្មាន ។ ម្នាល
 ភបស្សី គឺជាគតិបញ្ញត្តិ ក្នុងការធ្វើទ្រង់បញ្ញត្តិ ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅ
 នៃបុប្ផ ជាមាន ៣ យ៉ាង គឺ កាយកម្ម ១ វចិកម្ម ១ មហោកម្ម ១ ។
 ភាវុសាតោតម ចុះកាយកម្មផ្សេង វចិកម្មផ្សេង មហោកម្មផ្សេងឬអ្វី ។
 ម្នាលភបស្សី កាយកម្មផ្សេង វចិកម្មផ្សេង មហោកម្មផ្សេង ។ ភាវុសា
 តោតម បណ្តាកម្មទាំង ៣ នេះ ដែលព្រះអង្គចែកហើយយ៉ាងនេះ ញែក
 ហើយយ៉ាងនេះ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តិកម្មណា ថា មានពេលចំពោះគេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋិមច្ឆាយានិ

ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយា យនិ វា កាយកម្មំ យនិ វា វចីកម្មំ
 យនិ វា មនោកម្មន្តិ ។ ឥមេសំ ខោ អហំ
 ភបស្សិ តិណ្ណំ កម្មនំ ឯវំ បដិវិកត្តានំ ឯវំ
 បដិវិសិដ្ឋានំ មនោកម្មំ មហាសាវជ្ជតំ បញ្ញាបេមិ
 ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយា ខោ ភថា កាយកម្មំ ខោ ភថា វចិ-
 កម្មន្តិ ។ មនោកម្មន្តិ អារុសោ តោតម វនេសិ ។
 មនោកម្មន្តិ ភបស្សិ វនាមិ ។ ចេ ។ មនោកម្មន្តិ
 អារុសោ តោតម វនេសិ ។ មនោកម្មន្តិ ភបស្សិ
 វនាមិតិ ។ ឥតិហ ធិយភបស្សិ ធិកត្តោ ភកវន្តំ
 ឥមស្សី ភថាវត្ថុស្សី យាវតតិយកំ បតិដ្ឋាបេត្តា ឧដ្ឋា-
 យាសថា យេន ធិកត្តោ ធាដបុត្តោ តេទុបសន្តិមិ ។

(៦៥) តេន ខោ បន សមយេន ធិកត្តោ
 ធាដបុត្តោ មហតិយា តិហិបវិសាយ សន្តិ ធិសិដ្ឋោ
 ហោតិ ពាលកំធិយា ឧបាលិប្បមុទាយ^(១) ។

១ ឧ. ម. ពាលកិយោ បវិសាយ ឧបាលិប្បមុទាយនិ ទិស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋិមច្ឆាយានិ

ក្នុងការធ្វើខ្លួនបុបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃបុបកម្ម តើកាយកម្ម ឬវចិកម្ម
 ឬកិមនោកម្ម ។ ម្ចាស់ភបស្សិ បណ្តាកម្មទាំង ៣ នេះ ដែលភថាភកវន្ត
 ហើយយ៉ាងនេះ ត្រូវហើយយ៉ាងនេះ ភថាភកវន្តភកមនោកម្ម ថាមាន
 ពោសធិជានិគេ ក្នុងការធ្វើខ្លួនបុបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃបុបកម្ម
 មិនបញ្ញត្តកាយកម្មនិងវចិកម្ម ថាមានពោសធិជេ ។ អារុសោតោតម
 ព្រះអង្គថា មនោកម្មឬ ។ ម្ចាស់ភបស្សិ ភថាភកវន្តមនោកម្ម ។ ចេ ។
 អារុសោតោតម ព្រះអង្គថាមនោកម្មឬ ។ ម្ចាស់ភបស្សិ ភថាភកវន្ត
 មនោកម្ម ។ ធិយភបស្សិនិគ្រេន ញាតិព្រះចានព្រះភាគទ្រូបធិនៅក្នុង
 ភថាវត្ថុនេះវេកថ ៣ ជន ដោយប្រការដូច្នោះ ហើយក្រោកចាកពោសធិ
 ចូលទៅក្នុងនិគ្រេននាវេបុត្ត ។

(៦៦) សម័យនោះឯង និគ្រេននាវេបុត្តកំពុងអង្គុយជាមួយនិងនិហិបវិ-
 សិទ្ធជាច្រើន គួរតែដាក់ស្រុកពាលកៈ មានឧបាលិប្បមុទាយជាប្រធាន ។

អរហន្តស្ស ខេត្តិកស្សន្ត កថាសល្លាញរាជនំ

អន្តសា ខោ ធិតុញ្ចោ បាជបុត្តោ ធិយតបស្ស័ ធិតុច្ចំ
 ទ្វរតោ វ អាតុច្ចុទ្ធិ ធិស្វាទ ធិយតបស្ស័ ធិតុច្ចំ
 ឯតនភេទ ហទ្ធុ តុរតោ ទុ ត្រំ តបស្ស័ អាតុច្ចុសិ
 ធិវិធិស្សតិ ។ វតោ ហិ ខោ អហំ កន្តេ អាតុច្ចុមិ
 សមណស្ស តោតមស្ស សន្តិកាតិ ។ អហុ បទ
 តេ តបស្ស័ សមណោ តោតមេទ សន្តិ កោចិទេវ
 កថាសល្លាចោតិ ។ អហុ ខោ មេ កន្តេ
 សមណោ តោតមេទ សន្តិ កោចិទេវ កថា-
 សល្លាចោតិ ។ យជាគងំ បទ តេ តបស្ស័ អហុ
 សមណោ តោតមេទ សន្តិ កោចិទេវ កថា-
 សល្លាចោតិ ។ អដខោ ធិយតបស្ស័ ធិតុញ្ចោ
 យវតតោ អយោសិ កតវតា សន្តិ កថាសល្លា-
 ចោ តំ សត្វំ ធិតុច្ចុស្ស បាជបុត្តស្ស អាហេសិ ។
 ឯវំ កុត្តេ ធិតុញ្ចោ បាជបុត្តោ ធិយតបស្ស័ ធិតុច្ចំ
 ឯតនភេទ សាទុ សាទុ តបស្ស័ យថា តំ សុតវតា
 សាវតោទ សម្មទេវ សត្តុ សាសនំ កថាទន្តេទ

អរហន្តស្ស ខេត្តិកស្សន្ត តំណាលនិកាយាយុជ្ជយន្ត

ឧត្តនាជបុត្ត បុរោយិញ្ញាទិយតបស្ស័ឧត្តន្ត ដើមកតិចត្វាយ លុរេយិញ
 ហើយ កំនិយាយនិទិទិយតបស្ស័ឧត្តន្ត ដោយពាក្យដូច្នេះថា តបស្ស
 ពុះអ្នកឯទិចមកពីណា កំនិវ្យុះម្ល៉េះ(១) ។ ទិយតបស្ស័តបថា ចតិគ្រាលោក
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមកពីសម្លាត់ព្រះសមណៈគោតមឯណោះ ។ ឧត្តនាជបុត្ត
 សួរថា ខែតបស្ស ពុះអ្នកមានកថាសល្លាចៈចង្អុចចង្អុច(២) ជាមួយនឹង
 ព្រះសមណៈគោតមដែរឬ ។ ចតិគ្រាលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមានកថាសល្លាចៈ
 ចង្អុចចង្អុចជាមួយនឹងព្រះសមណៈគោតមដែរ ។ ខែតបស្ស អ្នកមានកថា-
 សល្លាចៈចង្អុចចង្អុច ជាមួយនឹងព្រះសមណៈគោតមត្រូវចង្អុច ។ ទើប
 ទិយតបស្ស័ឧត្តន្ត ក៏រៀបរាប់កថាសល្លាចៈ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
 ពាំងអស់ដល់ឧត្តនាជបុត្ត ។ កាលរថទិយតបស្ស័ឧត្តន្តនិយាយយ៉ាង
 នេះហើយ ឧត្តនាជបុត្តនិយាយនិទិទិយតបស្ស័ឧត្តន្តដូច្នេះថា ខែតបស្ស័
 ពីកោះណាស់ ។ សាវតវេលាព្រះគោតមដឹង ភាពដ៏ឧត្តស័ស្ថានរបស់

១ ព្រះសីលវិទូត្រង់ទៅ ។ ២ កានិយាយជាយសន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក

ឯវមេវ ធិយតបស្សីនា ធិតទ្ធនំ សមណស្ស កោត-
មស្ស ព្យាកតំ កំញិ សោភតិ ធរោ មនោធន្តោ
សមស្ស ឯវំ ឱឡារិកស្ស កាយទណ្ឌស្ស ឧបទិ-
បាយ អដទោ កាយទណ្ឌោ វ មហាសាវជ្ជតរោ
ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
បវត្តិយោ នោ ភថា វចីនណោ នោ ភថា
មនោធន្តោតិ ។

(៦៦) ឯវំ វុត្ត ឧបាលិ ភហមតិ ធិតទ្ធនំ
ចាបមុត្តំ ឯតនរោច សាធុ សាធុ កន្ត ធិយតបស្សី
យថា តំ សុតវតា សាវតេន សម្មនេវ សុត្ត
សាសនំ អាជានទ្ធនំ ឯវមេវ កនទ្ធនំ ធិយត-
បស្សីនា^(១) សមណស្ស កោតមស្ស ព្យាកតំ
កំញិ សោភតិ ធរោ មនោធន្តោ សមស្ស
ឯវំ ឱឡារិកស្ស កាយទណ្ឌស្ស ឧបទិបាយ
អដទោ កាយទណ្ឌោ វ មហាសាវជ្ជតរោ ចាបស្ស
កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយោ
នោ ភថា វចីនណោ នោ ភថា មនោធន្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ត្រូវដោយប្រពៃ ហើយព្យាករពាក្យនោះយ៉ាងណា ទ័យធម៌ស្សីទីគ្រាន់
បានព្យាករ ចំពោះព្រះសមណៈគាតម ក៏យ៉ាងនោះឯង ក៏មនោទណ្ឌៈ
ជាសភាវៈថាភវយ យកមកប្រៀបធៀបនឹងកាយទណ្ឌៈដ៏វិជ្ជាជំនះឱ្យ
វិសេសវិសាលជាងយ៉ាងនេះដូចម្តេចបាន គឺកាយទណ្ឌៈហ្នឹងឯងជាបស់
មានវាសន៍ជាង ក្នុងការធ្វើឱ្យបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃបាបកម្ម
ឯវចីនណៈ និងមនោទណ្ឌៈ និងមានវាសន៍ដូច្នោះក៏ទេ ។

(៦៦) កាលបើទំនុកនាវច្ឆន្តិយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើបឧបាលិ-
ភហមតិធិយានិទំនុកនាវច្ឆន្តិយាយថា ចតិត្រាលាកន៍ចម្រើន ទ័យធម៌-
បស្សីនិយាយពាក្យនេះពីករណស័រ សាវតវលជាគ្នាចេះដឹង ភាពដឹង
ព្យាសន្តវសាសនារបស់ត្រូវដោយប្រពៃ ហើយព្យាករពាក្យនោះយ៉ាងណា
ទ័យធម៌ស្សីទីចម្រើន បានព្យាករចំពោះព្រះសមណៈគាតមយ៉ាងនោះឯង
ក៏មនោទណ្ឌៈជាបស់ថាភវយ យកមកប្រៀបធៀបនឹងកាយទណ្ឌៈ ដ៏
វិជ្ជាជំនះ ឱ្យវិសេសវិសាលជាងយ៉ាងនេះ ដូចម្តេចបាន គឺកាយទណ្ឌៈ
ហ្នឹងឯង ជាសភាវៈមានវាសន៍ជាង ក្នុងការធ្វើឱ្យបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្ត
ទៅនៃបាបកម្ម ឯវចីនណៈនិងមនោទណ្ឌៈ និងមានវាសន៍ដូច្នោះក៏ទេ

ឧបទវិទ្យា របស់ស្រីស្រី វិទ្យាសាស្ត្រ

ហ្នំ ចាហ៍ កន្ត កញ្ជាមិ សមណស្ស គោតមស្ស
 ភមស្មី កថាវត្ថុស្មី វាជំ អាណាបេស្សមិ សេច មេ
 សមណោ គោតមោ គថា បតិដ្ឋហិស្សតិ យថា
 កន្តេន ភមស្សិតា បតិដ្ឋាបិកំ សេយ្យថាបិ ធាម
 លេកំ បុរិសោ ធិយលោមិកំ ឯន្ត្រកំ លោមេសុ
 កហេត្វា អាណន្តេយ្យ បរិកន្តេយ្យ សម្បរិកន្តេយ្យ
 ឯវមេវាហំ សមណំ គោតមំ វាជេន វាជំ អាណន្ត្រិ
 ស្សមិ បរិកន្ត្រិស្សមិ សម្បរិកន្ត្រិស្សមិ សេយ្យ
 ថាបិ ធាម លេកំ បុរិសោ^(១) សោណ្ឌិកាគម្មកាណ
 មហន្តំ សោណ្ឌិកាគម្មិលញ្ញំ កម្ពីរេ ឧទករហានេ
 បតិបិទ្វា កណ្តោ កហេត្វា អាណន្តេយ្យ បរិកន្តេយ្យ
 សម្បរិកន្តេយ្យ ឯវមេវាហំ សមណំ គោតមំ
 វាជេន វាជំ អាណន្ត្រិស្សមិ បរិកន្ត្រិស្សមិ សម្ប
 រិកន្ត្រិស្សមិ សេយ្យថាបិ ធាម លេកំ បុរិសោ^(២)
 សោណ្ឌិកាធុត្តា ជាលំ^(៣) កណ្តោ កហេត្វា
 ឧទុទេយ្យ ចិទុទេយ្យ ចិប្បោទេយ្យ^(៤) ឯវមេវាហំ

១-២ ឧ. ម. បុរិសេនី ទិស្សនិ " ៣ ៩ វាលំ ។ ៤ ឧ. ចិប្បោទេយ្យ ។ ម.
 ចិប្បោទេយ្យ ។

ឧបទវិទ្យា របស់ស្រីស្រី ចំណងនឹងលើកឡើងវិញ៖

បរិក្រោលោកដ៏ចម្រើន ល្អើយពុះ ខ្ញុំនឹងទៅលើកឡើងវិញ៖ របស់ព្រះ
 សមណៈភាគម ក្នុងកថាវត្ថុនេះ បើសមណៈភាគម ខឹងកាំងពាក្យឱ្យ
 នៅនឹងដួចដែលចំពោះខ្ញុំ ដូចកាលដែលភមស្សីដ៏ចម្រើនឱ្យកាំងនៅដូច្នោះ
 ខ្ញុំនឹងពាញកម្រិតក្រវែន ខ្ញុំវាទៈដោយវាទៈចំពោះសមណៈភាគម
 ដូចជាបុរសគុណម្នាក់ ចាប់សត្វចៀមដែលមានរោមវែង ត្រង់រោម
 ហើយពាញកម្រិតក្រវែន ដូច្នោះឯង ពុំពោះខ្ញុំនឹងពាញកម្រិត
 ក្រវែន ខ្ញុំវាទៈដោយវាទៈចំពោះសមណៈភាគម ដូចជាបុរសគុ
 ណម្នាក់ ជាគុណម្នាក់ក្នុងផ្ទះស្តុក ដាក់ចុះខ្លឹមទុលសម្រាប់ដាក់
 ខ្លឹមក្នុងផ្ទះស្តុកក្នុងកន្លែងទឹកជ្រៅ ហើយចាប់ត្រង់យាយពាញកម្រិត
 ក្រវែនដូច្នោះឯង ពុំពោះខ្ញុំនឹងដាច់ចុះថ្នាំទៀត ពោះចាលខ្ញុំវាទៈ
 ដោយវាទៈចំពោះសមណៈភាគម ដូចជាបុរសមានកម្លាំង ជាគុណវិល
 ស្តុកចាប់ស្រងឹកកណ្តាប់ចាត់ ដាច់ចុះថ្នាំទៀត ពោះចាលដូច្នោះឯង

សុត្តន្តបិដក ចង្សិទ្ធិនិកាយស្ស ចង្សិទ្ធិបណ្ណសកៈ

សមណំ កោតមំ វាទេន វាទំ ឱទុទិស្សនមិ
ទិទុទិស្សនមិ ទិច្ឆោទេស្សនមិ^(១) ។ សេយ្យជាថិ ឆាម
កុញ្ញោ សម្មិហាយនោ កម្មិវំ ចោត្តរណំ ឱតា-
ហេត្វា សាលាជោវិកំ^(២) ឆាម កំឡិតជាតំ កំឡិតិ
ឯវមេវាហំ សមណំ កោតមំ សាលាជោវិកំ^(៣) មច្ឆោ
កំឡិតជាតំ កំឡិតស្សនមិ ហន្ត ចាហំ កន្ត កប្បាមិ
សមណស្ស កោតមស្ស វមស្មី កាជាវត្តស្មី វាទំ
អាហោចស្សនមិ ។ កច្ច ភ្នំ កហាមតិ សមណស្ស
កោតមស្ស វមស្មី កាជាវត្តស្មី វាទំ អាហោចហិ
អហំ វា កហាមតិ សមណស្ស កោតមស្ស វាទំ
អាហោចយ្យំ ទិយតបស្សី វា ចិត្តោ ភ្នំ វាតិ ។

(៦៧) ឯវំ វុត្ត ទិយតបស្សី ចិត្តោ
ទិត្តំ ឆាជបុត្តំ ឯតទកេច ទ ចោ មេ តំ
កន្ត វុត្តតិ យំ ឱចាលំ កហាមតិ សមណស្ស
កោតមស្ស វាទំ អាហោចយ្យំ សមណោ ហិ
កន្ត កោតមោ មាយាវី អាវដ្ឋទី មាយំ ជាធាតិ

១ ឱ. ទិញទេស្សនិ ។ ច. ទិញទេស្សនិ ។ ២-៣ ឱ. ម. សាលាជោវិកំ ។

សុត្តន្តបិដក ចង្សិទ្ធិនិកាយ ចង្សិទ្ធិបណ្ណសកៈ

ពុំខានសោត ភ្នំទីនិលទិទ្ធិត្រៃសមណៈភាគម ដូចសេនិវិល្យនិលាទ
សំចកវេធ ដូចជាដីវិវេលមានកាយ ៦០ ឆ្នាំ ចុះកាន់ស្រះដីជ្រៅហើយ
លេនិវិល្យនិលាទសំចកវេធ ដូចគ្នាឯង ចត់ត្រាលាកដីចម្រើន ល្បឿយ
ចុះ ភ្នំទីនិលទិទ្ធិត្រៃសមណៈភាគម ក្នុងកថាវត្ថុ
នេះ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកចូលទៅលើករ្យ័និទ្ធិវាទៈរបស់ព្រះសមណៈ
ភាគមក្នុងកថាវត្ថុនេះ ម្នាលគហបតី ឬ កាត្មានចូលទៅលើករ្យ័និទ្ធិវាទៈ
របស់សមណៈភាគមក៏បាន ទិយកបស្សីទិទ្ធិត្រៃសមណៈ អ្នកឯងក៏បានដែរ ។

(៦៧) កាលបើទិទ្ធិត្រៃសមណៈ ទិយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើប
ទិយកបស្សីទិទ្ធិត្រៃសមណៈ ទិយាយទិវិទិត្តទានជបុត្តដូច្នោះថា ចត់ត្រាលាកដីចម្រើន
ឧបាលិកហាមតិ កច្ឆិវេលីករ្យ័និទ្ធិវាទៈរបស់ព្រះសមណៈភាគម ដោយ
ហេតុណា ហេតុផុំទំនំចេញចិត្តភ្នំភ្នំឡើយ ចត់ត្រាលាកដីចម្រើន ព្រោះ
ថា ព្រះសមណៈភាគមជាអ្នកមានតិច្ចពល តែទិវិទិត្តវិច្ចកលសម្រាប់

ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបាសម្ពុទ្ធ វិចារបទោសា

យាយ អញ្ញត្តិយាមំ សាវកោ អាវុដ្ឋតិ ។ អដ្ឋាមំ
 ទោ ឯតំ តបស្សី អវកាសោ យំ ឧបាលិ កហ-
 មតិ សមណស្ស កោតមស្ស សាវកត្ថំ ឧបកច្ឆេយ្យ
 ហំ ទត្ថំ ទោ ឯតំ វិដ្ឋតិ យំ សមណោ កោតមោ
 ឧបាលិស្ស កហមតិស្ស សាវកត្ថំ ឧបកច្ឆេយ្យ
 កច្ឆ ត្វំ កហមតិ សមណស្ស កោតមស្ស វិទស្សី
 កថាវត្ថុស្សី វាទំ អាណមេហិ អហំ វា(១) កហមតិ
 សមណស្ស កោតមស្ស វាទំ អាណមេយ្យ ធិយ-
 កបស្សី វា ធិកថោ ត្វំ វាតិ ។ ធិតិយឃ្យ ទោ
 ធិយកបស្សី ធិកថោ ធិកថំ បាជមុត្តំ ឯតទកំ ច
 ទោ មេ តំ កន្ត វុដ្ឋតិ យំ ឧបាលិ កហមតិ
 សមណស្ស កោតមស្ស វាទំ អាណមេយ្យ សមណោ
 ហិ កន្ត កោតមោ មាយាវី អាវុដ្ឋតិ មាយំ ជាបាតិ
 យាយ អញ្ញត្តិយាមំ សាវកោ អាវុដ្ឋតិ ។ អដ្ឋាមំ
 ទោ ឯតំ តបស្សី អវកាសោ យំ ឧបាលិ កហ-
 មតិ សមណស្ស កោតមស្ស សាវកត្ថំ ឧបកច្ឆេយ្យ

១ ១ ឧ. វិ. ១

ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបាលិវិទស្សន្ត ចំណងនិងលើកឡើងផ្សេងៗ

បោកប្រាស់ តែងបោកប្រាស់ខ្ញុំក្នុងសាវក របស់អន្សត្ថិយ ។ ឱគន្ធៈ
 មានវត្តនិយាយថា ខ្ញាលកបស្សី ឧបាលិកហមតិកច្ឆុច្ឆលជាសាវក
 របស់ព្រះសមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនមែនជាទីគាំ
 មិនមែនជាឧកាសឡើយ ឯព្រះសមណគោតម កច្ឆុច្ឆលជាសាវក
 របស់ឧបាលិកហមតិវិញ ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនមែនជាទីគាំ
 មានមែន ខ្ញាលកហមតិ អ្នកចូរទៅលើកឡើងខ្ញុំវាទៈ របស់ព្រះសមណៈ
 គោតម ក្នុងកថាវត្ថុនោះចុះ ខ្ញាលកហមតិ ឬក្នុងកច្ឆុច្ឆលលើកឡើងខ្ញុំ
 វាទៈ របស់ព្រះសមណគោតមកំបុរ ធិយកបស្សីឱគន្ធកំបុរ អ្នកឯង
 កំបុរ ។ ធិយកបស្សីឱគន្ធនិយាយនឹងឱគន្ធាមវត្តន្ត្រៈ ជាគម្របរិ
 ផងទៀតថា ចតិស្រណេកដ៏ចម្រើន ឧបាលិកហមតិកច្ឆុច្ឆលលើកឡើងខ្ញុំ
 វាទៈរបស់ព្រះសមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនពេញចិត្ត
 ខ្ញុំច មតិស្រណេកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាព្រះសមណគោតម ជាអ្នកមានកិច្ច
 កល តែងដឹងខ្ញុំកិច្ចកលសម្រាប់បោកប្រាស់ តែងបោកប្រាស់ខ្ញុំក្នុង
 សាវកអន្សត្ថិយ ។ ខ្ញាលកបស្សី ឧបាលិកហមតិ កច្ឆុច្ឆលជា
 សាវករបស់សមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនមែនជាទីគាំ

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសុទ្ធសិទ្ធិ

ហំធាញ ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ សមណោ កោតមោ
 ឧចាលិស្ស កហមតិស្ស សាវកត្ថំ ឧបកច្ឆេយ្យ
 កច្ច ភ្នំ កហមតិ សមណស្ស កោតមស្ស វមស្មី
 កាដាវត្តស្មី វាជំ អាភេមេហិ អហំ វា(១) កហមតិ
 សមណស្ស កោតមស្ស វាជំ អាភេមេយ្យ ជ័យតបស្សី
 វា ជិតោ ភ្នំ វាតិ ។ តតិយម្យ ខោ ជ័យតបស្សី
 ជិតោ ជិតន្តំ ជាដប្បត្តំ ឯតទេវេច ធា ខោ មេ តំ
 កន្ត រុទ្ធាតិ យំ ឧចាលិ កហមតិ សមណស្ស កោត-
 មស្ស វាជំ អាភេមេយ្យ សមណោ ហិ កន្ត កោតមោ
 មាយាវី អាវុដ្ឋជំ មាយំ ជាតាតិ យាយ អញ្ញាតិក្កិយាជំ
 សាវកោ អាវុដ្ឋតិកិ ។ អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ កបស្សី អទ-
 កាសោ យំ ឧចាលិ កហមតិ សមណស្ស កោតមស្ស
 សាវកត្ថំ ឧបកច្ឆេយ្យ ហំធាញ ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ
 សមណោ កោតមោ ឧចាលិស្ស កហមតិស្ស សាវកត្ថំ
 ឧបកច្ឆេយ្យ កច្ច ភ្នំ កហមតិ សមណស្ស កោតមស្ស
 វមស្មី កាដាវត្តស្មី វាជំ អាភេមេហិ អហំ វា(២) កហមតិ

១. ម. វា ហិ ។ ២. ម. វា ហិ ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសុទ្ធសិទ្ធិ

មិនមែនជាឧកាសឡើយ ឯព្រះសមណៈគាតម គប្បីចុះចូលជាសាវក
 របស់ឧចាលិកហមតិវិញ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ ទើបជាទំតាំង
 មានមែន ម្ចាស់គហមតិ អ្នកចូរទៅលើកឡើងឡើវា៖ របស់ព្រះ
 សមណៈគាតម ក្នុងកថាវគ្គនេះចុះ ម្ចាស់គហមតិ ឬអាត្មាគប្បីលើក
 ឡើងឡើវា៖ របស់ព្រះសមណៈគាតមក៏បាន ទ័យតបស្សីទីត្រង់ក៏បាន
 អ្នកឯងក៏បាន ។ ទ័យតបស្សីទីត្រង់ ឱយាយឱនិឱគន្ធាដប្បត្តិចុះជា
 គម្រប់ព័ន្ធវិញជា បតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន ឧចាលិកហមតិគប្បីលើក
 ឡើងឡើវា៖ របស់ព្រះសមណៈគាតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះ
 មិនមែនជាទំតាំង មិនមែនជាឧកាសឡើយ ឯព្រះសមណៈគាតម គប្បី
 ចុះចូលជាសាវក របស់ព្រះសមណៈគាតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះ
 មិនមែនជាទំតាំង មិនមែនជាឧកាសឡើយ ឯព្រះសមណៈគាតម គប្បី
 ចុះចូលជាសាវករបស់ឧចាលិកហមតិវិញ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ
 ទើបជាទំតាំងមានមែន ម្ចាស់គហមតិ អ្នកចូរទៅលើកឡើងឡើវា៖
 របស់ព្រះសមណៈគាតម ក្នុងកថាវគ្គនេះចុះ ម្ចាស់គហមតិ ឬអាត្មា

គហបតីវង្ស ទោលីវិសុទ្ធ ទោលីស្ស ភវន្តបស្ចុមនំ

សមណស្ស កោតមស្ស វាធំ អាហារេយ្យំ ធីយត-
បស្សី វា ធិតទ្ធាតំ ភ្នំ វាតិ ។

(៦៨) ឃី កន្ត្រៃតិ ទោ ទោលី គហបតិ
ធិតទ្ធាស្ស ធាដប្បត្តស្ស បដិស្សត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
ធិតទ្ធា ធាដប្បត្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា
យេន ចារិកម្បវនំ យេន កកវា តេទុបស្ស័មិ
ឧបស្ស័មិត្វា កតវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសិទិ ។
ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធា ទោ ទោលី គហបតិ កតវន្តំ
ឯកមន្តំ អាតមា ទុ ទ្ធា កន្ត្រៃ ធីយតបស្សី
ធិតទ្ធាតិ ។ អាតមា ទ្ធា គហបតិ ធីយតបស្សី
ធិតទ្ធាតិ ។ អហុ បទ(១) តេ កន្ត្រៃ ធីយតបស្សីតា
ធិតទ្ធាសន្តិ កោចិទេវ កោចិសល្លាចោតិ ។ អហុ
ទោ មេ គហបតិ ធីយតបស្សីតា ធិតទ្ធាសន្តិ កោ-
ចិទេវ កោចិសល្លាចោតិ ។ យថាភាវំ បទ តេ កន្ត្រៃ

១ ឃ. អហុ ទោ បទ ។

គហបតីវង្ស ទោលីវិសុទ្ធ ទោលីគហបតីវង្សទោលីព្រះមានព្រះភាគ

ឃឿវលីករ្យ្យនិទ្ធាវាទៈ មេសំត្រៃសមណភោតម កំបាទ ទ័យតបស្សី-
និគ្រន្តកំបាទ ក្នុងធិកំបាទ ។

(៦៨) ទោលីគហបតិ ទទួលភាគរូបេសំនិគ្រន្តនាដប្បត្ត ថា អី
លោកម្ចាស់ ហើយក្រោកអំពីទីគង្គិយ សំពះនិគ្រន្តនាដប្បត្តធ្វើប្រទក្សិណ
ហើយ ចូលទៅក្រុងមានព្រះភាគ ក្នុងបារិកម្ពុនីន លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ថ្វាយចង្កុំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះ
ទោលីគហបតិ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាចទូលស្សព្រះមានព្រះ
ភាគដូច្នោះថា ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទ័យតបស្សីនិគ្រន្ត បានមកក្នុងទី
នេះឬទេ ។ ម្ចាស់គហបតិ ទ័យតបស្សីនិគ្រន្ត បានមកក្នុងទីនេះ ។
ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពុះព្រះអង្គមានកថាសល្លាចៈចន្តិចចន្ត ជាមួយ
នឹងទ័យតបស្សីនិគ្រន្តដ៏វេទ ។ ម្ចាស់គហបតិ គថាគកមានកថាសល្លាចៈ
ចន្តិចចន្ត ជាមួយនឹងទ័យតបស្សីនិគ្រន្តដ៏វេទ ។ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

សុត្តន្តបិដក ចង្កៀមនិកាយស្ស ចង្កៀមចណ្ណសក

អហុ ធីយតបស្សីនា ធិកុទ្ធន សន្និ កោមិទេវ
 កតាសល្លាទោតិ ។ អដទោ ភកវំ យាវតកោ
 អហោសំ ធីយតបស្សីនា ធិកុទ្ធន សន្និ កតា-
 សល្លាទោ តំ សន្នំ ទុចាលិស្ស កហមតិស្ស
 អាហេទេសីតិ(១) ។ ឃី វុត្ត ទុចាលិ កហមតិ
 ភកវន្តំ ឯតទេវេន សាទុ សាទុ ភន្ត ធីយតបស្សី
 យថា តំ សុត្តតា សាវកេន សម្មទេវ សត្ត
 សាសនំ កជាទន្ធន ឃីមេវ ធីយតបស្សីនា
 ធិកុទ្ធន ភកវតោ ព្យាកតំ កិញ្ញិ សោភតិ ធរេ
 មហោទណ្ណា វមស្ស ឃី ធិន្នាវកស្ស កាយ-
 ទណ្ណស្ស ទុបទិយាយ អដទោ កាយទណ្ណា វ
 មហាសាវជ្ជតរោ ចាបស្ស កម្មស្ស កិវិយាយ
 ចាបស្ស កម្មស្ស ឃីតិយា ទោ តថា វទិទណ្ណា
 ទោ តថា មហោទណ្ណាតិ ។ សទេ ទោ ត្វ
 កហមតិ សទ្ធវ បតិដ្ឋាយ មន្តយ្យាសិ សំយា ទោ
 ឯតុ កតាសល្លាទោតិ ។ សទ្ធវ អហំ ភន្ត បតិដ្ឋាយ
 មន្តស្សមិ ហោតុ ទោ ឯតុ កតាសល្លាទោតិ ។

១ ១. ម. អតិសទ្ធវ ១ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ចង្កៀមនិកាយ ចង្កៀមចណ្ណសក

ចុះព្រះអង្គមានកថាសល្លាចៈចន្តិចចន្តិ ជាមួយនិងទ័យតបស្សីទីគ្រុន ដូច-
 ម្តេច ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់រៀបរាប់កថាសល្លាចៈ ជាមួយនិង
 ទ័យតបស្សីទីគ្រុន ពាំងអស់នោះ ប្រាប់ដល់ឧបាលិកហចតិ ។ កាល
 បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើបឧបាលិកហចតិ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា ចតិគ្រូព្រះភាគមង្គិចម្រើន
 ទ័យតបស្សីទីគ្រុន និយាយពាក្យនេះពិរេកណាស់ ។ សាវកដែលជាអ្នក
 ចេះដឹង កាចដឹងច្បាស់នូវសាសនាចេសត្រូវដោយច្រពៃ ហើយព្យាក
 ពាក្យនោះ យ៉ាងណា ទ័យតបស្សីទីគ្រុន ព្យាកចំពោះព្រះមានព្រះ
 ភាគ យ៉ាងនោះដែរ មនោទណ្ណៈជាសកាវៈថាកថយ យកមកប្រៀប
 ធៀបនិងកាយទណ្ណៈដ៏វៃវៃដូច្នោះនេះ ទិវិសសវិសាលជាដំណឹងនេះ ដូច-
 ម្តេចបាន និកាយទណ្ណៈហ្នឹងឯងជាសកាវៈមានចាសន៍ជាង ក្នុងការធ្វើ
 ខ្លួនចុះកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃចុះកម្ម ឯច្រណែននិងមនោទណ្ណៈ
 នឹងមានចាសន៍ដូច្នោះក៏ទេ ។ ម្ចាស់ហចតិ បើអ្នកឯងគប្បីរឹតនៅ
 ក្នុងពាក្យសច្ចៈ ហើយប្រឹក្សាគ្នា កថាសល្លាចៈរបស់យើង គប្បីមានក្នុង
 ហេតុនេះ ។ ចតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គនឹងរឹតនៅក្នុងពាក្យសច្ចៈ
 ហើយប្រឹក្សាគ្នា កថាសល្លាចៈរបស់យើង ចុះមានក្នុងដំណើរនេះ ។

(៦៧) គំ ក៏ ឧត្តាសិ គហបតិ ឥន្ទស្ស ជិត្តន្តោ
 អាតាធិតោ ទុក្ខតោ ពាទ្ធិតិលាថោ សីតោនក-
 ប្បជិត្តតោ ឧទ្ទោនកប្បជិត្តសេរី សោ សីតោនកំ
 អលកមាថោ កាលំ ករយ្យ ឥន្ទស្ស បទ គហបតិ
 ជិត្តន្តោ បាទបុត្តោ កត្តបបត្តិ^(១) បញ្ញាបេតិ ។
 អត្ថិ កន្ត មនោសត្តា បាម ទេវំ កត្ត សោ
 ឧប្បជិតិ គំ ក៏ស្ស ហេតុ អសុ^(២) ហិ កន្ត
 មនោបជិតន្តោ កាលំ ករោតិ ។ គហបតិ
 គហបតិ មនសិករោហិ^(៣) មនសិករិញ ទោ គំ^(៤)
 គហបតិ ក្បករោហិ ទ ទោ តេ សទ្ធិយតិ
 បុរិមេន វា បដិមំ បដិមេន វា បុរិមំ កាសិកា
 ទោ បទ តេ គហបតិ ឯសា វាចា សទ្ធិ អហំ
 កន្ត បតិដ្ឋាយ មន្តស្សាមំ ហោតុ ថោ ឯត្ត
 កថាសល្លាហោតិ ។ ក៏ត្តាបិ កន្ត កតវា ឯវាមាហ

១. កន្តបត្តិ ។ ២. អ. អម្ម ។ ៣. មនសិករោហិ ឧ ទិស្សតិ ។ ៤. ទ.

(៦៧) ខ្មាលគហបតិ អ្នកសម្គាល់ទូរហេតុនោះ ជាដូចម្តង
 ឱត្រន្ត ក្នុងលោកនេះ មានអាចារ្យ មានទុក្ខ មានជំងឺធ្ងន់ ហាមបង្ខំ
 ទឹកត្រជាក់^(១) ប្រើប្រាស់វែនទឹកក្តៅ កាលបើឱត្រន្តនោះ មិនបានទឹក
 ត្រជាក់ ក៏ធ្វើមរណកាលទៅ ខ្មាលគហបតិ ឱត្រន្តទាវបុត្ត បញ្ញត្តនូវ
 កំណើតរបស់ឱត្រន្តនេះ ក្នុងភពណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាន
 ភ្នកទៅការឈ្នះមនោសត្ត^(២) ឯឱត្រន្តនោះក៏ទៅកើតក្នុងភ្នកទៅការនោះ
 សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ឱត្រន្តនោះ
 ជាអ្នកជាប់ពាក់ក្នុងចិត្តធ្វើមរណកាលទៅ ។ ខ្មាលគហបតិ គហបតិ
 អ្នកច្នៃធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ ខ្មាលគហបតិ លុះអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ច្នៃព្យាករចុះ
 (តែថា) ពាក្យទុនិចេសំអ្នកមិនគ្នានឹងពាក្យដើម ឬពាក្យដើមមិនគ្នានឹង
 ពាក្យទុនិចេសំឡើយ ខ្មាលគហបតិ ពាក្យនេះវែលអ្នកនិយាយហើយ
 ជាពិតជា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រុំព្រះអង្គ នឹងបិទនៅក្នុងពាក្យសច្ចៈ
 ហើយ ប្រឹក្សាគ្នា កថាសល្លាបរបស់យើង ចូរមានក្នុងដំណើរនេះ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់យ៉ាងនេះ ក៏ពិតមែន

១. ឱត្រន្តយាន់បង្ខំទឹកត្រជាក់ ព្រោះសម្គាល់វា ជាសត្វ ។ អដ្ឋកថា ។ ២. វេរិកថាបំ
 ពេទ្ធិនិច្ឆិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសម័

អដទោ កាយនិទ្ទេសោ វ មហាសាវជ្ជតោ ចាបស្ស
កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស ចវត្តិយា
វោ តថា វចិនិទ្ទេសោ វោ តថា មហោនិទ្ទេសោ វ

[៧០] តំ កី មញ្ញសិ កហចតិ វេសស្ស

និក្ខេដ្ឋោ ចានុយាមសំវេសំវុតោ សត្វភិវិភិកោ សត្វ-
ភិវិយុត្តោ សត្វភិវុតោ សត្វភិវុត្តោ^(១) សេណ អភិក្ក-
មន្តោ បដិក្កមន្តោ ពហូ ទុន្ទតោ ចាលោ សង្កា-
ដំ^(២) អាណាទេតិ វេសស្ស បទ កហចតិ និក្ខេដ្ឋោ
ចាដបុត្តោ កី^(៣) វិចាតំ បញ្ញាបេតិ វ អសញ្ចេត-
និកំ កន្ត ជិក្ខេដ្ឋោ ចាដបុត្តោ វោ មហាសាវជ្ជ
បញ្ញាបេតិ វ សច បទ កហចតិ ទេតេតិ វ

១. ម សត្វភិវុតោ ។ ២. ទ. ម. សង្កាតំ ។ ៣. ទ. ម. ពិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសម័

វិគថា កាយទណ្ឌៈហ្នឹងឯង ខានវាសតំជាង ក្នុងការធ្វើខ្ញុំបាបកម្ម ក្នុង
ការប្រព្រឹត្តទៅនៃបាបកម្ម ឯវចិនិទ្ទេសៈនិងមហាទណ្ឌៈ និងខានវាសតំ
ដូច្នោះក៏ទេ ។

[៧០] ម្នាលភិក្ខុ អ្នកសន្តានយំហេតុនោះថាដូចម្តេច និក្ខេដ្ឋ

ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ ចំណែក^(១) ហេតុយោគ
ដោយការហាមឃាត់បាបទាំងអស់ ច្រកដោយការហាមឃាត់បាបទាំង
អស់ ជាអ្នកកម្ចាត់បាបដោយការហាមឃាត់ទាំងអស់ ជាអ្នកបិទពាល់
ដោយការហាមឃាត់បាបទាំងអស់ និក្ខេដ្ឋនោះ កាលដែលដើរឈានទៅ
មុខ ឈានថយ កំភ្លាំងសត្វក្នុង ។ ជាច្រើន ឱ្យដល់នូវសេចក្តីវិភាស
ម្នាលភិក្ខុ ខ្ញុំគន្ធនាដបុត្ត បញ្ញាស្ត្រីវិបាកនៃកម្មនេះ ដូចម្តេច ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំគន្ធនាដបុត្ត មិនបញ្ញាស្ត្រីវិបាកដែលមិនមានទុច-
គនា ថាខានវាសតំទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះបើបុគ្គលមានចេតនាវិញ ។

១ គឺនិសម្រាប់ដោយខ្លួនឯង មិនប្រើធម្មសម្រាប់ មិនប្រើការនឹងអ្នកសម្រាប់ មិនលួច
ដោយខ្លួនឯង មិនប្រើធម្មលួច មិនប្រើការនឹងអ្នកលួច មិននិយាយពុហកដោយខ្លួនឯង
មិនប្រើធម្មនិយាយពុហក មិនប្រើការនឹងអ្នកនិយាយពុហក មិនប្រាថ្នាចេញពីអនុណដោយ
ខ្លួនឯង មិនប្រើធម្មប្រាថ្នាចេញពីអនុណ មិនប្រើការនឹងអ្នកប្រាថ្នាចេញពីអនុណ ។ ។ រួម
ជាចំណែក ៤ ។ អង្គបថា ។

ឧបាសម្ពុទ្ធស្ស ទោសិវាស្សន្ត ចដិប្បដិប្បញ្ញា

មហាសាវដ្ឋី កន្តេ ហោតិភិ ។ ទេគងំ បទ គហថតិ
 ធិត្តនោ បាដបុត្តោ កិស្មី បញ្ញាបេតិភិ ។ មហោ-
 ទណ្ឌស្មី បទ កន្តេតិ ។ គហថតិ គហថតិ មទសិ-
 កកោហិ មទសិកាវត្វា ទោ គហថតិ ព្យាកកោហិ ទ
 ទោ តេ សទ្ធិយតិ បុរិមេទ វា បទ្ធិមំ បទ្ធិមេទ វា
 បុរិមំ កាសិកា ទោ បទ តេ គហថតិ វសោ វាបា
 សទ្ធិ អហំ កន្តេ បតិដ្ឋាយ មទ្តស្សមិ ហោតុ ទោ
 ឯត្ត កថាសល្លាទោតិ ។ កិក្ខាចិ កន្តេ កកវា
 ឯវមាហា អថទោ កាយទណ្ឌា វ មហាសាវដ្ឋីតកោ
 បាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ បាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយោ ទោ តថា វចិទណ្ឌោ ទោ តថា មហោ-
 ទណ្ឌាតិ ។ តំ កិ មញ្ញាសិ គហថតិ អយំ បាឡាប្បា
 សត្វា ទេវ ដីតា ទ ពហុជនា អាគិណ្ណមទុស្សាតិ ។
 ឯវំ កន្តេ អយំ បាឡាប្បា សត្វា ទេវ ដីតា ទ ពហុ-
 ជនា អាគិណ្ណមទុស្សាតិ ។ តំ កិ មញ្ញាសិ គហ-
 ថតិ វទ បុរិសោ អាគន្ធិយ្យ ឧត្តត្តាសិកោ សោ

ឧបាសម្ពុទ្ធស្ស ទោសិវាស្សន្ត សុរាបេតិកិច្ចស្តោវិលស្សហោរោ

ចតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កម្មនោះមានទោសធំ ។ ម្ចាស់គហថតិ ចុះខ្លួនខ្លួន
 ខាងចុង បញ្ជាក់នូវចក្ខុភាពក្នុងចំណែកណា ។ ចតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុង
 មហោទណ្ឌៈ ។ ម្ចាស់គហថតិ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ ម្ចាស់គហថតិ លុះ
 អ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តហើយ ចូរព្យាករចុះ (តែថា) ពាក្យចុងរបស់អ្នកមិនគ្នា
 នឹងពាក្យដើម ឬពាក្យដើមមិនគ្នានឹងពាក្យចុងសោះឡើយ ម្ចាស់គហ-
 ថតិ ពាក្យនេះដែលអ្នកនិយាយថាពិតថា ចតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងបិទនៅក្នុងពាក្យសច្ចៈប្រៀបគ្នា កថាសល្លាបៈរបស់យើង ចូរមានក្នុង
 ដំណើរនេះ ។ ចតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រោសយ៉ាង
 នេះ កិតិភមិខេហើយ តែថា កាយទណ្ឌៈហ្នឹងឯង នៅតែមានទោសធំ
 ជាងក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃបាបកម្ម ឯវិចិទណ្ឌៈនិង
 មហោទណ្ឌៈ នឹងមានទោសធំដូច្នោះក៏ទេ ។ ម្ចាស់គហថតិ អ្នកសម្គាល់
 នូវវេហុនោះថាដូចម្តេច ស្រុកនាលនោះ ស្រុកស្តុកម្តុំម្តងផង ចូលាយ
 ផង មានផងជាច្រើន មានមនុស្សកុះករផង មែនឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះ
 អង្គ ស្រុកនាលនោះ ស្រុកស្តុកម្តុំម្តងផង ចូលាយផង មានផងច្រើន
 មានមនុស្សកុះករផងមែន ។ ម្ចាស់គហថតិ អ្នកសម្គាល់នូវវេហុនោះថា
 ដូចម្តេច មានចុះសម្លាប់ គឺជាវេហុក្នុងស្រុកនាលនោះ ចុះលះនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសំ

ឯវំ វាទេយ្យ អហំ យាវតិកា សមិស្សា បាឡិកាយ
 ចាលា តេ ឯកេន ខណេន ឯកេន មុហុត្តេន
 ឯកមំសទលំ ឯកមំសបុញ្ញំ កាវិស្សមីតិ ។ តំ
 កី មញ្ញសិ កហមតិ បហោតិ នុ ទោ សោ បុរិសោ
 យាវតិកា សមិស្សា បាឡិកាយ ចាលា តេ
 ឯកេន ខណេន ឯកេន មុហុត្តេន ឯកមំសទលំ
 ឯកមំសបុញ្ញំ កាតុត្តិ ។ នសចិ កន្ថេ បុរិសា
 វិសម្បិ កន្ថេ^(១) បុរិសា តិសម្បិ កន្ថេ^(២) បុរិសា
 ចត្តាឡិសម្បិ កន្ថេ^(៣) បុរិសា មញ្ញសម្បិ កន្ថេ^(៤)
 បុរិសា នប្បហោតិ យាវតិកា សមិស្សា បាឡិកាយ
 ចាលា តេ ឯកេន ខណេន ឯកេន មុហុត្តេន
 ឯកមំសទលំ ឯកមំសបុញ្ញំ កាតុ កំញិ សោកតិ
 ឯកេន ចរេ បុរិសោតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ កហមតិ
 សធាកធួយ្យ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សទ្ធិមា
 គេតោវសិប្បត្តោ សោ ឯវំ វាទេយ្យ អហំ សមំ បាឡិកុំ
 ឯកេន មហោបទោសេន កស្មំ កាវិស្សមីតិ ។

១-២-៣-៤ ខ. ធម្មកម្មេតិ សទា ខ វិស្សម្ពិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសំ

និយាយយ៉ាងនេះថា សត្វទាំងឡាយក្នុងស្រុកនាលនោះនោះមានចំនួនចម្រើន
 កណ្តាញនឹងធ្វើសត្វទាំងនោះ ឲ្យជាលានខែសាច់កែមួយ ឲ្យជាគំនរខែ
 សាច់កែមួយ កែមួយរំពេច កែមួយស្របក់ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់គហមតិ
 អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះ កាចនឹងធ្វើសត្វទាំងឡាយ
 ក្នុងក្រុងនាលនោះនោះ ដែលមានចំនួនចម្រើននោះ ឲ្យជាលានខែសាច់កែ
 មួយ ឲ្យជាគំនរខែសាច់កែមួយ កែមួយរំពេច កែមួយស្របក់ប៉ុណ្ណោះ
 បានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរស ខ្ញុំ ខាត់ក្តី ២០ ខាត់ក្តី
 ពូងខាត់ក្តី ២០ ខាត់ក្តី បុរស ៥០ ខាត់ក្តី ក៏មិនកាចនឹងធ្វើសត្វ ក្នុង
 ស្រុកនាលនោះនោះ ទាំងឡាយទាំងនោះនោះ ឲ្យជាលានខែសាច់កែមួយ
 ឲ្យជាគំនរខែសាច់កែមួយ កែមួយរំពេច កែមួយស្របក់ប៉ុណ្ណោះ ចំ-
 ណែនមិបុរសកម្រួយកែម្នាក់ នឹងកាចធ្វើឲ្យវិសេសវិសាល ដូចម្តេច
 បាន ។ ម្ចាស់គហមតិ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះថា ដូចម្តេច បុគ្គលជា
 សមណៈប្បប្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានច្រមុះ ដល់ខ្លះសេចក្តីស្តាប់ដំនាញ ក្នុង
 ចិត្ត ដើរមកក្នុងស្រុកនាលនោះនោះ បុគ្គលនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា
 អញនឹងធ្វើស្រុកនាលនោះនោះ ឲ្យទៅជាដោះ ដោយចិត្តប្រមូស្តកែម្នាក់ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ ខោលិកេស្វរ្ត ចន្ទិយ្យញ្ញា

តំ កី មញ្ញសិ គហមតិ បហោតិ ទុ ខោ សោ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា វត្តិមា ទេតោវសិប្បត្តោ
 វត្តិមា បាឡាណំ ឯកេន មទោមតោសេន កស្មំ កាកុត្តិ ។
 នសមិ កន្តេ បាឡាណំ វិសម្បិ កន្តេ បាឡាណំ តិសម្បិ
 កន្តេ បាឡាណំ ចត្តាឡិសម្បិ កន្តេ បាឡាណំ មញ្ញសម្បិ
 កន្តេ បាឡាណំ មហោតិ សោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ
 វា វត្តិមា ទេតោវសិប្បត្តោ វត្តិមា បាឡាណំ ឯកេន
 មទោមតោសេន កស្មំ កាកុត្តិ កត្តិ សោភតិ ឯកា
 ណំ បាឡាណំ ។ គហមតិ គហមតិ^(១) មនសិករោហិ
 មនសិករិក្ខា ខោ ភំ គហមតិ ឡាភរោហិ ទ ខោ
 តេ សន្តិយតិ បុរិមេន វា មច្ឆិមំ មច្ឆិមេន វា បុរិមំ
 កាសិកា ខោ មន តេ គហមតិ ឯសា វាថា សទ្ធវ
 អហំ កន្តេ បតិដ្ឋាយ មន្តេស្សមិ ហោតុ ទោ ឯត្ត
 កតាសល្យោតតិ ។ តិក្កាមិ កន្តេ កតា ឯវាមហ
 អថខោ កាយនណ្ណោ វា មហាសាវត្ថុតោ ចាបស្ស
 កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយា

១ ឧ. ពេហំ ឧបាសម្ពុទ្ធ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ ខោលិកេស្វរ្ត សុរេនេក្ខត្រស្តាវិលស្វរោហិយ

ខ្នាលគហមតិ អ្នកសម្គាល់ខ្លះហេតុនោះជាដូចម្តេច បុគ្គលជាសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានប្បវិ ដល់ខ្លះការស្តាប់ដំនាញក្នុងចិត្តនោះ កាច
 វិនិច្ឆ័យស្រុកនាលនោះ ឱ្យទៅជាដេ ដោយចិត្តប្រទូស្តកែម្តង បានឬ
 ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្រុកនាលនា ១០ ក្តី ស្រុកនាលនា ២០ ក្តី
 ស្រុកនាលនា ៣០ ក្តី ស្រុកនាលនា ៤០ ក្តី ស្រុកនាលនា ៥០ ក្តី
 ក៏បុគ្គលជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានប្បវិ ដល់ខ្លះសេចក្តីស្តាប់ក្នុង
 ចិត្តនោះ កាចដើម្បីធ្វើស្រុកនាលនោះ ឱ្យទៅជាដេ ដោយចិត្តប្រទូស្ត
 កែម្តងបាន អ្វីស្រុកនាលនាក្នុងមួយ វិនិកាច១០០០ដល់ដូចម្តេចបាន ។
 ខ្នាលគហមតិ ។ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ ខ្នាលគហមតិ លុះអ្នកធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តចេះហើយ ចូរព្យាបាទុះ ពាក្យចុះរបស់អ្នកមិនគ្នាវិនិកាព្យាបាទុះ
 ឬពាក្យដើមមិនគ្នាវិនិកាព្យាបាទុះសោះឡើយ ខ្នាលគហមតិ វាចានេះ
 អ្នកបាននិយាយចេះហើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឱ្យព្រះអង្គវិនិកាវិនិ
 វេត្តិកាពាក្យសច្ចៈ ហើយច្រើក្បួន កថាសល្យាចេះរបស់យើង សូម
 ខានក្នុងដំណើរនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាត្រាពាក្យទ្រង់
 ព្រាស់យ៉ាងនេះនិករមែនហើយ តែថា កាយទណៈហ្នឹងឯង ក៏នៅតែ
 មានទោសដំបាំង ក្នុងការធ្វើទុក្ខចក្ខុ ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅវិនិកាច១០០០

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

នោ តថា វិចីនណោ នោ តថា មនោនណោតិ ។
 តំ កំ មញ្ញសិ គហបតិ សុតន្តេ នណ្ឌកិរញ្ញំ^(១)
 កាលិភ្នំរញ្ញំ មេជ្ឈារញ្ញំ^(២) មាតភ្នំរញ្ញំ អរញ្ញំ អរញ្ញក្ក-
 តន្តំ ។ ឯវំ កន្តេ សុតំ មេ នណ្ឌកិរញ្ញំ កាលិភ្នំរញ្ញំ
 មេជ្ឈារញ្ញំ មាតភ្នំរញ្ញំ អរញ្ញំ អរញ្ញក្កតន្តំ ។ តំ កំ
 មញ្ញសិ គហបតិ កិច្ចំ តេ សុតំ កេន តំ នណ្ឌកិ-
 រញ្ញំ កាលិភ្នំរញ្ញំ មេជ្ឈារញ្ញំ មាតភ្នំរញ្ញំ អរញ្ញំ អ-
 រញ្ញក្កតន្តំ ។ សុតំ មេតំ កន្តេ វសិធំ មនោមនោសេន
 តំ នណ្ឌកិរញ្ញំ កាលិភ្នំរញ្ញំ មេជ្ឈារញ្ញំ មាតភ្នំរញ្ញំ
 អរញ្ញំ អរញ្ញក្កតន្តំ ។ គហបតិ គហបតិ មនសិករោហិ
 មនសិករិក្ខា ទោ ភ្នំ គហបតិ ព្យាករោហិ ន ទោ
 តេ សន្តិយតិ បុរិមេន វា បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន វា បុរិមំ
 ភាសិតា ទោ បទ តេ គហបតិ វិសា វាចា សរទ្ធ
 អហំ កន្តេ បតិដ្ឋាយ មន្តស្ស្គមិ ហោតុ នោ ឯត្ត
 កសជាល្ហានោតិ ។

១ ម. ទណ្ឌកញ្ញំ ។ ២ ម. មជ្ឈារញ្ញំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាវ

ឯវិចីទណ្ឌៈនិវិមនោទណ្ឌៈ និវិមនោទណ្ឌៈនិវិមនោទណ្ឌៈ ។ ខ្នាលគហបតិ
 អ្នកសម្គាល់នូវហេតុនោះថាដូចម្តេច អ្នកបានឮថា ព្រៃទណ្ឌកិ^(១) ព្រៃ
 កាលិភ្នំ^(២) ព្រៃមជ្ឈ^(៣) និងព្រៃមាតភ្នំ^(៤) ជាព្រៃ កើតជាព្រៃ
 ឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮថាព្រៃទណ្ឌកិ ព្រៃកាលិភ្នំៈ
 ព្រៃមជ្ឈ មិនព្រៃមាតភ្នំៈ ជាព្រៃទេ ជាព្រៃសុទ្ធ ។ ខ្នាលគហបតិ
 អ្នកសម្គាល់នូវហេតុនោះថាដូចម្តេច អ្នកបានឮដូចម្តេច ព្រៃទណ្ឌកិ
 ព្រៃកាលិភ្នំៈ ព្រៃមជ្ឈ មិនព្រៃមាតភ្នំនោះ ជាព្រៃទេ ជាព្រៃសុទ្ធ
 ដោយហេតុអ្វី ។ ចតិព្រះអង្គជ័ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គពួកថា
 ព្រៃទណ្ឌកិ ព្រៃកាលិភ្នំៈ ព្រៃមជ្ឈ មិនព្រៃមាតភ្នំនោះ ជាព្រៃ កើត
 ទៅជាព្រៃសុទ្ធ ព្រោះចិត្តប្រឡូស្តនិវិទ្ធករសិ ។ ខ្នាលគហបតិ អ្នកចូរធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តចុះ ខ្នាលគហបតិ លុះអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តហើយ ចូរព្យាករចុះ
 ពាក្យចុះរបស់អ្នកមិនគន្លងនឹងពាក្យដើម ពាក្យដើមមិនគន្លងនឹងពាក្យចុះ
 សោះទៀយ ខ្នាលគហបតិ វាចានេះ អ្នកបាននិយាយរួចហើយថា
 ចតិព្រះអង្គជ័ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងតាំងនៅក្នុងពាក្យសុទ្ធ ច្រើក្បួន
 កថាសល្ហាចរចសរយើនី ចូរទានក្នុងដំណើរនេះ ។

១-២-៣-៤ តំដើមថា ឈ្មោះនៃទណ្ឌកិ កាលិភ្នំៈ មជ្ឈៈ និងមាតភ្នំៈ តែមនុស្ស
 ក្នុងនៃទាំងនោះស្តាប់វិធានសំពៅ ព្រោះធ្វើចិត្តប្រឡូស្តនិវិទ្ធករសិ នៃទាំងនោះ ក៏ព្រួយ
 ទៅជាព្រៃ គេហៅថា ព្រៃទណ្ឌកិ កាលិភ្នំៈ មជ្ឈៈ និងមាតភ្នំៈ ឮច្រើនៗ អន្តរាថា ។

[៧១] បុរិមេនាហំ^(១) កន្ត ឱបម្មេន កតវតោ

អត្តមនោ អភិរន្ទោ អចំនាហំ វេនាទិ កតវតោ វិចិត្តានិ
បញ្ញាបដិកាលានិ^(២) កេរតុកាមោ ឯវាហំ កតវន្តិ
បច្ឆន្តិកាតត្ថំ អវមញ្ញិស្សំ អភិក្កន្តិ កន្ត អភិក្កន្តិ
កន្ត សេយ្យជាចិ កន្ត ទិក្កន្តិកំ វា ឧត្តរដ្ឋេយ្យ
បដិច្ចន្តំ វា វិវរេយ្យ ម្ភធូស្ស វា មត្តំ អាចិក្ខេយ្យ
អន្តការេ វា កេលប្បដ្ឋោតំ ជារេយ្យ ចក្កមន្តោ រូនាទិ
នក្ខន្តិកំ ឯវមេវ កតវនា អនេកមរិយាយេន ជន្មោ
បកាសិតោ ឯសាហំ កន្ត កតវន្តិ សរណំ កុប្បាមិ
នម្មត្ថ ភិក្ខុសង្ឃត្ថ ឧបាសតំ មិ កតវា ជារេតុ
អន្តរក្ខេ បាល្យបេតំ សរណាន្តកន្តិ^(៣) ។

១ ១. បុរិមេនាហំ ទិស្សតិ ។ ២ ១. ម. វិចិត្តានិ បញ្ញាបដិកាលានិ ។ ៣ ១. បាល្យបេតំ សរណាន្តិ ។

[៧១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឡំព្រះអង្គ ត្រេកមរិករាយ ដោយ

ពាក្យឧបមាខាងដើម របស់ព្រះមាតាព្រះភាគ តែថា ឡំព្រះអង្គមានប្រាថ្នា
នឹងស្តាប់ ខ្ញុំបញ្ជាព្យាបាលវិចិត្រនេះ របស់ព្រះមាតាព្រះភាគ កាល
ពីដើម ឡំព្រះអង្គបានសម្គាល់ ខ្ញុំព្រះមាតាព្រះភាគ ថាជាបុគ្គលគួរធ្វើឱ្យ
ជាសត្រូវយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលនាចប់ព្រះអង្គពីព្រះ
ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលនាចប់ព្រះអង្គពីព្រះណាស់ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះមាតាព្រះភាគសម្តែងហើយ ដោយអនេ-
កមរិយាយ ភ្ជឹច្បាស់ណាស់ ដូចជាបុរសចើករបស់ដែលគេកាប់ចុះឱ្យថ្ងៃ
ឡើង ឬ ដូចជាបុរសចើកចង្កៀញរបស់ដែលលាក់បិទបាំង ពុំទោះ ដូច
ជាបុរសប្រាប់ថ្ងៃដែលគេកែឡើងទិស ពុំទោះសោត ដូចជាបុរសកាន់ប្រដាប់
បំភ្លឺភ្លឺទាំងដីត ដោយគិតថា មនុស្សមានចក្ខុភ័យមើលរូបទាំងឡាយបាន
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឡំព្រះអង្គនេះ សូមដល់ ខ្ញុំព្រះមាតាព្រះភាគផង
ព្រះធម៌ផង ព្រះកិច្ចសន្សំផង ជាវិចិត្រវិទ្យាសុត្តន្ត សូមព្រះមាតាព្រះភាគ
ត្រង់ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក ដល់ខ្ញុំសរណានមរិយាដោយ
ដីត ក្នុងវិថូនេះវាដើម ។

[៧២] អនុវិចូការំ ទោ គហបតិ ករោហិ
 អនុវិចូការោ កុម្មានិសានំ ញាតមទុស្សានំ សាទុ
 ហោតិ ។ ឥមិទាចាហំ កន្តេ ភគវតោ ភិយេសោ
 មត្តាយ អត្តមទោ អភិរោយេ យំ មំ កកក ឯវមាហ
 អនុវិចូការំ ទោ គហបតិ ករោហិ អនុវិចូការោ
 កុម្មានិសានំ ញាតមទុស្សានំ សាទុ ហោតិ មំ ហិ
 កន្តេ អញ្ញតិគុយា សាវកំ លភិក្ខុ កេវលសម្បុ
 ទាន្យន្តំ បដាគំ បរិហរេយ្យំ ឧទាលិ អម្ពានំ គហ-
 បតិ សាវកត្ថំ ឧបគរោតិ^(១) អដ ច បទ មំ កកក
 ឯវមាហ អនុវិចូការំ ទោ គហបតិ ករោហិ អនុ-
 វិចូការោ ហិ^(២) កុម្មានិសានំ ញាតមទុស្សានំ សាទុ
 ហោតិ ឯសាហំ កន្តេ ទុតិយម្យំ ភគវន្តំ សវណំ
 គប្បាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ ឧទាសកំ មំ កកក
 ធារេតុ អជ្ឈតេត្ត ចាលុបេតិ សវណាភ័ត្តន្តិ ។

១ ឧ. សាវកុបកោតិ ។ ២ ឧ. ម. ហិ សទ្ធី ខតិ ។

[៧២] ម្ចាស់គហបតិ អ្នកចូរធ្វើការពិចារណាល្អិតល្អន់សិន
 ការពិចារណាល្អិតល្អន់ របស់ពួកមនុស្ស ដែលគេស្គាល់ ប្រាកដដូចជា
 ខ្លួនអ្នក ទើបជាការច្រៀង ។ ចព្រះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ច្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គថា ម្ចាស់គហបតិ អ្នកចូរ
 ធ្វើការពិចារណាល្អិតល្អន់សិន ការពិចារណាល្អិតល្អន់ របស់ពួកមនុស្ស
 ដែលគេស្គាល់ ប្រាកដដូចជាខ្លួនអ្នក ទើបជាការច្រៀង ដូច្នេះ ដោយ
 ពាក្យណា ខ្ញុំព្រះអង្គ មានចិត្តអរោកយញ្ញសច្ចបាណ ដោយ
 ពាក្យនេះ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ចេះព្រះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើពួកអន្យ-
 តិយបានខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវកហើយ ធម្មលើកឡើងខ្ញុំទំនំសំពត់ ក្នុងស្រុក
 ទាលទ្វាតិអស់ ដោយអំណរថា ឧបាលិគហបតិ ចុះទូលមកជាសា-
 វករបស់ពួកយើងហើយ សមដូចព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះ
 ខ្ញុំព្រះអង្គថា ម្ចាស់គហបតិ អ្នកចូរធ្វើការពិចារណាល្អិតល្អន់សិន
 ដ្បិតការពិចារណាល្អិតល្អន់ របស់ពួកមនុស្សដែលគេស្គាល់ ប្រាកដដូច
 ជាខ្លួនអ្នក ទើបជាការច្រៀង ចព្រះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូម
 ដល់ ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទី
 រលឹក ជានម្រប់ពីដើមផង សូមព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់គ្រាស់ចម្រើនខ្ញុំព្រះអង្គ
 ថា ជាឧបាសកអ្នកដល់ខ្ញុំសរណគមន៍ស្មើដោយធិរិក ក្នុងវិជ្ជានេះជាដើម ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចម្លើយចណ្ណសក់

ចិត្តន្តស្ម័គ្រ គាតេ សមាធិបេតិ អបិច កន្ត មយមេត្ត
 កាលំ ជាចិស្សម ឯសាហំ កន្ត តតិយម្បិ កតវន្តំ
 សរណំ កត្តាមិ ធម្មញ្ញ កិក្កុសធម្មញ្ញ ឧបាសកំ មំ
 កកវា ធារេតុ អដ្ឋកត្ត ចាណុបេតំ សរណាន្តកន្តិ ។

[៧៤] អថទោ កកវា ឧបាលិស្ស កហបតិស្ស
 អនុមុត្តិកមំ កតេសិ សេយ្យដំ ធានកមំ
 សីលកមំ សក្កកមំ កាមាណំ អាធិនំ ឧកាវ
 សន្តិលេសំ នេត្តុទ្ធ អាណិសំសំ បកាសេសិ ។
 យធា កកវា អញ្ញាសិ ឧបាលិ កហបតិ កុល្លចិត្ត
 មុន្តិកំ វិជីវណចិត្តំ ឧន្តិកំ បសន្តិកំ អថ យា
 កុទ្ធានំ សាមុក្កំសិកា ធម្មនេសនា តំ បកាសេសិ
 ទុក្ខំ សមុទយំ វិរោធំ មក្កំ ។ សេយ្យជាមិ
 ធាម សុទ្ធុ វត្ថុ អបកតកាឡកំ សម្មាណំ រជំ
 បដិក្កណ្ណយ្យ ឯវមេវ ឧបាលិស្ស កហបតិស្ស
 តស្មីយេវ អាសារេ វិវដំ វិកមលំ ធម្មចក្កំ ទុណនាធិ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចម្លើយចណ្ណសក់

ទ្រង់ណា ទាំងព្រះអង្គទ្រង់ទ្រង់ ដល់ពួកទ្រង់ទ្រង់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើ
 មួយយ៉ាងទៀត យើងខ្ញុំដ៏ជំនុំកាលស្រុកក្នុងដំណើរនេះ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏បម្រើ ទ្រង់ព្រះអង្គនេះ សូមដល់ទ្រង់ព្រះមានព្រះភាគផល ព្រះធម៌ផល
 ព្រះភិក្ខុសង្ឃផល ជាទីពឹងទីលើក ជាគម្រប់ព្យ ផលផល សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបទ្រង់ទ្រង់ព្រះអង្គ ជាជាទុបាសកអ្នកដល់ទ្រង់សរណាធម៌
 ស្មើដោយដ៏រិត ក្នុងវិជ្ជានេះជាដើម ។

[៧៥] គ្រោះនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងទ្រង់អនុបុត្តិកថា គឺទ្រង់
 ប្រកាសទ្រង់ទ្រង់ថា សីលកថា សក្កកថា វិនិច្ឆ័យនិកាយនិកាយ
 ដែលជាទោស ដ៏លាមកសៅហ្មង វិនិច្ឆ័យនិកាយនិកាយពេញវាក្យក្រាម
 ដល់ទុបាលិកហបតិ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបទ្រង់ទ្រង់
 លីកហបតិ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាសចាកទីវិ-
 ណៈ មានចិត្តស្រស់ឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ ទើបព្រះអង្គទ្រង់សម្តែង
 ធម៌ទេសនា ដែលព្រះពុទ្ធានុវិជ្ជាយ ទ្រង់លើកឡើងសម្តែងដោយព្រះ
 អង្គវិនិ គឺ ទុក្ខសច្ច សមុទយសច្ច វិនិច្ឆ័យសច្ច មគ្គសច្ច ។ ធម្មកា
 សំពត់ស្អាត ប្រាសចាកវត្តមានពណ៌ទៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់ដោយព្រះ
 បាន មានឧបមាដូចម្តេចម្តេច ធម្មចក្កនិសោភាចក្កមន្តដ៏ប្រាសចាកក្នុង
 ប្រាសចាកមន្តល កំរិតឡើង ដល់ទុបាលិកហបតិ ក្នុងកន្លែងអង្គុយ

របបនីតិវិធី របបវិវាហស្ត្រ និងប្រពន្ធនាម ភារិយា

យំ កំភ្លឺ សមុទយនម្មំ សព្វន្តំ ជំរោងនម្មន្តំ ។
អដ្ឋោ ឧបាលំ គហបតិ ជិដ្ឋនម្មោ បត្តនម្មោ
វិជិតនម្មោ បរិយោគាធុនម្មោ តិណ្ណវិចិត្តិញ្ចា វិតត-
កដំគារោ វេសារជ្ជប្បត្តោ អបរាជ្ជប្បយោ សត្តុស-
សោ ភកវន្តំ ឯកនេវេន ហន្ត ចនាជិ មយំ អន្ត-
កប្បាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុករណីយាតិ ។
យស្សនាជិ ភ្នំ គហបតិ កាលំ មញ្ញសីតិ ។

(៧៤) អដ្ឋោ ឧបាលំ គហបតិ ភកវតោ
កាសិកំ អភិជនិក្ខា អនុមោទិក្ខា ឧប្បាយសយា
ភកវន្តំ អភិវិនេត្តា បទក្ខណំ កត្តា យេន សកំ
ជិវសនំ តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិក្ខា ទោវិកតិ
អាមន្តសិ អជ្ជតក្កេ សម្ម ទោវិកត អាវរមិ ធ្លាវ
ជិត្តនាជំ ជិត្តនិជំ អនាវជំ ធ្លាវ ភកវតោ
សាវកានំ(១) កិក្ខុនំ កិក្ខុនិជំ ឧបាសកានំ
ឧបាសិកានំ សទេ កោតិ ជិត្តនោ អាតច្ឆតិ

១ ឧ. ឧ. សាវកាន្តំ ឧ ទិស្សនិ ។

របបនីតិវិធី របបវិវាហស្ត្រ ការងារចំពោះពួកនិគ្រូ

នោះឯង ជា ធម្មជាតិណាមួយ ដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតិ
ទាំងអស់នោះ ក៏រលត់ទៅវិញជាធម្មតា មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។
គ្រានោះ ឧបាលំគហបតិ បានឃើញអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដល់នូវ
អរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់នូវអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានឈាន
ចុះកាន់អរិយសច្ចធម៌ហើយ គូនិជុកសេចក្តីសន្សំយ មិនមានឡើយដល់
ដល់នូវសេចក្តីរៀនរៀន មិនជឿច្បាស់ដទៃ គូនិសាសនារបស់ព្រះសាស្តា
ទើបត្រាចបង្ខំនូវព្រះនាមព្រះភាគ ដូច្នោះថា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ក្លៀយចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងទៅក្នុងកាលអន្តរវេលា ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ មាន
កិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ។ ម្ចាស់គហបតិ អ្នកសម្គាល់នូវកាលដ៏-
សមគួរនឹងទៅអន្តរវេលាចុះ ។

(៧៥) គ្រានោះ ឧបាលំគហបតិ ក៏ព្រមព្រៀងយំនឹងកាសិក
របស់ព្រះនាមព្រះភាគ ហើយគ្រាកអំពីភាសនា ថ្វាយបង្គំព្រះនាមព្រះ
ភាគ ហើយធ្វើប្រទក្សិណ ដើរចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ក៏ទៅអ្នកក្សាទារមកប្រាប់ថា ម្ចាស់អ្នកក្សាទារ ជា
សំឡាញ់ ពីថ្ងៃនេះជាដើមទៀតទៅ ខ្ញុំចង់ទារចំពោះពួកនិគ្រូច្រុសនិង
ពួកនិគ្រូស្រី មិនបានចង់ទារចំពោះពួកកុក្កុ កុក្កុនិ ឧបាសក ឧបា-
សិកាជាសាវករបស់ព្រះនាមព្រះភាគទេ បើមាននិគ្រូណាមួយមកដល់

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបិណ្ឌសក្ក

កមេធំ ភ្នំ ឃុំ វិទ្យុស្សី ភិក្ខុ កណ្ត មា ហិរិសិ
អដ្ឋកត្ត ឧបាសិ កហបតិ សមណស្ស តោតមស្ស
សាវកត្តំ ឧបតតោ អារដំ ធ្លាវំ ធិត្តុប្បាដំ ធិត្តុប្បិដំ
អហារដំ ធ្លាវំ កត្តតោ សាវកាដំ(១) ភិក្ខុដំ ភិក្ខុដំ
ឧបាសកាដំ ឧបាសិកាដំ សទេ ភេ(២) កណ្ត
បិណ្ឌកេន អត្តោ ឃត្តោ ភិក្ខុ ឃត្តោ(៣) ភេ(៤)
អាហារិស្សន្តិភិ ។ ឃុំ កណ្តិ ទោ លោកិកោ
ឧបាសិស្ស កហបតិស្ស បទូស្សសិ ។

[៧៦] អស្សន្តិភិ ទោ ធិយតបស្សិ ធិត្តុប្បា ឧបាសិ
កិរ កហបតិ សមណស្ស តោតមស្ស សាវកត្តំ ឧប-
តតោតិ ។ អដទោ ធិយតបស្សិ ធិត្តុប្បា យេន ធិត្តុប្បា
បាដបុត្តោ តេទុបស្តង្គមិ ឧបស្តង្គមិក្ខា ធិត្តុប្បំ បាដបុត្តំ
ឃត្តេវេន សុតំ មេតំ កណ្ត ឧបាសិ កិរ កហបតិ

១ ខ. ម. សាវកានុំ ១ វិស្សនិ ។ ២ ម. ពិ ។ ៣ ខ. និវ្តេវេវ ។ ៤ ម. ពិ ។

សុត្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបិណ្ឌសក្ក

អ្នកតប្បិទិយាយយ៉ាងនេះនឹងគេថា ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន លោកចូរឈប់
សិទ កុំចូលទៅឡើយ ពីថ្ងៃនេះជាដើមរៀនតទៅ ឧបាលិកហតិចុចូល
ជាសាវក របស់ព្រះសមណៈគាតមហើយ ចំខ្លាចចំពោះពួកឧប្រាស
និងពួកឧប្រាសិហើយ ប៉ុន្តែ មិនចំខ្លាចចំពោះពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក
ឧបាសិកា ជាសាវករបស់ព្រះនាមព្រះគាតេ ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន មើ
លោកត្រូវការដោយបិណ្ឌបាត សូមឈប់នៅទីនេះសិទចុះ ពួកនេះនឹង
នាំមកឱ្យលោក ត្រឹមទីនេះឯង ។ អ្នកក្សត្រា ក៏ចូលតាមរបស់
ឧបាលិកហតិ ដោយពាក្យថា បាទ អ្នកដ៏ចម្រើន ។

[៧៦] ធិយតបស្សិឧប្រាស បាទព្រះណិរិទិ ឧបាលិកហតិចុចូល
ជាសាវករបស់ព្រះសមណៈគាតមហើយ ។ ទើបធិយតបស្សិឧប្រាស
ទៅកេធិត្តុប្បាដបុត្ត សុចូលទៅដល់ហើយ និយាយនឹងធិត្តុប្បាដបុត្ត
ដូច្នោះថា ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបាទព្រះណិរិទិដូច្នោះថា ឧបាលិកហតិ

ឧបទ្ទវិទ្យា ឧបទ្ទវិទ្យា សាវត្ថុធម្មតា

សមណសេ កោតមស្ស សាវត្ថុ ឧបកតោតិ ។
 អដ្ឋានំ ទោ ឯតំ ភយស្សិ អវកាសោ យំ
 ឧចាលិ កហមតិ សមណស្ស កោតមស្ស
 សាវត្ថុ ឧបកតោយ្យ ហំធាញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ
 យំ សមណោ កោតមោ ឧចាលិស្ស កហមតិស្ស
 សាវត្ថុ ឧបកតោយ្យាតិ ។ ធុតិយម្បិ ទោ
 ធិយភយស្សិ ធិក្កុញ្ញោ ធិក្កុញ្ញំ បាដប្បុត្តំ ឯតទភេទ សុតំ
 មេតំ ករុណ្ណ ឧចាលិ កិរ កហមតិ សមណស្ស
 កោតមស្ស សាវត្ថុ ឧបកតោតិ ។ អដ្ឋានំ ទោ ឯតំ
 ភយស្សិ អវកាសោ យំ ឧចាលិ កហមតិ សម-
 ណស្ស កោតមស្ស សាវត្ថុ ឧបកតោយ្យ ហំធាញ្ច
 ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ សមណោ កោតមោ ឧចាលិស្ស
 កហមតិស្ស សាវត្ថុ ឧបកតោយ្យាតិ ។ ធុតិយម្បិ
 ទោ ធិយភយស្សិ ធិក្កុញ្ញោ ធិក្កុញ្ញំ បាដប្បុត្តំ ឯតទភេទ
 សុតំ មេតំ ករុណ្ណ ឧចាលិ កិរ កហមតិ សមណស្ស
 កោតមស្ស សាវត្ថុ ឧបកតោតិ ។ អដ្ឋានំ ទោ
 ឯតំ ភយស្សិ អវកាសោ យំ ឧចាលិ កហមតិ

ឧបទ្ទវិទ្យា ឧបទ្ទវិទ្យា កាណ្ឌេវេជ្ជសាវក

ចុះចូលទៅជាសាវក របស់ព្រះសមណៈគាតមហើយ ។ ឱក្ខន្ធាដប្បក្ក
 ភថថា វៃភថស្សិ ឧបាលិភថថតិ ភប្បិចុះចូលទៅជាសាវកនៃព្រះស-
 មណៈគាតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះ មិនមែនជាទីភាន់ មិនមែនជា
 ឧកាសឡើយ ឯព្រះសមណៈគាតម ភប្បិចុះចូលមកជាសាវក របស់ឧបា-
 លិភថថតិ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ ទើបជាទីភាន់នានាមែន ។ ទ័យ-
 ភថស្សិឱក្ខន្ធ ក៏និយាយនឹងឱក្ខន្ធាដប្បក្កជាគម្រប់ពីរដងដូច្នោះថា ចពិត្រ
 លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបានឮដំណឹងដូច្នោះថា ឧបាលិភថថតិ ចុះចូលទៅជា
 សាវករបស់ព្រះសមណៈគាតមហើយ ។ ឱក្ខន្ធាដប្បក្កភថថា វៃភថស្សិ
 ឧបាលិភថថតិ ភប្បិចុះចូលទៅជាសាវករបស់ព្រះសមណៈគាតម ដោយ
 ហេតុណា ហេតុនេះ មិនមែនជាទីភាន់ មិនមែនជាឧកាសឡើយ ឯ
 ព្រះសមណៈគាតម ភប្បិចុះចូលមកជាសាវក របស់ឧបាលិភថថតិព្យ
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះទើបជាទីភាន់នានាមែន ។ ទ័យភថស្សិឱក្ខន្ធ
 និយាយនឹងឱក្ខន្ធាដប្បក្កជាគម្រប់ ៣ ដងដូច្នោះថា ចពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំបានឮដំណឹងដូច្នោះថា ឧបាលិភថថតិ ចុះចូលទៅជាសាវករបស់ព្រះ
 សមណៈគាតមហើយ ។ វៃភថស្សិ ឧបាលិភថថតិ ភប្បិចុះចូលទៅ

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត ខណ្ឌវិទ្យាសូត្រ សាវកបុគ្គលកា

សចេ តេ ករុណ្ណ ចិណ្ណកោណ អត្តោ ឯត្រូវ តិដ្ឋ
 ឯត្រូវ តេ អាហារិស្សន្តិភិ ។ ឧ មេ អាវុសោ
 ចិណ្ណកោណ អត្តោតិ វត្តា តតោ បដិច្ចវត្តិក្ខា យេន
 ចិក្កុដ្ឋោ ធាដបុត្តោ តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិក្ខា ចិក្កុដ្ឋ
 ធាដបុត្តំ ឯតតោវេន សត្វុយេវ ទោ ករុណ្ណ យំ
 ឧបាលិ កហមតិ សមណស្ស តោតមស្ស សាវកត្តំ
 ឧបតតោ ឯតំ ទោ តេ អហំ ករុណ្ណ បាលត្តំ ឧ
 ទោ មេ តំ ករុណ្ណ វុត្តតិ យំ ឧបាលិ កហមតិ
 សមណស្ស តោតមស្ស វាជំ អាហេយេយ្យ សមណោ
 ហិ ករុណ្ណ តោតតោ មាយាវី អាវុដ្ឋនិ មាយំ ជាបាតិ
 យាយ អញ្ញតិក្ខិយាចំ សាវតេ អាវុដ្ឋនិភិ អាវុដ្ឋោ
 ទោ តេ ករុណ្ណ ឧបាលិ កហមតិ សមណោ តោត-
 មេន អាវុដ្ឋនិយា មាយាយាតិ ។ អដ្ឋាចំ ទោ ឯតំ
 ជ័យ(៦)តមស្ស អនវកាសោ យំ ឧបាលិ កហមតិ
 សមណស្ស តោតមស្ស សាវកត្តំ ឧបតតេយ្យ

១ ១. វិយន្តិ ១ វិស្សនិ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត ខណ្ឌវិទ្យាសូត្រ ករុណ្ណចូលជាសាវក

ព្រះភាគាឡិយ បតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន បើលោកត្រូវការដោយចិណ្ណបុគ្គ
 សូមឈប់នៅត្រឹមនេះសិនចុះ ពួកដ៏ទន់ទាមកម្សិលោកក្នុងទីនេះឯង ។
 ទីយភចស្សិនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ យើងមិនត្រូវការដោយចិណ្ណបុគ្គ
 ទេ ហើយក៏ត្រូវចម្រើនអំពីទីនោះ ដើរចូលទៅកាន់ក្នុងនាវាដ៏បុគ្គ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ទើបនិយាយនឹងនិក្ខន្ធនាវាដ៏បុគ្គថ្មីចេះថា បតិគ្រលោក
 ដ៏ចម្រើន ឧបាលិគហមតិចុះចូលជាសាវក បេសព្រះសមណោតោតម
 មែនហើយ បតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនបាច់ចូលនឹងឧបាលិគហមតិខ្ញុំ
 ដើម្បីលោកទេ បតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន ឧបាលិគហមតិ គប្បីលើកឡើង
 ខ្លួនទេ បេសព្រះសមណោតោតម ដោយហេតុណា ហេតុខ្ញុំ ខ្ញុំមិន
 លេញចិត្តទេ បតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាព្រះសមណោតោតមជាអ្នក
 ទានកិច្ចកល តែងដឹងខ្លួនកិច្ចកលសម្រាប់បុគ្គប្រាស តែងបុគ្គប្រាស
 ខ្លួនសាវក បេសពួកអន្សរិយ បតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះសមណោតោ-
 តម បុគ្គប្រាសខ្លួនឧបាលិគហមតិ បេសលោកដោយកិច្ចកលសម្រាប់
 បុគ្គប្រាសបានទៅហើយ ។ និក្ខន្ធនាវាដ៏បុគ្គនិយាយតបថា ម្ចាស់ទីយ-
 ភចស្សិ ឧបាលិគហមតិ គប្បីចុះចូលជាសាវក បេសព្រះសមណោតោតម
 ដោយហេតុណា ហេតុខ្ញុំមិនមែនជាទីភាគី មិនមែនជាឧកាសឡើយ

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងនិកាយស្ស ចម្បាំងចណ្ណសក់

ហំនញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ សមណោ កោតមោ
 ឧបាសិស្ស កហមតិស្ស សាវកត្ថំ ឧបកន្ទយ្យាតិ ។
 ទុតិយម្បិ ខោ(១) ធីយតមស្សិ ធិត្តន្តោ ធិត្តន្តំ
 ធានប្បត្តំ ឯតននោច សន្ទុយេវ ខោ កន្ទ យំ ឧបាសិ
 កហមតិ សមណស្ស កោតមស្ស សាវកត្ថំ ឧបកតោ
 ឯតំ ខោ តេ អហំ កន្ទ ធាលត្ថំ ន ខោ មេ តំ កន្ទ
 រុទ្ធតិ យំ ឧបាសិ កហមតិ សមណស្ស កោតមស្ស
 វាធិ អាហេមេយ្យ សមណោ ហិ កន្ទ កោតមោ មាយាវិ
 អាវដ្ឋនិ មាយំ ជាតាតិ យាយ អញ្ញតិភ្នំយាធិ សាវតេ
 អាវដ្ឋនិភិ អាវដ្ឋោ ខោ តេ កន្ទ ឧបាសិ កហមតិ
 សមណោ កោតមេន អាវដ្ឋនិយា មាយាយាតិ ។
 អដ្ឋាធិ ខោ ឯតំ តមស្សិ អនវតាសោ យំ ឧបាសិ
 កហមតិ សមណស្ស កោតមស្ស សាវកត្ថំ ឧប-
 កន្ទយ្យ ហំនញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ សមណោ កោត-
 មោ ឧបាសិស្ស កហមតិស្ស សាវកត្ថំ ឧបកន្ទយ្យ

• ១. ទុតិយម្បិ ខោ... ធីតមស្សិ ធីត្តន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងនិកាយ ចម្បាំងចណ្ណសក់

ឯព្រះសមណោភាគម គប្បីចុះចូលជាសាវក របស់ឧបាសិកហមតិវិញ
 ដោយហេតុណា ហេតុខ្លះទើបជាទីគាំទ្រមានមែន ។ ច័យគបស្សិធិត្តន្ត
 ធិយាយវិនិច្ឆ័យនាវប្បត្ត ជាគម្រប់ពីរផង ដូច្នោះថា ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន
 ឧបាសិកហមតិ ចុះចូលជាសាវក របស់ព្រះសមណោភាគមមែនហើយ
 ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនប្រាថ្នាចូលនឹងឧបាសិកហមតិខ្លះ ដើម្បីលោកទេ
 ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន ឧបាសិកហមតិ គប្បីលើកឡើងខ្លួនវាទេ របស់ព្រះ
 សមណោភាគម ដោយហេតុណា ហេតុខ្លះមិនពេញចិត្តខ្ញុំទេ ចតិក្រ
 លោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាព្រះសមណោភាគម ជាអ្នកមានកិច្ចកល តែង
 ដឹងកិច្ចកលសម្រាប់បោកប្រាស់ តែងបោកប្រាស់សាវក របស់ពួក
 អន្សត្តិយ ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះសមណោភាគម បោកប្រាស់ខ្លួន
 ឧបាសិកហមតិរបស់លោក ដោយកិច្ចកលសម្រាប់បោកប្រាស់បាទទៅ
 ហើយ ។ ម្ចាស់គបស្សិ ឧបាសិកហមតិ គប្បីចុះចូលជាសាវក របស់
 ព្រះសមណោភាគម ដោយហេតុណា ហេតុខ្លះមិនមែនជាទីគាំទ្រ មិនមែន
 ជាឧត្តមឡើយ ឯព្រះសមណោភាគម គប្បីចុះចូលជាសាវក របស់
 ឧបាសិកហមតិវិញ ដោយហេតុណា ហេតុខ្លះទើបជាទីគាំទ្រមានមែន

ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ឧបសម្ព័ន្ធស្ស

ហេតុ ចាហ៍ តបស្ស័ កប្បាមិ យាវ សាមិយេវ
ជាបាមិ យេនិ វា ឧបាលិ កហមតិ សមណស្ស
តោតមស្ស សាវត្តក្កំ ឧបតតោ យេនិ វា បោតិ ។

(៧៨) អដទោ ធិក្កន្តោ ជាដប្បត្តោ មហាតិយា
ធិក្កន្តបរិសាយ សន្តិ យេន ឧបាលិស្ស កហមតិស្ស
ធិវសំ តេនុបស្ស័មិ ។ អន្តសា ទោ លោភិកោ
ធិក្កន្តំ ជាដប្បត្តំ ធាតោ វា អាត្តន្តំ ធិស្វា ធិក្កន្តំ
ជាដប្បត្តំ ឯតេនិ វា តេនុ កន្ត ឆា ចាវិសិ អន្តតតោ
ឧបាលិ កហមតិ សមណស្ស តោតមស្ស សាវត្តក្កំ
ឧបតតោ អាវដំ ឆាវ ធិក្កន្តាចំ ធិក្កន្តិចំ អចាវដំ ឆាវ
កតវតោ សាវត្តាចំ កិក្កន្តិចំ កិក្កន្តិចំ ឧបាសកាចំ
ឧបាសកាចំ សេ តេ កន្ត បិណ្ឌតោ អត្តោ
ឯត្រោវ តិដ្ឋ ឯត្រោវ តេ អាហរិស្សន្តិកិ ។ តេនហិ សម្ម
លោភិកោ យេន ឧបាលិ កហមតិ តេនុបស្ស័មិ
ឧបស្ស័មិក្កា ឧបាលិ កហមតិ ឯវ វេនហិ ធិក្កន្តោ(១)

១. ឧ. ឧ. ធិក្កន្តោ កន្ត ។

ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ឧបសម្ព័ន្ធស្ស

ឆាលតបស្ស័ លោយចុះ ចុះនិទិទៅក្រៅកន្លែងដោយខ្លួនឯងថា ឧបាលិសហ-
មតិ ចុះចូលជាសាវត្រសព្វសមណៈតាតមមៃន ឬក៏មិមៃន ។

(៧៨) លំដាប់នោះ ធិក្កន្តនាមបុគ្គ ជាមួយនឹងធិក្កន្តបរិសាច
ច្រើនច្រើន ចូលទៅកាន់ផ្ទះរបស់ឧបាលិសហមតិ ។ អ្នកក្សត្រាបានឃើញ
ធិក្កន្តនាមបុគ្គដើរមកកំពុងម្ខាង លុះឃើញហើយ ក៏និយាយនឹងធិក្កន្ត-
នាមបុគ្គដូច្នោះថា ចតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកឈប់សិន កុំចូល
ទៅឡើយ ពីថ្ងៃនេះដើម្បីនៃទៅ ឧបាលិសហមតិ ចុះចូលជាសាវត្រ
របស់ព្រះសមណតាតមហើយ បានបិទទ្វារចំពោះពួកធិក្កន្តបុគ្គនិង
ធិក្កន្តស្រីមិនបានបិទទ្វារចំពោះពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ជា
សាវត្ររបស់ព្រះនាមព្រះតាតមឡើយ ចតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន បើលោក
ត្រូវការដោយចិត្តបាត សូមលោកឈប់នៅត្រឹមទីនេះសិនចុះ ក្នុងនាម
នឹងនាំមកឱ្យលោក ក្នុងទីនេះឯង ។ ធិក្កន្តនាមបុគ្គនិយាយថា ឆាល
អ្នកក្សត្រាជាសំឡាញ់ បើថ្ងៃនោះ សូមអ្នកចូលទៅរកឧបាលិសហមតិ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងឧបាលិសហមតិយ៉ាងនេះថា ធិក្កន្ត-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសតំ

នាដបុគ្គ មហតិយា និក្ខន្ធមរិសាយ សន្តិ ទហិត្វា-
 រកោដ្ឋកេ បិតោ សោ តេ ទស្សនកោមោតិ ។
 ឯវំ កន្តតិ ទោ នោវរិកោ និក្ខន្ធស្ស នាដបុគ្គស្ស
 បដិស្សត្វា យេន ទទាលិ កហមតិ តេនុបសន្តមិ
 ទមសន្តមិ ទទាលិ កហមតិ ឯតទរោន និក្ខន្ធា
 កន្ត នាដបុគ្គ មហតិយា និក្ខន្ធមរិសាយ សន្តិ
 ទហិត្វារកោដ្ឋកេ បិតោ សោ តេ ទស្សនកោ-
 មោតិ ។ តេនហិ សម្ម នោវរិកោ មជ្ឈិមាយ
 ទ្វារសាលាយ អាសនាទិ បញ្ញាមេសីតិ ។ ឯវំ កន្តតិ
 ទោ នោវរិកោ ទទាលិស្ស កហមតិស្ស បដិស្សត្វា
 មជ្ឈិមាយ ទ្វារសាលាយ អាសនាទិ បញ្ញាមេត្វា
 យេន ទទាលិ កហមតិ តេនុបសន្តមិ ទមសន្តមិ
 ទទាលិ កហមតិ ឯតទរោន បញ្ញាភាទិ ទោ កន្ត
 មជ្ឈិមាយ ទ្វារសាលាយ អាសនាទិ យស្សនាទិ កាលំ
 មញ្ញសីតិ ។ អដទោ ទទាលិ កហមតិ យេន
 មជ្ឈិមា ទ្វារសាលា តេនុបសន្តមិ ទមសន្តមិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសតំ

នាដបុគ្គ ជាមួយនឹងនិក្ខន្ធមរិសីទជាច្រើនរូប មកឈរនៅទាំងក្រៅក្រោង
 ទ្វារ និក្ខន្ធនាដបុគ្គនោះចង់ដឹងនឹងអ្នក ។ អ្នកក្សត្រាទទួលពាក្យរបស់
 និក្ខន្ធនាដបុគ្គថា អើលោកម្ចាស់ ហើយចូលទៅកេឡាណិកហមតិ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងទទាលិកហមតិដូច្នោះថា បពិត្រអ្នក
 ដ៏ចម្រើន និក្ខន្ធនាដបុគ្គជាមួយនឹងនិក្ខន្ធមរិសីទជាច្រើនរូប មកឈរនៅ
 ទាំងក្រៅក្រោងទ្វារ និក្ខន្ធនាដបុគ្គនោះចង់ដឹងនឹងអ្នក ។ ទទាលិកហមតិ
 ក៏និយាយថា ខ្លាលអ្នកក្សត្រាជាសំឡាញ់ បើដូច្នោះចូរអ្នកក្រាលកា-
 សនៈ គ្រង់ក្រោងទ្វារជាកណ្តាលចុះ ។ អ្នកក្សត្រាទទួលពាក្យទទាលិ-
 កហមតិថា អើអ្នកដ៏ចម្រើន ក៏ក្រាលកាសនៈ គ្រង់ក្រោងទ្វារ ជាកណ្តាល
 ហើយត្រឡប់ចូលទៅកេឡាណិកហមតិវិញ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 និយាយប្រាប់ទទាលិកហមតិដូច្នោះថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបានក្រាល
 កាសនៈ គ្រង់ក្រោងទ្វារជាកណ្តាលរួចហើយ សូមអ្នកសម្គាល់នូវកាល
 ដ៏សមគួរនឹងកញ្ជើញទៅឯទ្រូងចុះ ។ ទើបទទាលិកហមតិ ងើរ
 ចូលទៅកាន់ក្រោងទ្វារជាកណ្តាល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយ

គហបដិទ្ធស្ស ឧបាលីវិទ្ធសូត្រ អវគ្គនិមយា

យំ តត្ថ អាសធំ អត្តញ្ញ វេស្កញ្ញ ឧត្តមញ្ញ បណីតញ្ញ
 តត្ថ សាមំ^(១) ទិសិទិញ្ញា ទោភិកំ អាមន្តេសិ
 តេជហិ សម្ម ទោភិក យេន ទិក្ខុទ្ធោ ចាដបុត្តោ
 តេជុបសន្តមិ ឧបសន្តមិញ្ញា ទិក្ខុនំ ចាដបុត្តំ ឃិ
 វទេហិ ឧចាលិ កន្ត កហមតិ ឃិវមាហា បរិស កិវ កន្ត
 សទេ អាត្មសីតិ ។ ឃិវ កន្តតិ ទោ ទោភិកោ
 ឧចាលិស្ស កហមតិស្ស បដិស្សញ្ញា យេន ទិក្ខុទ្ធោ
 ចាដបុត្តោ តេជុបសន្តមិ ឧបសន្តមិញ្ញា ទិក្ខុនំ
 ចាដបុត្តំ ឯតទកេត ឧចាលិ កន្ត កហមតិ ឃិវមាហា
 បរិស កិវ កន្ត សទេ អាត្មសីតិ ។ អដទោ
 ទិក្ខុទ្ធោ ចាដបុត្តោ មហាតិយា ទិក្ខុនុបរិសាយ សន្តិ
 យេន មជ្ឈិមា ទ្វារសាលា តេជុបសន្តមិ ។

(៧៧) អដទោ ឧចាលិ កហមតិ យំ សុទិ
 មុញ្ញេ^(២) យតោ បស្សតិ ចាដបុត្តំ ទ្វារតោ វ
 អាត្មន្តំ ទិស្វាទ តតោ បច្ចុក្ខញ្ញា យំ តត្ថ

១ ទ. លាមន្តិ ៦ ស្សុតិ ។ ២ ទ. ម. បុញ្ញ ។

គហបដិទ្ធ ឧបាលីវិទ្ធសូត្រ កិច្ចកលសម្រាប់ដោយប្រាស

លើកាលនេះខ្ញុំសម្រេចសើរ ឧត្តម វិជ្ជា ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រាប់អ្នកក្សេ
 ង្វាថា ម្ចាស់អ្នកក្សេង្វាជាសិទ្ធិញ្ញ បើផ្លូវប្រាសកិច្ចកលទៅកេនិក្ខន្ត
 នាដបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយនឹងនិក្ខន្តនាដបុត្តយ៉ាងនេះថា
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ឧបាលីគហបតី បាននិយាយដូច្នោះថា បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន បើលោកចង់ចូលទៅកិច្ចកលទៅចុះ ។ អ្នកក្សេង្វាក៏ចូលពាក្យ
 ឧបាលីគហបតីថា អើអ្នកដ៏ចម្រើន ហើយកិច្ចកលទៅកេនិក្ខន្តនាដបុត្ត
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងនិក្ខន្តនាដបុត្តដូច្នោះថា បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន ឧបាលីគហបតី បាននិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏
 ចម្រើន បើលោកចង់ចូលទៅកិច្ចកលទៅចុះ ។ លំដាប់នោះនិក្ខន្តនាដបុត្ត
 ប្រទាននិក្ខន្តបរិសទ្ធីច្រើនរូប កិច្ចកលទៅកាន់ក្បាងទ្វារកណ្តាល ។

(៧៧) កាលពិដេម បើឧបាលីគហបតី បានឃើញនិក្ខន្តនាដបុត្តមក
 អំពីចម្ងាយភ្នំកាលណា លុះឃើញហើយក៏ត្រេកទៅទទួលភ្នំកាលនោះ

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយស្ស ចម្បីមបណ្ណសកំ

អាសន៍ អត្តញ្ញ សេដ្ឋញ្ញ ឧត្តមញ្ញ បណីតញ្ញ តំ
 ឧត្តកសន្តេន សំបដ្ឋិត្វា^(១) បរិក្ខុហេត្វា ធិសីណាបេតិ
 សោណាតិ យំ ឥត្ត អាសន៍ អត្តញ្ញ សេដ្ឋញ្ញ
 ឧត្តមញ្ញ បណីតញ្ញ ឥត្ត សាមំ ធិសីនិត្វា ធិតន្តំ
 បាដបុត្តំ ឯតនរោច សំវិដ្ឋន្តិ ទោ កន្តេ កហបតិ
 អាសនាធិ សរេ អាគត្តសិ ធិសីណាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ
 ធិត្តន្តោ បាដបុត្តោ ឧបាលី កហបតិ ឯតនរោច
 ឧត្តត្តោសិ ត្វំ កហបតិ ធឧត្តោសិ ត្វំ កហបតិ
 កត្តាមហំ កន្តេ សមណស្ស កោតមស្ស វាធិ
 អាណេបេស្សាមីតិ កត្តាន មហាភាសំ វាធិសេដ្ឋន្ត្រាដេន
 មដិមុត្តោ អាគតោ សេយ្យជាមិ កហបតិ បុរិសោ
 អណ្ណហរកោ កត្តា ឧត្តតេហិ អណ្ណហិ
 អកក្កេយ្យ សេយ្យជាមិ វា មន កហបតិ បុរិសោ
 អក្កតិកហរកោ កត្តា ឧត្តតេហិ អក្កតិហិ អាគត្តេយ្យ
 ឯវមេវ ទោ ត្វំ កហបតិ កត្តាមហំ កន្តេ
 សមណស្ស កោតមស្ស វាធិ អាណេបេស្សាមីតិ កត្តា

១ ១. បដ្ឋិត្វា ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយ ចម្បីមបណ្ណសកៈ

ហើយយកសំពត់ចងឹក ជូនសម្ភារភាសនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ប្រសើរ ឧត្តម ថ្ងៃថ្នាំ
 ហើយគ្រាប់ច្រើនទៅអង្គុយ កែពេលនេះ ទុបាលិកហេតុនោះគ្រឿង
 ទៅជាច្រើនអង្គុយលើភាសនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ប្រសើរ ឧត្តម ថ្ងៃថ្នាំ ខ្លះឯទីវិញ
 ហើយក៏និយាយនឹងខ្លួននាដបុត្តថា ខែហេតុដ៏ចម្រើន ភាសនៈមាន
 គ្រប់គ្រាន់ បើអ្នកត្រូវការច្នៃអង្គុយចុះ ។ កាលបើទុបាលិកហេតុ
 និយាយយ៉ាងនេះហើយ ខ្លួននាដបុត្ត ក៏និយាយនឹងទុបាលិកហេតុ
 ដូច្នោះវិញថា ម្ចាស់ហេតុ អ្នកគួរខ្វះ ម្ចាស់ហេតុ អ្នកឯងលើលា
 ខ្វះ អ្នកនិយាយថា ចង់ត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំនឹងទៅលើកវិញ របស់ព្រះ
 សមណគោតម លុះទៅហើយ ម្តេចច្រើនក៏ត្រឡប់ជាពាក់ឃ្នាប គឺ
 វាទដ៏លើក្បាលមកវិញ ម្ចាស់ហេតុ ដូចជាបុរសនាំអណ្តូងដើរទៅ
 ក៏ត្រឡប់នាំយកអណ្តូង ដែលគេកាត់ចេញដើរមកវិញ ម្ចាស់ហេតុ ពុំ
 នោះសោះដូចជាបុរសនាំយកក្អកជាល្អដើរទៅ ត្រឡប់នាំយកក្អកដែល
 គេត្រៀមចេញដើរមកវិញ ម្ចាស់ហេតុ អ្នកក៏យ៉ាងហ្នឹងដែរ និយាយ
 ថា ចង់ត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំនឹងទៅលើកវិញ របស់ព្រះសមណគោតម

ឧបាសម្ពុទ្ធ វេលាវិវេក្ខន្ធ អាវុទ្ធិមាយា

មហាតាសិ វាទសង្ខារដេន បដិឡក្កោ អាគតោ
អាវុដ្ឋោ ទោសិ ភ្នំ ភយាបតិ សមណោ គោតមេន
អាវុដ្ឋនិយោ មាយាយាតិ ។

(៨០) កន្តិកា កន្ត អាវុដ្ឋនិ មាយា កល្យាណិ
កន្ត អាវុដ្ឋនិ មាយា មិយា មេ កន្ត ញាតិសាលោ-
ហិតា ឥមាយ អាវុដ្ឋនិយា អាវុដ្ឋយ្យំ មិយាធម្មំ មេ
អស្ស ញាតិសាលោហិតាចំ ទិយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ
សព្វេ ទេមិ កន្ត ទត្តិយា ឥមាយ អាវុដ្ឋនិយា
អាវុដ្ឋយ្យំ សព្វេសាធម្មស្ស ទត្តិយាចំ ទិយរត្តំ
ហិតាយ សុខាយ សព្វេ ទេមិ កន្ត ព្រាហ្មណា
។ មេ ។ វេស្សា ។ មេ ។ សុដ្ឋា ឥមាយ អាវុដ្ឋនិ-
យា អាវុដ្ឋយ្យំ សព្វេសាធម្មស្ស សុដ្ឋាចំ ទិយរត្តំ
ហិតាយ សុខាយ សនេវគោ ទេមិ កន្ត

ឧបាសម្ពុទ្ធ វេលាវិវេក្ខន្ធ ពិព្វកលសម្រាប់បោកប្រាស់

លុះពេលវេលាវិវេក្ខន្ធ ខ្ញុំចេញទៅក្រឡាចំជាតាក់យូច គឺវិវេក្ខន្ធលើ
ក្បាលដើរមកវិញ ម្ចាស់គេហដ្ឋាន ឮកម្រងសមណគោតមបោកប្រាស់
ដោយកលជាគ្រឿងបោកប្រាស់វាយ ។

(៨០) បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន កលជាគ្រឿងបោកប្រាស់ស្រួលពេក
ណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន កលជាគ្រឿងបោកប្រាស់ស្រួលពេកណាស់
បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ញាតិសាលោហិតាចំទិយរត្តំ ជាទីស្រឡាញ់
របស់ខ្ញុំ គប្បីចាញ់បោកដោយកលជាគ្រឿងបោកនេះ ការចាញ់បោកនោះ
នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលជាអន្លើ
ដល់ញាតិនិសាលោហិត ដែលជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ បពិត្រលោក
ដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើពួកគ្រូបោកអស់ គប្បីចាញ់បោកដោយកលជា
គ្រឿងបោកនេះ ការចាញ់បោកនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលជាអន្លើ ដល់ពួកគ្រូបោកអស់ បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ ។ មេ ។ ពួកវេស្សៈ
។ មេ ។ ពួកសុទ្ធាៈគប្បីចាញ់បោកដោយកលជាគ្រឿងបោកនេះ ការចាញ់
បោកនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់
កាលជាអន្លើ ដល់ពួកសុទ្ធាៈទាំងអស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចន្ទស្ថាន

លោកោ សមារកោ សត្រហ្មកោ សស្សមណ-
ត្រាហ្មណី មជា សនេវមទុស្សា នំមាយ អាវុត្តិយា
អាវុត្តិយ្យ សនេវកស្សបិស្ស លោកស្ស សមារ-
កស្ស សត្រហ្មកស្ស សស្សមណត្រាហ្មណីយា
មជាយ សនេវមទុស្សាយ ធិយវត្ថុ ហិកាយ
សុខាយាតិ^(១) ភេទហិ កន្ត ឧបមំ ភេ^(២) កវិស្សមិ
ឧបមាយមិទេកន្ត វិញ្ញា បុរិសា កាសិកស្ស អត្ថ
ជាទុតិ^(៣) ។

[៨០] ក្នុងមុន្ន កន្ត អញ្ញតវស្ស ព្រាហ្មណស្ស
ដិណ្ណស្ស វុឡស្ស មហលូកស្ស ធមាហ មាលាវិកា
មជាមតិ អហោសិ កត្តិទី ឧបវិជញ្ញា ។ អដទោ
កន្ត សា មាលាវិកា តំ ព្រាហ្មណំ ឯតទេវេន កច្ច
ត្វំ ព្រាហ្មណំ អាមណា មក្កដប្រាមកំ កិណិទ្ធា
អាទេហិ យោ មេ កុមារកស្ស កិណ្ឌបទកោ
កវិស្សតិភិ ។ ឯវំ វុត្តេ កន្ត សោ ព្រាហ្មណោ
តំ មាលាវិកំ ឯតទេវេន អាគមេហិ ភាវ កោភិ

១ ឧ. វិនិស្សេន ទិស្សនិ ។ ២ ឧ. ច. ចេន្ទេ ។ ៣ ឧ. អាជាទុតិ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចន្ទស្ថាន

លោកត្រមទាំងទៅលាក់ មារលោក ព្រហ្មលោក ពួកសត្រមទាំង
សមណព្រាហ្មណំ ត្រមទាំងមទុស្សជាសម្មតិវេទ ទិវិមទុស្សដើសេស
ធម្មិច្ចាត្រមទាំងយកលជាគ្រឿងបុកនេះ កាចាត្រមទាំងនេះ ទិវិ
ច្រត្រិក្កេវ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខកសកាលជាអវិជ្ជន៍ ដល់
លោកត្រមទាំងទៅលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ដល់សត្រ ត្រមទាំង
សមណព្រាហ្មណំ ត្រមទាំងមទុស្សជាសម្មតិវេទ ទិវិមទុស្សដើសេស
មតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន ក្តើយចុះ ចំនិវិសេចក្តីឧបមាដល់លោក
វិញ្ញាប្បសេត្តកម្មយ ក្នុងលោកនេះ គង់ដ៏ទុរិសេចក្តីនៃកាសិក ដោយ
ឧបមាចុះមិនខាន ។

[៨១] មតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន ក្តើនក្តាប់មានមកហើយថា មាន
ព្រាហ្មណំខ្នាក់ចាស់ត្រឹម ជាដំដោយកយុ បាននាវិមាលវិកាក្រមុំ
ជាច្រនួន មានវង្សនោះ ដ៏គង់ដល់កាលនឹងច្រសូត ។ មតិគ្រលោក
ដ៏ចម្រើន គ្រានោះ នាវិមាលវិកានោះ កំនិយាយនឹងព្រាហ្មណំនោះ
ដូច្នោះថា ខ្មាលព្រាហ្មណំ អ្នកច្នៃទៅទិញក្នុងស្វាយ្យោល ពីអ្នក
យកមក ដើម្បីទិញកុមារចល់ចំនុះលនិ ។ មតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន កាល
ដែលនាវិមាលវិកានិយាយយ៉ាងនេះ ព្រាហ្មណំនោះ កំនិយាយដូច្នោះ
នឹងនាវិមាលវិកានោះថា ខ្មាលនាវិមាលវិកា បានច្នៃចង្កីចំនុះចំនាវិ

ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបាសម្ពុទ្ធ បូណ្ណបុត្រ

យាវ វិជាយសិ សទេ ភ្នំ កោតិ កុមារកំ វិជាយ
 យិស្សសិ តស្ស តេ អហំ អាបណា មគ្គដង្ហាបកំ
 កំណិគ្វា អាទិស្សមិ យោ តេ កុមារកស្ស
 កំណ្យបទកោ កវិស្សតិ សទេ បទ ភ្នំ កោតិ
 កុមារកំ វិជាយិស្សសិ តស្ស តេ អហំ អាបណា
 មគ្គដង្ហាបកំ កំណិគ្វា អាទិស្សមិ យោ តេ
 កុមារិកាយ កំណ្យបទកោ កវិស្សតិ ។ ទុតិយម្បិ
 ទោ ភទ្កេ សា មាណវិកា តំ ព្រាហ្មណំ ឯតទេវេច
 តទ្ធិ ភ្នំ ព្រាហ្មណ អាបណា មគ្គដង្ហាបកំ កំណិគ្វា
 អាទេហិ យោ មេ កុមារកស្ស កំណ្យបទកោ
 កវិស្សតិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ ភទ្កេ សោ ព្រាហ្មណ
 តំ មាណវិកំ ឯតទេវេច អាតមេហិ តាវ កោតិ យាវ
 វិជាយសិ សទេ ភ្នំ កោតិ កុមារកំ វិជាយិស្សសិ
 តស្ស តេ អហំ អាបណា មគ្គដង្ហាបកំ
 កំណិគ្វា អាទិស្សមិ យោ តេ កុមារកស្ស
 កំណ្យបទកោ កវិស្សតិ សទេ បទ ភ្នំ កោតិ

ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបាសម្ពុទ្ធ ព្រឹទ្ធបំណាចនាហើយ

ប្រសូតសិទ្ធ ម្ចាស់និវេទន៍ បើនាងប្រសូតកុមារ សិមអញទៅវិញ
 កូនស្វាយល្អឈឺជំងឺ យកមកឲ្យនាង ដើម្បីឲ្យកុមាររបស់នាងលេង
 ម្ចាស់នាងជីវិតម្រើម គ្របសំនំចេញប្រសូតកុមារ អញនឹងទៅជំរុញកូន
 ស្វាញពីជំងឺយកមកឲ្យនាង ដើម្បីឲ្យកុមាររបស់នាងលេង ។ បពិត្រលោក
 ជីវិតម្រើម នាងមាណវិកានោះនិយាយនឹងព្រាហ្មណ៍នោះដូច្នោះ ជានម្រប់
 ពីរជើងទៀតថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅជំរុញកូនស្វាយល្អឈឺជំងឺ
 យកមកដើម្បីឲ្យកុមាររបស់ខ្ញុំលេង ។ បពិត្រលោកជីវិតម្រើម ព្រាហ្មណ៍
 នោះនិយាយនឹងនាងមាណវិកានោះដូច្នោះ ជានម្រប់ពីរជើងទៀតថា ម្ចាស់
 នាងជីវិតម្រើម ចូរនាងចង្អុលដំបៅប្រាំនាងប្រសូតសិទ្ធ ម្ចាស់នាងជីវិតម្រើម
 បើនាងប្រសូតកុមារ សិមអញទៅវិញកូនស្វាយល្អ ឈឺជំងឺ យកមក
 ឲ្យនាង ដើម្បីឲ្យកុមាររបស់នាងលេង ម្ចាស់នាងជីវិតម្រើម គ្របសំនំចេញ

សុទ្ធិចំណិត បង្កើតនិកាយស្ស បង្កើតបណ្ណសារ

កុមារកំ វិជាយស្សសិ ភស្តុភារ តេ អហំ អាមណា
 មក្កដប្បាដកំ កំណិក្ខា អាទិស្សាមិ យោ តេ
 កុមារកាយ កំណ្យបទេកា ភវិស្សតិភិ ។ តតិយម្បិ
 ទោ កន្ថុ សា មាលាវិកា តំ ព្រាហ្មណំ ឯតទេវេច
 កច្ច ភ្នំ ព្រាហ្មណ អាមណា មក្កដប្បាដកំ កំណិក្ខា
 អាទេហិ យោ មេ កុមារកស្ស កំណ្យបទេកា
 ភវិស្សតិភិ ។ អដទោ កន្ថុ សោ ព្រាហ្មណោ ភស្តុ
 មាលាវិកាយ សារត្តោ បដិទទ្ធិត្តោ អាមណា
 មក្កដប្បាដកំ កំណិក្ខា អាទេក្ខា តំ មាលាវិកំ
 ឯតទេវេច អយំ តេ ភោតិ មយា អំបណា
 មក្កដប្បាដកោ កំណិក្ខា អាទិភោ យោ តេ
 កុមារកស្ស កំណ្យបទេកា ភវិស្សតិភិ ។ ឯ
 វុត្ត កន្ថុ សា មាលាវិកា តំ ព្រាហ្មណំ ឯត-
 ទេវេច កច្ច ភ្នំ ព្រាហ្មណ ឯមំ មក្កដប្បាដកំ
 អាទាយ យេន វត្តចាលី វជកបុត្តោ តេទុបសង្កមិ
 ទុបសង្កមិក្ខា វត្តចាលី វជកបុត្តំ ឯវំ វទេហិ

សុទ្ធិចំណិត បង្កើតនិកាយ បង្កើតបណ្ណសារ

នាវិប្រសូតកុមារី អញ្ជាវិទេវេទិញកូនស្វាញី ភិវ្យោ យកមកឱ្យនាវិ
 ដើម្បីឱ្យកុមារីរបស់នាវិលេង ។ បតិគ្រាលោកដ៏ចម្រើន នាវិមាលាវិកា
 នោះ ខំយាយនឹងព្រាហ្មណ៍នោះផ្ទះចុះ ជាគម្រប់បដិទៀតថា ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅទិញកូនស្វាល្មោល ភិវ្យោ យកមក ដើម្បីឱ្យ
 កុមាររបស់ខ្លួនលេង ។ បតិគ្រាលោកដ៏ចម្រើន គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ
 មានអម្រេក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ ចំពោះនាវិមាលាវិកានោះ ក៏ទៅទិញកូន
 ស្វាល្មោលភិវ្យោយកមក ហើយខំយាយផ្ទះចុះ នឹងនាវិមាលាវិកានោះ
 ថា ម្ចាស់នាវិចម្រើន កូនស្វាល្មោលនេះ អញបានទៅទិញមកភិវ្យោ
 យកមកឱ្យនាវិហើយ ដើម្បីឱ្យកុមាររបស់នាវិលេង ។ បតិគ្រាលោកដ៏
 ចម្រើន កាលដែលព្រាហ្មណ៍ខំយាយយ៉ាងនេះហើយ នាវិមាលាវិកានោះ
 ក៏ខំយាយផ្ទះចុះ នឹងព្រាហ្មណ៍នោះ ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកនាំយក
 កូនស្វាល្មោលនេះ ដើរចូលទៅកោដកចុក្រ (កូនចាងជ្រលក់) ឈ្មោះ
 វត្តចាលី^(១) លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរខំយាយនឹងវត្តចាលីដកចុក្រ

១ មានឈានស្រុក ។

ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ទោសិវាស្សត្រ ក្នុងច្បាប់

ឥន្ទ្រាមហា សម្ម រត្តនាណិ ឥមំ មគ្គដប្បាបកំ
 បីតាវលេបទំ ធាម រត្តជាតំ រជិតំ^(១) អាគោដ្ឋិ-
 តប្បប្បាកោដ្ឋិតំ ឧកតោភាគវិមដ្ឋន្តិ ។ អដទោ
 កន្តេ សោ ព្រាហ្មណោ កស្សោ មាណវិកាយ
 សារត្តោ បដិពទ្ធចំត្តោ^(២) មគ្គដប្បាបកំ អាធាយ
 យេន រត្តនាណិ រជិតបុត្តោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្ត-
 មិគ្គា រត្តនាណិ រជិតបុត្តំ ឯកទស្សនំ ឥន្ទ្រាមហា សម្ម
 រត្តនាណិ ឥមំ មគ្គដប្បាបកំ បីតាវលេបទំ ធាម
 រត្តជាតំ រជិតំ អាគោដ្ឋិតប្បប្បាកោដ្ឋិតំ ឧកតោភា-
 គវិមដ្ឋន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ កន្តេ រត្តនាណិ រជិតបុត្តោ
 តំ ព្រាហ្មណំ ឯកទស្សនំ អយំ ទោ តេ កន្តេ
 មគ្គដប្បាបកោ រត្តក្ខមោ ហិ ទោ បោ អាគោដ្ឋិ-
 ទក្ខមោ លោ វិមដ្ឋទក្ខមោតិ ។ ឯវំមេវ ទោ កន្តេ
 ពាលានំ ទិក្ខុប្បានំ វាតោ រត្តក្ខមោ ហិ ទោ
 ពាលានំ បោ បណ្ឌិតានំ បោ អនុយោគក្ខមោ
 បោ វិមដ្ឋទក្ខមោ ។ អដទោ កន្តេ សោ ព្រាហ្ម-
 ណោ អបរេន សមយេន ឯវំ ឧស្សយុតំ អាធាយ

១. រត្តំ ។ ២. ឧ. ម. បដិពទ្ធចំត្តោ ឯ ។

ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ទោសិវាស្សត្រ រឿងប្រាប់មាននាហើយ

យ៉ាងនេះថា ឆ្មារត្តបាណីជាសំរាប់ ខ្ញុំចង់ឱ្យអ្នកយកទិដ្ឋភាព^(១)ជាគ្រឿង
 លាបមានពណ៌លឿង មកជ្រលក់ក្នុងស្ថានល្អល្មោះនេះ បោកគក់ឱ្យសព្វ
 ធ្វើឱ្យមានសប្បុរសភាពចំពោះខាង ។ ចតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន គ្រោះនោះ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ មានគម្រោងចិត្តប្រតិបត្តិ ចំពោះខាងពាណិជ្ជកម្មនោះ
 ក៏យកក្នុងស្ថានល្អ ចូលទៅរករត្តបាណីជេកបុត្រ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏និយាយដូច្នេះនឹងរត្តបាណីជេកបុត្រថា ឆ្មារត្តបាណីជាសំ-
 រាប់ ខ្ញុំចង់ឱ្យអ្នកយកទិដ្ឋភាពជាគ្រឿងលាបមានពណ៌លឿង មកជ្រលក់
 ក្នុងស្ថានល្អល្មោះនេះឱ្យសព្វ ធ្វើឱ្យមានសប្បុរសភាពចំពោះខាង ។ បចិគ្រ
 លោកដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រាហ្មណ៍និយាយយ៉ាងនេះហើយ រត្តបាណី-
 ជេកបុត្រ ក៏និយាយដូច្នេះនឹងព្រាហ្មណ៍នោះថា ខ្ញុំមិនដឹងចម្រើន ក្នុងស្ថា-
 នល្អល្មោះរបស់អ្នកនេះ គួរដល់គ្រឿងជ្រលក់ តែមិនគួរដល់ការបោកគក់
 មិនគួរដល់ការផ្សេងទៀតទេ ។ ចតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន វាចាច្របូក
 ពួកខ្ញុំគ្រូពាល គួរដល់គ្រឿងជ្រលក់ របស់ពួកជេកពាលបាន ប៉ុន្តែ
 មិនគួរដល់គ្រឿងជ្រលក់ របស់ពួកបណ្ឌិត ចំពោះមិនគួរដល់សេចក្តីព្យា-
 យាម មិនគួរដល់ការផ្សេងទៀតទេ យ៉ាងនេះឯង ។ ចតិគ្រ
 លោកដ៏ចម្រើន គ្រោះនោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏បោកយកសំពត់ដើម្បីយក

១. គ្រឿងលាបគ្រឿងជ្រលក់ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យេន រត្តនាណិ រជកបុត្តោ តេទុបសង្កមិ ឧប-
 សង្កមិកា រត្តនាណិ រជកបុត្តំ ឯតនរោច វេទ្រាមហំ
 សធម្ម រត្តនាណិ វេទំ ធនំ ទុស្សយុតំ បិការលេបនំ
 ធាម វន្តជាតំ វជិតំ អាគោដ្ឋិតប្បត្តាគោដ្ឋិតំ
 ឧកតោកាភវមដ្ឋន្តិ ។ ឯវំ វុត្ត កន្ថេ រត្តនាណិ
 រជកបុត្តោ ព្រាហ្មណំ^(១) ឯតនរោច វេទំ ទោ
 តេ កន្ថេ ធនំ ទុស្សយុតំ វន្តកូមត្ថោវ អាគោ-
 ដ្ឋិតកូមត្ថា វិមជ្ឈិតកូមត្ថាតិ ។ ឯវមេវ ទោ
 កន្ថេ ឧស្ស កតវតោ វិរោ អវហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្ស វន្តកូមោ ទេវ បណ្ឌិតានំ ទោ ពាលានំ
 អនុយោកកូមោ ច វិមជ្ឈិតកូមោ ទាតិ ។ សវា-
 ជីកា ទោ តំ កហមតិ បរិសា ឯវំ ជាទាតិ
 ឧបាសិ កហមតិ ទិក្ខុទ្ធស្ស ធាដបុត្តស្ស សាវកោតិ
 កស្ស តំ កហមតិ សាវកំ ធាវេមាតិ ។

១ ឧ. ម. វំ ព្រាហ្មណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ចូលទៅករត្តនាណិរជកបុត្ត ក្នុងសម័យជាទានក្រោយ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏និយាយដូច្នោះនឹងរត្តនាណិរជកបុត្តថា ខ្ញាលរត្តនាណិជា
 សំឡេង ខ្ញុំចង់ឱ្យអ្នកយកវន្ត ជាគ្រឿងលាចនាធាណិល្បឿន មក
 ជ្រលក់សំពត់ថ្មី ឧ នេះ បោកគក់ឱ្យសព្វ ធ្វើឱ្យមានសប្បុរសភាព
 ទាន ។ ចតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រាហ្មណ៍និយាយយ៉ាងនេះ
 ហើយ រត្តនាណិរជកបុត្ត ក៏និយាយដូច្នោះនឹងព្រាហ្មណ៍នោះថា ខែអ្នកដ៏
 ចម្រើន សំពត់ថ្មី ឧ របស់អ្នកនេះ គួរដល់គ្រឿងជ្រលក់ដង គួរដល់ការ
 បោកគក់ដង គួរដល់ការជុសទាត់ដង ។ ចតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន វាចរបស់
 ព្រះបាទព្រះភាគ ជាគោលនិទ្ទេសសម្មាសម្ពុទ្ធកន្លះនោះ គួរដល់គ្រឿងជ្រលក់
 របស់ពួកចណ្ឌិត គួរដល់សេចក្តីព្យាយាមដង គួរដល់ការជុសទាត់ដង
 របស់ចណ្ឌិត តែមិនគួរដល់ពួកជនពាលទេ យ៉ាងនេះឯង ។ និក្ខន្តនាដបុត្ត
 និយាយថា ខ្ញាលគបបតិ បរិសិទ្ធព្រាមទាំងស្រុង តែងស្គាល់អ្នកយ៉ាង
 នេះថា ឧបាសិគបបតិ ជាសាវ័ក របស់និក្ខន្តនាដបុត្ត ខ្ញាលគបបតិ
 ឥឡូវ យើងនឹងចាំទានថា អ្នកជាសាវ័ក របស់បុគ្គលណា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

វិស្ស កកវតោ តស្ស សាវកោហមស្មិ និសកស្ស
 អប្បមេយ្យស្ស កម្ពិរស្ស មោទប្បត្តស្ស^(១) ទេមជ្ឈិរស្ស
 វេទស្ស^(២) ធម្មជ្ឈស្ស សុសំវត្តត្តស្ស^(៣) សង្កាតិ-
 កស្ស មុត្តស្ស កកវតោ តស្ស សាវកោហមស្មិ
 តាកស្ស បទ្ធកសេទស្ស ទិលាសញ្ញោជនស្ស មុត្តស្ស
 បដិមន្តកស្ស មោទស្ស^(៤) បទ្ធជនស្ស វិភាវកស្ស
 ទន្ធស្ស និប្បបញ្ចស្ស កកវតោ តស្ស សាវកោ-
 ហមស្មិ វសិសត្តមស្ស អកុហស្ស តេវិជ្ជស្ស
 ព្រហ្មសត្តស្ស ធម្មាភកាស្ស បទកស្ស បស្ស-
 ទស្ស វិទិតវេទស្ស មុវិទ្ធជនស្ស សត្តស្ស កកវតោ
 តស្ស សាវកោហមស្មិ អរិយស្ស កាវិត្តត្តស្ស

១ ឧ. ឆ. មោទប្បស្ស ។ ២ ឧ. វេទស្ស ។ ៣ ឧ. វិវិទ្ធស្ស ។ ៤ ឧ. ឆ. ពោធស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

មានព្យាយាម ខ្ញុំជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគអង្គណា ព្រះអង្គប្រសើរ មានគុណប្រមាណមិនបាន ប្រកប
 ដោយគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដល់ខ្ញុំសេចក្តីដឹង ធ្វើខ្ញុំសេចក្តីរក្សា ប្រកប
 ដោយព្រាង្គ ទ្រង់បិទនៅក្នុងធម៌ ទ្រង់សង្រួមដោយប្រពៃ ទ្រង់កន្លង
 ចង់ខ្ញុំកិលេសជាគ្រឿងជាប់នៅ ទ្រង់រួចចាកគ្រឿងសៅហ្មង ខ្ញុំជាសា-
 វ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ព្រះអង្គ
 ប្រសើរ ទ្រង់មានសេនាសនៈស្ងាត់ មានសំយោជនៈអស់ហើយ មាន
 ព្រះច័យស្រឡះចាកកិលេស មានព្រាង្គជាគ្រឿងប្រឹក្សា ទ្រង់ប្រកប
 ដោយសេចក្តីដឹង មានទង្គិកមានដាក់ចុះហើយ ព្រាសចាកក្នុងហើយ
 ទ្រង់ខ្លាចផ្អៀមហើយ មិនមានធម៌ជាគ្រឿងធ្វើសត្វឱ្យយឺតយូរ ខ្ញុំជា
 សាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ព្រះ
 អង្គជាវសិទ្ធិ ៧^(១) មិនកុហក មានព្រាង្គ ជាសត្វដ៏ប្រសើរ ទ្រង់
 លាភិកិលេសអស់ហើយ ល្អាសវិវក្កនិច្ចគាថា ទ្រង់ខ្ញុំជាសេចក្តីក្រ-
 វល់ក្រវាយហើយ ទ្រង់មានសេចក្តីដឹងដ៏វិសេស ទ្រង់ប្រទានធម៌មុនផង
 ទាំងពួង ជាអ្នកអង្គភាប ខ្ញុំជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ អង្គណា ព្រះអង្គជាព្រះអរិយៈ មានព្រះច័យចម្រើន

១ បានដោយថា វសិ ព្រោះព្រះអង្គស្រែងរន្ធគុណធម៌ចំពោះព្រះភ្នំច្បាប់ស្រៀម ជា
 គម្រប់ ៧ នឹងព្រះអង្គ ។

ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ១៣៧ ១៤៧ ១៥៧ ១៦៧ ១៧៧

បត្តិបត្តិស្ស វេយ្យាករណស្ស សតិមតោ វិបស្សនស្ស
 អនិច្ចារិស្ស វេយ្យាករណស្ស អនិច្ចារិស្ស វេយ្យាករណស្ស
 កតវតោ កស្ស សារកោហមស្ស សម្មត្តកស្ស
 ឈាយិស្ស អនុបត្តិស្ស សុទ្ធស្ស អសិកស្ស អប្ប-
 ភិកស្ស(១) បរិវិកស្ស អត្តប្បត្តិស្ស តិណ្ណស្ស ការយទ្ធស្ស
 កតវតោ កស្ស សារកោហមស្ស សទ្ធស្ស ក្រិយ្យញ្ញស្ស
 មហាបញ្ញស្ស វិគលោកស្ស តថាគកស្ស សុតកស្ស
 អប្បដិប្បនស្ស អសមស្ស វិសារទស្ស ទិប្បណស្ស
 កតវតោ កស្ស សារកោហមស្ស កត្តាទ្ធិនស្ស
 ទុទ្ធស្ស វិគទ្ធស្ស អនុបលិក្ខស្ស អាហុនយ្យស្ស

១. អប្បវិកស្ស ១ ឬ វិកស្ស ១

ឧបសម្ព័ន្ធស្ស ១៣៧ ១៤៧ ១៥៧ ១៦៧ ១៧៧

ហើយ ដល់ខ្លះគុណដែលគួរដល់ ទ្រង់សម្តែងខ្លះសព្វក្តីដាក់ច្បាស់
 ទ្រង់មានព្រះស្មារតី ទ្រង់មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងយើងច្បាស់ មានព្រះ
 ទ័យមិនបាទទំលាក់ មានព្រះទ័យមិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកិលេស មានព្រះ
 ទ័យមិនញាប់ញ័រ ទ្រង់ដល់ខ្លះការស្តាប់ ខ្ញុំជាសារីក របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគអង្គខាង ព្រះមានព្រះភាគ អង្គណា ព្រះអង្គជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ដោយប្រពៃ ជាអ្នកមានឈាន មានព្រះសន្តានមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមកិ-
 លេស មានព្រះទ័យស្អាត មិនដាច់ពាក់ អត់មានសេចក្តីខ្លាច មាន
 កាយមិនចិត្តស្ងាត់ហើយ ដល់ខ្លះការជាបុគ្គលប្រសើរ ជាអ្នកទូចាក
 លោក ជាអ្នកចម្រើនសត្វ ខ្ញុំជាសារីក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គខាង
 ព្រះមានព្រះភាគ អង្គណា ព្រះអង្គមានព្រះទ័យស្ងប់រម្ងាប់ហើយ មាន
 ប្រាជ្ញាដូចជាផែនដី មានប្រាជ្ញាច្រើន ប្រាសចាកលោកហើយ ព្រះ
 អង្គមានដំណើរដូចព្រះសម្តែងអំពីបុរាណ ទ្រង់មានដំណើរល្អ អត់មាន
 បុគ្គលច្រៀម អត់មានអ្នកណាស្មើ ជាអ្នកត្រូវគ្នា មានប្រាជ្ញាស្តិត ខ្ញុំ
 ជាសារីក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គខាង ព្រះមានព្រះភាគ អង្គណា
 ទ្រង់ផ្តាច់កណ្តាហើយ ទ្រង់គ្រាស់ដឹងខ្លះសព្វដឹងហើយ ទ្រង់ប្រាសចាក
 ផ្សែង(១)ហើយ មិនប្រឡាក់ដោយកណ្តាមិនទិដ្ឋិ គួរឲ្យលម្អៀងដូចជា

១. ផ្សែង ក្នុងនេះ សំដៅយក កោនៈ ១ ធាណ្ណ ១ វិទ្ធានៈ ១ បញ្ចកមនុស្ស ១ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមចណ្ណសក

យក្ខស្ស ទុក្ខមបុក្ខលស្ស អតុលស្ស មហាកោ
យសក្កប្បក្កស្ស កកវតោ កស្ស សាវកោហមស្មិតិ ។

[៨៣] កតា សញ្ញា បទ តេ កហចតិ
វមេ សមណស្ស កោតមស្ស វណ្ណាតិ ។ សេយ្យជាថិ
កន្ត ជាតាប្បដ្ឋានំ មហាប្បដ្ឋានំ កមេនំ នក្ខេ
មាលាការោ វ មាលាការោន្តវសី វ វិចិត្រមាលំ(១)
កន្តេយ្យ វវមេវ ទោ កន្តេ សេក កកវ អនេកវណ្ណា
អនេកសតវណ្ណា កោ ហិ កន្តេ វណ្ណាវហស្ស
វណ្ណំ ន កវស្សតិ ។ អថទោ ធិក្កន្តស្ស
បាដបុក្ខស្ស កកវតោ សក្កាវ អសហមាទស្ស
កត្វេ ទុក្ខំ លោហិតំ មុខតោ ទុក្ខញ្ញតិ ។

របាលំវិទស្សន្ត ជ្ជំ និដ្ឋិតំ ។

១ ខ. វិចិត្រំ មាលំ ។ ឃ. វិចិត្តំ មាលំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

[ព្រះអង្គជ័យត្ថ(១)] ជាបុគ្គលដ៏ទុក្ខម វគមានអ្នកណាថ្វីដ៏បាន ព្រះអង្គជ័យ
ដល់នូវយសដ៏ច្រើន ធ្លុំជាសាវក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ។

[៨៤] ធិក្កន្តនាដបុក្ខ ពោលថា ម្ចាស់គហចតិ ចុះគុណរបស់
សមណគាតមទាំងអម្បាលនេះ អ្នកប្រមូលមកអំពីកាលណា ។ ទុហិ-
គហចតិថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន គំនរផ្កាដ៏ទៃផ្កាផ្សេង ។ មាលាកា-
ក្កិ កូនសិស្សរបស់មាលាកាក្កិ ដែលជាអ្នកចុះច្រសប់ ក្រងផ្កានោះ
ឲ្យជាកម្រងដ៏វិចិត្រ មានទុច្ចរិតយ៉ាងណា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះ
មានព្រះភាគអង្គនោះ មានគុណច្រើន មានគុណជាច្រើនរយ មាន
ទុច្ចរិតយ៉ាងនោះ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អ្នកណា នឹងអាចមិនធ្វើឲ្យ
សេចក្តីសរសើរដល់ព្រះអង្គ ដែលមានគុណគួរសរសើរបាន ។ គ្រា-
នោះឯង ធិក្កន្តនាដបុក្ខអត់ប្រាំនឹងសក្កាវ របស់ព្រះមានព្រះភាគមិនបាន
ក៏ក្នុងឈាមក្តៅៗ រេញពីមាត់ក្នុងទីនោះឯង ។

ចប់ របាលំវិទស្សន្ត ទី ៦ ។

១ ពេជ្រលោះជ័យត្ថ ព្រះអាចសវន្តនូវអានុភាពបាន ឬអាចសម្តែងព្រះកាយមិន
ឲ្យគេឆើសឃើញបាន ។

សន្តម្តិ កុក្កោរោទិសុត្តំ

(៨៤) ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
កោលិយេសុ វិហារតិ ហលិទ្ធុសំ ឆាម កោលិយាធំ
ធិកមោ ។ អដទោ បុណ្ណា ច កោលិយបុត្តោ
កោវត្តិកោ អចេលោ ច សេចិយោ កុក្កុវត្តិកោ
យេ ច ភគវា តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមីត្វា បុណ្ណា
កោលិយបុត្តោ កោវត្តិកោ ភគវន្តំ អពិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ អចេលោ ប ច សេចិយោ កុក្កុវ-
ត្តិកោ ភគវតា សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទិយំ កថំ
សារណិយំ វិទិសារេត្វា កុក្កុវោវ បលីកុណ្ណត្វា(១)
ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធា ទោ បុណ្ណា
កោលិយបុត្តោ កោវត្តិកោ ភគវន្តំ ឯតទេវេ ច
អយំ កន្តុ អចេលោ សេចិយោ កុក្កុវត្តិកោ
កុក្កុវត្តិកោ ធមាយំ ធិកុត្តំ(២) ភោជនំ កុញ្ញតិ
តស្ស តំ កុក្កុវត្តំ ទិយវត្តំ សមត្តំ សមាទិធំ តស្ស

១ ឧ. បលីកុណ្ណត្វា ។ ម. បលីកុណ្ណត្វា ។ ឧ. មោទិត្តំ ។

កុក្កោរោទិសុត្ត ទី ៧

(៨៥) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាតាព្រះ
កាត្រង្គន្តិវន្តំ ក្នុងនិមន្តន្តិយោហលិទ្ធុសន្តិ របស់អ្នកស្រុកកោលិយៈ
ក្នុងកោលិយជនបទ ។ លំដាប់នោះ កោលិយបុត្រឈ្មោះបុណ្ណៈ ជា
អ្នកសមាទានភាវត្ត ធិនិមន្តន្តិយោហលិទ្ធុសន្តិ ជាអ្នកសមាទានកុក្កុវត្ត
បានចូលទៅក្រុងព្រះមាតាព្រះកាត លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបបុណ្ណ-
កោលិយបុត្រ ជាអ្នកសមាទានភាវត្ត ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាតាព្រះកាត
ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដីសមរម្យ ។ ចំណែកនាវិសនិយអចេល អ្នក
សមាទានកុក្កុវត្ត ក៏រីករាយកត់ទាក់ទៅក្រុងព្រះមាតាព្រះកាត លុះចត្តាប្រ-
ពាក្យដែលត្រូវរីករាយ ធិនិពាក្យដែលត្រូវលើកហើយ ក៏អង្គុយដើរហើម
ធ្វើដូចជាសុខនេះនៅក្នុងទីដីសមរម្យ ។ ឯបុណ្ណកោលិយបុត្រជាអ្នកសមា-
ទានភាវត្ត អង្គុយនៅក្នុងទីដីសមរម្យហើយ បានត្រាចបង្គំចូលព្រះមាតា
ព្រះកាតដូច្នោះថា ចតិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេនិយអចេលនេះ ជាអ្នក
សមាទានកុក្កុវត្ត ជាអ្នកធ្វើទ្រព្យកម្រ ចរិកោនន្តិវិភោជនដាក់នៅលើ
ផែនដី សេនិយអចេលនោះ បានធ្វើទ្រព្យចរិកោន បានសមាទាន
កុក្កុវត្តនោះ អស់កាលជាយូរនៅទ្វិដីមកហើយ ចុះសេនិយអចេលនោះ

សុទ្ធិចរិត មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

កា ភតិ កោ អភិសម្បវាយោតិ ។ អលំ បុណ្ណ
 តិដ្ឋតេតំ មា មំ ឯតំ បុច្ឆិតិ ។ តតិយម្បិ
 ទោ បុណ្ណា កោលិយបុត្តោ កោវត្តិកោ កកវន្តំ
 ឯតទរោច អយំ ករុន្ត អចេលោ សេនិយោ
 កុក្កវត្តិកោ ទុក្ការកោ ធមាយំ ធិក្កុត្តំ ភោជនំ
 កុញ្ញតិ តស្ស តំ កុក្កវត្តំ ធិយវត្តំ សមត្តំ សមាធិន្តំ
 តស្ស កា ភតិ កោ អភិសម្បវាយោតិ ។ អលំ
 បុណ្ណ តិដ្ឋតេតំ មា មំ ឯតំ បុច្ឆិតិ ។ តតិយម្បិ
 ទោ បុណ្ណា កោលិយបុត្តោ កោវត្តិកោ កកវន្តំ
 ឯតទរោច អយំ ករុន្ត អចេលោ សេនិយោ
 កុក្កវត្តិកោ ទុក្ការកោ ធមាយំ ធិក្កុត្តំ ភោជនំ
 កុញ្ញតិ តស្ស តំ កុក្កវត្តំ ធិយវត្តំ សមត្តំ
 សមាធិន្តំ តស្ស កា ភតិ កោ អភិសម្បវាយោតិ ។

សុទ្ធិចរិត មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

មានភតិដូចម្តេច មានបរលោកដូចម្តេច ។ ព្រះគន្ធិត្រាស់ថា នៃបុណ្ណៈ
 ល្ហើយ ពាក្យខ្លះចូរលើកទុកចុះ អ្នកកុំសួរពាក្យខ្លះនឹងឥតជាគរឡើយ ។
 បុណ្ណកោលិយបុត្រ ជាអ្នកសមាទានភោគ ក៏គ្រាបច្ច័យព្រះមានព្រះភារ
 ភារជាគម្របដំណើរ បត់ត្រព្រះគន្ធិដ៏ចម្រើន សេនិយអចេលនេះ ជា
 អ្នកសមាទានកុក្កវត្ត ជាអ្នកធ្វើខ្លាចក្រែងក្រាម បរិភោគភោជនដាក់ទៅ
 លើផែនដី សេនិយអចេលនោះបានធ្វើឱ្យពេញបរិច្ចណិ បានសមាទាន
 កុក្កវត្តនោះ អស់កាលជាយូរក៏ឆ្លើងមកហើយ សេនិយអចេលនោះមាន
 ភតិដូចម្តេច មានបរលោកដូចម្តេច ។ នៃបុណ្ណៈ ល្ហើយ ពាក្យខ្លះចូរ
 លើកទុក អ្នកកុំសួរពាក្យខ្លះនឹងឥតជាគរឡើយ ។ បុណ្ណកោលិយបុត្រ
 ជាអ្នកសមាទានភោគ ក៏គ្រាបច្ច័យព្រះមានព្រះភារ ជាគម្របដំ
 ណើរឡើយ បត់ត្រព្រះគន្ធិដ៏ចម្រើន សេនិយអចេលនេះ ជាអ្នកសមា
 ទានកុក្កវត្ត ជាអ្នកធ្វើខ្លាចក្រែងក្រាម បរិភោគភោជនដាក់ទៅលើផែនដី
 សេនិយអចេលនោះ បានធ្វើឱ្យពេញបរិច្ចណិ បានសមាទានកុក្កវត្តនោះ
 អស់កាលជាយូរក៏ឆ្លើងមកហើយ សេនិយអចេលនោះ មានភតិដូចម្តេច
 មានបរលោកដូចម្តេច ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ កុល្លោកសុត្តន្ត កុល្លោកនិកាយ

(៨៩) អន្តា ខោ តេ អហំ បុណ្ណ ទ
 លកាមិ អលំ បុណ្ណ តិដ្ឋតេតំ មា មំ វតំ បុត្តិភិ
 អបិទ តេ អហំ ក្បត្តាវស្សាមិ វេទ បុណ្ណ ឯកោត្ថា
 កុក្ការវត្តំ ភាវេតិ បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កុក្ការសីលំ
 ភាវេតិ បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កុក្ការចិត្តំ ភាវេតិ
 បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កុក្ការកក្កប្បំ ភាវេតិ បរិបុណ្ណំ
 អព្វោកិណ្ណំ ខេសោ កុក្ការវត្តំ ភាវេត្វា បរិបុណ្ណំ
 អព្វោកិណ្ណំ កុក្ការសីលំ ភាវេត្វា បរិបុណ្ណំ អព្វោ-
 កិណ្ណំ កុក្ការចិត្តំ ភាវេត្វា បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ
 កុក្ការកក្កប្បំ ភាវេត្វា បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ
 កាយស្ស ភេតា បរិច្ឆារណា កុក្ការិណំ សហគ្រមំ
 ឧបបដ្ឋិតិ សរេច ខោ បទស្ស វិវំ ធិដ្ឋំ ហោតិ
 វេមិធាហំ សីលេន វំ វត្តេន វំ តថេន វំ ប្រាហ្ម-
 ចរិយេន វំ ធើរេន វំ ភវិស្សាមិ ទេវត្តាតរោ វំ ភិ

ឧបាសម្ពុទ្ធ កុល្លោកសុត្តន្ត ធីតិចល័បុគ្គលធីតាសមាហារកុល្លោក

(៨៩) វិនិច្ឆ័យៈ ភាមិភិ ភវិភិ មិទិច្ឆិប្រាបំអ្នកេវ (បាទជា
 រោលយាវ) ថា ខ្មាលបុណ្ណៈ ល្ហើយ ភាគ្យខ្លះចូរលើកចុក អ្នកកុំស្មារ
 ភាគ្យខ្លះនឹងភវិភិភវិយ តែថា ល្ហើយចុះ ភវិភិភវិយប្រាបំអ្នក
 ខ្មាលបុណ្ណៈ ចុកលើកចុកយកនិលោកនេះ ចម្រើនកុក្ការវត្ត(១) ឲ្យបរិបូណ៌
 វេទនាចន្លោះ ចម្រើនកុក្ការសីលឲ្យបរិបូណ៌ វេទនាចន្លោះ ចម្រើនកុក្ការ-
 ចិត្ត(២) ឲ្យបរិបូណ៌ វេទនាចន្លោះ ចម្រើនកុក្ការកក្កប្ប(៣) ឲ្យបរិបូណ៌ វេទ
 នាចន្លោះ ចុកលើកចុក លុះបាទចម្រើនកុក្ការវត្ត ឲ្យបរិបូណ៌ វេទនា
 ចន្លោះ ចម្រើនកុក្ការសីល ឲ្យបរិបូណ៌ វេទនាចន្លោះ ចម្រើនកុក្ការចិត្ត ឲ្យ
 បរិបូណ៌ វេទនាចន្លោះ ចម្រើនកុក្ការកក្កប្បឲ្យបរិបូណ៌ វេទនាចន្លោះ
 ហើយដល់ខ្មាយនិកាយចម្រាប់អំពីមរណៈ ក៏បាទទៅរកភវិភិភវិយនឹង
 លុះទាំងឡាយ ប្រសិនបើសេនិយអរោលនោះ មានខ្លះយ៉ាងនេះថា
 ភាគ្យភាគ ភវិភិភវិយ ចូរទៅភាគ្យភាគ ដោយសីលនេះផង
 ដោយវត្តនេះផង ដោយភវិភិភវិយ ដោយព្រហ្មចរិយនេះផង កុំខាន
 ១ កាមយក្ការវត្តធីតិចល័បុគ្គល ២ ចិត្តចល័បុគ្គលធីតាសមាហារកុល្លោក ៣ ធីតាសមាហារកុល្លោក
 នឹងធីតាសមាហារកុល្លោកឲ្យយក្ការវត្ត កាសិវិទ្យនេះជាដើមទៅ ៤ ធីតាសមាហារកុល្លោក ឈរ
 អង្គុយផង ឬធីតាសមាហារកុល្លោកធីតាសមាហារកុល្លោក កាលបើឃើញនឹងទាំងឡាយដទៃហើយ ក៏
 ញែកញែកចេញហើយ ធ្វើដំណើរដើរទៅ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមចល្លាសកំ

សាស្ស យោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិស្ស ទោ អហំ
បុណ្ណំ ទិដ្ឋំ ភតិទំ អញ្ញាតវំ ភតិ វិធាមិ ទិវយំ វា
តិវច្ឆានយោទិ វា ភតិ ទោ បុណ្ណំ សម្មាសម្ពុទ្ធិមាទំ
កុក្ករវត្តំ កុក្ករាទំ សហព្យតំ ឧបទេតិ វិបដ្ឋមាទំ
ទិវយទ្ធិ ។ ឃី វុត្ត អទេលោ សេនិយោ
កុក្ករវត្តិកោ បរោទិ អស្សទិ បវត្តេសិ ។

[៨៦] អដទោ ភគវា បុណ្ណំ កោលិយបុត្តំ
កោវត្តិកំ ឯគនេវេទ ឯតំ ទោ តេ អហំ បុណ្ណំ
នាលត្ថំ អលំ បុណ្ណំ តិដ្ឋតេតំ មា មំ ឯតំ
បុត្តិភិ ។ នាហំ កន្ថេ ឯតំ រោធាមិ យំ មំ
ភគវា ឯវមាហា អបិទ មេ ភទំ កន្ថេ កុក្ករវត្តំ
ទិយវត្តំ សមត្តំ សមាទិដ្ឋំ អយំ កន្ថេ បុណ្ណោ
កោលិយបុត្តោ កោវត្តិកោ តស្ស តំ កោវត្តំ
ទិយវត្តំ សមត្តំ សមាទិដ្ឋំ តស្ស កា ភតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសកំ

ទិដ្ឋិរបស់សេនិយាគេចលេនោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ នៃបុណ្ណៈ គឺជាគត
ពោលថា បណ្តាគតទាំងឡាយពីរ គតិណមួយ គតិណ ឬក៏សេនិយា
គតិច្ឆាន ជាបស់បុគ្គលដែលមានចិត្តភាន់នៅក្នុងមិច្ឆាទិដ្ឋិត នៃបុណ្ណៈ
កុក្ករវត្ត ដែលបុគ្គលបានធ្វើឱ្យពេញ បើមិនកើតក្នុងនរក ក៏គង់ទៅកើត
ជាមួយនឹងសុខទាំងឡាយ កុំលែងឡើយ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់មានព្រះចន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ សេនិយាចលេនុកសមាទានកុក្ក-
រវត្ត ក៏ទ្រទ្រង់យំ សម្រេចទឹកភ្នែក ។

[៨៦] លំដោះនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះចន្ទូលនឹង
បុណ្ណៈកាលិយបុត្រអ្នកសមាទានភាវត្ត យ៉ាងនេះថា នៃបុណ្ណៈ គឺជាគត
មិនបានបដិទិយាយហេតុខ្លះ ដល់អ្នកនោះ (បានជាពោលយោគ) ថា
នៃបុណ្ណៈ ល្អើយ ពាក្យទុំចូរលើកទុក អ្នកកុំសួរពាក្យទុំនឹងគេជាគត
ឡើយ ។ ចព្រះគ្រូព្រះអង្គដឹងច្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនយំខំកោរព្យាបាល
ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះទេ ចព្រះគ្រូព្រះអង្គ
ដឹងច្រើន បានជាខ្ញុំព្រះអង្គយំ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ បានចំពេញ សមាទាន
កុក្ករវត្តនេះ អស់កាលជាយូរវែងមកហើយ ចព្រះគ្រូព្រះអង្គដឹងច្រើន
ចុះបុណ្ណៈកាលិយបុត្រជាអ្នកសមាទានភាវត្តនេះ គេបានចំពេញ សមា-
ទានភាវត្តនោះ អស់កាលជាយូរវែងមកហើយដែរ គេមានគតិដូចម្តេច

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត ពុទ្ធកថាសុត្តន្ត ពេជ្រវិគ្គយនិ

កោ អភិសម្បកាយោតិ ។ អលំ សេនិយ ភិដ្ឋតេតំ
 មា មំ ឯតំ បុច្ឆិតិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ អចេលោ
 សេនិយោ ។ ថេ ។ តតិយម្បិ ទោ អចេលោ
 សេនិយោ កុក្កុវត្តិកោ កកវត្តំ ឯតទរោច អយំ
 កន្ត បុណ្ណោ កោលិយបុត្តោ កោវត្តិកោ តស្ស
 តំ កោវត្តំ ជីយវត្តំ សមត្តំ សមាធិន្ទំ តស្ស
 កោ តតិ កោ អភិសម្បកាយោតិ ។ អន្តា ទោ
 តេ អហំ សេនិយ ទ លកាមិ អលំ សេនិយ
 ភិដ្ឋតេតំ មា មំ ឯតំ បុច្ឆិតិ អបិច តេ
 អហំ ព្យាកាវស្សមិ វង វេនិយ ឯតទ្វោ
 កោវត្តំ កាវេតិ បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កោសិលំ
 កាវេតិ បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កោចិត្តំ កាវេតិ
 បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ តវាតប្បិ កាវេតិ បរិបុណ្ណំ
 អព្វោកិណ្ណំ សោ កោវត្តំ កាវេតិ បរិបុណ្ណំ
 អព្វោកិណ្ណំ កោសិលំ កាវេតិ បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត ពុទ្ធកថាសុត្តន្ត ធីតាសំបុន្តលធម្មកសមាទោលេន្ត

មានបរិយោកដូចម្តេច ។ នៃសេនិយៈ ល្ហើយ ពាក្យខ្លះចូរលើកទុក
 អ្នកកុំសួរពាក្យខ្លះទៀតថាឥតឡើយ ។ សេនិយកាល បានប្រាថ្នា
 ជាកម្រិតពីរដងដំនី ។ ថេ ។ សេនិយកាល អ្នកសមាទានកុក្កុវត្ត កំ
 ប្រាថ្នាចូលព្រះរាជគ្រូកោត គម្រប់ ៣ ដងទៀតថា ចតិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បុណ្ណៈកាលិយបុត្រនេះ ជាអ្នកសមាទានគោវត្ត គេបានបំរើព្រា បានស-
 មាទានគោវត្តនោះ កសិកាលជាយូរអង្វែងមកហើយ គេមានគតិដូចម្តេច
 មានបរិយោកដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សេនិយៈ គាត់គន់ទប់ដំប្រាប់ដល់គ្រូ
 សោះ (បានជាពោលយោគ) ថា នៃសេនិយៈ ល្ហើយ ពាក្យខ្លះចូរ
 លើកទុក អ្នកកុំសួរពាក្យខ្លះទៀតថាឥតឡើយ តែថា ល្ហើយចុះ គាត់គ-
 ន់ដ៏ប្រាប់ដល់អ្នក ម្ចាស់សេនិយៈ បុគ្គលមួយនាក់ក្នុងលោកនេះចម្រើន
 គោវត្ត(១) ឲ្យបរិបូណ៌ វតមានចន្លោះ ចម្រើនគោសិល(២) ឲ្យបរិបូណ៌
 វតមានចន្លោះ ចម្រើនគោចិត្ត(៣) ឲ្យបរិបូណ៌ វតមានចន្លោះ ចម្រើនគរ-
 កប្ប(៤) ឲ្យបរិបូណ៌ វតមានចន្លោះ បុគ្គលនោះ លុះបានចម្រើនគោវត្ត ឲ្យ
 បរិបូណ៌ វតមានចន្លោះ បានចម្រើនគោសិល ឲ្យបរិបូណ៌ វតមានចន្លោះ
 ១ កង់យកនូវការត្រូវធ្វើដំណើរ ។ ២ ប្រព្រឹត្តិប្បមាយាទរបស់គោ ។ ៣ ចិន្តរបស់គោ
 ប្រតិទិនដែលគោលែងគិតយ៉ាងលាវ ។ ៤ ដុំធានីទុក្ខក្បាល្បៈ ច្រកគោសុខខ្សោយ
 ផ្សេង គោត្រូវបំរើជាដំឡើងស្តីក្រចៀកអ្នកដល់ភ្នំចម្រើន ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយ ចម្បីមចណ្ណសត

គោតិក្កំ ការវត្តា បរិបុណ្ណំ អព្វាកិណ្ណំ គវា គុប្បំ
 ការវត្តា បរិបុណ្ណំ អព្វាកិណ្ណំ កាយស្ស គេតា
 បរិបុណ្ណំ កុដ្ឋំ សហគ្យតំ ឧបបជ្ជតិ សុតេ ទោ
 បទស្ស ឯវំ ទិដ្ឋិ ហោតិ វេទិយាហំ សីលេន វា
 វត្តេន វា គមេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវេ
 វា ភវិស្សមិ ទេវញ្ញតេន វាតិ សាស្ស ហោតិ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិស្ស ទោ អហំ សេនិយ ទិដ្ឋិ
 កត្តំ អញ្ញតវំ កតិ វេទិមិ ទិវយំ វា តិវច្ឆានយោជិ
 វា វតិ ទោ សេនិយ សម្បជ្ជមាទំ គោវត្តំ កុដ្ឋំ
 សហគ្យតំ ឧបទេតិ វិបជ្ជមាទំ ទិវយន្តិ ។ ឯវំ
 វត្តេ បុណ្ណា កោលិយបុត្តា គោវត្តិកោ បរោជិ
 អស្សនិ បវត្តេសិ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយ ចម្បីមចណ្ណសត

បានបម្រើនគោតិក្កំ ឱ្យបរិបូណ៌ វត្តមានចន្លោះ បានបម្រើនគវាភព្វៈ ឱ្យ
 បរិបូណ៌ វត្តមានចន្លោះហើយ ដល់ទង្វាយករិកាយចម្បប់អំពីមរណៈ ក៏
 បានទៅកើតជាមួយនឹងគោតិក្កំឡាយ ប្រសិនបើចុណ្ណកោលិយបុត្រនោះ
 មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា កាក្កកញ្ច គង់នឹងបានជាទៅកាន់ ឬជាទៅកាលា
 មួយ ដោយសីលនេះផង ដោយវត្តនេះផង ដោយឧបនេះផង ដោយ
 ព្រហ្មចរិយនេះផងមិនខាន ទិដ្ឋិរបស់ចុណ្ណកោលិយបុត្រនោះ ឆ្មោះ
 ថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់សេនិយៈ គឺជាគតិកោលថា ចណ្ណគតិកំពីរ
 គតិកោមួយ គឺនរក ឬថាកំណើតនៃតិវច្ឆាន របស់ចុណ្ណកោលិយបានចិត្ត
 គាំងនៅក្នុងមិច្ឆាទិដ្ឋិកិក ម្ចាស់សេនិយៈ គោវត្តដែលចុណ្ណកោលបានបំពេញ
 ឱ្យបរិបូណ៌យ៉ាងនេះហើយ បើមិនកើតក្នុងនរក ក៏គង់ទៅកើតជាមួយនឹង
 គោតិក្កំឡាយមិនខានឡើយ ។ កាលបើព្រះនាងព្រះភារ ទ្រង់បាន
 ព្រះចន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ ចុណ្ណកោលិយបុត្រ ជាអ្នកសមាគមនគោវត្ត
 ក៏ទ្រហោយ សម្រក់ទឹកភ្នែក ។

គណបដ្ឋានស្នូល ក្នុងព្រះសង្ឃ រាជវង្សសាមញ្ញកសិ

(៨៧) អដទោ កកវា អនេលំ សេនិយំ

កុក្កុវត្តិកំ ឯតនេវេច ឯតំ ទោ តេ អហំ សេនិយ
 បាលត្ថំ អលំ សេនិយ តិដ្ឋិតេតំ មា មំ ឯតំ បុដ្ឋិតិ ។
 បាហំ កន្តេ ឯតំ វេនាមិ យំ មំ កកវា ឯវាហ
 អមិច មេ ឥទំ កន្តេ កោវត្តំ ធិយវត្តំ សមត្តំ សមាធិច្ន៌
 ឯវំ បសន្នោ អហំ កន្តេ កកវតិ បហោតិ កកវា តថា
 ធម្មំ នេសេតុ យថា អហាញោវមិ កោវត្តំ បដិហេយ្យំ
 អយញ្ច អនេលោ សេនិយោ កុក្កុវត្តិកោ តំ
 កុក្កុវត្តំ បដិហេយ្យតិ ។ តេនហិ បុណ្ណំ សុណាហិ
 សាទុកំ អនសិករោហិ កាសិស្សាមិតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
 ទោ បុណ្ណា កោលិយបុត្តោ កោវត្តិកោ កកវតោ
 បទុសេនាសិ ។

គណបដ្ឋានស្នូល ក្នុងព្រះសង្ឃ រាជវង្សសាមញ្ញកសិ

(៨៧) លំដាបំនាះ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនមានព្រះបន្ទូលនឹង

សេនិយអចេលអ្នកសមាទានកុក្កុវត្ត យ៉ាងនេះថា បាលសេនិយះ គថា-
 គត មិនបាន (បង់ប្រាប់) ឱ្យបោកខ្លះ ដល់អ្នកសោះ (បានជាពោល
 យាត់) ថា នៃសេនិយះ ល្ហើយពាក្យម៉្លះចូលើកទុក អ្នកកុំស្រពាត្រ
 ខ្លះនឹងគាត់ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនយំ
 ចំពោះព្យាករណ៍ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្បែងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានជាខ្ញុំព្រះអង្គយំ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបានបំពេញ
 បានសមាទានភាគនេះ អស់កាលយូរអង្វែងមកហើយ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ
 សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្បែងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គលះបង់ភាគនេះ
 នឹងសេនិយអចេលជាអ្នកសមាទានកុក្កុវត្តនេះ ឱ្យលះបង់កុក្កុវត្តនោះ
 ចេញបាន ។ បាលបុណ្ណះ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្តឱ្យប្រពៃចុះ គាត់គន្លងសម្បែងឥឡូវនេះ ។ បុណ្ណះកាលយបុត្រ
 អ្នកសមាទានភាគ តំទទួលព្រះពុទ្ធដីក នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
 ពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបិដកសាម

(៨៨) កកកា ឯតនេវេច ចត្តារិមាធិ បុណ្ណ
 កកខាតិ មយា សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទិណធិ
 កកមាធិ ចត្តារិ អត្ថំ បុណ្ណ កក្កំ កក្កំ កក្ការិចាតំ
 អត្ថំ បុណ្ណ កក្កំ សុក្កំ សុក្ការិចាតំ អត្ថំ បុណ្ណ
 កក្កំ កក្ការិសុក្កំ កក្ការិសុក្ការិចាតំ អត្ថំ បុណ្ណ
 កក្កំ អកក្ការិ អសុក្ការិ អកក្ការិអសុក្ការិចាតំ(១)
 កក្កុក្កុយាយ សវត្តតិ(២) ។ កកមញ្ញ បុណ្ណ កក្កំ
 កក្ការិ កក្ការិចាតំ ឥធម៌ បុណ្ណ ឯកប្រោ សព្វាបជ្ឈិ(៣)
 កាយសង្ខារំ អភិសង្ការេតិ សព្វាបជ្ឈិ វចិសង្ខារំ
 អភិសង្ការេតិ សព្វាបជ្ឈិ មនោសង្ខារំ អភិសង្ការេតិ
 សោ សព្វាបជ្ឈិ កាយសង្ខារំ អភិសង្ការិក្វា
 សព្វាបជ្ឈិ វចិសង្ខារំ អភិសង្ការិក្វា សព្វាបជ្ឈិ
 មនោសង្ខារំ អភិសង្ការិក្វា សព្វាបជ្ឈិ លោកំ ឧបបជ្ឈតិ

១ ឧ. ឥធម៌ កក្កុ យាយ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឥនិសប្បោ ឧ វិស្សតិ ។ ៣ ឧ. សព្វាបជ្ឈិ ។ ឧ. សព្វាបជ្ឈិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបិដកសាម

(៨៨) ព្រះមហាព្រះភាគ ច្រើនសម្តែងថា ខ្លួនបុណ្ណៈ កម្មទាំង
 ខ្លួន ៤ ប្រការនេះ គឺគឺ បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ គ្រាសំដីដោយ
 ប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ កម្មទាំង ៤ ប្រការ គឺដូចខ្លួន ខ្លួនបុណ្ណៈ កម្ម(១)
 ទៅ មានវិបាកទៅ(២) ១ ខ្លួនបុណ្ណៈ កម្មស(៣) មានវិបាកស(៤) ១
 ខ្លួនបុណ្ណៈ កម្មទៅនឹងកម្មស(៥) មានវិបាកទៅនឹងស(៦) ១ ខ្លួន
 បុណ្ណៈ កម្មទៅនឹងកម្មស(៧) មានវិបាកទៅនឹងស(៨) ១ កែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីការអស់ទៅនៃកម្ម ១ ១ ខ្លួនបុណ្ណៈ ឯកម្មទៅ មានវិបាកទៅ
 នោះ ដូចខ្លួន ខ្លួនបុណ្ណៈ ចុក្កលក្កម្មយ ភ្នំលោកនេះ ភាគ
 កែងខ្លួនកាយសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទ ភាគកែងខ្លួនវចិសង្ខារប្រកប
 ដោយព្យាបាទ ភាគកែងខ្លួនមនោសង្ខារប្រកបដោយព្យាបាទ ចុក្កល
 នោះ លុះបានភាគកែងខ្លួនកាយសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទ ភាគ
 កែងខ្លួនវចិសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទ ភាគកែងខ្លួនមនោសង្ខារប្រកប
 ដោយព្យាបាទហើយ គឺទៅកើតក្នុងលោក ដែលប្រកបដោយព្យាបាទ

១ បានដល់កុសលកម្មចំនួន ១១ ប្រការ ។ ២ គឺឱ្យទៅកើតក្នុងអាយុ ។ ៣ បាន
 ដល់កុសលកម្មចំនួន ១១ ប្រការ ។ ៤ គឺឱ្យកើតក្នុងវេសស្មិ ។ ៥ កម្មទៅនឹងសប្បញ្ញក
 ប្រជ្ឈិត ។ ៦ ឱ្យដល់សុខ្យាច្ចៈ ។ ៧ បានដល់លោកនាគកម្មដ៏សម្បូរដោយធម៌ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

អត្យាបជ្ឈេហិ ជស្សេហិ ដុដ្ឋោ សមាទោ អត្យាបជ្ឈិ
 វេទនំ វេទេតិ ឯកាន្តសុទំ សេយ្យថាមិ ទេវ
 សុភកិណ្ណា វេតិ ទោ បុណ្ណ ក្កតា ក្កតស្ស
 ឧបបត្តិ ហោតិ យំ កាហេតិ ភេទ ឧបបជ្ឈតិ
 ឧបបជ្ឈមេតំ ជស្សា ដុសន្តិ វិវេទ្យាហំ បុណ្ណ
 កម្មនាយាទា សត្តាតិ វនាមិ វេទំ វុទ្ធតិ បុណ្ណ
 កម្មំ សុត្តំ សុត្តវិទាតំ ។ កតមេត្យ បុណ្ណ
 កម្មំ កណ្ណសុត្តំ កណ្ណសុត្តវិទាតំ វេទ បុណ្ណ
 ឯកាទ្វា សត្យាបជ្ឈម្បិ អត្យាបជ្ឈម្បិ កាយសង្ខារំ
 អភិសង្ខារេតិ សត្យាបជ្ឈម្បិ អត្យាបជ្ឈម្បិ វចីសង្ខារំ
 អភិសង្ខារេតិ សត្យាបជ្ឈម្បិ អត្យាបជ្ឈម្បិ មនោ-
 សង្ខារំ អភិសង្ខារេតិ សោ សត្យាបជ្ឈម្បិ អត្យា-
 បជ្ឈម្បិ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារិក្ខា សត្យាបជ្ឈម្បិ
 អត្យាបជ្ឈម្បិ វចីសង្ខារំ អភិសង្ខារិក្ខា សត្យា-
 បជ្ឈម្បិ អត្យាបជ្ឈម្បិ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារិក្ខា
 សត្យាបជ្ឈម្បិ អត្យាបជ្ឈម្បិ លោកំ ឧបបជ្ឈតិ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

កាលវិសេសស្សៈចាំនិទ្យាយ មិនប្រកបដោយព្យាបាទ កាលត្រូវចំហើយ វេទន
 ទទួលខ្លួនវេទនា ដែលមិនប្រកបដោយព្យាបាទ មានវិសេសចក្កសុទ្ធមួយ
 យ៉ាង ដូចវេទនាចាំនិទ្យាយ វេទនាដ៏មានឈ្មោះសុភកិណ្ណៈ ខ្លួនបុណ្ណៈ
 កំណើតនៃសត្វ វេទនាដ៏កត់កិក្ខតកម្មដូច្នោះឯង បុគ្គលធ្វើកម្មណា តែង
 ទៅកើតដោយសំណាចកម្មនោះ វេស្សៈចាំនិទ្យាយ តែងកាលត្រូវបុគ្គល
 ដែលកើតឡើងចំហើយនោះ ខ្លួនបុណ្ណៈ យ៉ាងនេះឯង បានជាគាត់គ
 រោលថា សត្វចាំនិទ្យាយមានកម្មជាមតិក ខ្លួនបុណ្ណៈ នេះហៅថាកម្ម-ស
 មានវិបាក-ស ។ ខ្លួនបុណ្ណៈ កម្មទៅនឹងកម្ម-ស មានវិបាកទៅនឹងស
 កើដូចម្តេច ខ្លួនបុណ្ណៈ បុគ្គលត្រូវកម្មយុគ្ខិវលាកនេះ ភាគតែងខ្លួនកាយ-
 សង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទៗ មិនប្រកបដោយព្យាបាទៗ ភាគតែង
 ខ្លួនចិត្តសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទៗ មិនប្រកបដោយព្យាបាទៗ ភាគ
 តែងខ្លួនមនោសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទៗ មិនប្រកបដោយព្យាបាទៗ
 បុគ្គលនោះ សុទ្ធជានភាគតែង ខ្លួនកាយសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទៗ
 មិនប្រកបដោយព្យាបាទៗ បានភាគតែង ខ្លួនចិត្តសង្ខារ ប្រកបដោយ
 ព្យាបាទៗ មិនប្រកបដោយព្យាបាទៗ បានភាគតែង ខ្លួនមនោសង្ខារ
 ប្រកបដោយព្យាបាទៗ មិនប្រកបដោយព្យាបាទៗចំហើយ តែងទៅកើត
 ក្នុងវិលាក ដែលប្រកបដោយព្យាបាទៗ មិនប្រកបដោយព្យាបាទៗ

ហេតុផលវិញ្ញាណ កុដ្ឋបាវិស្សន្ត ចត្តវិ កម្មវិ

តមេធំ សត្យបដ្ឋម្យី អត្យបដ្ឋម្យី លោកំ ឧបមធំ
 សមាធំ សត្យបដ្ឋមិ អត្យបដ្ឋមិ ដស្សា ដុសន្តិ
 សោ សត្យបដ្ឋមិ អត្យបដ្ឋមិ ដស្សហិ
 ដុដ្ឋា សមាទោ សត្យបដ្ឋម្យី អត្យបដ្ឋម្យី វេទធំ
 វេទេតិ វេកេតិ វេកេតិ សុទុក្ខំ សេយ្យជាមិ មទុស្សា
 ឯកេត្តេ ច ទេវ ឯកេត្តេ ច វិទិតាតិកា វតិ ទោ
 បុណ្ណ ក្វតា ក្វតស្ស ឧបមធំ ហោតិ យំ ករោតិ
 ភេទ ឧបមធំ ឧបមធំ ដស្សា ដុសន្តិ
 ឯវស្សា បុណ្ណ កម្មនាយាយា សត្តាតិ វនាមិ វនំ
 វុត្តិ បុណ្ណ កម្មំ កត្តាសុត្តំ កត្តាសុត្តំវិចា-
 កំ ។ កតមក្ខ បុណ្ណ កម្មំ អកត្តំ អសុត្តំ
 អកត្តាអសុត្តំវិចា កម្មុក្កាយាយ សុវត្តិ តត្រ
 បុណ្ណ យមិធំ កម្មំ កត្តំ កត្តាវិចា កត្តា
 បហានាយ យា ទេតនា យមិធំ កម្មំ សុត្តំ
 សុត្តំវិចា កត្តា បហានាយ យា ទេតនា
 យមិធំ កម្មំ កត្តាសុត្តំ កត្តាសុត្តំវិចា កត្តា
 បហានាយ យា ទេតនា វនំ វុត្តិ បុណ្ណ កម្មំ

ហេតុផលវិញ្ញាណ កុដ្ឋបាវិស្សន្ត កម្ម ៤ យ៉ា

ដស្សៈចំនិទ្យាយ ប្រកចដោយព្យាបាទៈ មិនប្រកចដោយព្យាបាទៈ
 តែនិពាស្ត្របុគ្គល ដែលនៅកើតកុសិលា ប្រកចដោយព្យាបាទៈ មិន
 ប្រកចដោយព្យាបាទៈនោះឯង បុគ្គលនោះ កាលដែលដស្សៈចំនិទ្យាយ
 ប្រកចដោយព្យាបាទៈ មិនប្រកចដោយព្យាបាទៈ កាលត្រូវហើយ
 វេទនិទ្ធានុវិវេទនា ដែលប្រកចដោយព្យាបាទៈ មិនប្រកចដោយព្យា-
 បាទៈ មានសុខនិទ្ធានុវិវេទនា ដូចជាមទុស្សាវិនិទ្ធានុវិវេទនា
 កាលវិនិទ្ធានុវិវេទនា វិទិតាតិកៈ វិនិទ្ធានុវិវេទនា ម្ចាស់បុណ្ណៈ កំលើកវិស
 សក្ខ វេទនិកេតិកំកុកកម្មដ្ឋេនឯង បុគ្គលធ្វើកម្មណា តែនិព្វេតិកោដោយ
 អំណាចកម្មនោះ ដស្សៈចំនិទ្យាយ តែនិពាស្ត្របុគ្គល ដែលនៅកើតឡើង
 ហើយនោះឯង ម្ចាស់បុណ្ណៈ យ៉ាវិទេនឯង បានជាគោរពការលថ សក្ខ
 ចំនិទ្ធានុវិវេទនា ម្ចាស់បុណ្ណៈ នេះហៅថាកម្មនៅនិទិត្យុស មាន
 វិបាកនៅនិទិត្យុស ។ ម្ចាស់បុណ្ណៈ កម្មមិននៅមិនស មានវិបាកមិននៅមិនស
 វេទនិទ្ធានុវិវេទនា កើតដូចម្តេច ម្ចាស់បុណ្ណៈ មន្ត្រៈចក្ខុវិស្វកម្ម
 សម្រាប់លះបង់កម្មនៅមានផលនៅ មន្ត្រៈចក្ខុវិស្វកម្ម ដែលសម្រាប់លះបង់កម្ម
 សម្រាប់លះបង់កម្មនៅ មិនសមានវិបាក
 នៅនិទិត្យុស ម្ចាស់បុណ្ណៈ ចល្ហាកម្មចំនិទ្ធានុវិវេទនា កម្មនេះ ហៅថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចម្ពីរសង្ការ

អកក្កោ អសុក្កំ អកក្កោ អសុក្កំ វិចារំ កក្កុយាយ
សវត្ថុតិ ។ ឥតាធិ ទោ បុណ្ណ ចត្តារិ កក្កាធិ
មយា សយំ អកិញ្ញា សច្ចិកាត្វា ចរេធិតាធិតិ ។

(៨៧) ឃី វុត្តេ បុណ្ណោ កោលិយបុត្តោ កោវត្តិកោ
ភកវន្តំ ឯតទរោច អកិក្កន្តំ កន្តេ អកិក្កន្តំ សេយ្យជាមិ
កន្តេ ធិក្កន្តិកំ វា ឧក្កន្តេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ
ម្ពុទ្ធស្ស វា មត្តំ អាចិក្កេយ្យ អទុការេ វា ភេលប្ប-
ដោតំ ធាវេយ្យ កក្កុមន្តោ រុទាធិ ធឧក្កន្តិកិ ឃីវេវ
កោតា កោតមេធន អនេតមរិយាយេធន ចខ្មោ បកា-
សិភោ ឯសាហំ កន្តេ ភកវន្តំ សវណំ កក្កាមិ ធម្មត្វា
កិក្កុសធុត្វា ឧទាសតំ មំ ភកវ ធាវេតុ អជ្ជតក្កេ
ចាលុបេតំ សវណាធុត្តិ ។ អចេលោ បធា(១) សេធិ-
យោ កក្កុវត្តិកោ ភកវន្តំ ឯតទរោច អកិក្កន្តំ កន្តេ

១ ធមសតោ កន្តិ ឧ ទំស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចម្ពីរសង្ការ

កម្មមិនេវាមិនស មាធិបាកមិនេវាមិនស ប្រព្រឹត្តេវា ដើម្បីកសំចៅន
កម្ម ។ ម្ចាស់បុណ្ណៈ កម្មទាំងឡាយ ៤ នេះឯង ដែលគេថាគត បានធ្វើ
ឱ្យដាក់ច្បាប់ គ្រាស់ដឹងដោយចក្ខុទ្ធនឯង ។

(៨៧) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានព្រះវាចាយ៉ាងនេះ
ហើយ ទើបបុណ្ណាកាលិយបុត្រ ជាអ្នកសមាទាននូវភោគ ក៏ក្រាប
ទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគង្គិដ៏ចម្រើន ពិរេកណាស់
បពិត្រព្រះគង្គិដ៏ចម្រើន ពិរេកណាស់ បពិត្រព្រះគង្គិដ៏ចម្រើន ធម៌ដែល
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនប្រកាសហើយ ដោយអនេកចរិយាយ យ៉ាងនេះឯង
(ភ្នំច្បាប់ណាស់) ដូចជាបុគ្គលម្នាក់ម្នាក់ដែលក្រប់ ឬក៏ ដូចជាបុគ្គល
បើកចក្ខុញរបស់ដែលកំបាំង កុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកគ្រឿងទិស
កុំនោះសាគ ដូចគេប្រាប់ប្រទេសទិសទីក ឱ្យមនុស្សដែលមានភ្នែក
ភ្នំ មើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន បពិត្រព្រះគង្គិដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះគង្គិ
នេះ សូមដល់ ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគផង ខ្ញុំព្រះធម៌ផង ខ្ញុំព្រះកិក្កុសធិ
ផង ជាទីកំរិតកំរើក សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំខ្ញុំព្រះគង្គិជា
ឧបាសក ដល់ខ្ញុំសវណាធម៌ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមកំរិតកំរើកនេះ
ទៅ ។ ឯសេនិយអចល ជាអ្នកសមាទានក្បាល ក៏ក្រាបចង្អុលព្រះ
មានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគង្គិដ៏ចម្រើន ពិរេកណាស់ បពិត្រ

ឧបាសម្ពុទ្ធ ពុទ្ធការិយស្មត្រ ចារិកស ៤

អភិក្កន្តំ កន្តេ សេយ្យជាមិ កន្តេ ធិក្កន្តិកំ វា
 ឧក្កន្តិយ្យ បដិធិន្តំ វា វិវេយ្យ ឧទ្ធក្កស្ស វា មក្ក
 អាចិក្កេយ្យ អន្តការេ វា តេលឃ្មដ្ឋោតំ ធារេយ្យ
 ឧក្កុមន្តោ រូបាធិ ធិក្កន្តិកិ វិវេយ្យ កោតា កោតេមេធន
 អនេកាបរិយាយេន ធាន្តា បកាសិភា វសាហំ
 កន្តេ កកវន្តំ សរណំ កត្តាមិ ធម្មត្ថុ កិក្កុសធម្មត្ថុ
 លកេយ្យហំ កន្តេ កកវតោ សន្តិកោ បទ្ធជំ
 លកេយ្យំ ឧបសម្មន្តិ ។ យោ ទោ សេនិយ
 អញ្ញតិក្កិយបុត្តោ ឥមស្មី ធម្មវិធមេ អាណត្តិកិ បទ្ធជំ
 អាណត្តិកិ ឧបសម្មន្តិ សោ ធានាហេ មាសេ បរិវិសតិ
 ចក្កន្តំ មាសាធំ អច្ចយេន អាទ្ធិចិត្តា កិក្កុ បទ្ធាដេន្តិ
 ឧបសម្មន្តិ កិក្កុភារិយ អបិច មេត្ត បុគ្គលវេ-
 មត្តតា វិធិតាតិ ។

(៧០) ស.១ ទោ កន្តេ^(១) អញ្ញតិក្កិយបុត្តោ ឥមស្មី
 ធម្មវិធមេ អាណត្តិកិ បទ្ធជំ អាណត្តិកិ ឧបសម្មន្តិ

១ ឧ. ម. ស.១ ៧៩ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ ពុទ្ធការិយស្មត្រ ចារិកស ៤

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តិរិះរិះរាស់ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះគា-
 តអង្គចម្រើនទ្រង់ច្រកាស ដោយអនេកបរិយាយនេះឯង (ត្រិច្យាសំណាស់)
 ដូចជាបុគ្គលផ្ទះរបស់ដែលដាច់ ឬដូចជាបុគ្គលបើកចក្ខុញ្ញាតរបស់ដែលកំ-
 បាំង ពុំបាន ដូចជាគ្រាប់ផ្លែដែលអ្នកកង្កែងចិញ្ចឹម ពុំបានសោត ដូចគេ
 ព្រោលប្រេចបក្កិច្ចិកិ ឱ្យមនុស្សមានក្រែកភ្នំ មើលឃើញខ្លាចខ្លាតិ-
 ខ្យាយបាន ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមដល់ខ្ញុំព្រះមានព្រះ
 ភាគផង ខ្ញុំព្រះធម៌ផង ខ្ញុំព្រះសង្ឃផង ជាចំរើនចំលើក ខ្ញុំព្រះអង្គធម៌
 បានទ្រង់ចក្កន្តិកិធិឧបសម្មតា ក្នុងសម្ភារៈព្រះមានព្រះភាគ ។ ម្ចាស់
 សេនិយៈ បុគ្គលណាមួយ ធ្លាប់ជាអន្តរិយ ហើយប្រាថ្នាចក្កន្តិ ប្រាថ្នា
 ឧបសម្មតា ក្នុងធម៌និយនេះ បុគ្គលនោះ លុះតែនៅចរិតសកសំ ៤ ខែ
 លុះកាលកន្លងទៅអស់ ៤ ខែហើយ ទើបកិក្កុចិញ្ចឹម ដែលបានចក្ក
 ខ្លះខ្លះ ក៏ឱ្យចក្កន្តិកិធិឧបសម្មតាជាភិក្កុភារិយ មួយវិញទៀត ការ
 ផ្សេងនៃបុគ្គលក្នុងទីនេះ^(១) កថាគតបានដឹងច្បាស់ហើយ ។

(៧០) ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចេបុគ្គលទាំងខ្យាយ ធ្លាប់ជាអន្ត-
 រិយ ប្រាថ្នាចក្កន្តិ ប្រាថ្នាឧបសម្មតា ក្នុងធម៌និយនេះ ហើយ

១ បុគ្គលផ្សេងគ្នា ដ៏ផ្សេងគ្នា បុគ្គលនេះចុះតែបរិស បុគ្គលនេះមិនចុះតែបរិស ។
 កន្តិកា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសក

អញ្ញាភោ ខាសេ បរិសន្តិ ធម្មន្តំ មាសាធំ អន្តរយេន
 អារន្តិចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចវេន្តិ ឧបសម្មានេន្តិ ភិក្ខុកា-
 ភាយ អហំ ធម្មារិ វស្សាធំ បរិសិស្សាមិ ធម្មន្តំ វស្សាធំ
 អន្តរយេន អារន្តិចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ចវេន្តិ ឧបសម្មានេន្តិ
 ភិក្ខុកាភយាតិ ។ អលត្ថ ទោ អចេលោ សេនិយោ
 កុក្កុវត្តិកោ ភកវតោ សន្តិកោ បព្វន្តំ អលត្ថ ឧប-
 សម្មានំ ។ អច្ឆរេសម្មាញ្ញោ ទោ បធាយស្មា សេនិយោ
 ឯកោ វុបកដោ អប្បមត្តោ អភាមិ បហិតត្តោ
 វិហារញ្ញោ ធមិវស្សេវ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ
 អការស្មា អនការិយំ បព្វន្តនិ តនន្តុវ ព្រហ្មចរិយ-
 បរិយោសាធំ និរុទ្ធេវ ធម្មេ សយំ អកិញ្ញា សន្តិកត្តា
 ឧបសម្មាន្តំ វិហាសិ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ កាវណិយំ ធាបរំ ឥត្តនាយាតិ អន្តញ្ញាសិ ។
 អញ្ញាភោ ចេ(១) ទោ បធាយស្មា សេនិយោ អរហតំ
 អហោសីតិ ។

កុក្កុវត្តិសុត្តន្តិ សុត្តន្តិ(២) និទ្ទិធំ ។

១ ឧ. បសុត្តេ និទ្ទិ ។ ២ ឧ. វ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

នៅចិត្តសកសំ ៤ ខែ លុះកាលកន្លងរោសំ ៤ ខែ ហើយ ភិក្ខុពានិទ្ធាយ
 ដែលមានចិត្តខ្លះខ្លាំង ក៏ឱ្យបញ្ជូន ឱ្យឧសម្បតាជាភិក្ខុភារៈបាន ឱ្យព្រះអង្គ
 និរតិទៅចិត្តស អស់ ៤ វស្សាភិក្ខុ លុះកាលកន្លងរោសំ ៤ វស្សា
 ហើយ ភិក្ខុពានិទ្ធាយ ដែលមានចិត្តខ្លះខ្លាំង ក៏ឱ្យបញ្ជូននិរតិឧបសម្បតាជា
 ភិក្ខុភារៈ ។ ឯសេនិយោអចេល អ្នកសមាទានន្តវក្កុវត្ត ក៏បាននាំបញ្ជូន
 និរតិឧបសម្បតា ក្នុងសម្លាប់ព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះសេនិយោភិក្ខុមានអាយុ
 បានឧបសម្បតាមិនយូរឡើយ ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាបុគ្គល
 មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងជុំកក្កុវត្តិកេលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ
 កាន់ព្រះនិព្វាន កុលបុត្រពានិទ្ធាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយ
 គ្រឿងគ្រូ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់កន្តក្ករធម៌ណា មិនយូរឡើយ ក៏បាន
 គ្រាន់ជីវិត ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ឱ្យកន្តក្ករធម៌នោះ ដែលមានព្រហ្មចរិយៈជាទី
 ចំផុត ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ សម្រេចសម្រាន្តដោយឥរិយាបថ
 ពានិ ៤ ជីវិតច្បាប់ជា ជាតិរបស់អញ្ញាភោហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌កត្តាអញ
 បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោធស្សសកិច្ចកត្តាអញបានធ្វើចេញហើយ កិច្ច
 ដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោធស្សសកិច្ចនេះ មិនមានឡើយ ។ បណ្ណាពួកព្រះ
 អរហត្ថ សេនិយោភិក្ខុមានអាយុ បានជាព្រះអរហត្តមួយអង្គដែរ ។

ចំ កុក្កុវត្តិសុត្តន្តិ ទី ១ ។

អង្គីមី អកយរាជកុមារស្តុតិ

(៧០) ឯវង្ស សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 រាជក្តហោ វិហាតិ វេទុវរោ កឡន្តកិវិហេ ។ អដ-
 ទោ អកយោ រាជកុមារោ យេន ធិត្តន្ទោ ធាដបុត្តោ
 តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ធិត្តន្តំ ធាដបុត្តំ អភិវា-
 នេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីធិ ។

(៧២) ឯកមន្តំ ធិសីធិ ទោ អកយំ រាជកុមារំ
 ធិត្តន្ទោ ធាដបុត្តោ ឯកមន្តំ ឯហិ ត្វំ រាជកុមារ
 សមណស្ស តោតមស្ស វាធិ អាហេមេហិ ឯវំ តេ
 កល្យាណោ កិត្តិសន្ទោ អន្តក្កដិស្សតិ(*) អកយេន
 រាជកុមារេន សមណស្ស តោតមស្ស ឯវំមហិដ្ឋិតស្ស
 ឯវំមហាទុកាវស្ស វាធា អាហេមេតោតិ ។ យថាតាថ
 មធាហំ កន្តេ សមណស្ស តោតមស្ស ឯវំមហិដ្ឋិ-
 តស្ស ឯវំមហាទុកាវស្ស វាធិ អាហេមេស្សតិមិ ។
 ឯហិ ត្វំ រាជកុមារ យេន សមណោ តោតមោ តេ-
 ទុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា សមណំ តោតមំ ឯវំ វេនេហិ

* ឧ. អន្តក្កដិ ។ ម. អន្តក្កដិ ។

អកយរាជកុមារស្តុតិ ទី ៨

(៧១) ធិប្រាស្តាបំមយំនិរេន ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់នឹងនៅក្នុងវិទ្យុវិទ្យុន ជាពលន្តកនិក្ខេស្តាន ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។
 គ្រានោះ អកយរាជកុមារ(*) ចូលទៅកេន្តន្តនាដបុត្រ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយចង្កឹមនិគ្គន្តនាដបុត្រ ច្រអូសយំទៅក្នុងទីសមគួរ ។

(៧២) និគ្គន្តនាដបុត្រ បាននិយាយ នឹងអកយរាជកុមារ ដែល
 អន្តយំទៅក្នុងទីសមគួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់ចូលមក ចូរទ្រង់
 លើកឡើងខ្ញុំវាចៈ និលើកវាចៈ ចំពោះព្រះសមណៈភាគម ទ្រង់នឹងមាន
 កិត្តិស្តុជីវិតនេះល្អខ្លះទៅ យ៉ាងនេះថា អកយរាជកុមារ ហិរលើក
 វាចៈខ្លះសមណៈភាគម ដែលមានប្តូរច្រើនយ៉ាងនេះ មានភាគុភាព
 ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ អកយរាជកុមារ សួរថា ចង់គ្រូណាកន្តំចម្រើន ខ្ញុំនឹង
 លើកវាចៈ ខ្លះសមណៈភាគម ដែលមានប្តូរច្រើនយ៉ាងនេះ មាន
 ភាគុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូចម្តេច ។ និគ្គន្តនាដបុត្រ ឆ្លើយថា
 ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់ចូលមក ចូរទ្រង់ទៅក្រសែសមណៈភាគម លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ចូរពោលយ៉ាងនេះ នឹងព្រះសមណៈភាគមថា ចង់គ្រូ

* ជាព្រះរាជមាស រាជព្រះបរិវារ ។ អន្តកថា ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចន្ទវិញ្ញាណសូត្រ ចម្បីចបណ្ណសក

កាសេយ្យ ធុ ទោ កន្ត ភយាតោ តំ វាចំ យា សា វាចា
 បវេសំ អប្បិយា អមធានាតិ សទេ បទ គេ(១) សមណោ
 តោតោ ឯវំ បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាការេតិ កាសេយ្យ
 វជកុមារ ភយាតោ តំ វាចំ យា សា វាចា បវេសំ
 អប្បិយា អមធានាតិ ភមេធំ ភំ ឯវំ វទេយ្យសិ អថ
 កំត្វាហិ តេ កន្ត បុព្វដ្ឋានេន ធានាការណំ បុព្វដ្ឋានេមិ
 ហិ តំ វាចំ កាសេយ្យ យា សា វាចា បវេសំ អប្បិយា
 អមធានាតិ សទេ បទ គេ សមណោ តោតោ
 ឯវំ បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាការេតិ វ វជកុមារ ភយាតោ
 តំ វាចំ កាសេយ្យ យា សា វាចា បវេសំ អប្បិយា
 អមធានាតិ ភមេធំ ភំ ឯវំ វទេយ្យសិ អថ កំត្វាហិ
 តេ កន្ត ទេវទត្តោ ព្យាការោ អាចាយិកោ ទេវទត្តោ
 ទេវយិកោ ទេវទត្តោ កម្មប្បដ្ឋោ ទេវទត្តោ អតេកិញ្ញោ

១ ខ. សទេ គេ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចន្ទវិញ្ញាណសូត្រ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វាចាណា មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់
 ផនតាំងឡាយដទៃ ព្រះភយាតោ ភយិរោលវាចាទានេវេវ ប្រសិនបើ
 ទ្រង់ស្មារយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសមណោភម ទិវិដេវស្រាយយ៉ាងនេះថា
 ម្នាលវជកុមារ វាចាណា មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ផន
 តាំងឡាយដទៃ ភយាតោ ភយិរោលវាចាទានេវេវ ទ្រង់ភយិរោលទិវិ
 ព្រះសមណោភម យ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ
 កំពើរបស់ព្រះអង្គ ផ្សេងពីអំពីបុព្វដ្ឋាន ព្រោះថា វាចាណា មិនជាទីស្រ-
 ឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ផនតាំងឡាយដទៃ បុព្វដ្ឋាន កំពោល
 ត្រូវវាចាទានេវេវ ប្រសិនបើទ្រង់ស្មារយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសមណោភម
 គង់ទិវិដេវស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលវជកុមារ វាចាណា មិនជាទីស្រ-
 ឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ផនតាំងឡាយដទៃ ភយាតោ មិនរោល
 ត្រូវវាចាទានេវេវ ទ្រង់ភយិរោលទិវិសមណោភមនោះ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ ហេតុអ្វី បានជាព្រះអង្គទ្រង់ព្យាករ
 ទេវទត្តថា ទេវទត្តកើតក្នុងអបាយ ទេវទត្តកើតក្នុងនរក ទេវទត្តប្រើគេនៅ
 អស់ ១ ភយិ ទេវទត្ត (បើទុកជាពាន់ខែព្រះពុទ្ធ) ក៏មិនអាចជួយកែបាន

របបដីក្នុងស្រុក អរយកដីក្រសួង ទេវតាភោគីក្រសួង

នៃវេនត្តាភិ តាយ ច ប ឧ តេ វា បាយ នៃវេនត្តា កុម្មិ តោ
អាយាសិ អនត្តមនោភិ ។ ឆមំ ទោ តេ រាជកុមារ
សមណោ ភោគមោ ទុកតោ កោដិកំ បញ្ញំ បុដ្ឋោ
សមាថោ នៃ សក្ខិតិ ឧត្តិលីតុំ នៃ សក្ខិតិ ឧត្តិលីតុំ
សេយ្យជាមិ ធាម បុរិសស្ស អយសិឥដ្ឋដកំ(១)
កាល្ឌា វិលត្តំ សោ នៃ សក្កិណោយ្យ ឧត្តិលីតុំ នៃ
សក្កិណោយ្យ ឧត្តិលីតុំ ឃីរមេវ ទោ តេ រាជកុមារ
សមណោ ភោគមោ ឆមំ ទុកតោ កោដិកំ បញ្ញំ
បុដ្ឋោ សមាថោ នៃ សក្ខិតិ ឧត្តិលីតុំ នៃ
សក្ខិតិ ឧត្តិលីតុដ្ឋំ ។ ឃីរំ កន្ថតិ ទោ អកយោ
រាជកុមារោ វិក្កន្តស្ស ធាដបុត្តស្ស បដិស្សត្វា
ឧដ្ឋាយាសិថា វិក្កន្តំ ធាដបុត្តំ អភិវាទេត្វា បនក្ខិណំ
កត្វា យេន កតវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
កតវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ វិសិដិ ។ ឯកមន្តំ
វិសិដ្ឋស្ស ទោ អកយស្ស រាជកុមារស្ស សុរិយំ
ឱលោកេត្វា ឯតនយោសិ អកាលោ ទោ អដ្ឋ
កតវតោ វាដំ អាហេបេតុំ ស្សេនាបាហំ សកោ
និវេសនេ កតវតោ វាដំ អាហេបេស្សមីតិ ។

១. ឧ. អយាសិឡាដិកំ ។

របបដីក្នុង សកយកដីក្រសួង ប្រសូប្រកចដោយចំណុះតំណែង

ហើយទៅទ្រង់ ក៏ទិដ្ឋភាពអន់ចិត្ត ព្រោះវាបាចសព្វព្រះគន្លឹះនោះ ។ ម្ចាស់
រាជកុមារ កាលច្រើនស្ទុះឡើងបញ្ញា ប្រកបដោយចំណុះតំណែងនេះ
ហើយ ព្រះសមណគោម ក៏មិនអាចនិរលេចចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញ
បានឡើយ ដូចជាគ្រូបាច់ដៃ លាក់នៅក្នុងចំណីក្រៃបុរស បុរសនោះ
មិនអាចលេចចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញបាន យ៉ាងណា ម្ចាស់រាជកុមារ
កាលច្រើនស្ទុះឡើងបញ្ញា ប្រកបដោយចំណុះតំណែងនេះហើយ ព្រះ
សមណគោម ក៏មិនអាចលេចចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញបាន យ៉ាងនោះ
ឯង ។ អកយរាជកុមារ ទទួលស្តាប់ពាក្យវិក្កន្តនាដបុត្រ ដោយពាក្យថា
កុណារលាកម្ចាស់ ហើយក្រោកអំពីទីអង្គុយ ក្រាបថ្វាយចង្ហំវិក្កន្តនា-
ដបុត្ត ធ្វើប្រទេស្យណ ហើយចូលសំដៅទៅព្រះមានព្រះភាគ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្ហំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដី
សមត្ថ ។ អកយរាជកុមារ លុះអង្គុយក្នុងទីសមត្ថហើយ ក៏ក្រាបច្បែក
មើលព្រះភាគិធយ ទានសច្ច័ត្តិព្រះ យ៉ាងនេះថា ថ្ងៃនេះ ជាកាលមិន
សមរួរ ដើម្បីរលឹកវះចំពោះព្រះមានព្រះភាគឡើយ គាតាអញ ទំនិ
រលឹកវះចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងលំដាប់សង្ខម ក្នុងថ្ងៃស្អែកវិញ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

កកវន្តំ ឯតនិវោទ អធិវាសេតុ មេ កន្ត កកវា
 ស្វាគយាយ អត្តចតុត្តា កត្តន្តិ ។ អធិវាសេសិ កកវា
 តុណ្ណិកាវេទ ។ អដទោ អកយោ រាជកុមារោ កកវតោ
 អធិវាសនំ វិនិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា កកវន្តំ អធិវានេត្តា
 បទក្កិណំ កក្កា បញ្ញាមិ ។ អដទោ កកវា
 តស្ស វត្តិយា អទ្ធកយេន បុព្វប្បសមយំ ធិវាសេត្តា
 បត្តនិវាសនាយ យេន អកយស្ស រាជកុមារស្ស
 ធិវាសនំ តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា បញ្ញត្តោ អាសនេ
 ធិសីទិ ។ អដទោ អកយោ រាជកុមារោ កកវន្តំ
 បណីតេន ទាននិយេន រោជនិយេន សហត្តា
 សន្តប្បសិ សម្បវាសិ ។ អដទោ អកយោ
 រាជកុមារោ កកវន្តំ កុត្តារិ ឧធិតបត្តនាណិ អញ្ញត្តវ
 នីតំ អាសនំ កហេត្តា ឯតនន្តំ ធិសីទិ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ឯអយរាជកុមារ កំក្រាចទ្ធលព្រះមានព្រះភាគដូរដូរថា ចតិព្រះអង្គដី
 ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ មានកិក្ខុជាតម្រប់ ៤ នឹងព្រះអង្គទៅទទួល
 កត្តាចសន្តំ ក្នុងវិថូស្តក ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ដោយ
 កុណ្ណិកាព ។ លំដាប់នោះ អយរាជកុមារ ដឹងឲ្យសំ ឲ្យការទទួល
 និមន្តន៍ ចេសព្រះមានព្រះភាគហើយ កំក្រាគអធិវាសន្តិយ ក្រាចថ្វាយ
 បន្តិព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណវៀសចេញទៅ ។ ត្រាភាសាត្រី
 កន្លងទៅហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្សន៍ ប្រដាប់បាត្រនីតិវិ ក្នុង
 បុព្វប្បសមីយ ទ្រង់យោនសំដៅទៅកាន់លំដៅ នៃអយរាជកុមារ លុះ
 ទ្រង់ព្យាដំណើរទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើតាសន៍ដល់គ្រាលថ្វាយ ។
 លំដាប់នោះ អយរាជកុមារ បានអភ័យសន្តិទានិយោកាជិយាហារនី
 ឆ្ងាញ់ពិសា ដោយវដ្ឋខ្លួនឯង ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគសោយឲ្យវត្តកស្តុច-
 ស្តល់ ។ ត្រាពោះ អយរាជកុមារ ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សោយស្រេច លែងលូកព្រះចាស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏កាន់យកឲ្យ
 តាសន៍ចាបមួយ អង្គុយក្នុងទីសមន្តរ ។

អប្បធិប្បត្តិ អាយាតិកុមារសុត្តន្ត អប្បធិប្បត្តិ

(៧៣) ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ អកយោ
 រាជកុមារោ កកវន្តំ ឯតនោច កាសេយ្យ ទុ ទោ
 កន្ត តជាតនោ តំ វាចំ យា សា វាចា ចរេសំ
 អប្បិយា អមធាចាតិ ។ ឧ ទ្វេត្ត(១) រាជកុមារ
 ឯកំសេចាតិ ។ ឯតុ កន្ត អនស្សំ ឯត្តន្ទាតិ ។
 កំ បទ ភ្នំ រាជកុមារ ឯវំ វនេសីតិ(២) ។ ឯតុ
 កន្ត អនស្សំ ឯត្តន្ទាតិ ឥតាហំ កន្ត យេន ឯត្តន្ទា
 ចាដបុត្តា តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិក្វា ឯត្តន្តំ ចាដបុត្តំ
 អគិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ ទោ
 តំ កន្ត ឯត្តន្ទា ចាដបុត្តា ឯតនោច ឯហិ ភ្នំ រាជ-
 កុមារ សមណស្ស តោតទស្ស វាជំ អាហេថេហិ ឯវំ
 តេ កល្យាណោ កិក្ខុនេន្ទោ អន្តក្ខន្ធិស្សតិ អកយេន
 រាជកុមារេន សមណស្ស តោតទស្ស ឯវំ ឯវំ ភ្នំ កស្ស
 ឯវំ ឯហា ទុក្ខវស្ស វាទោ អាហេថេតាតិ ឯវំ វុត្ត

១. ឧ. ១. ៣២ ។ ២. ឧ. ឥនិស្សោ ៦ ទិស្សតិ ។

អប្បធិប្បត្តិ អាយាតិកុមារសុត្តន្ត ប្រសូពោសកំវិវាទានិធិនិទានិកាបិដក

(៧៤) អកយរាជកុមារ លុះក្រឹយក្នុងទិសមគ្គុហើយ បានក្រាប
 ចូលព្រះទោនព្រះភាគ ដូច្នោះថា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វាចាណាមំន
 ជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយផ្សេង ព្រះគឺជាអក
 គប្បិពោលវាចាខាងដេច្នោះ ។ ព្រះអង្គ គ្រាស់ថា ខ្ញាលរាជកុមារ
 ការវេទស្រាយក្នុងបញ្ហានេះ មិនតម្រូវចំណែកទេ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ថេការវេទស្រាយក្នុងបញ្ហានេះ មិនតម្រូវចំណែកហើយ
 ឯគ្រូទាំងឡាយ មុនជាវិនាសមិនខាន ។ ខ្ញាលរាជកុមារ ហេតុដូច-
 ម្ដេច បានជាអ្នកកាលយ៉ាងនេះ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថេការវេទ
 ស្រាយក្នុងបញ្ហានេះ មិនតម្រូវចំណែកហើយ ពួកឯគ្រូ មុនជាមិន
 វិនាសវាខាន ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមកក្នុងទីនេះ ព្រោះខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ បានចូលទៅកេឱក្ខន្ធនាដបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំ
 ឱក្ខន្ធនាដបុត្ត ហើយក្រឹយក្នុងទិសមគ្គុ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនលុះខ្ញុំ
 ព្រះអង្គក្រឹយក្នុងទិសមគ្គុហើយ ឱក្ខន្ធនាដបុត្ត ក៏បាននិយាយថា ខ្ញាល
 រាជកុមារ សូមទ្រង់ចក សូមទ្រង់លើកវាចំចំពោះព្រះសមណៈគាតមចុះ
 ទ្រង់នឹងមានកិក្ខុសត្តល្បិចខ្លះខ្លះទៅ យ៉ាងនេះថា អកយរាជកុមារ ហ៊ាន
 លើកវាចំ ចំពោះព្រះសមណៈគាតម ដែលមានច្បាប់ច្រើនយ៉ាងនេះ មាន
 គាតក្រាបច្រើនយ៉ាងនេះបាន កាលឱក្ខន្ធនាដបុត្ត គោលយ៉ាងនេះហើយ

សុន្តបិដក ចម្លើយនៃកាយស្ស ចម្លើយចណ្ណសក្ក

អហំ កន្ត វិក្កន្តំ ធាដបុត្តំ ឯកនកេនំ យថាកេដ
 បទាហំ កន្ត សមណស្ស កោតមស្ស ឯវំមហិទ្ធិកស្ស
 ឯវំមហានុកាវស្ស វាធំ អាភេបេស្សមីតិ ឯហិ ត្វំ
 វាដកុមារ យេន សមណោ កោតមោ កេនុបសន្តិម
 ទុបសន្តិមិទ្ធា សមណំ កោតមំ ឯវំ វិនេហិ កាសេយ្យ
 ទុ ទោ កន្ត តថាគតោ តំ វាធំ យា សា វាថា
 បវេសំ អប្បិយា អមធានាតិ សទេ កេ សមណោ
 កោតមោ ឯវំ បុដ្ឋា សមាទោ^(១) ឯវំ ព្យាករោតិ
 កាសេយ្យ វាដកុមារ តថាគតោ តំ វាធំ យា សា
 វាថា បវេសំ អប្បិយា អមធានាតិ តមេធំ ត្វំ ឯវំ
 វិនេយ្យសិ អថ កេត្យាហិ កេ កន្ត បុដ្ឋដ្ឋនេន
 ធានាករណំ បុដ្ឋដ្ឋនេនាចិ ហិ តំ វាធំ កាសេយ្យ យា
 សា វាថា បវេសំ អប្បិយា អមធានាតិ សទេ ចន
 កេ សមណោ កោតមោ ឯវំ បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាករោតិ

១. ម សមាទោតិ ម ទិស្សតិ ។

សុន្តបិដក ចម្លើយនៃកាយស្ស ចម្លើយចណ្ណសក្ក

ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឡូក្រះអង្គបុរាណាពាក្យនេះ នឹងនិក្ខន្ធនាដបុត្តថា
 ចតិគ្រព្រះលោកដ៏ចម្រើន ភ្នំនីនីលីវាវៈ ចំពោះព្រះសមណៈភាគម ដែល
 មានច្បងច្រើនយ៉ាងនេះ មានភាគុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូចម្តេច
 ទៅ និក្ខន្ធនាដបុត្តកិរោលថា ម្នាលវាដកុមារ សូមទ្រង់មក សូមទ្រង់ចូល
 ទៅក្រព្រះសមណៈភាគម លុះចូលទៅដល់ហើយ សូមទ្រង់ពោលយ៉ាង
 នេះនឹងព្រះសមណៈភាគមថា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វាចាលា មិនជាទី
 ស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយទេ ព្រះភយៈភគ ធម្មី
 កោលវាចានារវេរិយុទ្ធ កាលបើទ្រង់ស្តាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសមណ-
 ភាគម នឹងដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលវាដកុមារ វាចាលា មិនជាទី
 ស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយទេ ភយៈភគធម្មីកោល
 វាចានារវេរិយុទ្ធ ទ្រង់ធម្មីកោលនឹងព្រះសមណៈភាគម យ៉ាងនេះទៀតថា
 ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ អំពើរបស់ព្រះអង្គ ផ្សេងអ្វីក៏បុដ្ឋដ្ឋន
 បុរាណ ព្រោះថា វាចាលា មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់
 ជនទាំងឡាយទេ បុដ្ឋដ្ឋន ក៏កោលវាចានារវេរិយុទ្ធ ច្រសឹមបើទ្រង់ស្តា
 យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសមណៈភាគម មុនជាទីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា

នរោត្តមរាជវង្ស គោយន្តកុមារសុត្ត អនាថាបាចន្ត

៨ រាជកុមារ គមាតតោ គំ វាចំ កាសយ្យ យា
 សា វាចា ចរេសំ អច្យ្យាយ អមជាបាតិ គមេធំ ត្វំ ឯវំ
 វិធម្យសិ អដ កំត្វាវា តេ កន្ត ទេវទន្តា ព្យា-
 តតោ អាចាយិកោ ទេវទន្តា ទេវយិកោ ទេវទន្តា
 កច្យដ្ឋោ ទេវទន្តា អតេកំដ្ឋោ ទេវទន្តាតិ តាយ ៨
 បទ តេ វាចាយ ទេវទន្តា កុមិកោ អហោសិ
 អទត្តមាបាតិ វេមំ ទោ តេ រាជកុមារ សមណោ
 តោតមោ ឧកតោកោដិកំ បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមាទោ ទេវ
 សក្កិកិ ឧត្តិលិកុំ ទេវ សក្កិកិ ឧត្តិលិកុំ សេយ្យថាបិ
 ឆាម បុរិសស្ស អយសិវ្យដកំ កណ្ណោ វិលក្កំ សោ
 ទេវ សក្កណោយ្យ ឧត្តិលិកុំ ទេវ សក្កណោយ្យ
 ឧត្តិលិកុំ ឯវមេវ ទោ តេ រាជកុមារ សមណោ
 តោតមោ វេមំ ឧកតោកោដិកំ បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមាទោ
 ទេវ ឧត្តិលិកុំ ទេវ សក្កិកិ ឧត្តិលិកុំ ។

នរោត្តមរាជវង្ស ប្រសូរកាលនិព្វិតនិព្វិតនិព្វិត

ខ្នាលរាជកុមារ វាចាណា មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ដទៃ
 ទាំងឡាយដទៃ គឺជាគម្លោះពាលវាចាខ្លាំងឡើយ ទ្រង់គប្បីពោលនិព្វិតព្រះ
 សមណៈតាតម យ៉ាងនេះថា ចតិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ ហេតុ
 ក្តីបានជាព្រះអង្គទ្រង់ព្យាករទៅទក្ខុថា ទៅទក្ខុកើតក្នុងអបាយ ទៅទក្ខុ
 កើតក្នុងទោក ទៅទក្ខុបិទៅអស់ ១ កថ្យ ទៅទក្ខុ (ទុកជាពាន់នៃព្រះ
 ក្នុងទាំងឡាយ) ក៏ជួយកែមិនបាន ដូច្នោះ ទៅទក្ខុ ទ្រង់កាត់អំពីក្នុងពោះ
 ព្រះអង្គ ព្រោះវាចាខ្លាំង ខ្នាលរាជកុមារ កាលបើអ្នកស្តេចញាច្រក
 កថាដោយទីចំផុតទាំងពីរខាងនេះហើយ ព្រះសមណៈតាតម ក៏មិនអាច
 លេចចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញបានឡើយ ដូចគ្រាប់ដែកដែលស្តាក់នៅ
 ក្នុងចំបង់កំនែបុរស បុរសខ្លះ មិនអាចលេចចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញ
 បាន យ៉ាងណា ខ្នាលរាជកុមារ កាលបើទ្រង់ស្តេចញាច្រកដោយទី
 ចំផុតទាំងពីរខាងនេះហើយ ព្រះសមណៈតាតម មិនអាចលេចចូល មិន
 អាចខ្ចាក់ចេញបាន យ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម្មិមបណ្ណសក្ក

(៧៤) ភេទ ទោ បទ សមយេន នហារេ(១) មន្តោ
 ឧត្តានសេយ្យតោ អកយស្ស វជកុមារស្ស អន្ត
 ងិសិទ្ធា ហោតិ ។ អដទោ កកវា អកយំ វជកុមារំ
 ឯតនវេន តំ កី មញ្ញសិ វជកុមារ សបាយំ កុ-
 មារេ កុយំ វា មមាទមន្ទាយ ជាតិយា វា មមាទ-
 មន្ទាយ កង្កំ វា កេសំ វា ឌុទេ អាហារេយ្យ កិច្ចិ
 តំ(២) កាយ្យសិកិ ។ អាហារេយ្យស្សហំ កន្ត
 សបាយំ កន្ត ន សត្តុណោយ្យំ អាទិកេនេវ អាហា-
 រិក្កំ(៣) វាបេន ហេតុន សីសំ បរិក្កហេត្វា នក្ខិណេន
 ហេតុន វគ្គិសី កក្វា សាលាហិតម្យំ អាហារេយ្យំ
 តំ កិស្ស ហេតុ អភិ ហិ អេ(៤) កន្ត កុមារេ អនុ-
 កម្មាតិ ។ ឯវមេវ ទោ វជកុមារ យំ តថាគតោ
 វាចំ ជាបាតិ អក្ខតំ អត្ថង្គំ អនត្តសញ្ញិតំ សា ច
 បរេសំ អប្បយា អមនាថា ន តំ តថាគតោ វាចំ
 ភាសតិ យម្យំ តថាគតោ វាចំ ជាបាតិ ក្ខតំ ត្ថង្គំ
 អនត្តសញ្ញិតំ សា ច បរេសំ អប្បយា អមនាថា

១. ទ. ម ហោ កុមារេ ។ ២. ម. មំ ។ ៣. ម. អាហិក្កំ ។ ៤. អាហិក្កំ ។ ២. ម. អភិ ធម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មិមបណ្ណសក្ក

(៧៥) សមីយានោឯនំ មានកុន្ធខ្លឹមិទានំចេក្រឡាចំ អន្តយេសំ
 ក្រៅកយកដកុមារ ។ សំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះកម្រាស់
 នឹងអកយកដកុមារជា ម្ចាស់កដកុមារ ទ្រង់សម្គាល់ក្នុងខ្លឹមនោះ ដូចម្តេច
 បើក្នុងខ្លឹមនេះ ល្បើមខ្លះកំណត់ឈើក្តី អំចងក្តី ហើយលេចក្នុងលេចក្នុង
 មានព្រោះសេចក្តីទ្រូសច្រវៃហសរបស់ទ្រង់ ឬព្រោះសេចក្តីទ្រូសច្រវៃហស
 របស់មេនំ តើទ្រង់ត្រូវធ្វើក្នុងនោះដូចម្តេច ។ ចត្តិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវតែលូកពាញាចេញ ចត្តិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើខ្ញុំព្រះអង្គ មិន
 កាចលូកពាញាចេញ ដោយប្រយោគជាដំបូងទាន់ទេ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងចាប់
 សន្តត់ក្បាល ដោយវេទន៍ ទ្រូម្រាមវេស្តលូកទ្រូម្រាមក្នុងនោះចេញ
 មកដោយចំណីយាមជនី ការទ្រូម្រាមចេញវេស្តនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច
 ចត្តិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីអាណិតកុមារ ។
 ម្ចាស់កដកុមារ យ៉ាងហ្នឹងឯង គឺជាគត ដ៏និទ្ទវាចាណា ដែលមិនពិត
 មិនទៀង មិនច្រកបដោយប្រយោជន៍ វាបានោះ មិនជាទីស្រឡាញ់
 មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនចំណីឡាយដទៃជន គឺជាគតក៏មិនពោលវាចា
 នោះ គឺជាគតដ៏និទ្ទវាចាណា ដែលពិត ទៀង តែមិនច្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ វាបានោះ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជន

របបនីតិវិធីស្នូល របបការពារសុខភាព អន្តរកាលភាព

កម្មវិធី គឺជាគោល វាច់ ឧ ភាសនី យញ្ច ទោ គឺជា-
 គោល វាច់ ជាជាតិ ក្នុង អន្តរកាលភាព សា ឧ
 បរេសំ អប្បយា អមនាថា គម្រ កាលញ្ញ គឺជាគោល
 ហោតិ គស្សា វាចាយ វេយ្យាករណយ យំ គឺជា-
 គោល វាច់ ជាជាតិ អក្ខរតំ អក្ខរតំ អន្តរកាលភាព សា ឧ
 បរេសំ បិយា មនាថា តំ គឺជាគោល វាច់ ឧ ភាសនី
 យញ្ច គឺជាគោល វាច់ ជាជាតិ ក្នុង អន្តរ-
 កាលភាព សា ឧ បរេសំ បិយា មនាថា កម្មវិ គឺជា-
 គោល វាច់ ឧ ភាសនី យញ្ច ទោ គឺជាគោល វាច់
 ជាជាតិ ក្នុង អន្តរកាលភាព សា ឧ បរេសំ បិយា
 មនាថា គម្រ កាលញ្ញ គឺជាគោល ហោតិ គស្សា
 វាចាយ ល្យាករណយ^(១) តំ កិស្ស ហេតុ អតិ ហិ^(២)
 រាជកុមារ គឺជាគោល សុវត្ថុសុ^(៣) អនុកម្មាតិ ។

(៤៥) យេ មេ កន្តេ ទត្តិយបណ្ឌិតាបិ ប្រាហ្ម-
 ណបណ្ឌិតាបិ គហបតិបណ្ឌិតាបិ សមណបណ្ឌិតា-
 បិ បញ្ញំ អភិសន្តិវិទ្ធា គឺជាគតំ ឧបសន្តិមិទ្ធា បុគ្គលិ

១ ១. ឧ. វេយ្យាករណយ ។ ២. ឧ. ហិសេតុ ខន្តិ ។ ៣. ឧ. សុវត្ថុ ។

របបនីតិវិធី របបការពារសុខភាព វិបាកប្រយោជន៍

ទាំងឡាយដទៃផង គឺជាគោល គឺមិនពេលវេលាវិបាកប្រយោជន៍ ឬយ៉ាងទៀត
 គឺជាគោលដ៏ខ្ពស់ក្នុងវិបាកប្រយោជន៍ ដែលពិត ទៀត ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ក្នុង
 វិបាកប្រយោជន៍ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយដទៃ
 គឺជាគោល ស្គាល់ភាសនីនិងពេលវេលាវិបាកប្រយោជន៍ ក្នុងព្យាករណ៍នោះផង គឺជា-
 គោលដ៏ខ្ពស់ក្នុងវិបាកប្រយោជន៍ ដែលមិនពិត មិនទៀត មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍
 វិបាកប្រយោជន៍ ពោះបីជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយដទៃ
 គឺជាគោល គឺមិនពេលវេលាវិបាកប្រយោជន៍ គឺជាគោលដ៏ខ្ពស់ក្នុងវិបាកប្រយោជន៍
 ទៀត ក្នុងមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ វិបាកប្រយោជន៍ ពោះបីជាទីស្រឡាញ់
 ជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយដទៃ គឺជាគោល គឺមិនពេលវេលាវិបាកប្រយោជន៍
 វិបាកប្រយោជន៍ គឺជាគោលដ៏ខ្ពស់ក្នុងវិបាកប្រយោជន៍ ដែលពិត ទៀត ប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ វិបាកប្រយោជន៍ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជន
 ទាំងឡាយដទៃផង គឺជាគោល ស្គាល់ភាសនីនិងពេលវេលាវិបាកប្រយោជន៍ ក្នុង
 ព្យាករណ៍នោះ ម្ចាស់រាជកុមារ ព្រោះបើអ្វី ព្រោះថា គឺជាគោល គឺជា
 សេចក្តីអនុគ្រោះ ចំពោះសត្វទាំងឡាយ ។

(៤៦) អរយរាជកុមារ ក្រាបចង្អុលថា ចិត្តព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ជនទាំងឡាយ ជាទុក្ខិយបណ្ឌិតក្តី ប្រាហ្មណបណ្ឌិតក្តី គហបតិបណ្ឌិត
 ក្តី សមណបណ្ឌិតក្តី បានដាក់កែតម្រូវផលវិជ្ជា ហើយចូលមកសួរព្រះ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបិដក

បុព្វេ វ ទុ ទោ ឯតំ កន្ត កកវតោ ចេតសោ
 បរិវត្តិតំ ហោតិ យេ មំ ឧបសង្កមិកា ឯវំ បុច្ឆិស្សន្តិ
 តេសាហំ ឯវំ បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាករិស្សមិកំ ឧទាហុ
 ហំ ឯសោវេតំ ភជាភតំ បដិកាតិកំ ។ កេឯហិ
 រាជកុមារ កញ្ញាវេតុ បដិបុច្ឆិស្សមិ យថា កេ
 ទមេយ្យ ភជា ឯ ព្យាករេយ្យសិ តំ កី មញ្ញសិ
 រាជកុមារ កុសលោ តំ រេស្ស អង្គប្បទូត្តិ ។
 ឯវំ កន្ត កុសលោ អហំ រេស្ស អង្គប្បទូត្តិ ។
 តំ កី មញ្ញសិ រាជកុមារ យេ តំ ឧបសង្កមិកា
 ឯវំ បុព្វេយ្យំ កិដ្ឋាមិឯ រេស្ស អង្គប្បទូត្តិ បុព្វេ វ
 ទុ ទោ តេ ឯតំ ចេតសោ បរិវត្តិតំ អស្ស យេ
 មំ ឧបសង្កមិកា ឯវំ បុច្ឆិស្សន្តិ តេសាហំ ឯវំ
 បុដ្ឋា ឯវំ ព្យាករិស្សមិកំ ឧទាហុ ហំ ឯសោវេតំ
 តំ បដិកាសេយ្យតិ ។ អហំ ហិ កន្ត

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបិដក

ភជាភត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាតាព្រះភាគ បានគ្រិះបញ្ញាក្នុង
 ទុកក្នុងព្រះហឫទ័យស្រេច កាំងពីកាលមុនថា ជនទាំងឡាយណា ចូល
 មករកដាច់ភយោយស្តាយ៉ាងនេះ លុះជនទាំងឡាយនោះ សួរដាច់ភយោ
 យ៉ាងនេះហើយ ភជាភតនឹងដោះស្រាយយ៉ាងនេះដែរឬ ឬថា បញ្ញាក្នុង
 គ្រិះស្រាបៀកព្រះអង្គ ដល់ព្រះភជាភត ដោយញាណជាទីកើតឡើង
 នៃហេតុ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ខ្ញាលរាជកុមារ បើដូច្នោះ ភជាភត នឹង
 ត្រឡប់សួរទ្រង់ក្នុងដំណើរដុំវិញ ទ្រង់គាប់ចិត្ត យ៉ាងណា អប្បិដោះ
 ស្រាយដំណើរនោះ យ៉ាងនោះចុះ ខ្ញាលរាជកុមារ តើទ្រង់សម្គាល់ហេតុ
 នោះដូចម្តេច ទ្រង់ជាចក្ខុវិស័យ ក្នុងអាយុក្មេងទាំងឡាយនៃថវៃ
 ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកឃ្លាន ក្នុងអាយុក្មេង
 ដ៏វែងថវៃ ។ ខ្ញាលរាជកុមារ ទ្រង់សម្គាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច ជន
 ទាំងឡាយណា ចូលទៅក្រឡង់ហើយសួរយ៉ាងនេះថា អាយុក្មេងវែងថវៃ
 នេះ ឈ្មោះអ្វី ទ្រង់បានគ្រិះបញ្ញានេះទុកក្នុងចិត្តស្រេច កាំងពីកាលមុន
 ថា ជនទាំងឡាយណា នឹងចូលមករកកាតាសញ្ញាហើយសួរយ៉ាងនេះ ជន
 ទាំងឡាយនោះ លុះសួរកាតាសញ្ញាយ៉ាងនេះហើយ កាតាសញ្ញា នឹងដោះ
 ស្រាយយ៉ាងនេះឬ ឬថាដំណើរដុំ គឺស្រាបៀកព្រះអង្គដល់ទ្រង់ ដោយ
 ញាណជាទីកើតឡើងនៃហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គ

ឧបាសម្ពុទ្ធ អរិយកថាសុត្តន្ត បាលកថាសមណគតា

រដំកោ សញ្ញាតោ កុសលោ រដស្ស អង្គប្បទុត្តានំ
 សត្វានិ មេ រដស្ស អង្គប្បទុត្តានិ សុវិនិកានិ
 វាទសោវេតំ មំ បដិកាសេយ្យតិ ។ វិវាមេ ទោ
 រាជកុមារ យេ តេ ទត្តិយបណ្ឌិតាបិ ព្រាហ្មណបណ្ឌិ-
 កាបិ គហបតិបណ្ឌិតាបិ សមណបណ្ឌិតាបិ បញ្ចំ
 អភិសន្តិវិទ្ធា ភថាកតំ ឧបសន្តិមិទ្ធា បុច្ឆិស្សន្តិ^(១) វា-
 ទសោវេតំ ភថាកតំ បដិភាតិ តំ កិស្ស ហេតុ សា
 ហំ រាជកុមារ ភថាកតស្ស ឧម្មជាតុ សុប្បដិវិទ្ធា
 យស្ស ឧម្មជាតុយា សុប្បដិវិទ្ធា វាទសោវេតំ
 ភថាកតំ បដិភាតិ ។

[៤៦] វិវា វុត្តេ អគយោ រាជកុមារោ
 រាជវង្សំ វិគទេវេច អភិក្កន្តំ កន្តេ អភិក្កន្តំ កន្តេ

១ ឧ. ឧ. បុព្វនិ ។

គហបតិវិទូ អរិយកថាសុត្តន្ត កាលសំណេរឧទ្ទិសោយនិក

ជាអ្នកចាំប្រាងខ្លះៗ ជាអ្នកល្អាសក្នុងវិស័យវិទ្យាចំនែក វិស័យវិទ្យាចំ
 តាំងអស់ៗរបស់ ខ្ញុំព្រះអង្គស្គាល់ហើយ បានជាដំណើរខ្ញុំព្រះអង្គដល់
 ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយព្យាណជាទីកើតឡើងនៃហេតុតម្លង ។ ខ្លួនរាជកុមារ
 ជនទាំងឡាយ ជាទត្តិយបណ្ឌិត ព្រាហ្មណបណ្ឌិត គហបតិបណ្ឌិត
 ក្តី សមណបណ្ឌិត បានភាពតែងចេញដល់អ្នក ហើយចូលមកសួរ
 ភថាកតថា ដំណើរខ្ញុំ ព្រះអង្គដល់ព្រះភថាកត ដោយព្យាណជាទី
 កើតឡើងនៃហេតុបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូច
 ម្តេច ខ្លួនរាជកុមារ ព្រោះថា ធម្មបាតុ (សព្វគ្រាគញ្ញាណ) គឺភថា-
 គតចាក់ចូលហើយ បានជាដំណើរខ្ញុំព្រះអង្គដល់ភថាកត ដោយព្យាណ
 ជាទីកើតឡើងនៃហេតុតម្លង ។

[៤៦] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្រាវ យ៉ាងនេះ
 ហើយ អគយរាជកុមារ ក្រាចចូលព្រះមានព្រះភាគថា ចតិគ្រព្រះអង្គ
 ដំរើម្រើន ពីកេះណាស់ ចតិគ្រព្រះអង្គដំរើម្រើន ពីកេះណាស់ ចតិគ្រ

សុន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ ធម្មវិចារណសុត

សេយ្យជាបិ កន្តេ ធិក្កន្តិកំ វា ឧក្កុដ្ឋយ្យ បដិទ្ធន្នំ វា
 វិវេយ្យ ម្ភធូស្ស វា មត្តំ អាចិក្ខុយ្យ អនុការេ
 វា តេលប្បដ្ឋោតំ ធារេយ្យ ធិក្កុមន្តោ រូបាធិ
 ធិក្កុន្តិកំ ឯវេវ កកវតា អនេកមវិយាយេន ធម្មោ
 បកាសិតោ ឯសាហំ កន្តេ កកវន្តំ សវណំ
 កត្តាមិ ធម្មត្ថុ កិក្កុសធម្មត្ថុ ឧបាសកំ មំ កកវ
 កត្តាមិ ធម្មត្ថុ កិក្កុសធម្មត្ថុ ឧបាសកំ មំ កកវ
 ធារេតុ អន្តកត្តេ ចាណុបេតំ សវណាន្តុតន្តិ ។

អរយោនិព្វហស្សន្តំ អន្តមំ ធិដ្ឋិនំ ។

សុន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ធម្មវិចារណសុត

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចម្រើនដែលព្រមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងចំក្លិហើយ ដោយ
 ការកថាយាយ យ៉ាងនេះ ដូចគ្នាមេសដែលដ្តាប់ ឬដូចជាគេបើក
 ចក្ខុញរមសដែលកំបាំង កុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកត្រឡប់ទិស កុំ
 នោះសោត ដូចជាគេប្រោលប្រទេសចំក្លិក្នុងទីនីត ឲ្យមនុស្សមានវត្តក្នុង
 មើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឲ្យព្រះអង្គនេះ
 សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះកិក្កុសធម្មផង ជាទីពឹង ទី
 លើក សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបឲ្យឲ្យព្រះអង្គ ជាជាឧបាសកអ្នក
 ដល់ឲ្យសរណេកមន៍ស្មើដោយឆិក ចាប់ដើមកាំងអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

ចប់ អរយោនិព្វហស្សន្តំ ទី ៤ ។

នវិមំ ពហុវេទនីយស្មត្ថំ

[៧៧] ឯវេទ្ធ ស្មតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ
សាវត្ថិយំ វិហាវតិ ជេតវេន អនាជបិណ្ឌិកស្ស
អាវាមេ ។ អជេទា ចញ្ចកត្តោ ជបតិ យេនាយស្មា
ឧនាយិ កេទុបស្មត្ថិមិ ទុបស្មត្ថិមិត្វា អាយស្មត្ថំ
ឧនាយិ អកវំវេនត្វា ឯកមត្ថំ ឯសិធិ ។

[៧៨] ឯកមត្ថំ ឯសិធា ទោ សោ(១) ចញ្ចកត្តោ
ជបតិ អាយស្មត្ថំ ឧនាយិ ឯតទេវោច កតិ ទុទោ
កន្ត ឧនាយិ វេននា វុត្តា កកវតាតិ ។ តិស្សោ ទោ
កហាបតិ វេននា វុត្តា កកវតា សុទា វេននា ទុត្តា
វេននា អទុក្ខមសុទា វេននា វេនា ទោ កហាបតិ
តិស្សោ វេននា វុត្តា កកវតាតិ ។ ឯ ទោ កន្ត
ឧនាយិ តិស្សោ វេននា វុត្តា កកវតា ទ្វេ វេននា វុត្តា
កកវតា សុទា វេននា ទុត្តា វេននា យាយិ កន្ត

១ ។ សោតិ ទិស្សតិ ។

ពហុវេទនីយស្មត្ថ ទី ៧

[៧៧] ទុំបាទស្តាចំមក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅវត្តជេតពន របស់កថាបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀចក្រុង
សាវត្ថិ ។ លំដាប់នោះ មានជាងលើម្នាក់ឈ្មោះចញ្ចកត្ថិ(១) ចូលទៅ
កេព្រះថេរឈ្មោះទាយិមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយចង្កឹ
ព្រះទាយិមានកាយ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

[៧៨] ជាងលើឈ្មោះចញ្ចកត្ថិនោះ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
បាននិយាយ នឹងព្រះទាយិមានកាយ យ៉ាងនេះថា ចតិគ្រព្រះទាយិ
ដ៏ចម្រើន វេទនា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ មានប៉ុន្មាន
យ៉ាង ។ ព្រះទាយិ ឆបថា ម្ចាស់គបតិ វេទនា ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់សម្តែង មាន ៣ យ៉ាង គឺ សុទវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១
អទុក្ខមសុទវេទនា ១ ម្ចាស់គបតិ វេទនាទាំង ៣ យ៉ាងនេះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ។ ចតិគ្រព្រះទាយិដ៏ចម្រើន វេទនា
ទាំង ៣ ព្រះមានព្រះភាគមិនទ្រង់សម្តែងទេ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងវេទនា ២ គឺ សុទវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ ចតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន

១ អត្ថកថា ថា ប្រាបដោយអង្គ ៥ គឺ កំបិម ១ ពុំដើរ ១ ពត្តា ១ អត្ថន ១ ស្តាបត្តាន ១ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយ សុត្តន្តបិដក

អនុក្ខមសុខា វេទនា សន្តស្មី ឯសា បណីតេ សុខេ
 វុត្តា កកវតាតិ ។ តតិយម្បិ ទោ អាយស្សា ឧទាយិ
 បញ្ចកត្តំ ជបតិ ឯគនកោច ឧ ទោ កហបតិ ទ្វេ
 វេទនា វុត្តា កកវតា តិស្សេ វេទនា វុត្តា កកវតា
 សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អនុក្ខមសុខា វេទនា
 ឥសា ទោ កហបតិ តិស្សេ វេទនា វុត្តា កកវតាតិ ។
 តតិយម្បិ ទោ បញ្ចកត្តំ ជបតិ អាយស្សន្តំ
 ឧទាយិ ឯគនកោច ឧ ទោ កន្ត ឧទាយិ តិស្សេ
 វេទនា វុត្តា កកវតា ទ្វេ វេទនា វុត្តា កកវតា សុខា
 វេទនា ទុក្ខា វេទនា យាយិ កន្ត អនុក្ខមសុខា
 វេទនា សន្តស្មី ឯសា បណីតេ សុខេ វុត្តា កកវតាតិ ។
 តតិយម្បិ ទោ អាយស្សា ឧទាយិ បញ្ចកត្តំ ជបតិ
 ឯគនកោច ឧ ទោ កហបតិ ទ្វេ វេទនា វុត្តា
 កកវតា តិស្សេ វេទនា វុត្តា កកវតា សុខា វេទនា
 ទុក្ខា វេទនា អនុក្ខមសុខា វេទនា ឥសា ទោ
 កហបតិ តិស្សេ វេទនា វុត្តា កកវតាតិ ។ តតិយម្បិ
 ទោ បញ្ចកត្តំ ជបតិ អាយស្សន្តំ ឧទាយិ ឯគនកោច

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ឯអនុក្ខមសុខាវេទនា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងចំពោះសេចក្តី
 សុខដ៏ល្អិតខ្ពស់ ។ ព្រះវិហាយមាណស្ស បាននិយាយនឹងជាតិរោម
 ឈ្មោះបញ្ចកត្តិ ជាកម្រប់ពីរជនថា ម្ចាស់គហបតិ ព្រះមានព្រះភាគ មិន
 ទ្រង់សម្តែងតែត្រឹមវេទនា ៦ ទេ វេទនាទាំង ៣ គឺ សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេ-
 ទនា ១ អនុក្ខមសុខាវេទនា ១ ក៏ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងដែរ ម្ចាស់
 គហបតិ វេទនាទាំង ៣ នេះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ។
 ជាតិរោមឈ្មោះបញ្ចកត្តិ បាននិយាយនឹងព្រះវិហាយមាណស្ស ជាកម្រប់
 ពីរជនថា បពិត្រព្រះវិហាយមាណស្ស វេទនាទាំង ៣ ព្រះមានព្រះភាគ
 មិនទ្រង់សម្តែងទេ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងតែវេទនា ៦ គឺ សុខ-
 វេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ឯអនុក្ខមសុខាវេទនា ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងចំពោះសេចក្តីសុខដ៏ល្អិតខ្ពស់ ។ ព្រះ
 វិហាយមាណស្ស បាននិយាយនឹងជាតិរោមឈ្មោះបញ្ចកត្តិ ជាកម្រប់ ៣
 ជនទៀតថា ម្ចាស់គហបតិ ព្រះមានព្រះភាគ មិនទ្រង់សម្តែងតែត្រឹម
 វេទនា ៦ ទេ វេទនា ៣ គឺ សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អនុក្ខមសុខ-
 វេទនា ១ ក៏ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងដែរ ម្ចាស់គហបតិ វេទនា ៣
 នេះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ។ ជាតិរោមឈ្មោះបញ្ចកត្តិ
 បាននិយាយនឹងព្រះវិហាយមាណស្ស ជាកម្រប់ ៣ ជនទៀតថា បពិត្រ

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត ពហុជទនិយមសូត្រ វេទនាភាគ

ន ទោ កន្តេ ឧទាយិ តិស្សេត្ត វេទនា វុត្តា កតវតា
ទ្វេ វេទនា វុត្តា កតវតា សុទ្ធា វេទនា ទុក្ខា វេទនា
យាយិ កន្តេ អនុក្កមសុទ្ធា វេទនា សន្តស្មី ឯសា
បណិកេ សុទ្ធេ វុត្តា កតវតាតិ ។ ទេវ ទោ អសក្ខិ
អាយស្មា ឧទាយិ បញ្ចកន្ត្រំ ឯបតិ សញ្ញាបេតុំ ទ
បនាសក្ខិ បញ្ចកន្ត្រំ ឯបតិ អាយស្មន្តំ ឧទាយិ
សញ្ញាបេតុំ ។

[៧៧] អស្សេត្តសិ ទោ អាយស្មា អាទត្ថោ អា-
យស្មតោ ឧទាយិស្ស បញ្ចកន្ត្រំ ឯបតិ ពា សន្តិ
នមំ កតាសល្លាបំ ។ អថទោ អាយស្មា អាទត្ថោ
យេន កតា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កតវន្តំ
អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា
ទោ អាយស្មា អាទត្ថោ យាវតតោ អហោសិ
អាយស្មតោ ឧទាយិស្ស បញ្ចកន្ត្រំ ឯបតិ ពា សន្តិ
កតាសល្លាបោ តំ សត្វំ កតវតោ អាណេចសិ ។
ឯវំ វុត្តេ កតាវំ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯកទេវាទ

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត ពហុជទនិយមសូត្រ ពោលអំពីវេទនា

ព្រះឧបាយិដ៏ចម្រើន វេទនា ព្រះមានព្រះភាគមិនបានសម្តែងទេ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងតែវេទនា ៦ គឺ សុទ្ធវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១
ចរិតគ្រលោកដ៏ចម្រើន ឯអនុក្កមសុទ្ធវេទនានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងចំពោះវេសេចក្តីសុទ្ធដ៏ល្អិតខ្ពង់ ។ ព្រះឧបាយិមានកាយមិនអាច
ធ្វើជាដំណើរឈ្មោះបញ្ចកន្ត្រៈ ឲ្យយល់បានឡើយ ចំណែកទានជាដំណើរ
ឈ្មោះបញ្ចកន្ត្រៈវេសេត ក៏មិនអាចធ្វើព្រះឧបាយិមានកាយឲ្យយល់បានដែរ។

[៧៧] ព្រះកាន្តមានកាយ បានព្រះពាក្យចរិតនេះ របស់ព្រះឧបាយិ
មានកាយ ជាមួយនឹងដំណើរឈ្មោះបញ្ចកន្ត្រៈ ។ លំដាប់នោះ
ព្រះកាន្តមានកាយ ក៏ចូលទៅដល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅ ក្នុងទីដី
សមរម្យ ។ ព្រះកាន្តមានកាយ លុះអង្គុយក្នុងទីសមរម្យហើយ ក៏
ក្រាបចូល ខ្ញុំពាក្យចរិតរបស់ព្រះឧបាយិមានកាយទាំងចំនួន ដែល
បានចរិតជាមួយនឹងដំណើរឈ្មោះបញ្ចកន្ត្រៈ ទាំងស្រុងនោះ ចំពោះ
ព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលព្រះកាន្ត ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះក្រមាស ទ្រង់ព្រះកាន្ត មានកាយ ដូច្នោះ ថា

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយស្ស ធម្មិមបណ្ណសិក

សន្តោស្ត្រា^(១) ទោ អាទទ្ធ បរិយាយំ បញ្ចកត្តោ ធម្មតិ
 ឧទាយិស្ស ជាតិទុរោទិ^(២) សន្តោស្ត្រា ទ បទ បរិយាយំ
 ឧទាយិ បញ្ចកត្តស្ស ធម្មតិស្ស ជាតិទុរោទិ ទ្រេតាទទ្ធ
 វេទនា វុត្តា មយា បរិយាយេន តិស្សេហិ វេទនា វុត្តា
 មយា បរិយាយេន ចតស្សេហិ វេទនា វុត្តា មយា
 បរិយាយេន បញ្ចមិ វេទនា វុត្តា មយា បរិយាយេន
 នមិ វេទនា វុត្តា មយា បរិយាយេន អដ្ឋាសមិ
 វេទនា វុត្តា មយា បរិយាយេន ចត្តិសាមិ វេទនា

១ ឧ. សន្តោស្ត្រា ១ ២ ១. ឧ. ពាន្តុរោទិ ១

សុត្តន្តបិដក ធម្មិមនិកាយ ធម្មិមបណ្ណសិក

ម្នាលភានុ ជាតិវាយិយ្ហៈបញ្ចកត្តៈ មិនអនុមោទនា ចំពោះបរិយាយដ៏
 ល្អិតមត់ចត់ របស់ឧទាយិកុក្ក ចំណែកភាវន្តិឧទាយិកុក្កសោត ក៏មិនបាទ
 អនុមោទនា ចំពោះបរិយាយដ៏ល្អិតមត់ចត់ របស់ជាតិវាយិយ្ហៈបញ្ច-
 កត្តៈវេរ ម្នាលភានុ វេទនា ក៏គឺជាគតបាទសម្តែងដោយបរិយាយ
 វេទនា ព្យ ក៏គឺជាគតបាទសម្តែងដោយបរិយាយ វេទនា ៤^(១) ក៏គឺជា-
 គតបាទសម្តែងដោយបរិយាយ វេទនា ៨^(២) ក៏គឺជាគតបាទសម្តែង
 ដោយបរិយាយ វេទនា ៦^(៣) ក៏គឺជាគតបាទសម្តែងដោយបរិយាយ
 វេទនា ១៨^(៤) ក៏គឺជាគតបាទសម្តែងដោយបរិយាយ វេទនា ៣៦^(៥)

១ វេទនា ៤ គោះ មិនយំញាតនកឡល់ក្នុងកត្តិកថាសោះ ។ ២ វេទនា ៥ គោះ គឺ
 សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ ចេត្តវេទនា ១ សោមនស្សវេទនា ១ កោមនស្សវេទនា ១ ។
 ៣ វេទនា ៦ គោះ គឺ ចក្ខុសម្មស្សនា វេទនា ១ សោតសម្មស្សនា វេទនា ១ យានសម្មស្ស-
 នា វេទនា ១ ដ្បិសម្មស្សនា វេទនា ១ កាយសម្មស្សនា វេទនា ១ ចោលសម្មស្សនា វេទនា ១ ។
 ៤ វេទនា ៨ គោះ លោកចែកតាមអន្តរាគមន៍ ៦ មានបញ្ចកត្តិកថាដើម ហើយយក
 អន្តរាគមន៍នោះចែកជាវេទនា ៦ គឺជា សោមនស្សវេទនា ១ កោមនស្សវេទនា ១
 ចេត្តវេទនា ១ ជកថាលំគ្រឿងអន្តរាគមន៍ ៦ រួម ៦ គឺ ជា ១៨ ។ ៥ វេទនា
 ៣៦ គោះ លោកចែកតាមបញ្ចកត្តិកថា គឺការចេញចាក ៦ ៧ ឬច្រើន គឺ លោសិក-
 សោមនស្ស ៦ ឆេត្តសិកសោមនស្ស ៦ លោសិកកោមនស្ស ៦ ឆេត្តសិកកោមនស្ស ៦
 លោសិកចេត្ត ៦ ឆេត្តសិកចេត្ត ៦ រួមគឺបញ្ចកត្តិកថា ៦ ។

របបនីតិវិធីសុទ្ធិ ព្រះបាទស្រីសុរិយោវរ្ម័ន ៧

វត្ត មយោ បរិយាយេន អដ្ឋសតម្បិ(១) វេទនា វត្ត
 មយោ បរិយាយេន ឯវំ បរិយាយេនសិកោ ខោ អាទន្ទ
 មយោ ធម្មោ ឯវំ បរិយាយេនសិកោ ខោ អាទន្ទ មយោ
 ធម្មោ យេ អញ្ញមញ្ញស្ស សុភាសិតំ សុលបិតំ ឯ
 សមទុជាទិស្សន្តិ ឯ សមទុមញ្ញស្សន្តិ ឯ សមទុមោទិស្សន្តិ ភេ-
 សមេតំ ខាជីកង្កំ កណ្តាធិបតី កាល-
 ហជាតា វិវាធិបតី អញ្ញមញ្ញំ មុទសត្តិហិ វិគុណ្ណា
 វិហរិស្សន្តិ(២) ឯវំ បរិយាយេនសិកោ ខោ អាទន្ទ
 មយោ ធម្មោ ឯវំ បរិយាយេនសិកោ ខោ អាទន្ទ មយោ
 ធម្មោ យេ អញ្ញមញ្ញស្ស សុភាសិតំ សុលបិតំ សម-
 ទុជាទិស្សន្តិ សមទុមញ្ញស្សន្តិ សមទុមោទិស្សន្តិ ភេ-
 សមេតំ ខាជីកង្កំ សមញ្ញ សម្មោធិបតី អវិវាធិបតី
 ទិវេនក្កិក្កតា អញ្ញមញ្ញំ ចិយនក្កិហិ សម្មស្សន្តា
 វិហរិស្សន្តិ ។

១ ឧ. អដ្ឋសតំ ។ ២ ឧ. ធិនិស្សោ ឧ ទិស្សន្តិ ។

របបនីតិវិធីសុទ្ធិ ព្រះបាទស្រីសុរិយោវរ្ម័ន ៧

កំភវាគគបុរសម្បែនិដោយបរិយាយ វេទនា ១០៨(១) កំភវាគគ បុរ-
 សម្បែនិដោយបរិយាយ ម្ចាស់ភាទន្ទ ធម៌ កំភវាគគបុរសម្បែនិដោយ
 បរិយាយ យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់ភាទន្ទ កាលចើធម៌គឺកំភវាគគសម្បែនិ
 ហើយដោយបរិយាយយ៉ាងនេះ ផ្សេងទៀតយលា មិនដឹងតាម មិនយល់
 ព្រម មិនរីករាយ ចំពោះកាសិគន្ធិតាក្សត្រចោដីពិរោះ វិនិច្ឆ័យនិគ្ខាហើយ
 ការចង្អុលបាតុ ការល្បោះ ការចាស់ទែន ឯនិការពាលចាក់ដាក់គ្នាឯនិ
 គ្នា ដោយលំពែងនិមាត់ ក៏ប្រាកដដល់ផ្សេងនោះ ដូច្នោះ ម្ចាស់ភាទន្ទ
 ធម៌ កំភវាគគបុរសម្បែនិហើយដោយបរិយាយ យ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់ភាទន្ទ
 កាលចើធម៌ គឺកំភវាគគសម្បែនិដោយបរិយាយ យ៉ាងនេះហើយ ផ្សេងទៀត-
 ទៀតយលា មិនដឹងតាម យល់ព្រមតាម រីករាយតាមចំពោះសុភាសិតនិ
 តាក្សត្រចោដីពិរោះ វិនិច្ឆ័យនិគ្ខាហើយ ការព្រមព្រៀងគ្នា ការរីករាយកំ
 ពាក់គ្នា ការមិនចាស់ទែនគ្នា ដូចទឹកលាយដោយទឹកដោះស្រស់ មើល
 គ្នាឯនិគ្ខាដោយភ្នែកដោះស្រាយ ក៏ដឹងប្រាកដដល់ផ្សេងទៀតនោះ។

១ ៧៧៧៧ ១០៨ នោះ ធិយកវេទនា ៣៦ នោះ មកលោក ធិនិក ៣៦ គណន ៣៦ ចូលគ្នា ៣៦ រួមជា ១០៨ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្យាមិកនិទាន

[១០០] បញ្ច ទោ វសេ អាទទ្ធ កាមតុណ្ណា
 កតមេ បញ្ច ចក្កុវិញ្ញេយ្យា រូបា វដ្ឋា កត្តា
 មតាមា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញិតា វដិទិយា សោត-
 វិញ្ញេយ្យា សត្តា... យាទវិញ្ញេយ្យា កត្តា... ជិក្ខុ-
 វិញ្ញេយ្យា សោ... កាយវិញ្ញេយ្យា ជាដ្ឋន្ទា វដ្ឋា
 កត្តា មតាមា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញិតា វដិទិយា
 វសេ ទោ អាទទ្ធ បញ្ច កាមតុណ្ណា ។ យំ ទោ
 អាទទ្ធ វសេ បញ្ច កាមតុណ្ណា បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជិតិ
 សុទ្ធំ សោមទស្សំ វដិ វុទ្ធកិ កាមសុទ្ធំ ។

[១០១] យោ ទោ អាទទ្ធ វិវុទ្ធិ វិទេយ្យ ឯកប-
 វមំ សត្តា សុទ្ធំ សោមទស្សំ បដិសំវេទន្តិកិ វទ-
 មស្ស បាទុជាបាមិ តំ កំស្ស ហេតុ អត្តាទទ្ធិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧប្បិមទនិទាន

[១០០] ខ្នាលភានន្ត កាមតុណ្ណាទាំងឡាយនេះ មាន ៥ យ៉ាង
 កាមតុណ្ណាទាំងឡាយ ៥ កើដួងម្តេច គឺ រូបទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹង
 ដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីនាបំចិត្ត មានសភាពគួរស្រ-
 ឡាញ់ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ សំរៀងទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹង
 ដោយស្រឡាញ់... ត្រូវទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រស
 ទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ដោយផ្សះទាំងឡាយ ដែល
 គប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីនាបំចិត្ត មាន
 សភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាមជាទីរីករាយ ខ្នាលភានន្ត កាម
 តុណ្ណាមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ខ្នាលភានន្ត សេចក្តីសុខ សោមទស្ស
 ណាមួយ កើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់កាមតុណ្ណាទាំងឡាយ ៥ នេះ សេចក្តី
 សុខ សោមទស្សនេះ ហៅថា កាមសុខ ។

[១០១] ខ្នាលភានន្ត ចុក្កលណាមួយ គប្បីពោលយ៉ាងនេះ ថា
 សត្វទាំងឡាយ តែងទទួលសេចក្តីសុខនិងសោមទស្ស មានកំណត់អស់
 គ្រឹមប៉ុណ្ណោះ ពាក្យនេះ ចេសចុក្កលនោះ គឺជាគតិមិនបានយល់តាម
 រឿង ការដែលមិនយល់តាមនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ខ្នាលភានន្ត ព្រោះថា

អាយត្តបិដកសូត្រ ពហុវេទនិយសូត្រ ពហុវេទនិយសូត្រ

ឯកម្ភា សុទា អញ្ញំ សុទំ អភិក្កន្តតរញ្ច បណីត-
 តរញ្ច ។ តតមញ្ញាទទ ឯកម្ភា សុទា អញ្ញំ សុទំ
 អភិក្កន្តតរញ្ច បណីតតរញ្ច ឥទាទទ ភិក្កុ វិវិច្ឆោ
 កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
 សវំចារំ វិវេកាធំ មិត្តសុទំ បមមំ យាធំ ឧបសម្មជ្ជិ
 វិហារតិ ឥធំ ទោ អាទទ ឯកម្ភា សុទា អញ្ញំ សុទំ
 អភិក្កន្តតរញ្ច បណីតតរញ្ច ។ យោ ទោ អាទទ
 ឯវំ វិទេយ្យ ឯកម្ភា សុទា សត្តា សុទំ សោមទស្សំ
 បដិសំវេទន្តិកំ ឥទមស្ស ចាទុជាចាមិ កំ កិស្ស
 យោតុ អត្តាទទ ឯកម្ភា សុទា អញ្ញំ សុទំ
 អភិក្កន្តតរញ្ច បណីតតរញ្ច ។ តតមញ្ញាទទ
 ឯកម្ភា សុទា អញ្ញំ សុទំ អភិក្កន្តតរញ្ច
 បណីតតរញ្ច ឥទាទទ ភិក្កុ វិតក្កវិចារធំ វុបសមា

អាយត្តបិដក សុត្តនិយសូត្រ សេចក្តីសុទ្ធានុវិចារនិយសូត្រ

សេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ឧត្តមថ្លៃថ្នាំ ជាងសេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ នៅ
 ខាងទៀត ។ ម្ចាស់អាទទ សេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ឧត្តមថ្លៃ-
 ថ្នាំ ជាងសេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ កើដូចម្តេច ម្ចាស់អាទទ ភិក្កុក្កនិសាសនានេះ
 ស្ងាត់ចាកកាមចាំទ្បាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ចាំទ្បាយនិវេទនៈ
 កំណែដល់ផ្លូវចប់ផ្សាន ដែលប្រកចងោយវិក្កុនៈនិវិចារៈ មានចិត្តនិវិ
 សុទ្ធានុវិចារសេចក្តីស្ងាត់ចាកនិវេទនៈ រើបសម្រេចសម្រាន្តនោះដោយ
 ស្រួល ម្ចាស់អាទទ នេះឯង ជាសេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ឧត្តម
 ថ្លៃថ្នាំ ជាងសេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ ។ ម្ចាស់អាទទ បុគ្គលណាមួយ ឥឡូវ
 ពោល យ៉ាងនេះថា សត្វចាំទ្បាយ កែនិទ្ធានុវិចារនិវេទនៈ
 មនស្ស អស់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ពាក្យនេះ របស់បុគ្គលនោះ គង់គត មិន
 យល់ភាមទេ ការមិនយល់ភាមនោះ កើត្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់
 អាទទ ប្រោះថា សេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ឧត្តមថ្លៃថ្នាំ ជាង
 សេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ នៅខាងទៀត ។ ម្ចាស់អាទទ សេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ ដ៏
 ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ឧត្តមថ្លៃថ្នាំ ជាងសេចក្តីសុទ្ធានុវិចារ កើដូចម្តេច ម្ចាស់
 អាទទ ភិក្កុក្កនិសាសនានេះ ប្រោះម្នាចំផ្លូវវិក្កុនៈនិវិចារៈ កំណែ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ធម្មិមចណ្ណសកំ

អជ្ឈតំ សម្មសាទំ ទេតសោ ឯកោជិការិ
 អវិគតំ អវិចារិ សមាទិដំ បិភិសុទំ ទុតិយំ ឈានំ
 ។ មេ ។ តតិយំ ឈានំ... ចតុតំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ
 វិហារតិ វេទំ ទោ អាទទុ ឯតម្ហា សុទា អញ្ញំ
 សុទំ អភិក្កន្តតរញ្ច បណីតតរញ្ច ។ កតមញ្ញាទទុ
 ឯតម្ហា សុទា អញ្ញំ សុទំ អភិក្កន្តតរញ្ច បណីត-
 តរញ្ច វេទាទទុ ភិក្ខុ សទ្ធសោ រូបសញ្ញានំ សម-
 តិក្កមា បដិយសញ្ញានំ អត្តន្តមា យាទត្តសញ្ញានំ
 អបដសិកាវា អនន្តោ អាគាសោតិ អាគាសាទញ្ញា-
 យតនំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ វេទំ ទោ អាទទុ ឯតម្ហា
 សុទា អញ្ញំ សុទំ អភិក្កន្តតរញ្ច បណីតតរញ្ច ។
 កតមញ្ញាទទុ ឯតម្ហា សុទា អញ្ញំ សុទំ អភិក្កន្ត-
 តរញ្ច បណីតតរញ្ច វេទាទទុ ភិក្ខុ សទ្ធសោ
 អាគាសាទញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណនិ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ វេទំ ទោ អាទទុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ធម្មិមចណ្ណសកៈ

ខ្ញុំទុតិយជ្ឈនំ ជាធម្មជាតិពាក្យព្រាងក្នុងខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះ-
 ថ្លាភិសុទ្ធ ជាសភាវៈចិត្តចម្រុះសំងំ ឥតមានវិក្កុះនិវិចារៈ មានវិក-
 បិភិវិសុទ្ធៈកើតកំលិសមាធិ ។ មេ ។ បានដល់ខ្ញុំតតិយជ្ឈនំ ...
 បានដល់ខ្ញុំចតុតជ្ឈនំ ក៏សម្រេចសម្រាន្តនោះដោយស្រួល ខ្នាលកាន់ខ្លួន
 នេះឯង ជាសេចក្តីសុខដ៏ទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លា ឧត្តមថ្លៃថ្លា ជាសិសេចក្តី
 សុខខ្លះ ។ ខ្នាលកាន់ខ្លួន សេចក្តីសុខដ៏ទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លា ឧត្តមថ្លៃ-
 ថ្លា ជាសិសេចក្តីសុខខ្លះ កើតដូចម្តេច ខ្នាលកាន់ខ្លួន កំភ្នក្នុងសាសនានេះ
 ព្រោះកន្លងខ្ញុំរូបសញ្ញា ព្រោះកម្លាំងចង់ខ្ញុំរូបដិយសញ្ញា មិនបានធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តខ្ញុំវិនាសសញ្ញា ដោយប្រការវាងក្នុង ក៏បានដល់ខ្ញុំវិញ្ញាណ-
 ញ្ញាយតនជ្ឈនំ ដោយកិរិយាធ្វើទុកក្នុងចិត្តវា កាសាស មិនមានចំបុក
 ដូច្នោះ ខ្នាលកាន់ខ្លួន នេះឯង ជាសេចក្តីសុខដ៏ទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លា ឧត្តម
 ថ្លៃថ្លា ជាសិសេចក្តីសុខខ្លះ ។ ខ្នាលកាន់ខ្លួន សេចក្តីសុខដ៏ទៃ ដ៏ប្រសើរ
 ថ្លៃថ្លា ឧត្តមថ្លៃថ្លា ជាសិសេចក្តីសុខខ្លះ កើតដូចម្តេច ខ្នាលកាន់ខ្លួន កំភ្ន-
 ក្នុងសាសនានោះ ព្រោះកន្លងខ្ញុំវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈនំ ដោយប្រការ
 វាងក្នុង ក៏បានដល់ខ្ញុំវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈនំ ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តវា
 វិញ្ញាណ មិនមានចំបុក ដូច្នោះ ខ្នាលកាន់ខ្លួន នេះឯង ជាសេចក្តី

ហេតុផលវិញ្ញាណប្បទានសុខសុភមង្គល

ឯកស្រី សុខា ។ បេ ។ កតតត្តាទទួ ឯកស្រី សុខា
 អញ្ញំ សុខំ អភិក្កន្តតត្តា បណីតតត្តា វេទនាទទួ
 ភិក្ខុ សព្វសោ វិញ្ញាណញាយតនំ សមតិក្កន្ត
 ទទួ កិក្ខុតិ អាភិក្ខុញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ វេទនំ ទោ អាទទួ ឯកស្រី សុខា
 ។ បេ ។ កតតត្តាទទួ ឯកស្រី សុខា អញ្ញំ
 សុខំ អភិក្កន្តតត្តា បណីតតត្តា វេទនាទទួ ភិក្ខុ
 សព្វសោ អាភិក្ខុញាយតនំ សមតិក្កន្ត ទេវសញ្ញា-
 ណសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ វេទនំ ទោ
 អាទទួ ឯកស្រី សុខា អញ្ញំ សុខំ អភិក្កន្តតត្តា
 បណីតតត្តា ។

[១០២] ហេតុ ទោ អាទទួ ឯកស្រី វេទនា ឯក-
 បរមំ សុខា សុខំ សោមទស្សំ បដិសំវេទន្តិកិ
 វេទនស្ស ធានុជាធាមិ តំ កិស្ស ហេតុ អន្តរទទួ
 ឯកស្រី សុខា អញ្ញំ សុខំ អភិក្កន្តតត្តា បណីត-
 តត្តា ។ កតតត្តាទទួ ឯកស្រី សុខា អញ្ញំ
 សុខំ អភិក្កន្តតត្តា បណីតតត្តា វេទនាទទួ ភិក្ខុ

ហេតុផលវិញ្ញាណប្បទានសុខសុភមង្គល

សុខជាតិសេចក្តីសុខនុ៎ះ ។ បេ ។ ខ្នាលកានន្ត សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏
 ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ឧត្តមថ្លៃថ្នាំ ជាតិសេចក្តីសុខនុ៎ះ តើដូចម្តេច ខ្នាលកានន្ត
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយកនដ្ឋាន ដោយប្រ-
 ការពារព័ន្ធន៍ ក៏បានដល់នូវវិញ្ញាណញាយកនដ្ឋាន ដោយប្រការពារព័ន្ធន៍
 ក៏ប្រទិចបន្តិច មិនមាន ដូច្នោះ ខ្នាលកានន្ត នេះឯង ជាសេចក្តីសុខជាតិ
 សេចក្តីសុខនុ៎ះ ។ បេ ។ ខ្នាលកានន្ត សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ
 ឧត្តមថ្លៃថ្នាំ ជាតិសេចក្តីសុខនុ៎ះ តើដូចម្តេច ខ្នាលកានន្ត ភិក្ខុក្នុងសា-
 សនានេះ ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយកនដ្ឋាន ដោយប្រការពារព័ន្ធន៍
 ក៏បានដល់នូវវិញ្ញាណញាយកនដ្ឋាន ខ្នាលកានន្ត នេះឯង ជា
 សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ឧត្តមថ្លៃថ្នាំ ជាតិសេចក្តីសុខនុ៎ះ ។

[១០២] ខ្នាលកានន្ត ចុក្កលណា អប្បិរោល យ៉ាងនេះថា
 សក្កុទ្ធិវិញ្ញាណ តែងចូលនូវសេចក្តីសុខនិរោធនស្ស អស់កំណត់
 គ្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ពាក្យនេះ ចេសចុក្កលនោះ គឺជាគត មិនយល់កាមរោ
 ការមិនយល់កាមរោ តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ខ្នាលកានន្ត ព្រោះថា
 សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ឧត្តមថ្លៃថ្នាំ ជាតិសេចក្តីសុខនុ៎ះនា
 មានទៀត ។ ខ្នាលកានន្ត សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ឧត្តម
 ថ្លៃថ្នាំ ជាតិសេចក្តីសុខនុ៎ះ តើដូចម្តេច ខ្នាលកានន្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិទាយស្ស ចម្លើយបណ្ណសក្ក

សព្វសោ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតំ សមតិក្កុម
 សញ្ញាវេទយិតំរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារិ ឥធំ ទោ
 អាទទ្ធ ឯតត្តា សុខា អញ្ញំ សុខំ អភិក្កន្តកាត្យ
 បណីតតាត្យ ។ ហំ ទោ បទេតំ អាទទ្ធ វិជ្ជតិ
 យំ អញ្ញតិក្កុយា បរិព្វាជណា ឯវំ វេទយ្យំ សញ្ញា-
 វេទយិតំរោធំ សមណោ តោតមោ អាហា តត្យ
 សុខស្មី បញ្ញាបេតិ តយំធំ កីសុ តយំធំ កាដំសុតិ
 ឯវំរាជិទោ អាទទ្ធ អញ្ញតិក្កុយា បរិព្វាជណា ឯវំឧស្ស
 វេទិយា ឧ ទោ អាវុសោ ភគវា សុខំយេវ វេទំ
 សម្មាយ សុខស្មី បញ្ញាបេតិ អបិចារុសោ យត្ថ យត្ថ
 សុខំ ឧបលត្តតិ យហី យហី តំ តំ តថាតោ
 សុខស្មី បញ្ញាបេតិ ។ ឥទេវោច ភគវា អត្តមទោ
 អាយស្មា អាទទ្ធោ ភគវតោ កាសិកំ អភិទទ្ធិតិ ។

ពហុវេទិយស្ស វេទំ ធិដ្ឋិធំ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិទាយ ចម្លើយបណ្ណសក្ក

ព្រោះកន្លងទៅសញ្ញាណសញ្ញាយតំរោធំ ដោយប្រការតាំងត្នង ទើប
 បានដល់នូវសញ្ញាវេទយិតំរោធំ ខ្នាលកាន់នូវ នេះឯង ជាសេចក្តីសុខ
 ដទៃ ដ៏ព្រះសំរេចផ្លូវ ឧត្តមផ្លូវ ជាសេចក្តីសុខខ្ពង់ ។ ខ្នាលកាន់នូវ
 យេតុនេះ តែងមានប្រាជ្ញា គ្រងពាក្យដែលពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិយ
 និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណោភាម ពោលកាន់នូវសញ្ញាវេទយិត-
 ំរោធំ បញ្ញាសញ្ញាវេទយិតំរោធំនោះ ថាជាសេចក្តីសុខ តើអ្វីជា
 សញ្ញាវេទយិតំរោធំនោះ សញ្ញាវេទយិតំរោធំនោះ តើដូចម្តេច ខ្នាល
 កាន់ (ដ៏)ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិយ និយាយយ៉ាងនេះ អ្នកធម្មី
 ពោលអបយ៉ាងនេះថា ខ្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានបញ្ញត្ត
 (នូវសញ្ញាវេទយិតំរោធំ) ថាជាសេចក្តីសុខ ព្រោះសំរេចយកសុខវេទនា
 (នោះ) ទេ ខ្នាលអាវុសោ មួយទៀត បុគ្គល តែងបានសេចក្តីសុខ
 ក្នុងទីណា ។ ព្រះតថាគត កំចាត្រានូវសញ្ញាវេទយិតំរោធំ ថាជាសេចក្តី
 សុខ គ្រងវិទ្យោ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គ្រងសម្តែងសុភាសិតនោះ
 ចប់ហើយ ព្រះកាន់នូវអាយុ កំពេញចិត្ត ត្រេកអររីករាយ ចំពោះ
 កាសិករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចំ ពហុវេទិយស្ស ទី ១ ។

ទសមី អបណ្ណកស្មត្តិ

(១០៣) ឯវគ្គេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកកំ
កោសលេសុ ចារិកញ្ជាមោធា មហាតា កិក្ខុសង្ឃោ
សទ្ធិ យេន សាលា ធាម កោសលាចំ ព្រាហ្មណ៍-
ត្តានោ តទវសវំ ។ អស្សេសុំ ទោ សាលេយ្យកា
ព្រាហ្មណ៍តហមតិកា សមណោ ខលុ កោ កោតមោ
សក្យធុត្តោ សក្យកុណ មទ្ធិជិតោ កោសលេសុ
ចារិកញ្ជាមោធា មហាតា កិក្ខុសង្ឃោ សទ្ធិ សាលំ
អទុច្ឆរត្តោ ។ តំ ទោ មន កកវន្តំ កោតមំ
ឯវំ កល្យាណោ កំភិសុទ្ធា អន្តក្កតោ ឥតិមិ សោ
កកកំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មុទ្ធា
សុកតោ លោកវិទូ អទុត្តរេ ធុវសធម្មសារជិ សត្តា

អបណ្ណកស្មត្តិ ទី ១០

(១០៣) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះបាទ
ព្រះរាជ ទ្រង់ត្រូវជំនឿទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល មួយអង្វ
ដោយកិក្ខុសង្ឃច្រើន ក៏បានដល់ព្រាហ្មណ៍គ្រាមណ្ឌៈសាលា របស់ពួក
អ្នកកោសល ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះមិនអ្នកស្រុកសាលា ក៏និយាយគ្នា
ថា ម្ចាស់យើង ពួក ព្រះសមណោគាម ជាសក្យច្រូត ចេញចាក
សក្យក្រល្យទ្រង់ព្រះជ្ជស (ឥន្ទ្រ) ទ្រង់ត្រូវជំនឿទៅកាន់ចារិក ក្នុង
ដែនកោសល មួយអង្វដោយកិក្ខុសង្ឃច្រើន បានមកដល់សាលាគ្រាម
ហើយ ។ កំភិសុទ្ធីល្អ នៃព្រះគាមវេទច្រើននោះ ពួកខ្លាមសុស-
សាយយ៉ាងនេះថា ព្រះបាទព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តី
សៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវញោយរាមទាំងពួង ដោយច្រក
ចំពោះព្រះអង្គឯង ទ្រង់ចម្រើនដោយវិជ្ជាទាំងពរណៈ ទ្រង់ទានជំនឿ
ល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវគ្រោះលាភ ទ្រង់ច្រើនដោយសីលាទិកុណារក
ច្បុលណាមួយស្មើគ្នា ទ្រង់ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ទ្រង់ជាគ្រូ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសកំ

នេវមនុស្សំ តុន្ទោ ភគវា សោ ឥមំ លោកំ សនេ-
 វកំ សមារកំ សព្វេហ្មតំ សស្សមណាព្រាហ្មណំ មធំ
 សនេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា មវេនេតិ
 សោ ធម្មំ នេសេតិ អាធិកល្យាណំ មាជ្ឈិកល្យាណំ
 មវិយោសាទកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កោវល-
 មវិប្បណំ មវិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ មកាសេតិ សាទុ ខោ
 មធ តថាវចានំ អវហតំ នស្សំ ហោតិ ។ អថខោ
 សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណាភមាមតិកា យេធ ភគវា
 តេទុមសង្កមិសុ ឧបសង្កមិក្វា អប្បេកេទ្ធ ភគវន្តំ អភិ-
 វានេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីធិសុ អប្បេកេទ្ធ ភគវតា
 សទ្ធិ សម្មោធិសុ សម្មោធិយំ កមំ សាពណីយំ
 វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីធិសុ អប្បេកេទ្ធ យេធ ភគវា
 តេទុក្ខលិម្បណាមេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីធិសុ អប្បេកេទ្ធ
 ភគវតោ សន្តិកេ បាមតោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ ធិសី-
 ធិសុ អប្បេកេទ្ធ តុណ្ណិក្វតា ឯកមន្តំ ធិសីធិសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសកំ

វៃទេវតានិមនុស្សតាំងឡាយ ទ្រង់ទានព្រាសជីវិតខ្លះតែយសច្ចុមិ ទ្រង់
 លែងវិលគ្រឿងចមកកាន់ភពថ្មីទៀត ទ្រង់បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយ
 ព្រាង្គចំពោះព្រះអង្គ ខ្លាហោកនេះ ព្រមទាំងទៅលោក មារលោក
 ព្រហ្មលោក ខ្លាពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជា
 សម្បត្តិទេវតានិមនុស្សដ៏សេស ហើយច្រកាស ទ្រង់សម្តែងខ្លះធម៌នានា
 លម្អចរដើម ចកល្លកល និងចទុតិ ទ្រង់ច្រកាស ខ្លាព្រហ្មចរិយធម៌
 ព្រមទាំងអត្ត និងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញចរិប្បណិ មវិសុទ្ធិទាំងអស់ កំការ
 ដែលបានឃើញ បានច្នួច និងព្រះការព្រាសទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ
 ដាក់ព្រះប្រពៃណាស់ ។ លំដាប់នោះ ក្នុងព្រាហ្មណ៍និងនិបាតិក្កា
 ស្រុកសាលា ក៏ចូលទៅទាល់ព្រះនាមព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 អ្នកខ្លះ ព្រមថ្វាយបង្គំព្រះនាមព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ អ្នក
 ខ្លះ ក៏នាលភាគសំណេះសំណាលកំចាត់ ទៅព្រះនាមព្រះភាគ
 លុះចេញចំពាក្យដាច់រឹករយ និងពាក្យដាច់លើកហើយ អង្គុយក្នុងទី
 សមគួរ អ្នកខ្លះ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ច្រណឿនព្រះនាមព្រះ
 នាមព្រះភាគ អ្នកខ្លះ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ច្រកាសនាមនិងគោត្រឡិ
 ក្នុងសម្លាត់នៃព្រះនាមព្រះភាគ អ្នកខ្លះ ក៏អង្គុយនៅស្ងៀមក្នុងទីសម
 គួរ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ អបណ្ណកសុត្ត វិច្ឆនិកវិចារ

(១០៤) ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធិ ទោ សាលេយ្យកេ
 ប្រាហ្មណភហមតិកេ កកវំ ឯកនិកោច អត្ថំ បទ កេ
 កហមតយោ កោចិ មនាទោ សត្តា យស្មី កេ
 អាណាវតិ សត្តា បដិលទ្ធាតិ ។ ទត្ថំ ទោ ទោ កន្តេ
 កោចិ មនាទោ សត្តា យស្មី ទោ អាណាវតិ សត្តា
 បដិលទ្ធាតិ ។ មនាបំ កេ កហមតយោ សត្តាវ អល-
 កន្តេហិ អយំ អបណ្ណកោ ធម្មោ សមាធាយ វត្តិកញ្ញោ
 អបណ្ណកោ ហិ កហមតយោ ធម្មោ សមត្តោ សមា-
 ធិន្នោ សោ កេ កវិស្សតិ ធិយវត្តំ ហិតាយ សុទាយ ។
 កកទោ ច កហមតយោ អបណ្ណកោ ធម្មោ ។

(១០៥) សន្តិ កហមតយោ ឯកេ សមណប្រាហ្ម-
 ណា ឯវំកធិទោ ឯវំធិដ្ឋិទោ ទត្ថំ ធិន្តំ ទត្ថំ យដ្ឋំ ទត្ថំ
 ហុតំ ទត្ថំ សុតាដទុត្តដាចំ កម្មាចំ ដលំ វិទាកោ

ឧបាសម្ពុទ្ធ អបណ្ណកសុត្ត ការោលកិកាខៈ ដែលជាសិកស្សាវ

(១០៤) លុះសាលេយ្យកប្រាហ្មណភហមតិ អន្តិយក្នុងចំណីសម-
 គួរហើយ ប្រះមានប្រះភាគ ប្រនីគ្រាសំដូរចុះថា ខ្នាលភហមតិកាវិ-
 ទ្យាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ មានគ្រូណាមួយ ជាទីគាប់ចិត្ត ល្មមឱ្យអ្នក
 ទាំងឡាយមានសព្វប្រកថាដោយហេតុវិជ្ជា ។ ចពិត្រប្រះអន្តិដ៏ចម្រើន
 យើងទុំទាំងឡាយ មិនមានគ្រូណាមួយ ជាទីគាប់ចិត្ត ល្មមឱ្យយើង
 ទុំទាំងឡាយមានសព្វប្រកថាដោយហេតុវិជ្ជា ។ ខ្នាលភហមតិកាវិទ្យាយ
 កាលបើអ្នកទាំងឡាយ មិនបានគ្រូជាទីគាប់ចិត្តហើយ ត្រូវប្រព្រឹត្តសមា-
 ទាននូវអបណ្ណកធម៌នេះវិញ ខ្នាលភហមតិកាវិទ្យាយ ព្រោះថា អបណ្ណ-
 កធម៌ ដែលអ្នកទាំងឡាយ បានធ្វើឱ្យចាំចូល បានសមាទានហើយ
 ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសចក្តិសុខ ដល់អ្នកទាំង-
 ឡាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ខ្នាលភហមតិកាវិទ្យាយអបណ្ណ-
 កធម៌ ភីដូចម្តេច ។

(១០៥) ខ្នាលភហមតិកាវិទ្យាយ សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 ត្រូវមួយ មានវិជ្ជាជំនាញនេះ មានវិជ្ជាជំនាញនេះ ថា ទានដែលបុគ្គលឱ្យ
 ហើយ មិនមានផល ការចូរជាមិនមានផល ការប្តូរជាមិនមានផល
 ផលវិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ ដែលសព្វធ្វើល្អនិងធ្វើអាក្រក់ មិនមាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក

ទត្តិ អយំ លោកោ ទត្តិ បរោ លោកោ ទត្តិ មាតា
 ទត្តិ បិតា ទត្តិ សត្តា ឱបទាតិកា ទត្តិ លោកេ សមណា
 ប្រាហ្មណា សម្មត្តតា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ ឥមេត្ថ
 លោកំ បរេត្ថ លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា
 បរេទេដ្ឋិតិ ភេសញ្ញា(១) ទោ កហបតយោ សមណា
 ប្រាហ្មណំ ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា ឧដ្ឋិបទ្ធនិកា
 វាតា ភេ ឯវមាហំសុ អត្ថិ ទិដ្ឋំ អត្ថិ យិដ្ឋំ អត្ថិ ហុតំ
 អត្ថិ សុកដទុក្កដាធំ កម្មាធំ ផលំ វិទាកោ អត្ថិ
 អយំ លោកោ អត្ថិ បរោ លោកោ អត្ថិ មាតា អត្ថិ
 បិតា អត្ថិ សត្តា ឱបទាតិកា អត្ថិ លោកេ សមណា
 ប្រាហ្មណា សម្មត្តតា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ ឥមេត្ថ
 លោកំ បរេត្ថ លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា
 បរេទេដ្ឋិតិ ។ តំ កី មញ្ញាផ កហបតយោ ទទុមេ
 សមណាប្រាហ្មណា អញ្ញាមញ្ញំ ឧដ្ឋិបទ្ធនិកាវាតា ។
 ឯវំ ករុន្ត ។

១ ខ. ភេសញ្ញា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

លោកនេះមិនមាន បរលោកមិនមាន មាតាមិនមាន បិតាមិនមាន មាតា
 សត្វទាំងឡាយជាឧបបាតិកៈមិនមាន ពួកសមណប្រាហ្មណំ ជាអ្នកព្រម
 ច្រៀងប្រកែចង្អៀតប្រកែ បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយចញ្ញាចរសំខ្លួន ខ្លួន
 លោកនេះនឹងបរលោកហើយប្រកាសបានក្នុងលោកនេះ មិនមាន ម្ចាស់
 គេហទីតាំងឡាយ បណ្តាសមណប្រាហ្មណំទាំងនោះ មានសមណ
 ប្រាហ្មណំពួកមួយ បានវះជាសឹកស្រូវដោយគ្រង់ (ខុសទីវៃភិញ្ញា)
 ពោលទៅរកសមណប្រាហ្មណំទាំងនោះវិញថា បានដែលច្បាស់ឱ្យហើយ
 មានផល ការចូរដំឡើងផល ការចូរដំឡើងផល ផលវិបាករបស់កម្ម
 ដែលសត្វធ្វើល្អនិងធ្វើអាក្រក់មាន លោកនេះមាន បរលោកមាន មាតា
 មានមាតា បិតាមានបិតា សត្វទាំងឡាយជាឧបបាតិកៈមាន ពួកសមណ
 ប្រាហ្មណំ ជាអ្នកព្រមច្រៀងគ្នា ប្រកែចង្អៀតប្រកែ បានធ្វើឱ្យដាក់
 ច្បាស់ដោយចញ្ញាចរសំខ្លួន ខ្លួនលោកនេះនឹងបរលោក ហើយប្រកាស
 បាន ក្នុងលោកនេះ មាន ៗ ម្ចាស់គេហទីតាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 សម្គាល់ខ្លួនហេតុនោះដូចម្តេច ក្រែងសមណប្រាហ្មណំទាំងឡាយនេះ
 ពោលពាក្យជាសឹកស្រូវដោយគ្រង់ទៅរកគ្នាទីភិញ្ញាមែនឬ ។ ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត អបណ្ណកសូត្រ វិច្ឆិកាវគ្គ

[១១៦] គត្រ តហមតយោ យេ តេ សមណ-
 ប្រាហ្មណា ឯវំវនិទា ឯវំវនិទ្ទិទោ ទត្ថិ ទិទ្ទិ ទត្ថិ
 យិទ្ទិ ទត្ថិ ហុតំ ។ បេ ។ យេ វមេត្ត លោកំ
 បរេត្ត លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បរេទេទ្ទិកិ
 តេសមេតំ ចាដិកត្តិ យមិទំ កាយសុចរិតំ វចិសុចរិតំ
 មហេសុចរិតំ វមេ តយោ កុសលេ ធម្ម អភិ-
 ទិទ្ធវេទ្ធិត្តា យមិទំ កាយទុច្ឆរិតំ វចិទុច្ឆរិតំ មហេទុច្ឆរិតំ
 វមេ តយោ អកុសលេ ធម្ម សមាធាយ វត្តិស្សន្តិ
 តំ កំស្ស ហេតុ ទ ហិ តេ កោត្តោ សមណប្រាហ្ម-
 ណា បស្សន្តិ អកុសលាទំ ធម្មាទំ អាទិទំ ឱកាវ
 សន្តិលេសំ កុសលាទំ ធម្មាទំ ទេកុម្មេ អាទិសំសំ
 វេតានបក្កំ ។ សន្តិយេវ ទោ(១) បទ បរំ លោកំ
 ទត្ថិ បរេ លោកោតិស្ស ទិទ្ទិ ហោតិ សាស្ស
 ហោតិ មិច្ឆាទិទ្ទិ ។ សន្តិយេវ ទោ បទ បរំ លោកំ
 ទត្ថិ បរេ លោកោតិ សន្តិយេតិ ស្វាស្ស ហោតិ

១ ឧ. វេសតោ នត្ថិ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត គោលគិរិវៈនៃលទ្ធិកសូត្រ

[១១៦] ប្រាសចោចកំចាំឡាយ ចណ្ណាសមណប្រាហ្មណំចាំនំ
 នោះ សមណប្រាហ្មណំចាំនំឡាយណា មានវៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
 យ៉ាងនេះថា ទាន ដែលបុគ្គលឱ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិន
 មានផល ការបូជាក្នុង មិនមានផល ។ បេ ។ បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ដោយ
 ប្រាថ្នាបេសំទូនឯង នូវលោកនេះទិដ្ឋិបរលោក ហើយប្រកាសបាន ក៏
 មិនមាន ហេតុនោះ ក៏ប្រាកដដល់សមណប្រាហ្មណំចាំនំនោះ (សម-
 ណប្រាហ្មណំចាំនំនោះ) ក៏លចេត្តិកុសលធម៌ចាំនំ ព្យនេ ធី កាយ-
 សុចរិត វចិសុចរិត មហេសុចរិត ហើយសមាទាបប្រព្រឹត្តនូវកុសល-
 ធម៌ចាំនំ ព្យនេធី កាយទុច្ឆរិត វចិទុច្ឆរិត មហេទុច្ឆរិតវិញ ការប្រព្រឹត្ត
 នោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថា ពួកសមណប្រាហ្មណំដ៏ចម្រើន
 ចាំនំនោះ មិនឃើញទោស ខែកុសលធម៌ចាំនំឡាយដ៏លាមក ដ៏សេ-
 ហ្មន៍ ព្រមចាំនំមិនឃើញកាន់សន្សំនៃកុសលធម៌ចាំនំឡាយ ជាចំណែក
 ខែសេចក្តីចូរផង ក្នុងកិរិយាចេញចាកកាម ។ បុគ្គលមានសេចក្តីយល់
 ឃើញបរលោកដែលមានប្រាកដវិធានថា បរលោកមិនមានវិញ សេចក្តី
 យល់ឃើញបេសំគុតនោះ ឈ្មោះមិច្ឆាទិទ្ទិ ។ បុគ្គលគ្រិះរិះនូវបរលោក
 ដែលមានប្រាកដវិធានថា បរលោកមិនមានវិញ សេចក្តីគ្រិះរិះបេសំ

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចម្បីកាយស្ស ចម្បីចម្បីស្សសកំ

មិច្ឆាសង្កម្សោ ។ សង្កម្សោ ទោ បទ បរំ លោកំ
 ធន្តិ បរេ លោកោតិ វាចំ កាសតិ សាស្ស ហោតិ
 មិច្ឆាវាចា ។ សង្កម្សោ ទោ បទ បរំ លោកំ ធន្តិ
 បរេ លោកោតិ ភាចា យេ តេ អរហន្តោ បរលោក-
 វិទុនោ តេសមយំ បទ្ធនីកំ ករោតិ ។ សង្កម្សោ ទោ
 បទ បរំ លោកំ ធន្តិ បរេ លោកោតិ បរំ សញ្ញាបេតិ
 សាស្ស ហោតិ អសទ្ធម្មសញ្ញាតិ^(១) កាយ ច បទ
 អសទ្ធម្មសញ្ញាតិយា អត្តាទុក្ខំសេតិ បរំ វាម្ពតិ ។ វតិ
 មុត្តោ ទោ បទស្ស សុសីល្យបហិទំ ហោតិ ទុស្សីល្យំ
 បទ្ធពដ្ឋិតំ អយត្វ មិច្ឆាធិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កម្សោ មិច្ឆាវាចា
 អរិយាទំ បទ្ធនីកតា អសទ្ធម្មសញ្ញាតិ អត្តកំសធា
 បរវម្ពតា ។ បរិសិទេ អនេកេ ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា សម្ពុទ្ធិ មិច្ឆាធិដ្ឋិច្បទ្ធយោ ។

១ អន្តិកាយស្ស អសទ្ធម្មសញ្ញាតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចម្បីកាយ ចម្បីចម្បីស្សសកំ

បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាសង្កម្សោ ។ បុគ្គលនោះពាលវាចាចំពោះបរលោក
 ដែលមានពិស្រោកផែនថា បរលោកមិនមានទៅវិញ វាចារបស់បុគ្គល
 នោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាវាចា ។ បុគ្គលនោះពាលនូវបរលោកដែលមានពិស្រោក
 ថា បរលោកមិនមានទៅវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាធ្វើសីកសត្រូវចំពោះ
 ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកជ្រាបច្បាស់នូវបរលោក ។ បុគ្គល
 ណា ធម្មសង្កតដទៃឱ្យយល់បរលោកដែលមានពិស្រោកថា បរលោក
 មិនមានទៅវិញ ការធម្មសនោះ របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអសទ្ធម្ម-
 សញ្ញាតិការធម្មសនាព្រះសទ្ធម្ម ហើយលើកឧទ្ធរណ៍ ចម្លើយ
 បុគ្គលដទៃ ដោយអសទ្ធម្មសញ្ញានោះ ។ មួយវិញទៀត បុគ្គល លះបង់
 នូវការជាអ្នកមានសីលល្អក្នុងកាលមុន ហើយកាំងទុកនូវការជាអ្នក-
 ទ្រស្គសីលវិញ នេះឈ្មោះថា មិច្ឆាធិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កម្សោ មិច្ឆាវាចា ជាសីក
 សត្រូវនឹងព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសទ្ធម្មសញ្ញា ហៅថា លើកឧទ្ធរណ៍
 ខ្លួនឯង ចម្លើយបុគ្គលដទៃ ។ ធម៌ជាអកុសលដ៏លាមកមានច្រើនទាំង
 អប្បលនេះ រកឃើញវិញ ព្រោះមានមិច្ឆាធិដ្ឋិជាចម្បើយ យ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងនាយសុ ចម្បាំងបណ្ណសក

[១០៤] កត្រ កហបតយោ យេ តេ សមណ-
 ព្រាហ្មណា ឯវំវាទិយោ ឯវំទិដ្ឋិយោ អត្ថំ ទិដ្ឋំ ។ ច ។
 យេ វេសត្យ លោកំ បរត្យ លោកំ សយំ អភិញ្ញា
 សន្តិកត្វា បវេទេន្តិកិ តេសមេតំ ចាទិកត្ថំ យមិទំ
 កាយទុច្ចរិតំ វចិទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ វេម តយោ
 អកុសលេ ធម្ម អភិទិព្វន្តិក្វា យមិទំ កាយសុច្ចរិតំ
 វចិសុច្ចរិតំ មនោសុច្ចរិតំ វេម តយោ កុសលេ
 ធម្ម សមាធាយ វត្តស្សន្តំ តំ កិស្ស ហេតុ បស្សន្តិ
 ហិ តេ ហោត្ថា សមណព្រាហ្មណា អកុសលាទំ
 ធម្មាទំ អាទិទំ ឱការំ សន្តិលេសំ កុសលាទំ
 ធម្មាទំ ទេត្តុខេ អាទិសំសំ វោធាទបក្កំ ។ សន្តិយេវ
 ទោ បទ បវំ លោកំ អត្ថំ បរេ លោកោតិស្ស
 ទិដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។ សន្តិយេវ
 ទោ បទ បវំ លោកំ អត្ថំ បរេ លោកោតិ សន្តិប្បតិ
 ស្វាស្ស ហោតិ សម្មាសន្តិប្បា ។ សន្តិយេវ ទោ បទ
 បវំ លោកំ អត្ថំ បរេ លោកោតិ វាទំ ភាសតិ

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងនាយសុ ចម្បាំងបណ្ណសក

[១០៤] គ្នាលភោជនីតាំងឡាយ ចណ្ណសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានវិទ្យាបរិយោគៈ មានវិជ្ជា
 យ៉ាងនេះថា មានវេលាបុគ្គលឱ្យហើយ មានវេលា ។ ល ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ដោយប្រាជ្ញាវេស្សន្ត
 ឱ្យហោតនៃទិវបរលោក ហើយប្រកាសបាទ ក៏បាន ហេតុនោះ ក៏
 ប្រាកដដល់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ (សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ)
 បានលះបង់កុសលធម៌ទាំង ព្យ នេះគឺ កាយទុច្ចរិត វចិទុច្ចរិត មនោ-
 ទុច្ចរិត ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តឱ្យកុសលធម៌ទាំងឡាយ ព្យ គឺ កាយ-
 សុច្ចរិត វចិសុច្ចរិត មនោសុច្ចរិតវិញ ដំណើរនោះ ព្រាហ្មណ៍ក៏ដូច
 ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចម្រើននោះ បានឃើញទោស
 នៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏ថោកថាប សៅហ្មង ឃើញនូវគោនិសិទ្ធ
 នៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដាច់វាលកន្លែងសេចក្តីផ្តួចផ្តង ក្នុងកិរិយាចេញ
 ចាកកាម ។ បរលោកមានព័ត៌មាន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីយល់ឃើញ
 ថា បរលោកមានវិមន សេចក្តីយល់ច្បាស់របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 សម្មាទិដ្ឋិ ។ បុគ្គលគ្រូរិះរន្តបរលោកដែលមានព័ត៌មានថា បរលោក
 មានវិមន សេចក្តីគ្រូរិះរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសម្មាសន្តិប្បៈ ។ បុគ្គល
 គោលវេលា ចំពោះបរលោកដែលមានព័ត៌មានថា បរលោកមានវិមន

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមចណ្ណសក

សុគតិ សង្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋិស្សតិ ។ កាមំ
 ទោ បដ មាហុ បរោ លោកោ ហោតុ ទេសំ
 កវតំ សមណាប្រាហ្មណាមំ សង្កំ វចនំ អថ ច
 បទាយំ កវំ បុរិសបុគ្គលោ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញំ
 ចាសំសោ សីលវា បុរិសបុគ្គលោ សម្មាធិដ្ឋិ
 អត្ថិកាវនោតិ ។ សចេ ទោ អកេវ បរោ លោកោ
 ឯវំ ឥមស្ស កោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស ឧកយតុ
 កដក្កាហោ យត្វ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញំ ចាសំសោ
 យត្វ កាយស្ស ភេតា បាឡាណា សុគតិ សង្កំ
 លោកំ ឧបបដ្ឋិស្សតិ ។ ឯវមស្សយំ អបណ្ណាកោ
 ធម្មោ សុសមត្តា សមាធិន្ទោ ឧកយំសំ ជវិត្វា
 តិដ្ឋតិ វិត្វតិ អកុសលដ្ឋានំ(១) ។

(១១០) សង្កំ កថាបកយោ ឯកោ សមណាប្រាហ្ម-
 ណា ឯវំវាធិនោ ឯវំធិដ្ឋិនោ កោតោ កាយតោ ធិន្ទោតោ
 ធម្មោបយតោ បទតោ បទាបយតោ(២) លោកោ

១. ឧ. អកុសលំ ហិទ្ឋិ ទិស្សតិ ។ ២. ឧ. បាយតោ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

ឧទជាធិនីទៅកាន់សុគតិ ស្ថិតិ ទៅលោក យ៉ាងនេះ ។ បើបរលោក
 មិនបានដោយតំរទេ ពាក្យរបស់សមណប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ
 ឈ្មោះថាជាពាក្យពិត តែថា បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំង
 ខ្សោយសរសើរក្នុងចក្ខុវិស័យនេះថា បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកមាន
 សីល ជាសម្មាធិដ្ឋិ ជាអត្ថិកវា ។ បើបរលោកបានមែន បុរស
 បុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ ទទួលយកជ័យជម្នះ ក្នុងចំណែកទាំងពីរ គឺអ្នក
 ប្រាជ្ញទាំងខ្សោយសរសើរក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ លុះចែកគ្នាយកនិកាយ ចន្លោះគំរិត
 មរណៈទៅ ធិនីទៅកាន់សុគតិ ស្ថិតិ ទៅលោក ។ អបណ្ណកធម៌នេះ
 ដែលបុគ្គលធ្វើឱ្យពេញលេញ សមាទានល្អហើយ ក៏ផ្សាយទៅតាមទ្រង់
 របស់ខ្លួន ដោយចំណែកទាំងពីរ ហើយរៀបចំខ្លួនហេតុជាទីតាំងនៃអកុ-
 សលបាន ។

(១១០) ខ្មោលកថាបកទាំងខ្សោយ សមណប្រាហ្មណ៍ ត្រូវមួយ
 បានវាយ៉ាងនេះ បានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ ថា បុគ្គល ធ្វើបាបដោយខ្លួន
 ឯង ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើ កាត់ (ឡូតយវៈភេ) ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើកាត់
 ចៀកចៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើចៀកចៀន ធ្វើគេឱ្យសាកសៅ ឬ

របបដីស្រូវ របបស្រែកស្រូវ វិបត្តិការពារ

សោតាបយកោ កិលមកោ កិលមាបយកោ^(១) ដទ្ធ-
 កោ ដទ្ធាបយកោ បាលាមតិបាយកោ^(២) អនិច្ចំ
 អាទិយកោ សទ្ធិំ ជិន្នកោ ឱល្លាមំ ហរកោ ឯកា-
 ការិកំ ករោកោ បរិបទ្ធ តិដ្ឋកោ បរាទាវ កត្តកោ
 មុសា កណ្តកោ ករោកោ^(៣) ន ករិយតិ ចាបំ
 ទុរាបរិយទ្ធន ទេបិ ចក្កន យោ ឥមិស្សា បបរិយា
 បាលោ ឯកមំសទលំ ឯកមំសបុត្តំ ករោយ្យ ឧត្តិ
 កោតាធិណំ ចាបំ ឧត្តិ ចាបស្ស អាគមោ ឧត្តិណំ
 ទេបិ^(៤) កង្កាយ ភិរំ កត្តយ្យ ហនន្តោ យា-
 កោន្តោ ជិន្នន្តោ ទេនាបេន្តោ បទេន្តោ ចាទេន្តោ
 ឧត្តិ កោតាធិណំ ចាបំ ឧត្តិ ចាបស្ស អាគមោ

១ ទ. សោបយកោ កិលមយកោ វិស្សតិ ។ ២ ទ. បាលាមតិបាយកោ ។
 ៣ ទ. ករោកោ ។ ៤ ទ. ទុរិណេយ្យ ។

របបដីធ្លី របបស្រែកស្រូវ ហាលកំពិលៈ ផែលសាសិកស្រូវ

ប្រើអ្នកដទៃឱ្យធ្វើគេឱ្យសោកសៅ ធ្វើគេឱ្យលំបាក ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យ
 ធ្វើគេឱ្យលំបាក ធ្វើគេឱ្យញាប់ញ័រ ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យធ្វើគេឱ្យញាប់ញ័រ
 សម្លាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបាន
 ឱ្យ (ឬប្រើអ្នកដទៃកាន់យក) កាត់ខ្នុរ (ឬប្រើអ្នកដទៃកាត់)
 ប្លន់ពួកអ្នកស្រុក (ឬប្រើអ្នកដទៃប្លន់) ប្លន់យកទ្រព្យផ្ទះមួយ (ឬប្រើ
 អ្នកដទៃប្លន់) ឈរចាំដំណើរទ្រព្យនៅក្បែរផ្លូវ (ឬប្រើអ្នកដទៃឈរ
 ចាំដំណើរ) លួចកំរាយបុគ្គលដទៃ (ឬប្រើអ្នកដទៃលួច) កោលពាក្យ
 កុហក (ឬប្រើអ្នកដទៃ^(១)ឱ្យកុហក) (បុគ្គលនោះ) ឈ្មោះថា មិន
 ធ្វើបាបទេ ទុកជាបុគ្គលណា ធ្វើសត្វចាំទ្រព្យ លើផែនដីនេះ ដោយ
 គ្រឿងច្រវិលដែលមានឧទ្ធិកដំបូងដូចជាកាំចំការ ឱ្យមានគំនរសាច់តែ
 មួយ ឱ្យមានកំនូកសាច់តែមួយ បាប មានកាំចំការជាហេតុ ខែបុគ្គល
 (នោះ) មិនមានទេ កាំចំបាប ក៏មិនមកឱ្យផល ដល់បុគ្គលនោះទេ ទុក
 ជាបុគ្គល គួរទៅកាន់គ្រឿងទេស្ត្រីធានីគួរដី ហើយសម្លាប់សត្វ ឬ
 ប្រើអ្នកដទៃឱ្យសម្លាប់ កាន់កំរាយគេ ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យកាត់ ចៀកចៀន
 គេ ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យចៀកចៀន បាប មានកាំចំការជាហេតុ ខែបុគ្គល
 នោះ មិនមានឡើយ កាំចំបាប ក៏មិនមកឱ្យផល ដល់បុគ្គលនោះទេ

១ គ្រឿងច្រវិល កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឱ្យដ្រឡើងលំដាប់ពាក្យនេះ ប្រែសេចក្តី
 ចន្លៃសេចក្តីខ្លះកាមអង្គិកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបបត្តសកំ

ទុក្ខំ ចេចិ(១) កម្មាយ ភីរំ កន្ទយ្យ ធនន្តោ
 ជាបេន្តោ យធន្តោ យជាបេន្តោ(២) នត្ថិ ភកោនិធានំ
 បុត្តំ នត្ថិ បុត្តស្ស ភកមោ ធានេន ធមេន
 សញ្ញមេន សន្ធារដ្ឋេន នត្ថិ បុត្តំ នត្ថិ បុត្តស្ស
 ភកមោតិ ។ តេសំយេវ ទោ កហមតយោ
 សមណាត្រាហ្មណានំ ឯកេ សមណាត្រាហ្មណា ទុដ្ឋិ-
 មទ្ធនិកវតា តេ ឯវមាហំសុ ករតោ កាយតោ
 និទ្ធពតោ ធនជាបយតោ មធមតោ មជាបយតោ សោតតោ
 សោតាបយតោ កិលមតោ កិលមាបយតោ ដទ្ធពតោ
 ដន្តាបយតោ ចាលមតិចាតាបយតោ អនិច្ចំ អាទិ-
 យតោ សទ្ធិ និទ្ធពតោ និល្លាមំ ហរតោ ឯកាភាវកំ
 ករោតោ បរិមន្តេ តិដ្ឋតោ បរាជំ កន្ទតោ មុសា

១ ខ. ទន្ធពតិ ។ ២ ខ. ធានេន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបបត្តសកំ

ទុកជាបុគ្គល គួរនិព្វានគ្រើយទុកជាទុក្ខនិព្វាន ហើយឲ្យទាន ឬប្រើ
 អ្នកដទៃឲ្យឲ្យ ឬជា ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យឬជា បុណ្យ មានអំពើនោះជា
 ហេតុ នៃបុគ្គលនោះ មិនបានទេ បុណ្យ មិនមកឲ្យផលដល់បុគ្គល
 នោះឡើយ បុណ្យ មិនបាន ដោយការឲ្យទាន ដោយការប្តូរគ្នានគ្នា
 អង្រុយ ដោយការសង្រួមកាយវាចា ដោយការលាភសុខ្ខារទេ បុណ្យ
 មិនមានមកដល់បុគ្គលនោះទេ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មានសម-
 ណាត្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវិន័យសីលសម្រាប់ដោយគ្រង់ ទៅរកសម-
 ណាត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយពាលយ៉ាងនេះថា បុគ្គល ធ្វើបាច ឬ
 ប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើ កាត់អយវរេន ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យកាត់ ចៀករៀនគេ
 ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យចៀកចៀន ធ្វើគឲ្យសោកសៅ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើ
 គឲ្យសោកសៅ ធ្វើគឲ្យលំបាក ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគឲ្យលំបាក ធ្វើ
 គឲ្យញាប់ញ័រ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគឲ្យញាប់ញ័រ សម្លាប់សត្វ ឬប្រើ
 អ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ (ឬប្រើអ្នកដទៃ
 ឲ្យកាន់យក) កាត់ទីភ្នំ (ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យកាត់) ឬខំទុកអ្នកស្រុក
 (ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យចូន) ឬខំយកទ្រព្យវត្ថុមួយ (ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យចូន)
 ឈរចាំដំណើរទ្រព្យគេវិញរដ្ឋ (ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យឈរចាំដំណើរ) លួច
 ភិយាបុគ្គលដទៃ (ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យលួច) ពោលពាក្យកុហក (ឬប្រើ

របបវិទ្យុស្ស អចល្ហកស្ស្រ វិបត្តិករណ

កណៈតោ កណៈតោ(*) ករិយតិ ចាចំ ទុរាបរិយន្តេន
 ទេចិ ទេក្កេន យោ ឥមិស្សា បវរិយា ចាលោ
 ឯកម៌សទលំ ឯកម៌សបុត្តំ ករេយ្យ អត្ថិ កតោ
 ជំនានំ ចាចំ អត្ថិ ចាបស្ស អាគមោ ទត្ថិណំ
 ទេចិ កត្តាយ តិវំ កច្ឆេយ្យ ហនេន្តោ យាតេន្តោ
 ជំនុន្តោ ទេនាបេន្តោ បដេន្តោ ចាទេន្តោ អត្ថិ
 កតោជំនានំ ចាចំ អត្ថិ ចាបស្ស អាគមោ ទត្តិវំ ទេចិ
 កត្តាយ តិវំ កច្ឆេយ្យ ទទេន្តោ ធាបេន្តោ យជេន្តោ
 យជាបេន្តោ អត្ថិ កតោជំនានំ បុត្តំ អត្ថិ បុត្តាស្ស
 អាគមោ ធាទេន ទទេន សញ្ញមេន សត្វវិជ្ជេន
 អត្ថិ បុត្តំ អត្ថិ បុត្តាស្ស អាគមោតិ ។ តំ កំ
 បុត្តាថ កហបតយោ ទទុមេ សមណាប្រាហ្មណា
 អញ្ញមញ្ញាស្ស ទុជិវបច្ឆជីកាវនាតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។

* ឧ. កតោ ។

របបវិទ្យុស្ស អចល្ហកស្ស្រ យោសិវិវាទៈខែលទាសិវស្ស្រ

អ្នកវិទ្យុកុហក) (បុគ្គលនោះ) ឈ្មោះជាធ្វើបាច ទុកជាបុគ្គលណា
 ធ្វើសត្វទាំងឡាយ លើវិវេទនាខ្លះ ដោយគ្រឿងចក្រដែលមានឧត្តិករិដ៍
 មុនដូចជាកាំបិតការ ឱ្យមានគំនរសាច់នៃមួយ ឱ្យមានពិទ្ធកសាច់នៃមួយ
 បាចដែលមានកំរើនោះជាហេតុ តែនិទាន បាចនៃបុគ្គល (នោះ) មាន
 ទុកជាបុគ្គល គួរទៅកាន់ក្រើយទទេន្តោនាវិក្សណិ ហើយសម្លាប់ទូរសត្វ
 ឬប្រើអ្នកវិទ្យុសម្លាប់ កាត់ករយវៈនេ ឬច្រើនឱ្យកាត់ ចៀកចៀន
 នេ ឬប្រើអ្នកវិទ្យុចៀកចៀន បាចមានកំរើនោះជាហេតុ តែនិទាន
 បាចនៃបុគ្គលនោះ មាន ចំណែកបុគ្គល គួរទៅកាន់ក្រើយទទេន្តោ
 នាវិជីវិ ហើយឱ្យមាន ឬប្រើអ្នកវិទ្យុឱ្យ ចូជា ឬប្រើអ្នកវិទ្យុចូ-
 ជា បុណ្យមានកំរើនោះជាហេតុ តែនិទាន បុណ្យនៃបុគ្គលនោះ មាន
 បុណ្យមាន ដោយការឱ្យមាន ដោយការទូន្មានខ្លាំងក្រិយ ដោយការ
 សង្រួមកាយវិញ ដោយការពាក្យសច្ចៈ បុណ្យនៃបុគ្គល (នោះ) តែនិ
 ទាន ។ ម្ចាស់របបវិទ្យុស្ស អ្នកទាំងឡាយ សម្លាប់ទូរហេតុ
 នោះដូចម្តេច សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ មានវិទ្យុសិកសត្រូវដោយ
 ត្រង់ ទៅកេត្តិជីវិត មិនមែនឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះគុណ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លីចន្ទវិញ្ញាណសូត្រ

(១១១) តត្រ កបាបតយោ យេ តេ សមណ-
 ប្រាហ្មណា ឯវាវិនិចោ ឯវាវិនិច្ឆិយោ កករតោ កករយតោ
 ជិន្ទតោ ជេនាបយតោ មនេតោ មបាបយតោ សោច-
 តោ សោចាបយតោ កិលមតោ កិលមាបយតោ
 ជន្ទតោ ជន្ទាបយតោ ចាលាមតិចាតាបយតោ អនិច្ចំ
 អាទិយតោ សន្តិំ ជិន្ទតោ ជិល្លោមំ ហារតោ ឯកាតា-
 រិកំ កករតោ មរិបន្ត តិដ្ឋតោ មរាជារំ កង្កតោ មុសា
 កណតោ កករតោ ន កករិយតិ ទាមំ ទុរមរិយន្តេន
 ទេមិ ចក្កេន យោ ឥមិស្សា មមរិយា ចាលោ
 ឯកមំសទលំ ឯកមំសបុត្តំ កករយ្យ នត្តិ តតោ-
 ជិនាជំ ទាមំ នត្តិ ចាបស្ស អាតោ នត្តិលំ
 ទេមិ កង្កាយ តិវំ កង្កេយ្យ ហនន្តោ ហរតេដ្ឋោ

សុត្តន្តបិដក ចម្លីចន្ទវិញ្ញាណសូត្រ

(១១១) ខ្លាសយាបតិវាវិនិច្ឆាយ ចណ្ណសមណប្រាហ្មណំ ទាំងនោះ
 សមណប្រាហ្មណំ ទាំងខ្លាយណា មានវាវិយាវិនិច្ឆាយ មានវិច្ឆិយាវិនិច្ឆាយ
 ថា ចុក្កបេត្តិបាច ឬច្រើនក្នុងវិទ្យាភ្នំ កាត់តាយវិបាក ឬច្រើនក្នុងវិទ្យា
 កាត់ ចៀកចៀនរត ឬច្រើនក្នុងវិទ្យាចៀកចៀន ធ្វើឲ្យសោកសៅ ឬ
 ច្រើនក្នុងវិទ្យាធ្វើឲ្យសោកសៅ ធ្វើឲ្យលំបាក ឬច្រើនក្នុងវិទ្យាធ្វើឲ្យ
 ឲ្យលំបាក ធ្វើឲ្យញាប់ញ័រ ឬច្រើនក្នុងវិទ្យាធ្វើឲ្យញាប់ញ័រ សម្លាប់
 សត្វ (ឬច្រើនក្នុងវិទ្យាសម្លាប់) កាន់យកទ្រព្យវេលាគេមិនបានឲ្យ (ឬច្រើ
 ឲ្យកាន់យក) កាត់ទី-កង្កែប(ឬច្រើនក្នុងវិទ្យា) ចូលក្នុងក្របី (ឬច្រើន
 ក្នុងវិទ្យា) ចូលយកទ្រព្យវេលាគេមួយ (ឬច្រើនក្នុងវិទ្យា) ឈរចាំដោះស្រាយ
 ទ្រព្យវេលាគេ (ឬច្រើនក្នុងវិទ្យា) លួចកិរិយាចុក្កលដៃ
 (ឬច្រើនក្នុងវិទ្យាលួច) ពោលពាក្យកុហក (ឬច្រើនក្នុងវិទ្យាពោលពាក្យ
 កុហក) ចុក្កលក្នុងវិទ្យា ឈ្នះចាំមិនធ្វើបាច ទុកជាចុក្កលណា ធ្វើសត្វ
 ទាំងខ្លាយលើវិទ្យាដោះ ដោយគ្រឿងចក្រមានខ្លឹមកង់ដ៏មុកដូចជាកាំប៉ែត
 កោរ ឲ្យមានគំនរសាច់វិទ្យាមួយ ឲ្យមានពុកសាច់វិទ្យាមួយ បាចមានកំរើ
 នោះជាហេតុ វែងមិនខាន បាចមិនមកឲ្យវេលាឡើយ ទុកជាចុក្កលក្នុង
 ទៅកាន់គ្រើយទទួលខ្លាចខ្លាច ហើយសម្លាប់សត្វ ឬច្រើនក្នុងវិទ្យាសម្លាប់

ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបសម្ពុទ្ធិ អរិយចរិត្តកថា

។ ចេ ។ ធានេន ធម្មេន សញ្ញាមេន សទ្ធាវដ្ឋេន នត្តិ
 បុត្តំ នត្តិ បុត្តាស្ស អាគរោតិ ។ តេសមេតំ ចានិកម្ពំ
 យមំនំ កាយសុចរិតំ វចិសុចរិតំ មរោសុចរិតំ វមេ
 តយោ កុសលេ ធម្មេ អភិធម្មវដ្ឋេត្វា យមំនំ កាយ-
 ទុច្ឆរិតំ វចិទុច្ឆរិតំ មរោទុច្ឆរិតំ វមេ តយោ អកុសលេ
 ធម្មេ សមាធាយ វត្តិស្សន្នំ តំ កិស្ស ហេតុ ន ហិ តេ
 កោន្តោ សមណាប្រាហ្មណា បស្សន្នំ អកុសលានំ
 ធម្មានំ អាទិទំ ធិកាវំ សន្តិលសំ កុសលានំ ធម្មានំ
 នេត្តុធម្មេ អាទិសំសំ វេណាធមកុំ ។ សន្តំយេវ ទោ
 បទ កិរិយំ នត្តិ កិរិយាតិស្ស ទិដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស
 ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ សន្តំយេវ ទោ បទ កិរិយំ
 នត្តិ កិរិយាតិ សន្តំប្បតិ ស្វាស្ស ហោតិ មិច្ឆា-
 សន្តំប្បា ។ សន្តំយេវ ទោ បទ កិរិយំ នត្តិ កិរិ-
 យាតិ វាទំ កាសតិ សាស្ស ហោតិ មិច្ឆាភពា ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧបសម្ពុទ្ធិ វិចារិយធានិកសម្មាសម្ពុទ្ធិនិទ្រព្យកថា

។ ចេ ។ បុណ្យ មិនមាន ដោយការឱ្យបាន ដោយការខ្ចីខ្ចានផ្អែម
 ដោយការសង្កេតយកវិចារិយ ដោយការសាស្ត្រសុចរិត បុណ្យ មិនមក
 ឱ្យផលឡើយ ។ ចេតុនៈ មានប្រាកដដល់សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 គឺ (សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) លះបង់ខ្លួនកុសលធម៌ ព្យ នេះ គឺ កាយ-
 សុចរិត វចិសុចរិត មរោសុចរិត ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តខ្លួនកុសល-
 ធម៌ ព្យ នេះ គឺ កាយទុច្ឆរិត វចិទុច្ឆរិត មរោទុច្ឆរិតវិញ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថា សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចម្រើននោះ
 មិនឃើញខ្លួនចាស់កុសលធម៌ទាំងឡាយ ដំណើរ សៅហ្មង មិន
 ឃើញខ្លួនកាន់សិរិវិទកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែកនៃសេចក្តីផ្តល់
 ក្នុងកិរិយាចេតនាភាព ។ សេចក្តីយល់ឃើញអំពីវិសេសនៃពិសេស
 ចេសំបុគ្គលនោះថា អំពីមិនមាន ដូច្នេះ សេចក្តីយល់ឃើញចេសំបុគ្គល
 នោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មួយទៀត បុគ្គល ត្រូវរិះខ្លួនអំពីវិសេស
 ពិសេសថា អំពីមិនមាន ដូច្នេះ សេចក្តីត្រូវរិះចេសំបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 មិច្ឆាសន្តិប្បៈ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា គោលវាចាចំពោះអំពីវិសេស
 មិនពិតថា អំពីមិនមានវិញ វាចាចេសំបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាភពា ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចំណាយស្ស ចម្បីចបណ្ណសកំ

សង្ក្ខេប ទោ បទ កិរិយំ ទត្ថិ កិរិយាតិ អាហ យេ
តេ អរហន្តោ កិរិយវាណ តេសមយំ បទ្ធនិកំ កា-
រោតិ ។ សង្ក្ខេប ទោ បទ កិរិយំ ទត្ថិ កិរិយាតិ បរិ-
សញ្ញាបេតិ សាស្ស ហោតិ អសន្ទម្មសញ្ញត្តិ កាយ ច
បទ អសន្ទម្មសញ្ញត្តិយា អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិ វម្ពេតិ ។
ឥតិ បុរោ ទោ បទស្ស សុសីល្យំ បហំទំ ហោតិ
ទុស្សីល្យំ បទ្ធបដ្ឋិតំ អយេកុ មិច្ឆានិច្ចំ មិច្ឆាសង្ក្ខេប្យា
មិច្ឆាវាទា អរិយាទំ បទ្ធនិកតា អសន្ទម្មសញ្ញត្តិ
អត្តកំសទា បរិម្ពតា ។ ឯវសិមេ អនេកោ ចាបកោ
អកុសលា ធម្មា សម្ពុវន្តំ មិច្ឆានិច្ចប្បទូយោ ។

[១១៦] តត្រ កហបតយោ វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ
បដិសត្តិក្កតិ សទេ ទោ ទត្ថិ កិរិយា ឯវមយំ
ករំ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស កេតា បរាម្មណា(១)
សោត្តមត្តានំ ករិស្សតិ ។ សទេ ទោ អត្តិ កិរិយា
ឯវមយំ ករំ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស កេតា បរាម្ម-
ណា អចាយំ ទុក្ខតិ វិទិនាតំ ឯវយំ ទុបបដ្ឋិស្សតិ ។

១. ឧ. បរាម្មណា ឧ ទំស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចំណាយ សុត្តិចបណ្ណសកំ

មួយទៀត បុគ្គលណា ពោលខ្លះកំរើដែលបានមែនពិតថា កំរើមិនបាន
វិញ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថាធ្វើសីកសត្រូវ ចំពោះព្រះអរហន្តដែលជាភិក្ខុ-
វា ។ មួយវិញទៀត បុគ្គលតម្រូវស្រឡាញ់ខ្លួនយល់ ក្លូវកំរើដែលបាន
ពិតថា កំរើមិនបានវិញ កាលតម្រូវស្រឡាញ់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអសន្ទម្ម-
សញ្ញត្តិ ឯបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាលើកកម្ពីកខ្លួនឯង ចង្អាច់បុគ្គលដទៃ
ដោយសារអសន្ទម្មសញ្ញត្តិនោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលនោះលេចដ៏
ខ្លីកាលវិនិច្ឆ័យកាលមុនបាល ហើយគំនិតខ្លះកាលជាអាក្រក់ស្រុ-
សីលវិញ នេះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្ក្ខេប្យៈ មិច្ឆាវាទា ជាសីកសត្រូវ
នឹងព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាអសន្ទម្មសញ្ញត្តិ ឈ្មោះថាលើកកម្ពីកខ្លួនឯង
ចង្អាច់បុគ្គលដទៃ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ប្រើច្រកការ
ទាំងនេះ តែងកើតឡើងព្រម ព្រោះមិច្ឆាទិដ្ឋិជាចម្បើយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១១៦] ម្នាលឧបាសកទាំងឡាយ វិញ្ញបុរិសោនិចិត្តារណាយេញ
ក្នុងលទ្ធិលទ្ធិសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដូច្នោះថា បើកំរើមិនបាន
ទេ កាលបើយ៉ាងនេះ បុរសបុគ្គលដទៃច្រើននេះ លុះបែកត្រាយកាយ
ចង្អាច់អតិចារណៈវេទនិក្ខិយ្យឲ្យស្មើគ្នា ។ តែបើកំរើបានពិតមែន
បុរសបុគ្គលដទៃច្រើននេះ លុះបែកត្រាយកាយចង្អាច់អតិចារណៈវេទនិក្ខិ-
យេវេក្កក្នុងកំរើកំរើបាន ប្រក អសុរកាយ នរក មិនលែងឡើយ ។

អរហន្តិវគ្គស្ស អចណ្ណកស្សន្តេ ភិយាប្បដិកតា

កាមំ ទោ បទ មាហុ កិរិយា ហោតុ ទេសំ កវតំ
 សមណាត្រាហ្មណាមំ សង្ខំ វចនំ អថ ច បទាយំ
 កវំ បុរិសបុគ្គលោ និដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញាមំ ការយោ ទុស្ស័-
 លោ បុរិសបុគ្គលោ មិច្ឆានិដ្ឋិ អកិរិយាភិទោតិ ។
 សទេ ទោ អន្តរ កិរិយា វរំ វមស្ស កោតោ បុរិ-
 សបុគ្គលស្ស ឧកយត្ថ កាលិក្កាហោ យញ្ច និដ្ឋេវ
 ធម្មេ វិញ្ញាមំ ការយោ យញ្ច កាយស្ស ភេតោ បរម្មា-
 ណា អនាយំ ទុក្ខតិ វិទិនាតំ និរយំ ឧបបដ្ឋិស្សតិភិ(១) ។
 វរមស្សាយំ អបណ្ណកោ ធម្មោ ទុស្សនត្តោ ទុស្សនា-
 និដ្ឋោ វកំសំ ជវត្តា តិដ្ឋតិ វិញ្ញតិ កុសលដ្ឋាមំ ។

[១១៣] តត្រ តហបតយោ យេ តេ សមណ-
 ត្រាហ្មណា វរំវាទិនោ វរំនិដ្ឋិនោ កោតោ ការយោតោ
 និទ្ធពោ ទេតាបយោតោ បទតោ បទាបយោតោ សោទ-
 តោ សោទាបយោតោ កិលមតោ កិលមាបយោតោ
 ជទ្ធពោ ជទ្ធពយោតោ ពាលាមតិទាតាបយោតោ អនិដ្ឋ

១. ឧ. ប. និទិស្ស ១ វិស្សតិ ។

អរហន្តិវគ្គ សចណ្ណកស្សត្រ ភិយាដេលមិទេសិកស្សន្តេនិព្រះអរិយៈ

ថេអំវេទិមនានោដោយនិក ពាក្យរបស់សមណត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនចំនី
 នោះ ឈ្មោះថាជាពាក្យនិក តែថា បុរិសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ អ្នកប្រាថ្នា
 ចាំនិទ្ធាយធម្មវិភិវដ្តិលក្ខន្តច្បុប្បន្ននេះថា បុរិសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកទ្រុស្ត-
 សីល ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអកិរិយាវាទ ។ ប្រសិនបើលោកថេអំវេទិមនានោ បុរិស-
 បុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ ទទួលបានញ្ញត្តិចំណែកចាំនិទិវ គឺអ្នកប្រាថ្នាចាំនិទ្ធាយ
 តិវដ្តិលក្ខន្តច្បុប្បន្ននេះ លុះចែកទ្វាយករិយាយ ចន្ទាបំភិមណៈទៅ
 នឹងទៅកើតក្នុងកំណើត តិវច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក មិនខាន ។
 អចណ្ណកនមិទេ ដែលបុគ្គលនោះ ធ្វើមិនពេញលេញ សមាទានមិនល្អ
 ហើយ វេទនិវដ្តិយទៅតាមវាទៈចស័រ្ទន ដោយចំណែកមួយ វៀរបង
 ឆ្ងល់ចាកដាច់កំនីវិទុកុសល យ៉ាងនេះឯង ។

[១១៣] ខ្លាលតហបតិចាំនិទ្ធាយ ចណ្ណកសមណត្រាហ្មណ៍ចាំនិ
 នោះ សមណត្រាហ្មណ៍ចាំនិទ្ធាយណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
 យ៉ាងនេះថា បុគ្គល ធ្វើបាប ប្រព្រឹត្តទ្រុឌធ្វើ កាត់អយវៈគេ ប្រព្រឹត្ត
 ដទៃឱ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ប្រព្រឹត្តដទៃឱ្យបៀតបៀន ធ្វើឱ្យសោក
 សៅ ប្រព្រឹត្តដទៃឱ្យធ្វើឱ្យសោកសៅ ធ្វើឱ្យលំបាក ប្រព្រឹ
 ត្តដទៃឱ្យធ្វើឱ្យលំបាក ធ្វើឱ្យញាប់ញ័រ ឱ្យប្រព្រឹត្តដទៃឱ្យធ្វើឱ្យ
 ញាប់ញ័រ សម្លាប់សត្វត្រូវឯង (ប្រព្រឹត្តដទៃឱ្យសម្លាប់) កាន់យកទ្រព្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណស្ស

អាធិយតោ សន្ធិ ធីទ្ធកោ ធីល្លាបំ ហារតោ ឯកា-
 ការតំ ករោតោ បរិបន្តេ តិដ្ឋិតោ បរាជារំ កច្ឆតោ
 មុសា កណតោ ករតោ ករិយតិ ខាបំ ទុរិយយន្តេន
 ទេមិ ទេក្កេន យោ ឥមិស្សា បរិវិយា ខាលោ ឯកាមំ-
 សទលំ ឯកាមំសបុត្តំ ករេយ្យ អត្ថិ តតោចិណំ
 ខាបំ អត្ថិ ខាបស្ស អាគមោ នក្ខិណោបិ កង្កាយ
 តិរំ កច្ឆេយ្យ ហនន្តោ យាគេន្តោ ធីទ្ធកោ ទេនាមេន្តោ
 បទន្តោ ខាទេន្តោ អត្ថិ តតោចិណំ ខាបំ អត្ថិ ខាបស្ស
 អាគមោ ទុត្តរោបិ កង្កាយ តិរំ កច្ឆេយ្យ ននន្តោ ណ-
 ចេន្តោ យជន្តោ យជាមេន្តោ អត្ថិ តតោចិណំ បុត្តំ
 អត្ថិ បុត្តស្ស អាគមោ នានេន នមេន សញ្ញមេន
 សន្ធិវដ្ឋេន អត្ថិ បុត្តំ អត្ថិ បុត្តស្ស អាគមោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណស្ស

វេលេនេមិទុបាទឱវ (ឬប្រើគេឱ្យកាន់យក) កាតំទិក-ដុះ (ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យ
 កាត់) ច្រង់ត្រង់ក្នុងស្រែ (ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យច្រង់) ច្រង់យកច្រក្សវត្ស្រះ ១ (ឬ
 ប្រើគេឱ្យច្រង់) ឈរចាំដំណើរច្រក្សវត្ស្រះ (ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យឈរចាំ
 ដំណើរ) លួចកិរិយាចុកលដទៃ (ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យលួច) ពោលពាក្យកុហក
 (ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យកុហក) ចុកលក្នុងក្រិះនោះ ឈ្មោះជាធ្វើបាប ទោះបីចុកល
 ណា ធ្វើសត្វលើដីនិងដំរីនោះ ដោយគ្រឿងចក្រមានខ្នងដំបូកដូចជាកំ-
 ប៉កការ ឱ្យមានគំនរសាច់តែ ១ ឱ្យមានពុំទ្រុកសាច់តែ ១ បាបមានគំរើ
 នោះដោះហេតុ តែឥរិយា បាបនិងមកឱ្យផល ទុកជាចុកលនោះឆ្លងទៅកាន់
 គ្រឿយខន្ធកង្ការនិងគ្រឿយ ហើយសម្រាប់សព្វ ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យសម្រាប់ កាត់
 ករយៈនេ ឬប្រើគេឱ្យកាត់ បៀតបៀននេ ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យបៀតបៀន
 បាបមានគំរើនោះដោះហេតុ តែឥរិយា បាបនិងមកឱ្យផល ចំណែកចុកល
 ឆ្លងទៅកាន់គ្រឿយខន្ធកង្ការនិងដើង ហើយឱ្យទាន ឬប្រើគេឱ្យឱ្យ ចូជា
 ឬប្រើអ្នកដទៃឱ្យចូជា បុណ្យមានគំរើនោះដោះហេតុ តែឥរិយា បុណ្យនិង
 មកឱ្យផល បុណ្យមានដោយការឱ្យទាន ដោយការទូន្មានគ្រឿយ ដោយ
 ការសង្រួមកាយវិការ ដោយការពោលពាក្យសច្ចៈ បុណ្យនិងមកឱ្យផល។

ធម្មបទិក្ខុស្ស ធម្មណ្ណកុស្ត្រ វិបាកបច្ចុប្បិកា

តេសមេតំ ខានិកាភ្នំ យមិធំ កាយទុច្ចរិតំ វចិទុច្ចរិតំ
 មនោទុច្ចរិតំ ឥមេ តយោ អកុសលេ ចម្ម
 អភិធម្មជ្ឈត្វា យមិធំ កាយសុចរិតំ វចិសុចរិតំ
 មនោសុចរិតំ ឥមេ តយោ កុសលេ ចម្ម
 សមាទាយ វត្តិស្សន្តិកិ(១) តំ កិស្ស ហេតុ បស្សន្តិ
 ហិ តេ កោត្តោ សមណប្រាហ្មណា អកុសលានំ
 ចម្មានំ អាធិជវំ ឱកាវំ សន្តិលេសំ កុសលានំ
 ចម្មានំ ទេត្តមេ អាចិសំសំ វោនាធបកុំ ។
 សន្តិយេវ ទោ បទ កិរិយំ អត្ថំ កិរិយាតិស្ស
 ទិដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។
 សន្តិយេវ ទោ បទ កិរិយំ អត្ថំ កិរិយាតិ
 សន្តិយេវ ទោ បទ កិរិយំ អត្ថំ កិរិយាតិ
 សន្តិយេវ ទោ បទ កិរិយំ អត្ថំ កិរិយាតិ
 វាចំ កាសតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាវាចា ។

១ ឱ. ឆ. វិជ្ជិយក្កោ ៤ ទិស្សតិ ។

ធម្មបទិក្ខុ សធម្មណ្ណកុស្ត្រ វិបាកិមេតាសិកស្សវេទិលំត្រៃវិយៈ

បោគុះនារោនប្រោគដល់សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គឺ(សមណប្រាហ្ម-
 ណ៍ទាំងនោះ) លះបង់នូវកុសលធម៌ទាំង ធានេះ គឺ កាយទុច្ចរិត វចិទុច្ច-
 រិត មនោទុច្ចរិត ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តនូវកុសលធម៌ទាំង ធានេះគឺ
 កាយសុចរិត វចិសុចរិត មនោសុចរិតវិញ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូច-
 ម្ដេច ព្រោះថា សមណប្រាហ្មណ៍ដឹងចម្រើនទាំងនោះ ឃើញចោល
 ចេសំកុសលធម៌ទាំងខ្យលដំណេកសេវហ្មត្រ ឃើញគាតិសន្ធិវិទកុស-
 លធម៌ទាំងខ្យល ជាចំណែកនៃសេចក្ដីផ្លូវផង ក្នុងកិរិយាទេញចាកកាម ។
 មួយទៀត បុគ្គល មានសេចក្ដីយល់ឃើញ នូវកំរើដែលមានពិតមែន
 ថា កំរើមានពិតមែន សេចក្ដីយល់ឃើញចេសំបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 សម្មាទិដ្ឋិ ។ មួយទៀត បុគ្គលណាត្រិះរិះ នូវកំរើដែលមានពិតមែន
 ថា កំរើមានពិតមែន សេចក្ដីត្រិះរិះចេសំបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសម្មា-
 សន្តិច្ចៈ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា គោលវាចាចំពោះកំរើដែលមានពិត
 មែនថា កំរើមានពិតមែន វាចាចេសំបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសម្មាវាចា ។

សុទ្ធភិណ្ឌេ ឆន្ទ្រវិហារយុ ឆន្ទ្រចណ្ឌសកំ

សង្ក័យេវ ទោ បទ កិរិយំ អត្ថិ កិរិយាតិ អាហា
យេ តេ អរហន្តោ កិរិយាវាទា តេសមយំ ន
បទ្ធនិកំ ករោតិ ។ សង្ក័យេវ ទោ បទ កិរិយំ
អត្ថិ កិរិយាតិ បរំ សញ្ញាបេតិ សាស្ស ហោតិ
សទ្ធគុសញ្ញតិ កាយ ទ បទ សទ្ធគុសញ្ញតិយា
លេវត្ថានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ ។ ឥតិ បុត្រេវ ទោ
បទស្ស ទុស្សីស្សំ បហិទំ ហោតិ សុសីស្សំ បទ្ធុ-
បដ្ឋិតំ អយេត្ត សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កបេណ សម្មាវាទា
អរិយានំ អបទ្ធនិកតា សទ្ធគុសញ្ញតិ អនត្តក្កំសទា
អបរម្ពតា ។ វិវិសិទេ អនេកេ កុសលា ទម្មា
សម្ពវន្តិ សម្មាទិដ្ឋិប្បទ្ធយា ។

[១១៤] តត្រ កហាបកយោ វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ
បដិសញ្ញិត្តតិ សទេ ទោ អត្ថិ កិរិយា វិវិសយំ
ករំ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស កេតា បរម្មរណា

សុទ្ធភិណ្ឌេ ឆន្ទ្រវិហារយុ ឆន្ទ្រចណ្ឌសកំ

មួយវិញ្ញាទៀត បុគ្គលណា ពោលនូវគំរើដែលមានពិភវមនថា គំរើមាន
ពិភវមន បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិនធ្វើសិកស្រ្ត ចំពោះព្រះអរហន្តដែល
ជាភិរិយវទៀយ ។ មួយវិញ្ញាទៀត បុគ្គល ពន្យល់អ្នកដទៃឲ្យយល់នូវ
គំរើដែលមានពិភវមនថា គំរើមានពិភវមន សេចក្តីពន្យល់របស់បុគ្គល
នោះ ឈ្មោះថាសទ្ធគុសញ្ញតិ ឯបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិនលើកអម្បិក្ខន្ធន
ឯង មិនបង្កប់បុគ្គលដទៃ ដោយសារសទ្ធគុសញ្ញតិនោះ ។ ព្រោះហេតុ
នោះ បុគ្គលនោះ លេបន៍នូវការទ្រុស្តសីលក្នុងកាលបុរាណ ហើយ
គាំនឹងទុកនូវការជាអ្នកមានសីលល្អ នេះឈ្មោះថាសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ
សម្មាវាទា មិនជាសិកស្រ្តទ័ន្ធិព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសទ្ធគុសញ្ញតិ
ឈ្មោះថាមិនលើកអម្បិក្ខន្ធឯង មិនបន្តបង្កប់បុគ្គលដទៃ ។ កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ មានច្រើនច្រកទាំងនេះ តែឯកើតឡើងព្រម ព្រោះ
សម្មាទិដ្ឋិជាច្រើន យ៉ាងនេះ ។

[១១៤] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ វិញ្ញាបុរិសវិភវិតិចារណាយេញ្ញក្ក
លទ្ធិរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដូច្នោះថា បើគំរើមានពិភវមន
បុរសបុគ្គលដទៃច្រើននេះ លុះបែកគ្នាយកកាយ ចន្ទាបដិវិហារពេ

អបរាមិក្ខន្ធស្ស អបណ្ណកស្សន្ត សព្វកស្ស របស់វេទ

សុភតិ ស្មត្តំ លោកំ ឧបបជ្ជិស្សតិ ។ កាមំ ទោ
 បទ មាហុ កិរិយា ហោតុ ទេសំ កវតំ សមណាប្រាហ្ម-
 ណានំ សច្ចំ វចនំ អថ ច បនាយំ កវំ បុរិសបុគ្គលោ
 ទិដ្ឋវ ទេដ្ឋ វិញ្ញំ ចាសំសោ សីលវា បុរិសបុគ្គលោ
 សង្ខាទិដ្ឋិ កិរិយវាទោតិ ។ សទេ ទោ អក្កេវ កិរិយា
 ឯវំ ឥនស្ស កោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស ឧកយត្ថ កា-
 ដក្កាហោ យញ្ច ទិដ្ឋវ ទេដ្ឋ វិញ្ញំ ចាសំសោ យញ្ច
 កាយស្ស កេតា បរម្មណា សុភតិ ស្មត្តំ លោកំ
 ឧបបជ្ជិស្សតិ ។ ឯវមស្សាយំ អបណ្ណកោ ទេដ្ឋា
 សុសមត្តោ សមាទិដ្ឋោ ឧកយំសំ ជវិក្ខា តិដ្ឋតិ
 វិញ្ញតិ អកុសលដ្ឋានំ ។

[១១៥] សន្តិ គហបតយោ ឯកោ សមណា-
 ប្រាហ្មណា ឯវំវាទិទោ ឯវំទិដ្ឋិទោ ទត្ថិ ហេតុ ទត្ថិ
 បទ្ធវយោ សត្តានំ សន្តិលីសាយ អហេតុ អប្បទ្វយា
 សត្តា សន្តិលីស្សន្តិ ទត្ថិ ហេតុ ទត្ថិ បទ្ធវយោ
 សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អហេតុ អប្បទ្វយា សត្តា
 វិសុទ្ធិន្តិ ទត្ថិ ពលំ ទត្ថិ វិរិយំ ទត្ថិ បុរិសត្តាមោ

អបរាមិក្ខន្ធស្ស អបណ្ណកស្សន្ត ករោលគីរិវៈ ដែលជាសំភស្តុតាង

នឹងទៅកាន់សុភតិស្មតិទៅលោក យ៉ាងនេះ ។ បើអំពើមិនមានដោយពិត
 ទេ ពាក្យរបស់សមណប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ឈ្មោះថាជាពាក្យ
 ពិត តែថា បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរក្នុង
 ចច្ចុប្បន្ននេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកមានសីល ជាសង្ខាទិដ្ឋិ ជា
 កិរិយវាទ ។ បើអំពើមានពិតនៃម បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ ទទួលយក
 ដ៏យធម្មៈ ក្នុងចំណែកទាំងពីរ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរក្នុងចច្ចុប្បន្ន
 នេះ លុះបើកម្មយោគិកយ ចម្រាប់អំពើមរណៈទៅ នឹងបានទៅកាន់
 សុភតិស្មតិទៅលោក ។ អបណ្ណកគមិ ដែលបុគ្គលធ្វើឱ្យពេញលេញ
 សមាទានល្អហើយ ក៏ផ្សាយទៅតាមវាទរបស់ខ្លួន ដោយចំណែកទាំងពីរ
 រៀបចំខ្លះហេតុជាទីកាន់នៃអកុសល យ៉ាងនេះ ។

[១១៦] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មានសមណប្រាហ្មណ៍ទាំង-
 ឡាយពួកមួយ មានវាទយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យទាំង
 ឱ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ វែមនិសៅ-
 ហ្មងដោយឥតហេតុឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យ ទាំងឱ្យសត្វទាំងឡាយចរិស្ស្ខ
 មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ តែនិបរិស្ស្ខ ដោយឥតហេតុឥតបច្ច័យ
 កម្លាំងមិនមាន សេចក្តីរក្សាយាមមិនមាន កម្លាំងរបស់បុរសក៏មិនមាន

ឧបាសម្ពុទ្ធ អប្បន្តសុត្ត ចៃត្ថវិទាម

សត្តា សង្កិលស្សន្តិ អត្ថិ ហេតុ អត្ថិ បទូរយោ
 សត្តានំ វិសុត្តិយោ អហេតុ អប្បទូរយោ សត្តា
 វិសុត្តិយោ អត្ថិ តលំ អត្ថិ វិរិយំ អត្ថិ បុរិសជាមោ
 អត្ថិ បុរិសមាញ្ញោ(១) សទ្ធ សត្តា សទ្ធ ខាលោ
 សទ្ធ ក្ខតា សទ្ធ ដិវា សវសា សតលោ សវិរិ-
 យា(២) និយតិសង្កតិការវបរិណាតា ធម្មេវាភិជាតិសុ
 សុទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ។ តំ កី មញ្ញា ឥហម-
 តយោ នទុមេ សមណាប្រាហ្មណា អញ្ញមញ្ញំ ឧដុ-
 វិបទ្ធវិកាកំណាតិ ។ ឯវំ កន្ថេ ។

(១០៦) គគ្រ ឥហមតយោ យេ តេ សមណា-
 ប្រាហ្មណា ឯវំវិទិយោ ឯវំវិទិយោ នត្ថិ ហេតុ នត្ថិ
 បទូរយោ សត្តានំ សង្កិលសាយ អហេតុ អប្បទូរយោ
 សត្តា សង្កិលស្សន្តិ នត្ថិ ហេតុ នត្ថិ បទូរយោ សត្តានំ
 វិសុត្តិយោ អហេតុ អប្បទូរយោ សត្តា វិសុត្តិយោ នត្ថិ
 តលំ នត្ថិ វិរិយំ នត្ថិ បុរិសជាមោ នត្ថិ បុរិសមាញ្ញោ
 សទ្ធ សត្តា សទ្ធ ខាលោ សទ្ធ ក្ខតា

១. ឧ. ៧៦ ភតិ វិស្សតិ ។ ២. ឧ. កាលា អណោសិរិយោ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ អប្បន្តសុត្ត កាលោសកំពិកៈដែលជាសំកស្សន្ត

ហេតុបច្ច័យ តាំឱវសត្តតាំងឱ្យយបរិសុទ្ធ មានវែង សត្តតាំងឱ្យយ
 តែងបរិសុទ្ធ ដោយមានហេតុមានបច្ច័យ កម្លាំងកំខាន ព្យាយាមកំខាន
 កម្លាំងរបស់បុរសកំខាន សេចក្តីសង្ឃឹមរបស់បុរសកំខាន ពួកសត្តតាំង
 អស់ បុណៈតាំងអស់ កូនតាំងអស់ ដីវៈតាំងអស់ មានអំណាច មាន
 កម្លាំង មានព្យាយាម មានសេចក្តីច្រប្រួល ដោយឆ័យតិ សង្កតិ និង
 ការៈ(តាំងទៅ) ក្នុងអតិថាតាំង ៦ ទើបទទួលសុខនិងទុក្ខបាន ។ ខ្លាល
 ឧបាសម្ពុទ្ធតាំងឱ្យយ អ្នកតាំងឱ្យយ សម្គាល់ខ្លាហេតុនោះដូចម្តេច គ្រង
 សមណាប្រាហ្មណ៍តាំងនេះ មានកំខានសំកស្សន្តដោយគ្រង ផល់គ្នា
 និងគ្នា មិនមែនឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១០៦) ខ្លាលឧបាសម្ពុទ្ធតាំងឱ្យយ ចណ្តាសមណាប្រាហ្មណ៍តាំងនេះនោះ
 ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ណា មានកំខានយ៉ាងនេះ មានខ្លាំងយ៉ាងនេះថា ហេតុ
 បច្ច័យ តាំឱវសត្តតាំងឱ្យយសៅហ្មង មិនមានឡើយ សត្តតាំងឱ្យយ
 និងសៅហ្មងដោយអហេតុឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យ តាំឱវសត្តតាំងឱ្យយ
 បរិសុទ្ធ មិនមាន សត្តតាំងឱ្យយ បរិសុទ្ធដោយអហេតុឥតបច្ច័យ
 កម្លាំងមិនមាន សេចក្តីព្យាយាមមិនមាន កម្លាំងនៃបុរសមិនមាន សេចក្តី
 សង្ឃឹមនៃបុរសមិនមាន សត្តតាំងអស់ បុណៈតាំងអស់ កូនតាំងអស់

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងនាយស្ស ចម្បាំងចណ្ឌសក់

សព្វេ ជីវា អវសា អតណា អរិយា ធិយតិសង្កតិការ-
 បរិណតា ធលេស្វភិជាតិសុ សុទុទុក្កំ បដិសំវេទេន្តិ
 តេសមេតំ ចាដិកង្កំ យមិធំ កាយសុចរិតំ វចិសុចរិតំ
 មរោសុចរិតំ វមេ តយោ កុសលេ ធម្មេ អភិចិញ្ចេន្តិ
 យមិធំ កាយទុច្ឆរិតំ វចិទុច្ឆរិតំ មរោទុច្ឆរិតំ វមេ
 តយោ អកុសលេ ធម្មេ សមាធាយ វត្តិស្សន្តិ តំ
 កិស្ស ហេតុ ឧ ហិ តេ កោន្តោ សមណប្រាហ្មណ
 បស្សន្តិ អកុសលាធំ ធម្មាធំ អាទិធំ ឱកាវ សង្កិ-
 លេសំ កុសលាធំ ធម្មាធំ ទេត្តម្មេ អាទិសំសំ
 វោធាឧបក្កំ ។ សង្កំយេវ ទោ បធន ហេតុំ ធន្តិ
 ហេតុតិស្ស ធិដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស ហោតិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។
 សង្កំយេវ ទោ បធន ហេតុំ ធន្តិ ហេតុតិ សង្កំប្បេតិ
 ស្វាស្ស ហោតិ មិច្ឆាសង្កំប្បេ ។ សង្កំយេវ ទោ
 បធន ហេតុំ ធន្តិ ហេតុតិ វាចំ កាសតិ សាស្ស ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងនាយស្ស ចម្បាំងចណ្ឌសក់

ជីវៈតំនិសសំ វតមានកំណាច វតមានកម្លាំង វតមានព្យាយាម មាន
 វតសេចក្តីប្រែប្រួល អោយឆ្ងាយតិ សន្តិភិ ធិនិភាវៈ (តាំងនោះ) ក្នុងកតិ-
 ជាតិទាំង ៦ ចើបទទួលសុខនិងទុក្ខបាន ហេតុនេះ ក៏ប្រាកដដល់សម-
 ណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ (សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) លះបង់កុសល-
 ធម៌ ព្យ នេះ គឺ កាយសុចរិត វចិសុចរិត មរោសុចរិត ហើយសមាចារ
 ប្រព្រឹត្តអកុសលធម៌ ព្យ នេះ គឺ កាយទុច្ឆរិត វចិទុច្ឆរិត មរោទុច្ឆរិតវិញ
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថា សមណប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ មិនបានឃើញពោល នៃអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដំណាចក
 សៅហ្មង ទាំងមិនឃើញភាគនៃសន្តិសុខកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែក
 នៃសេចក្តីផ្លូវផង ក្នុងការចេញចាកកាម ។ មួយទៀត បុគ្គលណា មាន
 សេចក្តីយល់ឃើញខ្លះហេតុដែលមានមែនពិតថា ហេតុមិនមាន សេចក្តី
 យល់របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ មួយទៀត បុគ្គល ត្រិះ-
 រិះរកហេតុដែលមានមែនពិតថា ហេតុមិនមាន សេចក្តីត្រិះរិះរបស់បុគ្គល
 នោះ ឈ្មោះថា មិច្ឆាសន្តិប្បៈ ។ មួយទៀត បុគ្គលពោលវាចាចំពោះ
 ហេតុដែលមានមែនពិតថា ហេតុមិនមាន វាចារបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា

ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តនិកាយ អប្បសម្ព័ន្ធសុត្តនិកាយ

មិច្ឆាភវតិ ។ សន្តិយេវ ទោ បទ ហេតុ ទតិ
 ហេតុតិ អាហ យេ តេ អាហានោ ហេតុភវតិ
 តេសមយំ បទ្ធនំកំ ករោតិ ។ សន្តិយេវ ទោ បទ
 ហេតុ ទតិ ហេតុតិ បរិ សញ្ញាបេតិ សាស្ស ហោតិ
 អសទ្ធម្មសញ្ញតិ កាយ ទ បទ អសទ្ធម្មសញ្ញតិយា
 អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិ វត្តេតិ ។ វតិ បុត្រោ ទោ បទស្ស
 សុសីល្យំ បហំនំ ហោតិ ទុស្សីល្យំ បទ្ធបដ្ឋិតំ
 អយត្ត មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសន្តិប្បោ មិច្ឆាភវតិ អរិយានំ
 បទ្ធនំកតា អសទ្ធម្មសញ្ញតិ អត្តាទុក្ខំសទា បរិម្ព-
 នា ។ វរិសិមេ អាទេកេ ចាបកា អកុសលា ទម្មា
 សម្ពុទ្ធិ មិច្ឆាទិដ្ឋិប្បទូយា ។

(១១៧) តត្រ តហបតយោ វិញ្ញា បុរិសោ វតិ
 បដិសត្តិក្ខតិ សទេ ទោ ទតិ ហេតុ វរិមយំ ករិ
 បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេតា បរម្មណោ សោតិ-
 មត្តានំ ករិស្សតិ ។ សទេ ទោ អតិ ហេតុ
 វរិមយំ ករិ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេតា

ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តនិកាយ អប្បសម្ព័ន្ធសុត្តនិកាយ

មិច្ឆាភវតិ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា គោលនូវហេតុដែលមានមែនតិក
 ជា ហេតុមិនមាន បុគ្គលនេះ ឈ្មោះជាធ្វើសីកសត្រូវចំពោះព្រះអរហន្ត
 ដែលជាហេតុវា ។ មួយទៀត បុគ្គលណា គន្ធាល់គ្នាដទៃឱ្យយល់
 នូវហេតុដែលមានតិកជា ហេតុមិនមាន សេចក្តីតន្តរលំរបស់បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះជា អសទ្ធម្មសញ្ញតិ ឯបុគ្គលនោះ ឈ្មោះជាលើកកម្តើងខ្លួនឯង គឺ-
 ជឿលបុគ្គលដទៃ ដោយសារអសទ្ធម្មសញ្ញតិនោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ
 បុគ្គលនោះ លះចង់នូវភាវៈជាអ្នកមានសីលល្អក្នុងកាលខុស ហើយកាន់
 ទុកនូវភាវៈជាអ្នកទ្រុស្តសីលវិញ នេះឈ្មោះជា មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសន្តិប្ប-
 មិច្ឆាភវតិ ជាសីកសត្រូវចំពោះព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាអសទ្ធម្មសញ្ញតិ
 ឈ្មោះជាលើកកម្តើងខ្លួនឯង ចង្អុលបុគ្គលដទៃ ។ ឥកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ច្រើនច្រករទាំងនេះ តែងកើតព្រម ព្រោះមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។

(១១៧) ម្ចាស់គហបតិទាំងឡាយ វិញ្ញាបុរស តែងពិចារណាយើង
 ក្នុងលទ្ធិរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា ចើហេតុមិនមានទេ បុរស
 បុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ លុះចែកគ្នាយាងកាយច្បាប់អតិមរណៈទៅ នឹងធ្វើខ្លួន
 ឱ្យមានស្នូស្តិ ។ ចើហេតុមានមែន បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ លុះចែកគ្នាយ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខនិទ្ទេសស្កន្ត

ចាម្បរណា អោយ ទុក្ខតិ វិចិត្តាតំ ជិវយំ ឧប-
 បដ្ឋិស្សតិ ។ កាមំ ទោ បទ មាហុ ហេតុ
 ហេតុ ទេសំ កវតំ សមណក្រាហ្មណាធំ សង្ខំ
 វចនំ អដ ច បទាយំ កវំ បុរិសបុគ្គលោ ធិដ្ឋេ
 ធម្ម វិញ្ញំ ការយោ ទុស្សនោ បុរិសបុគ្គលោ
 មិច្ឆាធិដ្ឋិ អហេតុកាវតោតិ ។ សទេ ទោ អត្ថេ
 ហេតុ ឯវំ ឥមស្ស ភោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស
 ទុកយតុ កាលំក្កាហោ យញ្ច ធិដ្ឋេ ធម្ម វិញ្ញំ
 ការយោ យញ្ច កាយស្ស ភេតោ ចាម្បរណា អោយ
 ទុក្ខតិ វិចិត្តាតំ ជិវយំ ឧបបដ្ឋិស្សតិ ។ ឯវមស្សយំ
 អបណ្ណកោ ធម្មោ ទុស្សនោ សមាធិនោ ឯកំសំ
 ជវត្វា តិដ្ឋតិ វិញ្ញតិ កុសលដ្ឋានំ ។

(១១៨) គត្រ កមាបកយោ យេ តេ សមណ-
 ក្រាហ្មណា ឯវំវាធិនោ ឯវំធិដ្ឋិនោ អត្ថិ ហេតុ អត្ថិ
 បទុយោ សក្កានំ សន្តិលេសាយ សហេតុ សប្បទុយោ
 សក្កា សន្តិលីស្សន្តិ អត្ថិ ហេតុ អត្ថិ បទុយោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខនិទ្ទេសស្កន្ត

ភវិកាយ ចន្ទាបំអំពិមរណៈវេ ធិនិវេវេកេតកុដិកំណិកតិវច្ឆាន ប្រេត
 អសុភាយ នរក មិនទាន ។ មួយទៀត ចើហេតុមិនមានដោយពិត
 ពាក្យចស់សមណក្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ក៏នៅជាពាក្យពិត តែ
 ថា របស់បុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយគិតដៀលក្នុងចចុប្បន្ត
 នេះថា បុរិសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអហេតុក-
 រណ៍ ។ ចើហេតុមានពិតមែន បុរិសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ ទទួលបាន
 ក្នុងចំណែកទាំងពីរ គឺ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បតិះដៀលក្នុងចចុប្បន្ត
 លុះចែកគ្នាយោធិកាយ ចន្ទាបំអំពិមរណៈវេ ធិនិវេវេកេតកុដិកំណិក
 តិវច្ឆាន ប្រេត អសុភាយ នរក មិនទាន ។ អចណ្ណកធម៌ ដែលបុគ្គល
 ធ្វើមិនពេញលេញ សមាទានមិនល្អហើយ ក៏វ្យាយទៅតាមវិទ្យុស្ស
 ទូនដោយចំណែកមួយ រៀបចំខ្លះហេតុជាទីកំរិតនៃកុសល យ៉ាងនេះ ។

(១១៨) ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ចណ្ណាសមណក្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានវិទ្យុស្សយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
 យ៉ាងនេះថា ហេតុច្រើនជាទីស្វស្វស្វស្វស្វស្វ មានពិតមែន សក្កាទាំង-
 ឡាយ តែនិរស្វស្វស្វដោយមានហេតុមានច្រើន ហេតុច្រើនជាទីស្វស្វ

ឧបាសម្ពុទ្ធ អបណ្ណកសុត្ត អរិយាចច្ឆនិកា

សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សហេតុ សម្បទ្ធិយា សត្តា
 វិសុទ្ធិន្តិ អត្ថំ ពលំ អត្ថំ វិរិយំ អត្ថំ បុរិសថាមោ
 អត្ថំ បុរិសបរក្កមោ សព្វេ សត្តា សព្វេ មាណា
 សព្វេ ក្កតា សព្វេ ជីវា សវសា សគលា សវិ-
 រិយា ធិយតិសន្តតិការបរិណាតា ធម្មេវាភិណាតិសុ
 សុទទុក្ខំ មជិសវេនន្តិកិ តេសមេតំ ចាដិកង្ខំ
 យមិនំ កាយទុច្ឆរិតំ វចិទុច្ឆរិតំ មនោទុច្ឆរិតំ ឥម
 តយោ អកុសលេ ធម្មេ អភិទិព្វជ្ជត្វា យមិនំ
 កាយសុច្ឆរិតំ វចិសុច្ឆរិតំ មនោសុច្ឆរិតំ ឥម តយោ
 កុសលេ ធម្មេ សមាធាយ វត្ថុស្សន្តិ កំ កិស្ស
 ហេតុ មស្សន្តិ ហិ តេ កោត្តោ សមណព្រាហ្មណា
 អកុសលានំ ធម្មានំ អាទិនវំ ឱកាវំ សង្កិលេសំ
 កុសលានំ ធម្មានំ ធម្មេ អាទិសំសំ វោធាន-
 មក្ខំ ។ សន្តិយេវ ទោ មន ហេតុំ អត្ថំ ហេតុតិស្ស
 និដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស ហោតិ សម្មានិដ្ឋិ ។
 សន្តិយេវ ទោ មន ហេតុំ អត្ថំ ហេតុតិ
 សង្កិលេសំ ស្វាស្ស ហោតិ សម្មាសង្កិលេស្វ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ អបណ្ណកសុត្ត វិធានិមនោសិកស្សវិញ្ញាណិយៈ

ចរិស្ស្ខ មានពិភវមន សត្វតាំងឡាយ វិភវិចរិស្ស្ខដោយមានហេតុមាន
 ចម្លើយ កម្លាំងមាន សេចក្តីរក្សាយាមមាន កម្លាំងរបស់បុរសមាន សេចក្តី
 សង្ការនៃបុរសមាន ពួកសត្វតាំងអស់ បាណៈតាំងអស់ ក្នុងតាំងអស់
 ជីវៈតាំងអស់ មានអំណាច មានកម្លាំង មានព្យាយាម មានសេចក្តីប្រ-
 ប្រួល ដោយខ្លឹមតិ សង្កតិ និទិកាវៈ (ប្រតទៅ)ក្នុងអតិដាតិទាំង ៦ រឿង
 ទទួលស្មោះនិទិទុក្ខុបុន ហេតុនោះ ក៏ប្រាកដដល់សមណព្រាហ្មណ៍តាំង
 នោះ (សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ) លះបង់អកុសល ព្យ នេះគឺ កាយ-
 ទុច្ឆរិត វចិទុច្ឆរិត មនោទុច្ឆរិត ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តកុសលធម៌ ព្យ នេះ
 គឺ កាយសុច្ឆរិត វចិសុច្ឆរិត មនោសុច្ឆរិតវិញ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុ
 ដូចម្តេច ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនតាំងនោះ ឃើញៈពាសនៃ
 អកុសលធម៌តាំងឡាយ ដ៏លាមក សៅហ្មង ឃើញគាត់សង្ស័យនៃកុសល-
 ធម៌តាំងឡាយ ជាចំណែកនៃសេចក្តីផ្តុំផង ក្នុងកិរិយាចេញចាកកាម ។
 មួយទៀត បុគ្គល មានសេចក្តីយល់ឃើញនូវហេតុដែលមានពិភវមនថា
 ហេតុមានពិភវមន សេចក្តីយល់ឃើញរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សម្មា-
 ទិដ្ឋិ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា ត្រិះរិះហេតុដែលមានពិភវមនថា ហេតុ
 មានពិភវមន សេចក្តីត្រិះរិះរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សម្មាសង្កិច្ចៈ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសភំ

សន្តិយេវ ទោ បទ ហេតុំ អត្ថំ ហេតុតិ វាចំ
 កាសតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាវាទា ។ សន្តិយេវ
 ទោ បទ ហេតុំ អត្ថំ ហេតុតិ អាហ យេ ភេ
 អរហន្តោ ហេតុវាទា ភេសមយំ ទ បច្ចុដ្ឋិកំ ក-
 រោតិ ។ សន្តិយេវ ទោ បទ ហេតុំ អត្ថំ ហេតុតិ
 បរិ សញ្ញាបេតិ សាស្ស ហោតិ សទ្ធម្មសញ្ញត្តិ កាយ
 ទ បទ សទ្ធម្មសញ្ញត្តិយា នេវត្តានុក្កំសេតិ ទ បរិ
 វាម្ពតិ ។ ឥតិ បុព្វេវ ទោ បទស្ស ទុស្សីល្យំ បហិធំ
 ហោតិ សុសីល្យំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អយេកា សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
 សង្គិប្បោ សម្មាវាទា អរិយាធំ អបច្ចុដ្ឋិកតា សទ្ធម្ម-
 សញ្ញត្តិ អនុក្កំសនា អបរវម្ពនា ។ វិវិសិមេ
 អនេកេ កុសលា ទម្មា សម្ពុទ្ធិ សម្មាទិដ្ឋិប្បច្ចយា ។

(១១៧) តត្រ កហមតយោ វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ
 បដិសត្យក្ខតិ សនេ ទោ អត្ថំ ហេតុ វិវមយំ
 កវំ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេតា បរាជរណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសភា

មួយទៀត បុគ្គលណា កោលវាចាចំពោះហេតុដែលមានពិតមែន ថា
 ហេតុមានពិតមែន វាបានបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សម្មាវាទា ។ មួយ
 ទៀត បុគ្គលណា កោលនូវហេតុដែលមានពិតមែនថា ហេតុមានពិតមែន
 បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថាមិនប្តីសឹកសត្រូវ ចំពោះព្រះអរហន្តជាហេតុវាទាឯង
 នោះ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា ពន្យល់អ្នកដទៃឲ្យយល់ នូវហេតុ
 ដែលមានពិតមែនថា ហេតុមានពិតមែន សេចក្តីពន្យល់របស់បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថាសទ្ធម្មសញ្ញត្តិ មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង ឯបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 មិនបង្ហាប់បុគ្គលដទៃ ដោយសារសទ្ធម្មសញ្ញត្តិនោះទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ
 បុគ្គលនោះ បានលេចនូវការជាអ្នកទ្រទ្រង់សីលក្នុងកាលមុន ហើយភាន់
 ទុកនូវការជាអ្នកមានសីលល្អវិញ នេះឈ្មោះថាសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសន្តិច្បះ
 សម្មាវាទា មិនជាសឹកសត្រូវចំពោះព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសទ្ធម្មសញ្ញត្តិ
 ឈ្មោះថាមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបង្ហាប់បុគ្គលដទៃ ។ កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ នេះច្រើនច្រកា តើករឡើងត្រេម ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិជាចម្លើយ
 យ៉ាងនេះ ។

(១១៧) ខ្លាលភហមតតាំងឡាយ វិញ្ញបុរស តែងពិចារណាយើញ
 ក្នុងលទ្ធិរបស់សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដូច្នោះថា ចើហេតុមានពិត
 មែន បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ លុះចក្កព្វាយកងកាយចម្រាប់អំពីមរណៈ

ឧបាសម្ពុទ្ធ អបណ្ណកសុត្ត អាប្បនន្តិកោ

សុគតិ សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋិស្សតិ ។ កាមំ ទោ បទ
មាហុ ហេតុ ហោតុ ទេសំ អវតំ សមណាត្រាហ្មណា
សង្ខំ វចនំ អដ ច បនាយំ កវំ បុរិសបុគ្គលោ ធិដ្ឋ
ធម្មេ វិញ្ញំ ចាសំសោ សីលវា បុរិសបុគ្គលោ សង្ខាធិដ្ឋ
ហេតុវាដោតិ ។ សទេ ទោ អន្តរំ ហេតុ វា វិ វសស្ស
កោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស ឧបយត្ត កាដក្កាហោ យញ្ច
ធិដ្ឋ ធម្មេ វិញ្ញំ ចាសំសោ យញ្ច កាយស្ស គេតា
បរម្មណា សុគតិ សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋិស្សតិ ។
វរិមស្សាយំ អបណ្ណកោ ធម្មោ សុសមត្តោ សមា
ធិដ្ឋា ឧបយំសំ ជវិត្តា តិដ្ឋតិ វិញ្ញតិ អកុសលដ្ឋានំ ។

(១២១) សង្ខិ កហបតយោ វិកោ សមណាត្រាហ្ម
ណា វរិវាធិតោ វរិវិដ្ឋិតោ ធីត្តិ សត្វសោ អា
វុប្បតិ តេសំយេវ ទោ កហបតយោ សមណាត្រាហ្ម
ណា វិកោ សមណាត្រាហ្មណា ឧដុវបទ្ធនិក
វាតា ភេ វរិមាហំសុ អត្តិ សត្វសោ អាវុប្បតិ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ អបណ្ណកសុត្ត ករោយវិកាអប្បប្រមុខិមោ

និវិច្ឆលទៅកាន់សុគតិស្ថានទៅលោក ។ មួយទៀត បើហេតុមិនមាន
ដោយពិត ពាក្យរបស់សមណាត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ទុកជាពាក្យ
ពិត តែថា បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរក្នុង
ចប្បប្បដ្ឋថា បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកមានសីល ជាសង្ខាធិដ្ឋ ជាហេតុ
វា ។ បើហេតុមានពិតមែន បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ ទទួលនិយ
ជម្មៈ ក្នុងចំណែកទាំងពីរ គឺ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរក្នុងចប្បប្បដ្ឋ
ល្អវិចក្កាយកណ្ឌិកាយ ចន្ទាបំភិមារណៈទៅ និវិច្ឆលទៅកាន់សុគតិ
ស្ថានទៅលោក ។ អបណ្ណកធម៌នេះ ដែលបុគ្គលធ្វើឱ្យពេញលេញ សមា
ពានល្អហើយ ក៏ផ្សាយទៅតាមវិទ្យុរបស់ខ្លួន ដោយចំណែកទាំងពីរ
រៀបចំផ្លូវហេតុជាទីកាន់វិទ្យុអកុសល យ៉ាងនេះ ។

(១២១) ខ្មាលឧបាសម្ពុទ្ធិទ្ធកាយ មានសមណាត្រាហ្មណ៍ ពួក
មួយ មានវិទ្យុយ៉ាងនេះ មានចម្លើយ៉ាងនេះ ថា អរូចប្រញ មិនមាន
ដោយប្រការទាំងពួង ខ្មាលឧបាសម្ពុទ្ធិទ្ធកាយ សមណាត្រាហ្មណ៍ ពួក
មួយ មានវិទ្យុយ៉ាងនេះ ដោយស្រាប់ដោយស្រាប់ ទៅករណាត្រាហ្មណ៍ ទាំង
នោះ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា អរូចប្រញ មានដោយប្រការទាំងពួង ។

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិមនិកាយស្ស ចង្កូរចណ្ឌសក់

តំ កី មន្ទាដ កហបគយោ ននុ៎ះម សមណព្រាហ្មណា អន្តមញ្ញស្ស ឧជ្ជិបច្ឆនិកកំណាតិ ។ ឯវំ កន្ថេ ។ កត្រ កហបគយោ វិញ្ញ បុរិសោ វតិ បដិសត្តិក្កតិ យេ ទោ(១) ភេ កោត្តោ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវនិទោ ឯវំវនិទោ នត្តិ សត្វសោ អារុប្បតិ វនំ មេ អនិដ្ឋ យេមិ ភេ កោត្តោ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវនិទោ ឯវំវនិទោ អត្តិ សត្វសោ អារុប្បតិ វនំ មេ អវិនិកំ អហោត្តរ ទោ បទ អជាទន្តោ អបស្សន្តោ ឯកំសេន អាតាយ កេហាយ្យំ វនមេវ សក្កំ មោឃមញ្ញនិ នមេតំ អស្ស បដិវ្វមំ យេ ទោ ភេ កោត្តោ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវនិទោ ឯវំវនិទោ នត្តិ សត្វសោ អារុប្បតិ សទេ ទោ ភេសំ កវតំ សមណព្រាហ្មណា ឯ សត្វំ វនំ មេ មេតំ វិជ្ជតិ យេ ភេ នេវ វ្វមិទោ មនោមយា អបណ្ណកំ មេ កត្របបត្តិ កវិស្សតិ យេ បទ ភេ កោត្តោ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវនិទោ

១ ម. យេ ឧ ទោ ។

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិមនិកាយ ចង្កូរចណ្ឌសក់

ខ្នាលកហបតិវិនិទ្ធាយ អ្នកវិនិទ្ធាយ សម្គាល់ខ្ញុំហេតុនោះដូចម្តេច ក្រែងសមណព្រាហ្មណ៍វិនិទ្ធានេះ មានវិទ្ធានៈជាសិកស្រ្តវិជ្ជាយត្រង់ ទៅ រកគ្នាវិនិទ្ធា មិនមែនឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ខ្នាលកហបតិ វិនិទ្ធាយ វិញ្ញបុរិស វិនិទ្ធានោះយើងក្នុងលទ្ធិរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍វិនិទ្ធានោះដូច្នោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនវិនិទ្ធាយណា មាន វិទ្ធានៈយ៉ាងនេះ មានវិទ្ធានៈយ៉ាងនេះថា អរុប្បត្តិ មិនមានដោយច្រកវិនិទ្ធា ពាក្យនេះ យើងក៏មិនដែលឃើញ សមណព្រាហ្មណ៍វិនិទ្ធាយដ៏ ចម្រើនណា មានវិទ្ធានៈយ៉ាងនេះ មានវិទ្ធានៈយ៉ាងនេះថា អរុប្បត្តិ មាន ដោយច្រកវិនិទ្ធា ពាក្យនេះ យើងក៏មិនដែលដឹង ឯយើង កាលបើ មិនដឹង មិនឃើញ គប្បីកាន់យកដោយចំណែកមួយ ហើយនិយាយថា ពាក្យនេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ហេតុនេះ មិនសមគួរ ទេ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនវិនិទ្ធាយណា មានវិទ្ធានៈយ៉ាងនេះ មាន វិទ្ធានៈយ៉ាងនេះថា អរុប្បត្តិ មិនមានដោយច្រកវិនិទ្ធា បើពាក្យ របស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនវិនិទ្ធានោះ ជាពាក្យពិត ពាក្យផ្ទុះ យកថា វិនិទ្ធានុប្បត្តិ ទៅវាវិនិទ្ធាយណា មានរូប កើតដោយឈានចិត្ត ពាក្យនេះ (មិនខុស) ការទៅកើតក្នុងច្រកនោះ មិនមានផលយើង មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនវិនិទ្ធាយណា មានវិទ្ធានៈយ៉ាងនេះ

ឧបាសម្ពុទ្ធ អបណ្ណកសុត្តេ ភវិនិទ្ទេននិទ្ទេនិកោ

ឃុំវិទិដ្ឋិទោ អត្ថិ សត្វសោ អាវុច្ឆេតិ សទេ ភេសំ
កវតំ សមណាប្រាហ្មណាចំ សច្ចំ រទេចំ ហំនមេតំ
វិជ្ជតិ យេ ភេ ទេវំ អវុច្ឆិទោ សញ្ញាមយា
អបណ្ណកំ មេ កក្រុបបត្តិ កវិស្សតំ ទិស្សន្តេ ទោ
បទ រូនាទិករណំ ទណ្ណាទានសត្វាទានកលហ-
វិក្កហវិវាទកុវុច្ឆេសុញ្ញមុសារាទា ទត្ថិ ទោ បទេតំ
សត្វសោ អាវុច្ឆេតិ ។ សោ វតិ បដិសង្កាយ
រូនាទិយេវ ទិព្វិទាយ វិវាទាយ ទិវេទាយ បដិបន្ទា
ហោតិ ។

[១២១] សន្តិ កហបតយោ ឯកេ សមណាប្រាហ្ម-
ណា ឃុំវិទិដ្ឋិទោ ឃុំវិទិដ្ឋិទោ ទត្ថិ សត្វសោ កវិនិទេ-
នោតិ ។ ភេសំយេវ ទោ កហបតយោ សមណា-
ប្រាហ្មណាចំ ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា ឧទុវុច្ឆិក-
រាទា ភេ ឃុំវិទិដ្ឋិទោ អត្ថិ សត្វសោ កវិនិទេនោតិ ។ តំ
កំ មញ្ញាថ កហបតយោ ទទុមេ សមណាប្រាហ្មណា

ឧបាសម្ពុទ្ធ អបណ្ណកសុត្តេ ករោលថា ករោលនិទ្ទេននិកោ

មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ ថា អរូបប្រាហ្ម មានដោយប្រការចាំបំណង បើពាក្យ
របស់សមណប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនចាំបំណងនោះ ជាពាក្យពិត ពាក្យខ្លះ យក
ជាទីតាំងប្រាកដ ទៅតាមចំណុចយណា ដែលអរូប កើតដោយ
សញ្ញា ពាក្យនោះ (មិនខុស) ការព្រះកើតក្នុងអរូបប្រាហ្មនោះ នឹង
មានដល់យើង ការកាន់យកដំបង ការកាន់យកគ្រឿងស្រ្តា ការ
លេង្ហោះចាស់ទៃនិង ការពោលដៃដៃគ្នា ការប្រកាន់ចាំបំណងអញ្ច ការ
ពោលញ្ជូនញ្ជូន និងការពោលពាក្យកុហក ដែលប្រាកដឡើង ព្រោះ
មានរូបជាអចិន្តរណ៍ គឺឯអចិន្តរណ៍ខ្លះ មិនមាន ក្នុងរូបប្រាហ្មដោយប្រការ
ចាំបំណង ។ វិញ្ញាបុរសនោះ លុះចំពោះពេលឃើញដូច្នោះហើយគឺប្រតិបត្តិ
ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកអប្រេក ដើម្បីរលត់ ឡើយ
ចាំបំណង ។

[១២១] ម្ចាស់កហបតិចាំបំណង មានសមណប្រាហ្មណ៍ចាំបំណង
ក្នុងមួយ មានវិទ្ធិយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការលេង្ហោះនៃកត
ដោយប្រការចាំបំណង មិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់កហបតិចាំបំណង សម-
ណប្រាហ្មណ៍ចាំបំណងក្នុងមួយ មានវិទ្ធិយ៉ាងនេះថា ការលេង្ហោះនៃកត
របស់សមណប្រាហ្មណ៍ចាំបំណងនោះ ហើយពោលថា ការលេង្ហោះនៃកតដោយ
ប្រការចាំបំណងមាន ។ ម្ចាស់កហបតិចាំបំណង អ្នកចាំបំណងសម្គាល់
ខ្លះចាកនោះដូចម្តេច ក្រែងសមណប្រាហ្មណ៍ចាំបំណងនេះ មានវិទ្ធិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខិមនិយាយ

អញ្ញមញ្ញស្ស ឧដិវបច្ចុដ្ឋកវនាតិ ។ ឯវំ កន្ត ។
 តត្រ កហបតយោ វិញ្ញ បុរិសោ វតិ មដិសត្វិក្កតិ
 យេ ទោ តេ កោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិទោ
 ឯវំទិដ្ឋិទោ នត្ថិ សត្វសោ កវទិវោនាតិ វតិ មេ អនិដ្ឋ
 យេមិ តេ កោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិទោ
 ឯវំទិដ្ឋិទោ អត្ថិ សត្វសោ កវទិវោនាតិ វតិ មេ
 អវិទិតំ អហតេវ ទោ មន អជាទន្តោ អបស្សន្តោ
 ឯកំសោន អនាយ កេហវេយ្យំ វនេមវ សច្ចំ មោ
 យមញ្ញន្តិ ន មេតំ អស្ស មជ្ឈិមំ យេ ទោ តេ
 កោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិទោ ឯវំទិដ្ឋិទោ
 នត្ថិ សត្វសោ កវទិវោនាតិ សចេ តេសំ កវតំ សម
 ណព្រាហ្មណាធំ សច្ចំ វចនំ ហនមេតំ វិជ្ជតិ យេ តេ
 នេវ អរូមិទោ សញ្ញាមយា អបណ្ណកំ មេ តត្របបត្តិ
 កវិស្សតិ យេ មន តេ កោន្តោ សមណព្រាហ្មណា
 ឯវំវាទិទោ ឯវំទិដ្ឋិទោ អត្ថិ សត្វសោ កវទិវោនាតិ
 សចេ តេសំ កវតំ សមណព្រាហ្មណាធំ សច្ចំ វចនំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខិមនិយាយ

ជាសិកស្សត្រូវដោយគ្រងទីពៅកន្តានិងគ្នាមិនមែនឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 គ្នាសមហេតុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ តែធានាពេញក្នុងលទ្ធិចេសំ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដូច្នេះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 ដឹងច្រើនណា មានវច្ចៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការលក់នៃកត
 ដោយប្រការទាំងពួង មិនមានឡើយ ហេតុនេះ យើងមិនដែលឃើញទេ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដឹងច្រើនណា មានវច្ចៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
 យ៉ាងនេះថា ការលក់នៃកតដោយប្រការទាំងពួងមាន ហេតុនេះ យើង
 មិនដឹង កាលបើយើងមិនដឹងមិនឃើញ គប្បីកាន់យកដោយចំណែកមួយ
 ហើយនិយាយថា ពាក្យនេះជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាទោយៈ ដូច្នេះ
 ពាក្យនេះ មិនសមគួរទេ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដឹងច្រើនណា មាន
 វច្ចៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការលក់នៃកតដោយប្រការទាំងពួង
 មិនមាន បើពាក្យចេសំសមណព្រាហ្មណ៍ដឹងច្រើនទាំងនោះ ជាពាក្យពិត
 ហេតុនេះ យកជាទីកាន់ពុទ្ធប្រាសាទ ទៅតាមទាំងឡាយណា ដែលផ្តល់
 កើតដោយអរូបជ្ជានុសញ្ញា ពាក្យនោះមិនទុស ការកើតក្នុងអរូបច្របូបនោះ
 នឹងមានផលយើង មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ដឹងច្រើនទាំងឡាយ
 ណា មានវច្ចៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការលក់នៃកតដោយប្រ
 ការទាំងពួង មាន បើពាក្យចេសំសមណព្រាហ្មណ៍ដឹងច្រើនទាំងនោះជា

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត ឧបសម្ពុទ្ធសូត បុគ្គល

ហេតុនេះ វិជ្ជាតិ យំ ធិដ្ឋោ ធម្មេ បរិវិញ្ញាយិស្សមិ ។
 យេ ទោ ភេ ភោទ្តោ សមណាប្រាហ្មណា ឯវំវាធិដ្ឋោ
 ឯវំវាធិដ្ឋោ ធម្មិ សទ្ធិសោ កវំវាធិដ្ឋោតិ ភេសមយំ
 ធិដ្ឋិ សវាសាយ សន្តិកេ សំយោកាយ សន្តិកេ
 អភិទទ្ធិនាយ សន្តិកេ អដ្ឋោសាធាយ សន្តិកេ
 ទុច្ចាធានាយ សន្តិកេ យេ បទ ភេ ភោទ្តោ សម-
 ណាប្រាហ្មណា ឯវំវាធិដ្ឋោ ឯវំវាធិដ្ឋោ អភិ សទ្ធិសោ
 កវំវាធិដ្ឋោតិ ភេសមយំ ធិដ្ឋិ អសារកាយ សន្តិកេ
 អសំយោកាយ សន្តិកេ អភិទទ្ធិនាយ សន្តិកេ
 អដ្ឋោសាធាយ សន្តិកេ អទុច្ចាធានាយ សន្តិកេ-
 តិ ។ សោ វតិ បដិសង្កាយ កវំវាធិដ្ឋោ ធិដ្ឋិធាយ
 វិកាយ ធិដ្ឋោធាយ បដិបទ្ធា ហោតិ ។

[១២២] ចត្តារាមេ កហបតយោ បុគ្គលា សន្តោ
 សំវិជ្ជាធា លោកុស្មី កតមេ ចត្តារា វេទ កហប-

ឧបាសម្ពុទ្ធសូត បុគ្គល ៤ ពួក

ភាគតិ ហេតុនេះ វេទយកវំវាធិដ្ឋោប្រាស យេវិជ្ជាតិ បរិវិញ្ញាតិ
 ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ ។ សមណប្រាហ្មណំ ទាំងឡាយ ដ៏ចម្រើនណា មានវៈ
 យ៉ាងនេះ មានវិជ្ជាយ៉ាងនេះថា ការលក់ខែកត ដោយប្រការទាំងឡាយ
 មិនមាន សេចក្តីយល់នេះ របស់សមណប្រាហ្មណំ ទាំងនោះ ក៏ប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ក្នុងវិជ្ជាវិស័យសេចក្តីមិនត្រូវគ្រួសារ ក្នុងវិជ្ជាវិស័យសំយោគធម៌ ក្នុងវិ
 ជ្ជាវិស័យសេចក្តីមិនកាយ ក្នុងវិជ្ជាវិស័យសេចក្តីមិនចូលចិត្តសិប្ប ក្នុងវិ
 ជ្ជាវិស័យសេចក្តីមិនទុច្ចាតន ឬយទៀត សមណប្រាហ្មណំ ទាំងឡាយ ដ៏ចម្រើនណា មានវៈ
 យ៉ាងនេះ មានវិជ្ជាយ៉ាងនេះថា កិរិយាលក់ខែកត មានដោយប្រ-
 ការទាំងឡាយ សេចក្តីយល់នេះ របស់សមណប្រាហ្មណំ ទាំងនោះ ប្រ-
 ព្រឹត្តទៅ ក្នុងវិជ្ជាវិស័យសេចក្តីមិនត្រូវគ្រួសារ ក្នុងវិជ្ជាវិស័យសំយោគធម៌
 ក្នុងវិជ្ជាវិស័យសេចក្តីមិនកាយ ក្នុងវិជ្ជាវិស័យសេចក្តីមិនចូលចិត្តសិប្ប ក្នុងវិ
 ជ្ជាវិស័យសេចក្តីមិនទុច្ចាតន ។ វិញ្ញាប្បសន្តោ ពិចារណាយេញដូច្នេះ
 ហើយ ក៏ប្រតិចក្តិ ដើម្បីឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសពាក្យ ដើម្បីលក់
 ខែកតទាំងឡាយ ។

[១២២] ម្ចាស់ឧបាសម្ពុទ្ធសូត បុគ្គលទាំងឡាយ ក្នុងលោក
 មាន ៤ ពួកនេះ បុគ្គលទាំង ៤ ពួក ក៏ដូចម្តេចនេះ ម្ចាស់ឧបាសម្ពុទ្ធសូត

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនៃកាយស្ស ចម្លើយបណ្ណសក្ក

តយោ ឯកេត្វា បុគ្គលោ អត្តន្តោ ហោតិ អត្តបរិភា-
បនាទុយោកមទុយុត្តោ ឥធម កហមតយោ ឯកេត្វា
បុគ្គលោ បរន្តោ ហោតិ បរមរិភាបនាទុយោកម-
ទុយុត្តោ ឥធម កហមតយោ ឯកេត្វា បុគ្គលោ អត្តន្តោ
ច ហោតិ អត្តបរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ បរន្តោ
ច បរមរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ ឥធម កហមតយោ
ឯកេត្វា បុគ្គលោ ទេវត្តន្តោ ច ហោតិ ពាត្តបរិ-
ភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ ធម បរន្តោ បរមរិភា-
បនាទុយោកមទុយុត្តោ សោ អនត្តន្តោ អបរន្តោ
និដ្ឋវ ធម្មេ ទិដ្ឋានោ ទិដ្ឋុតោ សីតិក្កុតោ សុខប្ប-
ដិសំវេទិ ព្រហ្មក្កុតេន អត្តនា វិហាតិ ។

(១២៣) តាតហោ ច កហមតយោ បុគ្គលោ
អត្តន្តោ អត្តបរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ ។ ឥធម
កហមតយោ ឯកេត្វា បុគ្គលោ អនេលកោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនៃកាយ សម្មិមបណ្ណសក្ក

តាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយៗដុត
កម្លៅខ្លួនឯង ឈ្មោះអត្តន្តបៈ ១ ខ្លាលគហចរីតាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដុតកម្លៅបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះ
បរន្តបៈ ១ ខ្លាលគហចរីតាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជា
អ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយៗដុតកម្លៅខ្លួនឯង ឈ្មោះអត្តន្តបៈ ៨៥ ជាអ្នក
ប្រកបព្យាយាមរឿយៗដុតកម្លៅបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះបរន្តបៈ ៨៥ ១ ខ្លាល
គហចរីតាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបព្យា-
យាមរឿយៗដុតកម្លៅខ្លួនឯង ឈ្មោះទេវត្តន្តបៈ ៨៥ ជាអ្នកប្រកប
ព្យាយាមរឿយៗដុតកម្លៅបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះបរន្តបៈ ៨៥ ១ អនត្ត-
បបុគ្គលនិងអបរន្តបបុគ្គលនោះ ជាអ្នករំលងមានសេចក្តីស្រេកយូរ នាទ
ទុក្ខរំលង មានគ្រដាក់រឹតហើយ មានប្រក្រតីទទួលសុខ មានខ្លួនដូច
ជាព្រហ្ម ទៅក្នុងចតុជ្ឈនៈ ។

(១២៤) ខ្លាលគហចរីតាំងឡាយ បុគ្គល ប្រកបព្យាយាម
រឿយៗ ដុតកម្លៅខ្លួនឯង ឈ្មោះអត្តន្តបៈ រឹតដូចម្តេច ។ ខ្លាលគហ-
ចរីតាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តការព្រាត

ហេតុផលស្តី អប្បកម្មស្តី ចន្ទបុគ្គលវិវាទ

មុត្តាធារោ ហត្ថាវលោកេនា^(១) ។ យថា កន្ទារក-
 ស្ត្រំ^(២) គថា វិញ្ញាណ ។ នតិ ឯវុបំ អនេកវិហិតំ
 កាយស្ស អាតាមធម៌តាមនាទុយោគមទុយុត្តោ វិហា-
 រតិ អយំ វុច្ឆតិ កហមគយោ មុត្តលោ អត្តន្តោ
 អត្តបរិកាមនាទុយោគមទុយុត្តោ ។ កកមោ ច កហ-
 មគយោ មុត្តលោ មរន្តោ មរិកាមនាទុយោគមទុ-
 យុត្តោ ។ នធិ កហមគយោ មុត្តលោ ឱវត្តិកោ
 ហោតិ ស្វករិកោ ហោតិ ។ មេ ។ យេ វា មនេញ្ចមិ
 កេចិ ក្សរកម្មនា អយំ វុច្ឆតិ កហមគយោ មុត្តលោ
 មរន្តោ មរិកាមនាទុយោគមទុយុត្តោ ។ កកមោ
 ច កហមគយោ មុត្តលោ អត្តន្តោ ច អត្តបរិកាមនា-
 ទុយោគមទុយុត្តោ មរន្តោ ច មរិកាមនាទុយោគ-
 មទុយុត្តោ ។ នធិ កហមគយោ ឯកេនា មុត្តលោ
 វាថា វា ហោតិ ទត្តិយោ មុត្តាវសិត្តោ ។ មេ ។
 កេចិ ទណ្ឌតន្តិកា កយតន្តិកា អស្សុមុទា រោធិនា
 មរិកាមនា ករោន្តិ អយំ វុច្ឆតិ កហមគយោ មុត្តលោ

១ ខ. ម. ហត្ថាវលោកេ ។ ២ ខ. កន្ទារកស្ត្រំ ។ ឃ. កន្ទារកស្ត្រំ ។

ហេតុផលស្តី អប្បកម្មស្តី ការត្រង់ចែកបុគ្គលជា ៤ ច្បា

លនោរោទល្ហោចញ្ច ប្រព្រឹត្តស៊ីលំទ្ធិវ ។ សេចក្តីតិស្តា ដូចគ្នានឹង
 កន្ទារកស្ត្រ ។ ខ្នាលគហមតិចំនីឡាយ បុគ្គលប្រកបព្យាយាមរឿយៗ
 ញ៉ាំងកាយឱ្យក្តៅក្រហល់ក្រហាយ មានប្រការផ្សេងៗ ជាអ្នកប្រកបព្យា-
 យាមរឿយៗ ដុតកម្លៅខ្លួនឯង មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលនេះហៅថា
 កត្តន្តចៈ ។ ខ្នាលគហមតិចំនីឡាយ បុគ្គលប្រកបព្យាយាមរឿយៗ
 ដុតកម្លៅបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះថា ចរន្តចៈ គឺដូចម្តេច ។ ខ្នាលគហ-
 មតិចំនីឡាយ បុគ្គលគុណិលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់ចៀមចំពឹងជីវិត
 សម្លាប់ប្រូតចំពឹងជីវិត ។ មេ ។ ឬក៏ បុគ្គលណាមួយ មានការងារកែ-
 វិ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដុតកម្លៅបុគ្គលដទៃ ខ្នាលគហមតិចំនី-
 ឡាយ បុគ្គលនេះ ហៅថា ចរន្តចៈ ។ ខ្នាលគហមតិចំនីឡាយ ចុះ
 បុគ្គល ប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដុតកម្លៅខ្លួនឯង ឈ្មោះកត្តន្តចៈផង ជា
 អ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយៗ ដុតកម្លៅបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះចរន្តចៈផង គឺ
 ដូចម្តេច ។ ខ្នាលគហមតិចំនីឡាយ បុគ្គលពួកមួយ គុណិលោកនេះ គឺ
 ស្តេច ជាអ្នកត្រង់វិវេលបានមុត្តាវិសេសហើយ ។ មេ ។ ក៏បុគ្គលចំនីនោះ
 តែងមានសេចក្តីអត់ស្តុកដោយកាថា អត់ស្តុកដោយភ័យ មានមុខទឹក
 ដោយទឹកភ្នែក ទូញយំ ធ្វើការងារចំនីឡាយ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាម
 រឿយៗ ដុតកម្លៅខ្លួនឯង ខ្នាលគហមតិចំនីឡាយ បុគ្គលនេះ ហៅថា

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិយនិកាយស្ស វជ្ជិយបណ្ណសកំ

អត្តន្តោ ច អត្តបរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ បវន្តោ
 ច បវរិភាបនាទុយោកមទុយុត្តោ ។ កកមោ ច
 កហមកយោ ចុក្កលោ ទេវត្តន្តោ ច នាត្តបរិភាប-
 នាទុយោកមទុយុត្តោ ច បវន្តោ ច ច បវរិភាប-
 នាទុយោកមទុយុត្តោ សោ អនត្តន្តោ អបវន្តោ
 និរោ ធម្មេ និព្វានោ និព្វានោ សីតិក្ខនោ សុទ្ធស្សន្តិ-
 សំវេទី ព្រហ្មក្ខតេន អត្តោ វិហារតិ ។ ឥន កហ-
 មកយោ កកមោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា ។ ចេ ។ សោ ឥមេ បញ្ច ជីវលោ
 បហាយ តេកសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ នុព្វលីក-
 រលោ វិវិទេវ កាមេហិ វិវិទូ អកុសលេហិ ធម្មេហិ
 សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុទំ បមមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ វិតក្កវិចារំ រូបសមា អជ្ឈតំ
 សម្បសានំ ទេកសោ ឯកោធិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ
 សមាធិជំ បីតិសុទំ ធុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 បីតិយា ច វិវាតា ។ ចេ ។ តតិយំ ឈានំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ សុទ្ធស្ស ច បហានា ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក វជ្ជិយនិកាយ វជ្ជិយបណ្ណសកំ

អត្តន្តចរិ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ជុនកម្មវិបុលេវ ហៅថា
 ចារ្យចរិ ។ ម្ចាស់គោតិព័ន្ធភ្យេ ចុន្តលប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ មិន
 ជុនកម្មវិបុលេវ ហៅថា ទេវត្តចរិ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។
 មិនជុនកម្មវិបុលេវ ហៅថា នចារ្យចរិ តើដូចម្តេច ។ អនត្តចរិ
 មិនអបវន្តចរិ លោក លោកសេចក្តីស្រែកយោន មានទុក្ខរំលត់
 ហើយ មានគ្រោះកំរើកហើយ មានប្រក្រតិទទួលសេចក្តីសុខ មានទុក្ខ
 ដូចជាព្រួយ ទៅក្នុងចក្ខុវិស័យ ។ ម្ចាស់គោតិព័ន្ធភ្យេ ព្រះកថា-
 គតជាអហត្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើងក្នុងលោកនេះ ។ ចេ ។ ព្រះកថាគត
 នេះ លេចនិវេណនមិព័ន្ធន ៩ នេះ ដែលជាទេវតិលសក្កិហព្វទ័យ ជា
 ធម៌ធ្វើចញ្ញាឲ្យជ័យកម្លាំង មានហព្វទ័យស្ងាត់ចាកកាមព័ន្ធភ្យេ ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ព័ន្ធភ្យេ កិច្ចលបបមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិធានៈ
 វិហារៈ មានវិចិត្តិសុទ្ធាវិវេកកិលេសចក្ខុវិស័យស្ងាត់ (ជាភារម្មណ៍)
 ព្រោះម្នាបរិធានៈនិងវិហារៈហើយ ក៏បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ដែលមានក្នុង
 ទូន ជាទីជ្រេថ្លា មានការជាចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ មិនមានវិធានៈ មិនមានវិហារៈទេ
 មានវិចិត្តិសុទ្ធាវិវេកកិលេសចក្ខុវិស័យស្ងាត់ ព្រោះព្រាសចាកចិត្ត
 ។ ចេ ។ បានដល់តិយជ្ឈាន ព្រោះលេចនិវេណនមិព័ន្ធន ៩ ។ ចេ ។

របបវិវត្តស្ស របបស្សត្រ ចន្ទបុគ្គលវិវត្ត

ចន្ទក្នុង ឈាន ឧបសម្ព័ន្ធវិហារតិ ។ សោ ឯវិ
 សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ បរិយោធាតេ អនត្ត-
 ណោ វិកត្របក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ កម្មនិយេ បិតេ
 អាណេត្តប្បត្តេ មុទ្រេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណាយ ចិត្តំ
 អភិវិញ្ញាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ មុទ្រេនិវាសំ
 អនុស្សតិ សេយ្យដីនំ ឯកម្យំ ជាតិ ទ្រេមិ ជាតិយោ
 ។ បេ ។ ភតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ
 មុទ្រេនិវាសំ អនុស្សតិ ។ សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ
 បរិសុទ្ធិ បរិយោធាតេ អនត្តណោ វិកត្របក្កិលេសេ
 មុទុក្ខតេ កម្មនិយេ បិតេ អាណេត្តប្បត្តេ សក្កានំ
 ទុក្ខបទាតញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិវិញ្ញាមេតិ ។ សោ
 និទ្រេន ចក្កុបា វិសុទ្ធិន អភិក្កន្តនាទុសិកេន សត្តេ
 បស្សតិ ចរិមាទេ ឧបបដ្ឋមាទេ ហិទេ បណិតេ សុវណ្ណ

របបវិវត្ត របបស្សត្រ ការងារចន្ទបុគ្គលវិវត្ត

ក៏បានដល់ចក្កដ្ឋាន ។ ព្រះគោតមនោះ កាលបើចិត្តខ្លាំង ចរិសុទ្ធ
 ផ្លូវផង មិនមានកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទង់
 គួរដល់ការនាម ជាចិត្តនឹងជឿ មិនញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់ យ៉ាងនេះ
 ហើយក៏បង្កើនចិត្តទៅដើម្បីច្បាំងនឹងសាទុស្សតិញ្ញាណ ។ ព្រះគោតម
 នោះ លើកជាតិដែលបានស្រ័យនៅមកពីមុន ជាអនេកជាតិ លើកជាតិ
 បានដូចម្តេច គឺ លើកបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ លើកជាតិដែលសា-
 ស្រ័យ នៅមកពីមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងការ ព្រមទាំងទុក្ខស យ៉ាង
 នេះ ។ ព្រះគោតមនោះ កាលដែលចិត្តខ្លាំង ចរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមាន
 កិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទង់ គួរដល់ការនាម
 ជាចិត្តនឹងជឿ មិនញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើន
 ចិត្តទៅ ដើម្បីច្បាំងប្រកួត វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ ។ ព្រះគោតមនោះ
 មានចក្កដូចជាចិត្ត ចរិសុទ្ធជាដល់ចក្កចក្កស្រាមញ្ញ បានឃើញសត្វ
 ទាំងឡាយ ដែលច្បាំងនឹងវិនិច្ឆ័យ តាមដាននឹងចក្ក មានសណ្ឋានស្នូ

សុត្តន្តបិដក ចន្ទ្យបិដក ចន្ទ្យបិដក

ទុក្ខណោ សុភតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។ យថាកម្មបតេ
 សត្តេ បដាបាតិ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ
 បរិសុទ្ធេ បរិយោធាតេ អនត្តំលោ វិតត្ថបក្កិលេសេ
 មុទុក្ខតេ កម្មធិយេ បិតេ អាណេញ្ចប្បត្តេ អាសវាធំ
 ទយញ្ញាណយ ចិត្តំ អភិចិញ្ចាមេតិ ។ សោ ឥធំ
 ទុក្ខន្តំ យថាភូតំ បដាបាតិ ។ បេ ។ អយំ អាស-
 វាធំរោទកាមិធំ បដិបទាតិ យថាភូតំ បដាបាតិ ។
 កស្ស ឯវំ ជាធាតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ
 ចិត្តំ វិមុទ្ធតិ កវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុទ្ធតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ
 វិមុទ្ធតិ វិមុក្ខស្មី វិមុក្ខមិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ ទិណា
 ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កាតំ កាលីយំ ធាបរំ
 ឥត្តក្កាយាតិ បដាបាតិ អយំ វុទ្ធតិ កហបតយោ
 បុក្កលោ ទេវត្តន្តោ ធាត្តបរិកាមទានុយោកមនុយុតោ

សុត្តន្តបិដក ចន្ទ្យបិដក ចន្ទ្យបិដក

និទំភាព្រកំ ទៅកាន់សុភតេនិទំទុក្ខតំ ។ បេ ។ កំដីធម្មសំន្តវសត្តតំ
 ខ្យាយ ដែលគេនាំទៅកាន់កម្ម ។ ព្រះគោតមនោះ កាលដែលចិត្ត
 ភ្ជាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធ ផ្លូវដឹង មិនមានកិលេស ព្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង
 មានសភាពជាចិត្តទម គួរដល់ការតាម ជាចិត្តនឹងដឹង មិនញាប់ញ័រ
 ទៅកាន់ការងារ យ៉ាងនេះហើយ ក៏ចម្លែងចិត្តទៅដើម្បីកាសវាបិ
 ញ្ញាណ ។ ព្រះគោតមនោះ ដឹងព្រាកដកាមចិត្តថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។
 ដឹងព្រាកដកាមចិត្តថា នេះ ជាបដិបទា ដំណើរទៅដើម្បីលេងកាសវា ។
 កាលដែលព្រះគោតមនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏
 ផុតចាកកាសវាវៈផង ចិត្តក៏ផុតចាកកវាវៈផង ចិត្តក៏ផុតចាកអវិជ្ជាស-
 វាវៈផង ញ្ញាណ ក៏កើតឡើងព្រាកដថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រះគោតម
 ក៏ដឹងផ្លូវចេះថា ជាតិ កសវហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយមមិ បានទៅចុះហើយ
 កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏បានធ្វើចុះហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះ មិនមានឡើយ
 គ្មានគរបតិចាំងខ្យាយ បុគ្គលនេះ ហៅថា ជាគួកប្រកចរឿយៗនូវ
 ស្វាយាមមិនដុះកម្លោះចូនដី ហៅថា គេវិនិច្ឆ័យដឹង ជាគួកប្រកចរឿយ ។

ធម្មបទិក្ខុ សុច្ឆន្តសុត្តេ ធម្មទេសនាបដិសោ

១ បរទ្តោ ១ បរិបាតនាទុយោកមទុយុត្តោ សោ
អនត្តទ្តោ អបរទ្តោ ធិដ្ឋេវ ជាន្ទ ធិត្តោ
ធិត្តោ សីតិក្កោ សុទ្ធប្បដិសំវេទី ព្រហ្មក្កោ
អត្តោ វិហារតិកិ ។

(១២៤) ឯវំ វុត្តោ សាលេយ្យកា ព្រហ្មណគមា-
បតិកា កតវន្តំ ឯតទេវេនំ អភិក្កន្តំ កោ កោតម
អភិក្កន្តំ កោ កោតម សេយ្យជាបិ កោ កោតម
ធិក្កន្តិកំ កំ ធិក្កន្តិយ្យ បដិច្ចន្តំ កំ វិវេយ្យ ធូឡស្ស កំ
មត្តំ អាចិក្ខេយ្យ អទុកាវេកំ ភេលប្បដ្ឋោតំ ធាវេយ្យ
ធិក្កមន្តោ រុទាធិ ធិក្កន្តិកិ ឯវេវេវេ(១) កោតា កោតមេធន
អនេតបរិយាយេន ធិខ្មោ បកាសិកោ ឯតេ មយំ

១ ១. ឯវេវេ ។ ឯវេវេ កោ ។

ធម្មបទិក្ខុ សុច្ឆន្តសុត្តេ ការោលសវសីវ្រះធម្មទេសនា

ត្រូវព្យាយាមមិនដុតកម្លៅបុគ្គលដទៃ ហៅថាឧបទ្ទ្រចៈជនី កន្តបុគ្គល
និងកបទ្ទ្រចៈបុគ្គលនោះ លែងមានសេចក្តីស្រឡាត់ មានទុក្ខលេង
ហើយ មានគ្រឿងកំរើកហើយ មានច្រក្រតីទទួលខ្លួនសុទ្ធ មានខ្លួនដូច
ជាព្រហ្ម ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១២៤) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដឹក
យ៉ាងនេះហើយ ពួកព្រាហ្មណគមាចនី អ្នកស្រុកសាលា ក៏បានក្រាប
ទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពិពេណាសំ
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពិពេណាសំ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌
ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើនច្រកាសហើយ ដោយអនេកចរិយាយនេះឯង
(ត្រីច្បាស់ណាស់) ដូចជាបុគ្គលផ្ទាល់របស់ដែលគេផ្តាច់ ឬដូចជាបុគ្គល
ចើកចង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង កុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកវិនិច្ឆ័យ
ទិស កុំនោះសោត ដូចជាគោព្រាលច្របីចប់ភ្នំក្នុងទីវង្ស ឲ្យមនុស្ស
ដែលមានភ្នែកភ្លឺមើលឃើញផ្លូវច្របីទ្បាយបាន យើងខ្ញុំទាំងឡាយនេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភវន្តំ គោតមំ សរណំ កត្តាម ធម្មត្វ ភិក្ខុសង្ឃត្វ
ឧបាសកេ ហេ ភវំ គោតមោ ជាវេតុ អដ្ឋកត្តេ
ចាណុបេតេ សរណាភ្នំតេតិ ។

អបណ្ណកស្មត្តំ សេមំ និដ្ឋិដំ ។

ឧហមនិវត្តោ បវមោ ។

ធស្ស វិគ្គស្ស ឧទ្ធានំ

កទ្ធានាគរសំវារោ ហោតលិយោ មុន ដីវកកោ
ឧបាលិទមោ តថា កុក្ករោ អកយោ
តហុវេនិយោមិ ច អបណ្ណកតាទសមោ

បវមោ បវរោ វត្តោ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សូមដល់ព្រះនាគមជ្ជិមម្រឹមផង ព្រះចមិ ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹង
ទីរលឹក សូមព្រះនាគមជ្ជិមម្រឹមដ្ឋោច ខ្លាវយ័ន៍ខ្ញុំពុំនិទ្យាយ ជាជា
ឧបាសក ដល់ខ្លាសរណាគមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដឹមតាំងអំពីថ្ងៃនេះ
ភាវ ។

ចប់ អបណ្ណកស្មត្ត ទី ១០ ។

ចប់ ឧបាសកវិទ្ធី ទី ១ ។

បញ្ជីរឿងនៃវិគ្គនោះ ដូច្នោះ

កទ្ធានកស្មត្ត ១ អដ្ឋកតាគរស្មត្ត ១ សំវារៈគិសេក្ខមជ្ជិមតា-
ស្មត្ត ១ ហោតលិយស្មត្ត ១ ដីវកកស្មត្ត ១ ឧបាលិ-
ទមស្មត្តគិឧបាលិវាទស្មត្ត ១ កុក្ករវាទស្មត្ត ១ អកយ-
ស្មត្ត ១ តហុវេនិយស្មត្ត ១ ជា ១០ នឹងអបណ្ណកស្មត្ត
(រនៈគិ) វគ្គជំប្រសើរ ជាបឋម ។

ភិក្ខុវិគ្គោ

បឋមំ ប្បទ្បរាហុលោវិទស្ថតំ

(១២៥) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកកំ
រាជគ្គហេ វិហរតិ វេទ្បុវនេ កាលទ្ធកាណិកាថេ ។
ភេទ ទោ បទ សមយេន អាយស្មា រាហុលោ
អម្ពលដ្ឋិកាយំ វិហរតិ ។ អថទោ កកកំ សាយណ្ណ-
សមយំ បដិសល្លាតា វុដ្ឋិកោ យេន អម្ពលដ្ឋិកា
យេនាយស្មា រាហុលោ ភេទុចសន្តមិ ។ អន្តសា ទោ
អាយស្មា រាហុលោ កកវន្តំ ទ្បរោត ។ អាកច្ឆន្តំ និស្វាទ
អាសនំ បញ្ញាមេសិ ឧទកាញ ចាធានំ ។ ទិសីទិ
កកកំ បញ្ញត្តេ អាសនេ ទិសដ្ឋ ចានេ ចត្តាលេសិ ។
អាយស្មា បិ ទោ រាហុលោ កកវន្តំ អភិកំនេត្វា ឯកមន្តំ
ទិសីទិ ។

(១២៦) អថទោ កកកំ បរិក្ខំ ឧទកាវសេសំ
ឧទកាចានេ វេចេត្វា អាយស្មន្តំ រាហុលំ អាមន្តេសិ

ភិក្ខុវិគ្គោ

ប្បទ្បរាហុលោវិទស្ថត្រ ទី ១

(១២៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវិគ្គវេទ្បុវនេ ជា កាលទ្ធកាណិកា ថេ ជិតក្រុងរាជគ្គិះ ។
ក៏សម័យនោះឯង ព្រះរាហុលមានកាយ គង់នៅក្នុងអម្ពលដ្ឋិកាវនៃ ។
គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកផលសមាបត្តិ ក្នុងវេលា
សាយណ្ណសម័យ ហើយទ្រង់ព្យាបាលរោគនៅឯអម្ពលដ្ឋិកាវនៃ សំដៅ
ទៅទ្រង់កន្លែងដែលព្រះរាហុលមានកាយនៅ ។ ព្រះរាហុលមានកាយ
ក៏បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាបាលរោគសំពីចម្ងាយ លុះឃើញ
ហើយ ក៏រៀបចំភាសនៈនិងទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់លើភាសនៈដែលព្រះរាហុលក្រាលចម្រុជទុក លុះគង់ហើយ ទើប
លាងព្រះបាទ ។ ចំណែកភាគព្រះរាហុលមានកាយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្ហំ
ព្រះមានព្រះភាគ ហើយដាក់អង្ករនិងក្នុងទឹកសម្បូរ ។

(១២៦) លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទុកទឹកឱ្យនៅ
សល់ចន្លិច ក្នុងឱ្យលទឹក ហើយទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះរាហុលមានកាយថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ស

បស្សសិ ឆោ ភ្នំ រាហុល ឥមំ បរិភ្នំ ទុណ-
 ការិសេសំ ទុណកាណិយេ បរិភត្តិ ។ ឯវំ កន្ត ។
 ឯវំ បរិភ្នំ ទោ រាហុល តេសំ សាមញ្ញំ យេសំ
 ធន្តិ សម្បជានមុសាវាទេ លដ្ឋានិ ។ អថទោ
 កកវា តំ បរិភ្នំ ទុណការិសេសំ ធម្មេក្ខា អាយស្មន្តំ
 រាហុលំ អាមន្តេសិ បស្សសិ ឆោ ភ្នំ រាហុល ឥមំ
 បរិភ្នំ ទុណការិសេសំ ធម្មតន្តិ ។ ឯវំ កន្ត ។
 ឯវំ ធម្មតំ ទោ រាហុល តេសំ សាមញ្ញំ យេសំ
 ធន្តិ សម្បជានមុសាវាទេ លដ្ឋានិ ។ អថទោ កកវា
 តំ ទុណកាណំ ធម្មតន្តិ អាយស្មន្តំ រាហុលំ អាម-
 ន្តេសិ បស្សសិ ឆោ ភ្នំ រាហុល ឥមំ ទុណកាណំ
 ធម្មតន្តិ ។ ឯវំ កន្ត ។ ឯវំ ធម្មតន្តិ ទោ រាហុល
 តេសំ សាមញ្ញំ យេសំ ធន្តិ សម្បជានមុសាវាទេ
 លដ្ឋានិ ។ អថទោ កកវា តំ ទុណកាណំ ធម្មតន្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ស

ម្នាលរាហុល អ្នកបានឃើញទឹកសល់ចម្លែង ដែលគេជាគគដាក់ក្នុងផ្លូវ
 ទឹកនេះឬទេ ។ ព្រះរាហុលក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះគន្ធី
 (ឃើញ) ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គ្រាស់ថា ម្នាលរាហុល សមណធម៌របស់
 ពួកភិក្ខុដែលមិនមានសចក្តិអៀនឱ្យស ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចជាទឹក
 ដែលមានប្រមាណតិច យ៉ាងនេះឯង ។ បន្ទាប់ពីនោះ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ចាក់ទឹកដែលសល់ចម្លែងនោះចោល ហើយសួរបញ្ជាក់ទៅនឹង
 ព្រះរាហុលមានកាយុថា ម្នាលរាហុល អ្នកបានឃើញទឹកសល់ចម្លែងដែល
 គេជាគគចាក់ចោលហើយនេះឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះគន្ធី (ឃើញ) ។
 ម្នាលរាហុល សមណធម៌ របស់ពួកភិក្ខុដែលមិនមានសចក្តិអៀនឱ្យស
 ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចជាទឹកដែលគេជាគគចាក់ចោលហើយ យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្លូវទឹកនោះ ហើយគ្រាស់
 សួរបញ្ជាក់ទៅនឹងព្រះរាហុលមានកាយុថា ម្នាលរាហុល អ្នកបានឃើញ
 ផ្លូវទឹក ដែលគេជាគគផ្តាច់ហើយនេះឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះគន្ធី
 (ឃើញ) ។ ម្នាលរាហុល សមណធម៌ របស់ពួកភិក្ខុដែលមិនមានសចក្តិ
 អៀនឱ្យស ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចជាផ្លូវទឹកដែលគេជាគគផ្តាច់ យ៉ាង
 នេះឯង ។ គតិពិចារមេកទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្លូវទឹកនោះ

កិច្ចសន្យា ច្បាប់ហេងវិស្សន្ទ សង្គមវិទ្យាសាស្ត្រ

អាយស្ម័ន កហុល អាចន្តសិ ធម្មសិ លោ ភិ
កហុល វិភី ឧទកាណា វិភីយេវ(១) កុច្ឆន្តិ ។ ឯវិ
កន្ត ។ ឯវិ វិភី កុច្ឆ ទោ កហុល តេសំ សាមញ្ញំ
យេសំ នត្តិ សម្បជានមុសាវាទេ លដ្ឋានិ(២) ។

(១២៧) សេយ្យជាមិ កហុល រញ្ញា ធាតោ
ន្នៀសាទន្តោ ឧទុក្ខភិកិជាតោ(៣) សង្កាមាវចរោ សោ(៤)
សង្កាមកតោ បុរិមេហិមិ ចានេហិ កម្មំ ករោតិ
បដិមេហិមិ ចានេហិ កម្មំ ករោតិ បុរិមេហិ កា-
យេន កម្មំ ករោតិ បដិមេហិ កាយេន កម្មំ
ករោតិ សីសេនមិ កម្មំ ករោតិ កាល្លាហិមិ កម្មំ
ករោតិ នន្តរិមិ កម្មំ ករោតិ នន្តរិមិ កម្មំ
ករោតិ រក្ខតេវ សេណុំ ។ តត្ថ ហត្ថារោហស្ស
ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ រញ្ញា ធាតោ ន្នៀសា-
ទន្តោ ឧទុក្ខភិកិជាតោ សង្កាមាវចរោ សង្កាមកតោ

១ ឧ. ធម្ម. វិភី ។ ២ ឧ. ធម្មវិញ្ញា ៤ វិញ្ញា ។ ៣ ឧ. ច្បាប់ហេងវិស្សន្ទ ។ ៤ ឧ. លោកី ឧត្តំ ។

កិច្ចសន្យា ច្បាប់ហេងវិស្សន្ទ ធម្មសិវិទ្យាសាស្ត្រ

ក្រាស្ម័ន កហុល អាចន្តសិ ធម្មសិ លោ ភិ
យេញ្ញន្តិលទិកិវិសេនេវេលិវិធមិវេនេបុរេ ។ ព្រះករុណា ព្រះគន្ធី
(យេញ) ។ ខ្នាលកហុល សមណធមិ របស់ពួកកុវិសេនិមនា
សេចក្តីគៀនគ្នាស ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចជាផ្តល់ទិកិវិសេនេវេលិវិ
ធម្ម យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៧) ខ្នាលកហុល ដូចជាដីរបស់ស្តេច ដែលមានភូមិទន្លេ
មានចូលសមរម្យក្នុងព្រះទីនាំង ជាសត្វប្រាប្រចុះសង្រ្គម ដីនោះ កាល
បើចូលទៅកាន់សង្រ្គម តែងធ្វើការដោយដីដុះ ធ្វើការដោយ
ដីដីក្រោយ ធ្វើការដោយកាយខាងដុះ ធ្វើការដោយកាយខាង
ក្រោយ ធ្វើការដោយក្បាល ធ្វើការដោយច្រវៀង ធ្វើការ
ដោយក្បាល ធ្វើការដោយក្បាល រក្សាទុកតែប្រមោយប៉ុណ្ណោះ ។
ឯហ្មដី មានសេចក្តីគ្រិះរិះ ក្នុងដីណា ដែលដីក្បាលប្រមោយទុកនោះ
យ៉ាងនេះ ដីរបស់ស្តេចនេះឯង មានភូមិទន្លេ មានចូលសមរម្យ
ក្នុងព្រះទីនាំង ជាសត្វប្រាប្រចុះសង្រ្គម (ទោះបី) ចូលទៅកាន់សង្រ្គម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបបត្តិសក្ក

បុរិមេហិមិ ចារិយេហិ កម្មំ ករោតិ បដិមេហិមិ ចារិយេហិ
 កម្មំ ករោតិ បុរិមេហិមិ កាយេន កម្មំ ករោតិ
 បដិមេហិមិ កាយេន កម្មំ ករោតិ សីសេនមិ កម្មំ
 ករោតិ កណ្តោហិមិ កម្មំ ករោតិ នន្តេហិមិ កម្មំ
 ករោតិ នន្ត្រ្យេនមិ កម្មំ ករោតិ រក្ខតេវ សោណ្ណំ
 អបរិច្ចតំ ទោ រញ្ញោ ធាតុស្ស ជីវិតន្តិ ។ យតោ ទោ
 វហុល រញ្ញោ ធាតោ ភ្នំសាននោ ឧទ្ធក្រមិកិជាតោ
 សង្កាមវេនេ សង្កាមតោ បុរិមេហិមិ ចារិយេហិ កម្មំ
 ករោតិ បដិមេហិមិ ចារិយេហិ កម្មំ ករោតិ ។ មេ ។
 នន្ត្រ្យេនមិ កម្មំ ករោតិ សោណ្ណាយមិ កម្មំ ករោ-
 តិ ។ ភត្ត ហត្ថារោហស្ស វរំ ហោតិ អយេត្វ ទោ
 រញ្ញោ ធាតោ ភ្នំសាននោ ឧទ្ធក្រមិកិជាតោ សង្កាមវេ-
 នេ សង្កាមតោ បុរិមេហិមិ ចារិយេហិ កម្មំ ករោតិ
 បដិមេហិមិ ចារិយេហិ កម្មំ ករោតិ បុរិមេហិមិ កាយេន
 កម្មំ ករោតិ បដិមេហិមិ កាយេន កម្មំ ករោតិ
 សីសេនមិ កម្មំ ករោតិ កណ្តោហិមិ កម្មំ ករោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុត្តនិបបត្តិសក្ក

តែនិធ្វើការដោយជើងមុខៗ ធ្វើការដោយជើងក្រោយៗ ធ្វើការដោយ
 កាយខាងមុខៗ ធ្វើការដោយកាយខាងក្រោយៗ ធ្វើការដោយក្បាល
 ៗ ធ្វើការដោយស្លឹកក្រចៀកៗ ធ្វើការដោយក្បាល ធ្វើការដោយក្បាល
 ៗ ក្បែរចុកតែប្រមោយប៉ុណ្ណោះ ដំរីរបស់ស្តេច (នេះ) ឃ្មោះជាមិន
 ខាន់ប្រមុយដំរីឡើយ ។ ម្នាលវហុល កាលដែលដំរីរបស់ស្តេច មាន
 ភ្នកនឹងទន្ទាំ មានរូបសមរម្យដូចជាព្រះវិទ្យាមនី ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គឹម (ពោះ
 បី) ចូលទៅកាន់សង្រ្គឹម តែនិធ្វើការដោយជើងមុខៗ ធ្វើការដោយ
 ជើងក្រោយៗ ។ មេ ។ ធ្វើការដោយក្បាលៗ ធ្វើការដោយប្រមោយ
 ៗ ។ ម្នាដំរី មានសេចក្តីត្រេក្រវល់ក្នុងដំណើរនោះ យ៉ាងនេះជា ដំរីរបស់
 ស្តេចនេះឯង មានភ្នកនឹងទន្ទាំ មានរូបសមរម្យដូចជាព្រះវិទ្យាមនី ជាសត្វធ្លាប់
 ចុះសង្រ្គឹម (ពោះបី) ចូលកាន់សង្រ្គឹម តែនិធ្វើការដោយជើងមុខៗ ធ្វើ
 ការដោយជើងក្រោយៗ ធ្វើការដោយកាយខាងមុខៗ ធ្វើការដោយ
 កាយខាងក្រោយៗ ធ្វើការដោយក្បាលៗ ធ្វើការដោយស្លឹកក្រចៀកៗ

កិច្ចសន្យា ច្បាប់ហេតុអារម្ភស្ត្រ អចរស្ត្រ

ទន្ទេរម៉ាមី កង្កំ កករោត ទន្ទេរម៉ាមី កង្កំ កករោត
សោណ្ឋាយមី កង្កំ កករោត បរិច្ឆេទ ទោ រញ្ជា
ធាតុស្ស ជីវិត ទន្ទេរម៉ាមី កករោត រញ្ជា ធាតុស្ស
អករណីយន្ត ។ ឯវមេវ ទោ រហុល យស្ស
កស្សនិ សម្បជានមុសាវនេ ទន្ទេ លដ្ឋា ធាមា
តស្ស កករោត ធាមា កង្កំ អករណីយន្ត វធាមិ ។
តស្សាតិហ តេ រហុល ហស្សនិ ទ មុសា
វណិស្សនីតិ ឯវញ្ញំ តេ រហុល សិក្ខិត្យំ ។

[១២៨] តំ កី មញ្ញសិ រហុល កិមត្ថិយោ
អាធាសោតិ ។ បទ្ទវេក្ខណោតោ កទ្ទេតិ ។ ឯវមេវ ទោ
រហុល បទ្ទវេក្ខិត្យា បទ្ទវេក្ខិត្យា កាយេទ កង្កំ
កាកត្យំ^(១) បទ្ទវេក្ខិត្យា បទ្ទវេក្ខិត្យា វាយ កង្កំ
កាកត្យំ^(២) បទ្ទវេក្ខិត្យា បទ្ទវេក្ខិត្យា មទសា កង្កំ
កាកត្យំ^(៣) ។

១-២-៣ ឱ. ឱ. កង្កំ ។

កិច្ចសន្យា ច្បាប់ហេតុអារម្ភស្ត្រ សេចក្តីព្រៀបដោយកត្តា

ធ្វើការដោយភ្នែកខ្លះ ធ្វើការដោយកន្ទុយខ្លះ ធ្វើការដោយប្រមាធាយខ្លះ
ដំរើរបស់ស្តេចខ្លះ ទើបឈ្មោះថា ប្រសុយលេចន៍ដំរើរបស់ វិទូរខ្លះ
កំរើណាមួយ ដែលដំរើរបស់ស្តេច ឈ្មោះថាមិនបានធ្វើ មិនបានឡើយ
សេចក្តីខ្លះ មានរូបមាណសិណ ។ ម្ចាស់រហុល មានរូបមេឃ្យដូច
ភិក្ខុកម្មួយ ដែលមិនបានសេចក្តីទៀងខ្លាស ក្នុងសម្បជានមុសាវនេ
កថាធម៌ មិនពោលថា ភិក្ខុខ្លះ មិនធ្វើបាបកម្មកិច្ច ផ្លូវខ្លះ ។
ម្ចាស់រហុល ព្រោះយកខ្លះ ក្នុងសាសនាខ្លះ អ្នកគួរសិក្សាថា កាក្ខ
អញ្ជើន៍មិនពោលពាក្យកុហក សូម្បីដើម្បីសិរលេនី ម្ចាស់រហុល អ្នក
ត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ ។

[១២៨] ម្ចាស់រហុល អ្នកសម្គាល់សេចក្តីខ្លះដូចម្តេច កត្តា
មានប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ចតិព្រះគង្គដ៏ចម្រើន កត្តាមានប្រយោជន៍
ខាងការទូរមើលមុខ ។ ម្ចាស់រហុល យ៉ាងនោះមែនហើយ អ្នកត្រូវ
ពិចារណាគ្រិះវិវេចន៍ចេញ រើសម្បើមដោយកាយ ពិចារណាគ្រិះវិវេ
មើលចេញ រើសម្បើមដោយវាចា ពិចារណាគ្រិះវិវេចន៍ចេញ រើស
រើសម្បើមដោយចិត្ត ។

(១២៧) យទេវ ភ្នំ រាហុល កាយេន កម្មំ កក្កុកាមោ អហោសិ ខនេវ ភេ កាយកម្មំ បទ្ធវេក្ខត្តំ យទ្ធិ ទោ អហំ វនំ កាយេន កម្មំ កក្កុកាមោ វនំ មេ កាយកម្មំ អត្តព្យាពាយមិ សំវត្តេយ្យ បរព្យាពាយមិ សំវត្តេយ្យ ឧកយព្យាពាយមិ សំវត្តេយ្យ អកុសលំ វនំ កាយកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិហាកន្តិ ។ សទេ ភ្នំ រាហុល បទ្ធវេក្ខត្តោ ឯវំ ជាទេយ្យសិ យំ ទោ អហំ វនំ កាយេន កម្មំ កក្កុកាមោ វនំ មេ កាយកម្មំ អត្តព្យាពាយមិ សំវត្តេយ្យ បរព្យាពាយមិ សំវត្តេយ្យ ឧកយព្យាពាយមិ សំវត្តេយ្យ អកុសលំ វនំ កាយកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិហាកន្តិ ឯវំ ភេ រាហុល កាយេន កម្មំ សសក្កំ^(១) ន កាណិយំ ។ សទេ បទ ភ្នំ រាហុល បទ្ធវេក្ខត្តោ ឯវំ ជាទេយ្យសិ យំ ទោ អហំ វនំ កាយេន កម្មំ កក្កុកាមោ វនំ មេ កាយកម្មំ ទេវត្តព្យាពាយមិ សំវត្តេយ្យ ន បរព្យាពាយមិ សំវត្តេយ្យ

១ ឧ. សំសុត្តំ ។

(១២៧) ខ្នាលរាហុល បើអ្នកចង់ធ្វើអំពើណាមួយ ដោយកាយ អ្នកត្រូវចាំបារណាមើលខ្លួនកាយកម្មុរោសិគថា ភាគាអញ ចង់ធ្វើអំពើណា ដោយកាយ តើកាយកម្មុរបស់ភាគាអញនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី ចៀតចៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀតចៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីចៀតចៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកគឺខ្លួនឯងនិងអ្នកដទៃផង កាយកម្មុនេះ ជាអកុសល ចម្រើននៃភាវិនសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ឬហ្ន៎ ។ ខ្នាលរាហុល បើអ្នកចាំបារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា ភាគាអញ ចង់ធ្វើអំពើណាដោយកាយ កាយកម្មុរបស់ភាគាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី ចៀតចៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀតចៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចៀតចៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មុនេះ ជាអកុសល ចម្រើននៃភាវិនសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ខ្នាលរាហុល អ្នកមិនត្រូវធ្វើ អំពើដោយកាយដែលមានចំណងនេះ ដោយដាច់ខាត ។ ខ្នាល រាហុល ប្រសិនបើអ្នកចាំបារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ភាគា អញ ចង់ធ្វើអំពើណាដោយកាយ កាយកម្មុរបស់ភាគាអញនេះ មិន ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀតចៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀតចៀនបុគ្គល

វិញ្ញាណសូ បុព្វហេតុសូ កាយកម្ម

១ ឧកយព្យាណាធាយមិ សំវត្តេយ្យ កុសលំ ឥនំ
 កាយកម្មំ សុទ្ធាយំ សុទ្ធវិចារកន្តិ ឯវ្រំ តេ វហុល
 កាយេន កម្មំ ករណីយំ ។ ករណេន ធមិ តេ វហុល
 កាយេន កម្មំ តេនេវ តេ កាយកម្មំ បទ្ធវេក្ខតតំ
 យន្ត ទោ អហំ ឥនំ កាយេន កម្មំ ករណមិ ឥនំ
 មេ កាយកម្មំ អត្តព្យាណាធាយមិ សំវត្តតិ បរព្យាណា-
 ធាយមិ សំវត្តតិ ឧកយព្យាណាធាយមិ សំវត្តតិ អកុសលំ
 ឥនំ កាយកម្មំ ធុក្ខុទ្រយំ ធុក្ខុវិចារកន្តិ ។ ស(១)
 តំ វហុល បទ្ធវេក្ខតតោ ឯវ្រំ ជាធម្មសិ យំ ទោ
 អហំ ឥនំ កាយេន កម្មំ ករណមិ ឥនំ មេ កាយកម្មំ
 អត្តព្យាណាធាយមិ សំវត្តតិ បរព្យាណាធាយមិ សំវត្តតិ
 ឧកយព្យាណាធាយមិ សំវត្តតិ អកុសលំ ឥនំ កាយ-
 កម្មំ ធុក្ខុទ្រយំ ធុក្ខុវិចារកន្តិ បដិសំហេយ្យសិ តំ
 វហុល ឯវ្រំ កាយកម្មំ ។ ស(២) បទ តំ វហុល
 បទ្ធវេក្ខតតោ ឯវ្រំ ជាធម្មសិ យំ ទោ អហំ
 ឥនំ កាយេន កម្មំ ករណមិ ឥនំ មេ កាយកម្មំ

១២. ស(២) ២ ។

វិញ្ញាណសូ បុព្វហេតុសូ កាយកម្ម

ដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងទាំងពីរចំណែកផង កាយ-
 កម្មនេះ ជាអកុសល ចម្រើននៃភាវៈសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្ចាស់
 វហុល អ្នកត្រូវធ្វើអំពើដោយកាយ យ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់វហុល បើ
 ទុកជាអ្នកកំពុងធ្វើអំពើដោយកាយ អ្នកត្រូវកែចំពោះណាមើល ឆ្លូវកាយកម្ម
 នោះឯងថា ភាគអញ កំពុងធ្វើអំពើណាដោយកាយ តើកាយកម្មរបស់
 ភាគអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀស
 ចៀនច្បងផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងទាំងពីរចំណែកផង
 កាយកម្មនេះ ជាអកុសល ចម្រើននៃភាវៈសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ច្ន-
 ញី ។ ម្ចាស់វហុល ប្រសិនបើអ្នកចំពោះណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា
 ភាគអញ កំពុងធ្វើអំពើណា ដោយកាយ កាយកម្មរបស់ភាគអញនេះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងផង
 ផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះ
 ជាអកុសល ចម្រើននៃភាវៈសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្ចាស់វហុល
 អ្នកត្រូវលះបង់កាយកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចេញ ។ ម្ចាស់វហុល
 ប្រសិនបើអ្នកចំពោះណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ភាគអញកំពុង
 ធ្វើអំពើណា ដោយកាយ កាយកម្មរបស់ភាគអញនេះ មិនប្រព្រឹត្ត

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទេវត្តត្យាណនាយមិ សំវត្តតិ ឬ មាត្រាណនាយមិ
 សំវត្តតិ ឬ ឧបាយត្យាណនាយមិ សំវត្តតិ កុសលំ
 ឥនំ កាយកម្មំ ធុត្តុទ្រយំ ធុត្តុវិហាកន្តិ អនុប-
 នន្ទេយ្យាសិ^(១) ភ្នំ វហុល ឯវរុបំ កាយកម្មំ ។
 កត្វាមិ តេ វហុល កាយេន កម្មំ គនេវ តេ
 កាយកម្មំ បទ្ទវេក្ខតិក្ខំ យទ្ធិ ទោ អហំ ឥនំ
 កាយេន កម្មំ អកាសិ ឥនំ មេ កាយកម្មំ
 អត្តត្យាណនាយមិ សំវត្តតិ មាត្រាណនាយមិ សំវត្តតិ
 ឧបាយត្យាណនាយមិ សំវត្តតិ អកុសលំ ឥនំ កា-
 យេន កម្មំ ធុត្តុទ្រយំ ធុត្តុវិហាកន្តិ ។ សុច^(២) ភ្នំ
 វហុល បទ្ទវេក្ខតិក្ខំ ឯវ ជាទេយ្យាសិ យំ ទោ
 អហំ ឥនំ កាយកម្មំ អកាសិ ឥនំ មេ កាយកម្មំ
 អត្តត្យាណនាយមិ សំវត្តតិ មាត្រាណនាយមិ សំវត្តតិ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទៅដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនចុក្កលដទៃផង
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចៀកចៀនចុក្កលទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះ
 ជាវហុល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្ចាស់វហុល
 អ្នកត្រូវធ្វើឱ្យរឿយៗ ឱ្យកាយកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់
 វហុល បើអ្នកបានធ្វើអំពើដោយកាយច្របូបហើយ អ្នកត្រូវពិចារណាមើល
 កាយកម្មនោះថា វាគ្មានអ្វីអំពើណោះដោយកាយ តើកាយកម្មរបស់
 វាគ្មានអ្វីនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀក
 ចៀនចុក្កលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនចុក្កលទាំងពីរចំណែកផង
 កាយកម្មនេះ ជាវហុល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ
 ច្រើន ។ ម្ចាស់វហុល ច្រសឹមបើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះ
 ថា វាគ្មានអ្វីកាយកម្មណា កាយកម្មរបស់វាគ្មានអ្វីនោះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចៀកចៀនចុក្កលដទៃផង

វិញ្ញាណប្បវេណី ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន

ឧបាយកលនាមយមិ សំវត្តតិ អកុសលំ វេទំ កាយកម្មំ ធុត្តុប្រយំ ធុត្តុវិចារកន្តិ ឯវរ្យំ តេ កហុល កាយកម្មំ សត្វិ វា វិញ្ញាសុ វា សព្វហ្មបាសុ ទេសេតត្វំ វិវិតត្វំ ឧត្តាធិកាតត្វំ ទេសេត្វា វិវិត្វា ឧត្តាធិកាត្វា អាយតិ សំវិ អាមជ្ជិតត្វំ ។ សទេ មទ ត្វំ កហុល មទ្វេត្វេហេ ឯវ ជាទេយ្យសិ យំ ទេ អហំ វេទំ កាយេទ កម្មំ អកាសិ វេទំ មេ កាយកម្មំ ទេវត្តព្យាណាយមិ សំវត្តតិ ទ មវព្យាណាយមិ សំវត្តតិ ទ ឧបាយកលនាមយមិ សំវត្តតិ កុសលំ វេទំ កាយកម្មំ សុទ្ធា ប្រយំ សុទ្ធាវិចារកន្តិ តេទេវ ត្វំ កហុល មិគិប្បា មុដ្ឋេទ វិហារយ្យសិ អហោវត្តាទុសិក្ខិ កុសលេសុ ទម្មេសុ ។

វិញ្ញាណប្បវេណី ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន ព្រះបាទសុរិយោវរ្ម័ន

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលព័ន្ធពិវេណិកជន កាយកម្មនេះ ជា កុសល ចម្រើនតែវាសនេសចក្កុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ខ្មាលកហុល អ្នក ត្រូវសម្រួល ចើក ចង្ហើយប្រាប់ ខ្លាចកាយកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ ចំពោះគ្រូ ចុចំពោះសព្វហ្មបាសុឧបាយកលនាមយមិ លុះអ្នកសម្រួល ចើក ចង្ហើយ ប្រាប់ច្រើនហើយ អ្នកត្រូវដល់ខ្លាចការស្រ្តីមតទេ ។ ខ្មាល កហុល ប្រសិនបើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ ជំងឺយ៉ាងនេះវិញថា កាត្វា កញ្ញា បានធ្វើគំរើណាដោយកាយ កាយកម្មរបស់កាត្វាកញ្ញានេះ មិន ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គល មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គល ជវេទជន មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលព័ន្ធពិវេណិកជន កាយ កម្មនេះ ជា កុសល ចម្រើនតែវាសនេសចក្កុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ខ្មាល កហុល អ្នកត្រូវទំសិក្សាព័ន្ធពិវេណិកជន ក្នុងធម៌ព័ន្ធពិវេណិកជន ហើយទៅដោយចិត្តនិងបាធុដ្ឋៈនោះប៉ុណ្ណោះ ។

ន បរព្យាណាយមិ សំវត្តេយ្យ ន ឧបយព្យាណាយមិ សំវត្តេយ្យ កុសលំ ឥនំ វចីកម្មំ សុទ្ធីន្ទ្រយំ សុទ្ធីវិចារកន្តិ ឯវ្រមំ តេ វាហុល វាចាយ កម្មំ ករណីយំ ។ ករណេន្ទ្រមិ តេ វាហុល វាចាយ កម្មំ ករណេ តេ វចីកម្មំ បទ្ធកេត្តិកត្តំ យន្ត ទោ អហំ ឥនំ វាចាយ កម្មំ ករណេមិ ឥនំ មេ វចីកម្មំ អត្តព្យាណាយមិ សំវត្តតិ បរព្យាណាយមិ សំវត្តតិ ឧបយព្យាណាយមិ សំវត្តតិ អកុសលំ ឥនំ វចីកម្មំ ទុក្ខន្ទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្តិ ។ សរេ ត្វំ វាហុល បទ្ធកេត្តិមាតោ ឯវ្រ ជាទេយ្យសិ យំ ទោ អហំ ឥនំ វាចាយ កម្មំ ករណេមិ ឥនំ មេ វចីកម្មំ អត្តព្យាណាយមិ សំវត្តតិ បរព្យាណាយមិ សំវត្តតិ ឧបយព្យាណាយមិ សំវត្តតិ អកុសលំ ឥនំ វចីកម្មំ ទុក្ខន្ទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្តិ បដិសំហរេយ្យសិ ត្វំ វាហុល ឯវ្រមំ វចីកម្មំ ។ សរេ បទ ត្វំ វាហុល បទ្ធកេត្តិមាតោ ឯវ្រ ជាទេយ្យសិ យំ ទោ អហំ ឥនំ វាចាយ កម្មំ ករណេមិ ឥនំ មេ វចីកម្មំ

មិច្ឆាប្រតិក្កតោដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលដ៏ទង់ មិច្ឆាប្រតិក្កតោដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វិចិត្តម្មនេះជាអកុសល ចម្រើននៃខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្ចាស់វាហុល អ្នកត្រូវធ្វើអំពើដោយវាចា ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់វាហុល បើអ្នកកំពុងធ្វើអំពើដោយវាចា អ្នកត្រូវតែបារណាមើលវិចិត្តម្មនោះថា កាត្មាតញ្ច កំពុងធ្វើអំពើណាដោយវាចា តើវិចិត្តម្មរបស់កាត្មាតញ្ចនេះ ប្រតិក្កតោដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលដ៏ទង់ ប្រតិក្កតោដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វិចិត្តម្មនេះ ជាអកុសល ចម្រើននៃខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាទុក្ខ ឬហ្ន៎ ។ ម្ចាស់វាហុល ច្រសឹនបើអ្នកតែបារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា កាត្មាតញ្ច កំពុងធ្វើអំពើណាដោយវាចា វិចិត្តម្មរបស់កាត្មាតញ្ចនេះ ប្រតិក្កតោដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលដ៏ទង់ ប្រតិក្កតោដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វិចិត្តម្មនេះ ជាអកុសល ចម្រើននៃខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាទុក្ខ ម្ចាស់វាហុល អ្នកត្រូវលះបង់នូវវិចិត្តម្ម មានទំនងយ៉ាងនេះចេញ ដោយដាច់ខាត ។ ម្ចាស់វាហុល ច្រសឹនបើអ្នកតែបារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះ វិញថា កាត្មាតញ្ច កំពុងធ្វើអំពើណាដោយវាចា វិចិត្តម្មរបស់កាត្មាតញ្ចនេះ

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

នេវត្តព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ ន បរព្យាពាធាយថិ
 សំវត្តតិ ន ឧកយព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ អកុសលំ
 វង្គំ វចីកម្មំ សុទ្ធីប្រយំ សុទ្ធីវិបាកន្តិ អនុបនុដ្ឋយ្យា-
 សិ ភំ ភហុល វង្គំ វចីកម្មំ ។ កត្វាមិ តេ ភ-
 ហុល វាចាយ កម្មំ តនេវ តេ វចីកម្មំ បច្ចវេក្ខិតតំ
 យទ្ធិ ទោ អហំ វង្គំ វាចាយ កម្មំ អកាសិ វង្គំ មេ
 វចីកម្មំ អត្តព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ បរព្យាពាធាយថិ
 សំវត្តតិ ឧកយព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ អកុសលំ
 វង្គំ វចីកម្មំ ធុក្កុប្រយំ ធុក្កុវិបាកន្តិ ។ សវេ
 ភំ ភហុល បច្ចវេក្ខណោ វិវំ ជាធម្មសិ យំ
 ទោ អហំ វង្គំ វាចាយ កម្មំ អកាសិ វង្គំ មេ
 វចីកម្មំ អត្តព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ បរព្យាពាធាយថិ
 សំវត្តតិ ឧកយព្យាពាធាយថិ សំវត្តតិ អកុសលំ
 វង្គំ វចីកម្មំ ធុក្កុប្រយំ ធុក្កុវិបាកន្តិ វង្គំ តេ
 ភហុល វចីកម្មំ សត្តិវំ វា វិញ្ញាសុ វា សព្វហ្ម-
 បារិសុ ទេសេតតំ វិវិតតំ ធុក្កុវិបាកតំ ទេសេត្វា
 វិវិត្វា ធុក្កុវិបាកត្វា អាយតិ សំវំ អាមជ្ជិតតំ ។

សុត្តនិបិទ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀន
 ច្បុកច្បុលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនច្បុកច្បុលទាំងពីរចំណែកផង
 វិចីកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើននៃទោសសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្ចាស់
 ភហុល អ្នកស្រ្តីធ្វើវិចីកម្មដែលមានទំនងយ៉ាងនេះឲ្យរឿយៗ ទៅចុះ ។
 ម្ចាស់ភហុល បើអ្នកបានធ្វើអំពើដោយពុំចាំបាច់ អ្នកស្រ្តីពិចារណា
 មើលវិចីកម្មនោះថា គាត្រាអញ បានធ្វើអំពើណាដោយពុំចាំបាច់ តើ
 វិចីកម្មរបស់គាត្រាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីចៀកចៀនច្បុកច្បុលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនច្បុកច្បុល
 ទាំងពីរចំណែកផង វិចីកម្មនេះ ជាអកុសល ចម្រើននៃទោសសេចក្តីទុក្ខ
 មានផលជាទុក្ខ ឬហ្ន៎ ។ ម្ចាស់ភហុល បើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ
 ដឹងយ៉ាងនេះថា គាត្រាអញ បានធ្វើអំពើណាដោយពុំចាំ វិចីកម្មរបស់គា-
 ត្រាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀក
 ចៀនច្បុកច្បុលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនច្បុកច្បុលទាំងពីរចំណែកផង
 វិចីកម្មនេះ ជាអកុសល ចម្រើននៃទោសសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្ចាស់
 ភហុល អ្នកប្រើសម្តែង បើក ចម្រើន ប្រាប់ ឲ្យវិចីកម្មដែលមានទំនងយ៉ាង
 នេះចំពោះស្រ្តី ឬចំពោះសព្វហ្មបារិសុក្ខទាំងឡាយ ដែលបានប្រាថ្នា
 សុខអកុសលផ្តុំ បើក ចម្រើន ប្រាប់ហើយ ឲ្យដល់ស្ត្រីពិចារណាស្រ្តីម្នាក់ទៅ ។

វិញ្ញាណប្បទានសុត្តនិកាយ

សទេ មន ភិក្ខុ ភហុល បទ្ទវេក្ខណោ ឯវំ ជា-
យេយ្យសិ យំ ខោ អហំ ឥទំ វាធាយ កក្កំ អកា-
សិ ឥទំ មេ វចិកក្កំ ទេវត្តព្យាណធាយមិ សំវត្តតិ
ន បរព្យាណធាយមិ សំវត្តតិ ន ឧកយព្យាណធាយមិ
សំវត្តតិ កុសលំ ឥទំ វចិកក្កំ សុទ្ធច្រយំ សុទ្ធ-
វិហាកក្កំ កេនេវ ភិក្ខុ ភហុល បិកិប្បាមុដ្ឋេន វិហា-
យេយ្យសិ អហោរត្តាទុសិក្ខិ កុសលេសុ នធម្មេសុ ។

(១៣១) យនេវ ភិក្ខុ ភហុល មនសា កក្កំ
កក្កុកាមោ អហោសិ កេនេវ តេ មនោកក្កំ
បទ្ទវេក្ខិត្យំ យទ្ធុ ខោ អហំ ឥទំ មនសា កក្កំ
កក្កុកាមោ ឥទំ មេ មនោកក្កំ អត្តព្យាណធាយមិ
សំវត្តេយ្យ បរព្យាណធាយមិ សំវត្តេយ្យ ឧកយព្យា-
ណធាយមិ សំវត្តេយ្យ អកុសលំ ឥទំ មនោកក្កំ
ទុក្ខទ្រយំ ទុក្ខវិហាកក្កំ ។ សទេ ភិក្ខុ ភហុល បទ្ទ-
វេក្ខណោ ឯវំ ជាយេយ្យសិ យំ ខោ អហំ ឥទំ
មនសា កក្កំ កក្កុកាមោ ឥទំ មេ មនោកក្កំ អត្តព្យា-

វិញ្ញាណប្បទានសុត្តនិកាយ

មនសា ប្រសិទ្ធិមិត្តភិក្ខុវេទនាមេវេ ធីនិយំនិទេថា កក្កា
កក្ក ធ្វើអំពើណា ដោយវេទនា វិចិត្តមេវេសំភាគាភិក្ខុនេ មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនឯង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលដទៃឯង
មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកឯង វិចិត្តមេ ថា
កុសល ចម្រើនគោរពសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ មនសា ប្រសិទ្ធិ
ច្រវ៉ែសិក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក្នុងធម៌កុសលទាំងឡាយ ហើយទៅ
ដោយចិត្តនឹងបាទាន្តៈនោះចុះ ។

(១៣១) មនសា ប្រសិទ្ធិមិត្តភិក្ខុវេទនាមេវេ ធីនិយំនិទេថា កក្កា
កក្ក ធ្វើអំពើណា ដោយវេទនា វិចិត្តមេវេសំភាគាភិក្ខុនេ មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីចៀកចៀនខ្លួនឯង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលដទៃឯង
មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀកចៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកឯង វិចិត្តមេ ថា
កុសល ចម្រើនគោរពសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ មនសា ប្រសិទ្ធិ
ច្រវ៉ែសិក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក្នុងធម៌កុសលទាំងឡាយ ហើយទៅ
ដោយចិត្តនឹងបាទាន្តៈនោះចុះ ។

សុត្តនិកាយ ឧដ្ឋិមនិកាយស្ស ឧដ្ឋិមចណ្ណសង្គ

ពាណិយមិ សំវត្តយ្យ បរព្យាពាណិយមិ សំវត្តយ្យ ទុ-
 កយព្យាពាណិយមិ សំវត្តយ្យ អកុសលំ វង្គំ មនោ-
 កម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកង្កិ ឯវវ្រប់ំ តេ វហុល
 មនសា កម្មំ សសក្កំ ឯ ករណីយំ ។ សទេ បទ
 ត្វំ វហុល បទុវេក្ខមាទោ ឯវំ ជាទេយ្យសិ យំ
 ទោ អហំ វង្គំ មនសា កម្មំ កក្កកាមា វង្គំ
 មេ មនោកម្មំ ទេវត្តព្យាពាណិយមិ សំវត្តយ្យ ឯ
 បរព្យាពាណិយមិ សំវត្តយ្យ ឯ ទុកយព្យាពាណិយមិ
 សំវត្តយ្យ កុសលំ វង្គំ មនោកម្មំ សុទ្ធាទ្រយំ
 សុទ្ធវិចារកង្កិ ឯវវ្រប់ំ តេ វហុល មនសា កម្មំ
 ករណីយំ ។ ករោទ្តទមិ តេ វហុល មនសា
 កម្មំ តទេវ តេ មនោកម្មំ បទុវេក្ខត្យំ យទ្ក
 ទោ អហំ វង្គំ មនសា កម្មំ ករោមិ វង្គំ មេ
 មនោកម្មំ អត្តព្យាពាណិយមិ សំវត្តិ បរព្យាពា-
 ណិយមិ សំវត្តិ ទុកយព្យាពាណិយមិ សំវត្តិ អកុ-
 សលំ វង្គំ មនោកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកង្កិ ។

សុត្តនិកាយ ឧដ្ឋិមនិកាយ ឧដ្ឋិមចណ្ណសង្គ

ខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ចៀសចៀនច្បងទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើន
 តែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្ចាស់វហុល អ្នកមិនត្រូវធ្វើអំពើ
 ដោយចិត្ត ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ ដោយដាច់ខាត ។ ម្ចាស់វហុល
 ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា ភាគាអញ ចង់
 ធ្វើអំពើណា ដោយចិត្ត មនោកម្មរបស់ភាគាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីចៀសចៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងដទៃផង
 មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះ
 ជាអកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្ចាស់វហុល
 អ្នកត្រូវធ្វើអំពើ ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់វហុល បើអ្នក
 កំពុងធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត អ្នកត្រូវពិចារណាមើល ទូរមនោកម្មនោះជា
 ភាគាអញកំពុងធ្វើអំពើណា ដោយចិត្ត តើមនោកម្មរបស់ភាគាអញនេះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បង
 ដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនច្បងទាំងពីរចំណែកផង មនោ-
 កម្មនេះ ជាអកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ឬឬ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបរិយាយ

បរាព្យាបាទាយមិ សំវត្តតិ ទុកយព្យាបាទាយមិ សំវត្តតិ
 អកុសលំ វេទំ មនោកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិបាកានិ ។
 សទេ ភ្នំ រាហុល បទូរេក្កុមាទោ ឯវំ ជានិយ្យាសិ
 យំ ទោ អហំ វេទំ មនសា កម្មំ អកាសិ វេទំ
 មេ មនោកម្មំ អត្តព្យាបាទាយមិ សំវត្តតិ បរាព្យា-
 បាទាយមិ សំវត្តតិ ទុកយព្យាបាទាយមិ សំវត្តតិ
 អកុសលំ វេទំ មនោកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិបាកានិ
 ឯវំ បទេ ភេ រាហុល មនោកម្មេ(២) អន្តិយិត្យំ
 ហរាយិត្យំ ជិត្យិត្យំ អន្តិយិត្យា ហរាយិត្យា ជិត្យិត្យា
 កាយតិ សំវំ អបដ្ឋិត្យំ ។ សទេ បទេ ភ្នំ រាហុល
 បទូរេក្កុមាទោ ឯវំ ជានិយ្យាសិ យំ ទោ អហំ
 វេទំ មនសា កម្មំ អកាសិ វេទំ មេ មនោកម្មំ
 ទេវត្តព្យាបាទាយមិ សំវត្តតិ ទ បរាព្យាបាទាយមិ
 សំវត្តតិ ទ ទុកយព្យាបាទាយមិ សំវត្តតិ កុសលំ
 វេទំ មនោកម្មំ សុទ្ធាទ្រយំ សុទ្ធវិបាកានិ តេទេវ
 ភ្នំ រាហុល មិតិប្បមុដ្ឋេន វិហរយ្យាសិ អបោរក្កា-
 ទុសិក្ខិ កុសលេសុ ទន្មេសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបរិយាយ

ដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលវេទនា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលវេទនា
 ពីចំណែកវេទនា មនោកម្មនេះ ជាអកុសល ចម្រើនតែវេទនាសេចក្តីទុក
 មានផលជាទុក្ខ ឬភ័យ ។ ម្ចាស់រាហុល ចើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ
 ដឹងយ៉ាងនេះថា កក្កាអញបានធ្វើអំពើណា ដោយចិត្តហើយ មនោកម្ម
 របស់កក្កាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលវេទនា ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលវេទនា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលវេទនា
 ពីចំណែកវេទនា មនោកម្មនេះ ជាអកុសល ចម្រើនតែវេទនាសេចក្តីទុក មាន
 ផលជាទុក្ខ ម្ចាស់រាហុល អ្នកត្រូវត្រូវប្រាថ្នា ឡើយណាយ ខ្ញុំមេតិក
 ចំពោះមនោកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ លុះអ្នកត្រូវប្រាថ្នាឡើយណាយ
 ខ្ញុំមេតិកហើយ ត្រូវដល់នូវការសង្រួមទៅ ។ ម្ចាស់រាហុល ប្រសិន
 ចើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា កក្កាអញ បានធ្វើខ្លួន
 អំពើណាដោយចិត្តហើយ មនោកម្មរបស់កក្កាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលវេទនា មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលវេទនា
 មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចៀសចៀនបុគ្គលវេទនាពីចំណែកវេទនា មនោកម្មនេះ
 ជាអកុសល ចម្រើនតែវេទនាសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្ចាស់រាហុល
 អ្នកត្រូវសិក្សាពិនិត្យយប់រំពិថ្ងៃ ក្នុងគម្ពីរអកុសលវេទនាឡាយ ហើយទៅ
 ដោយមិតិកនិងបុរាណាដ្ឋៈនោះចុះ ។

កិច្ចវត្ត ព្រះហឫណ្យសុត្តន្ត គម្ពីរយសោភ័ណ

[១៣២] យេ ហិ កេចិ វហុល អភិកមទ្ធានំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កាយកម្មំ បរិសោធស្មំ
 វចិកម្មំ បរិសោធស្មំ មនោកម្មំ បរិសោធស្មំ សព្វ
 ភេ ឯវាមេ(១) បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា កាយកម្មំ បរិ-
 សោធស្មំ បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា វចិកម្មំ បរិសោ-
 ធស្មំ បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា មនោកម្មំ បរិសោធស្មំ
 ។ យេមិ ហិ(២) កេចិ វហុល អនាគតមទ្ធានំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កាយកម្មំ បរិសោធស្មន្តិ
 វចិកម្មំ បរិសោធស្មន្តិ មនោកម្មំ បរិសោធស្មន្តិ
 សព្វ ភេ ឯវាមេ បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា កាយ-
 កម្មំ បរិសោធស្មន្តិ បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា វចិកម្មំ
 បរិសោធស្មន្តិ បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា មនោកម្មំ
 បរិសោធស្មន្តិ ។ យេមិ ហិ កេចិ វហុល ឯតវហិ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កាយកម្មំ បរិសោធន្តិ
 វចិកម្មំ បរិសោធន្តិ មនោកម្មំ បរិសោធន្តិ សព្វ ភេ

១ ទ. ឆ. វ. វ. ១. ឆ. យេមិ ។

កិច្ចវត្ត ព្រះហឫណ្យសុត្តន្ត ការជម្រះកម្មទាំង ៣

[១៣២] ខ្នាសវហុល គ្រោះថាសមណៈប្បព្រាហ្មណំណាមួយ
 ក្នុងកាលដែលកន្លងរំពេច បានជម្រះកាយកម្ម ជម្រះវចិកម្ម ជម្រះ
 មនោកម្ម ពួកសមណៈព្រាហ្មណំទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែបានពិចារណា
 គ្រិះរិះមើលសព្វ យ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះកាយកម្ម ពិចារណាគ្រិះរិះ
 មើលសព្វ យ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះវចិកម្ម ពិចារណាគ្រិះរិះមើល
 សព្វយ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះមនោកម្មដែរ ។ ខ្នាសវហុល សមណៈ
 ប្បព្រាហ្មណំណាមួយ ក្នុងកាលដែលមិនទាន់បានមក នឹងជម្រះកាយកម្ម
 នឹងជម្រះវចិកម្ម នឹងជម្រះមនោកម្ម ក៏ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណំទាំង
 អស់នោះ នឹងពិចារណាគ្រិះរិះមើលសព្វ យ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះ
 កាយកម្ម ពិចារណាគ្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះវចិកម្ម ពិចា-
 រណាគ្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះមនោកម្មដែរ ។ ខ្នាសវហុល
 សមណៈប្បព្រាហ្មណំណាមួយ ក្នុងកាលដែលទ្រុះនេះ ជម្រះកាយកម្ម
 ជម្រះវចិកម្ម ជម្រះមនោកម្ម ពួកសមណៈប្បព្រាហ្មណំទាំងអស់នោះ

សុត្តន្តបិដក ធម្មិវេណិយស្ស ធម្មិមបណ្ណសក្ក

ឯវមេវ បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា កាយកម្មំ បរិសោ-
ធន្នំ បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា វចិកម្មំ បរិសោធន្នំ
បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា មចោកម្មំ បរិសោធន្នំ ។
តស្មាតិហ តេ វហុល បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា
កាយកម្មំ បរិសោធស្សមិ បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា
វចិកម្មំ បរិសោធស្សមិ បទ្ទវេក្ខិត្វា បទ្ទវេក្ខិត្វា
មចោកម្មំ បរិសោធស្សមិ ឯវត្តិ តេ(២) វហុល
សិក្ខិត្តទ្ធន្នំ ។ ឥនមវោច ភគវា អត្តមចោ កា-
យស្មា វហុលោ ភគវតោ កាសិកំ អភិទ្ធវិកំ ។

• ចូឡវហុលោវិទស្សន្តំ ចរមំ និដ្ឋិតំ ។

• ឧ. ធម្ម. តេនី ៩ បញ្ចាយនី ។ ២. ១. ដវិ ហិ វោ ។ ឧ. ដវិ ហិ វោ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មិវេណិយស្ស ធម្មិមបណ្ណសក្ក

វិនិច្ឆិតារណាគ្រិវិវេមិលសត្វ យ៉ានិទេវហិយ ទើបជម្រះកាយកម្ម ពិ-
ចារណាគ្រិវិវេមិលសត្វហិយ ទើបជម្រះវចិកម្ម ពិចារណាគ្រិវិវេមិល
សត្វហិយ ទើបជម្រះមរោកម្មដៃ ។ ខ្នាលវហុល ព្រោះហេតុដូច្នោះ
ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាថា គាតាអញ នឹងពិចារណាគ្រិវិវេមិល
សត្វហិយ ទើបជម្រះកាយកម្ម គាតាអញនឹងពិចារណាគ្រិវិវេមិលសត្វ
ហិយ ទើបជម្រះវចិកម្ម គាតាអញនឹងពិចារណាគ្រិវិវេមិលសត្វហិយ
ទើបជម្រះមរោកម្ម ដូច្នោះ ខ្នាលវហុល អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ានិទេវចុះ ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាសព្រះសូត្រានេះចប់ហើយ ព្រះវហុល
មានគាយុ ក៏មានចិត្តក្រេកអរ រីករាយ ចំពោះកាសិករបស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។

ចប់ ចូឡវហុលោវិទស្សន្តំ ទី ១ ។

ទុក្ខិយំ មហារាហុលោភិទស្តុត្តំ

[១៣៣] ឯវខេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ
កកវា សាវត្តិយំ វិហារតិ ជេតវេន អនាថចិណ្ឌិកស្ស
អាវាមេ ។ អដទោ កកវា បុព្វល្អាសមយំ ធិវា-
សេត្វា ចត្តចិវមាធាយ សាវត្តិ ចិណ្ឌាយ ចាវសិ ។
អាយស្មាថិ ទោ រាហុលោ បុព្វល្អាសមយំ ធិវា-
សេត្វា ចត្តចិវមាធាយ កកវន្តំ ចិដ្ឋិកោ ចិដ្ឋិកោ
អនុតន្តិ ។ អដទោ កកវា អបលោកេត្វា អាយស្មន្តំ
រាហុលំ អាមន្តសិ យំ កក្សិ រាហុល រូបំ
អតិកាធាកតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ហិមា វា
ឡិណ្ឌិកំ វា សុទ្ធមំ វា ហិមំ វា បណិកំ វា
យំ ទ្វេរ សន្តិកេ វា សត្វំ រូបំ នេតំ មម
ទេសោវាមស្មិ ។ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវខេតំ
យជាត្តតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ នដ្ឋទន្តិ ។ រូបមេវ ទុ
ទោ កកវា រូបមេវ ទុ ទោ សុកកាតិ ។

មហារាហុលោភិទស្តុត្ត ទី ២

[១៣៣] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់នឹងទៅក្នុងព្រះជេតពន របស់អនាថចិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិត
ក្រុងសាវត្តិ ។ គ្រាទាន់នឹង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងៀមប្រដាប់បុត្រ
ចិវក្នុងបុព្វល្អាសម័យ ហើយទ្រង់ក្នុងដំណើរចូលទៅ កាន់ក្រុងសាវត្តិ
ដើម្បីចិណ្ឌាបាត ។ ចំណែកខាងព្រះរាហុលមានកាយ កំស្ងៀកស្ងៀម
ប្រដាប់បុត្រចិវ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ ហើយដើរតាមក្រោយ ។ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។ ក្នុងសម័យនោះនឹង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើពិព្រះក្រ
ព្រាស់ទៅនឹងព្រះរាហុលមានកាយថា ម្ចាស់រាហុល រូបណាមួយ ជា
ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោកគ្រោកក្តី ស្លូតក្តី ថោកថាបក្តី ឧត្តមក្តី
ចូរូបណា ដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ដែលជាភក្តី អនាគត
ច្ចុប្បន្ន រូបទាំងអស់នោះ ក៏គ្រាន់តែជារូប (ប៉ុណ្ណោះនឹង) អ្នកគួរយល់
ឃើញនូវរូបនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិន
មែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។
ព្រះរាហុលគ្រាចបន្តិស្នូថា ចរិត្រព្រះមានព្រះភាគ (សេចក្តីនេះ) មាន
តែរូបម្យ៉ាងទេ បរិត្រព្រះសុភត (សេចក្តីនេះ) មានតែរូបម្យ៉ាងទេ ។

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបិទ

រូបឃ្លី រាហុល វេទនាចរិ រាហុល សញ្ញាចរិ រាហុល
សង្ខារចរិ រាហុល វិញ្ញាណឃ្លី រាហុលាតិ ។

(១៣២) អដទោ អាយស្មា រាហុលោ កោ ទុដ្ឋិ(១)

កកវតា សម្មទា ឱវនេន ឱវនិកោ តាមំ មិណ្ហាយ
បរិសិស្សតិកិ តតោ បដិទិវត្តិកា អញ្ញតាស្មី រុក្ខមូលេ
និសិទិ បល្ល័ង្កំ អាកុដិកា ឧដិ កាយំ បណិបាយ
បរិមុទំ សតិ ឧបដ្ឋបេតា ។ អទ្ធសា ទោ អាយស្មា
សារិបុត្តោ អាយស្មន្តំ រាហុលំ អញ្ញតាស្មី រុក្ខមូលេ
និសិទិ បល្ល័ង្កំ អាកុដិកា ឧដិ កាយំ បណិបាយ
បរិមុទំ សតិ ឧបដ្ឋបេតា និស្វាទ អាយស្មន្តំ រាហុលំ
អនន្តេសិ អនាថាទស្សតិ រាហុល កាវនំ កាវេហិ
អនាថាទស្សតិ រាហុល កាវនា កាវតា ពហុលីកតា
មហាប្ញលា ហោតិ មហានិសំសាតិ ។ អដទោ
អាយស្មា រាហុលោ សាយស្គាសមយំ បដិសស្វាតា
វុដ្ឋិកោ យេន កកវា តេនុបស្មន្តិមិ ឧបស្មន្តិមិកា

១ ១. ឧ. ១៩ ។

សុត្តនិបិទ ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបិទ

ព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់គ្រាស់រេបថ ខ្នាលរាហុល រូបកំមាន ខ្នាល
រាហុល វេទនាកំមាន ខ្នាលរាហុល សញ្ញាកំមាន ខ្នាលរាហុល សង្ខារ
តាំងឡាយកំមាន ខ្នាលរាហុល វិញ្ញាណកំមាន ។

(១៣២) គ្រាវនាវេនី ព្រះរាហុលមានកាយុអិកថា បាននរណាហ្ន៎

(ជាវិញ្ញាណក) ដែលព្រះមានព្រះភាគខ្លួនហើយ ដោយដ៏ឃ្លុំខ្លាច
ផ្ទាល់ព្រះឧស្ម ឆិនិច្ចលមកកាន់ស្រុត ដើម្បីចិណ្ឌបាត ក្នុងវិថូនរទៅ
អេ ផ្ទះហើយ លោកក៏ត្រឡប់វេយចេញ អំពីសខ្នាក់ព្រះមានព្រះ
ភាគនោះ ហើយទៅអង្គុយផ្គត់ផ្គង់ គម្រងកាយឱ្យត្រង់ កាន់ស្មារតីឱ្យ
មានមុខប្លោះទៅព្រះកម្មដ្ឋាន ទៀបគល់រឿង ១ ដើម ។ គាប់ចូនជា
ព្រះសារីពុទ្ធមានកាយុបានឃើញព្រះរាហុលមានកាយុ ដែលកំពុងអង្គុយ
ផ្គត់ផ្គង់គម្រងកាយឱ្យត្រង់ កាន់ស្មារតីឱ្យមានមុខប្លោះទៅព្រះកម្មដ្ឋាន
ទៀបគល់រឿង ១ ដើម លុះឃើញហើយ ក៏ប្រាប់ព្រះរាហុលមានកាយុ
ថា ខ្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនកាតាបានស្រួតភាវនាចុះ ខ្នាលរាហុល
(ផ្សិត) កាតាបានស្រួតភាវនា ដែលគេបានអប់រំ ចង្អុំ ធ្វើឱ្យរឿយ ។
ហើយ ជាទុណជាតិមានផលច្រើន មានភានិសង្សច្រើន ។ លុះដល់
ពេលវិថូនរទៅ ព្រះរាហុលមានកាយុ ព្រាកក៏សំណើន ហើយចូល
សំដៅទៅត្រង់ទី ដែលព្រះមានព្រះភាគច្រង់គង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាសកំ

តំ ទេតំ មម ទេសោ បាមស្មិ ទ មេសោ អត្តាភិ
ឯវមេតំ យថាភូតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ ឯវមេតំ
យថាភូតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ ទិស្វា បឋវីនាគុយា
ទិព្វិទ្ធពតំ បឋវីនាគុយា ទិក្កំ វិរាជេតិ ។

(១៣៦) កកមា ច រាហុល អាចោនាគុ
សិយា អដ្ឋតិកា សិយា ពាហិរា ។ កកមា ច
រាហុល អដ្ឋតិកា អាចោនាគុ យំ អដ្ឋតំ បទ្ធពតំ
អាចោ អាចោគតំ ឧបាទិដ្ឋំ សេយ្យដីទំ មិក្កំ សេម្ពំ
បុត្រោ លោហិតំ សេនោ មេនោ អស្សុ វសោ ទេន្សោ
សិដ្ឋាណិកា លសិកា មុត្តំ យំ វា បទញ្ញម្បិ
កិញ្ចិ អដ្ឋតំ បទ្ធពតំ អាចោ អាចោគតំ ឧបាទិដ្ឋំ
អយំ វុទ្ធពតំ រាហុល អដ្ឋតិកា អាចោនាគុ ។
យា ថេវ ទោ បទ អដ្ឋតិកា អាចោនាគុ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសកំ

បុគ្គលនូវឃើញបឋវីនាគុខ្លះ ដោយប្រាថ្នាល្អ ភាវសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះ
ថា ខ្លះ មិនមែនរបស់អញ ខ្លះ មិនមែនជាអញ ខ្លះ មិនមែនជាខ្លួន
របស់អញឡើយ ។ បុគ្គល លុះឃើញបឋវីនាគុខ្លះ ដោយប្រាថ្នាល្អ
ភាវសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះហើយ វែមនិឡើយ រាយ បាតបឋវីនាគុ
ធ្វើចិត្តឱ្យប្រាសចេញចាកបឋវីនាគុ ។

(១៣៦) ម្នាលរាហុល ចុះការបាបាគុ គឺដូចម្តេចខ្លះ ការបាបាគុ
(នោះ) ភាវសេចក្តីពិត ភាវស្រៅកំពាង ។ ម្នាលរាហុល ចុះការបា-
បាគុភាវសេចក្តីពិតដូចម្តេច ប្រណា ដែលជាប្រធានភាវសេចក្តី ជាប្រកាស្រីយន្តវិទ្ធាន
មានសភាពជាទឹក ដល់នូវភាពជាទឹក ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក
គឺ ប្រធាន ស្មៅ ខ្លះ ឈាម ញើស គ្នាញ់រាប់ ទឹកភ្នែក គ្នាញ់រាប់
ទឹកមាត់ ទឹកសាឃ្យា ទឹកដើម ទឹកមូត្រ កុំនោះសោត ប្រណា-
មួយស្រាវតំនេះ ដែលជាប្រធានភាវសេចក្តី ជាប្រកាស្រីយន្តវិទ្ធាន មានសភា
ពជាទឹក ដល់នូវភាពជាទឹក ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលរាហុល
នេះហៅថា ការបាបាគុភាវសេចក្តី ។ មួយវិញទៀត ការបាបាគុណា ជា

កិច្ចសន្យា បញ្ជាក់លក្ខណៈសុទ្ធ ចេញស្តី និងយោគាទិយ

យា ច ពាហិក អាចោនាតុ អាចោនាតុវេសា ។
តំ ធនំ មម ធនេសាមាមស្មិ ធន មេសោ អត្តាតិ
ឯវមេតំ យជាភូតំ សធម្មញ្ញាយ ធន្នំ ។ ឯវមេតំ
យជាភូតំ សធម្មញ្ញាយ ធនិស្វា អាចោនាតុយា
ធនិទ្ធិន្តិ អាចោនាតុយា ធនិក្កំ វិរាជេតិ ។

(១៣៧) កតតា ច វហុល តេជោនាតុ
តេជោនាតុ សិយា អដ្ឋង្គិកា សិយា ពាហិក ។
កតតា ច វហុល អដ្ឋង្គិកា តេជោនាតុ យំ
អដ្ឋង្គំ បទ្ធកំ តេជោ តេជោកតំ ឧចាធនិទ្ធិ សេយ្យ-
ដិទំ យេន ច សន្តបតិ យេន ច ជីវតិ(១)
យេន ច បរិទ្ធកិ(២) យេន ច អសិកំ បិកំ
ទាយិកំ សាយិកំ(៣) សម្មា បរិណាមំ កត្តិ យំ វ
បទញ្ញម្បិ កិញ្ចិ អដ្ឋង្គំ បទ្ធកំ តេជោ តេជោកតំ
ឧចាធនិទ្ធិ អយំ វុទ្ធកិ វហុល អដ្ឋង្គិកា តេជោ-
នាតុ ។ យា ចេវ ទោ បទ អដ្ឋង្គិកា តេជោនាតុ
យា ច ពាហិក តេជោនាតុ តេជោនាតុវេសា ។

១ ខ. ម. ជីវិយតិ ។ ២ ម. បរិទ្ធកិ ។ ៣ ខ. អសិកំបិកាយិសាយិកំ ។

កិច្ចសន្យា បញ្ជាក់លក្ខណៈសុទ្ធ ពរពោលកិច្ចសន្យាចេញស្តី

ខាត្តិក្កិ កាចោនាតុណាជាខាត្តិក្កិ បាតុទានិទ្ធិវេហៅថា កាចោ-
នាតុដ្ឋង្គិ ។ ចុក្កលនុយេញ្ញកាចោនាតុទ្ធិ ដោយព្រាជ្ញាដីល្អ កាច
សេចក្តីកិក យ៉ាងនេះថា ទ្តិះ មិនមែនរបស់កញ្ច ទ្តិះ មិនមែនជាកញ្ច
ទ្តិះ មិនមែនជាទ្ធិរបស់កញ្ចទ្បើយ ។ ចុក្កល នុយេញ្ញកាចោនាតុ
ទ្តិះ ដោយព្រាជ្ញាដីល្អ កាចោនាតុកិក យ៉ាងនេះហើយ វិមនិឡើយ
ណាយចាកកាចោនាតុ ធ្វើវិទ្ធិឱ្យប្រាសចេញចាកកាចោនាតុ ។

(១៣៨) ខាលវហុល ចុះគេជោនាតុ កើដូចម្តេចខ្លះ គេជោនាតុ
(ខោ) ខាត្តិក្កិកាខាត្តិ ខាត្តិក្កិកាខាត្តិ ។ ខាលវហុល ចុះគេជោនាតុ
ខាត្តិក្កិដូចម្តេច ប្រណា ដែលជាប្រខាត្តិក្កិ ជាប្រកាស្រ័យទ្ធិទ្ធិ ជា
របស់ក្តៅ ដល់ទ្ធិភាពជារបស់ក្តៅ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក កិក្កិ
ដែលធ្វើកាយឱ្យផ្សព្វផ្សាយ ១ ក្តើនដែលធ្វើកាយឱ្យច្រុះច្រាម ១ ក្តើន
ដែលធ្វើកាយឱ្យក្តៅក្រហម ១ ក្តើនធ្វើកាយដែលស្តីដំកំពែងទ្ធិក្តើន
ហើយឱ្យច្រុះច្រាមល្អយទៅដោយស្រួល ១ ពុំខានសោត ប្រណាមួយ
ក្តៅអំពីនេះ ដែលជាប្រខាត្តិក្កិ ជាប្រកាស្រ័យទ្ធិទ្ធិ ជារបស់ក្តៅ ដល់
ទ្ធិភាពជារបស់ក្តៅ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ខាលវហុល នេះ
ហៅថា គេជោនាតុខាត្តិក្កិ ។ មួយវិញទៀត គេជោនាតុណាខាត្តិក្កិ
គេជោនាតុណាខាត្តិក្កិ បាតុទានិទ្ធិវេហៅថា គេជោនាតុដ្ឋង្គិ ។

សុន្តរិយោ ឧដ្ឋិមនិកាយស្ស ឧដ្ឋិមចណ្ណសារ

តំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ទ មេសោ អន្តាតិ
ឃវមេតំ យជាត្វតំ សធម្មញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ ឃវមេតំ
យជាត្វតំ សធម្មញ្ញាយ ទិស្វា គេដោតាតុយា
ទិព្វិទ្ធីតិ គេដោតាតុយា ទិព្វំ វិវាទេតិ ។

[១៣៨] កកតមា ច វហុល វាយោតាតុ វា-
យោតាតុ សិយា អដ្ឋត្តិកា សិយា ពាហិវា ។
កកតមា ច វហុល អដ្ឋត្តិកា វាយោតាតុ យំ
អដ្ឋត្តំ បទ្ធតំ វាយោ វាយោតតំ ទុចាទិដ្ឋំ សេយ្យដិទិ
ទុទ្ធព្វំ វាតា អធាតមា វាតា កុច្ឆិសយា វាតា
កោដ្ឋសយា វាតា អន្តមន្តនុសារិយោ វាតា អស្សា-
សោ បស្សសោ យំ វា បទព្វម្បិ កំត្វិ អដ្ឋត្តំ
បទ្ធតំ វាយោ វាយោតតំ ទុចាទិដ្ឋំ អយំ វុច្ឆតិ វា-
ហុល អដ្ឋត្តិកា វាយោតាតុ ។ យា ទេវ ទោ បទ

សុន្តរិយោ ឧដ្ឋិមនិកាយ ឧដ្ឋិមចណ្ណសារ

ចុក្កលន្តរេយ័ញ្ញម្បិគេដោតាតុត្ថំ ដោយព្រាត្រាវុល្ល ភាមសេចក្តីពិភ យ៉ាង
នេះថា ត្ថំមិនមែនរបស់អញ ត្ថំមិនមែនជាអញ ត្ថំមិនមែនជាខ្លួនរបស់
អញទៀយ ។ ចុក្កល លុះយំញ្ញម្បិគេដោតាតុត្ថំ ដោយព្រាត្រាវុល្ល ភាម
សេចក្តីពិភ យ៉ាងនេះហើយ វែមនិឡើយណាយពាក្យគេដោតាតុ ធ្វើចិត្ត
ឱ្យព្រាសចេញពាក្យគេដោតាតុ ។

[១៣៩] ម្នាលវហុល ចុះវាយោតាតុ តើដូចម្តេចខ្លះ វាយោតាតុ
(នោះ) ខាងក្នុងកំពែង ខាងក្រៅកំពែង ។ ម្នាលវហុល ប្រណា ដែល
ជាប្រធានក្នុង ជាប្រធានស្រីយុវវ្យុទ្ធ មានសភាពជាខ្យល់ ដល់ខ្លួនភាពជា
ខ្យល់ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺ ខ្យល់ចក់ឡើងទៅខាងលើ ១
ខ្យល់ចក់ចុះមកខាងក្រោម ១ ខ្យល់ចក់ក្នុងគោរក្រៅកំពែង ១ ខ្យល់
ចក់ក្នុងគោរក្រៅ ១ ខ្យល់ចក់សព្វអាយុក្មេង ១ ខ្យល់ដង្ហើមចេញចូល ១
ពុំនោះ ប្រណាមួយក្រៅកំពែង ដែលជាប្រធានក្នុង ជាប្រធានស្រីយុវ
វ្យុទ្ធ មានសភាពជាខ្យល់ ដល់ខ្លួនភាពជាខ្យល់ ដែលវិញ្ញាណចូល
ទៅកាន់យក ម្នាលវហុល នេះហៅថា វាយោតាតុខាងក្នុង ។ មួយទៀត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

វិវិវំ វិវិវតតំ អសម្មុជ្ឈំ មំសលោហិកេហិ^(១) ឧបាទិដ្ឋំ
អយំ វុទ្ធតិ វាហុល អជ្ឈិតិកា អាកាសនាគុ ។
យា មេវ ខោ បទ អជ្ឈិតិកា អាកាសនាគុ យា
ច កាហិវា អាកាសនាគុ អាកាសនាគុរេវសា ។
តំ លេតំ មម ទេសោហមស្មិ ទ មេ សោ អត្តាតិ
វិវិវេតំ យថាភូតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ ធម្មតំ ។ វិវិវេតំ
យថាភូតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ ទិស្វា អាកាសនាគុយា
ទិព្វិទ្ធតិ អាកាសនាគុយា ទិក្ខំ វិវាដេតិ ។

[១២០] បឋវីសមំ វាហុល កាវំ កាវហិ
បឋវីសមញ្ញំ^(២) តេ វាហុល កាវំ កាវយតោ ឧប្បត្តា
មនាមាមនាមា ឧស្សា ទិក្ខំ ទ បរិហេតាយ
ឧស្សន្តិ ។ សេយ្យជាមិ វាហុល បឋវីយា សុចិម្ប
ទិក្ខុបទ្ខិ អសុចិម្ប ទិក្ខុបទ្ខិ ក្នុងកកម្ប ទិក្ខុបទ្ខិ
មុត្តកកម្ប ទិក្ខុបទ្ខិ ទេធស្យកកម្ប ទិក្ខុបទ្ខិ
បុព្វកកម្ប ទិក្ខុបទ្ខិ លោហិតកកម្ប ទិក្ខុបទ្ខិ

១ ខ. អយំ អយនំ វិវិវតតំ អសម្មុជ្ឈំ មំសលោហិកេហិ ទ ទិស្វា ។ ២ ឧ. ម.
បឋវីសមំ ហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ជាចន្លោះ ដល់នូវទិដ្ឋភាពនោះ ដែលសាច់ចិន្តាយមិនដឹងរបស់គ្នា ដែល
វិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្ចាស់វាហុល នេះ ហៅថា អាកាសនាគុភាគី
ភ្នំ ។ មួយទៀត អាកាសនាគុណាជាភាគីភ្នំភ្នំ អាកាសនាគុណាជា
ភាគីក្រៅភ្នំ ធាតុទាំងនេះ ហៅថា អាកាសនាគុដូចគ្នា ។ បុគ្គលគួរ
ឃើញអាកាសនាគុនេះ ដោយប្រាជ្ញាវល្ល កម្មសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា
នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
ឡើយ ។ បុគ្គល លុះឃើញអាកាសនាគុនេះ ដោយប្រាជ្ញាវល្ល កម្ម
សេចក្តីពិត យ៉ាងនេះហើយ វែមនឿយណាយចាកអាកាសនាគុ ធ្វើ
ចិត្តឱ្យប្រាសចេញចាកអាកាសនាគុ ។

[១២០] ម្ចាស់វាហុល គួរចូលច្រើនកាវនាឱ្យដូចជាដៃដី ម្ចាស់
វាហុល ព្រោះថា កាលច្រើនកាវនា ឱ្យដូចជាដៃដីហើយ
ឧស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ វែមនឹង
គ្របសង្កត់នូវចិត្តគួរ ។ ម្ចាស់វាហុល ដទៃទាំងឡាយ ដាក់វត្ថុស្អាតភ្នំ
ដាក់វត្ថុមិនស្អាតភ្នំ ដាក់ចុះនូវភ្នំភ្នំ ដាក់ចុះនូវទឹកឱ្យភ្នំ ដាក់ចុះ
នូវទឹកទាំងភ្នំ ដាក់ចុះនូវភ្នំ ប្រគល់ឈាមដាក់ភ្នំ លើដៃដី ដៃដី-

កិច្ចសន្យា មហាបុណ្យសុត្តន្ត អាថេសមគោត

ន ច តេជ បថវី អន្លិយតិ វា ហារយតិ វា ជិក្កុច្ឆតិ
វា ឯវមេវ ទោ ភ្នំ វា ហុល បថវីសមំ កាវំ
កាវេហិ បថវីសមញ្ញិ តេ វា ហុល កាវំ កាវយតោ
ឡេយ្យា មនាមនាមនា ជស្សា ចិត្តំ ន បរិយាធាយ
វស្សន្តិ ។

(១៤១) អាថេសមំ វា ហុល កាវំ កាវេហិ
អាថេសមញ្ញិ តេ វា ហុល កាវំ កាវយតោ ឡេយ្យា
មនាមនាមនា ជស្សា ចិត្តំ ន បរិយាធាយ វស្សន្តិ ។
សេយ្យជាមិ វា ហុល អាបស្មី សុចិម្បំ ជោវន្តិ អសុចិម្បំ
ជោវន្តិ ភូជតតម្បំ ជោវន្តិ មុត្តតតម្បំ ជោវន្តិ ទេឡ-
តតម្បំ ជោវន្តិ បុត្តតតម្បំ ជោវន្តិ លោហិតតតម្បំ ជោ-
វន្តិ ន ច តេជ អាថេ អន្លិយតិ វា ហារយតិ ជិក្កុច្ឆតិ
វា ឯវមេវ ទោ ភ្នំ វា ហុល អាថេសមំ កាវំ កាវេហិ
អាថេសមញ្ញិ តេ វា ហុល កាវំ កាវយតោ ឡេយ្យា
មនាមនាមនា ជស្សា ចិត្តំ ន បរិយាធាយ វស្សន្តិ ។

កិច្ចសន្យា មហាបុណ្យសុត្តន្ត កាលប្រើអករោគឱ្យដួងជាទឹក

ដី កំមិនឡើយណាយ បុគ្គល្រាង បូកក្នុងមរក្ស ដោយវត្ថុទាំងនោះ
ឡើយ យ៉ាងណាមិញ ខ្មាលកហុល អ្នកចូរចម្រើនការវាឱ្យដួងជាវែងដី
យ៉ាងនោះឯង ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការវា ឱ្យដួងជាវែងដីហើយ
វស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ វែមនិងម្រេចសង្កត់
ចិត្តឡើយ ។

(១៤១) ខ្មាលកហុល អ្នកចូរចម្រើនការវា ឱ្យដួងជាទឹក ខ្មាល
កហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការវា ឱ្យដួងជាទឹកហើយ វស្សៈ
ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ វែមនិងម្រេចសង្កត់
ចិត្ត ។ ខ្មាលកហុល ជនទាំងឡាយ លាភវត្ថុស្អាតក្តី លាភវត្ថុមិន
ស្អាតក្តី លាភវត្ថុចម្អក្តី លាភវត្ថុម្រក្តី លាភវត្ថុមាត់ក្តី លាភវត្ថុខ្នុរក្តី លាភ
យាមក្តី ក្នុងទឹក ទឹក កំមិនបានឡើយណាយ បុគ្គល្រាង បូកក្នុង
មរក្ស ដោយវត្ថុទាំងនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ខ្មាលកហុល អ្នក
ចូរចម្រើនការវា ឱ្យដួងជាទឹក យ៉ាងនោះឯង ព្រោះថា កាលបើអ្នក
ចម្រើនការវាឱ្យដួងជាទឹកហើយ វស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់
ចិត្ត ដែលកើតហើយ វែមនិងម្រេចសង្កត់ចិត្តឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

(១២២) តេជោសមំ ភហុល ភាវំ ភាវេហិ

តេជោសមញ្ញំ តេ ភហុល ភាវំ ភាវយតោ ឧប្បន្ទា
មនាតាមនាតា ឧស្សា ចិត្តំ ន បរិយាធាយ វស្សន្តិ ។
សេយ្យជាបិ ភហុល តេជោ សុចិម្យំ ឧហតិ អសុចិម្យំ
ឧហតិ ត្រដកតម្យំ ឧហតិ ធុត្តកតម្យំ ឧហតិ ទេន្ស-
កតម្យំ ឧហតិ បុព្វកតម្យំ ឧហតិ លោហិតកតម្យំ
ឧហតិ ន ច តេន តេជោ អដ្ឋិយតិ វា ហរាយតិ វា
ដិក្កុន្តតិ វា ឯវមេវ ទោ ភំ ភហុល តេជោសមំ
ភាវំ ភាវេហិ តេជោសមញ្ញំ តេ ភហុល ភាវំ
ភាវយតោ ឧប្បន្ទា មនាតាមនាតា ឧស្សា ចិត្តំ ន
បរិយាធាយ វស្សន្តិ ។

(១២៣) វាយោសមំ ភហុល ភាវំ ភាវេហិ

វាយោសមញ្ញំ តេ ភហុល ភាវំ ភាវយតោ ឧប្បន្ទា
មនាតាមនាតា ឧស្សា ចិត្តំ ន បរិយាធាយ វស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក

(១២៤) ខ្នាលភហុល អ្នកចូរចម្រើនការនាឱ្យដួងជាភ្លើង ខ្នាល

ភហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការនាឱ្យដួងជាភ្លើងហើយ ឥស្សៈ
ជាទីភាច់ចិត្ត ឬមិនជាទីភាច់ចិត្ត ដែលកើតហើយ វេទន៍មិនក្របសង្កត់
ចិត្ត ។ ខ្នាលភហុល ភ្លើង ឆេះក្នុងស្នូតក្តី ឆេះក្នុងមុខស្នូតក្តី ឆេះក្នុងចិត្ត
ឆេះទឹកម្រូកក្តី ឆេះទឹកធាត់ក្តី ឆេះក្នុងក្តី ឆេះឈាមក្តី ភ្លើង ក៏មិនឡើយ
ណាយ ឬធូលីប្រាង ឬកំរើមកើម ដោយវត្ថុចាំនិរនាវឡើយ យ៉ាង
ណាមិញ ខ្នាលភហុល អ្នកចូរចម្រើនការនាឱ្យដួងជាភ្លើង យ៉ាងនោះឯង
ខ្នាលភហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការនាឱ្យដួងជាភ្លើងហើយ
ឥស្សៈ ជាទីភាច់ចិត្ត ឬមិនជាទីភាច់ចិត្ត ដែលកើតហើយ វេទន៍មិនក្រប
សង្កត់ចិត្តឡើយ ។

(១២៥) ខ្នាលភហុល អ្នកចូរចម្រើនការនាឱ្យដួងជាទ្រូល ព្រោះ

ថា កាលបើអ្នកចម្រើនការនាឱ្យដួងជាទ្រូលហើយ ឥស្សៈ ជាទីភាច់
ចិត្ត ឬមិនជាទីភាច់ចិត្ត ដែលកើតហើយ វេទន៍មិនក្របសង្កត់ចិត្ត ។

វិញ្ញាណប្បវេណី ឧបាសម្មាសម្ពាសន៍

សេយ្យដាច់ រាហុល វាយោ សុខិម្បិ ឧបវាយតិ អស្ម-
ចិម្បិ ឧបវាយតិ ក្រដកតម្បិ ឧបវាយតិ មុត្តកតម្បិ
ឧបវាយតិ ទេឡុកតម្បិ ឧបវាយតិ បុព្វកតម្បិ ឧបវ-
ាយតិ លោហិតកតម្បិ ឧបវាយតិ ន ច ភេនំ វាយោ
អដ្ឋិយតិ វា ហរាយតិ វា ជិក្ខុតិ វា វិវេសេ ទោ ភ្នំ
រាហុល វាយោសមំ ភាវំ ភាវេហិ វាយោសមញ្ញំ ភេ
រាហុល ភាវំ ភាវយតោ ឧប្បញ្ញា មនាមនាមនា
ដស្សនំ ចិត្តំ ន បរិយាធាយ វស្សន្តិ ។

(១៤៤) អកាសសមំ រាហុល ភាវំ ភាវេហិ
អកាសសមញ្ញំ ភេ រាហុល ភាវំ ភាវយតោ
ឧប្បញ្ញា មនាមនាមនា ដស្សនំ ចិត្តំ ន បរិយាធាយ
វស្សន្តិ ។ សេយ្យដាច់ រាហុល អកាសោ ន កត្តចិ
បតិដ្ឋិតោ វិវេសេ ទោ ភ្នំ រាហុល អកាសសមំ
ភាវំ ភាវេហិ អកាសសមញ្ញំ ភេ រាហុល ភាវំ
ភាវយតោ ឧប្បញ្ញា មនាមនាមនា ដស្សនំ ចិត្តំ ន
បរិយាធាយ វស្សន្តិ ។

វិញ្ញាណប្បវេណី ឧបាសម្មាសម្ពាសន៍

ខាលរាហុល ខ្យលំ ចក់វត្តស្នាតក្តី ចក់វត្តមិទ្ធស្នាតក្តី ចក់វត្តជ័ក្តី ចក់វត្ត
ម្លូត្រក្តី ចក់វត្តមាត់ក្តី ចក់វត្តក្តី ចក់វត្តមាត់ក្តី ខ្យលំ កំមិនឡើយណាយ
បុព្វញ្ញាតំ បូកំវត្តមេតើម ដោយវត្តនោះឡើយ យ៉ាងណាចិញ្ច ខ្យល
រាហុល អ្នកចូលច្រើនការតាមដូចជាខ្យលំ យ៉ាងនោះឯង ខ្យលរាហុល
ព្រោះថា កាលបើអ្នកច្រើនការតាមដូចជាខ្យលំហើយ ផស្សៈ ជាទីគាប់
ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតឡើងហើយ វេទនិមិនប្រសន្តត់ចិត្ត
ឡើយ ។

(១៤៥) ខាលរាហុល អ្នកចូលច្រើនការតា ឱ្យដូចជាអាកាស ខ្យល
រាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកច្រើនការតា ឱ្យដូចជាអាកាសហើយ
ផស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ វេទនិមិន
ប្រសន្តត់ចិត្ត ។ ខ្យលរាហុល អាកាស មិនប្រតិស្នាទៅវិញទំណ
មួយ យ៉ាងណាចិញ្ច ខ្យលរាហុល អ្នកចូលច្រើនការតា ឱ្យដូចជាអាកាស
យ៉ាងនោះឯង ខ្យលរាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកច្រើនការតា ឱ្យដូចជា
អាកាសហើយ ផស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើត
ឡើងហើយ វេទនិមិនប្រសន្តត់ចិត្តឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបិដក

(១៤៩) មេត្តំ ភហុល ភាវំ ភាវេហិ មេត្តញ្ញិ^(១)

តេ ភហុល ភាវំ ភាវយតោ យោ ព្យាបាទោ សោ
 បហិយិស្សតិ ។ កុណំ ភហុល ភាវំ ភាវេហិ
 កុណញ្ញិ តេ ភហុល ភាវំ ភាវយតោ យា វិហោសា
 សា បហិយិស្សតិ ។ មុនិកំ ភហុល ភាវំ ភាវេហិ
 មុនិកញ្ញិ តេ ភហុល ភាវំ ភាវយតោ យា អភិ
 សា បហិយិស្សតិ ។ ឧបេត្តំ ភហុល ភាវំ ភាវេហិ
 ឧបេត្តញ្ញិ តេ ភហុល ភាវំ ភាវយតោ យោ
 បដិយោ សោ បហិយិស្សតិ ។ អសុកំ ភហុល ភាវំ
 ភាវេហិ អសុកញ្ញិ តេ ភហុល ភាវំ ភាវយតោ យោ
 ភកោ សោ បហិយិស្សតិ ។ អនិច្ចសញ្ញំ ភហុល
 ភាវំ ភាវេហិ អនិច្ចសញ្ញញ្ញិ តេ ភហុល ភាវំ
 ភាវយតោ យោ អស្មិមាទោ សោ បហិយិស្សតិ ។

១១. ម. មេត្តំ ហិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបិដក

(១៤៩) មាណស ភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនា មាណស

ព្រោះថា កាលបើភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនាហើយ ព្យាបាទ នីតិវិទាសសាច-
 សូន្យទៅ ។ មាណស ភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនា មាណស
 ព្រោះថា កាលបើភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនាហើយ វិហោសាគីសេចក្តីចៀក-
 ចៀន នីតិសាចសូន្យទៅ ។ មាណស ភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនា
 មាណស ព្រោះថា កាលបើភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនាហើយ អភិ
 សេចក្តីមិនត្រេកអរ នីតិសាចសូន្យទៅ ។ មាណស ភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តា
 ឧបេត្តភាវនា មាណស ព្រោះថា កាលបើភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនា
 ហើយ បដិយៈគីសេចក្តីថ្នាំដំបូកវិញ នីតិសាចសូន្យទៅ ។ មាណស
 ភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនា មាណស ព្រោះថា កាលបើភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តា
 អសុកភាវនាហើយ ភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនា នីតិសាចសូន្យទៅ ។
 មាណស ភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនា មាណស ព្រោះថា
 កាលបើភក្កច្ចេច្ឆិមេត្តាភាវនាហើយ អស្មិមាទេគីសេចក្តីច្រកាន់
 ខ្លួន នីតិសាចសូន្យទៅ ។

វិញ្ញ័យស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ អនិច្ចារិយសុត្តនិកាយ

[១៤៦] អាណាខានស្សតិ វហុល ភាវំ ភាវេហិ
 អាណាខានស្សតិ វហុល ភាវំតា ធិត្ថេយ្យតា មហេច្ឆ-
 លា ហោតិ មហានិសំសា ។ កថំ ភាវំតា ច វហុល
 អាណាខានស្សតិ កថំ ធិត្ថេយ្យតា មហេច្ឆលា ហោតិ
 មហានិសំសា ។ វេទ វហុល ភិក្ខុ អរញ្ញតតោ វា
 វុត្តម្មលតតោ វា សុញ្ញការតតោ វា វិសិទ្ធិ ចល្លង្គិ
 អាភុជិត្តា ឧដ្ឋំ កាយំ បណិទាយ ចរិមុទំ សតិ ឧបដ្ឋ-
 បេត្តា សោ សតោ វា អស្សសតិ សតោ ចស្សសតិ ។
 ធិយំ វា អស្សសន្តោ ធិយំ អស្សសាមិទិ បជាតាតិ
 ធិយំ វា ចស្សសន្តោ ធិយំ ចស្សសាមិទិ បជាតាតិ ។
 វស្សំ វា អស្សសន្តោ វស្សំ អស្សសាមិទិ បជាតាតិ
 វស្សំ វា ចស្សសន្តោ វស្សំ ចស្សសាមិទិ បជាតាតិ ។
 សទ្ធកាយច្យដិសំវេទិ អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ
 សទ្ធកាយច្យដិសំវេទិ ចស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ ។

វិញ្ញ័យ សមាសសុត្តនិកាយ ករោលកំណិវាខានស្សតិ

[១៤៦] ខ្នាលវហុល ធម្មត្ថវចម្រើនខ្នាតអាណាខានស្សតិភាវំ
 ខ្នាលវហុល អាណាខានស្សតិភាវំ ដែលធម្មត្ថវចម្រើនហើយ បាន
 ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយ ជាគុណជាតិបានផលច្រើន មានភានិស្សច្រើន ។
 ខ្នាលវហុល ចុះអាណាខានស្សតិភាវំ ដែលចម្រើនហើយ តើដូចម្តេច
 ដែលធ្វើឱ្យរឿយៗ ហើយ តើដូចម្តេច ទើបជាគុណជាតិបានផលច្រើន
 មានភានិស្សច្រើន ។ ខ្នាលវហុល ភិក្ខុកុសិលាសន្តានេះ នៅក្នុង
 ក្រុង ទៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងជម្រកក្តី អង្គុយផ្គត់ផ្គង់ កាំង
 កាយឱ្យត្រង់ អង្គុយស្ងៀម ឱ្យមានមុខឆ្មោះទៅកេងកង ហើយកុត្ត
 នោះ មានស្មារតីចាំជាក់ ដកដង្ហើមចេញ មានស្មារតីចាំជាក់ ដក
 ដង្ហើមចូល ។ កាលដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគ
 អញ ដកដង្ហើមចេញវែង ឬកាលចើដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ភាគអញ ក៏ដកដង្ហើមចូលវែង ។ កាលដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់
 ថា ភាគអញ ដកដង្ហើមចេញខ្លី ឬកាលដកដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ភាគអញ ដកដង្ហើមចូលខ្លី ។ ភិក្ខុសិក្សាថា ភាគអញ ដឹងច្បាស់
 ខ្លួនកាយគិតដកដង្ហើមចាំជិត ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគ
 អញ ដឹងច្បាស់ខ្លួនកាយគិតដកដង្ហើមចាំជិត ហើយដកដង្ហើមចូល ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចម្លើយចល្លាសកំ

បស្សម្ហយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 បស្សម្ហយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
 មិតិច្បដិសំវេទំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ មិតិច្បដិសំ-
 វេទំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ សុខច្បដិសំវេទំ
 អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សុខច្បដិសំវេទំ បស្សសិ-
 ស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ ចិត្តសង្ខារច្បដិសំវេទំ អស្សសិ-
 ស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្តសង្ខារច្បដិសំវេទំ បស្សសិស្សា-
 មីតិ សិក្ខតិ ។ បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខ-
 តិ ។ ចិត្តច្បដិសំវេទំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្តច្ប-
 ដិសំវេទំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ អភិប្បមោទយំ
 ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ
 បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ សមាទហំ ចិត្តំ អស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សមាទហំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ ។ វិមោទយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចម្លើយចល្លាសកំ

សិក្សាថា ភាគាអញ នឹងរ្ងាប់ខ្ញុំវាយសង្ខារគឺដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល
 ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញ នឹងរ្ងាប់ខ្ញុំវាយសង្ខារ
 ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា ភាគាអញ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិចិត្ត ហើយដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិចិត្ត ហើយដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សាថា ភាគាអញ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវាយសចក្តិសុខ ហើយដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្សាថា ភាគាអញ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវាយសចក្តិសុខ ហើយដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សាថា ភាគាអញ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិចិត្តសង្ខារគឺវិវាទនាខន្ធនិង
 សញ្ញាខន្ធ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិចិត្ត-
 សង្ខារ ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា ភាគាអញ នឹងរ្ងាប់ខ្ញុំវិចិត្ត-
 សង្ខារ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញ នឹងរ្ងាប់ខ្ញុំវិចិត្ត
 ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិចិត្ត ហើយ
 ដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា ភាគាអញ នឹងធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយ ហើយដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញ នឹងធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយ ហើយដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សាថា ភាគាអញ នឹងអម្ពស់ចិត្តឱ្យរស់ ហើយដកដង្ហើមចេញ

កិច្ចសន្យា ឧបករណ៍សេវាសុខភាពស្បៀងអាហារសម្រាប់

វិមោធរយំ ចិត្តំ ចស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ អធិប្បា-
 ទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ អធិប្បាទុបស្សី
 អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ វិភក្តាទុបស្សី អស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខតិ វិភក្តាទុបស្សី ចស្សសិស្សា-
 មីតិ សិក្ខតិ ។ ធិរោគាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ ធិរោគាទុបស្សី ចស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
 បដិច្ចស្សត្តាទុបស្សី ចស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ បដិ-
 ច្ចស្សត្តាទុបស្សី ចស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ ឯ
 កាវិកា ទោ កហុល អាណាចស្សតិ ឯវំ តហុលីកកា

កិច្ចសន្យា ឧបករណ៍សេវាសុខភាពស្បៀង ការគោលគំនិតអាហារសម្រាប់

សិក្សាថា ភាគាសញ្ញា នឹងកម្ពុស្ថិតិក្សស្មើ ហើយដកដង្ហើមចូល ។
 សិក្សាថា ភាគាសញ្ញា នឹងដោះចិត្តឱ្យផុតស្រឡះ (ចាកនិវរណៈជាដើម)
 ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាសញ្ញា នឹងដោះចិត្តឱ្យផុតស្រឡះ
 (ចាកនិវរណៈជាដើម) ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា ភាគាសញ្ញា នឹង
 ពិចារណា (ខ្លវបញ្ចក្ខន្ធថា) មិនទៀង ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 ភាគាសញ្ញា នឹងពិចារណា (ខ្លវបញ្ចក្ខន្ធថា) មិនទៀង ហើយដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សាថា ភាគាសញ្ញា នឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឱ្យប្រាស
 ចាកនាមរូបស្សនាធិន័យ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគា
 សញ្ញា នឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឱ្យប្រាសចាកនាមរូប ហើយដក
 ដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា ភាគាសញ្ញា នឹងពិចារណាខ្លវសេចក្តីរលត់ (ខ
 កនិទុត) ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាសញ្ញា នឹងពិចារណាខ្លវ
 សេចក្តីរលត់ (ខកនិទុត) ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា ភាគា
 សញ្ញា នឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឱ្យរលត់ (ខ្លវកិលេសព្រម
 ទាំងខន្ធនិកកិសត្តិ) ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាសញ្ញា នឹង
 ពិចារណាធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឱ្យរលត់ (ខ្លវកិលេសព្រមទាំងខន្ធនិ
 កកិសត្តិ) ហើយដកដង្ហើមចូល ។ ម្ចាស់កហុល អាណាចស្សតិ ដែល
 បុគ្គលបានចម្រើនហើយ យ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យជឿយវាយហើយ យ៉ាងនេះដែរ

សុត្តន្តបិដក ច្បាប់និកាយ ច្បាប់បណ្ណសា

មហាច្ចុលា ហោតិ មហាទិសំសា ឯវំ កាវិកាយ ទោ
រាហុល អាណាចាទស្សតិយា ឯវំ ភហុសីកាយ យេមិ
តេ ចរិមកា អស្សាសប្បស្សសា តេមិ វិទិតាវ ធិន្ត្រិដ្ឋង្គិ
នោ អវិទិតាតិ ។ ឥទមរោច ភកវា អត្តមនោ
អាយស្មា រាហុលោ ភកវោ ភាសិតំ អភិទន្ធិតិ ។

មហារាហុលោវិទស្សន្តំ ទុមិយំ ធិន្ត្រិដ្ឋង្គិ ។

សុត្តន្តបិដក ច្បាប់និកាយ ច្បាប់បណ្ណសា

រទិចជាគុណជាតិ មានផលច្រើន មានគារិស្សច្រើន ម្ចាស់កុល
កាលចិកាតាបុនស្សតិ ដែលចុក្កលចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យភ្លើយ
ហើយយ៉ាងនេះ ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូលទាំងឡាយណា ដែលមាន
ក្នុងកាលជាភារិក្រាយ ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូលទាំងនោះ នឹងរលត់
ទៅវិញជាប្រាកដ មិនមែនមិនរលត់ទៅវិញទេ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
សម្តែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះរាហុលមាននាម ក៏មានចិត្តរីករាយ
គ្រេកគរ ចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហារាហុលោវិទស្សន្តំ ទី ២ ។

ឆតិយំ ចូឡមាលុក្កេណិទស្សន្តិ

(១៤៧) ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកកា
 សាវត្ថិយំ វិហាតិ ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិតស្ស អា-
 រាមេ ។ អដទោ អាយស្សតោ មាលុក្ក្យចុត្តស្ស^(១)
 រហោតតស្ស ធម៌សល្លិទស្ស ឯវំ ចេតសោ ចរិ-
 តត្តោ ឧទទាទិ យាទិមាទិ ទិដ្ឋិតតាទិ កកវតា
 អព្យាតតាទិ ថមិតាទិ ធម៌ក្ខិត្តាទិ សស្សតោ
 លោកោតិថិ^(២) អស្សស្សតោ លោកោតិថិ^(៣) អន្តរា
 លោកោតិថិ^(៤) អនន្តរា លោកោតិថិ^(៥) តំ ដិវំ តំ
 សរិវន្តិថិ^(៦) អញ្ញំ ដិវំ អញ្ញំ សរិវន្តិថិ^(៧) ហោតិ
 តថាតតោ ចរម្មរណាតិថិ ទ ហោតិ តថាតតោ
 ចរម្មរណាតិថិ ហោតិ ទ ទ ហោតិ តថាតតោ
 ចរម្មរណាតិថិ នេវ ហោតិ ទ ទ ហោតិ តថាតតោ
 ចរម្មរណាតិថិ តាទិ មេ កកកា ទ ព្យាតកេតិ
 យាទិ មេ កកកា ទ ព្យាតកេតិ តម្មេ ទ រុទ្ធភិ

១ ឧ. មាលុក្ក្យចុត្តស្ស ។ ឧ. មាលុក្ក្យចុត្តស្ស ។ ២-៥-៧-៨ ឧ. ធារោ ឆតិថិ ។
 ៦-៨ ឧ. សរិវន្តិថិ ។

ចូឡមាលុក្កេណិទស្សត្រ ទី ៣

(១៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងគ្រូជេតពន របស់គោបថិណ្ឌិតសេដ្ឋី ដ៏គម្រងសា-
 វត្តិ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមាលុក្ក្យចុត្តមានកាយ ចូលទៅសម្លឹងនៅក្នុង
 ទីរហោស្តាម ក៏មានចិត្តត្រង់មិនទៀងយ៉ាងនេះថា ទិដ្ឋិតាទិព្យាយាម
 ថា លោកទៀត ដូច្នេះក្តី លោកមិនទៀត ដូច្នេះក្តី លោកមានទីចម្រុះ
 ដូច្នេះក្តី លោកមិនមានទីចម្រុះ ដូច្នេះក្តី ដ៏វិធានោះក៏គឺសរិវន្តិ ដូច្នេះ
 ក្តី ដ៏វិធានសរិវន្តិដ៏ទៃ ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ដូច្នេះក្តី
 សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏
 មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិន
 មាន មិនកើតទៀតក៏មិនមាន ដូច្នេះក្តី ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសម្តែង
 គ្រាន់តែម្តងទុក គ្រូទ្រង់ហាមឃាត់ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសម្តែង
 ទិដ្ឋិតាទិនោះ ដល់អញទេ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសម្តែងទិដ្ឋិតាទិព្យាយាម
 ណាដល់អញ ដំណើរដែលមិនបានសម្តែងទិដ្ឋិនោះ មិនគាប់ចិត្តអញទេ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយស្ស ចម្លើយបណ្ណសព្វ

កឃ្ម ធន្តមតិ សោហំ កកវន្តំ ឧបសង្កមិត្តា
 ឯកមត្តំ បុច្ឆិស្សមិ សចេ មេ កកវំ ព្យាករិស្សតិ
 សស្សតោ លោកោតិ វំ ។ មេ ។ នេវ ហោតិ
 ឧ ឧ ហោតិ កថាគតោ បរម្មរណាតិ វំ ឯវាហំ
 កកវតិ ព្រហ្មនិយំ ចរិស្សមិ ឃោ ទេ^(១) កកវំ
 ព្យាករិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ វំ អស្សស្សតោ
 លោកោតិ វំ អន្តវំ លោកោតិ វំ អនន្តវំ
 លោកោតិ វំ តំ ជិវំ តំ សវិវន្តំ វំ អញ្ញំ ជិវំ
 អញ្ញំ សវិវន្តំ វំ ហោតិ កថាគតោ បរម្មរណាតិ វំ
 ឧ ហោតិ កថាគតោ បរម្មរណាតិ វំ ហោតិ ច
 ឧ ច ហោតិ កថាគតោ បរម្មរណាតិ វំ នេវ
 ហោតិ ឧ ឧ ហោតិ កថាគតោ បរម្មរណាតិ វំ
 ឯវាហំ សិក្ខុំ បច្ចុត្តាយ ហិណាយាវត្តិស្សមិតិ ។

(១២៨) អថទោ អយស្មា មាល្មត្តប្បត្តោ
 សាយណ្ណសមយំ បដិសល្លាថា វុដ្ឋិតោ យេន កកវំ
 តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា កកវន្តំ អភិវិនេត្តា

១ ឧ. ម. ៤៨ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ សម្លេងបណ្ណសព្វ

ជំណើរដែលមិនបានសម្តែងចម្លើយនោះ មិនបានព្រាងព្រះភាគ គេ
 ឯង នឹងចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរដំណើរនោះ ប្រសិនបើ
 ព្រះមានព្រះភាគ នឹងសម្តែងប្រាប់អញថា លោកទៀត ដូច្នោះក្តី ។ មេ ។
 សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី
 កាលបើយ៉ាងនេះ អាត្មាអញ នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសញ្ញាព្រះ
 មានព្រះភាគ តែប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសម្តែងថា លោក
 ទៀត ដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀត ដូច្នោះក្តី លោកមានទីបំផុត ដូច្នោះក្តី
 លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃ
 សរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ
 មិនកើតទៀត ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀត
 ក៏មាន ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត
 ក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ អាត្មាអញ នឹងលះបង់សិក្ខា ហើយ
 ត្រឡប់មកកាន់ហឹង្សានិកាយ ។

(១២៨) គ្រានោះឯង ព្រះមាល្មត្តប្បត្តោ គោយ ក្រោកចេញ
 អំពីសំណឹង ក្នុងវេលាសាយណ្ណសមយំ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចម្បីកាយស្ស ចម្បីចម្បីសាសនំ

ព្យាគារិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ វា អស្សស្សតោ
 លោកោតិ វា អន្តវា លោកោតិ វា អនន្តវា
 លោកោតិ វា តំ ជីវំ តំ សវីរុន្តិ វា អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ
 សវីរុន្តិ វា ហោតិ តតាតតោ បរម្មណាតិ វា ន
 ហោតិ តតាតតោ បរម្មណាតិ វា ហោតិ ច ន ច
 ហោតិ តតាតតោ បរម្មណាតិ វា នៅ ហោតិ
 ន ន ហោតិ តតាតតោ បរម្មណាតិ វា ឯវាហំ
 កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សមិ យោ ចេ មេ កកវា
 ព្យាគារិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ វា អស្សស្សតោ
 លោកោតិ វា ៗ មេ ៗ នៅ ហោតិ ន ន ហោតិ
 តតាតតោ បរម្មណាតិ វា ឯវាហំ សិក្ខុំ មទ្ធុក្កាយ
 ហិណយាវត្តិស្សមិតិ ៗ សចេ កកវា ជាលាតិ
 សស្សតោ លោកោតិ សស្សតោ លោកោតិ
 មេ កកវា ព្យាគារេតុ សចេ កកវា ជាលាតិ
 អស្សស្សតោ លោកោតិ អស្សស្សតោ លោកោតិ
 មេ កកវា ព្យាគារេតុ យោ ចេ កកវា ជាលាតិ

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចម្បីកាយស្ស ចម្បីចម្បីសាសនំ

សវីរុន្តិប្រាប់គាតាអញថា លោកទៀតក្តី ថា លោកមិនទៀតក្តី ថា លោក
 មានទីចម្រុកក្តី ថា លោកមិនមានទីចម្រុកក្តី ថា ជីវិតនោះក៏សិរីនោះក្តី
 ថា ជីវិតនៃសិរីក៏ដទៃក្តី ថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក្តី ថា សត្វស្លាប់
 ហើយមិនកើតទៀតក្តី ថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើត
 ទៀតក៏មានក្តី ថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏
 មិនមែនក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបគាតាអញ នឹងប្រព្រឹត្តប្រញាប់យន្ត
 ក្នុងសង្ខារនៃព្រះមានព្រះភាគ ទើបព្រះមានព្រះភាគ មិនសម្តែង ថា
 លោកទៀតក្តី ថា លោកមិនទៀតក្តី ៗ មេ ៗ ថា សត្វស្លាប់ហើយ
 កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ គា-
 តាអញ នឹងលាសិក្ខា ហើយប្រឡប់មកកាន់បឹងកេរ្តិ៍ ៗ បើព្រះមាន-
 ព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា លោកទៀត ដូច្នេះហើយ សូមព្រះមានព្រះភាគ
 សវីរុន្តិប្រាប់បង្កព្រះអង្គថា លោកទៀត ដូច្នេះឲ្យបាន បើព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ជ្រាបថា លោកមិនទៀត សូមព្រះមានព្រះភាគ សវីរុន្តិប្រាប់បង្ក
 អង្គថា លោកមិនទៀត ដូច្នេះឲ្យបាន បើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាបថា

កំប្រុស្ស ចូឡមាលុដ្ឋានវិសុទ្ធិ បរិក្ខណ្ឌកថា

សស្សតោ លោកោតិ វា អស្សស្សតោ លោកោតិ
 វា អដាទតោ ទោ បទ អបស្សតោ ឯតទេវ ឧដុកំ
 ហោតិ យទិទំ ទ ជាតាមិ ទ បស្សមីតិ ។
 សទេ ភគវា ជាតាតិ អន្តវា លោកោតិ អន្តវា
 លោកោតិ មេ ភគវា ព្យាគរោតុ សទេ ភគវា
 ជាតាតិ អន្តវា លោកោតិ អន្តវា លោកោតិ
 មេ ភគវា ព្យាគរោតុ ទោ ទេ ភគវា ជាតាតិ
 អន្តវា លោកោតិ វា អន្តវា លោកោតិ វា
 អដាទតោ ទោ បទ អបស្សតោ ឯតទេវ ឧដុកំ
 ហោតិ យទិទំ ទ ជាតាមិ ទ បស្សមីតិ ។
 សទេ ភគវា ជាតាតិ តំ ជីវំ តំ សវីរិទ្ធិ តំ ជីវំ
 តំ សវីរិទ្ធិ មេ ភគវា ព្យាគរោតុ សទេ ភគវា
 ជាតាតិ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សវីរិទ្ធិ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ
 សវីរិទ្ធិ មេ ភគវា ព្យាគរោតុ ទោ ទ ភគវា
 ជាតាតិ តំ ជីវំ តំ សវីរិទ្ធិ វា អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ
 សវីរិទ្ធិ វា អដាទតោ ទោ បទ អបស្សតោ
 ឯតទេវ ឧដុកំ ហោតិ យទិទំ ទ ជាតាមិ

កំប្រុស្ស ចូឡមាលុដ្ឋានវិសុទ្ធិ ការប្រាបចន្តុលកំពិសេច្ឆិទ្រិះ

លោកទៀតក្តី ថា លោកមិនទៀតក្តី កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាប
 មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹងច្រូតអង្គ ដែលមិនដឹងមិនឃើញដែរ ។
 បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា លោកមានទីបំផុត សូមព្រះមានព្រះភាគ
 សម្តែងប្រាប់ច្រូតអង្គថា លោកមានទីបំផុត ដូច្នោះឱ្យទាន បើព្រះមាន
 ព្រះភាគ ជ្រាបថា លោកមិនមានទីបំផុត សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែង
 ប្រាប់ច្រូតអង្គថា លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះឱ្យទាន បើព្រះមានព្រះ
 ភាគ មិនជ្រាបថា លោកមានទីបំផុតក្តី ថា លោកមិនមានទីបំផុតក្តី
 កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាប មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹងច្រូត
 អង្គ ដែលមិនដឹង មិនឃើញដែរ ។ បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា ជីវិត
 ទោកំភិសវិះនារ សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងប្រាប់ច្រូតអង្គថា ជីវិត
 ទោកំភិសវិះនារ ដូច្នោះឱ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា ជីវិត
 ដទៃសវិះកំដទៃ សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងប្រាប់ច្រូតអង្គថា ជីវិត
 ដទៃសវិះកំដទៃ ដូច្នោះឱ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាបថា ជីវិត
 ទោកំភិសវិះនារក្តី ថា ជីវិតដទៃសវិះកំដទៃក្តី កាលបើព្រះមានព្រះ
 ភាគ មិនជ្រាប មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹងច្រូតអង្គ ដែលមិនដឹង

សុត្តន្តបិដក ចម្លីវិទិកាយស្ស ចម្លីវិទិកាយសកំ

ន បស្សមីតិ ។ សុខេ ភក្កវា ជាតាតិ ហោតិ តថា-
 គតោ បរម្មណាតិ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 មេ ភក្កវា ព្យាគរោតុ សុខេ ភក្កវា ជាតាតិ ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ ន ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ មេ ភក្កវា ព្យាគរោតុ នោ ចេ ភក្កវា
 ជាតាតិ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា អជាតោ ទោ
 បទ អបស្សតោ ឯតនេវ ឧដុកំ ហោតិ យនិទំ
 ន ជាតាមិ ន បស្សមីតិ ។ សុខេ ភក្កវា ជាតាតិ
 ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 មេ ភក្កវា ព្យាគរោតុ សុខេ ភក្កវា ជាតាតិ នេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ នេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ មេ
 ភក្កវា ព្យាគរោតុ នោ ចេ ភក្កវា ជាតាតិ ហោតិ
 ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា នេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា

សុត្តន្តបិដក ចម្លីវិទិកាយ ចម្លីវិទិកាយសកំ

មិនឃើញដែរ ។ បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយ
 កើតទៀត សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់
 ហើយកើតទៀត ដូច្នេះឱ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា សត្វ
 ស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ថា សត្វស្លាប់ហើយ មិនកើតទៀត ដូច្នេះឱ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ
 មិនជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក្តី ថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើត
 ទៀតក្តី កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាប មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវ
 គ្មាននិវ្រ្មណ៍ ដែលមិនដឹង មិនឃើញដែរ ។ បើព្រះមានព្រះភាគ
 ជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀត
 ក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នេះឱ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាប
 ថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀត
 ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះឱ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ
 មិនជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន
 ក្តី ថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក្តី

សុត្តន្តបិដក ឧដ្ឋិមនិកាយស្ស ឧដ្ឋិមចណ្ណសាវៈ

អញ្ញំ ដីវំ អញ្ញំ សវីរុន្តំ វា ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ វា ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 វា ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ វា នេវ ហោតិ ន ច ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ វាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តោ ។
 ឥតិ កិវ មាល្យឥន្ទ្របុត្ត ទេវហន្តំ វនាមិ ឯហិ ភ្នំ
 មាល្យឥន្ទ្របុត្ត មយំ ព្រហ្មទរិយំ ទេវ អហន្ត
 ព្យាការិស្សាមិ សស្សតោ លោកោតិ វា អស្សស្សតោ
 លោកោតិ វា ។ បេ ។ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណាតិ វាតិ នបិ កិវ ភ្នំ វទេសិ
 អហំ កន្តោ កកវតិ ព្រហ្មទរិយំ ទរិស្សាមិ កកវំ
 មេ ព្យាការិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ វា
 អស្សស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ ។ នេវ ហោតិ
 ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វាតិ ឯវំ
 សន្តោ មោយមុវិស កោ សន្តោ កំ បព្វាចិក្ខុសិ ។

សុត្តន្តបិដក ឧដ្ឋិមនិកាយ ឧដ្ឋិមចណ្ណសាវៈ

ធិតិវទេសិវៈកំដវៃ ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ដូច្នេះក្តី សត្វ
 ស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន
 មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិន
 កើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះក្តី ឬអ្វី ។ បពិត្រព្រះគង្គីដ៏ចម្រើន មិនមែន
 ដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់មាល្យឥន្ទ្របុត្ត បានឮថា គថាគត មិនបាននិយាយ
 នឹងអ្នកថា ម្ចាស់មាល្យឥន្ទ្របុត្ត អ្នកចូរមកកាយ ចូរអ្នកច្រត្រង្ក្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ ក្នុងសម្លាត់គថាគតចុះ គថាគត នឹងសម្តែងប្រាប់អ្នកថា លោកទៀត
 ដូច្នេះក្តី លោកមិនទៀត ដូច្នេះក្តី ។ បេ ។ សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀត
 ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះក្តី ទាំងបានឮថា អ្នកក៏មិនបាន
 និយាយថា បពិត្រព្រះគង្គីដ៏ចម្រើន រូប្យព្រះគង្គី នឹងច្រត្រង្ក្រហ្មចរិយធម៌
 ក្នុងសម្លាត់ព្រះមោក្ខព្រះកោត មូរតែព្រះមោក្ខព្រះកោត សម្តែងប្រាប់រូប្យ
 ព្រះគង្គីថា លោកទៀត ដូច្នេះក្តី លោកមិនទៀត ដូច្នេះក្តី ។ បេ ។
 សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះក្តី
 ម្ចាស់មោយមុវិស កាលបើហេតុយ៉ាងនេះទេ ចុះអ្នកជាអ្នកជាទុក្ខប្រាប់
 អ្នកណា ។

វិបុលស្ស បូជនីយកម្មសម្មាសម្ពុទ្ធ សម្មាសម្ពុទ្ធ

[១៥០] យោ ខោ ខាលុត្តិយបុត្ត ឯវំ វទេយ្យ ឧ
 តាវហំ កកវតិ ព្រាហ្មចរិយំ ចរិស្សាមិ យាវ មេ
 កកវំ ឧ ទ្យាភវិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ វា
 អស្សស្សតោ លោកោតិ វា ។ មេ ។ យោតិ ឧ ឧ
 យោតិ ភថាតតោ បរម្មណាតិ វា ទេវ យោតិ ឧ ឧ
 យោតិ ភថាតតោ បរម្មណាតិ វាតិ អទ្យាភតមេវ
 តំ ខាលុត្តិយបុត្ត ភថាតតេឧ អស្ស អថខោ(១) សោ
 បុត្តលោ កាលំ ករេយ្យ ។ សេយ្យជាមិ ខាលុត្តិយបុត្ត
 បុរិសោ សរេលុឧ វិទ្ធោ អស្ស សវិសេរេឧ កាឡ្យបលេ-
 បទេឧ ភស្ស មិគ្គាមទ្ធា ញាតិសាលោហិតា ភិសក្កំ
 សល្យកក្កំ ឧបដ្ឋមេយ្យ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ ឧ
 តាវហំ ឥមំ សល្យំ អាហវិស្សាមិ យាវ ឧ តំ បុរិសំ
 ជាតាមិ យេធម្មិ វិទ្ធោ ទត្តិយោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 វេស្សា វា សុទ្ធោ វាតិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ ឧ តាវហំ
 ឥមំ សល្យំ អាហវិស្សាមិ យាវ ឧ តំ បុរិសំ ជាតាមិ
 យេធម្មិ វិទ្ធោ ឯវំ តាមោ ឯវំ កោត្តោ ឥតិ វាតិ ។ សោ

១. ឧ. ឧ. សោតោ ឧត្តិ ។

វិបុលស្ស បូជនីយកម្មសម្មាសម្ពុទ្ធ សម្មាសម្ពុទ្ធ

[១៥០] ខាលុត្តិយបុត្ត បុត្តលោ ឯយាយយំធិនេថា ខ្ញុំ
 មិនទាន់ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយកមិ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះ
 ព្រះមោក្ខព្រះភោគ មិនទាន់សម្រេចប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកទៀត ដូច្នោះ
 ក្តី លោកមិនទៀត ដូច្នោះក្តី ។ មេ ។ សត្វស្តាប់ហើយ កើតទៀតកំខាន
 មិនកើតទៀតកំខាន ដូច្នោះក្តី សត្វស្តាប់ហើយ កើតទៀតកំខានមែន មិន
 កើតទៀតកំខានមែន ដូច្នោះក្តី ខាលុត្តិយបុត្ត ភថាតតេឧស្សីក្នុង
 ជំណើរនោះឲ្យស្តាប់មិនទាន់ទេ បុត្តលោនោះមុនជាធិនៈក្នុងលោកាលទៅ
 (បុត្តសម្រេច) ដោយពិត ។ ខាលុត្តិយបុត្ត ដូចជាបុរសមុត្តព្រាហ្ម
 (ចេសំសោនាវនៈស្តេចជំនុំ) ដែលលាមច្រឡក់ដោយភ្នំកំសង្កែកសំ
 មិនអាចរក្សាញាតិធិនៈសាលាហិតចេសំបុរសនោះ ក៏ចូលទៅកេតខ្យង
 ក្នុង ។ បុរសនោះ ឯយាយយំធិនេថា ខ្ញុំមិនទាន់ប្រព្រឹត្តនេះទេ
 ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ ថាជាគ្រូ ឬព្រាហ្មណ៍
 ឬវេស្សៈ ឬសុទ្ធៈ នៅឡើយ ។ បុរសនោះ ឯយាយយំធិនេថា ខ្ញុំ
 មិនទាន់ប្រព្រឹត្តនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះថា
 មាននាមយំធិនេ ឬមាននាមយំធិនេ នៅឡើយ ។ បុរសនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាសកំ

ឯវំ វិទេយ្យ ឧ កាកាហំ ឥមំ សល្លំ អាហារិស្សន្តមិ យាវ ឧ
 តំ បុរិសំ ជាតាមិ យេនម្ហិ វិទ្ធោ ធិយោ កំ វេស្ស
 កំ មជ្ឈិមោ វាតិ ។ សោ ឯវំ វិទេយ្យ ឧ កាកាហំ
 ឥមំ សល្លំ អាហារិស្សន្តមិ យាវ ឧ តំ បុរិសំ ជាតាមិ
 យេនម្ហិ វិទ្ធោ កាណោ កំ សាមោ កំ ឧត្តិវច្ឆិ
 វាតិ ។ សោ ឯវំ វិទេយ្យ ឧ កាកាហំ ឥមំ សល្លំ
 អាហារិស្សន្តមិ យាវ ឧ តំ បុរិសំ ជាតាមិ យេនម្ហិ
 វិទ្ធោ អស្សកស្មី កាមេ កំ ធិកមេ កំ ឧតេវ វាតិ ។
 សោ ឯវំ វិទេយ្យ ឧ កាកាហំ ឥមំ សល្លំ អាហា-
 រិស្សន្តមិ យាវ ឧ តំ ធនំ ជាតាមិ យេនម្ហិ វិទ្ធោ
 យធិ កំ ចាចោ យធិ កំ កោណណ្ឌោតិ ។ សោ
 ឯវំ វិទេយ្យ ឧ កាកាហំ ឥមំ សល្លំ អាហារិស្សន្តមិ
 យាវ ឧ តំ ធិយំ ជាតាមិ យាយម្ហិ វិទ្ធោ យធិ
 កំ អក្កស្ស យធិ កំ សណ្ឌស្ស យធិ កំ ញ្ញុស្ស
 យធិ កំ ឧរុវាយ យធិ កំ ទីវបណ្ឌិចោតិ ។
 សោ ឯវំ វិទេយ្យ ឧ កាកាហំ ឥមំ សល្លំ អាហារិស្សន្ត-
 មិ យាវ ឧ តំ កាណំ ជាតាមិ យេនម្ហិ វិទ្ធោ យធិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសកំ

និយាយយ៉ាងនេះថា ភ្នំមិនទាន់ដកច្រូញនេះទេ ព្រោះភ្នំមិនទាន់ស្គាល់
 បុរសដែលបាញ់ភ្នំនោះ ថាជាមនុស្សខ្ពស់ ឬទាប ឬកណ្តាលនោះឡើយ ។
 បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ភ្នំមិនទាន់ដកច្រូញនេះទេ ព្រោះភ្នំមិនទាន់
 ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ភ្នំនោះ ថាជាមនុស្សស្រម្បុរឬ ឬសណ្តែកបាយ
 ឬប្រព័ន្ធនោះឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ភ្នំមិនទាន់ដក
 ច្រូញនេះទេ ព្រោះភ្នំមិនទាន់ស្គាល់បុរស ដែលបាញ់ភ្នំនោះ ថានៅ
 ក្នុងស្រុកឬខ្ពង់ ឬទាបនោះទេ ។ នៅឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយ
 យ៉ាងនេះថា ភ្នំមិនទាន់ដកច្រូញនេះទេ ព្រោះភ្នំមិនទាន់ស្គាល់ច្នៃ ដែល
 មុតភ្នំនោះ ថាជាការ៉ែក ឬស្មារនោះឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាង
 នេះថា ភ្នំមិនទាន់ដកច្រូញនេះទេ ព្រោះភ្នំមិនទាន់ស្គាល់វិទ្ធក្នោះដែល
 បាញ់ភ្នំនោះ ថាជាសំបកកំ ឬធនុតិឬស្សី ជាសរសៃសព ឬសំបក
 វ្រូងតិវ ឬវល្លិទំកដោះ នោះឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា
 ភ្នំមិនទាន់ដកច្រូញនេះទេ ព្រោះភ្នំមិនទាន់ស្គាល់ច្រូញដែលមុតភ្នំ ថាជា

កិច្ចសន្យា ឬប្រយោជន៍ស្រុកសុខ សល្យវិបុល

ក កង្កែប^(១) យន្ត ក កេចិមង្គ ។ សោ ឯវ វ ធម្មយ
 ង កាកហំ ឥមំ សល្យំ អាហារិស្សមិ យាវ ង កំ កណ្តំ ជាបាមិ យេនម្ហិ វិទ្ធោ យស្ស ចត្តហិ ក
 ងិកំ^(២) យនិ កំ តិជ្ឈស្ស យនិ កំ កង្កស្ស យនិ
 កំ កុលលស្ស យនិ កំ ខោរស្ស យនិ កំ សិទិលហា-
 ធុនោតិ ។ សោ ឯវ វ ធម្មយ ង កាកហំ ឥមំ
 សល្យំ អាហារិស្សមិ យាវ ង កំ កណ្តំ ជាបាមិ យេ-
 នម្ហិ វិទ្ធោ យស្ស ញាតុ ចរក្កិក្កំ យនិ កំ កវស្ស
 យនិ កំ មហិស្ស យនិ កំ កោវស្ស^(៣) យនិ កំ
 សេញ្ហាស្សតិ ។ សោ ឯវ វ ធម្មយ ង កាកហំ ឥមំ
 សល្យំ អាហារិស្សមិ យាវ ង កំ កណ្តំ ជាបាមិ
 យេនម្ហិ វិទ្ធោ យនិ កំ សល្យំ យនិ កំ ទុប្បំ យនិ
 កំ វេកណ្តំ^(៤) យនិ កំ បាវងំ យនិ កំ វច្ឆន្តំ យនិ កំ
 ករវិបត្តន្តិ អញ្ញាតមេវ កំ មាលុក្កិបុត្ត ភេទ បុរិសេន
 អស្ស អថោ^(៥) សោ បុរិសោ កាលំ ករេយ្យ ។

១ ឧ. ឯវ ។ ២. កង្ក ។ ៣. កិច្ចិ ។ ៤. ឧ. ហរិស្ស ។ ៥. ឧ. បកណ្តំ ។
 ៦. ឧ. កេល្យោ ឆ្នំ ។

កិច្ចសន្យា ឬប្រយោជន៍ស្រុកសុខ រួមមានបុរសដែលត្រូវបុត្រ

ត្រូវឈរព្រៃ ឬត្រូវឈរដែលគេដាំ ទៅឡើយ ។ បុរសនោះ
 និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកត្រូវនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់
 ត្រូវដែលមុខខ្ញុំនោះ ថាជាត្រូវ ដែលគេសៀកដោយស្វាបសត្វណា
 សត្វនោះ ជាគ្រា ឬប្រមង្គ ឬវ្រង ឬត្រាក ឬទុង ទៅឡើយ ។
 បុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកត្រូវនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិន
 ទាន់ស្គាល់ត្រូវដែលមុខខ្ញុំនោះ ថាជាត្រូវដែលគេដាំដោយសរសៃសោ
 ឬត្របី សរសៃហ្នឹងឬស្វាទៅឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាង
 នេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកត្រូវនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់ត្រូវដែលមុខ
 ខ្ញុំនោះ ថាជាត្រូវមានមុខមូល ឬមានមុខសំចៃកដូចមុខកំចឹក ត្រូវ
 មានជ្រៀងឬមានមុខស្រោចដក ត្រូវមានមុខដូចព្រា ឬត្រូវធ្វើអំ-
 ពីទ្រង្គិចាតិទ្រង្គិ ទៅឡើយ ខ្លួនមាលុក្កិបុត្រ បុរសនោះ បំរើ
 ដំណើរនោះមិនទាន់ទេ មុនជាបុរសនោះនឹងធ្វើមរណកាលនៅពុំទាន់ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កសាវក

ឯវមេវ ទោ មាលុក្ខ័យុត្ត យោ ឯវំ វទេយ្យ ឧ
 កាវហំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមិ យាវ តំ^(១)
 មេ ភកវា ឧ ព្យាភវិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ
 វា អស្សស្សតោ លោកោតិ វា អន្តវា លោកោតិ
 វា អន្តវា លោកោតិ វា តំ ជីវំ តំ សវីរុទ្ធិ វា អញ្ញំ
 ជីវំ អញ្ញំ សវីរុទ្ធិ វា ហោតិ ភថាគតោ បរម្មណាតិ
 វា ឧ ហោតិ ភថាគតោ បរម្មណាតិ វា ហោតិ
 ច ឧ ច ហោតិ ភថាគតោ បរម្មណាតិ វា ឯវ
 ហោតិ ឧ ឧ ហោតិ ភថាគតោ បរម្មណាតិ វា តិ
 អព្យាភកវមេវ តំ មាលុក្ខ័យុត្ត ភថាគតោ អស្ស
 អថទោ សោ បុត្តលោ កាលំ ករេយ្យ ។

(១៨០) សស្សតោ លោកោតិ មាលុក្ខ័យុត្ត
 និដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ អភវិស្សាតិ ឯវំ ទោ
 អស្សស្សតោ លោកោតិ មាលុក្ខ័យុត្ត និដ្ឋិយា សតិ

១. ឧ. ប. អន្តិ ១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កសាវក

ខ្មាលមាលុក្ខ័យុត្ត បុត្តលោ ឯយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនចាន់ប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់ព្រហ្មោនព្រះភាវៈ ព្រោះព្រះមោនព្រះភាវ
 មិនចាន់សម្លាប់ប្រាប់ខ្ញុំថា លោកទៀត ដូច្នេះក្តី លោកមិនទៀតដូច្នេះក្តី
 លោកមានទីបំផុត ដូច្នេះក្តី លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះក្តី ជីវិតនោះក៏
 សរិះនោះ ដូច្នេះក្តី ជីវិតដទៃ សរិះក៏ដទៃ ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើត
 ទៀត ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ
 កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នេះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀត
 ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះក្តី ខ្មាលមាលុក្ខ័យុត្ត ភថាគត
 នឹងសម្លាប់ដំណើរនោះឱ្យស្លាប់មិនចាន់ទេ បុត្តលោ នោះ មុខជាគឺធ្វើ
 មរណកាលទៅ (មុនសម្លាប់) ពុំមាន មានឧបមេយ្យដូចជាបុរស ដែល
 ត្រូវព្រួយមុខនោះឯង ។

(១៨១) ខ្មាលមាលុក្ខ័យុត្ត កាលថាមានសេចក្តីយល់ឃើញថា
 លោកទៀត ដូច្នេះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា កាត់បំប្រែហ្មចរិយ-
 ធម៌ នឹងមាន ដូច្នេះ មិនមានទេ ខ្មាលមាលុក្ខ័យុត្ត កាលថាមានសេច-
 ក្តីយល់ឃើញថា លោកមិនទៀត ដូច្នេះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា

កិច្ចសន្យា ប្រធានសម្រាប់សេចក្តី ទិដ្ឋភាព

ព្រហ្មចរិយវិសោ អភវិស្សាតិ វិវាទំ ឆោ សស្សតោ
 លោកោតិ មាលុក្ខ័យុត្ត ធិដ្ឋិយា សតិ អស្សស្សតោ
 លោកោតិ វា ធិដ្ឋិយា សតិ អត្តេវ ជាតិ អត្តិ
 ជន អត្តិ មរណំ សន្តិ សោកមរិវនុក្ខោនមស្ស-
 ចាយាសា យេសាហំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ ធិយាតំ មញ្ញមេមិ ។
 អន្តរា លោកោតិ មាលុក្ខ័យុត្ត ធិដ្ឋិយា សតិ
 ព្រហ្មចរិយវិសោ អភវិស្សាតិ វិវាទំ ឆោ អនន្តរា លោ-
 កោតិ មាលុក្ខ័យុត្ត ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវិសោ
 អភវិស្សាតិ វិវាទំ ឆោ អនន្តរា លោកោតិ មាលុក្ខ័យុត្ត
 ធិដ្ឋិយា សតិ អនន្តរា លោកោតិ វា ធិដ្ឋិយា
 សតិ អត្តេវ ជាតិ អត្តិ ជន អត្តិ មរណំ សន្តិ សោ-
 កមរិវនុក្ខោនមស្សចាយាសា យេសាហំ ធិដ្ឋេវ
 ធម្មេ ធិយាតំ មញ្ញមេមិ ។ តំ ជីវំ តំ សវិន្តិ មា-
 លុក្ខ័យុត្ត ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវិសោ អភវិស្សាតិ

កិច្ចសន្យា ប្រធានសម្រាប់សេចក្តី កាព្វសិលាច្នៃទិដ្ឋិ

ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នីតិវិធាន ដូច្នោះ មិនមានទេ ម្ចាស់មាលុក្ខ័-
 យុត្ត កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា លោកទៀត ឬថា លោកមិន
 ទៀត ដូច្នោះហើយ ជាតិកំរាន ជនកំរាន មរណៈកំរាន សេចក្តី
 សោក សេចក្តីទ្រឹក្សុល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីតូចចិត្ត សេចក្តី
 ព្រៀមច្រំចិត្ត កំរាន ជាធម៌ដែលគេថាគតចញ្ចក្កថា មានសេចក្តីវិទាស
 ក្នុងបុគ្គល ។ ម្ចាស់មាលុក្ខ័យុត្ត កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា
 លោកមានទីចម្រុះ ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌ នីតិវិធាន ដូច្នោះ មិនមានទេ ម្ចាស់មាលុក្ខ័យុត្ត កាលបើ
 មានសេចក្តីយល់ឃើញថា លោកមិនមានទីចម្រុះ ដូច្នោះហើយ សេចក្តី
 យល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នីតិវិធាន ដូច្នោះ មិនមានទេ
 ម្ចាស់មាលុក្ខ័យុត្ត កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា លោកមានទីច-
 ម្រុះ ឬថា លោកមិនមានទីចម្រុះ ដូច្នោះហើយ ជាតិកំរាន ជនកំរាន
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រឹក្សុល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីតូច
 ចិត្ត សេចក្តីព្រៀមច្រំចិត្ត កំរាន ជាធម៌ដែលគេថាគតចញ្ចក្កថា មាន
 សេចក្តីវិទាស ក្នុងបុគ្គល ។ ម្ចាស់មាលុក្ខ័យុត្ត កាលបើមាន
 សេចក្តីយល់ឃើញថា វិនិច្ឆ័យកំរិតសិវៈនោះ ដូច្នោះហើយ សេចក្តី
 យល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នីតិវិធាន ដូច្នោះ មិនមានទេ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទិកបណ្ណសក

ឯវំ លោ អញ្ញំ ធីវំ អញ្ញំ សវ័រន្តិ មាលុក្ក្យបុត្ត ធិដ្ឋិយា
 សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ អភវិស្សាតិ ឯវំ លោ តំ
 ធីវំ តំ សវ័រន្តិ មាលុក្ក្យបុត្ត ធិដ្ឋិយា សតិ អញ្ញំ
 ធីវំ អញ្ញំ សវ័រន្តិ វា ធិដ្ឋិយា សតិ អក្កេវ ជាតិ
 ។ ថេ ។ ចំយាតំ ចញ្ញាថេមិ ។ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ មាលុក្ក្យបុត្ត ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវា-
 សោ អភវិស្សាតិ ឯវំ លោ ឧ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ មាលុក្ក្យបុត្ត ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយ-
 វាសោ អភវិស្សាតិ ឯវំ លោ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ មាលុក្ក្យបុត្ត ធិដ្ឋិយា សតិ ឧ ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណាតិ វា ធិដ្ឋិយា សតិ អក្កេវ ជាតិ
 ។ ថេ ។ យេសាហំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ ចំយាតំ ចញ្ញាថេមិ ។
 ហោតិ ច ឧ ព ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ មា-
 លុក្ក្យបុត្ត ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ អភវិស្សាតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទិកបណ្ណសក

មាលុក្ក្យបុត្ត កាលេចំមាទសេចក្តីយលំយេញថា ជីវិតដទៃ សវ័រ-
 កំដទៃ ដូច្នេះហើយ សេចក្តីយលំយេញថា ការគប់ព្រហ្មចរិយធម៌ នឹង
 មាន ដូច្នេះ មិនមានទេ មាលុក្ក្យបុត្ត កាលេចំមាទសេចក្តីយលំ
 យេញថា ជីវិតនោះ ក៏និសវ័រនោះ ចូរថា ជីវិតដទៃ សវ័រកំដទៃ
 ដូច្នេះហើយ ជាតិកំមាន ។ ថេ ។ ចញ្ញាត្តថា មានសចក្កិវិនាស ។
 មាលុក្ក្យបុត្ត កាលេចំមាទសេចក្តីយលំយេញថា សត្វស្លាប់ហើយ
 កើតទៀត ដូច្នេះហើយ សេចក្តីយលំយេញថា ការគប់ព្រហ្មចរិយធម៌
 នឹងមាន ដូច្នេះ មិនមានទេ មាលុក្ក្យបុត្ត កាលេចំមាទសេច-
 ក្តីយលំយេញថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នេះហើយ សេចក្តី
 យលំយេញថា ការគប់ព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមាន ដូច្នេះ មិនមានទេ
 មាលុក្ក្យបុត្ត កាលេចំមាទសេចក្តីយលំយេញថា សត្វស្លាប់ហើយ
 កើតទៀត ចូរថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នេះហើយ ជាតិ
 កំមាន ។ ថេ ។ ជាតិមិវលកថាធម្មញ្ញក្នុង មានសចក្កិវិនាសក្នុង
 ចន្ទប្បន្ន ។ មាលុក្ក្យបុត្ត កាលេចំមាទសេចក្តីយលំយេញថា
 សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតកំមាន មិនកើតទៀតកំមាន ដូច្នេះហើយ
 សេចក្តីយលំយេញថា ការគប់ព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមាន ដូច្នេះ

វិច្ឆ័យ មាល្លត្យុប្បត្តិ អព្ភាកតញ្ច

ឯវំ ហោ ទេវ ហោតិ ទ ទ ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ មាល្លត្យុប្បត្តិ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយ-
វាសោ អភវិស្សតិ ឯវំ ហោ ហោតិ ទ ទ
ទ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ មាល្លត្យុប្បត្តិ
ទិដ្ឋិយា សតិ ទេវ ហោតិ ទ ទ ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ វ ទិដ្ឋិយា សតិ អត្តវ ជាតិ
អត្តិ ជព អត្តិ អរណំ សន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខនោ-
មទស្សនាយាសា យេសាហំ ទិដ្ឋេ ធម្មេ ទិយាតិ
ចញ្ញបេមិ ។

[១៨៦] តស្មាតិហ មាល្លត្យុប្បត្តិ អព្ភាកតញ្ច
មេ អព្ភាកតតោ ជាវេដ ព្ភាកតញ្ច មេ ព្ភាកតតោ
ជាវេដ ។ តិញ្ច មាល្លត្យុប្បត្តិ មយា អព្ភាកតិ
សស្សតោ លោកោតិ មាល្លត្យុប្បត្តិ មយា អព្ភាកតិ
អស្សស្សតោ លោកោតិ មាល្លត្យុប្បត្តិ^(១) មយា

• ១. មាល្លត្យុប្បត្តិ ទិដ្ឋិ ឬ ទិស្សតិ ។

វិច្ឆ័យ បុប្ផមាល្លត្យុប្បត្តិ ទិដ្ឋិសិល្បនំត្យាហ

មិនមានទេ មាល្លត្យុប្បត្តិ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វ
ស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះហើយ
សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ ទីនឹងមាន ដូច្នេះ មិនមាន
ទេ មាល្លត្យុប្បត្តិ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់
ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ឬថា សត្វស្លាប់ហើយ កើត
ទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នេះហើយ ជាតិកំណាម ជព
កំណាម មរណៈកំណាម សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រាំទ្រខ្សួល សេចក្តីលំបាក
កាយ សេចក្តីគួបចិត្ត សេចក្តីត្រៀមត្រចិត្ត កំណាម ជាធម៌ដែលគេជាតត
ចញ្ញត្តិថា មានសេចក្តីវិចារសក្តិចប្បច្ឆន្ទ ។

[១៨៦] មាល្លត្យុប្បត្តិ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
ចាំទុកខ្លួនសេចក្តី ដែលគេជាតតមិនបានសម្តែងហើយ កាលសេចក្តីដែលគេ
ជាតតមិនបានសម្តែង ទាំងចូរចាំទុកខ្លួនសេចក្តី ដែលគេជាតតបានសម្តែង
ហើយ កាលសេចក្តីដែលគេជាតតបានសម្តែងចុះ ។ មាល្លត្យុប្បត្តិ
ពុរគេជាតតមិនបានសម្តែងសេចក្តីដូច្នោះ មាល្លត្យុប្បត្តិ គេជា-
តត មិនបានសម្តែងថា លោកទៀត មាល្លត្យុប្បត្តិ គេជាតត មិនបាន

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចំណាយស្ម ចម្បីចម្បោសកំ

អព្យាកតំ អន្តរំ លោកោតិ មាលុក្ក្យបុគ្គលំ^(១) មយា
អព្យាកតំ អន្តរំ លោកោតិ មាលុក្ក្យបុគ្គលំ^(២) មយា
អព្យាកតំ តំ ជីវំ តំ សរិទ្ធិំ មយា អព្យាកតំ អញ្ញំ
ជីវំ អញ្ញំ សរិទ្ធិំ មយា អព្យាកតំ ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ មយា អព្យាកតំ ធនំ ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ មយា អព្យាកតំ ហោតិ ច ធនំ ច
ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ មយា អព្យាកតំ
ទេវំ ហោតិ ធនំ ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
មយា អព្យាកតំ វ កស្មា ទេវំ មាលុក្ក្យបុគ្គ
មយា អព្យាកតំ ធនំ ហោតិ មាលុក្ក្យបុគ្គ អកុសល្ហិតំ
ចាធិត្រហ្មចរិយកំ ធនំ ចិញ្ចិទាយ ធនំ វិភកាយ ធនំ
ចិរេទាយ ធនំ ឧបសមាយ ធនំ អភិញ្ញាយ ធនំ
សម្ពោទាយ ធនំ ចិញ្ចាទាយ សំវត្តតិ កស្មា តំ មយា
អព្យាកតំ វ កតិញ្ច មាលុក្ក្យបុគ្គ មយា ព្យាកតំ

១-២ ១. មាលុក្ក្យបុគ្គ ធនំ ធនំ ស្ម ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីចំណាយស្ម ចម្បីចម្បោសកំ

សម្ពុតំ លោកមំទៀត មាលុក្ក្យបុគ្គ តថាគត មិនបានសម្ពុត
ថា លោកមំទៀត មាលុក្ក្យបុគ្គ តថាគត មិនបានសម្ពុត
លោកមំទៀត មាលុក្ក្យបុគ្គ តថាគត មិនបានសម្ពុត
ដីវិកោតិកំសិវិវេទនា តថាគត មិនបានសម្ពុត ដីវិកោតិកំ
ដីវិ តថាគត មិនបានសម្ពុត សក្ខស្តាប់ហើយកើតទៀត តថាគត មិន
បានសម្ពុត សក្ខស្តាប់ហើយមិនកើតទៀត តថាគត មិនបានសម្ពុត
សក្ខស្តាប់ហើយ កើតទៀតកំទាន មិនកើតទៀតកំទាន តថាគត មិន
បានសម្ពុត សក្ខស្តាប់ហើយ កើតទៀតកំទាន មិនកើតទៀតកំ
ទាន មិន ។ មាលុក្ក្យបុគ្គ ព្រោះហេតុ បានជាគតាគតមិនសម្ពុត
ទិដ្ឋិ មាលុក្ក្យបុគ្គ ព្រោះទិដ្ឋិ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍
មិនមែនជាគារីដើម្បីទ្រព្យចរិយធនំ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីឡើយ
ណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រាសចាកគតៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេច-
ក្តីលក់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្តាប់ម្លប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីប្រាសជំងឺ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីប្រាមិទ្ធាន ព្រោះហេតុនោះ បានជាគតាគត មិនបានសម្ពុតទិដ្ឋិ
នោះ ។ មាលុក្ក្យបុគ្គ ចុះសេចក្តីដូចម្តេចដែលគតាគតនៃសម្ពុត

ចក្ខុវិស័យ មហាមាល្លាញ្ញវិទ្យា

(១៩៧) ឃុំខ្មែរ សុភ័ ។ ឃុំ សមយំ កករា
សាវត្រីយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារា-
មេ ។ ត្រួត ទោ កករា កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុរោតិ ។
កន្តេតិ តេ កិក្ខុ កករាតោ បទ្ធស្សេសុំ ។ កករា
ឯកនេរោច ជារេថ ធា តុម្ពេ កិក្ខុរេ មយោ ទេសិកា-
និ បញ្ចារម្ពាតិយានិ សញ្ញាជនានិ ។ ឃុំ វុត្ត
អាយស្មា មាល្លាញ្ញបុត្តា^(១) កករា ឯកនេរោច អហំ
ទោ កន្តេ ជារេមិ កករា ទេសិកានិ បញ្ចារម្ពា-
តិយានិ សញ្ញាជនានិ^(២) ។ យថាកថំ បទ ភ្នំ
មាល្លាញ្ញបុត្ត ជារេសិ មយោ ទេសិកានិ បញ្ចារម្ពា-
តិយានិ សញ្ញាជនានិ ។ សញ្ញាយនិដ្ឋិ ទោ អហំ
កន្តេ កករា ឡាម្ពាតិយំ សញ្ញាជនំ ទេសិកំ ជារេមិ

១ មាល្លាញ្ញបុត្តនិមិ មាល្លាញ្ញបុត្តនិមិ ធារា ទិស្សនិ ។ ២ ឧ. ឧ. សំយោជននិ ។

មហាមាល្លាញ្ញវិទ្យា ទី ៤

(១៨៧) ភ្នំបាតក្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតវន ចេសំអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបត្រួត
សាវត្រី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ
ថា មាល្លាញ្ញបុត្ត ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់សួរ
យ៉ាងនេះថា មាល្លាញ្ញបុត្ត ចុះអ្នកទាំងឡាយ បានចាំឧទ្ទានិយ-
សំយោជន៍^(១) ទាំង៨ ដែលកថាគន្ថសម្តែងហើយដែរ ។ កាល
ដែលព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមាល្លាញ្ញបុត្ត
កាយ ក្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ភ្នំព្រះអង្គ ចាំឧទ្ទានិយសំយោជន៍ទាំង៨ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែង
ហើយ ។ ព្រះអង្គក្រាស់សួរថា មាល្លាញ្ញបុត្ត ចុះអ្នកចាំឧទ្ទានិយ-
សំយោជន៍ ដែលកថាគន្ថសម្តែងហើយ ដូចម្តេច ។ មាល្លាញ្ញ-
បុត្ត ក្រាបចង្អុលថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្នំព្រះអង្គចាំថា សក្កា-
យទិដ្ឋិ ជាឧទ្ទានិយសំយោជន៍ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ

១ សំយោជន៍ គឺបំណែកៗដាច់ៗគ្នា មាននិរោចន៍នៃសញ្ញាប្រដាប់និរោច
និរោចន៍ ។ អង្គកថា ។

កិច្ចសន្យា មហាបាល្យស្ត្រីសុត្តន្ត បញ្ចកុសយា

វិចិត្តិក្ខុំទោ អហំ កន្ត្តំ កកវតា ឱវត្តាភិយំ សញ្ញាជនំ
នេសិតំ ធារេមិ សីលព្វត្ថបកមាសំ ទោ អហំ កន្ត្ត
កកវតា ឱវត្តាភិយំ សញ្ញាជនំ នេសិតំ ធារេមិ កាម-
ត្ថិក្ខុំ ទោ អហំ កន្ត្តំ កកវតា ឱវត្តាភិយំ សញ្ញាជនំ
នេសិតំ ធារេមិ ព្យាបាទំ ទោ អហំ កកវតា ឱវត្តា-
ភិយំ សញ្ញាជនំ នេសិតំ ធារេមិ ឯវំ ទោ អហំ
កន្ត្តំ ធារេមិ កកវតា នេសិតាទំ បញ្ចារម្ភាភិយាទំ
សញ្ញាជនាទំតិ ។

[១៥២] កស្ស ទោ បាម ភូ មាលុក្ខ័យុត្ត
មយា ឥហ្មទិ(១) ឯវំ បញ្ចារម្ភាភិយាទំ សញ្ញាជនាទំ
នេសិតាទំ ធារេសិ ទទុ មាលុក្ខ័យុត្ត អញ្ញតិក្ខិយា
បរិព្វាជនា ឥមិទា ករណ្យបមេទ ឧបារម្មេទ ឧបា-
រម្មិស្សន្តិ ទហាស្ស ហិ មាលុក្ខ័យុត្ត កុមារស្ស
មទ្ធស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស សក្កាយោភិមិ ទ
ហោតិ កុកោ បទស្ស ឧប្បជ្ជិស្សតិ សក្កា-
យុទិជ្ជំ អទុសេតិ ត្រូវស្ស សក្កាយទិដ្ឋាទុសយោ
ទហាស្ស ហិ មាលុក្ខ័យុត្ត កុមារស្ស មទ្ធស្ស

១ ១. ឥហ្មទិ ឧ វិស្សទិ ។

កិច្ចសន្យា មហាបាល្យស្ត្រីសុត្តន្ត ឧទុស្សយ ៥ យ៉ា

ចតិគ្រព្រះអង្គជីវមម្រឹម ឡុំព្រះអង្គចាំថា វិចិត្តិក្ខុំ ជាឧវត្តាភិយសំយោ-
ជនៈដែលព្រះមានព្រះភាគសម្បូរហើយ ចតិគ្រព្រះអង្គជីវមម្រឹម ឡុំព្រះ
អង្គចាំថា សីលព្វត្ថបកមាសៈ ជាឧវត្តាភិយសំយោជនៈដែលព្រះមាន
ព្រះភាគសម្បូរហើយ ចតិគ្រព្រះអង្គជីវមម្រឹម ឡុំព្រះអង្គចាំថា កាមទទុៈ
ជាឧវត្តាភិយសំយោជនៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្បូរហើយ ចតិគ្រ
ព្រះអង្គជីវមម្រឹម ឡុំព្រះអង្គចាំថា ព្យាបាទៈ ជាឧវត្តាភិយសំយោជនៈ
ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្បូរហើយ ចតិគ្រព្រះអង្គជីវមម្រឹម ឡុំព្រះអង្គ
ចាំបាទទូរឧវត្តាភិយសំយោជនៈទាំង ៥ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្បូរ
ហើយ យ៉ាទីនេះឯង ។

[១៥២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់មាលុក្ខ័យុត្ត អ្នកចាំបាទទូរឧវត្តា-
ភិយសំយោជនៈទាំង ៥ យ៉ាទីនេះ ដែលគេថាគេបានសម្បូរហើយ ថា
ជាសំយោជនៈរបស់អ្នកណា ម្ចាស់មាលុក្ខ័យុត្ត ក្រែងពួកចិញ្ចាជន ជា
អន្សរិយ ធីតាកាលប្រកួតប្រកាន់ ដោយសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដែល
ប្រៀបដោយកូនក្មេងកូនខ្មៅ ម្ចាស់មាលុក្ខ័យុត្ត អ្វីក៏កូនក្មេងកូនខ្មៅ
ដេកគ្នាដេកឡើយ ធីតាមានសក្កាយៈ មិនទាន់បាទទេ តើសក្កាយទំដ្ឋិ
ធីតាក៏ត្រូវដល់កូនក្មេងខ្មៅ ដូចម្តេចបាទ ក្រែងសក្កាយទំដ្ឋិទុស្សយ
របស់កូនក្មេងខ្មៅ គង់ដេកនៅទាំងក្នុង ម្ចាស់មាលុក្ខ័យុត្ត កូនក្មេងកូនខ្មៅ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទិយបិដក

ឧត្តានសេយ្យកស្ស ធម្មាភិបិ ន ហោតិ កុរោ
 បទស្ស ឧប្បជ្ជិស្សតិ ធម្មេសុ វិចីកំច្នា អនុសេតិ
 ត្រូវស្ស វិចីកំច្នា ឧបាសយោ ធម្មាស្ស ហិ មាលុក្ខិយុត្ត
 កុមារស្ស មនុស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស សីលាភិបិ
 ន ហោតិ កុរោ បទស្ស ឧប្បជ្ជិស្សតិ សីលេសុ
 សីលទ្ធក្ខបកមាសោ អនុសេតិ ត្រូវស្ស សីលទ្ធក្ខ-
 បកមាសាទុសិយោ ធម្មាស្ស ហិ មាលុក្ខិយុត្ត
 កុមារស្ស មនុស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស កាមាភិបិ
 ន ហោតិ កុរោ បទស្ស ឧប្បជ្ជិស្សតិ កាមេសុ
 កាមច្នេដ្ឋា អនុសេតិ ត្រូវស្ស កាមកាមាទុសយោ
 ធម្មាស្ស ហិ មាលុក្ខិយុត្ត កុមារស្ស មនុស្ស
 ឧត្តានសេយ្យកស្ស សត្តាភិបិ ន ហោតិ កុរោ
 បទស្ស ឧប្បជ្ជិស្សតិ សត្តេសុ ព្យាបាទោ អនុ-
 សេតិ ត្រូវស្ស ព្យាបាទាទុសយោ ននុ មាលុក្ខិ-
 យុត្ត អញ្ញតិកុយា បរិព្វាជកា ធម្មិយា កុរុណ្ណ-
 បមេន ឧបាស្សន ឧបាស្សន្តិកិ ។ ឃី វុត្តេ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទិយបិដក

កំពុងដេកផ្ទះនៅឡើយ នឹងថា មានអមិ មិនទាន់បានទេ រើសេចក្តី
 សន្សំយក្នុងអមិទាំងឡាយ នឹងរើករឡើងដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន
 តែគ្រងវិចីកំច្នាទុសិយ របស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅទាំងក្នុង ម្ចាស់
 មាលុក្ខិយុត្ត កាមកាមិក កូនក្មេងក្នុងខ្លួន កំពុងដេកផ្ទះនៅឡើយ នឹង
 ថាមានសីល មិនទាន់បានទេ រើសីលទ្ធក្ខបកមាសៈក្នុងសីលទាំងឡាយ
 នឹងរើករឡើង ដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន តែគ្រងសីលទ្ធក្ខបកមា-
 សាទុសិយ របស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅក្នុង ម្ចាស់មាលុក្ខិយុត្ត
 កូនក្មេងក្នុងខ្លួន កំពុងដេកផ្ទះនៅឡើយ នឹងថាមានកាម មិនទាន់បានទេ
 រើកាមច្នេដ្ឋៈក្នុងកាមទាំងឡាយ នឹងរើករឡើងដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេច
 បាន តែគ្រងកាមកាមាទុសិយ របស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅទាំងក្នុង
 ម្ចាស់មាលុក្ខិយុត្ត កូនក្មេងក្នុងខ្លួន កំពុងដេកផ្ទះនៅឡើយ នឹងថាមាន
 សត្ត មិនទាន់បានទេ រើកាព្យាបាទទៅកេសត្តទាំងឡាយ នឹងរើករឡើង
 ដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន តែគ្រងព្យាបាទាទុសិយ របស់កូនក្មេង
 នោះ គង់ដេកនៅទាំងក្នុង ម្ចាស់មាលុក្ខិយុត្ត តែគ្រងព្វកថាវិទ្យាជកជាអន្ស-
 រិយ នឹងពាលច្រក្ខប្រកាន់ ដោយសេចក្តីច្រក្ខប្រកាន់ ដែលច្រៀប
 ដោយកូនក្មេងនេះឯង ទេដឹង ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្រាស់

ពិប្បវត្តស្ស ឧបាសន្តប្បវត្តស្ស ចរោរម្បាធិយសញ្ញាធិ

អាយស្មា អាទន្ទោ កកវត្តំ ឯតនេវេច ឯតស្ស
កកវ កាលោ ឯតស្ស សុគត កាលោ យំ
កកវ ចរោរម្បាធិយាធិ សញ្ញាធិយាធិ នេសយ្យ
កកវតោ សុត្វា ភិក្ខុ ធារេស្សន្តិកំ ។ កេធិហានន្ត
សុណាហិ(*) សាធុកំ មធិសិកេរេហិ ភាសិស្សាមិកំ ។
ឯវំ កន្តេតិ ទោ អាយស្មា អាទន្ទោ កកវតោ
បទ្ធិស្សសិ ។

(១៧៧) កកវ ឯតនេវេច ឥធានន្ត អស្សុតវា
បុប្ផដ្ឋនោ អរិយាធិ អនស្សវិ អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ
អរិយធម្ម អវិធិតោ សប្បវិសាធិ អនស្សវិ សប្បវិស-
ធម្មស្ស អកោវិទោ សប្បវិសធម្ម អវិធិតោ សក្កា-
យ ធិដ្ឋិបរិយុដ្ឋិកេធិ ទេតសា វិហរតិ សក្កាយ ធិដ្ឋិប-
រេកេធិ ឧប្បន្ទាយ ច សក្កាយ ធិដ្ឋិយា ធិស្សរាណិ
យជាត្វតំ ធិប្បជាធាតិ កស្ស សា សក្កាយ ធិដ្ឋិ

* ១. ម. សុណាហិ ។

ពិប្បវត្ត សហមនុស្សោស្ស ទម្រោនិយសំយោជនៈ ឥ

យ៉ានិទេវេហិយ ព្រះភានន្តមានកាយុ កំក្រាបចន្តិទ្ធុលសេចក្តីខ្លះ ចំពោះ
ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះថាកាលខ្លះហើយ
បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះថាកាលខ្លះ ដែលព្រះមានព្រះភាគនឹងសម្តែង
ខ្លឹមទម្រង់និយសំយោជនៈ ទាំង ៧ ហើយ ពួកភិក្ខុ បើបានស្តាប់ភាសិតរបស់
ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចង់ចាំទុកបាន ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់
ភានន្ត បើដូច្នោះ ចូរអ្នកច្រៀងស្តាប់ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ ដោយច្រៀង
ចុះ គឺថាគតនឹងសម្តែង ។ ព្រះភានន្តមានកាយុ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីការនៃ
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៧៨) ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ានិទេវេថា ម្ចាស់ភានន្ត
បុប្ផដ្ឋនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់មិនបានឃើញព្រះអរិយៈ មិន
ឃ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានសិក្សាក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ
ទាំងមិនបានជួបប្រទះនូវពួកសប្បវេស មិនឃ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់សប្បវេស
មិនបានសិក្សាក្នុងធម៌របស់សប្បវេស ជាអ្នកមានសក្កាយទិដ្ឋិគ្របសន្តិកំចិត្ត
មានសក្កាយទិដ្ឋិចរិតចិត្ត ទាំងមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះទិព្វានជាគ្រឿងរលាស់
ចេញនូវសក្កាយទិដ្ឋិដែលកើតឡើង ភាវសេចក្តីពិតបានឡើយ សក្កាយ-

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុដ្ឋិច្ឆេទស្កន្ត

ជាមគតា អប្បដិវិធិតោ ឱវម្ហាភិយសញ្ញាជនំ ។
 វិចិត្តិញ្ញាបរិយុដ្ឋិភេទ ទេតសា វិហារតិ វិចិត្តិញ្ញាបរេតេន
 ឧប្បន្នាយ ច វិចិត្តិញ្ញាយ ធិស្សវណំ យថាក្ខតំ ធម្ម-
 ជាតាតិ ភស្ស សា វិចិត្តិញ្ញា ជាមគតា(១) អប្បដិវិធិតោ
 ឱវម្ហាភិយសញ្ញាជនំ(២) ។ សីលព្វគ្គមហាសបរិយុដ្ឋិ-
 ភេទ ទេតសា វិហារតិ សីលព្វគ្គមហាសបរេតេន
 ឧប្បន្នស្ស ច សីលព្វគ្គមហាសស្ស ធិស្សវណំ យ-
 ថាក្ខតំ ធម្មជាតាតិ ភស្ស សោ សីលព្វគ្គមហាសោ
 ជាមគតោ អប្បដិវិធិតោ ឱវម្ហាភិយសញ្ញាជនំ(៣) ។
 កាមរកមរិយុដ្ឋិភេទ ទេតសា វិហារតិ កាមរកម-
 រេតេន ឧប្បន្នស្ស ច កាមរកស្ស ធិស្សវណំ យថា-
 ក្ខតំ ធម្មជាតាតិ ភស្ស សោ កាមរកតោ ជាមគតោ
 អប្បដិវិធិតោ ឱវម្ហាភិយសញ្ញាជនំ(៤) ។ ត្យា-
 ចាធមរិយុដ្ឋិភេទ ទេតសា វិហារតិ ត្យាចាធមរេតេន

១-២-៣-៤ ឧ. ម. ខុទ្ទកនិកាយ សុដ្ឋិច្ឆេទស្កន្ត ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុដ្ឋិច្ឆេទស្កន្ត

ខិដ្ឋិភោ របស់បុគ្គលនោះ មានកម្លាំង បុគ្គលនោះ ក៏មិនអាចនឹង
 រលាស់ចោលបាន (ខេ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។ ជាអ្នកមាន
 វិចិត្តិញ្ញាប្រសង្កត់ចិត្ត មានវិចិត្តិញ្ញាប្រវត្តិ ទាំងមិនបានដឹងច្បាស់ ឆ្លុះ
 ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញឱ្យវិចិត្តិញ្ញាដែលកើតឡើង តាមសេចក្តី
 ពិតបានឡើយ វិចិត្តិញ្ញានោះ របស់បុគ្គលនោះ មានកម្លាំង បុគ្គលនោះ
 ក៏មិនអាចនឹងរលាស់ចេញបាន (ខេ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។
 ជាអ្នកមានសីលព្វគ្គមហាសប្រសង្កត់ចិត្ត មានសីលព្វគ្គមហាសប្រវត្តិ
 ចិត្ត ទាំងមិនដឹងច្បាស់ ឆ្លុះព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញឱ្យសីលព្វគ្គ-
 មហាសៈ ដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិតបានឡើយ សីលព្វគ្គមហា-
 សនោះ របស់បុគ្គលនោះ មានកម្លាំង បុគ្គលនោះ ក៏មិនអាចនឹងរលាស់
 ចោលបាន (ខេ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។ ជាអ្នកមានកាមរក
 ប្រសង្កត់ចិត្ត មានកាមរកប្រវត្តិ ទាំងមិនដឹងច្បាស់ឆ្លុះព្រះនិព្វាន
 ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ឱ្យកាមរកដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិតបាន
 ឡើយ កាមរកនោះ របស់បុគ្គលនោះ មានកម្លាំង បុគ្គលនោះ ក៏មិន
 អាចនឹងរលាស់ចេញបាន (ខេ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។ ជា
 អ្នកមានត្យាចាធម្មប្រសង្កត់ចិត្ត មានត្យាចាធម្មប្រវត្តិ ទាំងមិនដឹងច្បាស់

វិញ្ញាណស្ម មហាមាយុវិញ្ញាណស្ម ចញ្ចបញ្ញាណស្ម

ឧប្បន្ទស្ស ច ព្យាបាទស្ស វិស្សរណំ យជាភ្នត់
 ឈឺជាបាតិ តស្ស សា ព្យាបាទោ ជាមគតោ
 អប្បដិវិធិតោ ឱរម្ពាតិយសញ្ញាជំនំ ។ សុត្តន្ត ច
 ទោ អាទន្ត អរិយស្សវតោ អរិយាធំ ទស្សវី
 អរិយទធម្មស្ស តោវិទោ អរិយទម្មេ សុវិធិតោ
 សប្បវិសាធំ ទស្សវី សប្បវិសទធម្មស្ស តោវិទោ
 សប្បវិសទម្មេ សុវិធិតោ ទ សក្កាយទិដ្ឋិបរិយដ្ឋិកេន
 ទេតសា វិហរតិ ទ សក្កាយទិដ្ឋិបរិយកេន ឧប្បន្ទាយ
 ច សក្កាយទិដ្ឋិយា វិស្សរណំ យជាភ្នត់ បជាបាតិ
 តស្ស សា សក្កាយទិដ្ឋិ សាទុសយា បហិយតិ ។
 ទ វិចីកិញ្ញាបរិយដ្ឋិកេន ទេតសា វិហរតិ ទ វិចី-
 កិញ្ញាបរិយកេន ឧប្បន្ទាយ ច វិចីកិញ្ញាយ វិស្សរណំ
 យជាភ្នត់ បជាបាតិ តស្ស សា វិចីកិញ្ញា សាទុ-
 សយា បហិយតិ ។ ទ សីលព្វក្កបកមាសបរិយដ្ឋិ-
 កេន ទេតសា វិហរតិ ទ សីលព្វក្កបកមាសបរិយកេន

វិញ្ញាណស្ម មហាមាយុវិញ្ញាណស្ម កាលៈចង់សំយោជនៈ តំ ៥

ឡូត្រានិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញឡូត្រាបាទដែលកើតឡើង ភាមិភ
 បុនឡើយ ព្យាបាទនោះ របស់ចក្កលនោះ មានម្យ៉ាង ចក្កលនោះ
 ក៏មិនអាចនឹងរលាស់ចេញបាន (នេះ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។
 ម្ចាស់មានខ្លះ ចំណែកខាងអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបានស្តាប់បុរេឃើញឡូត្រា
 ព្រះអរិយៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងនិមិត្តសំប្រែអរិយៈ បានសិក្សាក្នុងនិមិត្ត
 របស់ព្រះអរិយៈ តាំងបានឃើញឡូត្រាសប្បវេស ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងនិមិត្ត
 របស់សប្បវេស បានសិក្សាក្នុងនិមិត្តរបស់សប្បវេស ជាអ្នកមិនមានសក្កាយ-
 ទិដ្ឋិគ្របសន្តិក៍ចិត្ត មិនមានសក្កាយទិដ្ឋិបរិយកេន តាំងដឹងច្បាស់ ឡូត្រា
 ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ឡូត្រាសក្កាយទិដ្ឋិដែលកើតឡើង ភាមិ
 សេចក្តីពិតបាទ អរិយសាវ័កនោះ តែនិលបេន ឡូត្រាសក្កាយទិដ្ឋិ ដែល
 ប្រកបដោយអនុស័យ(១) នោះ ។ ជាអ្នកមិនមានវិចីកិញ្ញាគ្របសន្តិក៍ចិត្ត
 មិនមានវិចីកិញ្ញាបរិយកេន តាំងដឹងច្បាស់ឡូត្រាព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់
 ចេញ ឡូត្រាដែលកើតឡើង ភាមិសេចក្តីពិតបាទ អរិយសាវ័កនោះ
 តែនិលបេន ឡូត្រាដែលប្រកបដោយអនុស័យនោះ ។ ជាអ្នកមិនមាន
 សីលព្វក្កបកមាសគ្របសន្តិក៍ចិត្ត មិនមានសីលព្វក្កបកមាសបរិយកេន

១ អង្គកថា ជា ពេទីអាចារ្យយល់ថា លះសក្កាយទិដ្ឋិគ្របតាំងអនុស័យ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ឧប្បទ្ទស្ស ច សីលព្វត្តបរាមាសស្ស និស្សរណំ
យថាភូតំ បដាទាតិ កស្ស សោ សីលព្វត្តបរាមា-
សោ សាទុសយោ បហ័យតិ ។ ន កាមរាគបរិ-
យុដ្ឋិតេន ទេតសា វិហារតិ ន កាមរាគបរេកេន
ឧប្បទ្ទស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាភូតំ
បដាទាតិ កស្ស សោ កាមរាគោ សាទុសយោ
បហ័យតិ ។ ន ព្យាទានធម៌យុដ្ឋិតេន ទេតសា វិហារតិ
ន ព្យាទានធម៌យុដ្ឋិតេន ឧប្បទ្ទស្ស ច ព្យាទានស្ស
និស្សរណំ យថាភូតំ បដាទាតិ កស្ស សោ ព្យាទានោ
សាទុសយោ បហ័យតិ ។

(១៩៦) យោ អាទទ្ធ មត្តោ យា បដិបទា
បញ្ចន្តំ ឱរម្ពាតិយានំ សញ្ញាជនានំ បហាទាយ តំ មត្តំ
តំ បដិបទំ អនាគម្ម បញ្ញាវម្ពាតិយានំ សញ្ញា-
ជនានំ ញស្សតិ វា នក្ខតិ វា បដហិស្សតិ វាតិ ទេតំ
ហំនំ វិជ្ជតិ ។ សេយ្យថាថិ អាទទ្ធ មហាតា រុក្ខស្ស
តិដ្ឋិតោ សារវតោ តទំ អន្ទេត្វា ទេត្តំ អន្ទេត្វា សារទ្ទេ-
នោ ភវិស្សតិ ទេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ វិរមេវ ទោ អាទទ្ធ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ទាំងដំនិច្ចាសំ ខ្លួនព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញខ្លួនសីលព្វត្តបរាមាសៈ
ដែលកើតឡើង ភាមសេចក្តីពិតបាទ អរិយសាវ័កនោះ តែងលះបង់ខ្លួន
សីលព្វត្តបរាមាសៈ ដែលប្រកបដោយអនុស័យនោះ ។ ជាអ្នកមិនមាន
កាមរាគប្រសង្កត់ចិត្ត មិនមានកាមរាគប្រព័តចិត្ត ទាំងដំនិច្ចាសំខ្លួនព្រះ
និព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ខ្លួនកាមរាគដែលកើតឡើង ភាមសេចក្តីពិត
បាទ អរិយសាវ័កនោះ តែងលះបង់ ខ្លួនកាមរាគដែលប្រកបដោយអនុស័យ
នោះ ។ ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទប្រសង្កត់ចិត្ត មិនមានព្យាបាទប្រព័តចិត្ត
ទាំងបាទដំនិច្ចាសំ ខ្លួនព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញខ្លួនព្យាបាទដែល
កើតឡើង ភាមសេចក្តីពិតបាទ អរិយសាវ័កនោះ តែងលះបង់ ខ្លួនព្យា-
បាទដែលប្រកបដោយអនុស័យនោះ ។

(១៩៦) ម្ចាស់កាន់ទ្ធ មត្តណា បដិបទាណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
លះបង់ខ្លួនឱរម្ពាតិយសំយោជនៈទាំង ៨ បុគ្គលមិនបាច់កស្រីយ ខ្លួនអត្ត-
នោះ ខ្លួនដិបទានោះទេ ក៏គង់ដឹង គង់ឃើញ ប្តូរដល់លះបង់ ខ្លួនឱរម្ពា-
តិយសំយោជនៈទាំង ៨ បាទ ពាក្យដូច្នោះ មិនសមរហេតុទេ ។ ម្ចាស់កាន់ទ្ធ
ដូចដើមឈើចំមានទ្វីម កំពុងបំបែកទៅ បុគ្គលមិនបាច់ប្រាសយកសំបក
ចេញ មិនបាច់ទាំងយកស្រាយចេញ ក៏គង់តែកាប់យកទ្វីមបាទ ពាក្យ
ដូច្នោះនេះ មិនសមរហេតុឡើយ មានឧបមាយ៉ាងណាម៉េញ ម្ចាស់កាន់ទ្ធ

វិច្ឆ័យស្ស មហាមនុស្សាមនុស្សេ សញ្ញាជនបហានមនោ

យោ មត្តោ យា បដិបត្តា បញ្ចង្គំ ឱវត្តាភិយានំ
 សញ្ញាជនានំ បហានាយ តំ មត្តំ តំ បដិបតំ អាគម្ម
 បញ្ចវត្តាភិយានិ សញ្ញាជនានិ ញស្សតិ វា ធម្មតិ
 វា បដហិស្សតិ វាតិ ធម្មតំ ហំ វិជ្ជតិ ។ យោ ច
 ទោ អាទទុ មត្តោ យា បដិបត្តា បញ្ចង្គំ ឱវត្តាភិយានំ
 សញ្ញាជនានំ បហានាយ តំ មត្តំ តំ បដិបតំ អាគម្ម
 បញ្ចវត្តាភិយានិ សញ្ញាជនានិ ញស្សតិ វា ធម្មតិ
 វា បដហិស្សតិ វាតិ ហំ ធម្មតំ វិជ្ជតិ ។ សេយ្យជាមិ
 អាទទុ មហាតោ វុត្តស្ស ភិដ្ឋតោ សារវតោ តតំ
 ធម្មតា ដេត្តំ ធម្មតា សារវតោ ភវិស្សតិ ហំ ធម្មតំ
 វិជ្ជតិ ឃីវេម ទោ អាទទុ យោ មត្តោ យា បដិបត្តា
 បញ្ចង្គំ ឱវត្តាភិយានំ សញ្ញាជនានំ បហានាយ តំ
 មត្តំ តំ បដិបតំ អាគម្ម បញ្ចវត្តាភិយានិ សញ្ញា-
 ជនានិ ញស្សតិ វា ធម្មតិ វា បដហិស្សតិ វាតិ
 ហំ ធម្មតំ វិជ្ជតិ ។ សេយ្យជាមិ អាទទុ កត្តា
 ធម្មិ បូរា ឧទកស្ស សមតិក្កិកា កាកាបេយ្យ
 អថទោ ធុត្តលកោ បុរិសោ អាគម្មេយ្យ អហំ

វិច្ឆ័យ មហាមនុស្សាមនុស្សេ មន្តវិច្ឆ័យលេខំ ផលំយោជនៈ

មន្តលា បដិបតាណា វេលប្រត្រិក្កុតោវេជីម្សិលេបដំ ខ្លវត្តាភិយសំ-
 យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គលមិនបាច់កាស្រីយខ្លវត្តាភិយសំ ខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គល
 កំណើត គង្គិយេញ បុគ្គលេបដំ ខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គ
 កាស្រីយខ្លវត្តាភិយសំ មិនសមហេតុខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គល
 កានខ្ល លុវត្តមន្តលា បដិបតាណា វេលប្រត្រិក្កុតោវេជីម្សិលេ
 បដំ ខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គលកំបុគ្គកាស្រីយ ខ្លវត្តាភិយសំ
 ខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គលកំបុគ្គកាស្រីយ ខ្លវត្តាភិយសំ យោ-
 ជនៈ តាំង ៥ បុគ្គ កាស្រីយខ្លវត្តាភិយសំ ទើបសមហេតុខ្លវត្តាភិយសំ យោ-
 ជនៈ តាំង ៥ បុគ្គ កាស្រីយខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គ កាស្រីយខ្លវត្តាភិយសំ
 ដូចដើមឈើមានទ្រូង កំណើតនៅ ហើយគេបានប្រាសសំបករបញ្ច
 បាំងស្រាយចេញ ទើបគេកាប់យកទ្រូងបាន កាស្រីយខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គ
 ហេតុ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ មន្តលា មន្តលា បដិបតាណា
 វេលប្រត្រិក្កុតោវេជីម្សិលេបដំ ខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គលកំ
 បុគ្គកាស្រីយ ខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គ កាស្រីយខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គ
 លេបដំ ខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គ កាស្រីយខ្លវត្តាភិយសំ យោជនៈ តាំង ៥ បុគ្គ
 កានខ្ល មួយទៀត ដូចទ្រូងក្នុង មានទឹកពេញត្រៀមស្រីនីប្រាំង ល្មមវត្តកំណើតកំប្រាំងខ្លវត្តាភិយសំ
 កាលនោះ មានបុរសមានកម្លាំងខ្សោយដើរមកដោយគិតថា កាស្រីយខ្លវត្តាភិយសំ

វិជ្ជាស្ស ធម្មាមណុស្សិកាសុត្ត បញ្ចបដិក្ខំ

[១៥៧] កកមោ ច អាណន្ទ មគ្គោ កកមោ ច
 បដិបទា^(*) បក្ខន្ធិ ឱរម្ពាភិយានំ សុញ្ញាជនានំ បហា-
 នាយ ។ ឥនានន្ទ ភិក្ខុ ឧបទិវិវេកា អកុសលានំ ធម្មា-
 នំ បហាទា សព្វសោ កាយទុដ្ឋល្លានំ បដិប្បស្សន្តិយា
 វិវេកា កាយមហិ វិវិទុ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
 សវិចារំ វិវេកនំ បិទិសុទំ បទមំ លានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតំ ។ សោ យទេវ តត្ថ ហោតិ រូបតតំ វេទនាតតំ
 សញ្ញាតតំ សង្ការតតំ វិញ្ញាណតតំ តេ ធម្មេ អនិច្ច-
 តោ ទុក្ខតោ រោគតោ កល្យាណតោ សល្យតោ អយតោ
 អាតាធតោ បរតោ បលោកតោ សុញ្ញតោ អនត្ត-
 តោ សមទុបស្សតិ ។ សោ តេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ
 បដិចារេតិ^(២) សោ តេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បដិចារេត្វា
 អមតាយ ធាតុយោ ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ
 បណីតំ យទិទំ សព្វសង្ការសមដោ សព្វបដិប្បជិ-
 ចិស្សត្តោ កល្យាណុយោ វិរាតោ ធិរោទា ធិព្វានន្តិ ។

* ១. ធម្មាមណុស្សិកាសុត្ត ១៥៧ វិស្សន្តិ ។ ២. ធម្មិចារេតិ ។ ឧ. ចរិដ្ឋិចេតិ ចដិចារេតិ ឧដ្ឋនថាយ វិស្សតិ ។

វិជ្ជាស្ស ធម្មាមណុស្សិកាសុត្ត ប្រដិក្ខំ

[១៥៧] ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ចុះអង្គជួបរួម បដិបទាដូចម្តេច ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលេបដំនូរឱ្យក្លាយសំយោជនៈទាំង ៤ បាទ ។ ម្ចាស់
 កាន់ខ្លួន ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានឧបទិវិវេក ព្រោះលេបដំនូរពួក
 អកុសលទមិ ព្រោះទ្វារបំបិទប្រព្រឹត្តកាត្រក់ដោយកាយ ដោយសព្វ
 កន្លឹ ហើយស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលទមិ
 ទាំងឡាយ បាទចូលកាន់បឋមដ្ឋាន ប្រកបដោយវិធានៈ និងវិចារៈ មាន
 ចិត្តនិរិទ្ធ ដែលកើតអំពីវិវេក ក៏សម្រេចសម្រាន្តទៅដោយអរិយាបថ
 ទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ វេទនិចារណាឃើញច្បាស់នូវពួកទមិ គឺ រូប វេទនា
 សញ្ញា សង្ការ វិញ្ញាណ ក្នុងខណៈដែលចូលសមាចក្កិទាន ថា ជាវេស
 ដំនូរទៀត ជាទុក្ខ ជាវេទនា ជាចូស ជាព្រួញ ជាសេចក្តីមិនសព្វឡ ជា
 កាកាធម ជាវេសដទៃ ជាវេសវិទាស ជាវេសសាចសូឡ ជាវេសមិន
 ស្តាប់ចង្កិចចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ វេទនិចារណាចិត្តចាកទមិទាំងនោះ លុះភិក្ខុ
 នោះ បាទដោះចិត្តចាកទមិទាំងនោះហើយ ក៏ចង្កើនចិត្តទៅក្នុងធម្មតាតុ
 ថា ការទ្វារបំបិទសង្ការទាំងនឹង ការលេបដំនូរឧបក្កិលេសទាំងនឹង ការ
 អស់ទៅនៃកល្យាណ សេចក្តីឡើយណាយ សេចក្តីលេតកល្យាណ គឺព្រះចិញ្ចាន
 ណា ព្រះចិញ្ចាននុ៎ះ ជាសេចក្តីល្អិត ព្រះចិញ្ចាននុ៎ះ ជាវេសប្រសើរ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

សោ ភត្តុដ្ឋិតោ អាសវាធំ ទយំ ចាបុណាតិ ខោ ខេ
 អាសវាធំ ទយំ ចាបុណាតិ ខេខេវ ធម្មរកោធន
 តាយ ធម្មទទ្ធិយា បញ្ចង្គំ ឱរម្ពាភិយាធំ សុញ្ញាជនាធំ
 បរិក្ខយា ឱបចាតិកោ ហោតិ ភត្តុ បរិទិញាយិ
 អនាវត្តិធម្មោ កស្មា លោកា ។ អយម្បិ ខោ អាទទ្ធ
 មត្តោ អយំ បដិបទា បញ្ចង្គំ ឱរម្ពាភិយាធំ សុញ្ញា-
 ជនាធំ បហាធាយ ។ បុន ធមេវ អាទទ្ធ ភិក្ខុ
 វិកក្កវិចារាធំ រូបសមា ។ បេ ។ កតិយំ ឈានំ
 ។ បេ ។ ធុត្តំ ឈានំ ឱបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ
 យខេវ ភត្តុ ហោតិ រូបកតំ វេទនាកតំ សញ្ញាកតំ
 សង្ខារកតំ វិញ្ញាណកតំ ។ បេ ។ សុញ្ញាជនាធំ
 បហាធាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ភិក្ខុនោ បានបិដោក្កនិវិចស្សនា ដែលមានព្រះត្រៃលក្សណ៍ជាគារម្មណ៍
 នោះហើយ វេមនិដល់នូវការអស់ទៅនៃគាសវៈទាំងឡាយ បើមិនបាន
 ដល់នូវការអស់ទៅនៃគាសវៈទេ ក៏នឹងបានទៅកើតជាឧបបាតិកៈកំណើត
 ព្រោះសេចក្តីក្រែកអរចំពោះសេចក្តីមិននិវិចស្សនាធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តី
 រីករាយចំពោះធម៌នោះ ព្រោះការអស់ទៅនៃឧរម្ពាភិយសំយោជនៈទាំង ៨
 ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងទិវនោះ មិនទ្រឡប់អំពីលោកនោះមកវិញឡើយ ។
 ម្ចាស់នាខន្ធ មគ្គុនៈឯង ចដិបទានៈឯង ដែលច្រើត្តិទៅដើម្បីលះបង់
 នូវឧរម្ពាភិយសំយោជនៈទាំង ៨ ។ ម្ចាស់នាខន្ធ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រោះ
 រម្ងាប់នូវវិកក្កុៈនិវិចារៈ ។ បេ ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ជាន ក៏សម្រេចសម្រាន្ត
 នៅដោយអវិយាចថទាំង ៤ ។ បេ ។ ចូលកាន់តតិយជ្ជាន ។ បេ ។
 ចូលកាន់ទុតិយជ្ជាន ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយអវិយាចថទាំង ៤ ។
 ភិក្ខុនោ វេមនិចិចារណាយេញច្បាស់ នូវពួកធម៌ អី រួច វេទនា
 សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ក្នុងទណៈដែលចូលសមាចក្តិ ។ បេ ។ ដើម្បី
 លះបង់នូវសំយោជនៈទាំងឡាយ ។

កិច្ចសន្យា បរិយាយស្តីពីការសន្យា ចក្ខុវិស័យ

(១៧៧) បុណ្យ ចេតិ អាទិ កិច្ច សព្វសោ
 រូបសញ្ញា សមតិក្កមា បដិយសញ្ញា អដ្ឋង្គមា
 ធានត្ថសញ្ញា អមលសិការា អនន្តា អាណាសោតិ
 អាណាសានញ្ញាយតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារិ ។ សោ
 យនេ តត្ថ ហោតិ វេទនាគតំ សញ្ញាគតំ សង្ខារ-
 គតំ វិញ្ញាណគតំ តេ ធម្មេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ
 រោគតោ គណ្ណតោ សល្យតោ អយតោ អាតាធាតោ
 បរតោ បរលោកតោ សុញ្ញតោ អនត្តតោ សមុ-
 បស្សតិ ។ សោ តេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បដិចារបេតិ
 សោ តេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បដិចារបេត្យា អមតាយ
 ធាតុយា ចិត្តំ ឧបសំហារិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិ-
 តំ យនិទំ សព្វសង្ខារសមដោ សព្វបដិចារ្យនិទំស្សត្តោ
 តណ្ហាត្តយោ វិរាតោ និរោធា និព្វានន្តិ ។ សោ
 តត្ថដ្ឋិតោ អាសវិនំ ទយំ ចាបុណាតិ លោ ទេ

កិច្ចសន្យា បរិយាយស្តីពីការសន្យា ចក្ខុវិស័យ ២

(១៧៨) ឆាលកានត្ថ ធម្មទៀត កិច្ច ព្រោះកន្លងបដិចារ្យច-
 សញ្ញា ព្រាហ្មណ៍កំណត់ដោយសញ្ញា ព្រោះមិនយកចិត្តទុកដាក់នូវនាគត្ថ-
 សញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង កិច្ចលកាន់កាសាណញ្ញាយន្តៈ ដោយ
 ចរិតម្តង កាសាណមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះ ។ កិច្ចនោះ វេទនិកិចារណា
 ឃើញច្បាស់នូវក្នុងចម្លើ គឺ រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ក្នុង
 ទណៈដែលចូលកាន់សមាចក្តិនោះ ថា ជាបេសំមិនទៀត ជាទុក្ខ ជាពន
 ជាចូស ជាត្រញ ជាសចក្តិមិនសច្ចុយ ជាភាពា ជាបេសំដទៃ ជា
 បេសំវិទាស ជាបេសំសាចសូម្ប ជាបេសំមិនស្តាប់បង្គាប់ចិត្តឡើយ ។
 កិច្ចនោះ វេទនិកិចារណាចក្តិកន្លងចំពោះនោះ លុះកិច្ចនោះ បានដោះ
 ចិត្តចាកចម្លើនោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តៈព្រឹក្សិកមតតាតុថា ការធ្លាប់
 បដិចារ្យសង្ខារទាំងពួង ការលះបង្គំឧបក្រែលសំព័ន្ធនឹង ការអស់ទៅនៃ
 គណ្ណ សេចក្តីឡើយណាយ សេចក្តីលេងនៃគណ្ណ គឺព្រះនិព្វានណា
 ព្រះនិព្វាននិម្ម ជាបេសំល្អិត ព្រះនិព្វាននិម្ម ជាបេសំប្រសើរល្អ ។ កិច្ច
 នោះ បានបដិចារ ក្នុងវិចារណា ដែលមានព្រះវិញ្ញាណករជាភាគម្នាក់
 នោះហើយ វេទនិកិចារណាអស់ទៅ នៃកាសាណៈទាំងឡាយ បើបែរជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបណ្ណសក

អាសវិនំ ឧយំ ជាបុណ្ហតិ តេនេវ ធម្មភកេន
 ភាយ ធម្មនន្ទិយា បញ្ចន្ទំ ឱវត្តាភិយានំ សញ្ញាជនានំ
 បរិក្ខាយា ឱបទាតិកោ ហោតិ ភក្កុ បរិទិព្វាយិ
 អនាវត្តិធម្មោ ភស្មា លោកា ។ អយម្យំ ចោ
 អាទន្ទ មត្តោ អយំ បដិបទា បញ្ចន្ទំ ឱវត្តាភិយានំ
 សញ្ញាជនានំ បហានាយ ។ បុន ចបរំ អាទន្ទ
 ភិក្កុ សព្វសោ អាណាសាទញ្ញាយតនំ សមតិក្កុដ្ឋ
 អនន្ទំ វិញ្ញាណន្ទំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ឈ
 វិហារតិ ។ សោ យនេវ ភក្កុ ហោតិ វេទនាគតំ
 ។ ថេ ។ សញ្ញាជនានំ បហានាយ ។ បុន
 ចបរំ អាទន្ទ ភិក្កុ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ
 សមតិក្កុដ្ឋ ធម្មំ កំភ្លឺតិ អាភិក្កុញ្ញាយតនំ
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ។ សោ យនេវ ភក្កុ ហោតិ
 វេទនាគតំ សញ្ញាគតំ សង្ការគតំ វិញ្ញាណគតំ តេ
 ធម្មោ អនិច្ចតោ ធុត្តុតោ រោគតោ កល្យាណោ សល្យតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

មិនបានដល់នូវការគស់នៅនៃភាសា៖១ ក៏គង់បាននៅកើតជាឧបបាតិកៈ
 កំណើត ព្រោះសេចក្តីស្រេកវាចំពោះធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយចំពោះ
 ធម៌នោះ ព្រោះគស់នៅ នៃឧវត្តាភិយាសំយោជនៈចំនី ៥ ហើយនិង
 បរិទិព្វានក្នុងវិហារនោះ មិនត្រូវប្រាប់អំពីលោកនោះមកវិញឡើយ ឱលកា-
 នន្ទ មគ្គុនេនិង បដិបទានេនិង ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវឧវត្តា-
 ភិយាសំយោជនៈចំនី ៥ ។ ឱលកានន្ទ មួយទៀត ភិក្កុ លុះកន្លងបង់នូវ
 ភកាសាទញ្ញាយតនៈ ដោយសព្វអន្ទិហើយ កិច្ចលកាន់វិញ្ញាណញ្ញាយ-
 តនៈ ដោយចំរើកម្មជា វិញ្ញាណមិនមានទប់ផុត ។ ភិក្កុនោះ ពិចារណា
 នូវភ្នកធម៌ គឺ វេទនា ។ ថេ ។ ដើម្បីលះបង់នូវសំយោជនៈចំនីទូលយ ។
 ឱលកានន្ទ មួយទៀត ភិក្កុ លុះកន្លងបង់ នូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ
 ដោយសព្វអន្ទិហើយ ទើបចូលកាន់ភកិញ្ញាយតនៈ ដោយចំរើកម្ម
 ជា ភ្នំបន្តិចបន្តួច មិនមាន ។ ភិក្កុនោះ វេទនិពិចារណាឃើញច្បាស់
 នូវភ្នកធម៌ គឺ វេទនា សញ្ញា សង្ការ វិញ្ញាណ ក្នុងខណៈដែលចូល
 សមាបត្តិព្រោះ ជា ជាវបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារាគ ជាចូស ជាប្រាញ

កិច្ចស្រុះស្រួល បរិយាយស្រុះស្រួល សញ្ញាដ៏ល្អបំផុត
អយតោ អាតាទតោ បរតោ ចលោកតោ សុញ្ញតោ
អនតតោ សមុបស្សតិ ។ សោ តេហិ ធម្មេហិ
ចិត្តំ បដិចារេតិ សោ តេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ
បដិចារេត្វា អមតាយ ធាតុយា ចិត្តំ ឧបសំហាតិ
វតំ សន្តំ វតំ បណីតំ យទិទំ សព្វសង្ការសមដោ
សព្វបដិច្ចដិស្សតោ តណ្ហាត្វាយោ វិរតោ ធិរោធា
ទិព្វានន្តិ ។ សោ តត្ថដ្ឋិតោ អាសវំ ទយំ ចាបុ-
ណាតិ វោ វេ អាសវំ ទយំ ចាបុណាតិ តេថេ
ធម្មរកេន កាយ ធម្មទន្ធិយា បក្សន្តំ ឡិម្ពាតិយាធំ
សញ្ញាដ៏ល្អបំផុត វិសុយា ឡិម្ពាតិកោ ហោតិ តត្ថ
ចរិទិញាយំ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកា ។ អយំ ទោ
អាទទូ មត្តោ អយំ បដិបតា បក្សន្តំ ឡិម្ពាតិយាធំ
សញ្ញាដ៏ល្អបំផុត បហាថាយាតិ ។

កិច្ចស្រុះស្រួល បរិយាយស្រុះស្រួល សញ្ញាដ៏ល្អបំផុត
ជាសេចក្តីមិនសប្បាយ ជាភាព ជាបេសដ៏ទេ ជាបេសវិទាស ជា
បេសសាបស្សឡ ជាបេសមិនស្តាប់បង្គាប់ចិត្ត ។ កិច្ចនោះ វេទនៈដោះចិត្ត
ចាកធម៌ទាំងនោះបាន លុះកិច្ចនោះ បានដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះហើយ
វេទនៈចាកចិត្តទៅក្នុងអមតយា ជា ការប្តាប់បង្គាប់សង្ការទាំងនឹង ការ
លេចនឹងឡើងចិត្តលេសទាំងនឹង ការអស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីឡើយ
ណាយ សេចក្តីលេងតណ្ហាពិព្រះនិព្វាន ណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាបេស
ល្អិត ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាបេសប្រសើរល្អ ។ កិច្ចនោះ បានបំបាត់ក្នុង
វិសុយាដែលបានព្រះព្រះសុខសុភមង្គលជាអរិយសុខ វេទនៈដល់នូវការអស់ទៅ
នៃកាសវៈទាំងឡាយ ចើបេសមិនបានដល់ នូវការអស់ទៅនៃកាសវៈ
ទាំងនោះទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឧបទ្វេសៈកំណើត ព្រោះសេចក្តីព្រះ
អក្កនិធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីកាយក្នុងធម៌នោះ ព្រោះការអស់ទៅនៃ
ឧទ្ធរិយសំយោជនៈទាំង៧ ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងទិវានោះ មិនទ្រឡប់កំ-
រិតលោកនោះឡើយឡើយ ។ ឆ្នាំសករាជ មគ្គនរោង ចដិបតានរោង
ហើយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលេចនឹងឡើងនូវឧទ្ធរិយសំយោជនៈទាំង ៧ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៥៧] ឯសោ ទេ កន្លុំ មាត្តា ឯសោ បដិបទា
បញ្ចន្តំ ឱវត្តាភិយានំ សញ្ញាជនានំ បហាទាយ
អថ កំព្វាហំ ឥទេកាទូ ភិក្ខុ ទេតោវិមុត្តិទោ
ឯកាទូ ភិក្ខុ(*) បញ្ញាវិមុត្តិទោតិ ។ ឯតុ ទោ
តេសាហំ អាទទូ ឥន្ទ្រិយវេទន្តកំ វទាមីតិ ។
ឥទមវេទ ភកកំ អត្តមទោ អាយស្មា អាទទោ
ភកវតោ កាសិកំ អភិទទ្ធិតិ ។

បហាមលុត្តោវិសុត្តំ ចន្ទំ ធីត្តំ ។

* ឧ. ភិក្ខុកំ ឧ វិស្សតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

[១៥៧] ព្រះភានន្តក្រាបចង្អុលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើ
មន្ត្រី៖ បដិបទាម្តី៖ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះចង់ ទូរឧវត្តាភិយាសំយោជនៈ
ទាំង៤ បាន កាលបើដូច្នោះ ចុះហេតុដូចម្តេច បានជាភ្នំសាសនានេះ
មានពួកភិក្ខុ៖ ជាចេតាវិមុត្តិ ពួកភិក្ខុ៖ ជាបញ្ញាវិមុត្តិ ។ ព្រះអង្គ
ត្រាស់ថា ខ្មាលភានន្ត ភ្នំសាសនានេះឯង គង់គន្លោលថា ពួក
ភិក្ខុទាំងនោះ មានឥន្ទ្រិយវេទន្ត ។ ឆ្លា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះបដិបាយ ព្រះភានន្តមានអាយុ កិរិយាយ គ្រេកអរ
នឹងកាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ បហាមលុត្តោវិសុត្ត ជាគម្រប់ ៤ ។

បញ្ជី រក្ខាល័យស្តី

(១៦០) ឃុំខ្មែរ ស្តី ។ ឯក សម័យ កក់ កា-
រត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថមិល្លិកាស្ស អាភមេ ។
កត្រ ទោ កក់ កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុភេតិ ។
កនន្តេតិ តេ កិក្ខុ កក់តោ បទ្ធស្សស្សំ ។ កក់
ឯកនកេច អហំ ទោ កិក្ខុវេ ឯកាសនកោជំ កុញ្ញ-
មិ ឯកាសនកោជំ ទោ អហំ កិក្ខុវេ កុញ្ញមាថា
អប្បពាធតត្ថ ឥត្តានិ អប្បត្ថត្ថតត្ថ លហុដ្ឋា-
នត្ថ ពលត្ថ ជាសុវិហារត្ថ អថ កុម្មេមិ កិក្ខុវេ ឯ-
កាសនកោជំ កុញ្ញមិ ឯកាសនកោជំ ទោ កិក្ខុវេ
កុម្មេមិ កុញ្ញមាថា អប្បពាធតត្ថ ឥត្តានិស្សម អប្ប-
ត្ថត្ថតត្ថ លហុដ្ឋានត្ថ ពលត្ថ ជាសុវិហារត្ថាតិ ។

រក្ខាល័យស្រ្ត ទី ៥

[១៦០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវិគ្គជេតពន ចេសំអនាថមិល្លិកាសេដ្ឋី ទៀចក្រសិ
សាវត្ថិ ។ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះតុទ្ធវិកា វៃព្រះមាន
ព្រះភាគថា ព្រះកុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់យ៉ាង
នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគរវៃគង់នោះកោដន ដែលគូរចិញ្ចឹម
តែមួយពេល ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលគឺជាគរវៃកោដនដែលគូរចិញ្ចឹម
គោរវតែមួយពេល ក៏បានដឹងច្បាស់ ខ្លួនកាលមិនមានភាព មិនមានទុក្ខ
ការនឹងច្រកដោយហេតុ កម្លាំងកាយ និងការរស់សព្វយេដោយវិ-
យាចថា ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរក្នុងករណៈ ចូរចិញ្ចឹមកោដន
ដែលគូរចិញ្ចឹមតែមួយពេលចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលចិញ្ចឹម
ទ្រង់ ចិញ្ចឹមកោដនដែលគូរចិញ្ចឹមតែមួយពេលហើយ មុននឹងបាន
ដឹងច្បាស់ ខ្លួនកាលមិនមានភាព មិនមានទុក្ខ ការនឹងច្រកដោយហេតុ
កម្លាំងកាយ និងការរស់សព្វយេដោយវិយាចថា ៤ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លីចន្ទនិកាយស្ស ចម្លីចបណ្ណសក្ក

(១៦១) ឯវំ វុត្តោ អាយស្មា កណ្ណាលិ កកវន្តំ
 ឯតនកោច អហំ ទោ កន្តោ ន ឧស្សហាមិ ឯកា-
 សនកោជនំ កុញ្ញកុំ ឯកាសនកោជនញ្ញិ មេ កន្តោ
 កុញ្ញកោ សិយា កុញ្ញកុំ សិយា វិប្បដិសារោតិ ។
 តេនហិ ភ្នំ កណ្ណាលិ យត្ត ធិមន្តិកោ អស្សសំ តត្ថ
 ឯកនេសំ កុញ្ញកា ឯកនេសំ ធិហវិកាបិ បវិកុញ្ញ-
 យ្យសិ ឯវម្បិ ទោ ភ្នំ កណ្ណាលិ កុញ្ញមាបោ
 បេស្សសីតិ ។ ឯវម្បិ ទោ អហំ កន្តោ ន
 ឧស្សហាមិ កុញ្ញកុំ ឯវម្បិ ហិ មេ កន្តោ កុញ្ញកោ
 សិយា កុញ្ញកុំ សិយា វិប្បដិសារោតិ ។ អថទោ
 អាយស្មា កណ្ណាលិ កកវតា សិក្ខាបនេ បញ្ញាបិយ-
 មាទេ កំកុសន្ត្រំ សិក្ខុំ សមាទិយមាទេ អនុស្សហំ
 បវេនេសិ ។ អថទោ អាយស្មា កណ្ណាលិ សព្វន្តំ
 តេមាសំ ន កកវតោ សម្មទីការំ កណ្ណាលិ យថាតំ
 សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ អបវិច្ឆរការី^(១) ។

១ អបវិច្ឆរការី ឃាវ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លីចន្ទនិកាយ ចម្លីចបណ្ណសក្ក

(១៦១) កាលវិសេសាចោទោ ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះកណ្ណាលិមានកាយ ក្រាបចង្អុលទូលព្រះមាតាព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនអាចនឹងបរិភោគកោជនដែលគូរបរិភោគ
 តែមួយពេលបានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា កាលបើខ្ញុំព្រះ
 អង្គបរិភោគកោជន ដែលគូរបរិភោគតែមួយពេលហើយ សេចក្តីសាប
 សេសកំទាន សេចក្តីក្តៅក្រហាយកំទាន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ខ្ញាលកណ្ណា-
 លិ បើដូច្នោះ គេនឹងមន្ត្រីក្នុងក្រុងទិណ្ណ ឬក៏ប្រើបរិភោគតែបន្តិចបន្តួច
 ឬវិលកយកមកបរិភោគតែបន្តិចបន្តួច ក្នុងទីនោះ ខ្ញាលកណ្ណាលិ កាល
 បើអ្នកបរិភោគយ៉ាងនេះហើយ ក៏អង្គញ្ញកំណត់ក្រាបប្រឹក្សាទៅបាន ។
 កណ្ណាលិក្រាបចង្អុលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាព្រាស ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនអាច
 នឹងបរិភោគយ៉ាងនេះបានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា កាលបើ
 ខ្ញុំព្រះអង្គ បរិភោគយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីសាបសេសកំទាន សេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយកំទាន ។ ព្រះកាលវិសេសាចោទោ កំពុងបញ្ញត្តិ
 សំព្វបទ កំពុងឱ្យកិច្ចសន្យាសមាទានខ្លួនសិក្ខា ព្រះកណ្ណាលិមានកាយ ក៏
 ក្រាបទូល ឱ្យសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះកណ្ណា-
 លិមានកាយ លែងឱ្យប្រក្រតីព្រះមាតាព្រះភាគ ពេញ ៣ ខែគត់
 លែងបរិភោគសិក្ខាក្នុងសាសនាចេសព្រះសាស្តា ដោយដាច់ស្រឡះ ។

កិច្ចសន្យា រក្សាលិខិត ជីវិតរាជានុរាជ

[១៦៦] គេន ទោ បទ សមយេន សន្តហុណ

កិច្ច កតវតោ ជីវិតរាជានុរាជ ករោន្តិ ជិដ្ឋិតជីវិត កតវា
តេមាសទ្ធវយេន ចារឹក បក្កមិស្សតិ ។ អថទោ
អាយស្មា កត្តាលិ យេ តេ កិច្ច តេនបស្កមិ
ឧបស្កមិ តេហិ កិច្ចហិ សន្តិ សម្មាធិ
សម្មាធិយំ កតំ សារាណិយំ វិគិសារេត្វា ឯកមន្តំ
ជិសិទិ ។ ឯកមន្តំ ជិសិទ្ធិ ទោ អាយស្មន្តំ កត្តាលិ
តេ កិច្ច ឯកមន្តំ ជិសិទ្ធិ ទោ អាយស្មា កត្តាលិ
កតវតោ ជីវិតរាជានុរាជ ករោន្តិ ជិដ្ឋិតជីវិត កតវា
តេមាសទ្ធវយេន ចារឹក បក្កមិស្សតិ ។ ឯកមន្តំ
កត្តាលិ ឯក ធនំ សាទុកំ មនសិការេហិ មា
តេ បច្ឆា ធុញ្ញាតវំ អហោសិទិ ។ ឯកមន្តំ
ទោ អាយស្មា កត្តាលិ តេសំ កិច្ចនំ បដិស្សត្វា

កិច្ចសន្យា រក្សាលិខិត រាជវិញ្ញាបនបត្រ

[១៦៦] សម័យនោះឯង កិច្ចសន្យាឱ្យបានប្រមាណប្រើប្រាស់

ទាំងអស់កិច្ចសន្យា ឆ្ងាយព្រះបាទព្រះបាទ លុះព្រះបាទព្រះបាទ មាន
ជីវិតសម្រេចហើយ កន្លង ៣ ខែ ១៧ ព្រះអង្គប្រទាននឹងស្តេចចេញទៅ
កាន់បារិក ។ ព្រះបាទព្រះបាទ ព្រះកត្តាលិមានអាយុ បានចូលទៅក្នុង
កិច្ចសន្យានោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏កាលពាក្យកត់សំណោះ
សំណាល មួយអង្វែរដោយពួកកិច្ចសន្យានោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវ
ក្រយនឹងពាក្យដែលត្រូវលើកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះ
កត្តាលិមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ កិច្ចសន្យានោះ ក៏នាំគ្នា
និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្មាលកាសាត្រាលិ ជីវិតរាជានុរាជ ដែលយើង
ទាំងអស់ឱ្យឆ្ងាយព្រះបាទព្រះបាទ លុះព្រះបាទព្រះបាទ មានជីវិត
សម្រេចហើយ កន្លង ៣ ខែ ១៧ ព្រះអង្គប្រទាននឹងស្តេចចេញទៅកាន់បារិក ។
ខ្មាលកត្តាលិមានអាយុ យើងសូមដាស់តឿន ចូរលោកយកចិត្តទុកដាក់
នឹងកំហុស (ចំពោះសិទ្ធិរបស់ព្រះសាស្ត្រាចារ្យ) ចុះ ឱ្យប្រកែក
អ្នកកុំធ្វើឱ្យលំបាក ក្នុងកាលជាមានព្រួយបារម្ភ ។ ព្រះកត្តាលិមាន
អាយុ ក៏ទទួលពាក្យពួកកិច្ចសន្យានោះថា កុណាកាសា ដូច្នេះហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសង្ក

យេន កកវា តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា កកវន្តំ
អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីធិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីធា ទោ
អាយស្មា កណ្ណាលិ កកវន្តំ ឯតទភោព អន្ធកយោ មំ កន្ត
អន្ធកមា យថាពាលំ យថាម្ពុជ្ឈំ យថាអកុសលំ
យោហំ កកវតា សិក្ខាបទេ បញ្ញាបិយមាទេ កិក្ខុ-
សង្កេ សិក្ខុំ សមាទិយមាទេ អនុស្សាហំ បវេទសិ^(១)
តស្ស មេ កន្ត កកវា អន្ធកយំ អន្ធកយោ បដិក្កណ្ណាតុ
អាយតិ សំវកយាតិ ។

(១៦៣) តត្ប ត្វំ កណ្ណាលិ អន្ធកយោ អន្ធកមា
យថាពាលំ យថាម្ពុជ្ឈំ យថាអកុសលំ យំ ត្វំ
មយា សិក្ខាបទេ បញ្ញាបិយមាទេ កិក្ខុសង្កេ
សិក្ខុំ សមាទិយមាទេ អនុស្សាហំ បវេទសិ ។
សមយោមិ ទោ តេ កណ្ណាលិ អប្បជិវិត្វា អហោ-
សិ កកវា ទោ សាវត្ថិយំ វិហាតិ កកវាមិ មំ
ជាធិស្សតិ កណ្ណាលិ ធាម កិក្ខុ សត្តុ សាសនេ
សិក្ខាយ អបរិប្បកាវិតិ អយម្បិ ទោ តេ កណ្ណាលិ

១. ឧ. បដវេមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសង្ក

កិច្ចលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយចង្ហុំព្រះ
មានព្រះភាគ ព្រះទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះកត្តាលិមានអាយុ
អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទោសគ្របសន្តិកំប្បព្រះអង្គ ដែលជាមនុស្ស
ពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ព្រោះកាលព្រះមានព្រះភាគ
កំពុងបញ្ញត្តសិក្ខាបទ កំពុងឱ្យកិក្ខុសង្កេសមាទានសិក្ខា ប្បព្រះអង្គក៏បាន
ក្រាបទូល ខ្លួនសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
ព្រះមានព្រះភាគ អត់ទោសចំពោះកំហុស តាមវោសរបស់ប្បព្រះអង្គនោះ
ដើម្បីនឹងសង្រួមទៅទៀត ។

(១៦៣) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា អើ កណ្ណាលិ ទោសគ្របសន្តិកំប្ប
ដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ពិតមែនហើយ
ព្រោះកាលដែលគេជាគត កំពុងបញ្ញត្តសិក្ខាបទ កំពុងឱ្យកិក្ខុសង្កេសមា-
ទានសិក្ខា គួរបានប្រាប់ខ្លួនសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន ។ ខ្លួនកណ្ណាលិ
គួរមិនបានដឹងហេតុថា ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថិ តែ
ព្រះមានព្រះភាគគង់ដ៏ដឹងគ្នាគ្នាអញ្ចូល កិក្ខុឈ្លានកណ្ណាលិ មិនបានចំពេញ
សិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ដូច្នេះឡើយ ខ្លួនកណ្ណាលិ នេះឯង

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ កថាសិខានុ សមយច្យដិវិទ្ធា

សមយោ អប្បដិវិទ្ធា អហោសិ ។ សមយោមិ ទោ
 តេ កណ្ហាលិ អប្បដិវិទ្ធា អហោសិ សម្ពហុលា ទោ
 ភិក្ខុ សាវត្ថិយំ វស្សំ ឧបសតា តេមិ មំ ជាទិស្សន្តំ
 កណ្ហាលិ ឆាម ភិក្ខុ សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ អបរិ-
 ប្បាការីតិ អយម្បំ ទោ តេ កណ្ហាលិ សមយោ អប្ប-
 ដិវិទ្ធា អហោសិ ។ សមយោមិ ទោ តេ កណ្ហាលិ
 អប្បដិវិទ្ធា អហោសិ សម្ពហុលា ទោ ភិក្ខុនិយោ
 សាវត្ថិយំ វស្សំ ឧបសតា តាមិ មំ ជាទិស្សន្តំ កណ្ហាលិ
 ឆាម ភិក្ខុ សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ អបរិប្បាការីតិ
 អយម្បំ ទោ តេ កណ្ហាលិ សមយោ អប្បដិវិទ្ធា
 អហោសិ ។ សមយោមិ ទោ តេ កណ្ហាលិ អប្បដិវិទ្ធា
 អហោសិ សម្ពហុលា ទោ ឧបាសកា សាវត្ថិយំ
 បដិវសន្តិ តេមិ មំ ជាទិស្សន្តំ កណ្ហាលិ ឆាម ភិក្ខុ
 សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ អបរិប្បាការីតិ អយម្បំ
 ទោ តេ កណ្ហាលិ សមយោ អប្បដិវិទ្ធា អហោ-
 សិ សមយោមិ ទោ តេ កណ្ហាលិ អប្បដិវិទ្ធា
 អហោសិ សម្ពហុលា ទោ ឧបាសកា សាវត្ថិយំ
 បដិវសន្តិ តាមិ មំ ជាទិស្សន្តំ កណ្ហាលិ ឆាម ភិក្ខុ

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ កថាសិខានុ ការមិចេនិវេន្តវហេតុ

ជាហេតុវេលក្ខណ៍មិចេនិវេន្តវហេតុ ។ ខ្នាលកថាលិ ក្នុងមិចេនិវេន្តវហេតុ
 ភិក្ខុច្រើនរូប នៅចាំស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថិ សូម្បីភិក្ខុចាំនិវេន្តវហេតុ ក៏គង់ដឹង
 កាត្តាអញ្ចា កថាលិភិក្ខុ មិចេនិវេន្តវហេតុ ក្នុងសាសនាបេស្រព្រះ
 សាស្តា ដូច្នេះឡើយ ខ្នាលកថាលិ នេះឯង ជាហេតុវេលក្ខណ៍មិចេនិវេន្តវហេតុ
 ដឹង ។ ខ្នាលកថាលិ ក្នុងមិចេនិវេន្តវហេតុ ពួកភិក្ខុមិចេនិវេន្តវហេតុ
 ច្រើនរូប នៅចាំស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថិ សូម្បីភិក្ខុចាំនិវេន្តវហេតុ គង់ដឹងកាត្តា
 អញ្ចា កថាលិភិក្ខុ មិចេនិវេន្តវហេតុ ក្នុងសាសនា បេស្រព្រះសាស្តា
 ដូច្នេះឡើយ ខ្នាលកថាលិ នេះឯង ជាហេតុវេលក្ខណ៍មិចេនិវេន្តវហេតុ ។
 ខ្នាលកថាលិ ក្នុងមិចេនិវេន្តវហេតុ ពួកឧបាសកាមិចេនិវេន្តវហេតុ ច្រើន
 នាក់វេលានៅក្រសែយក្នុងក្រុងសាវត្ថិ សូម្បីឧបាសកាចាំនិវេន្តវហេតុ ក៏គង់ដឹង
 កាត្តាអញ្ចា កថាលិភិក្ខុ មិចេនិវេន្តវហេតុ ក្នុងសាសនាបេស្រព្រះ
 សាស្តា ដូច្នេះឡើយ នេះឯង ជាហេតុវេលក្ខណ៍មិចេនិវេន្តវហេតុ ខ្នាលកថា-
 លិ ក្នុងមិចេនិវេន្តវហេតុ ពួកឧបាសកាច្រើននាក់វេលានៅក្នុង
 ក្រុងសាវត្ថិ សូម្បីឧបាសកាចាំនិវេន្តវហេតុ ក៏គង់ដឹងកាត្តាអញ្ចា កថាលិភិក្ខុ

សុត្តនិបិដក ចង្សិមនិកាយស្ស ចង្សិមបណ្ណសកំ

សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ អបរិច្ឆារកាវតិ អយម្បិ ទោ
 តេ កត្តាលិ សមយោ អប្បដិវិន្ទោ អហោសិ ។ សម-
 យោមិ ទោ តេ កត្តាលិ អប្បដិវិន្ទោ អហោសិ សម្ព-
 ហុណ ទោ នាបាតិគ្គិយា សមណាប្រាហ្មណា សាវគ្គិយំ
 វស្សំ ឧបកតា តេមិ មំ ជាធិស្សន្តិ កត្តាលិ នាម កិក្កុ
 សមណស្ស កោតមស្ស សាវកោ ដេវញ្ញតោ សត្តុ
 សាសនេ សិក្ខាយ អបរិច្ឆារកាវតិ អយម្បិ ទោ តេ
 កត្តាលិ សមយោ អប្បដិវិន្ទោ អហោសិ ។ អច្ចយោ
 មំ កន្ត អច្ចកមា យថាពាលំ យថាម្មន្តិ យថាអកុ
 សលំ យោហំ កកវតា សិក្ខាមនេ ចញ្ញាមិយមាណ
 កិក្កុសង្ខេ វសិក្កុំ សមាធិយមាណ អនុស្សហំ បវេ-
 នេសិ តស្ស មេ កន្ត កកវា អច្ចយំ អច្ចយតោ
 ចដិក្កណាតុ អាយតិ សិវរាយតិ ។

សុត្តនិបិដក ចង្សិមនិកាយ ចង្សិមបណ្ណសកំ

មិនបានចំណេញសិក្ខាក្នុងសាសនាចេស្រែសោក្តា ដូច្នោះឡើយ នេះឯង
 ជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។ គ្មានកត្តាលិ អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា
 ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍ ជាតិវិយដ្ឋេន ។ មានប្រមាណច្រើនរូប ដែល
 នៅចាំស្រុកក្នុងក្រុងសាវត្តិ សូម្បីពួកអ្នកចាំនិរនា ក៏គង់ដឹងតាមអញ្ចា
 កត្តាលិកិក្កុជាសាវកាចេស្រែសមណៈតោម ជាព្រះដេវមួយអង្គមិនបាន
 ចំណេញសិក្ខាក្នុងសាសនាចេស្រែសោក្តា ដូច្នោះឡើយ នេះឯង ជា
 ហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។ ព្រះកត្តាលិក្រាចចង្សិក្កុលថា ចតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ទោសប្រចសន្តិក្កុវង្ស្រព្រះអង្គ ដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្ស
 ល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឃ្លាស ព្រោះពាលដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុង
 ចញ្ញាសិក្ខាចម កំពុងឱ្យកិក្កុសង្ខេសមាទានសិក្ខា វង្ស្រព្រះអង្គបានក្រាប
 ទូលនូវសេចក្តីមិនភាពធ្វើតាមបាន ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ អគរំពាសចំពោះកំហុស កាមាទាស ចេស្រីវង្ស្រព្រះអង្គនោះ
 ដើម្បីនឹងសង្រួមទៅ ។

វិបុលស្ស កថាសុត្តន្ត ឧបោសថវិបុលស្ស

[១៦៤] តត្ប ភ្នំ កថាលី អនុយោ អនុកមា
 យថាពាលំ យថាម្មន្តំ យថាអកុសលំ យំ ភ្នំ
 មយោ សិក្ខាបទេ បញ្ញាបិយមារេ វិកុស្សេន្ធ សិក្ខុ
 សមាធិយមារេ អនុស្សហំ បវរេនសិ ។ តំ កី
 មញ្ញសិ កថាលី វេទស្ស វិកុស្ស ឧកោកាភវិមុត្តា
 តមហំ វិវំ វរេយ្យំ វិហំ មេ ភ្នំ វិកុស្ស បន្ត
 សន្តមោ ហោតិ អបិ ទុ ទោ^(១) សោ សន្តមេយ្យ
 វា អញ្ជេន វា កាយំ សន្តមេយ្យ ចោតិ វា
 វរេយ្យតិ ។ ឆោ ចោតំ កន្ត ។ តំ កី មញ្ញសិ
 កថាលី វេទស្ស វិកុស្ស បញ្ញាវិមុត្តា កាយសត្វិ
 ធិដ្ឋិយ្យត្តោ សន្តាវិមុត្តោ ធម្មានុសារិ សន្តានុសារិ
 តមហំ វិវំ វរេយ្យំ វិហំ មេ ភ្នំ វិកុស្ស បន្ត សន្តមោ
 ហោតិ អបិ ទុ ទោ^(២) សោ សន្តមេយ្យ វា អញ្ជេន
 វា កាយំ សន្តមេយ្យ ចោតិ វា វរេយ្យតិ ។

១-២ ឧ. វោសត្តេ ធីតិ ។

វិបុលស្ស កថាសុត្តន្ត ឧបោសថវិបុលស្ស

[១៦៤] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ភី កថាលី វោសត្របសន្តិកំ
 ឌ្ឍវិវេលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងនំ ជាមនុស្សមិទល្យាស ពិវរម
 ហើយ ព្រោះកាលវិវេលវាជាគត កំពុនិបញ្ញកុសិកាបទ កំពុនិប្បិកុសិក្ស
 សមាទានសិកា ឌ្ឍកិប្បាប្រាបំ ឌ្ឍវេសចក្កិមិទកាបទិវិញ្ញាមបាទ ។
 ឌ្ឍវេសកថាលី ឌ្ឍវេសឌ្ឍវេសវោសត្របសន្តិកំ ភិកុក្កិសាសនានេ ថា
 ឌ្ឍវេសកាភវិមុត្ត វាជាគតនិយាយនិវិកុក្កនានយ៉ាងនេះថា ឌ្ឍវេសភិកុ ឌ្ឍវេស
 ចូរមកចុះ ឌ្ឍវេសវេសវាជាគតមាគតកំ ដូច្នេះ ភីភិកុនានេឌ្ឍវេសវេស
 ឯង ឌ្ឍវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេស
 ព្រះកថាលីក្រាបបន្តិទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិទគុរេ ។ ព្រះអង្គ
 ត្រាស់សួរថា ឌ្ឍវេសកថាលី ឌ្ឍវេសឌ្ឍវេសវោសត្របសន្តិកំ ភិកុក្កិ
 សាសនានេ ជាបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ជាកាយសត្វបុគ្គល ជាទិដ្ឋិយ្យបុគ្គល
 ជាសន្តាវិមុត្តបុគ្គល ជាធម្មានុសារិបុគ្គល ជាសន្តានុសារិបុគ្គល^(១)
 វាជាគត និយាយនិវិកុក្កនានេ យ៉ាងនេះថា ឌ្ឍវេសភិកុ ឌ្ឍវេស
 ចុះ ឌ្ឍវេសវេសវាជាគតមាគតកំ ដូច្នេះ ភីភិកុនានេឌ្ឍវេសវេស
 ឯង ឌ្ឍវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេសវេស

១ សេចក្តីអធិប្បាយកំពុលកំនេះ ចុះមើលទយលក្ខណៈក្នុងសម្បត្តិវិបុលស្ស
 វិយមិកាយ បាដិវេន្ត ៥២៧ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

នោ ហេតំ កន្ត ។ តំ កី មញ្ញសិ កណ្ណាលិ
 អបិ ទុ ភ្នំ កណ្ណាលិ^(១) តស្មី សមយេ ទុកាតាកា-
 កវិធុត្តោ វា ហោសិ បញ្ញាវិធុត្តោ វា កាយសិក្ខិ
 វា ធិដ្ឋិប្បត្តោ វា សទ្ធាវិធុត្តោ វា ធម្មាទុសារី វា
 សទ្ធាទុសារី វាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត ។ ទទុ
 ភ្នំ កណ្ណាលិ តស្មី សមយេ វិត្តោ តុច្ឆោ អបរោច្ឆា-
 តិ ។ វិវំ កន្ត អទ្ធាយោ មំ កន្ត អទ្ធកមា
 យជាពាលំ យជាម្ពុត្តំ យជាអកុសលំ យោហំ
 កកវតា សិក្ខាបទេ បញ្ញាបិយមាទេ កិក្ខុសាដ្ឋ
 សិក្ខុំ សមាធិយមាទេ អទុស្សហំ បរិទេសិ តស្ស
 ទេ កន្ត កកវំ អទ្ធាយំ អទ្ធាយតោ បដិក្កណ្ណាតុ
 អាយតិ សំវាយាតិ ។

១ ឧ. កណ្ណាលី ឧទិស្សាធិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ព្រះកតាលិ ក្រាបចន្ទីទ្ធុលថា បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ហេតុន្តិ មិនត្រូវ
 ទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ខ្ញាលកតាលិ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះដូច-
 ម្តេច ខ្ញាលកតាលិ ក្នុងសម័យនោះ អ្នកបាទទុកនាភាវិបុត្តចុក្កល
 ឬបាទជាបញ្ញាវិបុត្តចុក្កល ជាកាយសិក្ខចុក្កល ជាធិដ្ឋិប្បត្តចុក្កល ជាសទ្ធា-
 វិបុត្តចុក្កល ជាធម្មាទុសារីចុក្កល ជាសទ្ធាទុសារីចុក្កល ដែរឬ ។ ព្រះ
 កតាលិ ក្រាបចន្ទីទ្ធុលថា បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ដំណើរនេះ មិនមាន
 ទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ខ្ញាលកតាលិ ចុះមានក្នុងសម័យនោះ
 អ្នកជាបុគ្គលសោះស្លូវ ជាមនុស្សទេ មានកំហុសទេ ។ ព្រះកតាលិ
 ក្រាបចន្ទីទ្ធុលថា បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន យ៉ាងនោះវិចារហើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គជីវចម្រើន ទោសគ្របសង្កត់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលជាមនុស្សពាល ជា
 មនុស្សល្ងន់ ជាមនុស្សមិនឆ្ងាស ព្រោះពាលដែលព្រះមានព្រះភាគ
 កំណត់បញ្ញាសិក្ខាបទ កំណត់ឱ្យកិក្ខុសាដ្ឋិសមាទានសិក្ខា ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ប្រាប
 ទ្ធុលនូវសេចក្តីមិនអាចនឹងធ្វើតាមបាន បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់អត់ទោសចំពោះកំហុស កាមកំហុសរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នោះ ដើម្បីនឹងសង្រួមក្រៅទៀត ។

កិច្ចសន្យា ក្នុងសិទ្ធិ សិទ្ធិបញ្ជាក់

[១៦៥] គត្យ ត្រូវ កត្តាលី អនុយោ អនុកមា
យថាពាលំ យថាម្ពុជ្ឈំ យថាអកុសលំ យំ ត្រូវ ម-
យា សិក្ខាបទេ បញ្ញាបិយមាទេ កិក្ខុសាដ្ឋំ សិក្ខុ
សមាធិយមាទេ អនុស្សាហំ បវេទេសិ យតោ ច ទោ
ត្រូវ កត្តាលី អនុយំ អនុយតោ ធិស្វា យថាធម៌
បដិករោសិ តន្ត មយំ បដិក្កណ្ណាម វុទ្ធិ ហេសា
កត្តាលី អរិយស្ស វិទយេ យោ អនុយំ អនុយតោ
ធិស្វា យថាធម៌ បដិករោតិ អាយតិ សំវិ អាបជ្ជតិ ។

[១៦៦] ក្នុង កត្តាលី ឯកទ្វេ កិក្ខុ សត្ត
សាសនេ សិក្ខាយ(*) អបរិច្ឆកាវិ ហោតិ កស្ស
ឯវិ ហោតិ យទ្ធាហំ វិវិត្តំ សេធាសនំ កធម្យ
អញ្ញំ វុត្តាម្ពុលំ ចត្តតំ កត្តុវិ កិវិកុហំ សុសានំ
វេទបត្តំ អញ្ញកាសំ បលាលមុញ្ញំ អប្បវធាមាហំ
ទុត្តរិ មនុស្សធម្មា អលបរិយញ្ញាណធស្សនវិសសំ
សច្ចិករេយ្យន្តិ ។ សោ វិវិត្តំ សេធាសនំ កធម៌

* ១. សិទ្ធិបញ្ជាក់ ៖ វិស្សតិ ។

កិច្ចសន្យា ក្នុងសិទ្ធិ ពាងចានបំប្រែសិទ្ធិ

[១៦៧] ព្រះអង្គប្រជុំគ្រាស់ថា ភើកត្តាលី ទោសត្រចសន្តិភ័ន្ត
អ្នកដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្អ ជាមនុស្សមិនណាស់ ពិភវមន
ហើយ ព្រោះកាលដែលគេជាគតកំពុងបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ កំពុងឱ្យកិក្ខុសត្ត
សមាធិសិក្ខា អ្នកបានប្រាប់ ខ្លួនសេចក្តីមិនអាចនឹងធ្វើតាមបាន ខ្លួន
កត្តាលី កាលណាអ្នកបានឃើញទោសតាមទោសហើយ គ្រឿងមកធ្វើ
តាមធម៌ស្តីមុខទោស គឺជាគត នឹងរត់ទោសចំពោះកំហុសទោស
អ្នក ខ្លួនកត្តាលី ព្រោះថា ច្បង ដែលបានឃើញទោសតាមទោស
ហើយគ្រឿងមកធ្វើតាមធម៌ស្តីមុខទោសវិញ ទើបដល់ខ្លួនការស្រឡា
កៅ នេះឯង ជាសេចក្តីចម្រើន ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ។

[១៦៨] ខ្លួនកត្តាលី កិក្ខុកត្តុះ ក្នុងសាសនានេះ មិនបាន
បំប្រែសិក្ខាក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្ត្រទេ កិក្ខុនោះ មានសេចក្តីប្រិវិវ
យ៉ាងនេះថា ចើដូច្នោះ អ្នកវេទកាគ្មានឃ្ល គប់កេសេធាសនៈស្លាប់ ធិព្រ
ម្តងឈើ ក្នុង ព្រោះក្នុងក្នុងក្នុង ព្រៃស្នេសាន ព្រៃធំ ទំរាល គំនរ
ចំរើន (កាលបើនៅក្នុងទីដូច្នោះ) ទុរជាតាគ្មានធីនិធ្វើឱ្យជាប់ក្បាល
ខ្លួនក្នុងវិសេស ធិញ្ញាណទស្សនៈប្រិវិវ កាចកត្តាគប់ដំខ្លួនកិលេស
ជីព្រៃលើជាតិមនុស្សទេ ។ កិក្ខុនោះ ក៏គប់កេសេធាសនៈស្លាប់ គឺ

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទិយបណ្ណសកំ

អរត្តំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កក្កុរំ កិរិកុហំ សុសានំ
វេបមតំ អត្តោកាសំ បលាលបុត្តំ ភស្មុ តថា វុប-
កដ្ឋស្ស វិហារតោ សត្តាបិ ឧបវន្តិ អនុវិទូ វិញ្ញូ
សត្រហ្មហិ ឧបវន្តិ ទេវតាបិ ឧបវន្តិ អត្តាបិ(*)
អត្តានំ ឧបវន្តិ សោ សត្តាបិ ឧបវន្តិ ទេវតា អនុវិទូ
វិញ្ញូហិ សត្រហ្មហិ ឧបវន្តិ ទេវតាបិ ឧបវ-
ន្តិ ទេវតា អត្តនាបិ អត្តា(២) ឧបវន្តិ ទេវតា ទ ឧត្តិ មនុស្ស-
ធម្មា អលមយញ្ញាណនស្សនវិសេសំ សច្ចិកោតិ តំ
កិស្ស ហេតុ ឯវត្តោតំ(៣) កត្តាលំ ហោតិ យថាតំ
សត្ត សាសនេ សិក្ខាយ អបវប្បការិស្ស ។

[១៦៧] នន បទ កត្តាលំ ឯកោតោ កិកុ សត្ត
សាសនេ សិក្ខាយ បវប្បការី ហោតិ ភស្មុ ឯវ
ហោតិ យទ្ធជាហំ វិវិត្តំ សេនាសនំ កដេយ្យំ អរត្តំ
រុក្ខមូលំ បព្វតំ កក្កុរំ កិរិកុហំ សុសានំ វេបមតំ

* ឧ. អត្តនាបិ ។ ២ ឧ. អត្តានំ ។ ៣. ឯវត្តោតំ ។

សុត្តនិបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទិយបណ្ណសកៈ

ព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ព្រៃធំ ទឹកល គំនរ
ចំបើង កាលបើកិកុនាខាងចេញទៅនៅដូច្នោះហើយ ព្រះសាស្ត្រកិកិរិយ
ពួកសត្រហ្មហិចុក្កលជាអ្នកចេះដឹង បានឆយឆន់ហើយកិកិរិយ ទៅតា
ពាំងឡាយកិកិរិយ ពាំងខ្នងឯងកិកិរិយខ្នងឯង ចុក្កលនោះ កាល
បើព្រះសាស្ត្រកិរិយ ពួកសត្រហ្មហិចុក្កលជាអ្នកចេះដឹង បានឆយឆន់
ហើយកិកិរិយ ពួកទៅកាតិកិរិយហើយ ពាំងខ្នងឯងកិកិរិយ
ខ្នងឯងហើយ ឆឹងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ខ្លាត្រាលិសេស គិញ្ញាណទស្សនៈដ៏
ប្រសើរ ភាពកម្លាំងចង់ខ្លាត្រាលិសេស ដ៏ក្រៃលែងជាងឧទុស្ស្រមិ មិនបាន
ឡើយ ដំណើរនេះ គេព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់កត្តាលំ ព្រោះហេតុវត្តកិកុនា
មិនបានបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនាបេសព្រះសាស្ត្រខ្លះឯង ដោយពិត ។

[១៦៧] ម្ចាស់កត្តាលំ មួយទៀត កិកុកុក្ខុះ ក្នុងសាសនានេះ
បានបំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនាបេសព្រះសាស្ត្រ កិកុនា មានសច្ចក្តី
គ្រិះរិះយ៉ាងនេះ បើដូច្នោះ គួរតាមតាម របស់ខ្លួនសាសនៈស្ងាត់
គឺ ព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ព្រៃធំ

វិញ្ញាណស្ម ភ្នាល់ស្ម វិញ្ញាណស្ម

អញ្ញោកាសំ បលាលបុត្តំ អប្បវេណីយាមំ ឧត្តរិ
 មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណនស្សនវិសេសំ សន្និ-
 ករេយ្យន្តិ ។ សោ វិវិក្ខំ សុសានំ ភជតិ អរត្តំ
 វុត្តុទ្ធវលំ បទ្ធកំ កត្តំ ភិវិកុហំ សុសានំ វធមត្តំ
 អញ្ញោកាសំ បលាលបុត្តំ តស្ស តថា វុបកដ្ឋស្ស
 វិហារោ សត្តាមិ ន ឧបវនិកំ អនុវិទូ វិញ្ញា សត្រហ្មចារិ
 ន ឧបវនិកំ នេវតាមិ ន ឧបវនិកំ អត្តាមិ អត្តានំ
 ន ឧបវនិកំ សោ សត្តារាមិ អនុបវនិកោ អនុវិទូ
 វិញ្ញាមិ សត្រហ្មចារិមិ អនុបវនិកោ នេវតាមិមិ អនុ-
 បវនិកោ អត្តនាមិ អត្តា អនុបវនិកោ ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា
 អលមរិយញ្ញាណនស្សនវិសេសំ សន្និករេតិ ។ សោ
 វិវេទុរ កាមេហិ វិវិទូ អកុសលេហិ ធម្មេហិ
 សវិតត្តំ សវិចារិ វិវេកាជំ មិត្តសុទំ បមមំ លានំ
 ឧបសម្បដ្ឋ វិហារិ តំ កាស្ស ហេតុ ឯវញ្ញតំ
 កត្តាលំ ហោតិ យថាតំ សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ
 បរិម្មាណវិស្ស ។ មុន ចេវ កត្តាលំ ភិក្ខុ

វិញ្ញាណស្ម ភ្នាល់ស្ម ករណេចំពេញសិក្ខា

ចំវល គំនរចំចំនី អ្នកតែតាតាអញ ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស
 គឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ ភាពកម្លាំងបង្កើននូវកិរិយស ដ៏ក្រៃលែងជាង
 មនុស្សធម៌ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ឯងវាសនាសនៈស្ងាត់ គឺ ព្រៃ ម្លប់
 ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាភ្នំភ្នំ ព្រៃស្នាម ព្រៃធំ ចំវល គំនរ
 ចំចំនី កាលបើភិក្ខុនោះ ចេញទៅនៅដូច្នេះហើយ ព្រះសាស្តាភិក្ខុ
 គំនរដៀល ពួកសត្រហ្មចារិបុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹង បានឃើញដំបើយ
 ក៏មិនគំនរដៀល ពួកទៅតាមគំនរដៀល ទាំងខ្លួនឯងក៏មិនគំនរដៀលខ្លួន
 ឯង បុគ្គលនោះ កាលបើព្រះសាស្តាភិក្ខុគំនរដៀល ពួកសត្រហ្មចារិបុគ្គល
 ជាអ្នកចេះដឹង បានឃើញដំបើយ ក៏មិនគំនរដៀល ពួកទៅតាមគំនរ
 ដៀល ទាំងខ្លួនឯងក៏មិនគំនរដៀលខ្លួនឯងហើយ រមែងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
 នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ ភាពកម្លាំងបង្កើននូវកិរិយស
 ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌បាន ។ ភិក្ខុនោះ រមែងស្ងប់ស្ងាត់បាតកាម
 ស្ងប់ស្ងាត់បាតកុសលធម៌ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិគក្កៈនិក
 វិចារៈ បានវិភយិកិចិនិសុខដែលកើតធម៌វិវាទ ដំណើរនេះ គេប្រោះហេតុ
 អ្វី ម្ចាស់កត្តាលំ ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ បានចំពេញសិក្ខាកុសលសនា-
 យសំព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់កត្តាលំ មួយទៀត ភិក្ខុ

កិច្ចសន្យា កត្តាលីស្សត្ត លីក្ខណ៍កោត

កម្មជ័យេ បិតេ អាណេត្តប្បត្តេ បុត្រេនិវាសនុស្ស-
 តិញ្ញាលាយ ធិត្តំ អភិច្ឆិណ្ឌមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
 បុត្រេនិវាសំ អនុស្សតិ សេយ្យថីធំ ឯកម្បិ ជាតិ
 ។ មេ ។ ឥតិ សាភារំ សទ្ធក្ខេសំ អនេកវិហិតំ
 បុត្រេនិវាសំ អនុស្សតិ តំ កិស្ស ហេតុ ឯវត្តោតំ
 កត្តាលិ ហោតិ យជាតំ សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ
 បរិប្បកាវិស្ស ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ធិត្ត
 បរិសុទ្ធេ បរិយោជានេ អនត្តិលោ វិតត្តបក្កិលេសេ
 ឌុត្តុតេ កម្មជ័យេ បិតេ អាណេត្តប្បត្តេ សត្តាធំ
 ធុត្តបចាកញ្ញាលាយ ធិត្តំ អភិច្ឆិណ្ឌមេតិ ។ សោ
 និទ្ធនេ ចក្កុនា វិសុទ្ធនេ អភិក្កន្តមាទុសកោ
 សត្តេ បស្សតិ ពរមាណេ ឧបបដ្ឋមាណេ ហីណេ
 បណីតេ សុវណ្ណោ ទុត្តរណ្ណោ សុគតេ ទុត្តតេ
 យជាកម្មបតេ សត្តេ បជាចាតិ ឥម វត កោណ្ណោ

កិច្ចសន្យា កត្តាលីស្សត្ត កាណេចំពេញសិក្ខា

ការវាគម្ម ជាចិត្តនីតិធិនី មិនបានញាប់ញ័រទៅកាមការងារ យ៉ាងនេះ
 ហើយ ភិក្ខុនោះ វេទនិបង្គោចិត្តទៅកេប្បុរិយាសុស្សតិញ្ញាលា ។
 ភិក្ខុនោះ វេទនិលីកេយ៍ញ ខ្លាចតិវិជលទ្រាប់គាស្រីយទៅក្នុងភពមុនជា
 ច្រើនជាតិ គិលីកេយ៍ញមួយជាតិ ។ មេ ។ លីកេយ៍ញខ្លាចតិវិជល
 ទ្រាប់គាស្រីយទៅក្នុងភពមុន បានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងភាព ព្រមទាំង
 ទិទុស ដោយច្រករដ្ឋេច្នះ ដំណើរនោះ គឺព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់កត្តាលិ
 ព្រោះហេតុភិក្ខុនោះ ជាអ្នកចំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនាបស់ព្រះសោណ្ណ
 យ៉ាងនោះឯង ។ កាលបើចិត្ត ខ្លាចខ្លួន បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង អតទានចិត្តល
 ធិតិលេស ព្រាសចាកទិចក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវា-
 គម្ម ជាចិត្តនីតិធិនី មិនបានញាប់ញ័រទៅកាមការងារ យ៉ាងនេះហើយ
 ភិក្ខុនោះ វេទនិបង្គោចិត្តទៅកេប្បុរិយាសុស្សតិញ្ញាលា គ្រឿងដឹងខ្លាចតិវិជលសន្និទ
 ព្រាសត្រ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្កដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កម្មនិចត្តុរបស់មនុស្ស
 ធម្មតា បានយើញសត្វទាំងឡាយ ដែលច្បុត ដែលកើត ដោយច
 ឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរកាព្រក់ មានគតិល្អ មានគតិកាព្រក់
 ដឹងច្បាស់ខ្លាចសត្វទាំងឡាយ ដែលអន្តាលទៅកាមការងារបស់ខ្លួនជា ឧប្ប

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចស្តសកំ

សត្តា កាយទុក្ខវិនិច្ឆ័យ សមម្ពាសតា ។ ថេ ។
 វិនិច្ឆ័យំ វិជយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បទ កោដ្ឋោ
 សត្តា កាយសុខវិនិច្ឆ័យ សមម្ពាសតា ។ ថេ ។
 សុគតិ សក្កំ លោកំ ឧបបន្នាតិ ។ ឥតិ ធិត្វេន
 ចក្កុទា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តនាទុសកោន ។ ថេ ។
 យថាកម្មបកេ សត្តេ បដាបាតិ តំ កិស្ស
 ហេតុ វិវុត្តោតំ កត្តាលំ ហោតិ យថាតំ សត្ត
 សាសនេ សិក្ខាយ បរិច្ឆារកាវិស្ស ។ សោ វិវ
 សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោជានេ អនត្ត-
 ណេ វិកត្តបក្កិលេសេ ធុទុក្ខតេ កម្មនិយេ មិតេ
 អាទេញ្ចប្បត្តេ អាសវាធំ ទយញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិ-
 ចិន្នាមេតិ ។ សោ ឥធំ ទុក្ខុច្ចំ យថាក្ខតំ បដាបាតិ
 ។ ថេ ។ អយំ ទុក្ខុចិរេនកាមិនិ បដិបទាតិ យថា-
 ក្ខតំ បដាបាតិ ឥមេ អាសវាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ
 អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាក្ខតិ បដាបាតិ អយំ
 អាសវនិរេនោតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ អយំ អាស-
 វនិរេនកាមិនិ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាបាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចស្តសកៈ

សត្វចានិទ្ធាយនៈ ប្រកបដោយកាយទុក្ខិក ។ ថេ ។ ហើយកើតក្នុង
 កំណើតអសុកាយ នរក ។ ថេ ។ ចំណែកទានសត្វចានិទ្ធាយនៈ
 ប្រកបដោយកាយសុចារិក ។ ថេ ។ ទៅកើតក្នុងសុគតិស្ថានទៅលោក ។
 ភិក្ខុ ដែលមានចក្ខុដូចជាចិញ្ច ដំបូរស្រួច កន្លងបង្អស់ចុះមុនស្រួចម្តង
 ។ ថេ ។ វេទនិជីវិត្តច្បាស់ ខ្លួនសត្វចានិទ្ធាយ ដែលអត្រាលរៅតាមកម្ម
 របស់ខ្លួនផ្លូវឆ្លងឯង ដំណើរនោះ តើប្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ក្បាលិ ប្រោះ
 ហេតុតែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកចំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនារបស់ប្រាសាស្ត យ៉ាង
 នោះឯង ។ កាលបើចិត្ត ភ្ជាប់ខ្លួន ចរិស្ស ផ្លូវឆ្លង អតមានវិទូលនិ
 កិលេស ប្រាសចាកឧបកិលេស មានសភាពជាចិត្តទង់ គួរដល់ការតា-
 កម្ម ជាចិត្តនិរិទ្ធិនិ មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមការម្នេង យ៉ាងនេះហើយ
 ភិក្ខុនោះវេទនិចម្លៀនចិត្តទៅកោសលក្រុយញាណ ។ ភិក្ខុនោះ វេទនិជីវិត
 ច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះទុក្ខ ។ ថេ ។ ជីវិតច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា
 រនេជាបដិចតា ជាដំណើរដើម្បីរលត់ខ្លួនទុក្ខ ជីវិតច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា
 នេះជាតាសវៈ ជីវិតច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាហេតុនាំឱ្យកើតតាសវៈ
 ជីវិតច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់នៃតាសវៈ ជីវិតច្បាស់
 តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាបដិចតា ជាដំណើរដើម្បីរលត់នៃតាសវៈ ។

សុន្តនិទាន ឧដ្ឋិទិវាយស្ស ឧដ្ឋិទិវាយស្ស

(១២៤) វេទ កណ្តាលិ ឯកោច្ឆោ ភិក្ខុ អភិណ្ណា-
 បត្តិកោ ហោតិ អាបត្តិកហុលោ សោ ភិក្ខុហិ
 វុទ្ធានោ អញ្ញោញ្ញំ^(*) បដិចរតិ ពហិទ្ធា កាដំ
 អបទាមេតិ កោចញ្ច ទោសញ្ច អប្បទ្វយញ្ច ទាតុ-
 ករោតិ ឧ សម្មា វត្តតិ ឧ លោមំ ទាតេតិ ឧ
 ទេត្តារំ វត្តតិ យេឧ សង្ឃោ អត្តមទោ ហោតិ តំ
 ករោមីតិ ទាហា ។ គត្រ កណ្តាលិ ភិក្ខុនំ ឯវំ
 ហោតិ អយំ ទោ អាវុសោ ភិក្ខុ អភិណ្ណាបត្តិកោ
 អាបត្តិកហុលោ សោ ភិក្ខុហិ វុទ្ធានោ អញ្ញោញ្ញំ
 បដិចរតិ ពហិទ្ធា កាដំ អបទាមេតិ កោចញ្ច
 ទោសញ្ច អប្បទ្វយញ្ច ទាតុករោតិ ឧ សម្មា
 វត្តតិ ឧ លោមំ ទាតេតិ ឧ ទេត្តារំ វត្តតិ យេឧ
 សង្ឃោ អត្តមទោ ហោតិ តំ ករោមីតិ ទាហា

* ឧ.អញ្ញោញ្ញំ ។

សុន្តនិទាន ឧដ្ឋិទិវាយស្ស ឧដ្ឋិទិវាយស្ស

(១២៥) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ខ្មាលភទ្ទាលិ ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុង
 សាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវតាមត្រឡប់ ។ ជាអ្នកច្រើនដោយតាមត្រឡប់ កាល
 ពួកភិក្ខុស្មីប្រដៅ ភិក្ខុនោះ ក៏ពោលថាទ្រទ្រង់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ
 តែនិព្វានពាក្យទៅខាងក្រៅ ធ្វើឱ្យប្រាកដឡើង ខ្លួនសេចក្តីក្រោធ សេចក្តី
 ប្រទូស្តនិងសេចក្តីកាត់អនិច្ចត្ត មិនប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ មិនសម្របរម
 មិនប្រព្រឹត្តវត្តដល់កិរិយាវេទនាចេញចាកតាមត្រឡប់ សន្សំនានសេចក្តី
 ពេញចិត្ត ដោយហេតុណា មិនប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ដូច្នោះ
 ឡើយ ។ ខ្មាលភទ្ទាលិ ពួកភិក្ខុនានសេចក្តីត្រូវរក្សាទុកដែលប្រដៅ
 ក្រោធនោះ យ៉ាងនេះថា ខ្មាលភទ្ទាលិ ភិក្ខុនោះ ត្រូវតាមត្រឡប់
 ច្រើនដោយតាមត្រឡប់ ភិក្ខុនោះ កាលពួកភិក្ខុស្មីប្រដៅ ភិក្ខុនោះ ក៏
 ពោលថាទ្រទ្រង់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ តែនិព្វានពាក្យទៅខាងក្រៅ
 ធ្វើឱ្យប្រាកដឡើង ខ្លួនសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និង សេចក្តីកាត់
 អនិច្ចត្ត មិនប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ មិនសម្របរម មិនប្រព្រឹត្តវត្ត
 ដល់កិរិយាវេទនាចេញចាកតាមត្រឡប់ សន្សំនានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយ
 ហេតុណា មិនប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ដូច្នោះឡើយ ចត្រ

កិច្ចសន្យា ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

សាមីខ្លួន ឬតាមស្នេហា ឬស្នេហា ក៏ក្នុងនាម គឺជា គឺជា
 ឧបបរិក្ខេប យល់យ៉ាង(១) អធិការណ៍ ១ ទិប្បទេវ រូប-
 សម្បត្តិ ។ ក្រសួង ទេ ឯ ក្រសួង ក៏ក្នុងនាម ក៏ក្នុង
 គឺជា គឺជា ឧបបរិក្ខេប យល់យ៉ាង អធិការណ៍ ១
 ទិប្បទេវ រូបសម្បត្តិ ។ ៧១ បទ ក្រសួង ឯករាជ្យ
 ក៏ក្នុង អភិបាលកិច្ច ហោតិ(២) អាចត្តិពហុលោ
 សោ ក៏ក្នុង រដ្ឋបាល បាញ់ព្រួញ បដិចារតិ
 ពហិដ្ឋា ក្រសួង ១ អបបរិក្ខេប ១ ក្រសួង ឯករាជ្យ
 អប្បទេវ បាតុករណ៍ សម្បត្តិ លោម
 បាតុករ ១ ក្រសួង យេ ១ សម្បត្តិ អត្តសម្បត្តិ
 ហោតិ តំ ក្រសួង អាច ។ ក្រសួង ក្រសួង ក៏ក្នុង
 ឯ ហោតិ អយំ ទេ អាស្រ័យ ក៏ក្នុង អភិបាល-
 កិច្ច អាចត្តិពហុលោ សោ ក៏ក្នុង រដ្ឋបាល
 បាញ់ព្រួញ បដិចារតិ ពហិដ្ឋា ក្រសួង ១ អបបរិក្ខេប
 ១ ក្រសួង ឯករាជ្យ អប្បទេវ បាតុករណ៍
 សម្បត្តិ លោម បាតុករ ១ ក្រសួង

១- យោងលើ ១ ២៧ ហោតិ ១ រដ្ឋបាល ។

កិច្ចសន្យា សេចក្តីប្រកាសអធិការណ៍

លោកមានកាយ ចំណីឡាយ សូមលោកចំណីឡាយ ចំណីឡាយ ចំណីឡាយ
 កាល របស់ក្រុមនេះ ដោយដាច់ហើយ តាមទំនងដែលមិនបានប្រាប់
 ដោយដាច់ហើយនេះ ។ ខ្លួនក្រសួង ក្នុងកិច្ចការចំណីឡាយអធិការណ៍
 របស់ក្រុមនេះ តាមទំនងដែលមិនបានដោយដាច់ហើយ យ៉ាងនេះឯង ។
 ខ្លួនក្រសួង ចំណីឡាយក្នុងក្រុម ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវតែបង្ក
 រឿយៗ ជាអ្នកច្រើនដោយតាមត្រូវ កាលកិច្ចចំណីឡាយស្តីប្រដៅ កិច្ច
 នោះ ក៏មិនបានប្រាប់បញ្ជូនពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ មិនបានពាក្យទៅ
 ខាងក្រៅ មិនបានធ្វើឱ្យប្រាកដឡើយ ឱ្យសេចក្តីក្រាម សេចក្តីប្រឡូស
 និងសេចក្តីកាត់កង់ចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តិដោយប្រពៃ សម្រេចរក ប្រព្រឹត្ត
 វត្តមានដល់កិរិយាឱ្យចេញចាកតាមត្រូវ សង្ឃឹមដល់ចិត្ត ដោយបាតុណា
 ក៏ប្រាប់បញ្ជូននោះថា រ៉ូប្តី ។ ខ្លួនក្រសួង ក៏ក្នុងចំណីឡាយ មាន
 សេចក្តីច្រើនក្នុងចំណីឡាយដែលប្រដៅនោះថា ខ្លួនក្រសួងចំណីឡាយ
 ក៏ក្នុងនេះ ជាអ្នកត្រូវតែបង្ករឿយៗ ជាអ្នកច្រើនដោយតាមត្រូវ កាលកិច្ច
 ចំណីឡាយស្តីប្រដៅ កិច្ចនោះ ក៏មិនបានប្រាប់បញ្ជូនពាក្យដទៃដោយ
 ពាក្យដទៃ មិនបានប្រាប់បញ្ជូនខាងក្រៅ ចំណីឡាយធ្វើឱ្យប្រាកដឡើយ
 ឱ្យសេចក្តីក្រាម សេចក្តីប្រឡូស និងសេចក្តីកាត់កង់ចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តិ
 ដោយប្រពៃ សម្រេចរក ប្រព្រឹត្តិវត្តមានដល់កិរិយាឱ្យចេញចាកតាមត្រូវ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ

យេន សង្ខារ អត្តមទោ ហោតិ តំ ករោមីតិ អាហា
សាទុ វកាយស្មន្តោ វមស្ស ភិក្ខុនោ តថា តថា
ឧបបរិក្ខុដ យថយំនំ អធិការណំ ទិប្បមេវ វុបស-
ដ្ឋេយ្យតិ ។ តស្ស ទោ ឯវំ កណ្ណាលិ ភិក្ខុនោ ភិក្ខុ
តថា តថា ឧបបរិក្ខុន្តិ យថយំនំ អធិការណំ ទិប្ប-
មេវ វុបសដ្ឋតិ ។

[១៧០] នន កណ្ណាលិ ឯកទ្វេ ភិក្ខុ អធិប្បាបត្តិ-
កោ ហោតិ អធិបត្តិពហុលោ សោ ភិក្ខុហិ វុទ្ធិមា-
នោ អញ្ញេនញ្ញំ^(១) បដិចារតិ ពហិទ្ធា កាដំ អបធា-
មេតិ កោបញ្ច ធាសញ្ច អប្បធួយញ្ច ចាតុករោតិ
ន សម្មា វត្តតិ ន លោមំ ចានេតិ ន ទេត្តារំ វត្តតិ
យេន សង្ខារ អត្តមទោ ហោតិ តំ ករោមីតិ អាហា ។
តត្រ កណ្ណាលិ ភិក្ខុនំ ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ អាវុសា
ភិក្ខុ អធិប្បាបត្តិកោ អធិបត្តិពហុលោ សោ ភិក្ខុហិ
វុទ្ធិមាទោ អញ្ញេនញ្ញំ បដិចារតិ ពហិទ្ធា កាដំ អបធា-
មេតិ កោបញ្ច ធាសញ្ច អប្បធួយញ្ច ចាតុករោតិ

១. អញ្ញេនញ្ញំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយ

សង្ខារោសចក្កិកេញចិក្ក ដោយហេតុណា កំប្រាចំហេតុនាថា ខ្ញុំ
ធ្វើ បតិគ្រលោកមានកាយុបំណិឡាយ សូមលោកបំណិឡាយ និបារណា
មើលអធិការណ៍របស់ភិក្ខុនោះ ភាគទំនងដែលបានម្ខាងដោយធាតុហើស
យ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់កណ្ណាលិ ភិក្ខុភិក្ខុ ក៏និបារណាម្ចាស់អធិការណ៍របស់
ភិក្ខុនោះ ភាគទំនងដែលបានម្ខាងដោយធាតុហើស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧០] ម្ចាស់កណ្ណាលិ ភិក្ខុភិក្ខុនោះ ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវ
ភាគក្នុងកាលម្តង ។ ជាអ្នកមិនច្រើនដោយភាគក្នុង កាលភិក្ខុបំណិឡាយ
ស្មើច្រើន ភិក្ខុនោះ វែងរោលបន្ថែមបំណិឡាយ ដោយពាក្យដទៃ
បោះពាក្យទៅខាងក្រៅ ធ្វើឱ្យប្រាកដឡើង ខ្លួនសេចក្តីគ្រោធ សេចក្តីច្រ-
ទ្ធស្តនិងសេចក្តីកាត់អន់ចិត្ត មិនប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ មិនសម្របពេម មិន
ប្រព្រឹត្តវត្តដល់កិរិយាវិទ្ធិនចេញចាកភាគក្នុង សង្ខារោសចក្កិកេញចិក្ក
ដោយហេតុណា មិនបានប្រាចំហេតុនាថា ខ្ញុំធ្វើ ម្តេចខ្ញុំធ្វើ ។ ម្ចាស់
កណ្ណាលិ ភិក្ខុបំណិឡាយ មានសេចក្តីត្រង់រក្សាចិត្តដែលច្រើនក្រែង
ថា ម្ចាស់អាវុសាបំណិឡាយ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកត្រូវភាគក្នុងកាលម្តង ។ ជា
អ្នកមិនច្រើនដោយភាគក្នុង កាលភិក្ខុបំណិឡាយស្មើច្រើន ភិក្ខុនោះវែង
រោលបន្ថែមបំណិឡាយដទៃដោយពាក្យដទៃ បោះពាក្យទៅខាងក្រៅ ធ្វើ
ឱ្យប្រាកដឡើង ខ្លួនសេចក្តីគ្រោធ សេចក្តីច្រទ្ធស្ត និងសេចក្តីកាត់អន់ចិត្ត

សុន្តរិយោ ចម្លើយនិកាយស្ស ចម្លើយចណ្ឌសក

ន តហំនា កតំ អបចាមេតិ ន កោបញ្ច ទោ-
សញ្ច អប្បក្ខយញ្ច បាតុកករេតិ សម្មា វត្តតិ លោមំ
ចានេតិ ទេត្តារំ វត្តតិ យេន សង្កេត អត្តនា
ហោតិ កំ ករេមីតិ អាហា សរេនុ វតាយស្មន្តា
សមស្ស កិក្ខុនោ តថា តថា ឧបបរិក្ខុដ យដយិ-
នំ អធិការណំ ទិច្ឆមេវ វុបសម្មេយ្យតិ ។ តស្ស
ទោ ឯវំ ភទ្ទាលិ កិក្ខុនោ កិក្ខុ តថា តថា ឧបប-
រិក្ខុន្តិ យដយិនំ អធិការណំ ទិច្ឆមេវ វុបសម្មតិ ។

(១៧១) នន ភទ្ទាលិ ឯកទ្វេ កិក្ខុ សទ្ធាមត្ត-
កេន វហតិ បេមមត្តកេន ។ តត្រ ភទ្ទាលិ កិក្ខុនំ
ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ អាវុសោ កិក្ខុ សទ្ធាមត្ត-
កេន វហតិ បេមមត្តកេន សចេ មយំ នមំ កិក្ខុ
បវយ្ហ បវយ្ហ^(១) ការណំ ការេស្សម មា យម្បិ-
ស្ស កំ សទ្ធាមត្តកំ បេមមត្តកំ តម្លាចិ បរិហា-
យិតិ ។ សេយ្យជាចិ ភទ្ទាលិ បុរិសស្ស ឯកំ កត្តំ

១ ឧ. បសញ្ញ ចសញ្ញ ។

សុន្តរិយោ ចម្លើយនិកាយ ចម្លើយចណ្ឌសក

មិនបោះពាក្យព្រះពុទ្ធិក្រៅ មិនបោះធ្វើឱ្យប្រាកដឡើយ ខ្លឹមសេចក្តីប្រាថ
សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីកាត់កង់ខ្លួន ប្រព្រឹត្តិក្នុងដោយប្រពៃ សមូច
រោម ប្រព្រឹត្តិក្នុងផលកិរិយាវិទូនចេញចាកតាមក្តីបាន សន្សំមានសេច-
ក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា ក៏ប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ចិត្តត្រេកលោក
មានអាយុទាំងឡាយ សូមរោគគិបារណាគតិករណំចេសំកិក្ខុនោះ ភាម
ទំនងដែលធម្មវិទូនដោយដាច់រហ័សនេះ ។ ម្ចាស់ភទ្ទាលិ ក្នុងកិក្ខុ
គិបារណាគតិករណំចេសំកិក្ខុនោះ ភាមទំនងដែលបោះបង្គាប់ដោយដាច់
រហ័ស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៧១) ម្ចាស់ភទ្ទាលិ កិក្ខុកម្មុយ ក្នុងសាសនានេះ ប្រព្រឹត្តិ
ដោយសទ្ធាស្តចស្តិក ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ស្តចស្តិក (ចំពោះភា-
ពាទ្ធនិងឧបជ្ឈយ) ។ ម្ចាស់ភទ្ទាលិ កិក្ខុទាំងឡាយ តែងមានសេចក្តី
គ្រិះចំពោះហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ កិក្ខុ
នេះប្រព្រឹត្តិ ដោយសទ្ធាស្តចស្តិក ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ស្តចស្តិក
(ចំពោះភាពាទ្ធនិងឧបជ្ឈយ) ប្រសិនបើយើងទាំងឡាយ ធ្វើនូវការ
សន្តិសន្តិភាពនោះ សទ្ធាស្តចស្តិកនិងសេចក្តីស្រឡាញ់ស្តចស្តិក ណា
ដែលមាននៅ កិក្ខុនោះ នឹងមិនលាបស្តូនចាកសទ្ធានិងសេចក្តីស្រឡាញ់
ស្តចស្តិកនោះឡើយ ។ ម្ចាស់ភទ្ទាលិ ចុះសេចក្តីចក្កវិទូ ក្នុង

កិច្ចសន្យា ក្រសួងសុខាភិបាល សហគ្រាស បេឡាវិក

កសិករ មិត្តភាព ញាតិសាលាហិតា តំ ឯក ចក្ខុ
 រក្សេយ្យំ មា យម្បិស្ស តំ ឯក ចក្ខុ កម្ពុជា
 បរិហាយិក ឯក ឯក មា កម្ពុជា^(១) ឯក កម្ពុជា
 កិច្ច សន្យាមត្តកោន វហិត បេឡាវិក ។ តត្រ
 កម្ពុជា កិច្ច ឯក ឯក មា កម្ពុជា ឯក កម្ពុជា
 កិច្ច សន្យាមត្តកោន វហិត បេឡាវិក ។ សេ
 មយំ ឯក កិច្ច ឯក ឯក កម្ពុជា កម្ពុជា
 មា យម្បិស្ស តំ សន្យាមត្តកោន បេឡាវិក កម្ពុជា
 បរិហាយិក ។ មយំ មា^(២) កម្ពុជា មា មយំ
 មយោ យេនមិទេកច្ចំ កិច្ច^(៣) ឯក ឯក កម្ពុជា
 រណំ កម្ពុជា^(៤) មយំ មា កម្ពុជា មា មយំ
 មយោ យេនមិទេកច្ចំ កិច្ច ឯក ឯក ឯក ឯក ឯក
 កម្ពុជា កម្ពុជា^(៥) ។ កម្ពុជា មា កម្ពុជា មា ម

១ ឯក មា កម្ពុជា ។ ២ ម. កម្ពុជា កម្ពុជា ។ ៣ ម. យេនមិទេកច្ចំ កិច្ច ឯក
 ឯក ។ ៤ កម្ពុជា ។ ៥ ម. កម្ពុជា ។ ៦ ម. មយំ មា កម្ពុជា មា មយំ មយោ
 យេនមិទេកច្ចំ កិច្ច ឯក ឯក ឯក ឯក ឯក ។

កិច្ចសន្យា ក្រសួងសុខាភិបាល សេចក្តីស្រឡាញ់ស្តេចស្តេច

មិត្តភាព ញាតិសាលាហិតា តំ ឯក ចក្ខុ
 រក្សេយ្យំ មា យម្បិស្ស តំ ឯក ចក្ខុ កម្ពុជា
 បរិហាយិក ឯក ឯក មា កម្ពុជា^(១) ឯក កម្ពុជា
 កិច្ច សន្យាមត្តកោន វហិត បេឡាវិក ។ តត្រ
 កម្ពុជា កិច្ច ឯក ឯក មា កម្ពុជា ឯក កម្ពុជា
 កិច្ច សន្យាមត្តកោន វហិត បេឡាវិក ។ សេ
 មយំ ឯក កិច្ច ឯក ឯក កម្ពុជា កម្ពុជា
 មា យម្បិស្ស តំ សន្យាមត្តកោន បេឡាវិក កម្ពុជា
 បរិហាយិក ។ មយំ មា^(២) កម្ពុជា មា មយំ
 មយោ យេនមិទេកច្ចំ កិច្ច^(៣) ឯក ឯក កម្ពុជា
 រណំ កម្ពុជា^(៤) មយំ មា កម្ពុជា មា មយំ
 មយោ យេនមិទេកច្ចំ កិច្ច ឯក ឯក ឯក ឯក ឯក
 កម្ពុជា កម្ពុជា^(៥) ។ កម្ពុជា មា កម្ពុជា មា ម

១ ឯក មា កម្ពុជា ។ ២ ម. កម្ពុជា កម្ពុជា ។ ៣ ម. យេនមិទេកច្ចំ កិច្ច ឯក
 ឯក ។ ៤ កម្ពុជា ។ ៥ ម. កម្ពុជា ។ ៦ ម. មយំ មា កម្ពុជា មា មយំ មយោ
 យេនមិទេកច្ចំ កិច្ច ឯក ឯក ឯក ឯក ឯក ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក

កោ បទ្ទយោ យេន បុព្វេ អប្បភវនំ ទេវ សិក្ខាបដានំ
អហេសុំ ពហុភវ ច ភិក្ខុ អញ្ញាយ សណ្ឋាហិសុ
កោ បទ កន្ថេ ហេតុ កោ បទ្ទយោ យេនេតហិ
ពហុភវនំ ទេវ សិក្ខាបដានំ ហោន្តិ អប្បភវ ច
ភិក្ខុ អញ្ញាយ សណ្ឋាហន្តិភិ ។

[១៧២] ឯវញ្ញតំ(១) កត្វាលិ ហោតិ សត្តសុ
កាយមាទេសុ សទ្ធច្នេ អន្តរាយមាទេ ពហុភវនំ
ទេវ សិក្ខាបដានំ ហោន្តិ អប្បភវ ច ភិក្ខុ អញ្ញាយ
សណ្ឋាហន្តិ(២) ។ ន ភាវ កត្វាលិ សត្តា សាវកានំ
សិក្ខាបដំ បញ្ញាបេតិ យាវ ន ឥទេកេទ្ធ អាសវដ្ឋា-
និយា ធម្មា សង្ឃេ ពាតុកវន្តិ ។ យតោ ច ទោ
កត្វាលិ ឥទេកេទ្ធ អាសវដ្ឋានិយា ធម្មា សង្ឃេ ពាតុ-
កវន្តិ អថ សត្តា សាវកានំ សិក្ខាបដំ បញ្ញាបេតិ
កេសំយេវ អាសវដ្ឋានិយានំ ធម្មានំ បដិយាតាយ ។

• ១. វិហោនំ ។ ឧ. វិវេនំ ។ ២. ឧ. សណ្ឋាហន្តិភិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ភិក្ខុ ជាបច្ច័យ បានជាគុណកាលនោះដើមមានសិក្ខាបទតិចល្មម តែពួកភិក្ខុ
ច្រើនរួច, បានកាន់ទៅក្នុងព្រះអហេតុ បច្ចេកព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត
ភិក្ខុជាហេតុ ភិក្ខុជាបច្ច័យ បានជាគុណកាលនេះ មានសិក្ខាបទច្រើន
ណាស់ តែពួកភិក្ខុតិចពេក ដែលបានកាន់ទៅក្នុងព្រះអហេតុ ។

[១៧២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាសថា ខ្មាលកត្វាលិ ដំណើរ
នោះ យ៉ាងនេះឯង គឺ កាលបើសត្វចាំនិទ្ទាយសាចស្សន្យ កាលបើព្រះ
សទ្ធម្មអន្តរោម សិក្ខាបទចាំនិទ្ទាយ វែមនិទ្ទាយច្រើន ឯពួកភិក្ខុ ដែល
បានបែកទៅក្នុងព្រះអហេតុ មានតិច ។ ខ្មាលកត្វាលិ ធម៌ចាំនិទ្ទាយនេះ
ដែលជាទីកាន់នៃភាសវៈ មិនទាន់កើតប្រាកដចំពោះសង្ឃក្នុងសាសនានេះ
ត្រឹមណា ព្រះសាស្តា ក៏មិនទាន់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ដល់សាវកចាំនិទ្ទាយ
ត្រឹមណោះ ។ ខ្មាលកត្វាលិ លុះតែធម៌ចាំនិទ្ទាយនេះ ដែលជាទីកាន់
នៃភាសវៈ កើតប្រាកដចំពោះសង្ឃ ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងកាលណា
ទើបព្រះសាស្តា ទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទដល់ពួកសាវក ក្នុងកាលនោះ ដើម្បី
នឹងការពារ ដូរធម៌ចាំនិទ្ទាយដែលជាទីកាន់នៃភាសវៈនោះ ចុះល្អោះ ។

កិច្ចសន្យា កម្ពុជា-សូវៀត លើការពារ

១ ភាវ កម្ពុជា សីលការពារ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ធម្មា
 សង្ឃ ចាតុកវន្តិ យាវ ១ សង្ឃ មហាត្តំ បត្តា ហោ-
 តិ ។ យតោ ១ ទោ កម្ពុជា សង្ឃ មហាត្តំ បត្តា
 ហោតិ អថ^(១) សីលការពារ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ធម្មា សង្ឃ
 ចាតុកវន្តិ អថ សត្វា សាវកានំ សិក្ខាបដំ បញ្ញាបេតិ
 តេសំយេវ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ធម្មានំ បដិយាតាយ ។
 ២ ភាវ កម្ពុជា សីលការពារ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ធម្មា
 សង្ឃ ចាតុកវន្តិ យាវ ១ សង្ឃ លាភត្តំ បត្តា
 ហោតិ... យសត្តំ បត្តា ហោតិ... ពាហុសច្ចំ បត្តា
 ហោតិ... រត្តញ្ញត្តំ^(២) បត្តា ហោតិ ។ យតោ ១ ទោ
 កម្ពុជា សង្ឃ រត្តញ្ញត្តំ បត្តា ហោតិ អថ សីល-
 ការពារ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ធម្មា សង្ឃ ចាតុកវន្តិ អថ
 សត្វា សាវកានំ សិក្ខាបដំ បញ្ញាបេតិ តេសំយេវ
 អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ធម្មានំ បដិយាតាយ ។

១ ឧ. បណ្ឌិត ៧០ ។ ២ ឧ. រត្តញ្ញត្តិ ។

កិច្ចសន្យា កម្ពុជា-សូវៀត លើការពារ

ខ្នាតកម្ពុជា សង្ឃមិនទាន់បានប្រើ ត្រឹមណា ធម៌ចាំឱ្យយកដែលជា
 ទីកំរិតនៃការស៊ី ក៏មិនទាន់បានប្រើចំពោះសង្ឃ ត្រឹមណោះដែរ ។
 ខ្នាតកម្ពុជា លុះតែសង្ឃបានប្រើ ក្នុងកាលណា ធម៌ចាំឱ្យយក
 ដែលជាទីកំរិតនៃការស៊ី ក៏បានប្រើ ចំពោះសង្ឃ ក្នុងកាល
 ណោះ ទើបព្រះសាស្ត្រទ្រង់បញ្ជាស៊ីកុប្បា ដល់ពួកសាវក ដើម្បីការពារ
 ខ្លួនធម៌ចាំឱ្យយក ដែលជាទីកំរិតនៃការស៊ីនោះឯង ។ ខ្នាតកម្ពុជា
 សង្ឃមិនទាន់ដល់ខ្លួនលាភដ៏ប្រសើរ... មិនទាន់ដល់ខ្លួនយសដ៏ប្រសើរ...
 មិនទាន់ដល់ខ្លួនកាតជាពហុស្សត... មិនទាន់ដល់ខ្លួនកាតជាអ្នក លំខ្លួន
 កម្រិត (ប្រើ) ត្រឹមណា ធម៌ចាំឱ្យយក ដែលជាទីកំរិតនៃការស៊ី
 ក៏មិនទាន់បានប្រើចំពោះសង្ឃ ក្នុងសាសនានេះ ត្រឹមណោះដែរ ។
 ខ្នាតកម្ពុជា លុះតែសង្ឃដល់ខ្លួនកាតជាអ្នក លំខ្លួន (ប្រើ) ក្នុង
 កាលណា ធម៌ចាំឱ្យយក ដែលជាទីកំរិតនៃការស៊ី ក៏បាន
 ប្រើចំពោះសង្ឃ ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងកាលនោះ ទើបព្រះសាស្ត្រ
 បញ្ជាស៊ីកុប្បា ដល់ពួកសាវក ដើម្បីការពារខ្លួនធម៌ចាំឱ្យយក ដែល
 ជាទីកំរិតនៃការស៊ីនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិទានស្ថាន

[១៧៣] អប្បការី ទោ កុត្ត កណ្តាលី តេជ សម-
 យេន អហុវត្ថុ យនា វោ អហំ អាជាតិយសុស្វបមំ
 ធម្មចរិយាយំ ទេសេសី^(១) តំ សរសី ភំ^(២) កណ្តាលីតិ ។
 យោ ហេតំ កន្ត ។ តត្រ កណ្តាលី កី^(៣) ហេតុ
 បទូសីតិ ។ សោ ហិ ទូណហំ កន្ត ធិយវត្តំ សុត្ត
 សភសេន សិក្ខាយ អបរិច្ឆារាវី អហោសិទ្ធិ ។ ឧ ទោ
 កណ្តាលី ឃិសេវ ហេតុ ឃិស បទូយោ អបិច មេ ភំ
 កណ្តាលី ធិយវត្តំ ទេតសា ទេតោ បរិទូ វិទិតោ ទភិ-
 យំ^(៤) មោឃបុរិសោ មយោ ធម្ម ទេសិយនានេ អដ្ឋិ-
 កត្វា មនសិកត្វា សត្វទេតសោ សមន្តាហវត្វា ទិហិ-
 តសោតោ ធម្មំ សុណាភីតិ អបិច តេ អហំ កណ្តាលី
 អាជាតិយសុស្វបមំ ធម្មចរិយាយំ ទេសិស្សមិ តំ សុ-
 ណាហិ សាដុកំ មនសិករោហិ កាសិស្សមិ ។ ឃិ
 កន្តតិ ទោ អាយស្មា កណ្តាលី កតវតោ បទូស្សេសិ ។

១. ទ. ធីន ទិស្សេតិ ។ ២. ម. ធីន ធីន ។ ៣. ម. វិ ។ ៤. ម. ធីយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកនិទានស្ថាន

[១៧៤] ព្រះគង្គត្រាស់ថា ខ្មាលកណ្តាលី គថាគត បាទសម្តែង
 ធម្មចរិយាយ ប្រៀបដោយសន្តិវិសេសភាពនៃយេស្វា ដល់អ្នក ក្នុង
 កាលណា អ្នកវាងខ្យល់ បានប្រមាណតិច បាននាំគ្នាពាលហើយ ក្នុង
 សម័យនោះ ខ្មាលកណ្តាលី អ្នករើករយើញពេកនោះដែរ ។ ព្រះកណ្តាលី
 ក្រាបចង្អុលថា បតិក្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើនមិនឃើញទេ ។ ខ្មាលកណ្តាលី អ្នក
 ផ្សំខ្លះហេតុក្នុងការរើកមិនឃើញដែរ ។ បតិក្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះ
 គង្គនោះ ជាអ្នកមិនបានចំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនាចៅសង្គ្រោះស្តេច គង់
 កាលយូរពេលមែន ។ ខ្មាលកណ្តាលី ខ្ញុំ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចម្លើយ
 ទេ ខ្មាលកណ្តាលី ចំណែកភាវីអ្នក គថាគតបានកំណត់ដំណឹងដោយចិត្ត
 (ចេសគាតគត) គង់កាលយូរមកហើយថា មោឃបុរិសនេះ កាលដែល
 គថាគតសម្តែងធម៌ ក៏មិនធ្វើឱ្យជាប្រយោជន៍ មិនយកចិត្តទុកដាក់ មិន
 ប្រមូលចិត្តដោយសព្វគ្រប់ មិនផ្សំផ្សាប្រក្រតីយ៍ទៀត ខ្មាលកណ្តាលី
 ចំណែកភាវីគថាគត ទិសសម្តែងខ្លះធម្មចរិយាយ ដែលប្រៀបដោយ
 សន្តិវិសេសភាពនៃយេស្វា ដល់អ្នក ពួកអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ធម្ម-
 ចរិយាយនោះដោយការពុះ គថាគតទិសសម្តែង ។ កណ្តាលីមានកាយ
 ទទួលព្រះគុដ្ឋដ៏ការចៅសង្គ្រោះព្រះករោថ ព្រះករុណា ព្រះគង្គ ។

កិច្ចសន្យា កត្តាលីសុត្ត ទស ធម្មា

អនុបុត្រការណា ភស្តី ម៉ាង បរិទិព្វតោ ហោតិ
 តទេចំ អស្សនមកោ ឧត្តរី វណ្ណិយំ ច ទសិយំ ច(១)
 អនុប្បវេទិតំ ។ ឥមេហំ ទោ កត្តាលី ទសហន្តើហំ
 សមន្នាគតោ កម្រោ អស្សនាធិយោ វជារហោ
 ហោតិ វជារោត្តា វញ្ញោ អន្តរោ សង្ឃី(២) កន្ទតិ
 ឯវមេវ ទោ កត្តាលី ទសហំ ធម្មេហំ សមន្នាគតោ
 កិក្កុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ ចាហុនេយ្យោ ធកុតិ-
 លោយ្យោ អញ្ញលីករលោយ្យោ អនុត្តរំ បុញ្ញកេត្តិ
 លោកស្សតិ(៣) កតមេហំ ទសហំ ឥធម កត្តាលី
 កិក្កុ អសេក្កាយ សន្នាធិដ្ឋិយោ សមន្នាគតោ ហោតិ

• ១. ឧត្តរី វណ្ណិយញ្ច វិលយញ្ច ។ ឧ. ឧត្តរវណ្ណិយញ្ច វិលយញ្ច ។ ២. សង្ឃី ។
 ៣. ឧ. ឧ. ធិសិ. ១. ឥស្សនី ។

កិច្ចសន្យា កត្តាលីសុត្ត ធម៌ ១០ ប្រការ

ចម្បិតំ ដោយសំដាប់ តំ ធម្មាបក្កនិទិដោយេ ទេចសារថី ជាអ្នកចម្បិតំ
 សេ ថំ ថំ ខសេនោះឱ្យមានសម្បវប្បនិទិកម្ខំ ពិច្រឹត គរោវៀត ។
 ម្នាលកត្តាលី សេភាគនៃយ្យស្ក ប្រកបដោយអង្គ ១០(១) នេះឯង ជា
 សេន្តរសមផលស្តច ជាសេន្តរស្តចប្រើប្រាស់ ផលនូវការកប់ជា
 អង្គរបស់ស្តចបាន សេចក្តីទាំងនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលកត្តាលី
 មានឧបមេយ្យដូចគ្នា ដែលប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ ឈ្មោះថា ជាអ្នក
 គួរទទួលចក្ខុប្បវ្វ័យដែលគេនាំមកជូន ជាអ្នកគួរទទួលភាគទុកបាន ជា
 អ្នកគួរទទួលទុក្ខណាបាន ជាអ្នកគួរផលអញ្ញាលីកម្ម ដែលសត្វលោកគប្បី
 ធ្វើ ជាបុញ្ញកេត្តិដ៏ច្រើនរបស់សត្វលោក អង្គ ១០ ប្រការនោះ គេក៏
 ខ្លះ ម្នាលកត្តាលី កិច្ចសន្យាសាសនានេះ ប្រកបដោយអសក្ខសន្នាធិដ្ឋិ ១

• សេន្តរសមផលស្តចប្រើប្រាស់ដោយអង្គ ១០ នោះគឺ អនុបុត្រ ក្នុងកាលលើកដំបូងនៃក្រុម
 ម្នាល • ឧបមេយ្យ ក្នុងកាលដែលម្ចាស់ដំបូងចុះចត់ឡើងបាន • ខុរោសេ ក្នុងកាល
 ជាទីកាលនៃដំបូងគេដោយចុងក្រុង • ខាជ ក្នុងកាលដែលត្រូវល្មើសដោយល្បិចជាប់
 វាជិច្ច • វេត្ត ក្នុងកាលដែលត្រូវការប្រញ្ញើ • វជារោត ក្នុងកាលដែលស្តចខ្លះដឹងគុណ
 ចំណាប់ • វជិសេ ក្នុងខ្សែនៃសេន្តរស្តច • ឧត្តមេ ដ៏ ក្នុងកាលដែលចោលខានសន្តិ
 ដ៏ល្អ • ឧត្តមេ ហោយ ក្នុងភាគនៃសេន្តរស្តច • ឧត្តមេ ស. វល្យ ក្នុងកាលដែលម្ចាស់ប្រើដោយ
 ពាក្យសង្ឃីដ៏ល្អ ពីស្តចពាក្យម្ចាស់បាន • ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចម្រៀមបណ្ណសក

អសេក្ខេន សម្មាសង្កប្បេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ អ-
 សេក្ខាយ សម្មាវាចាយ សមដ្ឋានតោ ហោតិ អសេ-
 ក្ខេន សម្មាគម្មន្តេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ អសេ-
 ក្ខេន សម្មាអាជីវេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ អសេក្ខេន
 សម្មាវាយាមេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ អសេក្ខាយ
 សម្មាសតិយា សមដ្ឋានតោ ហោតិ អសេក្ខេន សម្មា-
 សមាជិវា សមដ្ឋានតោ ហោតិ អសេក្ខេន សម្មា-
 ញ្ញាលោន សមដ្ឋានតោ ហោតិ អសេក្ខាយ សម្មាវិ-
 មុតិយា សមដ្ឋានតោ ហោតិ ឥមេហិ ទោ កុដាលិ
 នសហិ នមេហិ សមដ្ឋានតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យ
 ហោតិ ចាហុនេយ្យ នក្ខិណេយ្យ អញ្ញាលិការ-
 ណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ ។ ឥន-
 មវោន កកវា អត្ថមនោ អាយស្មិ កុដាលិ កកវតោ
 កាសិតំ អភិទន្ធិតិ ។

ភវាលិសុត្តំ បញ្ចមំ វិជ្ជិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ចម្រៀមបណ្ណសក

ប្រកថោយអសេក្ខសម្មាសង្កប្បៈ ១ ប្រកថោយអសេក្ខសម្មាវាចា ១
 ប្រកថោយអសេក្ខសម្មាគម្មៈ ១ ប្រកថោយអសេក្ខសម្មាអាជីវៈ ១
 ប្រកថោយអសេក្ខសម្មាវាយាមៈ ១ ប្រកថោយអសេក្ខសម្មាសតិ ១
 ប្រកថោយអសេក្ខសម្មាសមាជិវ ១ ប្រកថោយអសេក្ខសម្មាញ្ញាលា ១
 ប្រកថោយអសេក្ខសម្មាវិមុតិ ១ ម្នាលកុដាលិ ភិក្ខុដែលប្រកថោយ
 ធម៌ ១០ ប្រការនេះឯង ឈ្មោះថា ជាអ្នកគួរទទួលចក្ខុប្បវ្វិយដែលគេនាំ
 មកបូជា ជាអ្នកគួរទទួលភាគទុក្ខពាន ជាអ្នកគួរទទួលទុក្ខណាពាន ជាអ្នក
 គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ដែលសត្វលោកគប្បីធ្វើ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរបស់
 សត្វលោក ។ លុះព្រះមោទនព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះនេះចប់ហើយ
 ព្រះកុដាលិបានអាយុ កំទានចិត្តិកេយ ព្រេកអរ ចំពោះភាសិតរបស់
 ព្រះមោទនព្រះភាគ ។

បរិ ភវាលិសុត្ត វិ ៥ ។

ឆ្លង់ លដ្ឋកំពោបមស្តុត្តិ

[១៧៩] ឃ្រា សុតំ ។ ឃ្រា សមយំ ភគវ
អង្គុត្តរាមេសុ វិហរតិ អាមណំ ធាម អង្គុត្តរាចាធំ
ធិតោ ។ អដោ ភគវ បុព្វណ្ណសមយំ ធិវសេត្វា
បត្តចិវរាធាយ អាមណំ បិណ្ណាយ ចាវសិ ។
អាមណោ បិណ្ណាយ ចរិត្វា បញ្ញាភត្តំ បិណ្ណាភាគច្ប-
ដិក្កុត្តោ យេន ធម្មតោ វសសណ្ណោ តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ធិវិហារាយ តំ វសសណ្ណំ អដ្ឋោត-
ហេត្វា អញ្ញាតស្មី រុក្ខមូលេ ធិវិហារំ ធិសីធិ ។
អាយស្មាបិ ទោ ឧធាយំ បុព្វណ្ណសមយំ ធិវសេត្វា
បត្តចិវរាធាយ អាមណំ បិណ្ណាយ ចាវសិ ។
អាមណោ បិណ្ណាយ ចរិត្វា បញ្ញាភត្តំ បិណ្ណាភាគច្ប-
ដិក្កុត្តោ យេន សោ វសសណ្ណោ តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ធិវិហារាយ តំ វសសណ្ណំ អដ្ឋោត-
ហេត្វា អញ្ញាតស្មី រុក្ខមូលេ ធិវិហារំ ធិសីធិ ។

លដ្ឋកំពោបមស្តុត្តិ ទី ៦

[១៧៩] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
ពានព្រះព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងភាវណាធិតម ចេសំភូកដនអង្គុត្តរាចៈ
ក្នុងវេនឈ្មោះអង្គុត្តរាចៈ ។ គ្រោះពានធិតិ ព្រះពានព្រះភាគ ទ្រង់ស្សង់
ប្រដាប់បាត្រធិតិវិ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ចូលទៅ កាន់ភាវណាធិតម
ដើម្បីបិណ្ណបាត ។ លុះព្រះគង្គស្តេចទៅបិណ្ណបាត ក្នុងភាវណាធិតម
ហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ណបាត ក្នុងវេលាក្រោយក្តី ក៏ស្តេចចូលទៅ
ត្រង់ជនីវត្រមួយ លុះចូលសំដៅទៅ ដល់ជនីវត្រពោះហើយ ទើបគង់
សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។ ចំណែកភាគព្រះទាយី
ពានកាយ ក៏ស្ងៀមស្ងៀម ប្រដាប់បាត្រធិតិវិ ចូលទៅកាន់ភាវណា-
ធិតម ដើម្បីបិណ្ណបាត ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហ្មមាវដ្រា ។ លុះលោកទៅ
បិណ្ណបាត ក្នុងភាវណាធិតមហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ណបាតវិញ ក្នុងវេលា
ក្រោយក្តី ក៏ចូលទៅពេជនីវត្រមួយ លុះចូលទៅសំដៅទៅកាន់ជនីវត្រ
ពោះហើយ ទើបគង់យសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។

កិច្ចសន្យា លទ្ធិកោលស្មេត្ត ចរិតក្កោល

តហ្ម័ន្ត វត លោ ភក្កវា កុសលាធំ ចង្ក័ន្ត ឧប-
 ហត្តាតិ ។ មយញ្ញិ កន្ត មុទ្ធ សាយត្សរ កុញ្ញាម
 មាតោ ច ទិវា ច វិកាលេ ។ អហ្ម ទោ សោ
 កន្ត សមយោ យំ ភក្កវា កិក្ក អាមន្តសិ ឥឡ្ហ
 កុម្មេ កិក្កវេ ឯវំ ទិវា វិកាលេ ភោជនំ បដហដាតិ ។
 ភស្ស មយ្ហំ កន្ត អហ្មទេវ អញ្ញដក្កំ អហ្មទេវ^(១)
 លោមទស្សំ យម្សំ លោ សទ្ធា កហបតិកា ទិវា
 វិកាលេ មណីតំ ទាទធិយំ ភោជនីយំ ទេន្តិ ភស្សចិ
 លោ ភក្កវា បហាទមាហ ភស្សចិ លោ សុកតោ
 បដិទិស្សក្កមាហាតិ ភេ មយំ កន្ត ភក្កវតិ បេមញ្ញ
 ការវញ្ញ ហិវញ្ញ ឱក្កច្យញ្ញ សម្មស្សមាតា ឯវំ
 ទិវា វិកាលេ ភោជនំ បដហិញ្ញា ភេ មយំ កន្ត

១ ឧ. ភព្យ ។

កិច្ចសន្យា លទ្ធិកោលស្មេត្ត ពារាបចង្កុលអំពីលេចក្តីគ្រិះ

ឧប្បំ ព្រះមានព្រះភាគវេយ្យេន្ត ទ្រង់ច្រកចន្តវេយ្យេន្ត កុសលច្រើនយ៉ាង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា កាលពីដើម ពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គបរិភោគ
 ក្នុងវេលាល្ងាចផង ក្នុងវេលាព្រឹកផង ក្នុងវេលាថ្ងៃជាវេលាវិកាលផង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសម័យមួយ ដែលព្រះមានព្រះភាគបានទ្រង់
 ប្រាសហៅពួកកិក្កមកថា ម្ចាស់កិក្កទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ចូរ
 លេចផង ឲ្យការបរិភោគ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាលខ្លះចេញ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីរាយមាយចិត្ត និងវេទ-
 មនស្ស ដោយគិតថា ពួកគេហាចក៏ដែលមានសទ្ធា វេទនិទ្យឲ្យខ្លាចនិយ-
 ភោជនីយាហារដ៏ទុក្ខមរណ ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងវេលាថ្ងៃដែលជា
 វេលាវិកាល ព្រះមានព្រះភាគ បានប្រាសឲ្យយើងលេចផងឲ្យខ្លាចនិយ-
 ភោជនីយាហារដ៏ទុក្ខមរណផង ព្រះសុភមបានប្រាសឲ្យយើងលេចោល
 ឲ្យខ្លាចនិយភោជនីយាហារដ៏ទុក្ខមរណផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែ
 ឥឡូវនេះ ពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ បែរជាបាន ឲ្យសេចក្តីស្រឡាញ់
 សេចក្តីភាព សេចក្តីគ្នាសប្បុរស និងសេចក្តីគ្នាចាប ចំពោះព្រះមានព្រះ
 ភាគវិញ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបយើងខ្ញុំព្រះអង្គលេចផង ឲ្យការបរិភោគក្នុង
 វេលាថ្ងៃដែលជាវេលាវិកាលចេញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែពួកយើងខ្ញុំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សាយត្រូវ កុញ្ញាម ទានោ ធម៌ អហុ ទោ សោ កន្ត
 សមយោ យំ ភក្កា ភិក្ខុ អាមន្តសិ វេជ្ជ ភុម្ម
 ភិក្ខុវេ ឯតំ រក្ខិ វិកាលកោជំ បដហជាតិ ភស្ម
 មយំ កន្ត អហុទេវ អញ្ញាមត្ថំ អហុទេវ(១) ធាមទស្ស
 យម្បំ ធា វេសេសំ ទិដ្ឋំ កត្តាជំ បណិកសង្កា-
 តតវំ ភស្មបិ ធា ភក្កា បហាទមាហ ភស្មបិ
 ធា សុកតោ បដិទិស្សត្តមាហាតិ ។ ភូតបុត្តំ កន្ត
 អញ្ញាតរោ មុរិសោ ទិវា សូមេយ្យំ លកិក្ខា បដា-
 មតិ(២) ឯវមាហ ហន្ត(៣) វេសំ ទិក្ខុបថ សាយំ
 សត្រូវ សមត្តា កុញ្ញិស្សាមាតិ យាកាចំ កន្ត សង្ក-
 តិយោ សត្វា តា រក្ខិ អប្បា ទិវា ភេ មយំ កន្ត

១. អ. អហុ ។ ២. ធម៌ បដិទិស្ស ។ ៣. វេសំ ទិក្ខុ បថ សាយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ព្រះអង្គនោះ ទៅចំពោះភាគ ក្នុងវេលាល្ងាចផង ក្នុងវេលាព្រឹកផង បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសម័យមួយ ដែលព្រះមានព្រះភាគបានគ្រាស់ហៅ
 ភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះចង
 ខ្លាចចំពោះភាគ ក្នុងវេលាយប់ ដែលជាវេលាវិកាលខ្លះចេញ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីរាយមាយចិត្តនិងវិបាកស្ស
 ដោយគិតថា បណ្តាកត្តាទាំងពីរនេះ កត្តាណាទុក្ខមាំសេស ដែលគេបាន
 ចាត់ចែងបម្រុងយើងទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគបានគ្រាស់ឱ្យយើងលះ-
 ចង់ខ្លាចកត្តានោះផង ព្រះសុភក្តបានគ្រាស់ឱ្យយើងលះចោលខ្លាចកត្តានោះ
 ផង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រឿងប្រាប់មានមកហើយ មានបុរសម្នាក់
 បានឡូត្រឡើងសម្ល ក្នុងវេលាថ្ងៃ ហើយនិយាយនឹងប្រពន្ធ យ៉ាងនេះ
 ថា បើ មានទុក្ខឡូត្រឡើងសម្លនេះស៊ីទុះ ចាំដល់វេលាល្ងាច យើង
 នឹងចំពោះភាគទាំងស្រុង ជាមួយគ្នាតែម្តង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អាទ-
 និយកោជនិយា ហារណាមួយ ដែលខ្លាចចាត់ចែងទុក អាទនិយកោជនិ-
 យាហារដែលខ្លាចចាត់ចែងនេះ មានការពារស តែក្នុងវេលាយប់ ដល់
 វេលាថ្ងៃមានតែ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនោះ

ភិក្ខុវិទ្យា លទ្ធិកំណែប្រែ បរិវារកំណែ

កតតិ មេមត្ត កាវត្ត ហិរិញ ឱត្តប្បញ្ញ សម្មស្ស-
 មាណ ឯវន្តំ វត្តិ វិកាលកោដិមំ បដហិម្ហា ។ ក្ខត-
 បុត្រំ កន្ត្រ កិក្ខុ វត្តទុក្ខារតិមិសាយំ បិណ្ឌាយ ចរត្តា
 ចន្ទិកម្បិ បវិសន្តិ ឱន្យិកល្វេបិ បបតន្តិ កណ្តា-
 ករាជជិម្បិ(*) អាភេហន្តិ សុត្តម្បិ កាវិ អាភេហន្តិ
 មាលាវហិមិ សមាគន្ធន្តិ កតកម្មេហិមិ អកត-
 កម្មេហិមិ មាតុក្ការមាមិ តេ អសន្តម្មេន ជិមន្តតិ ។
 ក្ខតបុត្រាហំ កន្ត្រ វត្តទុក្ខារតិមិសាយំ បិណ្ឌាយ
 ចរមិ អន្តសា មោ មំ កន្ត្រ អញ្ញតក វត្តិ វិជ្ជន្តិកាយ
 កោដិមំ ចោវន្តិ ជិស្វា មំ កិកា វិស្សរម កាសិ អន្តម្មេ(២)
 បិសាចោ វត មន្តិ ។ ឯវំ វុត្ត អហំ កន្ត្រ តំ វត្តិ
 ឯតនកេតំ ទ កតិមិ បិសាចោ កិក្ខុ បិណ្ឌាយ
 បិកោតិ ។ កិក្ខុស្ស បិកុ មាវិ កិក្ខុស្ស មាតុ មាវិ

១. វ. វណ្ណវិជ្ជញ្ញ ។ ២. វ. វត្តិ មេ ។

ភិក្ខុវិទ្យា លទ្ធិកំណែប្រែ ក្រាបបង្ហាញលទ្ធិសេចក្តីគ្រឹះ

បែរជាបាន ខ្លះសេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តីគោរព សេចក្តីខ្មាសបាច និង
 សេចក្តីខ្លាចបាច ចំពោះព្រះមានព្រះភាគវិញ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើប
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គ លះបង់ខ្លួនចំពោះភាគខ្លះកោដិ ក្នុងវេលាយប់ ដែល
 ជាវេលាវិកលច្នៃរេញ ។ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រឿងភ្ជាប់មានមក
 ហើយ ពួកកិក្ខុគ្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាព្រឹក ជិតស្ងួតស្ងួត ក៏
 ចូលទៅប្រទះនឹងអណ្តូងជ្រាំខ្លះ ភ្ជាក់ទៅក្នុងទីទំនាចទឹកជ្រាំខ្លះ រឿង
 ទៅប្រទះនឹងចង្កាខ្លះ ដើរពានទៅលើមេឃកំពុងរំលេកខ្លះ ដួងប្រទះ
 នឹងពួកមាណពិចារ ដែលកំពុងធ្វើបារកម្មខ្លះ មិនទាន់បានធ្វើបារ-
 កម្មខ្លះ មាតុគ្រាមនិងច្រកកិក្ខុនោះដោយអសព្វខ្លះ ។ បតិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន រឿងភ្ជាប់មានមកហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងវេលា
 ព្រឹកជិតស្ងួតស្ងួត បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្រីខ្នាក់កំពុងលាងកោដិ
 បានឃើញខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងពេលមានផ្អែកចង្កោ លុះឃើញខ្ញុំព្រះអង្គហើយ
 ក៏ភិតភ័យស្រែកយ៉ាងខ្លាំងថា អញវិសាសហើយ យំអើ អ្នកនេះ ជាបិ-
 សាច(មកច្រៀងស៊ី) អញទេដឹង ។ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលស្រីនោះ
 ស្រែកយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ បាននិយាយពាក្យនេះនឹងស្រីនោះថា
 ម្ចាស់ប្អូនស្រី មិនមែនបិសាចទេ កិក្ខុឈប់បិណ្ឌបាតទេអើ ។ ស្រី
 នោះឆ្លើយអថថា ឧត្តករបស់កិក្ខុស្លាប់ហើយ ម្ចាស់របស់កិក្ខុស្លាប់ហើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

វរុណ្ណ កិក្ខុ តិណ្ណោ ទ ភោវិកា ទ ទេស(១) កុដិ បរិកោណ្ណ(២)
ទ ភ្លេ(៣) យំ(៤) វត្តទុក្ខារតិមិសាយំ កុដិហោតុ
ចិណ្ណាយ ចរសីតិ ។ តស្ស មយ្ហំ កណ្ណ តទទុស្ស-
រោ ឯវំ ហោតិ ពហុដ្ឋំ លោ ភកវា ទុក្ខទម្លាមំ
អបហត្តា ពហុដ្ឋំ វត លោ ភកវា សុទទម្លាមំ
ឧបហត្តា ពហុដ្ឋំ វត លោ ភកវា អកុសលាមំ ទម្លាមំ
អបហត្តា ពហុដ្ឋំ វត លោ ភកវា កុសលាមំ ទម្លាមំ
ឧបហត្តា តិ ។

[១៧៧] ឯវំមេវ បទុនាយិ សំទេកោច្ច មោយ-
បុរិសា សំទំ បដហជាតិ មយោ វុក្ខមាណា តេ ឯវ-
មាហំសុ កី បដមស្ស អប្បមត្តកាស្ស ឱរមត្ត-
កាស្ស អទិសល្មិទតេវាយំ សមណោតិ តេ តញ្ជោវ
ទប្បដហន្តិ មយិ ទ អប្បទ្វយំ ឧបដ្ឋបេន្តិ(៥) យេ
ទ កិក្ខុ សិក្ខាភាមា តេសេន្តំ ទុនាយិ ហោតិ

១ ទ. ភោវិកា ទេស ។ ២ ឧ. បរិកោណ្ណ ។ ៣ ឧ. ភ្លេ វិ ។ ៤ ឧ. យា ។
៥ ឧ. ឧ. បេន្តិ យន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ម្នាលភិក្ខុ លោកវេទន្តវ័ន្តចេសំលោក ដោយកាំបំណងដ៏មុតសម្រាប់វេនា
ច្រសើរជាង លោកគ្រាប់ទៅក្នុងវេលាពង្រីកដ៏ឥតស្ងួតស្ងួត ព្រោះហេតុ
តែវដ្ឋ មិនច្រសើរទេ ។ បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំព្រះអង្គនោះ លើក
ឃើញដំណើរនោះ ក៏មានសេចក្តីច្រើន យ៉ាងនេះថា ឡើ ព្រះមាន
ព្រះភាគចេសំយើង ទ្រង់កម្ចាត់បង់ខ្លួនជាទុក្ខច្រើនយ៉ាង ឡើ ព្រះ
មានព្រះភាគចេសំយើង ទ្រង់ប្រកចន្តវេនិជាសុខច្រើនយ៉ាង ឡើ ព្រះ
មានព្រះភាគចេសំយើង ទ្រង់កម្ចាត់បង់ខ្លួនជាអកុសលច្រើនយ៉ាង
ឡើ ព្រះមានព្រះភាគចេសំយើង ទ្រង់ប្រកចន្តវេនិជាអកុសល
ច្រើនយ៉ាង ។

[១៧៧] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ដូចយ៉ាងមោយ-
បុរសភ្នកខ្លះលោកនេះ កាលគេជាគភ៌ពាលថា គួរទាំងឡាយ ចូរ
លះចង់ខ្លួនអំពើនេះចេញ ពួកមោយបុរសទាំងនោះ ក៏និយាយយ៉ាងនេះ
ថា ពុះសមណៈនេះ សព្វចិហោតុប៉ុន្តែ បន្តិចបន្តួច ក៏ប្រើកម្តីដល់ម៉្លេះ
ពួកមោយបុរសទាំងនោះ ក៏មិនលះចង់ខ្លួនអំពើនោះចេញទេ ថែមទាំង
ធ្វើសេចក្តីកាត់អន់ឱ្យកើតឡើងចំពោះគេជាគតជន ម្នាលឧទាយិ ចំណែក
ភ្នកភិក្ខុ ដែលជាសិក្ខាភាម (តែធ្វើសេចក្តីកាត់អន់នឹងពួកមោយបុរស
នោះ) ក៏ចូរលះចង់ខ្លួនចេញ ចេសំពួកមោយបុរសនោះ ទុកដូច

វិញ្ញាណស្ម លទ្ធិកិរោចនសុត្ត លទ្ធិកិរោចន

ពលវំ ពទ្ធនំ ធម្មិញ្ញំ ពទ្ធនំ ធិវំ ពទ្ធនំ អប្បតិកំ ពទ្ធនំ
 ដ្ឋលោ កុដ្ឋិញ្ញំ វេ ។ វេយ្យាថា ធិ ឧទាយំ លទ្ធិកិកា^(១)
 សក្កណិកា ប្បតិលតាយ ពទ្ធនេន ពទ្ធា^(២) កត្តវ
 វធំ វា ពទ្ធនំ វា មរណំ វា អាគមេតិ យោ ទុ ទោ
 ឧទាយំ វិវំ វេយ្យា យេន សា លទ្ធិកិកា សក្ក-
 ណិកា ប្បតិលតាយ ពទ្ធនេន ពទ្ធា កត្តវ វធំ វា
 ពទ្ធនំ វា មរណំ វា អាគមេតិ កត្តិ កស្ស អពលំ
 ពទ្ធនំ ទុព្វលំ ពទ្ធនំ ប្បតិកំ ពទ្ធនំ អសារកំ
 ពទ្ធនន្តិ សម្មា ទុ ទោ សោ ឧទាយំ វេនោ យោ
 វេយ្យាតិ ។ យោ យោតំ កន្ត យេន សា កន្ត
 លទ្ធិកិកា សក្កណិកា ប្បតិលតាយ ពទ្ធនេន ពទ្ធា
 កត្តវ វធំ វា ពទ្ធនំ វា មរណំ វា អាគមេតិ កត្តិ
 កស្ស ពលវំ ពទ្ធនំ ធម្មិញ្ញំ ពទ្ធនំ ធិវំ ពទ្ធនំ អប្បតិកំ
 ពទ្ធនំ ដ្ឋលោ កុដ្ឋិញ្ញំ វេតិ វិវំ មេវ ទោ ឧទាយំ ឥនេ-
 កក្ខេ មោយ បុរសា ឥនំ បដហថាតិ មយា វុទ្ធានា កេ

១ លទ្ធិកិកាសុត្តិ ។ ២ ទ, ពទ្ធា ។

វិញ្ញាណស្ម លទ្ធិកិរោចនសុត្ត ឧបមន្តិចសន្តប្រដៀច

ជាចំណង់មាតកម្លាំង ចំណង់មា ចំណង់ជាប់ ចំណង់មិនពុកផុយ ឬដួច
 កំណត់ឈើធំ ។ ម្ចាស់ទុចាយិ សត្វប្រចៀច ដែលជាប់ដោយចំណង
 វិល្លិដោយ តែងដល់នូវការសម្លាប់ ឬនូវការចង ឬក៏នូវសេចក្តីស្លាប់ ក្នុងទី
 នោះឯង ម្ចាស់ទុចាយិ បើបុគ្គលណា ខំយាយយ៉ាងនេះថា សត្វប្រចៀច
 នោះ ជាប់ដោយចំណង់វិល្លិដោយណា តែងដល់នូវការសម្លាប់ ឬនូវការ
 ចង ឬក៏នូវសេចក្តីស្លាប់ ក្នុងទីនោះ ចំណង់នោះ ចេសសត្វនោះ ជា
 ចំណង់អកម្លាំង ជាចំណង់មិនមាំ ជាចំណង់ពុកផុយ ជាចំណង់មិនមាន
 រូមទេ ម្ចាស់ទុចាយិ បុគ្គលដែលខំយាយនោះ ឈ្មោះថា ខំយាយត្រូវ
 ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនត្រូវទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សត្វ
 ប្រចៀចនោះ ជាប់ដោយចំណង់វិល្លិដោយណា តែងដល់នូវការសម្លាប់
 ឬនូវការចង ឬក៏នូវសេចក្តីស្លាប់ ក្នុងទីនោះ ឯចំណង់នោះ ចេសសត្វ
 នោះ ជាចំណង់មាតកម្លាំង ជាចំណង់មាំ ជាចំណង់ជាប់ ជាចំណង់
 មិនពុកផុយ ជាចំណង់ឈើធំ ។ ម្ចាស់ទុចាយិ យ៉ាងនេះឯងនិហើយ
 រឿងនេះ ដូចនាយបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលគេជាអត្រាប់ថា
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ នូវអំពើនេះចេញ ត្រូវនាយបុរសទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ឯវមាហំសុ ភី បដិមស្ស អប្បមត្តកស្ស ឡាមត្ត-
កស្ស អដិសល្លិទេតវាយំ សមណោតិ តេ តញ្ច
ឧប្បជហន្តិ មយិ ច អប្បទ្វយំ ឧបដ្ឋបេន្តិ យេ ច
ភិក្ខុ សិក្ខាភាមា តេសន្តំ ឧទាយិ ហោតិ ពលវំ
ពទ្ធនំ ធន្យំ ពទ្ធនំ មិវ ពទ្ធនំ អប្បតិកំ ពទ្ធនំ ដូលោ
កំ ធន្យំ ភី ។

[១៧៨] ក៏ បទុទាយិ ឯកទេ កុលបុត្តា
កំ បដហជាតិ មយា វុទ្ធានា តេ ឯវមាហំសុ
ភី បដិមស្ស អប្បមត្តកស្ស ឡាមត្តកស្ស មហា-
តទ្ធស្ស យស្ស ទោ ភកវា មហាធមាហ យស្ស
ទោ សុតតោ បដិចិស្សត្តមាហាតិ តេ តញ្ចវ
បដហន្តិ មយិ ច ធន អប្បទ្វយំ ឧបដ្ឋបេន្តិ
យេ ច ភិក្ខុ សិក្ខាភាមា តេ កំ មហាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

កំប្រឡប់និយាយ យ៉ាងនេះថា ចុះសមណៈនេះ សព្វថ្ងៃហេតុ ប៉ុន្តែ
បន្តិចបន្តួច ក៏ប្រឹក្សាដល់ថ្ងៃ ពួកវាយប្រសព្វនោះ ក៏មិនលះបង់នូវអំពើ
នោះបានឡើយ វែមវាំងធ្វើសេចក្តីភាគអស់ ឲ្យកើតឡើងដល់គោរព
គ្នាឧទាយិ ចំណែកពួកភិក្ខុដែលជាសិក្ខាកាម (ក៏ធ្វើសេចក្តីភាគអស់
ចិត្ត ចំពោះមោឃបុរសទាំងនោះ) ក៏ចូរដែលត្រូវលះបង់បន្តិចបន្តួចរបស់
ពួកវាយប្រសព្វទាំងនោះ ទុកដូចជាចំណងពាក្យទាំង ជាចំណងចាំ
ជាចំណងចាំ ជាចំណងមិនពុកផុយ ឬទុកដូចជាកំណត់ឈើធំ ។

[១៧៨] គ្នាឧទាយិ មួយទៀត ពួកកុលបុត្រ ក្នុងសាសនា
នេះ កាលគេជាគម្រាប់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញ
ពួកកុលបុត្រនោះ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ឲ្យ
យើងទាំងឡាយ លះបង់នូវអំពើណា ព្រះសុភក្ត ត្រាស់ឲ្យយើងលះបង់
ចោលនូវអំពើណា ថ្វីបើអំពើនេះ ជាហេតុប៉ុនប៉ងបន្តិចបន្តួច យើងទាំង
ឡាយត្រូវតែលះបង់ចោលចេញ ពួកកុលបុត្រទាំងនោះ ក៏លះបង់នូវអំពើ
នោះចេញ ទាំងមិនធ្វើឲ្យទាស់ព្រាស្រីយកជាគម្រាប់ឡើយ មួយវិញទៀត
ភិក្ខុណា ដែលជាសិក្ខាកាម ពួកភិក្ខុនោះ ក៏បានលះបង់នូវអំពើនោះចេញ

វិជ្ជាសុត្តន្ត សុខិកោដកសុត្តន្ត ឡើងរួម

(១៧៧) សេយ្យជាមិ ធុនាយិ បុរិសោ នធុរោ
 អស្សុកោ អនាធុរិយោ^(១) ភស្សស្ស ឯកំ អភារកំ
 ឱលុត្តវិលុត្តំ កាកាភិធាយិ^(២) ន បរមរូបំ ឯកា
 កធុរិយា^(៣) ឱលុត្តវិលុត្តំ ន បរមរូបំ ឯកំស្ស
 កុម្ពិយា ធញ្ញសមវាចកំ ន បរមរូបំ ឯកា ជាយិកា
 ន បរមរូបំ សោ អាមមកតំ កិកុំ បស្សេយ្យ
 សុដោតហត្ថនាមំ មនុញ្ញំ កោដំ កុត្តារិ សិកាយ
 ពាយាយ និសិទ្ធិ អនិច្ចេ យុត្តំ ។ ភស្ស ឯវមស្ស
 សុទំ វត កោ សាមញ្ញំ អាភេត្យំ វត កោ សាមញ្ញំ
 សោ វតស្សំ យោហំ កេសមស្សំ ឱហារេត្តា កា-
 សាយាទំ វត្តាទំ អច្ឆានេត្តា អភារស្មា អនការិយំ
 មទ្ធរដ្ឋយ្យន្តិ ។ សោ ន សក្កុណោយ្យ ឯកំ អភារកំ
 ឱលុត្តវិលុត្តំ កាកាភិធាយិ ន បរមរូបំ បហាយ
 ឯកំ កធុរិយា ឱលុត្តវិលុត្តំ ន បរមរូបំ បហាយ
 ឯកំស្ស កុម្ពិយា ធញ្ញសមវាចកំ ន បរមរូបំ
 បហាយ ឯកំ ជាយិកំ ន បរមរូបំ បហាយ កេ-
 សមស្សំ ឱហារេត្តា កាសាយាទំ វត្តាទំ អច្ឆានេត្តា

១ ភស្សិយោនិ ភន្តិកថា ។ ២ ពាកពយន្តិ ធម្មេ វិស្សនិ ។ ៣ ទ. វតិយិកា ។

វិជ្ជាសុត្តន្ត សុខិកោដកសុត្តន្ត ឡើងរួម

(១៧៨) ខ្នាលទាយិ ដូចបុរសកម្មត្រវែលវេសយស មិនមាន
 សម្បត្តិស្តុកស្តុក បុរសនោះ មានខ្លះមក្នុងខ្លះខេកខេក ក្អែកហើរកាត់
 ចុះឡើងបាន មានកំរើម៉ែនល្អ មានគ្រឿង ដែលវែងវែងយេនោះ
 ចូស្សី ច្រូតច្រោត មានកំរើម៉ែនចំណាប់ មានស្រូវនិងកូដសម្រាប់សាច
 ច្រោះរាល់ឆ្នាំ ១ ក្នុង ជាតូដមិនល្អ មានស្រូវធ្លាក់ជាប្រពន្ធដែលមានប្រ
 មិនល្អ បុរសនោះ ឃើញភិក្ខុ ១ រូប នៅក្នុងភាគដែលលាងដៃដើម
 ស្អាតល្អ បរិភោគភោជនជាទីពេញចិត្ត អង្គុយកែកម្រិតប្រដាក់ ប្រកប
 ក្នុងភិក្ខុចិត្ត ។ បុរសនោះ កំរើម៉ែននេះជា គេភាពជាសមណៈ សុខ
 ណាស់ហ្ន៎ ភាពជាសមណៈ ដទៃមានកេត្តិសោះ គួរតែភាពគួរត្រូវ ការ
 សក់និងពុកខាត់ពុកចង្កី ស្បែកដណ្តប់សំពត់ភាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ តែបុរសនោះ មិនអាចនឹងលះបេន ខ្លវផ្ទះក្នុងដែល
 ខេកខេក ក្អែកហើរកាត់ចុះឡើងបាន ដែលមានកំរើម៉ែនល្អ មិនអាច
 នឹងលះបេនខ្លវគ្រឿង ដែលវែងវែងយេនោះចូស្សី ច្រូតច្រោត កំរើម៉ែន
 ចំណាប់ មិនអាចនឹងលះបេនខ្លវស្រូវនិងកូដ សម្រាប់ច្រោះរាល់ឆ្នាំ ១ ក្នុង
 ដែលជាតូដមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបេនខ្លវស្រូវធ្លាក់ជាប្រពន្ធ ដែលមានប្រ
 មិនល្អ ហើយការសក់និងពុកខាត់ពុកចង្កី ស្បែកដណ្តប់សំពត់ភាសាយៈ

សុត្តន្តបិដក ខណ្ឌបិដក ខណ្ឌបិដក

អការស្នា អនការិយំ បទ្ធវិជ្ជំ ។ យោ ទុ ទោ
 ទុនាយំ វិវាទេយ្យ យេហិ សោ បុរិសោ ពទ្ធលេហិ
 ពន្លោ ន សុត្តាភិ ឯកំ អការកំ ឱលុត្តវិលុត្តំ
 កាកាភិណាយំ ន បរមរូបំ បហាយ ឯកំ កណ្តេ-
 បិកំ ឱលុត្តវិលុត្តំ ន បរមរូបំ បហាយ ឯកំ ស្សា
 កុម្ពិយា ធម្មាសមវាបកំ ន បរមរូបំ បហាយ
 ឯកំ ជាយិកំ ន បរមរូបំ បហាយ កោសមស្សំ
 ឱហារោ កាសាយាទិវក្កាទិ អន្តានោ អការស្នា
 អនការិយំ បទ្ធវិជ្ជំ តញ្ញំ កស្ស អតលំ ពទ្ធនំ
 ទុត្តលំ ពទ្ធនំ ប្រតិកំ ពទ្ធនំ អសារកំ ពទ្ធនុត្ត
 សម្មា ទុ ទោ សោ ទុនាយំ វិវាទេយ្យ វិវាទេយ្យភិ ។
 យោ ហេតំ កន្ត យេហិ កន្ត សោ បុរិសោ
 ពទ្ធលេហិ ពន្លោ ន សុត្តាភិ ឯកំ អការកំ
 ឱលុត្តវិលុត្តំ កាកាភិណាយំ ន បរមរូបំ បហាយ
 ឯកំ កណ្តេបិកំ ឱលុត្តវិលុត្តំ ន បរមរូបំ បហាយ
 ឯកំ ស្សា កុម្ពិយា ធម្មាសមវាបកំ ន បរមរូបំ
 បហាយ ឯកំ ជាយិកំ ន បរមរូបំ បហាយ

សុត្តន្តបិដក ខណ្ឌបិដក ខណ្ឌបិដក

ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះស្នេហាឡើយ ។ ម្ចាស់ទាយី បុគ្គលណា
 និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនោះ ជាប់ដោយចំណងណា ទើបមិនអាចនឹង
 លះបង់ខ្លួនផ្ទះក្នុង ដែលទេពទោក ក្អែកហើរកាត់ចុះកាត់ឡើងបាន មាន
 ភរិយាមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់ខ្លួនខ្លួន ដែលវិវាទដោយចន្ទាបុស្សី
 គ្រេកគ្រោក ភរិយាមិនចំណាប់ មិនអាចនឹងលះបង់ ខ្លួនខ្លួននិងក្នុង
 សម្រាប់សាច់ប្រាក់រាល់ឆ្នាំ ១ ក្នុង ដែលជាពូជមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់
 ខ្លួនខ្លួនខ្លាំងប្រាកដ ដែលមានរូបមិនល្អ ហើយការសេក់និងពុករាត់
 ពុកចង្កូ ច្រមុះស្រ្រីកដណ្តាប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់
 ផ្ទះស្នេហាឡើយ ព្រោះចំណងរបស់បុរសនោះ ជាចំណងចូរ ចំណង
 ខ្សោយ ចំណងផ្ទុយ ចំណងផ្សេង ម្ចាស់ទាយី បុគ្គលដែលនិយាយ
 នោះ ឈ្មោះថា និយាយក្រៅ បូជូចម្តេច ។ បតិគ្រោះអង្គដ៏ចម្រើន
 គេនិយាយនេះ មិនត្រូវទេ បតិគ្រោះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះ ជាប់
 ដោយចំណងណា ហើយមិនអាចនឹងលះបង់ខ្លួនផ្ទះក្នុងមួយ ដែលទេព-
 ទោក ក្អែកហើរកាត់ចុះកាត់ឡើងបាន មានភរិយាមិនល្អ មិនអាចនឹង
 លះបង់ខ្លួនខ្លួន ដែលវិវាទដោយចន្ទាបុស្សី គ្រេកគ្រោក មានភរិយា
 មិនចំណាប់ មិនអាចនឹងលះបង់ ខ្លួនខ្លួននិងក្នុងសម្រាប់សាច់ប្រាក់រាល់ឆ្នាំ
 ១ ក្នុង ដែលជាពូជមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់ខ្លួនខ្លួនខ្លាំងប្រាកដ ដែល

វិញ្ញាណុយ លទ្ធិកិរោធមសុត្ត ឧបសម្ព័ន្ធមហេតុបទ

កោសមស្សំ ឱមារេត្វា កាសាយាធិ វត្តាធិ អន្តា-
 ធមត្វា អការស្សា អនកាវយំ បទ្ធវជិតុំ ភត្តិ ភស្ស
 តលវំ តទ្ធនំ ធន្នំ តទ្ធនំ ជិវំ តទ្ធនំ អប្បតិកំ
 តទ្ធនំ ដ្ឋលោ កាឡិដ្ឋំរោតិ ។ ឯវសេវ ទោ ឧទាយិ
 វេកេត្វេ មោយបុរិសា វនំ បដហជាតិ មយោ វុច្ច-
 មាធា ភេ ឯវមាហំសុ កី បទិមស្ស អប្បមត្តកស្ស
 ឱវមត្តកស្ស អទិសល្វិទភេវាយំ សមណោតិ ភេ
 កញ្ជោវ ធម្មជហន្តិ មយិ ធម អប្បទ្ធវយំ ឧបដ្ឋថេន្តិ យេ
 ធម ភិក្ខុ សិក្ខាកាមា ភេស្សន្តំ ឧទាយិ ហោតិ
 តលវំ តទ្ធនំ ធន្នំ តទ្ធនំ ជិវំ តទ្ធនំ អប្បតិកំ តទ្ធនំ
 ដ្ឋលោ កាឡិដ្ឋំរោតិ ។

[១៧០] សេយ្យជាបិ ឧទាយិ កហមតិវិ កហមតិ-
 បុត្តាវិ អន្តោ មហទ្ធវោ មហាកោតោ ទេកានំ ធិក្ខ-
 កណាធិ ធមយោ ទេកានំ ធមញ្ញកណាធិ ធមយោ ទេ-
 កានំ ទេត្តកណាធិ ធមយោ ទេកានំ វត្តកណាធិ ធមយោ

វិញ្ញាណុយ លទ្ធិកិរោធមសុត្ត ឧបសម្ព័ន្ធមហេតុបទ

មានបូមិមស្ស ហើយកោសកំនិទិភុកមាតំភុកចក្កិ ស្រៀកដណ្តប់សំរតំ
 កាសាយៈ រូបចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះសប្បុរសឡើយ ព្រោះថា ចំណង
 របស់បុរសនោះ ជាចំណងភីនី ចំណងមាំ ចំណងខ្លាច់ខ្លួន ចំណង
 មិនផុយ ឬទុកដូចជាតំណាត់លើដំ ។ ម្នាលឧទាយិ យ៉ាងនោះឯង
 ហើយ រឿងនេះ ដូចមោឃបុរសពួកគ្នា ក្នុងលោកនេះ កាលគេជាគគ
 ប្រាប់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូលរចន៍អំពីនេះចេញ ពួកមោឃបុរសទាំង
 នោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ចុះសមណៈនេះ សព្វចេះហេតុចុះប៉ុន្តែច្នៃ-
 ចម្អូច ក៏ច្រើកអ្វីដល់ម៉្លោះ ហើយពួកមោឃបុរសទាំងនោះ ក៏មិនលរចន៍
 នូវអំពីនោះចាលឡើយ ថែមទាំងធ្វើឱ្យទាស់អច្បាស្រីយកជាគគទៀត
 ចំណែកពួកភិក្ខុ ដែលជាសិក្ខាកាម (តែងធ្វើសេចក្តីពាក់អង្គចិត្ត ចំពោះ
 មោឃបុរសទាំងនោះ) ម្នាលឧទាយិ កិច្ចដែលត្រូវលរចន៍ចម្អូចដ្ឋចម្អូច
 របស់មោឃបុរសទាំងនោះ ទុកជាចំណងភីនី ចំណងមាំ ចំណងខ្លាច់ខ្លួន
 មិនមែនជាចំណងពុកផុយ ឬទុកដូចតំណាត់លើដំ ។

[១៧០] ម្នាលឧទាយិ ដូចមហេតុក្តី ឧបសម្ព័ន្ធបទក្តី ជាអ្នក
 ស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ជាអ្នក
 សន្សំនូវគំនរទាសន្តោទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំនូវគំនរស្រូវទុកច្រើន ជា
 អ្នកសន្សំនូវចំនួនស្រូវទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំនូវចំនួនចម្ការទុកច្រើន ជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសតំ

ទេកោចិ ករិយាគណាចិ ធម្មោ ទេកោចិ ធាស-
 គណាចិ ធម្មោ ទេកោចិ ធាសីគណាចិ ធម្មោ
 សោ អាភមគតំ កិក្កំ បស្សេយ្យ សុធាតហត្ថចាដិ
 មទុញ្ញំ កោជនំ កុត្តារី សីតាយ ធាយាយ ចិសិដ្ឋំ
 អនិចិក្ខេ យុត្តំ ។ ភស្ស ឯវុតស្ស សុទំ វុត កោ
 សាមញ្ញំ អាហេត្យំ វុត កោ សាមញ្ញំ សោ វុតស្សំ
 យោហំ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាចិ វុត្តាចិ
 អប្បាទេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វដ្ឋយ្យន្តិ ។ សោ
 សក្កុណោយ្យ ទេកោចិ ចិក្ខុគណាចិ បហាយ ទេ-
 កោចិ ធញ្ញាគណាចិ បហាយ ទេកោចិ ទេត្តគណាចិ
 បហាយ ទេកោចិ វុត្តគណាចិ បហាយ ទេកោចិ ករិ-
 យាគណាចិ បហាយ ទេកោចិ ធាសគណាចិ បហា-
 យ ទេកោចិ ធាសីគណាចិ បហាយ កេសមស្សំ
 ឱហារេត្វា កាសាយាចិ វុត្តាចិ អប្បាទេត្វា អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជិត្តំ ។ យោ នុ ទោ ឱធាយិ ឯវុ
 វំទេយ្យ យេហិ សោ កហមតិ វា កហមតិចុត្តោ វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសតំ

អ្នកសន្សំទូកកិរិយាទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំទូកទ្រុឌទុកច្រើន ជា
 អ្នកសន្សំទូកទ្រុឌស្រីទុកច្រើន គហចតិខាន ឃើញភិក្ខុក្នុងភាវដល
 ខានវដ៍ជីវិតស្ថានល្អ ខានវភាជនជាទីគាប់ចិត្ត អង្គុយក្នុងម្លប់ក្រ-
 ងាក់ប្រកបក្នុងគិច្ចចិត្ត ។ គហចតិបូជហតិបុត្រខាន កិច្ចគថា អើ ភាព
 ជាសមណៈ សុខណាសិញ្ចី ភាពជាសមណៈ វតមានរោគសារញ្ចី
 ក្នុងវតគាតាអញ្ច កោសកំនិទុកខាត់ពុកចង្កី ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសា-
 យៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ជនខាន កិច្ចាចលេចន័ទ្ធុវតិខ
 ខាសត្តោច្រើន លេចន័ទ្ធុវតិស្រុច្រើន លេចន័ទ្ធុវតិទ្រុឌច្រើន លេ
 ចន័ទ្ធុវតិទ្រុឌច្រើន លេចន័ទ្ធុវតិកិរិយាច្រើន លេចន័ទ្ធុវតិកិរិយា
 ច្រើន លេចន័ទ្ធុវតិកិរិយាច្រើន ហើយកោសកំនិទុកខាត់ពុកចង្កី
 ចេស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។
 ខ្លាសឧទាយ ចុក្កលណ និយាយយ៉ាងនេះថា គហចតិក្តី គហចតិបុត្រក្តី

វិញ្ញាណស្ស លទ្ធិវិញ្ញាណស្ស ធម្មចរិតបរិយាយ

ពន្ធលេហិ ពន្ធសញ្ញាតិ ទេកានិ ទិក្ខុកណានិ
 បហាយ ទេកានិ ទញ្ញកណានិ បហាយ ទេកានិ
 ទេត្តកណានិ បហាយ ទេកានិ វត្តកណានិ បហាយ
 ទេកានិ ភិយាភណានិ បហាយ ទេកានិ ធាសក-
 ណានិ បហាយ ទេកានិ ធាសីកណានិ បហាយ
 កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អន្តរេត្វា
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតុំ កញ្ញា កស្ស ពលវំ ពន្ធនំ
 ទន្សំ ពន្ធនំ ខិវំ ពន្ធនំ អម្មតិកំ ពន្ធនំ ដ្ឋលោ
 កាឡិដ្ឋិកេតិ សម្មា ទុ ទោ សោ ឧទាយិ វទនាបោ
 វទយ្យតិ ។ បោ ហេតំ កន្តេ យេហិ កន្តេ សោ
 កហមតិ វំ កហមតិបុត្តោ វំ ពន្ធលេហិ ពន្ធសញ្ញាតិ
 ទេកានិ ទិក្ខុកណានិ បហាយ ទេកានិ ទញ្ញកណានិ
 បហាយ ទេកានិ ទេត្តកណានិ បហាយ ទេកានិ
 វត្តកណានិ បហាយ ទេកានិ ភិយាភណានិ បហាយ
 ទេកានិ ធាសកណានិ បហាយ ទេកានិ ធាសីកណានិ
 បហាយ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អន្តរេត្វា

វិញ្ញាណស្ស លទ្ធិវិញ្ញាណស្ស ធម្មចរិតបរិយាយ

ដាវដាយចំណងណា ហើយកាលលេចនូវគំនិតមាសត្រូវជាច្រើន លេច
 ចំនួននៃស្រ្តីជាច្រើន លេចនូវចំនួនស្រីជាច្រើន លេចនូវចំនួន
 ចក្ខុជាច្រើន លេចនូវពួកភិយាជាច្រើន លេចនូវពួកខ្ញុំប្រុសជា
 ច្រើន លេចនូវពួកខ្ញុំស្រីជាច្រើន ហើយការសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ច្រ
 ស្រៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះសុខ គ្រោះ
 ចំណងនោះ របស់ផងនោះ ជាចំណងតឹង ជាចំណងទាប ចំណងភ្ជាប់
 ខ្លួន មិនមែនជាចំណងផ្សេង ពុកដូចកំណត់យើង ដូច្នោះ គ្នាលទាយ
 ចុកលើផលនិយាយនោះ ឈ្មោះថានិយាយក្រៅ ឬដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវម្រឹម គេនិយាយយ៉ាងនេះ មិនត្រូវទេ បពិត្រព្រះអង្គជីវម្រឹម
 ឧហមតិក្តី ឧហមតិបុត្រក្តី ទោះជាប់ដោយចំណងណា ហើយកាល
 លេចនូវគំនិតមាសត្រូវច្រើនបាន លេចនូវគំនិតស្រ្តីច្រើនបាន លេច
 នូវចំនួនស្រីច្រើនបាន លេចនូវចំនួនចក្ខុច្រើនបាន លេចនូវពួក
 ភិយាច្រើនបាន លេចនូវពួកខ្ញុំប្រុសច្រើនបាន លេចនូវពួកខ្ញុំស្រីជា
 ច្រើន ហើយការសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្រៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយស្ស ចម្បីបណ្ណាលកំ

អការស្នា អនការិយំ បព្វជិតុំ តត្ថំ កស្ស អតលំ
 ពទ្ធនំ ទុក្ខលំ ពទ្ធនំ បូតិកំ ពទ្ធនំ អសារកំ
 ពទ្ធនន្តំ ។ ឯវមេវ ទោ ឧទាយិ ឥនេកោចេ កុលបុត្តា
 ឥនំ បដហជាតិ មយា វុទ្ធមាមា ភេ ឯវមាហំសុ
 កី បដិមស្ស អប្បមត្តកស្ស ឱវមត្តកស្ស បហា-
 កត្វស្ស យស្ស នោ កកវា បហានមាមា យស្ស
 យោ សុកតោ បដិទិស្សត្តមាហាតិ ភេ តត្ថោវ
 បដហន្តំ មយំ ច ន អប្បច្ចយំ ឧបដ្ឋបេន្តំ យេ ច
 ភិក្ខុ សំត្តាតាមា ភេ តំ បហាយ អប្បោស្សត្តា
 បដ្ឋលោមា បរធុត្តា មិកក្ខតេន ចេតសា វិហារន្តំ
 ភេសន្តំ ឧទាយិ ហោតិ អតលំ ពទ្ធនំ ទុក្ខលំ ពទ្ធនំ
 បូតិកំ ពទ្ធនំ អសារកំ ពទ្ធនំ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយ ចម្បីបណ្ណាលកំ

ដេញចាកផ្លូវចូលទៅកាន់ផ្លូវសុខ ព្រោះថា ចំណិននោះ ចេសំផន
 នោះ មិនមែនជាចំណិនគឺធំ ជាចំណិនខ្សោយ ជាចំណិនផុយ ជា-
 ចំណិនអក្ខ័ម ។ ម្ចាស់ទុក្ខយំ យ៉ាងនោះឯងហើយ រឿងនេះ ដូច
 ពួកកុលបុត្រខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ កាលគេចាត់ប្រាប់ថា អ្នកទាំងឡាយ
 ចូលរូបនឹង ខ្លួនអំពីទេវចេញ ពួកកុលបុត្រនោះ ក៏រាលយ៉ាងនេះថា
 ព្រះបាទព្រះភាគ ក្រាស់ឱ្យយើងទាំងឡាយលះចេតិអំពីណា ព្រះសុភ
 ក្រាស់ឱ្យយើងលះចេតិអំពីណា ថ្វីបើអំពីនោះ ជាអំពីវិបុលប្រដិបដ្ឋិច
 យើងត្រូវតែលះចេតិចេញ ហើយពួកកុលបុត្រនោះ ក៏បានលះចេតិខ្លួន
 អំពីនោះចេញ ទាំងមិនធ្វើឱ្យទាស់អធ្យាស្រ័យគេថាគេឡើយ មួយវិញ
 ទៀត ពួកភិក្ខុណា ដែលជាសំត្តាកាម ភិក្ខុទាំងនោះ លះចេតិអំពីនោះ
 ហើយជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ជាអ្នកសមូហេម ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ចិត្តិមជ្ជិក ដោយចម្លើយដែលអ្នកដទៃឱ្យ មានចិត្តប្រព្រឹត្តដូចជាសត្រូវ
 ម្ចាស់ទុក្ខយំ អំពីចេសំភិក្ខុនោះ ទុកដូចជាចំណិនខ្លះ ចំណិនទុក្ខលកាម
 ចំណិនផុយ ចំណិនអក្ខ័ម ។

ភិក្ខុវង្ស លទ្ធិកិរោធមសុត្ត បន្ទាប បុគ្គល

(១៨១) ចន្ទារោមេ ទុដាយិ បុគ្គលា សន្តោ
 សំវិជ្ជមាតា លោកស្មី កកមេ ចន្ទារោ ឥទុដាយិ
 ឯកោច្ឆា បុគ្គលោ ទុបចិប្បហាតាយ បដិបន្នោ ហោ-
 តិ ទុបចិប្បដិចិស្សត្តាយ តមេចំ ទុបចិប្បហាតាយ
 បដិបន្នំ ទុបចិប្បដិចិស្សត្តាយ ទុបចិប្បដិសំយុត្តា សរ-
 សន្តំប្បា សមុដាចរន្តិ សោ ភេ អធិវាសេតិ ឧប្បដ-
 ហតិ ឧ វិហោទេតិ ឧ ឡន្តិការោតិ ឧ អធិការន្តំមេតិ
 ឥមំ ខោ អយំ ទុដាយិ បុគ្គលំ សំយុត្តោតិ វិហាមិ
 ហោ វិសំយុត្តោ តំ កិស្ស ហោតុ ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា
 ហិ មេ ទុដាយិ ឥមស្មី បុគ្គលេ វិជិតា ។ ឥធិ
 បទុដាយិ ឯកោច្ឆា បុគ្គលោ ទុបចិប្បហាតាយ
 បដិបន្នោ ហោតិ ទុបចិប្បដិចិស្សត្តាយ តមេចំ
 ទុបចិប្បហាតាយ បដិបន្នំ ទុបចិប្បដិចិស្សត្តាយ
 ទុបចិប្បដិសំយុត្តា សរសន្តំប្បា សមុដាចរន្តិ សោ
 ភេ ធាធិវាសេតិ បដហតិ វិហោទេតិ ឡន្តិការោតិ

ភិក្ខុវង្ស លទ្ធិកិរោធមសុត្ត បុគ្គល ៤ ពួក

(១៨១) ម្ចាស់ទុដាយិ បុគ្គលទាំងឡាយ ៤ ពួកនេះ តែងមាន
 ប្រាកដក្នុងលោក បុគ្គល ៤ ពួក ក៏ដូចម្តេចខ្លះ ម្ចាស់ទុដាយិ បុគ្គល
 ពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះចង់ទុបចិ(១) ដើម្បី
 រលាស់ចោលនូវទុបចិ សេចក្តីរលឹកឃើញនិងការគ្រូរិះ ដែលប្រកប
 ដោយទុបចិ តែងត្រូវសន្តិក៍បុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះចង់ទុបចិ
 ដើម្បីរលាស់ចោលនូវទុបចិ បុគ្គលនោះ ក៏ស្វិតស្វាភ័យ មិនលះចង់ មិន
 ចរាចរ មិនធ្វើឱ្យវិនាស មិនធ្វើឱ្យមានកំណើតទៀត នូវទុបចិទាំងនោះ
 ឡើយ ម្ចាស់ទុដាយិ គឺជាគត ហៅបុគ្គលនេះឯងថា ជាអ្នកប្រកបដោយ
 កិរិយស មិនហៅថា ជាអ្នកប្រាសចាកកិរិយសទេ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ម្ចាស់ទុដាយិ ព្រោះគេជាគត ដឹងច្បាស់ថា ឥន្ទ្រិយវេស្សនី ។
 (២៨) ក្នុងបុគ្គលនេះ ។ ម្ចាស់ទុដាយិ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះចង់ទុបចិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវទុបចិ
 សេចក្តីរលឹកឃើញនិងសេចក្តីគ្រូរិះ ដែលប្រកបដោយទុបចិ តែងត្រូវ
 សន្តិក៍នូវបុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះចង់ទុបចិ ដើម្បីរលាស់
 ចោលនូវទុបចិ បុគ្គលនោះ មិនភក់ប្រាំ លះចង់ ចរាចរ ធ្វើឱ្យវិនាស

• ទុបចិសព្វ ប្រែថា សភាវៈដែលគ្រប់លំទុកនូវកងទុក្ខ គឺជាច្បាស់ឯងតែកងទុក្ខ បានដល់
 ចេតិ ៤ យ៉ាងគឺ ទុក្ខចម្រើន • កិរិយសុចម្រើន • ភវិសុចម្រើន • កាមគុណចម្រើន • ។ ឥន្ទ្រិយវេស្សនី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមនិកាយសកំ

អនការភ្នំមេតិ ភមម្យំ ទោ អហំ ឧទាយិ បុគ្គលំ
 សំយុត្តានិ វនាមិ ចោ វិសំយុត្តានំ តំ កិស្ស
 ហេតុ ក្រិយ្យវេមត្តកា ហិ មេ ឧទាយិ ភមស្មី
 បុគ្គលេ វិទិតា ។ កង បនុទាយិ ឯកោ
 បុគ្គលោ ឧបជិច្ចហាបាយ បដិបន្នោ ហោតិ ឧប-
 ជិច្ចដិវិស្សត្តាយ តមេនំ ឧបជិច្ចហាបាយ បដិបន្នំ
 ឧបជិច្ចដិវិស្សត្តាយ កុណាចិ ករហាចិ សតិសម្មា-
 សា ឧបជិច្ចដិវិស្សត្តា សវសង្កប្បា សមុទាមវន្តិ
 នោ ឧទាយិ សតុច្ចរោ អថទោ នំ មិច្ចមេវ
 បដហតិ វិចោនេតិ ឡន្តិករោតិ អនការភ្នំមេតិ
 សេយ្យថាមិ ឧទាយិ បុរិសោ និវសសន្តត្ត អយោ-
 កាណាហោ ទ្វេ វ តិណិ វ ទនកមុសិកានំ វិចា-
 តេយ្យ នោ ឧទាយិ ទនកមុសិកានំ វិចាកោ
 អដទោ នំ មិច្ចមេវ បរិក្ខយំ បរិយាទានំ កន្ទយ្យ
 ឯវមេវ ទោ ឧទាយិ កងកោ បុគ្គលោ ឧបជិច្ច-
 ហាបាយ បដិបន្នោ ហោតិ ឧបជិច្ចដិវិស្សត្តាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយសកំ

ធ្វើមិច្ឆាភិក្ខុទៀត ខ្លវឧបជិច្ចនិទោ មាលឧទាយិ ភថាភតំ ហៅ បុគ្គល
 នេះឯងថា ជាអ្នកប្រកបដោយកិលេស មិនហៅថា ជាអ្នកប្រាសចាក
 កិលេសទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះគេថាគត ដឹងច្បាស់ថា
 ក្រិយ្យវេមតិ ។ (មាន) ក្នុងបុគ្គលនោះ ។ មាលឧទាយិ បុគ្គលក្នុងមួយ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបក្តី ដើម្បីលះបង់ឧបជិ ដើម្បីលាស់ចោលម្លូ
 ឧបជិ ការលើកយើងនិសេចក្តីគ្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយឧបជិ កែង
 គ្របសង្កត់បុគ្គលនោះ ដែលប្រកបក្តី ដើម្បីលះបង់ឧបជិ ដើម្បីលាស់
 ចោលម្លូឧបជិ ព្រោះការក្របស្មារតីក្នុងកាលម្តង ។ មាលឧទាយិ ការ
 កើតឡើងនៃសតិ ជាការយឺតយូរ តែបុគ្គលនោះ លះបង់ ចេត្តាបង់ ធ្វើ
 ឱ្យវិនិច្ឆ័យ ធ្វើមិច្ឆាភិក្ខុទៀត ខ្លវឧបជិនោះ ដោយដាច់ហ័ស ។ មាល
 ឧទាយិ បុរសចាត់តំណក់ទឹកពីចំណក់ ទៅក្នុងខ្នងដៃដែលដុតអស់
 មួយថ្ងៃ មាលឧទាយិ ការស្រក់ចុះនៃតំណក់នោះ វែងយឺតយូរ តែ
 តំណក់ទឹកនោះ ក៏ដល់ខ្លូការីនិស្តអស់ទៅ ដោយដាច់ហ័ស សេចក្តី
 នេះ មានឧបមាយានិណា មាលឧទាយិ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលក្នុង
 មួយ ក្នុងលោកនេះ ប្រកបក្តី ដើម្បីលះបង់ឧបជិ ដើម្បីលាស់ចោលម្លូ

វិស្សន្ត លទ្ធិកំណែប្រែសុត្តន្ត ចត្តារោ បុគ្គល

តមេចំ ឧបទិច្ចហានាយ បទិច្ចង្គំ ឧបទិច្ចដិ-
 ស្សន្តាយ កណាចិ កាហាចិ សតិសម្មាសា ឧបទិច្ច-
 ដិសំយុត្តា សាសន្តប្បា សមុទាចារង្គំ នាថា ឧទាយិ
 សតុប្បាទោ អថេហ ចំ ទិច្ចទេវេ បទិហតិ វិហានេតិ
 ត្បង្គិកាភេតិ អនការង្គមេតិ ឥមម្បិ ទោ អហំ ឧទាយិ
 បុគ្គលំ សំយុត្តាតិ វទាមិ ហោ វិសំយុត្តា តំ កំស្ស
 ហេតុ ឥន្ទ្រិយវេមត្តកា ហិ មេ ឧទាយិ ឥមស្មី
 បុគ្គលេ វិទិតា ។ ឥច បទុទាយិ ឯកប្រោ បុគ្គលោ
 ឧបទិទុក្ខស្ស ម្លលង្គំ ឥតិ វិទិតា ចំរុចដិ ហោតិ
 ឧបទិសង្កម្មេ វិមុត្តា ឥមំ ទោ អហំ ឧទាយិ បុគ្គលំ
 វិសំយុត្តាតិ វទាមិ ហោ សំយុត្តា តំ កំស្ស ហេតុ
 ឥន្ទ្រិយវេមត្តកា ហិ មេ ឧទាយិ ឥមស្មី បុគ្គលេ
 វិទិតា ។ ឥមេ ទោ ឧទាយិ ចត្តារោ បុគ្គលា
 សន្តោ សំវជ្ជនាទា លោកស្មី(១) ។

១ ឥ ច. ឥមេ ទោ ឧទាយិ ចត្តារោ បុគ្គលា សន្តោ សំវជ្ជនា លោកស្មី ឥ ទិស្សន្ត។

វិស្សន្ត លទ្ធិកំណែប្រែសុត្តន្ត ចត្តារោ បុគ្គល

ឧបទិ ការលីកាយេញនិសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយឧបទិ វេមន៍
 គ្របសង្កត់បុគ្គលនោះ ដែលប្រកបក្តី ដើម្បីលះបង់ឧបទិ ដើម្បីលាស់
 ចោលខ្លួនឧបទិ ព្រោះការរក្សាស្ថានភាពក្នុងកាលម្តង ។ ខ្លួនឧទាយិ ការ
 ភើតឡើងវិសេស្មតើជាការយឺតយូរ តែបុគ្គលនោះ លះបង់ បន្ទាប់ ធ្វើ
 ឲ្យវិទាស ធ្វើឲ្យមានកំណើតឡើង ខ្លួនឧបទិនោះ ដោយជាប់ហើស
 ខ្លួនឧទាយិ គថាគត ហៅបុគ្គលនេះឯងថា ជាអ្នកប្រកបដោយកិលេស
 មិនហៅថា ជាអ្នកព្រាសចាកកិលេសទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី
 ខ្លួនឧទាយិ ព្រោះគថាគត ដឹងច្បាស់ថា អង្រែយវេជ្ជ ។ ឆ្លា (មាន) ក្នុង
 បុគ្គលនេះ ។ ខ្លួនឧទាយិ បុគ្គលក្នុងមួយ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់ថា
 ឧបទិឥចក្ខុក្ខំ ជាបុសសល់វិនាសចក្តីទុក្ខដូច្នោះ តែជាអ្នកឥតមានឧបទិ-
 លេស មានចំខ្លះស្មើស្របក្នុងព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងកសាទៅវិនាសឧបទិកិលេស
 ខ្លួនឧទាយិ គថាគត ហៅបុគ្គលនេះឯងថា ជាអ្នកព្រាសចាកឧបទិកិ-
 លេស មិនហៅថា ប្រកបដោយឧបទិកិលេសឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ខ្លួនឧទាយិ ព្រោះគថាគត ដឹងច្បាស់ថា អង្រែយដែលវេជ្ជ ។
 ឆ្លា (មាន) ក្នុងបុគ្គលនេះ ។ ខ្លួនឧទាយិ បុគ្គលទាំងឡាយ ៤ ក្នុងនេះ
 ឯង ដែលមានប្រាកដក្នុងលោក ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបណ្ណសក

(១៨២) បញ្ច ទោ ឥមេ ឧទាយិ កាមតុណ្ហា
 កតមេ បញ្ច ចក្កវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កត្តា មតា-
 តា បិយរូបា កាមមសញ្ញិកា វជជីយា សោតវិញ្ញេ-
 យ្យា សទ្ធា... យាទវិញ្ញេយ្យា កត្តា... ជិញ្ញវិញ្ញេយ្យា
 វសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ដោជ្ជត្វា ឥដ្ឋា កត្តា មតា-
 តា បិយរូបា កាមមសញ្ញិកា វជជីយា ។ ឥមេ ទោ
 ឧទាយិ បញ្ច កាមតុណ្ហា ។ យំ ទោ ឧទាយិ ឥមេ
 បញ្ច កាមតុណ្ហា បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ
 ឥទំ វុច្ឆតិ កាមសុខំ មិច្ឆសុខំ បុដ្ឋជ្ជនសុខំ អន-
 វិយសុខំ ន អាសេវិតតំ ន កាវេតតំ ន ពហុលីកា-
 តតំ កាយិតតំ ឯតស្ស សុខស្សតិ វទាមិ ។

(១៨៣) ឥទុទាយិ ភិក្ខុ វិវិទូរ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បម្រមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 វិតត្តវិចារកំ វុបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ បីតិយា ន វិភកា ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

(១៨២) ខ្មាលទតាយិ កាមតុណ្ហានេ មាម ៨ ប្រការ កាមតុណ្ហ
 ៨ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ គឺ ប្រតាំងខ្សោយ ដែលចុក្កលកម្មជីវិត បានដោយចក្ក
 ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 កាម គួររីករាយ ១ សំរៀងតាំងខ្សោយ ដែលចុក្កលកម្មជីវិត បានដោយ
 គ្រាជ្រក ... ១ ក្លិនតាំងខ្សោយ ដែលចុក្កលកម្មជីវិត បានដោយប្រមុះ ... ១
 សេតាំងខ្សោយ ដែលចុក្កលកម្មជីវិត បានដោយកណ្តាត ... ១ ដោជ្ជត្វា
 តាំងខ្សោយ ដែលចុក្កលកម្មជីវិត បានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេក
 អរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរដាច់រីករាយ ១ ។
 ខ្មាលទតាយិ នេះឯងហៅថា កាមតុណ្ហ ៨ ប្រការ ។ ខ្មាលទតាយិ សុខ
 និទិសោមនស្សណា តើអ្វីខ្លះ ព្រោះកាស្រ័យកាមតុណ្ហតាំង ៨ ប្រការ
 នេះ សេចក្តីសុខនិទិសោមនស្សនេះ គឺជាគតហៅថា ជាសុខក្នុងកាម ជា
 សុខមិនស្អាត ជាសុខរបស់បុប្ផន មិនមែនជាសុខរបស់ព្រះអរិយៈ ដែល
 គេមិនគួរធ្វើឱ្យផ្អែក មិនគួរចម្រើន មិនគួរធ្វើឱ្យរឿយ ។ ឡើយ គឺជាគត
 ពោលថា គួរខ្លាចសេចក្តីសុខនេះ ។

(១៨៣) ខ្មាលទតាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ពាក
 កាមតាំងខ្សោយ ។ បេ ។ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ភិក្ខុ ព្រោះអម្បាច់វិភក្តៈ
 និទិវិចារៈ ។ បេ ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ព្រោះព្រាសចាកចិត្តិ ។ បេ ។

កិច្ចសន្យា លទ្ធិកិច្ចការសុខាភិបាល ចក្ខុវិស័យ

គតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុទ្ធស្ស ច
បញ្ញាណា ។ បេ ។ ចក្ខុវិស័យ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ
វិហារតិ ឥនំ វុទ្ធិតិ ឧបសម្បជ្ជំ វិវេកស្សំ(១)
ឧបសម្បជ្ជំ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អសេវិកត្តំ កាលេតត្តំ
តហ្មលីកាតត្តំ ឧ កាយិកត្តំ ឯកស្ស ឧបសម្បជ្ជំ
វិធាមិ ។

(១៨២) ឥនុណាយំ កិច្ច វិវេក្ខ កាលេមហិ ។ បេ ។
បបមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ ឥនំ ទោ អហំ
ឧណាយំ ឥត្តិកស្សី វិធាមិ កិច្ច តត្ត ឥត្តិកស្សី យេនេវ
តត្ត វិកត្តវិបាក អនិវុទ្ធិ ហោតិ ឥនំ តត្ត ឥត្តិកស្សី ។
ឥនុណាយំ កិច្ច វិកត្តវិបាកំ វ្យបសមា ។ បេ ។
ឥនុណាយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ ឥនុណាយំ ទោ
អហំ ឧណាយំ ឥត្តិកស្សី វិធាមិ កិច្ច តត្ត ឥត្តិកស្សី
យេនេវ តត្ត បិកិស្សំ អនិវុទ្ធិ ហោតិ ឥនំ តត្ត ឥត្តិ-
កស្សី ។ ឥនុណាយំ កិច្ច បិកិយា ច វិហារ ។ បេ ។

១. ឧ. ប. បិកិស្សំ ។

កិច្ចសន្យា លទ្ធិកិច្ចការសុខាភិបាល កាលេសីកិច្ចការ

ចូលកាន់ទុក្ខយជ្ជាន ព្រោះសេចក្តីសុខ ។ បេ ។ ចូលកាន់ទុក្ខ-
ជ្ជាន នេះ ទើបគេដឹងគេហៅថា សុខជុតចាកកាម សុខស្ងប់ស្ងាត់ សុខ
ស្ងប់ស្ងាត់ សុខប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្រាវជ្រាវ ដែលចូលក្នុងទ្វេឱ្យ
ថ្មី ក្នុងចម្រើន ក្នុងទ្វេឱ្យរឿយ ។ គេហៅថា ចូលកាន់ទុក្ខចូលកាន់
ក្តីសុខនេះឡើយ ។

(១៨២) ខ្មាលឧទាយំ កិច្ច ក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាម
ទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់បឋមជ្ជាន ។ ខ្មាលឧទាយំ គេហៅ
ពោលថា បឋមជ្ជាននេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រទៅឡើយ គឺដែលញាប់
ញ័រ ក្នុងបឋមជ្ជាននោះ វិក្កុន្តិវិហារណា ក្នុងបឋមជ្ជាននោះដែល
មិនទាន់រលត់ទៅឡើយ នេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រ ក្នុងបឋមជ្ជាន
នោះ ។ ខ្មាលឧទាយំ កិច្ចក្នុងសាសនានេះ ព្រោះទ្វេឱ្យវិហារ
។ បេ ។ ចូលកាន់ទុក្ខយជ្ជាន ។ ខ្មាលឧទាយំ គេហៅ ពោលថា
ទុក្ខយជ្ជាននេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រទៅឡើយ ចុះគឺដែលញាប់ញ័រ
ក្នុងទុក្ខយជ្ជាននោះ បិកិធិសុខណា ក្នុងទុក្ខយជ្ជាននោះ ដែលមិនទាន់
រលត់ទៅឡើយ នេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រ ក្នុងទុក្ខយជ្ជាននោះ ។
ខ្មាលឧទាយំ កិច្ចក្នុងសាសនានេះ ព្រោះស្រាវចាកបិកិ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក វជ្ជីមនិកាយ វជ្ជីមបណ្ណសក

ភតិយំ ណាមំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ។ ឥធម្មំ ទោ
អយំ ឧទាយំ ឥត្តិកស្មី វនាមិ កេត្តុ ភត្តុ ឥត្តិ-
កស្មី យនេវ ភត្តុ ឧបេក្កាសុទំ អនិរុទ្ធិំ ហោតិ
ឥទំ ភត្តុ ឥត្តិកស្មី ។ ឥទុទាយំ កិក្កុ សុទស្ស
ច បហាណា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ណាមំ ឧបសម្មជ្ជំ
វិហារតិ ។ ឥទំ ទោ អហំ ឧទាយំ អនេត្តិកស្មី
វនាមិ ។

(១៨៩) ឥទុទាយំ កិក្កុ វិវិត្តោ កោមេហិ
។ បេ ។ បឋមំ ណាមំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ។ ឥទំ
ទោ អហំ ឧទាយំ អនលទ្ធិំ វនាមិ បដហថាតិ
វនាមិ សមតិក្កមថាតិ វនាមិ ។ កោ ច ភស្ស
សមតិក្កមោ ឥទុទាយំ កិក្កុ វិតក្កវិចារាមំ វុប-
សនា ។ បេ ។ ទុតិយំ ណាមំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ
អយំ ភស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥធម្មំ ទោ អហំ
ឧទាយំ អនលទ្ធិំ វនាមិ បដហថាតិ វនាមិ សម-
តិក្កមថាតិ វនាមិ ។ កោ ច ភស្ស សមតិក្កមោ

សុត្តន្តបិដក វជ្ជីមនិកាយ វជ្ជីមបណ្ណសក

ចូលកាន់គតិយជ្ជាន ។ ម្នាលឧទាយំ ភថាគភោពាលថា គតិយជ្ជាន
នេះឯង ជាធម្មជាតិកញ្ជាប់ញ័រនៅឡើយ ចុះត្រូវដែលញាប់ញ័រ ក្នុងគតិ-
យជ្ជាននោះ ឧបេក្កានិទិសុទណា ក្នុងគតិយជ្ជាននោះ ដែលមិនទាន់
រលត់នៅឡើយ នេះឯង ជាធម្មជាតិកញ្ជាប់ញ័រ ក្នុងគតិយជ្ជាននោះ ។
ម្នាលឧទាយំ ភិក្កុក្កនិសាសនានេះ ព្រោះលះបង់ខ្ញុំសុទ្ធ ។ បេ ។ ចូល
កាន់ចក្កជ្ជាន ។ ម្នាលឧទាយំ ភថាគភោពាលថា ចក្កជ្ជាននេះឯង
ជាធម្មជាតិកញ្ជាប់ញ័រឡើយ ។

(១៨៩) ម្នាលឧទាយំ ភិក្កុក្កនិសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាម
ទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់បឋមជ្ជាន ។ ម្នាលឧទាយំ ភថាគភោ
ពាលនូវបឋមជ្ជាននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ ភថាគភោពាលថា អ្នក
ទាំងឡាយ ចូលរេចនឹងចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្ទន់ឱ្យផុត
ចេញ ។ ចុះការកន្ទន់ចេញនូវបឋមជ្ជាននោះ តើដូចម្តេច ម្នាលឧទាយំ
ភិក្កុក្កនិសាសនានេះ ព្រោះទ្វេបរិក្កុនិទិចារទាំងឡាយ ។ បេ ។
ចូលកាន់ទុតិយជ្ជាន នេះហៅថា ការកន្ទន់នូវបឋមជ្ជាននោះ ។ ម្នាល
ឧទាយំ ភថាគភោពាល នូវទុតិយជ្ជាននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ ភថា-
គភោពាលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូលរេចនឹងចេញ ពោលថា អ្នកទាំង-
ឡាយ ចូរកន្ទន់ឱ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្ទន់ទុតិយជ្ជាននោះ តើដូចម្តេច

ភិក្ខុវ្រាត្រ លទ្ធិកំណែប្រែសុត្តន្ត បរិយាយ

ឥន្ទធាយំ ភិក្ខុ បីតិយោ ច វិហារា ។ បេ ។ ភតិយំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អយំ តស្ស សមតិក្ក-
 មោ ។ ឥន្ទម្បិ ទោ អហំ ឧធាយំ អនលន្តំ វនាមិ
 បដហជាតិ វនាមិ សមតិក្កមជាតិ វនាមិ ។ កោ ច
 តស្ស សមតិក្កមោ ឥន្ទធាយំ ភិក្ខុ សុទស្ស
 ច បហាថា ។ បេ ។ ចតុតំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ
 វិហារតិ អយំ តស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥន្ទម្បិ ទោ
 អហំ ឧធាយំ អនលន្តំ វនាមិ បដហជាតិ
 វនាមិ សមតិក្កមជាតិ វនាមិ ។ កោ ច
 តស្ស សមតិក្កមោ ឥន្ទធាយំ ភិក្ខុ សព្វសោ រូប-
 សញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញានំ អដ្ឋង្គមា ធា-
 នត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនាដ្ឋា អាគាសោតិ
 អាគាសានញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អយំ
 តស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥន្ទម្បិ ទោ អហំ ឧធាយំ
 អនលន្តំ វនាមិ បដហជាតិ វនាមិ សមតិក្កមជាតិ
 វនាមិ ។ កោ ច តស្ស សមតិក្កមោ ឥន្ទធាយំ

ភិក្ខុវ្រាត្រ លទ្ធិកំណែប្រែសុត្តន្ត ការពេលវេលា

ម្ចាស់ឧទាយំ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះប្រាសចាកបីតិ ១ បេ ។ ចូល
 កាន់តិយជ្ឈាន នេះហៅថាការកន្លងខ្លួនតិយជ្ឈាននោះ ។ ម្ចាស់ឧទាយំ
 គឺជាគតិយជ្ឈាននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ គឺជាគតិ ពោល
 ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូលរេបដំបើក ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លង
 ឱ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងខ្លួនតិយជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ឧទាយំ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលេបដំបើកសុទ្ធ ។ បេ ។ ចូលកាន់ចក្កជ្ឈាន
 នេះឯងហៅថា ការកន្លងខ្លួនតិយជ្ឈាននោះ ។ ម្ចាស់ឧទាយំ គឺជាគតិ
 ពោលខ្លួនចក្កជ្ឈាននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ គឺជាគតិ ពោលថា អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូលរេបដំបើក ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លងឱ្យផុត
 ចេញ ។ ចុះការកន្លងខ្លួនចក្កជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ឧទាយំ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ព្រោះកន្លងចក្កជ្ឈាននោះ ព្រោះលេបដំបើកសញ្ញា ព្រោះ
 មិនទាន់មនសិការចំពោះនាមរូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងឡាយ ចូលកាន់
 ភកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយចំពែកដូចជា ភកាស មិនទាន់ចំប៉ុននេះ
 ហៅថាការកន្លងខ្លួនចក្កជ្ឈាននោះ ។ ម្ចាស់ឧទាយំ គឺជាគតិពោលខ្លួន
 ភកាសានញ្ញាយតននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ គឺជាគតិ ពោលថា អ្នកទាំង
 ឡាយ ចូលរេបដំបើក ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លងឱ្យផុតចេញ ។
 ចុះការកន្លង ខ្លួនភកាសានញ្ញាយតននោះ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ឧទាយំ

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងនិកាយស្ស ចម្បាំងបណ្ឌិត

ភិក្ខុ សព្វសោ អាណាសាណញាយនំ សមតិក្កម្ម
 អបន្តំ វិញ្ញាណន្តំ វិញ្ញាណញាយនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហា-
 រតិ អយំ ភស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥធម្មំ ។ ទា អហំ
 ឧទាយិ អនលន្តំ វនាមិ បដហជាតិ វនាមិ សមតិក្ក-
 មជាតិ វនាមិ ។ កោ ធន ភស្ស សមតិក្កមោ ឥន្ទ-
 ធាយិ ភិក្ខុ សព្វសោ វិញ្ញាណញាយនំ សមតិក្កម្ម
 ធនតុំ កិក្ខុតិ អាណិត្តញាយនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 អយំ ភស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥធម្មំ ។ ទា អហំ ឧទាយិ
 អនលន្តំ វនាមិ បដហជាតិ វនាមិ សមតិក្កមជាតិ
 វនាមិ ។ កោ ធន ភស្ស សមតិក្កមោ ឥន្ទធាយិ ភិក្ខុ
 សព្វសោ អាណិត្តញាយនំ សមតិក្កម្ម ខេវសញ្ញា-
 ណសញ្ញាយនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ អយំ ភស្ស
 សមតិក្កមោ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បាំងនិកាយ ចម្បាំងបណ្ឌិត

ភិក្ខុក្កសិសនានេ កុទ្ធិន្តវិញ្ញាណញាយនំ ដោយប្រការពិនិត្យ
 ហើយចូលកាន់វិញ្ញាណញាយនំ ដោយចរិតម្នាក់ វិញ្ញាណ មិនមានទី
 ចម្រុក ដូច្នោះ នេះហៅថាការកុទ្ធិន្តវិញ្ញាណញាយនំនោះ ។ ខ្នាល
 ឧទាយិ ធម៌ភក ពោលនូវវិញ្ញាណញាយនំនេះឯងថា មិនខាន់ល្មមទេ
 គថាភក ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូលរបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំង
 ឡាយ ចូរកុទ្ធិន្តវិញ្ញាណញាយនំ ។ ចុះការកុទ្ធិន្តវិញ្ញាណញាយនំនោះ
 តើដូចម្តេច ខ្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្កសិសនានេ កុទ្ធិន្តវិញ្ញាណញាយ-
 នំនេះ ដោយប្រការពិនិត្យ ហើយចូលកាន់អាណិត្តញាយនំ ដោយចរិ-
 តម្នាក់ ភ្នំភិក្ខុមិនមាន ដូច្នោះ នេះហៅថាការកុទ្ធិន្តវិញ្ញាណញាយនំ
 នោះ ។ ខ្នាលឧទាយិ គថាភកពោលនូវអាណិត្តញាយនំនេះឯងថា មិន
 ខាន់ល្មមទេ គថាភក ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូលរបង់ចេញ ពោល
 ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុទ្ធិន្តវិញ្ញាណញាយនំ ។ ចុះការកុទ្ធិន្តវិញ្ញាណញាយនំនោះ
 តើដូចម្តេច ខ្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្កសិសនានេ កុទ្ធិ
 ន្តវិញ្ញាណញាយនំនេះ ដោយប្រការពិនិត្យ ហើយចូលកាន់ខេវសញ្ញា-
 នសញ្ញាយនំដូច្នោះ នេះហៅថា ការកុទ្ធិន្តវិញ្ញាណញាយនំនោះ ។

កិច្ចសន្យា លទ្ធិកែចម្លងស្រុក បរាណាថា

ឥឡូវ ទោ អហំ ឧទាយិ អនេសន្តិ វនាមិ បដ-
 ហថាតិ វនាមិ សមតិក្កមជាតិ វនាមិ ។ តោ ឆ
 តស្ស សមតិក្កមោ ឥធុទាយិ សត្វសោ ទេវសញ្ញា-
 ទាសញ្ញាយកងំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយំតងំរេងំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហាតិ អយំ តស្ស សមតិក្កមោ ។
 ឥតិ ទោ អហំ ឧទាយិ ទេវសញ្ញាទាសញ្ញាយក-
 ងស្សមិ បហាងំ វនាមិ ។ បស្សសិ ទោ ភ្នំ ឧទាយិ
 តំ សញ្ញាធិងំ អណ្តំ វ ធូលំ វ យស្សាហំ
 ទោ បហាងំ វនាមិតិ ។ ទោ ហេតំ កន្តិកិ ។
 ឥធមរោច កកវ អត្តមទោ ហយស្មា ឧទាយិ
 កកវទោ ភាសិតំ អភិទន្ធិតិ ។

លទ្ធិកែចម្លងស្រុក ផ្ទៃ ឧទ្ទិសំ ។

កិច្ចសន្យា លទ្ធិកែចម្លងស្រុក ការពលភិក្ខុការលៈ

ខ្ញុំឧទាយិ ភថាគភោលន្តវេសញ្ញាទាសញ្ញាយកងៈខងំធិថា ឧទ
 ទានំលុទេ ភថាគភោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូលរចន៍ចេញ ពោល
 ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លងឱ្យគុណចេញ ។ ចុះការកន្លងឱ្យវេសញ្ញា-
 ទាសញ្ញាយកងៈនោះ កើតចម្រុច ខ្ញុំឧទាយិ ភិក្ខុកុសិលាសទានៈ
 កន្លងឱ្យវេសញ្ញាទាសញ្ញាយកងៈ ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកង់
 សញ្ញាវេទយំកងំរេង (ការពលភិក្ខុប្រមទាំងវេទ) នេះហៅថាការ-
 កន្លងឱ្យវេសញ្ញាទាសញ្ញាយកងៈនោះ ។ ខ្ញុំឧទាយិ ភថាគភោល
 ន្តវេសញ្ញាទាសញ្ញាយកងៈ ដូច្នេះធិងំ ។ ខ្ញុំឧទាយិ
 ភថាគភោលន្តវេសញ្ញាទាសញ្ញាយកងៈនោះ អ្នកឃើញឱ្យសំយោជនៈ
 ទាំងក្លុចទាំងធិងំនោះឬទេ ។ ឧទាយិប្រាចចន្តំខ្ញុំលថា ចរិត្រព្រះកន្លងធិងំម្រឹម
 ឧទាយិឃ្លាទេ ។ លុច្ឆ្រះមានព្រះភាគ បានប្រាស័ព្វព្រះសូត្រនេះចប់
 ហើយ ព្រះឧទាយិមានកាយ កំណត់គ្រូត្រកអរិកាយ ចំពោះភាសិត
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ លទ្ធិកែចម្លងស្រុក គាត្រចប់ ៦ ។

សត្វម៌ បាតុមស្តុតិ

[១៨៦] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
បាតុមាយំ វិហរតិ អាមលកំវេនេ ។ តេន ទោ បទ
សមយេន សារីបុត្តោមោត្តល្លានប្បមុទានិ បញ្ចមត្តានិ
កិក្ខុសតានិ បាតុម៌ អនុប្បត្តានិ ហោន្តិ កកវន្តំ
នស្សនាយ ។ តេ ច អាតទុកា កិក្ខុ ទេវសំគេ-
ហំ កិក្ខុហំ សន្តិ បដិសម្មោទមាតា សេនាសនាទិ
បញ្ញាបយមាតា បត្តចិវនិ បដិសាមយមាតា ទុទ្ធ-
សទ្ធា មហាសទ្ធា អហេសុំ ។ អថទោ កកវា
អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាមទន្តសិ តេ បទេត អាទន្ត
ទុទ្ធសទ្ធា មហាសទ្ធា កេវដ្តា មញ្ញា មន្តំ វិលា-
បេន្តិតិ ។ ឯតានិ កន្តេ សារីបុត្តោមោត្តល្លានប្បមុ-
ទានិ បញ្ចមត្តានិ កិក្ខុសតានិ បាតុម៌ អនុប្បត្តានិ
កកវន្តំ នស្សនាយ តេ អាតទុកា កិក្ខុ ទេវសំ-
គេហំ កិក្ខុហំ សន្តិ បដិសម្មោទមាតា អាស-
នាទិ(១) បញ្ញាបយមាតា បត្តចិវនិ បដិសាមយមាតា

១. ឧ. ម. សេនាសនាទិ ។

បាតុមស្តុតិ ទី ៧

[១៨៦] ខ្ញុំបាតុមស្តុតិមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះបាទព្រះ
កាត ទ្រង់គង់នៅក្នុងភាគលក្ខិណ (ព្រៃកន្ទួនព្រៃ) ក្នុងស្រុកបាតុម ។
ក៏សម័យនោះ ពួកកិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រួច មានព្រះសារីបុត្ត និងព្រះ
មោត្តល្លានជាប្រធាន និងមន្ត្រីទាំងស្រុកបាតុម ដើម្បីគាល់ព្រះបាទព្រះ
កាត ។ ក៏ឯពួកកិក្ខុភាគន្តុកៈកម្សាលនោះ ក៏និយាយកំទាកំមួយគ្នាធ្វើ
ដោយពួកទេវសិកកិក្ខុ ប្រើគ្នាខឹងគ្នាឲ្យក្រាលសេនាសនៈ ឲ្យរៀបចំទុក
ដាក់បាតុមនិងចិវ មានសំឡេងកំកងមានសំឡេងកិក្ខុ ។ លំដាប់នោះ
ព្រះបាទព្រះកាត ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះបាទព្រះបាទកាយសុរាថា គ្មាល
ភាគន្ត ចុះសំឡេងកំកង សំឡេងកិក្ខុទាំងនោះ តើជាសំឡេងកិក្ខុ ចម្រុចជា
ពួកព្រះសំណាញ់ដណ្តើមចាប់ត្រី ដូច្នោះ ។ ព្រះបាទព្រះកាយសុរាថា
ចង់ត្រូវព្រះអង្គដឹងចម្រើន ពួកកិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រួច មានព្រះសារីបុត្ត និងព្រះ
មោត្តល្លានជាប្រធាននោះ មកដល់ស្រុកបាតុមដើម្បីគាល់ព្រះបាទព្រះកាត
ពួកភាគន្តកិក្ខុកម្សាលនោះ ក៏និយាយកំទាកំមួយគ្នាធ្វើដោយពួកទេវ-
សិកកិក្ខុ ប្រើគ្នាខឹងគ្នាឲ្យក្រាលសេនាសនៈ ឲ្យរៀបចំទុកដាក់បាតុមនិងចិវ

វិញ្ញាណប្បទានសុត្តន្ត បិដកសុត្តន្ត បិដកសុត្តន្ត

ឧទ្ទាសន្តា មហាសន្តាតិ ។ តេជាហ្មានន្ត មម វេទនេន
 ភិក្ខុ^(១) អាមន្តេហិ សន្តា អាយស្មន្តេ^(២) អាមន្តេសិ-
 តិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ អាយស្មា អាណន្តោ កកវតោ
 បដិស្សន្តា យេន តេ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កិ-
 មិក្ខា តេ ភិក្ខុ ឯតនេវេន សន្តា អាយស្មន្តេ^(៣)
 អាមន្តេតិ ។ ឯវំ អាវុសាតិ ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ
 អាណន្តស្ស ។ បដិស្សន្តា យេន កកវ តេនុបសង្កមិស្ស
 ឧបសង្កមិក្ខា កកវន្តំ អភិវេនន្តា ឯតេនុបសង្កមិស្ស
 ឯតេនុបសង្កមិ ទោ តេ ភិក្ខុ កកវ ឯតេនេវេន កិណ្ណ
 កុដ្ឋោ ភិក្ខុវេ ឧទ្ទាសន្តា មហាសន្តា កេវដ្ឋា មញ្ញោ មន្តំ
 វិលោមេន្តិកិ ។ ឥនាធិ កន្តេ សារិបុត្តមោក្ខស្វានប្បមុ-
 ទាធិ បញ្ចមន្តាធិ ភិក្ខុសកាធិ ចាកុមំ អនុប្បន្តាធិ កក-
 វន្តំ ធន្សនាយេ តេមេ អាត្មន្តកា ភិក្ខុ ទេវសិកេហិ
 ភិក្ខុហិ សន្តិ បដិសម្មោទនាថា សេនាសនាធិ បញ្ញា-
 បយមាថា បន្តិវេវាធិ បដិសាមយមាថា ឧទ្ទាសន្តា

១១. ឧ. ធប ភិក្ខុ ។ ២-៣ ១. សន្តាយស្មន្តេ ។

វិញ្ញាណប្បទានសុត្តន្ត សំឡេងដំកក ៣ សំឡេងដំកក

ទើបមានសំឡេងដំកកដំកកមានសំឡេងដំកក ដូច្នោះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា
 ម្ចាស់កាន់ខ្លួនដូច្នោះ ក្នុងចូរហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ភាមរាគ្យរបស់
 គេជាគេ ថាព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកមានអាយុទាំងឡាយ ។
 ព្រះកាន់ខ្លួនមានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
 កុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅកេត្តកត់ទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់
 ហើយបាននិយាយនឹងភិក្ខុទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់
 ហៅលោកមានអាយុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះ
 កាន់ខ្លួនមានអាយុថា កុណាលោកមានអាយុ ហើយក៏ចូលទៅដល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយចង្ហុំព្រះមានព្រះភាគ រួច
 អង្គុយក្នុងទីសមរម្យ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមរម្យហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេច
 បានជាភិក្ខុទាំងឡាយ មានសំឡេងដំកកដំកកមានសំឡេងដំកក ចម្រើនជាពួក
 ព្រះសំណាញ់ដំណើរមាត់ម្រតិ ដូច្នោះ ។ បញ្ចិចព្រះអង្គដឹងច្រើន ពួកភិក្ខុ
 ប្រមាណ ៥០០ រូប មានព្រះសារិបុត្តនិងព្រះមោក្ខស្វានជាប្រធាននេះ មក
 ដល់ស្រុកបាតុមា ដើម្បីនឹងកាលព្រះមានព្រះភាគ កាតខ្ពុកភិក្ខុកម្បាល
 នោះ ក៏និយាយពាក់ពាក់ជាមួយនឹងពួកនេវសិកភិក្ខុ ប្រើគ្នានិងគ្នាឱ្យគ្រាល
 សេនាសនៈ ឱ្យរៀបចំទុកដាក់បាតុមា និងចិវេ ទើបមានសំឡេងដំកក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុម្មិច្ឆេទស្កន្ត

មហាសន្តានិ ។ កង្កែប កិក្ខុវេ បណ្តាមេមិ វោ ន
វោ មម សន្តិកេ វត្តព្វន្តិ ។ ឯវំ កន្តិ ទោ ភេ
កិក្ខុ កកវតោ បដិស្សត្វា ឧដ្ឋាយាសនា កកវន្តំ អភិ-
វាទេត្វា បដក្កិណំ កត្វា សេនាសនំ សំសាមេត្វា
បត្តចិវរមាទាយ បក្កមីសុ ។

[១៨៧] ភេទ ទោ បទ សមយេន ចាតុ-
មេយ្យកា សក្យា សន្តានាវ សន្តិបតិកា ហោន្តិ
កេនចិវេវ កកវណីយេន ។ អន្តសំសុ^(១) ទោ
ចាតុមេយ្យកា សក្យា ភេ កិក្ខុ ទ្វារោវ អាត្មន្ត
និស្វាទ យេន ភេ កិក្ខុ ភេទុបសន្តមីសុ ឧបសន្តិ-
មិត្វា ភេ កិក្ខុ ឯកនវេវុំ ហន្ត កហំ បទ តុម្ភិ
អាយស្មន្តោ កង្កេតិ ។ កកវតោ ទោ អាវុសោ
កិក្ខុសន្តេ បណ្តាមិគាតិ ។ ភេទហាយស្មន្តោ
មុហុត្តំ ចិសីនថ អប្បវោម មយំ សក្កណោយ្យម
កកវន្តំ បសាទេត្តន្តិ ។ ឯវាវុសោតិ ទោ ភេ កិក្ខុ
ចាតុមេយ្យកាចំ សក្យាចំ បទុស្សេសុំ ។ អថទោ

១. អន្តសំសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុម្មិច្ឆេទស្កន្ត

មានសំឡេងក្លិកដូច្នោះ ។ គ្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទៅទៅ
កវាគម បណ្តាញអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ មិនគួរទៅក្នុងសន្តានំ
កវាគមទេ ។ កិក្ខុកម្បាលនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការព្រះពោធិ៍ព្រះ
កាគថា ព្រះករុណាព្រះគន្ធី ហើយព្រាកកំពិតាសនៈ ថ្វាយចន្ទីលាព្រះ
មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណហើយរៀបចំទុកដាក់សេនាសនៈ ហើយកាន់
យកបាត្រនិងចិវរចៀសចេញទៅ ។

[១៨៧] ក៏សម័យនោះ សក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកចាក្រា ប្រជុំ
គ្នាក្នុងរោងស្នាក់តាស្រីយ ដោយកិច្ចវេលាស្ទើរណាមួយ ។ លុះសក្យៈ
ទាំងឡាយអ្នកស្រុកចាក្រា បានឃើញកិក្ខុទាំងឡាយនោះ កំពុងដើរមក
ពីចម្ងាយ លុះឃើញច្បាស់ហើយ បានចូលទៅកេកិក្ខុទាំងឡាយនោះ
លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងកិក្ខុទាំងឡាយនោះ
ថា បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយនិមន្តទៅណា ។
គ្នាលអាវុសោ ព្រះពោធិ៍ព្រះភាគ បានបណ្តាញកិក្ខុសន្តិទៅហើយ ។
បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ សូមលោកទាំងឡាយ
និមន្តនឹងមួយរោចសិន ក្រែងជូនជាយើទីទាំងឡាយ សម្រួលព្រះទ័យ
ព្រះពោធិ៍ព្រះភាគបាន ។ កិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់សក្យៈទាំងឡាយ
អ្នកស្រុកចាក្រាថា ថ្វាយព្រះលោ សក្យៈមានអាយុ ។ លំដាប់នោះ

ភិក្ខុស្ស ពតុស្សន្ត សក្យានំ ភវន្តិយសន្តមំ

បាតុមេយ្យកា សក្យា យេន ភកវា តេនុបសង្ក-
 មីសុ ឧបសង្កមីត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
 ចិសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ ចិសីត្វា ទោ បាតុមេយ្យកា
 សក្យា ភកវន្តំ ឯកទេវេត្ថំ អភិទទ្ធតុ កន្តំ ភកវា
 ភិក្ខុសង្ឃំ អភិវទេតុ កន្តំ ភកវា ភិក្ខុសង្ឃំ សេយ្យ-
 ជាមិ កន្តំ ភកវតា បុទ្ធេ ភិក្ខុសង្ឃា អនុត្តហិតោ
 ឯវមេវ ភកវា ឯវហិ អនុត្តរោត្តតុ ភិក្ខុសង្ឃំ សន្តត្ត
 កន្តំ ភិក្ខុ ទវា អចិវប្បឡាដិតា អនុបាតតា ឥមំ
 ធម្មវិធមំ តេសំ ភកវន្តំ ទស្សនាយ អលកន្តានំ
 សិយា អញ្ញាដក្កំ សិយា វិបរិណាមោ សេយ្យជាមិ កន្តំ
 តិណំ តុណានំ ឧទកំ អលកន្តានំ សិយា អញ្ញាដក្កំ
 សិយា វិបរិណាមោ ឯវមេវ(១) កន្តំ សន្តត្ត ភិក្ខុ
 ទវា អចិវប្បឡាដិតា អនុបាតតា ឥមំ ធម្មវិធមំ តេសំ

១១១. ដើម ៣ ។

ភិក្ខុស្ស ពតុស្សន្ត ពួកសក្យៈចូលជាប់ព្រះមានព្រះកោន

សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកស្រុកបាតុមា បានចូលទៅជាប់ព្រះមានព្រះកោន
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយចង្កំព្រះមានព្រះកោន ហើយអង្គុយក្នុងទី
 សមគួរ ។ សក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកបាតុមា លុះគង់ក្នុងទីសមគួរហើយ
 បានប្រាថ្នាលពាក្យនេះ ទំនំព្រះមានព្រះកោនថា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះកោនទ្រង់ត្រេកអរ (ទំនំការចូលមកវិញ នៃភិក្ខុសង្ឃ) ។
 ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះកោន ត្រាស់ទំនំភិក្ខុសង្ឃ (ថា
 ចូរមកវិញ) ចុះ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃ ដែលព្រះមានព្រះកោន
 ធ្លាប់ទ្រង់អនុគ្រោះហើយក្នុងកាលមុន ហើយច្រកាយ៉ាងណា ឥឡូវនេះ
 សូមព្រះមានព្រះកោនទ្រង់អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ យ៉ាងនោះទៀត ចតិគ្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុទាំងឡាយដែលបានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុថ្មី ចូលហើយ
 មិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែទំនំមកកាន់ចម្រើននេះ កាលភិក្ខុទាំងឡាយនោះ
 មិនបានជួបទំនំព្រះមានព្រះកោនហើយ មុនជាទំនំនោះសេចក្តីរាយនាយ
 ទំនំសេចក្តីប្រែប្រួលគុំខាន ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចជាពូជទាំងឡាយ
 ដ៏ទុំ កាលមិនបានទំនំហើយ ទំនំស្ងួតស្រពោន ប្តីប្រែប្រួលយ៉ាងណា
 ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុទាំងឡាយដែលបានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុថ្មី ចូល
 ហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែទំនំមកកាន់ចម្រើននេះ កាលភិក្ខុទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កកវន្តំ ទស្សនាយ អលកន្តានំ សិយា អញ្ញាជត្តំ សិយា
 វិបវណារោ ឆេយ្យថាមិ កន្តេ វន្តស្ស កុណស្ស
 ខាតវំ អបស្សន្តស្ស សិយា អញ្ញាជត្តំ សិយា
 វិបវណារោ ឯវមេវ ទោ កន្តេ សន្តេត្ត កិក្ខុ ទា
 អថិវប្បត្តិជាតា អនុបាតតា វមំ ធម្មវិធមំ តេសំ កកវន្តំ
 អបស្សន្តានំ សិយា អញ្ញាជត្តំ សិយា វិបវណារោ
 អភិទន្ធកុ កន្តេ កកវំ កិក្ខុសង្ឃំ អភិវនុ កន្តេ
 កកវំ កិក្ខុសង្ឃំ ឆេយ្យថាមិ កន្តេ កកវតា ធុទ្វេ
 កិក្ខុសង្ឃោ អនុក្កហិតោ ឯវមេវ កកវំ ឯតវហិ
 អនុក្កហិតុ កិក្ខុសង្ឃន្តិ ។

(១៨៨) អថទោ ព្រហ្មា សហម្បតិ កកវតោ
 ធមតសា ធមតោ បរិវិតក្កមញ្ញាយ ឆេយ្យថាមិ ធាម
 ពលវំ បុរិសេវ សម្មិត្តិកំ វា ពាហំ បសារេយ្យ
 បសារិកំ វា ពាហំ សម្មិត្តេយ្យ ឯវមេវ ព្រហ្មាលោកេ
 អន្តវហិតោ កកវតោ បុរតោ ចាតុរហោសិ ។ អថទោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មិនបានដូចព្រះមានព្រះភាគហើយ មុនជាទីនឹងមានសេចក្តីកាយមាយ ទីនឹង
 សេចក្តីប្រែប្រួល ពុំទាន យ៉ាងនោះឯង ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូច
 កូនតោកូច កាលមិនឃើញរមហើយ មុនជាទីនឹងស្តាប់សូម ឬប្រែប្រួល
 យ៉ាងណា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិក្ខុទាំងឡាយដែលមានក្នុងទីនេះ ជា
 កិក្ខុថ្មី ឬសហើយមិនយូរចំនួន ទើបវត្តទីនឹងមកកាន់ធម្មវិធមនេះ កាល
 កិក្ខុទាំងឡាយនោះ មិនបានដូចទីនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ មុនជាទីនឹង
 មានសេចក្តីកាយមាយទីនឹងសេចក្តីប្រែប្រួលពុំទាន យ៉ាងនោះឯង ចតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ គ្រេកអរ (ទីនឹងការចូលមកវិញនៃ
 កិក្ខុសង្ឃ) ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ គ្រាសំនឹងកិក្ខុ
 សង្ឃ(ជាពួកមកវិញ) ចុះ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិក្ខុសង្ឃដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគព្រមអនុគ្រោះហើយក្នុងកាលមុន ដោយប្រការ យ៉ាងណា វឡូវ
 នេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុគ្រោះកិក្ខុសង្ឃ យ៉ាងនោះទៀត ។

(១៨៨) គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម បានជ្រាបសេចក្តីបរិវិតកុៈ
 ក្នុងព្រះហឫទ័យនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ហើយ
 ក៏ស្រាវជ្រាវពុំ អំពីព្រហ្មលោកមួយរំពេច ហើយមកច្រាកជំនោក្នុងទី
 ចំនោះព្រះក្រុងនៃព្រះមានព្រះភាគ ហាក់ដូចបុរស ដែលមានកម្លាំង
 លាវដៃដែលខ្លួនបត់ចូល ឬបត់ដៃដែលខ្លួនលាចេញ ។ លំដាប់នោះ

ភិក្ខុសង្ឃ បាតុសុត្តន្ត ព្រហ្មជ្ឈេសត

ព្រហ្មា សហម្បតិ ឯកំ ឧត្តរាសន្តំ កាវិទ្ធា យេធន
 កកវា ភេទញ្ចលិម្បណាមេត្វា កកវន្តំ ឯកទេវាច
 អភិទទ្ធកុ កន្ត កកវា ភិក្ខុសង្ឃំ អភិវទ្ធកុ
 កន្ត កកវា ភិក្ខុសង្ឃំ សេយ្យថាមិ កន្ត កកវតា
 ចុទ្ធេ ភិក្ខុសង្ឃោ អទុក្កហិតោ ឯវមេវ កកវា
 ឯតវហិ អទុក្កណ្ណាតុ ភិក្ខុសង្ឃំ សន្តត្ត កន្ត ភិក្ខុ
 ទវា អចិវប្បត្តិជិតា អទុណាតតា ឥមំ ធម្មវិទយំ
 ភេសំ កកវន្តំ ទស្សនាយ អលកញ្ចានំ សិយា
 អញ្ញាតតំ សិយា វិបវណាមោ សេយ្យថាមិ កន្ត
 តំដានំ កុណានំ ឧទកំ អលកញ្ចានំ សិយា
 អញ្ញាតតំ សិយា វិបវណាមោ ឯវមេវ កន្ត(*)

* វ. ឆ. ៧៧៧ ក្រ ១

ភិក្ខុសង្ឃ បាតុសុត្តន្ត ព្រហ្មជ្ឈេសត

សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើសំពត់ឧត្តរាសន្តៈទៀនស្មាមាតិ ប្រណម្យកញ្ចលិវេ
 កេត្រេមោឧប្រកោត ក្រាបទូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា
 ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ក្រេតអវ(នឹងការចូលមក
 នៃភិក្ខុសង្ឃ) ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ គ្រាសំនឹង
 ភិក្ខុសង្ឃ (ថាចូរមកចុវ) ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃ ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគ ធ្លាប់អនុគ្រោះហើយ ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការយ៉ាងណា
 ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ ដោយប្រការយ៉ាង
 នោះទៀត ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុ ដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុ
 ថ្មី ចូលហើយមិនយូរថ្មីគ្មាន ទើបតែមកកាន់ធម្មវិទយានេះ កាលបើភិក្ខុ
 ទាំងនោះ មិនបានជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ មុនជាងនឹងមានសេចក្តី
 រាយមាយ និងសេចក្តីប្រែប្រួលជាពុំបាន ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូច
 ពួកទាំងឡាយដ៏ខ្លី កាលមិនបានទឹកហើយ នឹងមានការស្ម័គ្រស្រពោន
 ឬនឹងមានជំរាលប្រែប្រួលពុំបាន យ៉ាងណា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

សន្តត្ត ភិក្ខុ ឯវា អចរិយ្យទ្ធវិកា អនុបាតតា ឥមំ
 ធម្មវិធមំ ភេសំ ភកវន្តំ ទស្សនាយ អលកន្តានំ
 សិយា អញ្ញដន្តំ សិយា វិចរិណាមោ សេយ្យដាមិ
 កន្ត វន្តស្ស ភវណស្ស មាភវិ អបស្សន្តស្ស
 សិយា អញ្ញដន្តំ សិយា វិចរិណាមោ ឯវមេវ ទោ
 កន្ត សន្តត្ត ភិក្ខុ ឯវា អចរិយ្យទ្ធវិកា អនុបាតតា
 ឥមំ ធម្មវិធមំ ភេសំ ភកវន្តំ អបស្សន្តានំ សិយា
 អញ្ញដន្តំ សិយា វិចរិណាមោ អភិទទុតុ កន្ត កកវ
 ភិក្ខុសង្ឃំ អភិវធាតុ កន្ត កកវា ភិក្ខុសង្ឃំ សេយ្យ-
 ដាមិ កន្ត កកវតា មុច្ចេ ភិក្ខុសង្ឃេ អនុក្កហិតោ
 ឯវមេវ កកវា ឯវតាហិ អនុក្កណាតុ ភិក្ខុសង្ឃនិ ។
 អសក្ខីស្ស ទោ ទាតុមេយ្យកា ច សក្យា ព្រហ្មា ច
 សហម្បតិ ភកវន្តំ បសាទេតុ តិជ្ជបមេន ច ភវណ្ណ-
 បមេន ទាតិ(*) ។

ឧ. ៥. ១ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ពួកភិក្ខុ ដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុថ្មី ឬសហើយមិនយូរថ្មីបាន ទើបតែ
 មកកាន់ធម្មវិធមនេះ កាលភិក្ខុទាំងនោះ មិនបានជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយ មុនជាតំនិទានសេចក្តីកាយមាយ និងសេចក្តីប្រែប្រួលកុំខាន យ៉ាង
 នោះឯង ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចកូនតាតូច កាលមិនឃើញមេ
 ហើយ នឹងមានការស្តាំងស្តួច ឬប្រែប្រួលកុំខាន យ៉ាងណា ចតិគ្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុ ដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុថ្មី ឬសហើយមិនយូរ
 ថ្មីបាន ទើបតែមកកាន់ធម្មវិធមនេះ កាលភិក្ខុទាំងនោះ មិនបានជួបនឹង
 ព្រះមានព្រះភាគហើយ មុនជាតំនិទានសេចក្តីកាយមាយ និងសេចក្តីប្រ
 ែប្រួល កុំខាន យ៉ាងនោះឯង ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រេកអរ (នឹងការចូលមករំលឹកកុសល្យ) ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគ ព្រាស់នឹងភិក្ខុសង្ឃ (ជាពួកមកចុះ) ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃ ដែលព្រះមានព្រះភាគធ្លាប់អនុគ្រោះហើយ ក្នុងកាលមុន
 ដោយច្រកាយ៉ាងណា អឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុគ្រោះ
 ភិក្ខុសង្ឃ ដោយច្រកាយ៉ាងនោះទៀត ។ សក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុក
 ទាតុនឹងសហម្បតិព្រហ្ម កាចរ្យព្រះមានព្រះភាគឱ្យត្រេកអរបាន ដោយ
 កាត្យច្រៀបចម្រើននឹងតូជផង ដោយពាក្យច្រៀបចម្រើននឹងកូនតាតូចផង ។

កិច្ចសន្យា បាវចនាសុទ្ធ កិច្ចសន្យា កង្វះប្រយោជន៍

(១៨៧) អង្គការ អាយស្មា មហាមោក្ខណ្ឌនាម
 កិច្ចសន្យា អង្គការ ឧប្បត្តិភាព(១) កណ្តាល បន្តិចបន្តួច
 បណ្តាញ កក់ បាវចនាសុទ្ធកេហ៍ ០ សក្តិភាព
 ព្រហ្មញ្ញ ០ សហម្បតិភាព ពិជ្ជបទ ០ កុរុយបទ
 ភាគី ។ ឯវាវចនាសុទ្ធកេហ៍ ០ ០ កិច្ចសន្យា អាយស្មា
 មហាមោក្ខណ្ឌនាម បដិស្ឋាន ឧប្បត្តិភាព បន្តិច-
 បណ្តាញ យេន កក់ កេតុបស្ត័មិសុ ឧបស្ត័មិសុ
 កក់ អកក់ ឧប្បត្តិភាព ឯសីមិសុ ។ ឯកកក់
 ឯសីមិសុ ០ អាយស្មា ០ សក្តិភាព កក់ ឯកកក់
 កក់ ០ ០ សក្តិភាព អាយស្មា មហា កិច្ចសន្យា
 បណ្តាញ(២) ។ ឯវា ០ ០ កក់ អាយស្មា កក់
 កក់ កិច្ចសន្យា បណ្តាញ អាយស្មា កក់ កក់
 ឯកកក់ ឯសីមិសុ ០ អាយស្មា កក់ មហាម្បតិភាព

១ ០. អាយស្មា ០ ០. ឧប្បត្តិភាព ០ ០. កិច្ចសន្យា បណ្តាញ ០

កិច្ចសន្យា បាវចនាសុទ្ធ កិច្ចសន្យា កង្វះប្រយោជន៍

(១៨៨) អង្គការ អាយស្មា មហាមោក្ខណ្ឌនាម បន្តិចបន្តួច
 កិច្ចសន្យា អង្គការ ឧប្បត្តិភាព(១) កណ្តាល បន្តិចបន្តួច
 បណ្តាញ កក់ បាវចនាសុទ្ធកេហ៍ ០ សក្តិភាព
 ព្រហ្មញ្ញ ០ សហម្បតិភាព ពិជ្ជបទ ០ កុរុយបទ
 ភាគី ។ ឯវាវចនាសុទ្ធកេហ៍ ០ ០ កិច្ចសន្យា អាយស្មា
 មហាមោក្ខណ្ឌនាម បដិស្ឋាន ឧប្បត្តិភាព បន្តិច-
 បណ្តាញ យេន កក់ កេតុបស្ត័មិសុ ឧបស្ត័មិសុ
 កក់ អកក់ ឧប្បត្តិភាព ឯសីមិសុ ។ ឯកកក់
 ឯសីមិសុ ០ អាយស្មា ០ សក្តិភាព កក់ ឯកកក់
 កក់ ០ ០ សក្តិភាព អាយស្មា មហា កិច្ចសន្យា
 បណ្តាញ(២) ។ ឯវា ០ ០ កក់ អាយស្មា កក់
 កក់ កិច្ចសន្យា បណ្តាញ អាយស្មា កក់ កក់
 ឯកកក់ ឯសីមិសុ ០ អាយស្មា កក់ មហាម្បតិភាព

១ ០. អាយស្មា ០ ០. ឧប្បត្តិភាព ០ ០. កិច្ចសន្យា បណ្តាញ ០

សុទ្ធកិច្ចាទិកា ធម្មិកាយស្ស ធម្មិកាយស្ស

អប្បោស្សក្កា ធម្មិកាយស្ស ធម្មិកាយស្ស វិហារិស្សា-
 មាតិ ។ អាគមេហិ ភ្នំ សារីបុត្ត អាគមេហិ ភ្នំ
 សារីបុត្ត(១) ឧ ទោ តេ សារីបុត្ត បុណ្ណិ ឯកំ
 ឧប្បាទេកត្ថន្តិ ។ អដទោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហា-
 មោក្ខល្លានំ អាមន្តសិ កំនិ តេ មោក្ខល្លាន អហោសិ
 មយា ភិក្ខុសង្ឃ បណាមិភេតិ ។ ឯវំ ទោ មេ ភន្ត
 អហោសិ ភគវតា ភិក្ខុសង្ឃ បណាមិភេ អប្បោ-
 ស្សក្កាធានិ ភគវា ធម្មិកាយស្ស ធម្មិកាយស្ស វិហារិស្សា-
 មាតិ អហេតុធានិ អាយស្មន ធា សារីបុត្តា
 ភិក្ខុសង្ឃ វិហារិស្សាមាតិ ។ សាទុ សាទុ មោក្ខ-
 ល្លាន អហំ វា ហិ មោក្ខល្លាន ភិក្ខុសង្ឃ វិហា-
 រេយ្យំ សារីបុត្តមោក្ខល្លានា វាតិ ។

[១៧០] អដទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តសិ
 ធម្មិកាយស្ស ភិក្ខុវេ ភយានិ ឧប្បាទេកត្ថន្ត ធានិ-
 កត្ថន្ត កត្ថន្ត ធម្មិកាយស្ស ធម្មិកាយស្ស កុម្មិលភយំ

១ គ. ធា បរិ ធម្មិកាយស្ស ធម្មិកាយស្ស វិហារិស្សា មាតិ ។

សុទ្ធកិច្ចាទិកា ធម្មិកាយស្ស ធម្មិកាយស្ស

តាំងឡាយ កំមានសេចក្តីទូលំទូលាយ ច្រកបរៀយ ។ ត្រូវធម៌ជាគ្រឿង
 នៅជាសុទ្ធកិច្ចាទិកា ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត អ្នកចូរ
 ឈប់សិនចុះ ម្ចាស់សារីបុត្ត អ្នកចូរឈប់សិនចុះ ម្ចាស់សារីបុត្ត គំនិត
 របស់អ្នក មានសភាពយ៉ាងនេះ មិនគួរឱ្យរើក្រឡើងទេ ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះបាទព្រះភោគ ទ្រង់ប្រាសស្រព្រះមហាមោក្ខល្លានមានកាយុថា
 ម្ចាស់មោក្ខល្លាន កាលបើភិក្ខុសង្ឃ ដែលគេចាត់ចែងឱ្យចេញហើយ
 ក៏អ្នកមានគំនិតដូចម្តេច ។ ចៅព្រះអង្គជំទង្វើមិន ភិក្ខុសង្ឃ ដែលព្រះ
 បាទព្រះភោគទ្រង់ចេញចេញហើយ ម៉្យាងអង្គ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា
 សូមព្រះបាទព្រះភោគ មានសេចក្តីទូលំទូលាយ ទ្រង់ច្រកបរៀយ ។ ត្រូវ
 ធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុទ្ធកិច្ចាទិកា ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ឯម៉្យាងអង្គ
 មិនព្រះសារីបុត្តមានកាយុ មិនគ្រប់គ្រងភិក្ខុសង្ឃជំនួសព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់
 មោក្ខល្លាន ប្រពៃហើយ ម្ចាស់មោក្ខល្លាន ដ្បិតថា គេចាត់ចែង សារីបុត្ត
 ក្តី មោក្ខល្លានក្តី គួរគ្រប់គ្រងភិក្ខុសង្ឃមែនហើយ ។

[១៧១] លំដាប់នោះ ព្រះបាទព្រះភោគ ទ្រង់ប្រាសមិនភិក្ខុតាំង-
 ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ក៏យតាំងឡាយនេះ មាន ៤ យ៉ាង
 គឺ មានចំពោះបុគ្គលអ្នកចុះទឹក ក៏យតាំង ៤ យ៉ាងនោះ ដូចម្តេច៖
 ក៏យ ៤ យ៉ាង គឺ ក៏យកើតរលក ១ ក៏យកើតក្រពើ ១ ក៏យកើតកំ

សុត្តន្តបិដក វជ្ជីមនិកាយស្ស វជ្ជីមបណ្ណសក

ឯវន្ត បសវិតត្បំ ឯវន្ត សង្កដិបត្តចិវំ ជាវេកត្បន្តិ ។
តស្ស ឯវំ ហោតិ មយំ ធុរ្យេ អការិយក្ខតា សមាធា
អញ្ញេ ឱវនាមមិ អនុសាសាមមិ ឥមេ បទម្ហាតំ
បុត្តមត្តា មញ្ញេ ទត្តមត្តា មញ្ញេ អម្ពេ ឱវនិកត្បំ
អនុសាសិតត្បំ មញ្ញន្តិភិ ។ សោ សិក្ខុំ បទ្ធក្លាយ
ហិណយាវត្តិ ។ អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ឧម្មិកយស្ស
ភិកោ សិក្ខុំ បទ្ធក្លាយ ហិណយាវត្តោ ។ ឧម្មិកយន្តិ
ទោ ភិក្ខុវេ កោតុបាយាសស្សេតំ អនិវត្តំ ។

[១៧២] កាតមញ្ញ ភិក្ខុវេ កុម្មីលរាយំ ឥធន
ភិក្ខុវេ ឯកាប្តោ កុលបុត្តោ បទ្ធា អការស្នា
អនការិយំ បទ្ធជិកោ ហោតិ ឱតិណ្ណោត្តិ ជាតិហា
ជរាយ មរណោ សោកេហិ បរិទេវេហិ ធុកេហិ
នោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ ធុកេហិ ធុក្ក-
បរេតោ អប្បវធាម ឥមស្ស កេវលស្ស ធុក្កក្កន្តស្ស
អនុការិយា បញ្ញាយេនាតិ ។ តមេនំ តថា
បទ្ធជិតំ សមាទំ សព្វហ្មចារី ឱវនន្តិ អនុសា-
សន្តិ ឥនំ តេ ទានិកត្បំ ឥនំ តេ ទ ទានិកត្បំ

សុត្តន្តបិដក វជ្ជីមនិកាយស្ស វជ្ជីមបណ្ណសក

យំនិទេ អ្នកធម្មិសណ្ណកយំនិទេ អ្នកធម្មិទ្រទ្រង់នូវសំពត់សិក្ខាដ៏
ប្រាស្រ័យយំនិទេ ។ កុលបុត្តនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយំនិទេថា
កាលពីមុន យើងនៅជាគ្រូហស្ត តែឥឡូវបានប្រៀនប្រដៅជនចំនិទ្បយ
ដទៃ ឯសព្វហ្មចារីបុគ្គលចំនិទ្បយនេះ ប្រហែលនឹងគូនេះចៅរបស់យើង
ស្មានថា យើងជាបុគ្គលនូវគូនោះប្រៀនប្រដៅបាន ។ កុលបុត្តនោះ
កំលាសិក្ខាវិលត្រឡប់ទៅកាន់កទ្រង់កទ្រង់វិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនិទ្បយ
កុលបុត្តនេះ គថាគតរោលថា មានភ័យអំពីរោល បានជាពោលលា
សិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់កទ្រង់កទ្រង់វិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនិទ្បយ
ពាក្យថា ភ័យអំពីរោល គ្មាន ជាឈ្មោះនៃសេចក្តីប្រាស្រ័យនិទ្បយសៈ ។

[១៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុចំនិទ្បយ ភ័យកើតអំពីព្រឹត្តិ កើតដូចម្តេច
ម្ចាស់ភិក្ខុចំនិទ្បយ កុលបុត្តន្តកម្មយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាកផ្ទះ
ហើយចូលកាន់ផ្ទះដោយសត្វ គិតថា កត្តាអញ មានជាតិ ជន មរណៈ
សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សំបុកកាយ សំបុកចិត្ត នឹងសេចក្តីខ្លាច
ជំនុំចិត្ត គ្របសន្តិកំ ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសន្តិកំ មានខ្លាចរិះរិះហើយ
ទង្វើម្តេចឃ្នំ ការធ្វើនូវនិច្ចកុត្តចំនិទ្បយនេះ នឹងច្បាស់ប្រាកដបាន ។
កាលដែលកុលបុត្តនោះចូលហើយ សព្វហ្មចារីបុគ្គលចំនិទ្បយ តែឥ
ឡូវបានប្រៀនប្រដៅយំនិទេថា របស់នេះអ្នកគ្រូចំណា របស់នេះអ្នកមិនគ្រូ

វិជ្ជាស្ស បាធិស្សន្ត កុស្តិយកាយាថា

ឥដំ តេ កុស្តិកត្យំ ឥដំ តេ ឧ កុស្តិកត្យំ ឥដំ តេ
 សាយិកត្យំ ឥដំ តេ ឧ សាយិកត្យំ ឥដំ តេ ខាតត្យំ
 ឥដំ តេ ឧ ខាតត្យំ កប្បិយំ តេ ខាទិកត្យំ
 អកប្បិយំ តេ ឧ ខាទិកត្យំ កប្បិយំ តេ កុស្តិកត្យំ
 អកប្បិយំ តេ ឧ កុស្តិកត្យំ កប្បិយំ តេ សាយិកត្យំ
 អកប្បិយំ តេ ឧ សាយិកត្យំ កប្បិយំ តេ ខាតត្យំ
 អកប្បិយំ តេ ឧ ខាតត្យំ កាលេ តេ ខាទិកត្យំ
 វិកាលេ តេ ឧ ខាទិកត្យំ កាលេ តេ កុស្តិកត្យំ
 វិកាលេ តេ ឧ កុស្តិកត្យំ កាលេ តេ សាយិកត្យំ
 វិកាលេ តេ ឧ សាយិកត្យំ កាលេ តេ ខាតត្យំ
 វិកាលេ តេ ឧ ខាតត្យំ ។ តស្ស ឃិវំ ហោតិ
 មយំ ខោ បុរោ អកាវិយក្ខតា សមាទា យំ ឥន្ទ្រម
 តំ ខាធម យំ ឧ ឥន្ទ្រម ឧ តំ ខាធម យំ
 ឥន្ទ្រម តំ កុស្តិម យំ ឧ ឥន្ទ្រម ឧ តំ កុស្តិម
 យំ ឥន្ទ្រម តំ សាយាម យំ ឧ ឥន្ទ្រម ឧ តំ
 សាយាម យំ ឥន្ទ្រម តំ ចិវម^(១) យំ ឧ ឥន្ទ្រម

១. ចិវម ។

វិជ្ជាស្ស បាធិស្សន្ត កាលោសំវិវិយោវេនំវិប្បុរោ

ខំនា របស់នេះអ្នកគួរដឹង របស់នេះអ្នកមិនគួរដឹង របស់នេះ អ្នកគួរ
 ដក់ដក់ របស់នេះអ្នកមិនគួរដក់ដក់ របស់នេះអ្នកគួរក្រេប
 ជីក របស់នេះអ្នកមិនគួរក្រេបជីក (របស់នេះ) ជាកប្បិយកុ អ្នកគួរទំពា
 ជាកប្បិយកុ អ្នកមិនគួរទំពា ជាកប្បិយកុអ្នកគួរដឹង ជាកប្បិយកុ
 អ្នកមិនគួរដឹង ជាកប្បិយកុ អ្នកគួរដក់ដក់ ជាកប្បិយកុ អ្នក
 មិនគួរដក់ដក់ ជាកប្បិយកុ អ្នកគួរក្រេបជីក ជាកប្បិយកុ អ្នក
 មិនគួរក្រេបជីក របស់នេះគួរទំពាកុសិកាល (ភានិពិប្រឹក ដល់ថ្ងៃត្រង់)
 របស់នេះអ្នកមិនគួរទំពាកុសិកាល (ភានិពិប្រឹក) របស់នេះអ្នកគួរ
 ដឹងកុសិកាល របស់នេះអ្នកមិនគួរដឹងកុសិកាល របស់នេះអ្នកគួរដក់
 ដក់កុសិកាល របស់នេះអ្នកមិនគួរដក់ដក់កុសិកាល របស់នេះ
 អ្នកគួរក្រេបជីកកុសិកាល របស់នេះអ្នកមិនគួរក្រេបជីកកុសិកាល ។ កុល-
 បុត្តនោះ មានសេចក្តីត្រិះយ៉ាងនេះថា កាលពីមុន យើងនៅជាប្រមាណ
 យើងចង់របស់ណា ក៏ទំពាររបស់នោះបាន យើងមិនចង់របស់ណា ក៏
 មិនទំពាររបស់នោះ យើងចង់របស់ណា ក៏ចិវភាគរបស់នោះបាន យើង
 មិនចង់របស់ណា ក៏មិនចិវភាគរបស់នោះ យើងចង់របស់ណា ក៏ដក់
 ដក់របស់នោះ យើងមិនចង់របស់ណា ក៏មិនដក់ដក់របស់
 នោះ យើងចង់របស់ណា ក៏ក្រេបជីករបស់នោះ យើងមិនចង់របស់ណា

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចម្លើយបណ្ឌិត

ន តំ បិវាម កក្សយម្យំ ទាណម អកក្សយម្យំ
 ទាណម កក្សយម្យំ កុញ្ញម អកក្សយម្យំ កុញ្ញម
 កក្សយម្យំ សាយាម អកក្សយម្យំ សាយាម
 កក្សយម្យំ បិវាម អកក្សយម្យំ បិវាម កាលេចិ
 ទាណម វិកាលេចិ ទាណម កាលេចិ កុញ្ញម
 វិកាលេចិ កុញ្ញម កាលេចិ សាយាម វិកាលេចិ
 សាយាម កាលេចិ បិវាម វិកាលេចិ បិវាម យម្យំ
 លោ សត្វា ភហមតិកា ធិវា វិកាលេ ចលាតំ
 ទានធិយំ កោជធិយំ ទេន្ទិ តត្ថចិមេ ធុទាវណំ
 មញ្ញ កកោន្តិកំ ។ សោ សិក្ខុំ បច្ចុត្តាយ ហីនាយា-
 វត្តតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កុម្មីលភយស្ស ភីតោ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចម្លើយបណ្ឌិត

កិមនក្រេបដឹករបស់នោះ យើងទំពារនូវរបស់ដែលគួរកំបាន យើងទំពារ
 នូវរបស់ដែលមិនគួរកំបាន យើងបរិភោគនូវរបស់ដែលគួរកំបាន យើង
 បរិភោគនូវរបស់ដែលមិនគួរកំបាន យើងជញ្ជក់ជញ្ជាចនូវរបស់ដែលគួរកំ
 បាន យើងជញ្ជក់ជញ្ជាចនូវរបស់ដែលមិនគួរកំបាន យើងក្រេបដឹកនូវ
 របស់ដែលគួរកំបាន យើងក្រេបដឹកនូវរបស់ដែលមិនគួរកំបាន យើង
 ទំពារនូវរបស់ក្នុងកាលកំបាន យើងទំពារនូវរបស់ក្នុងវិកាលកំបាន យើង
 បរិភោគនូវរបស់ក្នុងកាលកំបាន យើងបរិភោគនូវរបស់ក្នុងវិកាលកំបាន
 យើងជញ្ជក់ជញ្ជាចនូវរបស់ក្នុងកាលកំបាន យើងជញ្ជក់ជញ្ជាចនូវរបស់
 ក្នុងវិកាលកំបាន យើងក្រេបដឹករបស់ក្នុងកាលកំបាន យើងក្រេបដឹក
 របស់ក្នុងវិកាលកំបាន មួយវិញទៀត គហចភីទាំងឡាយ ដែលមានសត្វ
 វត្តនិទ្យរបស់ដែលគួរទាន់នូវបរិភោគដ៏ប្រណិទណ ដល់យើងទាំងឡាយ
 ក្នុងវេលាព្រឹក (១) ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល លោកអម្បាលនេះ ហាក់ដូច
 ជាធ្វើភិយាហាមយោធាព្រំយើង ក្នុងរបស់ទាំងនោះ ។ កុលបុគ្គលនោះ
 កំពោលលាសិត្ត វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទចោកខាងវិញ ។ ខ្មាលកិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កុលបុគ្គលនេះ គហនគរោលថា មានក៏យកក្រពើ បាន

ពិស្តុត្ត ពាក្យសុទ្ធ វេទិកាយាម

សិក្ខុំ បទ្ធក្លាយ ហិបាយាវត្តោ ។ កុត្តិលកយន្តិ
ទោ ភិក្ខុវេ ឱនិកត្តស្សតំ អនិវេទំ ។

(១៧៣) កតមេត្ត ភិក្ខុវេ អាវដ្ឋកយំ ឥន ភិក្ខុវេ
ឯកទ្វោ កុលបុត្តោ សទ្ធា អការស្មា អនតារិយំ
បទ្ធជិកោ ហោតិ ឱតិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ អរ-
ណោន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ធាមនស្សេហិ
ឧបាយាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរេតោ អប្បវ-
ចាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខកុទ្ធស្ស អន្តកិរិយា
បញ្ញាយេជាតិ ។ សោ ឯវំ បទ្ធជិកោ សមាធា
បុព្វណ្ណសមយំ ឱវសេត្វា បត្តទីវេមាធាយ កាមំ វា
និគមំ វា បិណ្ណាយ បរិសតិ អក្កុតេវេ កា-
យេន អក្កុតាយ វាបាយ អនុបដ្ឋិកាយ សតិយា
អសុវុតេហិ ឥន្ទ្រិយេហិ ។ សោ កត្ត បស្សតិ
កហបតិ វា កហបតិបុត្តំ វា បញ្ចហិ កាមតុណេហិ
សមប្បតំ សមន្តិក្ខតំ បរិចារិយមាណំ ។ កស្ស

ពិស្តុត្ត ពាក្យសុទ្ធ ការពោលអំពីវិយកេតិអន្តរិក

ជាតោលលសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថាតាចវិញ ។ ខ្មាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យអំពីគ្រឿង ខ្លះ ជាឈ្មោះរបស់បុគ្គល ដែល
ឃើញតែគ្រឿងកាប់ពេញផ្លូវប៉ុណ្ណោះ ។

(១៧៤) ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតអំពីអន្តរិក គឺដួង
ម្តេច ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុគ្គលកម្មយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាក
ផ្ទះចូលកាន់ផ្លូវដោយសទ្ធា គិតថា អត្តាអញ មានជាតិ ជន មរណៈ
សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកតាយ លំបាកចិត្ត ឱនិសេចក្តីខ្លោច
ផ្សំចិត្ត គ្របសន្តិកំ ឈ្មោះថា មានខ្ពុត្របសន្តិកំ មានខ្ពុត្របិកេហិយ
ទេវិម្តេចហិ ការធ្វើខ្លាចខ្លាចខ្ពុត្របិកេហិសំនេះ ឱនិប្រាកដបាន ។ កាល
ដែលកុលបុគ្គលនោះបួសយំនិរទេហិយ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម កិស្សិក
ស្សនំ ប្រដាប់បុត្រឱនិចិវិ ចូលទៅកាន់ស្រុក ឬ ឱនិម ដើម្បីចំណុចាត
តែមិនបានរក្សាតាយ មិនបានរក្សាវិចារ មិនបានម្តួលស្មារតីទិវិក្ខុវង្ស
ទាំងមិនបានសង្រួមវង្សិយទាំងឡាយឡើយ ។ កុលបុគ្គលនោះ ឃើញ
គហបតី គហបតិបុត្តក្តី ក្នុងស្រុកនោះ ឬឱនិមនោះ ដែលកំពុងតែឆ្កែត
ស្តប់ស្តប់ មូលមិត្ត ផ្អែកផ្អិត ដោយកាមគុណទាំង ៨ ។ កុលបុគ្គលនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គស្សនិកាយ

ឯវំ ហោតិ មយំ^(១) បុព្វេ អភារិយក្ខតា សមាបា
បញ្ចហិ កាមគុណាហិ សមប្បិកា សមន្តីក្ខតា បរិ-
ចារិម្ហា សំវិជ្ជន្តិ^(២) ទោ កុលេ ហោតា សក្កា កោ-
តេ ច កុញ្ញតុំ បុញ្ញានិ ច កាតុន្តិ ។ សោ
សិក្ខំ បទ្ធក្លាយ ហិណាយាវត្តតិ ។ មយំ វុទ្ធិតិ
ភិក្ខុវេ អាវុដ្ឋកយស្ស កិរោ សិក្ខំ បទ្ធក្លាយ ហិ-
ណាយាវត្តោ ។ អាវុដ្ឋកយន្តិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្នេតំ
កាមគុណានំ^(៣) អនិវចនំ ។

(១៤៤) កតមេត្ត ភិក្ខុវេ សុសុត្តានយំ នធន
ភិក្ខុវេ ឯកេច្ឆា កុលបុត្តោ សទ្ធា អភារស្នា អនកា-
រិយំ បព្វជិកោ ហោតិ ឱតិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ
មរណាន សោកេហិ បរិនេវេហិ ទុក្ខេហិ នោម-
នស្សេហិ ឱចាយាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរេកោ

១ ឧ. ម. មយំ រោ ។ ២ ម. សំវិជ្ជន្តិ ។ ៣ បញ្ចន្តំ កាមគុណានេតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គស្សនិកាយ

ភិមាទេសេចក្តីត្រិះរិយោនិទេថា កាលេធិមុន យេនិទេវជាត្រហស្ថ តែនិ
ន្ទ្រេតស្តចំស្តលំ មូលមិត្រ ផ្អែកផ្អិត ដោយកាមគុណ ៥ ទាំងកោត-
សម្បត្តិកុស្តិក្ខត្រកូល របស់យេនិភិមាទេវម យេនិកាបនិទិបរិភោគភោគ-
សម្បត្តិ និទិវត្តិបុណ្យទាំងឡាយបានវែង ។ កុលបុត្តនោះ កំពោល
លាសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់កេខដេកទាបវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
កុលបុត្តនេះ គេថាគរកោលថា មានភ័យអំពីអន្តរិទិក បានជាគោល
លាសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់កេខដេកទាបវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ
ពាក្យថា ភ័យកើតអំពីអន្តរិទិក នុះ ជាឈ្មោះនៃកាមគុណទាំង ៥ ។

(១៤៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតអំពីត្រិសាហារ តើដូច
ម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តពួកមួយ ក្នុងមជ្ឈិមនិយនេះ ចេញចាក
ផ្ទះ ចូលកាន់ផ្លូវដោយសទ្ធា គិតថា កាត្មាអញ មានជាតិ ជរា មរ-
ណៈ សេចក្តីសោក ទ្បឹកទ្បួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និទិសេចក្តី
ខ្លោចផ្សាចិត្ត គ្របសន្តិកំ ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសន្តិកំ មានទុក្ខប្រើត

ភិក្ខុវិញ្ញាណ បាធិស្ឋ ធម្មសុត្តន្ត សុសុត្តន្តបិដក

អប្បវេណី ឥន្ទ្រវរ្ម័ន កេរ្តិ៍លាស្ស ទុក្ខក្ខន្ធាស្ស អន្ត-
 កិរិយា បញ្ញាយេជាតិ ។ សោ ឯវំ បទ្ធវិជិតោ សមាបោ
 បុព្វល្អាសមយំ ធិវាសេត្វា បត្តិវិវាទោយ តាមំ វា
 ធិកមំ វា ចិណ្ណាយ បរិសតិ អរត្តិវេទោ កាយេន
 អរត្តិកាយ វាបាយ អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា អសំវ-
 តេហំ ឥន្ទ្រិយេហំ ។ សោ តត្ថ បស្សតិ មាតុត្តាមំ
 ទុដ្ឋិវត្ថុំ វា ទុប្បារុតំ វា តស្ស មាតុត្តាមំ ធិស្វា
 ទុដ្ឋិវត្ថុំ វា ទុប្បារុតំ វា វគោ ធិត្ថំ អនុដ្ឋិសេតិ ។ សោ
 វគាទុដ្ឋិសេន ចិក្ខេន សិក្ខំ បច្ចុក្ខាយ ហិណយាវត្តតិ ។
 អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ សុសុត្តានិយស្ស ភិក្ខោ សិក្ខំ
 បច្ចុក្ខាយ ហិណយាវត្តោ ។ សុសុត្តានិយដ្ឋិ ទោ
 ភិក្ខុវេ មាតុត្តាមស្សតំ អធិវចំ ។ ឥមាទិ ទោ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុវិញ្ញាណ បាធិស្ឋ ធម្មសុត្តន្ត សុសុត្តន្តបិដក

ហើយ ទ្រង់ប្រាប់បង្គំ ការធ្វើខ្លះៗដល់កងទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងប្រាកដ
 បាន ។ កាលដែលកុលបុគ្គនោះ បួសយាងនេះហើយ ក្នុងវេលាព្រឹក
 ព្រហាម កំស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចិវិ ចូលទៅកាន់ស្រុកបូជិតម
 ដើម្បីចិណ្ណបាត តែមិនបានរក្សាកាយ មិនបានរក្សាវចនា មិនបានកម្ពស់
 ស្មារតីឱ្យខ្ជាប់ខ្ជួន ទាំងមិនបានសង្រួមវត្ថុនីមួយៗ ។ កុលបុគ្គនោះ
 បានឃើញមាតុត្រាម ក្នុងស្រុកបូជិតមនោះ ដែលមានសំពត់ស្លៀកមិន
 ស្រួល មានសំពត់ដណ្តប់មិនស្រួល គម្រោក កំញុកដិតក្តៅរបស់កុលបុគ្គ
 នោះឱ្យស្ងួតស្រពោន ព្រោះឃើញមាតុត្រាម ដែលមានសំពត់ស្លៀក
 មិនស្រួល ឬមានសំពត់ដណ្តប់មិនស្រួល ។ កុលបុគ្គនោះ ក៏ពោល
 លាសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់កន្លែងកំណើតវិញ ព្រោះចិត្តដែលស្ងួត
 ស្រពោនដោយកន្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុគ្គនោះ គង់គត
 ពោលថា មានភ័យភ័ក្ត្រស្រាបាវ បានដំពោលលាសិក្ខា វិលត្រឡប់
 ទៅកាន់កន្លែងកំណើតវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យភ័ក្ត្រ
 ភ័ក្ត្រស្រាបាវ ខ្លះ ជាឈ្មោះនៃមាតុត្រាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយស្ស ចម្បីមចល្ហាសកំ

ចត្តារិ កយាចិ ឥនេកាកេ បុគ្គលេ ឥមស្សិ ចម្បីនយេ
អការស្នា អនការិយំ ចត្វជិតេ ចាដិកម្ចីកញ្ចាដិកំ ។
ឥនមរោច កគវំ អត្តមថា តេ ភិក្ខុ កគវំតោ កា-
សិកំ អភិទទ្ធន្តិ ។

បាតុមសុត្តំ សុត្តមំ ឧដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្បីមនិកាយ ចម្បីមចល្ហាសកំ

ភីយទាំឥ ៤ នេឯង ដែលកើតមានចំពោះបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនា
នេះ ជាចតុវិគ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះសក្កុនិចម្បីនិយានៈ ។ លុះ
ព្រមទៅព្រះភាគ ទ្រង់ប្រោសកាសិកនេះចប់ហើយ ក៏កុទាំងអម្បាលនោះ
ក៏មានសេចក្តីចេញចិត្តរុករក ចំពោះកាសិក របស់ព្រមទៅព្រះភាគ
ដោយប្រការផ្ទះច្នះ ។

ចប់ បាតុមសុត្ត ទំ ៣ ។

អង្គមី នឡាណស្សត្តិ

[១៧៥] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កតកំ
តោសលេសុ វិហរតិ នឡាណាទេ បលាសវទេ ។
តេន ខេ បទ សមយេន សម្ពហុលា អភិញ្ញាតា
អភិញ្ញាតា កុលបុត្តា កតវន្តំ ទុទ្ទិស្ស សទ្ធា អតា-
រស្មា អនតាវយំ បទ្ធវជិតា ហោន្តំ អាយស្មា ឆ
អនុរុទ្ធា អាយស្មា ច កន្តិយោ^(១) អាយស្មា ច
កន្តិយោ^(២) អាយស្មា ច កុត្ត អាយស្មា ច
តោណ្ណាញ្ញា^(៣) អាយស្មា ច វេរិតា អាយស្មា ក
អាទេន្ទា អញ្ញ ច អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា កុលបុត្តា ។
តេន ខេ បទ សមយេន កតកំ ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ
អញ្ញោកាសេ ធិសិទ្ធា ហោតិ ។ អដខេ កតកំ
កុលបុត្ត^(៤) អាវត្ត ភិក្ខុ អាមន្តសិ យេ តេ ភិក្ខុវេ
កុលបុត្តា មមំ ទុទ្ទិស្ស សទ្ធា អតារស្មា អនតាវយំ
បទ្ធវជិតា កាច្ឆិ តេ ភិក្ខុវេ អភិវតា ព្រហ្មចរិយេតិ ។

១ ឆ. ៧ ។ ខ. កន្តិយោ ។ ២ កិមិណតិញ្ញត្តិ ។ គ ឆ. ៧ ។ ឧ. កុណ្ណាណោ ។
៤ ឆ. ឆ. ពេ កុលបុត្តេ ។

នឡាណស្សត្តិ ទី ៧

[១៧៥] ទ្ធិបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះកោន
ទ្រង់នឹងនៅក្នុងព្រៃចារ ទៀចស្រុកនឡាណាទេ^(១) ក្នុងវេនៈកាសល ។
ក៏សម័យនោះ កុលបុត្តទាំងឡាយច្រើនរូប ជាអ្នកមានក្តីរំលោភប្រាកដ
ជាងគេ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ដោយសេដ្ឋា ទុទ្ទិសព្រះមានព្រះ
កោន គឺព្រះអនុរុទ្ធិមានកាយ ១ ព្រះកន្តិយៈមានកាយ ១ ព្រះកន្តិយៈមាន
កាយ ១ ព្រះកុត្តមានកាយ ១ ព្រះកាណ្ណញ្ញៈមានកាយ ១ ព្រះវេរិត-
មានកាយ ១ ព្រះកានន្តមានកាយ ១ ខឹងកុលបុត្តទាំងឡាយ ដែលមាន
ក្តីរំលោភប្រាកដជាងគេដទៃទៀត ។ ក៏សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះកោន
មានភិក្ខុសង្ឃជាបរិវារ ទ្រង់នឹងក្នុងទីវាល ។ ព្រោះនោះឯង ព្រះមាន
ព្រះកោន ទ្រង់ព្រះព្រះកុលបុត្តទាំងឡាយ ហើយគ្រាសំហៅទ្លកភិក្ខុ
មកសួរថា ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយណា ចេញចាកផ្ទះ
ចូលមកកាន់ផ្នួសហើយ ដោយសេដ្ឋា ទុទ្ទិសថាគេ ខ្មាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ កុលបុត្តទាំងនោះ ក្រេកអរហើយក្នុងព្រៃចារិយៈ ខ្លះវេនៈព្រះ ។

១ ព្រះសេសិលស្តេចកោន ព្រះនាយបរិវារព្រះបដិកជិកដោយនិទបចុះ មានភិក្ខុ
នាយ ។ អង្គកថា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសិក

តេ ភិក្ខុ តុណ្ហិ^(១) អហេសុំ ។ ទុតិយម្បិ ទោ
 ភគវំ តេ កុលបុត្តេ អាណុំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ យេ តេ
 ភិក្ខុវេ កុលបុត្តា មមំ ទុទ្ធិស្ស សទ្ធា អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជិតា កក្ខិ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អភិវតា
 ព្រហ្មចរិយេតិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ តេ ភិក្ខុ តុណ្ហិ
 អហេសុំ ។ ទុតិយម្បិ ទោ ភគវំ តេ កុលបុត្តេ
 អាណុំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ យេ តេ ភិក្ខុវេ កុលបុត្តា
 មមំ ទុទ្ធិស្ស សទ្ធា អការស្មា អនការិយំ បព្វជិតា
 កក្ខិ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អភិវតា ព្រហ្មចរិយេតិ ។
 ទុតិយម្បិ ទោ តេ ភិក្ខុ តុណ្ហិ អហេសុំ ។

[១៧៦] អថទោ ភគវតោ ឯកនិហោសិ យទ្ធា-
 ហំ តេវ កុលបុត្តេ បុព្វេយ្យន្តិ ។ អថទោ ភគវំ

• វេ ព្រះ តេ ភិក្ខុ តុណ្ហិ អហេសុំ កក្ខិ ពោធិកេសុ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសិក

ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ កំទៅសៀម ។ ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាថ្នាកុល-
 បុត្តទាំងនោះ ទើបគ្រាស់សូត្រភិក្ខុ អស់វារៈចំផងថា ខ្លាសក្កុទាំង-
 ឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយណា ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះសារើយ
 ដោយសព្វា ទុទ្ធិសតថាគត ខ្លាសក្កុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ
 ត្រេកអរហើយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ខ្លះដេរព្រះ ។ ភិក្ខុកម្សាលនោះ កំទៅ
 សៀម អស់វារៈចំផងទៀត ។ ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាថ្នាកុលបុត្ត
 ទាំងនោះ ទើបគ្រាស់សូត្រភិក្ខុ អស់វារៈចំផងថា ខ្លាសក្កុទាំងឡាយ
 កុលបុត្តទាំងឡាយណា ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះសារើយ ដោយ
 សព្វា ទុទ្ធិសតថាគត ខ្លាសក្កុទាំងឡាយ ភិក្ខុកម្សាលនោះ ត្រេកអរ
 ហើយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ខ្លះដេរព្រះ ។ ភិក្ខុកម្សាលនោះ កំទៅសៀម
 អស់វារៈចំផងទៀត ។

[១៧៦] លំដាប់នោះ ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះគម្រោះថា ចើ
 ម្ល៉ោះម្ល៉ោះអតថាគត សូត្រកុលបុត្តកម្សាលនោះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះមាតា

កំពុងស្យា ឡើយស្មោះ ព្រហ្មចរិយាភិក្ខុ

ភាយស្ម័គ្រ អនុវត្ត អាមន្តសិ កក្កិ គុម្ព អនុវត្ត
 អភិរតា ព្រហ្មចរិយេតិ ។ តត្យ មយំ កន្ត អភិរតា
 ព្រហ្មចរិយេតិ ។ សាធុ សាធុ អនុវត្តា ឯតំ ។ ។ អនុ-
 វត្តា គុម្ពាតំ បដិវ្យំ កុលបុត្តានំ សត្វា អការស្មា
 គណារិយំ បត្វជិតានំ យំ គុម្ព អភិរមេយ្យាថ ព្រហ្ម-
 ចរិយេ យេន គុម្ព អនុវត្តា កម្រេន យោត្វនេន
 សមញ្ញាគតា បមមេន វយសា សុសុកាធិកេសា
 កោមេ បរិគុរញ្ញយ្យាថ ភេន គុម្ព អនុវត្តា កម្រេន
 យោត្វនេន សមញ្ញាគតា បមមេន វយសា សុសុកា-
 ធិកេសា អការស្មា អនការិយំ បត្វជិតា ភេ ។ ។
 ចន គុម្ព អនុវត្តា ខេវ វជាកិច្ចិតា អការស្មា
 គណារិយំ បត្វជិតា ន ចោកកិច្ចិតា អការស្មា
 គណារិយំ បត្វជិតា ន វណត្តា អការស្មា អនការិយំ
 បត្វជិតា ន កយត្តា អការស្មា អនការិយំ បត្វជិតា
 ន អាជីវិកាបតតា(១) អការស្មា អនការិយំ បត្វជិតា

១. ម. វជាកិច្ចិតា ។

កំពុងស្យា ឡើយស្មោះ ករោលភិក្ខុសេច្ចំប្រតកអនុវត្តព្រហ្មចរិយា

ព្រះករោ ទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះអនុវត្តចំនែកយថា ខ្ញុំលក្ខណៈអនុវត្ត អ្នក
 ចំនីឡាយ ត្រេកអរហើយក្នុងព្រហ្មចរិយា ខ្លះដែរឬទេ ។ ព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ត្រង់ព្រះអង្គត្រេកអរក្នុងព្រហ្មចរិយា ។ ខ្ញុំលក្ខណៈអនុវត្ត ប្រពៃ
 ហើយ ប្រពៃហើយ ខ្ញុំលក្ខណៈអនុវត្ត អ្នកចំនីឡាយ ត្រេកអរហើយក្នុង
 ព្រហ្មចរិយា ដោយហេតុណា ហេតុខ្លះឯង សមត្ថរដល់អ្នកចំនីឡាយ
 ដែលជាកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួសដោយសង្ខារហើយ ខ្ញុំលក្ខណៈ
 អនុវត្ត ព្រោះថា អ្នកចំនីឡាយ ប្រកបដោយវិយជាកម្មន៍ ជាកម្លោះ
 ដ៏ចម្រើន មានសក់ខ្លៅស្រីល គួរនឹងចារិកាគោមចំនីឡាយ ព្រោះ
 ហេតុណា ខ្ញុំលក្ខណៈអនុវត្ត ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចំនីឡាយ កំពុងប្រ-
 កបដោយវិយជាកម្មន៍ ជាកម្លោះដ៏ចម្រើន មានសក់ខ្លៅស្រីល កំឡើង
 ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួសបាន ខ្ញុំលក្ខណៈអនុវត្ត មួយវិញទៀត
 អ្នកចំនីឡាយនោះ មិនមែនព្រះរាជាទ្រង់កុំកូន ហើយចេញចាកផ្ទះ
 ចូលមកកាន់ផ្នួសទេ មិនមែនចោរកុំកូន ហើយចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់
 ផ្នួសទេ មិនមែនចំពាក់ចំណុលគេ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់
 ផ្នួសទេ មិនមែនមានភ្លើងក្តី ហើយភ័យចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស
 ទេ មិនមែនដោយចិញ្ចឹមជីវិត ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួសទេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អបិច ទោម្មិ ឱតិណ្ណោ ជាតិយា ជរាយ មរណោ
 សោភេហិ បរិនិវេហិ ទុក្ខេហិ ឆោមនស្សេហិ ទ-
 តាយាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរោតា អប្បវោធម
 ឥមស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខត្តទ្ធស្ស អន្តកិរិយា បញ្ញា-
 យេថាតំ ធនុ គុម្មេ អនុវុទ្ធា ឃីវ សុទ្ធា អតា-
 រស្មា អនកាវយំ បទ្ធវិភាតិ ។ ឃីវ កន្តេ ។ ឃីវ
 បទ្ធវិភេន ច បន អនុវុទ្ធា កុលបុត្តេន កិមស្ស
 កាវណិយំ ។ វិវេកំ អនុវុទ្ធា កាមេហិ វិវេកំ អកុ-
 សលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុទំ ធាតិកច្ឆតិ អញ្ញំ ក
 កតោ សន្តតវំ ។ តស្ស អភិជ្ឈាបិ ចិត្តំ បរិយា-
 នាយ តិដ្ឋតិ ព្យាថាឆោបិ ចិត្តំ បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ
 បីនមិទ្ធស្សិ ចិត្តំ បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ វិចិត្តិញ្ញាបិ ចិត្តំ
 បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ ទុទ្ធពុក្កក្ខត្តទ្ធស្សិ ចិត្តំ បរិយាធាយ
 តិដ្ឋតិ អភិបិ ចិត្តំ បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ គន្ធិបិ ចិត្តំ
 បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ វិវេកំ អនុវុទ្ធា កាមេហិ វិវេកំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នីតិមជា (អ្នកទាំងឡាយ នឹងឃើញថា) ហ្ន៎ ភាគអញ ជាអ្នកគ្រូ
 ជាតិ ជរា មរណៈ សោកៈ បរិនិវេហៈ ទុក្ខៈ ទោមនស្សៈ ធិនិទុបាយាសៈ
 គ្រូបសន្តិកំ ឈ្មោះថាអ្នកមានទុក្ខគ្រូបសន្តិកំ មានទុក្ខប្រវេហិយ ទេធ្វើ
 ម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើខ្លួនដំបូងក៏ទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងប្រាកដបាន ម្ចាស់ពួក
 អនុវុទ្ធ ក្រែងអ្នកទាំងឡាយ មានសម្រាយនិរនៈ ហើយចេញចាកផ្ទះចូល
 មកកាន់ផ្នួសឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ពួកអនុវុទ្ធ ចុះកុលបុត្ត
 ដែលចូលយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវធ្វើកិច្ចអ្វីៗ ។ ម្ចាស់ពួកអនុវុទ្ធ (ប្រសិន
 បើ) បុគ្គល ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលចម្រើនទាំងឡាយ
 កែវេទនិទានបានដល់ចិត្តនិរន្តរៈ ឬ មិនទាន់បានដល់សេចក្តីសុខដ៏វៃ
 ដែលស្ងាត់រលីសជាតិចិត្តនិរន្តរៈនោះទេ ។ អភិជ្ឈាក្តី កែវិគ្រូបសន្តិកំ
 ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ព្យាបាទក្តី កែវិគ្រូបសន្តិកំចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ
 បាន បីនមិទ្ធាក្តី កែវិគ្រូបសន្តិកំចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន វិចិត្តិញ្ញា កែវិ
 គ្រូបសន្តិកំចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ទុទ្ធពុក្កកុច្ឆក្តី កែវិគ្រូបសន្តិកំចិត្ត
 របស់បុគ្គលនោះបាន អភិក្តី កែវិគ្រូបសន្តិកំចិត្ត របស់បុគ្គលនោះបាន
 សេចក្តីខ្ញុំប្រមូសក្តី កែវិគ្រូបសន្តិកំចិត្ត របស់បុគ្គលនោះបាន ម្ចាស់
 ពួកអនុវុទ្ធ (ព្រោះថា) បុគ្គលនោះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់

កិច្ចសន្យា ឧប្បត្តិស្ថាន ព្រហ្មណ៍យាមិភោគា

អកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុទ្ធំ ជាតិក្កតិ អញ្ញំ
 វា គតោ សន្តតរំ ។ វិវេកំ អនុរុទ្ធា កាមេហិ
 វិវេកំ អកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុទ្ធំ អធិក្កតិ
 អញ្ញំ វា^(១) គតោ សន្តតរំ ។ តស្ស អភិជ្ឈាបិ
 ចិត្តំ ន បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ ព្យាបាណេបិ ចិត្តំ ន
 បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ ដីនមិទ្ធស្សិ ចិត្តំ ន បរិយាធាយ
 តិដ្ឋតិ ឧទ្ធចកុក្កុច្ឆ្យ ចិត្តំ ន បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ
 វិចិត្តាបិ ចិត្តំ ន បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ អវតិបិ
 ចិត្តំ ន បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ តទ្ធិបិ ចិត្តំ ន
 បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ វិវេកំ អនុរុទ្ធា កាមេហិ វិវេកំ
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុទ្ធំ អធិក្កតិ អញ្ញំ
 វា គតោ សន្តតរំ ។

១ ឧ. អញ្ញំ ។ ឆ. អញ្ញំ ច ។

កិច្ចសន្យា ឧប្បត្តិស្ថាន ព្រហ្មណ៍យាមិភោគា

បាកអកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុទ្ធំ ជាតិក្កតិ អញ្ញំ
 វា គតោ សន្តតរំ ។ វិវេកំ អនុរុទ្ធា កាមេហិ
 វិវេកំ អកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុទ្ធំ អធិក្កតិ
 អញ្ញំ វា^(១) គតោ សន្តតរំ ។ តស្ស អភិជ្ឈាបិ
 ចិត្តំ ន បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ ព្យាបាណេបិ ចិត្តំ ន
 បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ ដីនមិទ្ធស្សិ ចិត្តំ ន បរិយាធាយ
 តិដ្ឋតិ ឧទ្ធចកុក្កុច្ឆ្យ ចិត្តំ ន បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ
 វិចិត្តាបិ ចិត្តំ ន បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ អវតិបិ
 ចិត្តំ ន បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ តទ្ធិបិ ចិត្តំ ន
 បរិយាធាយ តិដ្ឋតិ វិវេកំ អនុរុទ្ធា កាមេហិ វិវេកំ
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ បីតិសុទ្ធំ អធិក្កតិ អញ្ញំ
 វា គតោ សន្តតរំ ។

១ ឧ. អញ្ញំ ។ ឆ. អញ្ញំ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយសូ មជ្ឈិមបណ្ណសក

(១៧៧) កិច្ចំ កេ(១) អនុត្តរា មយំ ហោតិ យេ
 អាសវំ សង្កិលេសិកា ខោខោត្តវិកា សនន ទុក្ខ-
 វិខាកា អាយតី ជាតិជនមរណិយា អប្បហិទា ភេ
 តថាគតស្ស ភស្មា តថាគតោ សង្ខាយេកំ បដិសេវតិ
 សង្ខាយេកំ អនិវាសេតិ សង្ខាយេកំ បរិវេជ្ជតិ សង្ខា-
 យេកំ វិនោទេតិ ។ ទ ខោ ខោ ភន្ត ភកវតិ
 ឃវំ ហោតិ យេ អាសវំ សង្កិលេសិកា ខោខោត្តវិកា
 សនន ទុក្ខវិខាកា អាយតី ជាតិជនមរណិយា អប្ប-
 ហិទា ភេ តថាគតស្ស ភស្មា តថាគតោ សង្ខាយេកំ
 បដិសេវតិ សង្ខាយេកំ អនិវាសេតិ សង្ខាយេកំ បរិ-
 វេជ្ជតិ សង្ខាយេកំ វិនោទេតិ ឃវំ ខោ ខោ ភន្ត ភក-
 វតិ ហោតិ យេ អាសវំ សង្កិលេសិកា ខោខោត្តវិកា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

(១៧៧) ខាលក្ខណ្ណោ អនុត្តរោ យេ ខោសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុង
 ភវាគត ថា ភាសវៈចាំនិទ្យាយណា ខាំមកន្តវិសេចក្តីសៅហ្មង ខាំមក
 ន្តវិភពថ្មី ប្រកបដោយសេចក្តីត្រូវលំប្រក់យ មានវិបាកជាទុក្ខករ ជា
 ទីតាំងនៃជាតិជនមរណៈ ភាសវៈចាំនិកម្យាលនោះ ព្រះភវាគតកុំ
 ខាន់បុណ្យបដិទេ ហេតុដូច្នោះ បុណ្យជាព្រះភវាគត ដឹងហើយទើបសេព
 របស់ខ្លះ (ដែលគួរសេព) ដឹងហើយទើបអត់សន្តត់របស់ខ្លះ (ដែលគួរ
 អត់សន្តត់) ដឹងហើយទើបរៀបរបស់ខ្លះ (ដែលគួររៀប) ដឹងហើយទើប
 បញ្ចេញរបស់ខ្លះ (ដែលគួរបញ្ចេញ) ដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងបាត់ត្រិះរិះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ
 ថា ភាសវៈចាំនិទ្យាយណា ខាំមកន្តវិសេចក្តីសៅហ្មង ខាំមកន្តវិភពថ្មីប្រ-
 កបដោយសេចក្តីត្រូវលំប្រក់យ មានវិបាកជាទុក្ខករ ជាទីតាំងនៃជាតិ
 ជនមរណៈ ភាសវៈកម្យាលនោះ ព្រះភវាគតមិនខាន់បុណ្យបដិទេ
 ហេតុដូច្នោះ បុណ្យជាព្រះភវាគត ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបសេពរបស់ខ្លះ
 ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបអត់សន្តត់របស់ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយ ទើបរៀបរបស់
 ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបបញ្ចេញរបស់ខ្លះ ដូច្នោះក៏ទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន តែពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ខានសេចក្តីត្រិះរិះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាង
 នេះថា ភាសវៈចាំនិទ្យាយណា ខាំមកន្តវិសេចក្តីសៅហ្មង ខាំមកន្តវិភពថ្មី

កិច្ចសន្យា ឧប្បត្តិសម្បត្តិ អសវិប្បត្តិ

សន្ត ទុក្ខវិបាកា អាយតី ជាតិជនមរណិយា ប-
 ហីតា តេ តថាគតស្ស តស្មា តថាគតា សង្ខាយេ-
 កំ បដិសេវតិ សង្ខាយេកំ អធិវសេតិ សង្ខាយេ-
 កំ បរិវុដ្ឋតិ សង្ខាយេកំ វិចោទេតីតិ ។ សាទុ សាទុ
 អនុត្តា តថាគតស្ស អនុត្តា យេ អាសវំ សង្កិលេ-
 សិកា ចោធាត្តវិកា សន្ត ទុក្ខវិបាកា អាយតី ជា-
 តិជនមរណិយា បហីតា តេ^(១) ទុច្ឆិទ្ធម្មលា កាលាវត្ថុក-
 តា អនកាវត្ថុតា^(២) អាយតី អនុប្បន្តធម្មា សេយ្យជាមិ
 អនុត្តា កាលោ មត្តុកច្ឆិទ្ធា អកញ្ចោ បុន វិវុដ្ឋិយា
 ឯវមេ ចោ អនុត្តា តថាគតស្ស យេ អាសវំ សង្កិ-
 លេសិកា ចោធាត្តវិកា សន្ត ទុក្ខវិបាកា អាយតី
 ជាតិជនមរណិយា បហីតា ទុច្ឆិទ្ធម្មលា កាលាវត្ថុកតា

១ ឧ. ពេនី ឧ ទំស្សតិ ។ ២ ឧ. គយមេ បាយោ ។ ឧ. ឧនកាវត្ថោ ។

កិច្ចសន្យា ឧប្បត្តិសម្បត្តិ កាម្រងំហោតស្សតិអាសវិ

ប្រកថដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាវិភាគនៃជាតិ
 ជននិមរណៈ កាសវៈកម្មលាទោ ព្រះគថាគត ទ្រង់លះបង់បារមីយេ
 យោគម្ព័រព្រះ បានជាព្រះគថាគត ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបសេវាបេសន្ត្រះ
 ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបអត់សន្តិកំបេសន្ត្រះ ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបរៀបសេសន្ត្រះ
 ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបចោលបេសន្ត្រះ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលពួកអនុត្ត ប្រវៃ
 ហើយ ប្រវៃហើយ ម្នាលពួកអនុត្ត កាសវៈទាំងឡាយណា ដែលទាំ
 មកម្នូវសេចក្តីសេវាហ្មឺ ទាំមកម្នូវករម្មី ប្រកថដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាវិភាគនៃជាតិជននិមរណៈ កាសវៈកម្មលា
 ទោ គថាគត បានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលចូសគល់អស់ហើយ បាន
 ធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឱ្យអស់លើស ដូចជាដើមឆ្ការ ដែលគេក្រ-
 បែល កាសវៈលើសឱ្យលើសដុះកៅទៀត ជាចម្រើនមានបែបភាពកៅ
 ទៀត ជាចម្រើនមានកំណើតកៅទាំងទុះទៀត ម្នាលពួកអនុត្ត ដូចជា
 ដើមឆ្ការកំបុក មិនគួរដុះទៀតវិញទេ យ៉ាងណា ម្នាលពួកអនុត្ត
 កាសវៈទាំងឡាយណា ដែលទាំមកម្នូវសេចក្តីសេវាហ្មឺ ទាំមកម្នូវករម្មី
 ប្រកថដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាវិភាគនៃ
 ជាតិជននិមរណៈ (កាសវៈទាំងនោះ) គថាគត លះបង់ហើយ បាន
 ផ្តាច់ផ្តិលចូសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឱ្យអស់លើស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសក

អនកាវដ្ឋិតា អាយតី អនុច្យាវណ្ណ តស្មា តថាគតោ
សង្ខារេយកំ បដិសេវតិ សង្ខារេយកំ អនិកសេតិ
សង្ខារេយកំ បរិវដ្ឋេតិ សង្ខារេយកំ វិចារនេតិ(១)។

[១៨៤] តំ តី មញ្ញសិ អនុវុទ្ធា កំ អត្តវសំ
សម្មស្សមាណោ តថាគតោ សាវកោ អត្តតិកេ
កាលករេ(២) ឧបបត្តិសុ ឡាភរោតិ អសុ អមុត្រ
ឧបបន្ទា(៣) អសុ អមុត្រ ឧប្បន្ទោតិ ។ កតវំ
ឥលកា(៤) ទោ កន្ត ធម្មា កតវំទត្តិកា កតវំប-
ដិសវណា សាទុ វត កន្ត កតវំន្តិយេវ បដិភាតុ
ឯតស្ស ភាសិតស្ស អន្តោ កតវំតោ សុត្វា ភិក្ខុ
បារេស្សន្តិកិ ។ ទ ទោ អនុវុទ្ធា តថាគតោ

១ ទ. វិចារេតិ ។ ២ ម កាលិកេ ។ ៣ ឧ. ឧបបន្ទា ។ ៤ ឧ. កតវុលកា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវណ្ណសក

ដូចជាដើមឆ្នោត ដែលគេក្រែចលនាសំរើលើផ្ទៃលើផ្ទះនាព្រៃត្រៃ ជា
ធម៌លើផ្ទះនាព្រៃត្រៃហើយ ជាធម៌មិនមានកំណើតនៅទៀត
មុនទៀតទេ យ៉ាងនោះឯង ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេថាគត ដឹង
ហើយទើបសេពរបស់ខ្លះ ដឹងហើយទើបអត់សន្តិដំរបស់ខ្លះ ដឹងហើយ
ទើបរៀបរបស់ខ្លះ ដឹងហើយទើបចេញចង់របស់ខ្លះ ។

[១៨៥] ម្នាលពួកអនុវុទ្ធ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
ព្រះគថាគត ឃើញប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានដាច់ព្រះក្នុងកំណើតរបស់
ពួកសាវកដែលធ្វើមហាកាលកន្លងទៅហើយ ថា សាវកឯណោះ កើត
ក្នុងទីឯណោះ សាវកឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ ។ បតិក្រព្រះអង្គ
ដឹងម្រើម ធម៌ទាំងឡាយ របស់ទ្រព្យអង្គទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះ
ភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះភាគ
ជាទីពឹងគាំស្រ័យ បតិក្រព្រះអង្គដឹងម្រើម សូមព្រះមានព្រះភាគ មេត្តា
ព្រាសបំភ្លឺ ខ្លួនសេចក្តីនៃភាសិតនុ៎ះ ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់ភាសិត
របស់ព្រះអង្គហើយ នឹងចង់ចាំទុកបាន ។ ម្នាលពួកអនុវុទ្ធ គថាគត

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយស្ស ចម្លើយបណ្ឌិត

ឯវិវិធីត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ ឥតិម័តិ ។
 សោ ភស្ស សទ្ធកូ សីលកូ សុគកូ ចាកកូ
 បញ្ញកូ អនុស្សវន្តោ តថត្តាយ ចិត្តំ ឧបសំហរតិ ។
 ឯវិធីត្តោ អនុវត្តា ភិក្ខុនោ ជាសុវិហារោ ហោតិ ។
 ឥនាទុវត្តា ភិក្ខុ សុណាតិ ឥត្តន្តាមោ ភិក្ខុ កា-
 លកកោ សោ កកវតា ព្យាកកោ បញ្ចង្គំ ឱវត្តា-
 តិយោ ឯ សុត្តានិយោ ឯ បរិក្ខេបនា ឱបទាតិកោ តត្ថ
 បរិទំព្វាយំ អនាវត្តិទន្ធនោ ភស្មា លោកាតិ សោ
 ទោ បទស្ស អាយស្មា សាមំ ធិដ្ឋោ វា ហោតិ
 អនុស្សវសុតោ វា ឯវិសីលោ សោ អាយស្មា
 អហោសិ ឥតិម័ ឯវិធីត្តោ ។ ថេ ។ ឯវិធីត្តោ ...
 ឯវិវិហារី ... ឯវិវិធីត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ
 ឥតិម័តិ ។ សោ ភស្ស សទ្ធកូ សីលកូ
 សុគកូ ចាកកូ បញ្ញកូ អនុស្សវន្តោ តថត្តាយ
 ចិត្តំ ឧបសំហរតិ ។ ឯវិធីត្តោ ទោ អនុវត្តា
 ភិក្ខុនោ ជាសុវិហារោ ហោតិ ។ ឥនាទុវត្តា ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយស្ស ចម្លើយបណ្ឌិត

លោកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ លើក
 ឃើញ ខ្លួនស្នា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ ឯនិច្ចារ្យរបស់លោកនោះហើយ
 ក៏បង្ហាត់ចិត្តទៅ ដើម្បីកាត់ដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត យ៉ាងនេះឯង
 ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត ភិក្ខុក្នុងចម្លើយនេះ
 នេះ វេទន៍ពូជ ភិក្ខុឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនោះ ព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា ជាឧបទាតិកៈសំណើត (កើតក្នុងសុត្តានុកម្ម)
 ជាអ្នកបរិទំព្វានុក្នុងសុត្តានុកម្មនោះ មានសភាពមិនត្រូវបំបាក់លោកនោះ
 មកវិញទៀត ព្រោះអស់ទៅវិនិច្ឆ័យសំយោជនៈចាំឱ្យយ ៨ ដូច្នោះ
 ភិក្ខុនោះ យល់ឃើញលោកមានអាយុនោះ ដោយខ្លួនឯង ឬបុគ្គល ។
 មកថា លោកមានអាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌
 យ៉ាងនេះ ។ ថេ ។ មានចក្ខុយ៉ាងនេះ ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ...
 លោកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ លើក
 ឃើញ ខ្លួនស្នា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ ឯនិច្ចារ្យរបស់លោកនោះហើយ
 ក៏បង្ហាត់ចិត្តទៅ ដើម្បីកាត់ដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត យ៉ាងនេះឯង
 ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត ភិក្ខុក្នុងចម្លើយនេះ

កិច្ចសន្យា ឧប្បទានសុត្តន្ត ភិក្ខុវិហារកថា

សុណាតិ ឥត្តន្តោ ភិក្ខុ កាលកតោ សោ
 កតវតា ព្យាកតោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនាចំ បរិក្ខុយា
 ភកេនាសមោហាចំ តទុត្តា សកណាតមី សកិទេវ
 ឥមំ លោកំ ភាកត្តា ទុក្ខស្សន្នំ កាវិស្សតិកិ សោ ទោ
 បទស្ស អាយស្មា សាមំ និដ្ឋា វា ហោតិ អទុស្សវ
 វសុតោ វា វរិសីលោ សោ អាយស្មា អហោសិ
 ឥតិមិ វរិទេន្តោ ។ ចេ ។ វរិចេញ្ញា... វរិវិហារី...
 វរិវិធម្មត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ ឥតិមិកិ ។
 សោ តស្ស សទ្ធកុស្ត សិលកុ សុតកុ បាតកុ
 បញ្ញកុ អទុស្សវតោ តដត្តាយ ចិត្តំ ឧបសំហាតិ ។
 វរិម្មិ ទោ អទុត្តា ភិក្ខុនោ ជាសុវិហារោ ហោតិ
 ឥនាទុត្តា ភិក្ខុ សុណាតិ ឥត្តន្តោ ភិក្ខុ
 កាលកតោ សោ កតវតា ព្យាកតោ តិណ្ណំ
 សញ្ញាជនាចំ បរិក្ខុយា សោតាបន្តោ អវិទិតាតទេន្តោ
 ធិយតោ សញ្ញាធិបរាយនោតិ សោ ទោ បទស្ស
 អាយស្មា សាមំ និដ្ឋា វា ហោតិ អទុស្សវសុ
 តោ វា វរិសីលោ សោ អាយស្មា អហោសិ

កិច្ចសន្យា ឧប្បទានសុត្តន្ត ភិក្ខុវិហារកថា

វេមនិព្វថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសភាពាមិបុគ្គល ទំនិមកកាលលោកនេះម្តង
 ទៀត ហើយធ្វើនូវទិច្ចុតទុក្ខបាទ ព្រោះគេសំទៅនៃសំយោជនៈទាំង ៣
 មានពនៈ ទោសៈ មោហៈ ស្រាលស្តឹង ដូច្នេះ ភិក្ខុនោះយល់ឃើញ
 លោកមានកាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបាទព្វត ។ មកថា លោកមាន
 កាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នេះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ ចេ ។
 មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... លោកមានកាយុ
 នោះមានមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នេះខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ លើកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ
 សុតៈ បាតៈ ទំនិបញ្ញា របស់លោកនោះហើយ ក៏ចង្អុលចង្អុលទៅដើម្បី
 ភាពដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ទូកអន្តរេន្ធិ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាសុវិហារធម៌
 របស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ទូកអន្តរេន្ធិ ភិក្ខុនឹងធម៌នេះ វេមនិព្វថា ភិក្ខុ
 ឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ព្យាករថា ជាសភាពាមិបុគ្គល មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអាយុដ៏វែងជាបុគ្គល
 ទៀត មានសម្ពាធិជាទីប្រគ្រឹះទៅក្នុងទាំងមុខ ព្រោះគេសំទៅនៃសំយោ
 ជនៈទាំង ៣ ដូច្នេះ ភិក្ខុនោះ យល់ឃើញលោកមានកាយុនោះដោយ
 ខ្លួនឯង ឬបាទព្វត ។ មកថា លោកមានកាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ

សុន្ទរិយោ បដិវត្តន៍ បដិវត្តន៍

ឥតិច្ចំ ឯវិច្ចោ ។ មេ ។ ឯវិច្ចោ... ឯវិច្ចោ...
ឯវិច្ចោ សោ កាយស្មា អហោសិ ឥតិច្ចំ ។ សោ
តស្ស សទ្ធក្ខំ សីលក្ខំ សុតក្ខំ បាតក្ខំ បញ្ញក្ខំ
អនុស្សវក្ខំ គតត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសម្ភារតិ ។ ឯវិច្ចោ
ទោ អនុវត្តា កិក្ខុនោ ជាសុវិហារោ ហោតិ ។

(២០០) ឥតិច្ចំ កិក្ខុនំ សុណាតិ ឥតិច្ចំ
កិក្ខុនំ កាលកតា សា កតវតា ព្យាកតា អញ្ញាយ
សណ្ឋិតិ សា ទោ បទស្ស កតិច្ចំ សាមំ ធិដ្ឋា
វា ហោតិ អនុស្សវសុតា វា ឯវិសីលា សា កតិច្ចំ
អហោសិ ឥតិច្ចំ ឯវិច្ចោ សា កតិច្ចំ អហោសិ ឥតិច្ចំ
ឯវិច្ចោ សា កតិច្ចំ អហោសិ ឥតិច្ចំ ឯវិច្ចោ ឯវិច្ចោ
កតិច្ចំ អហោសិ ឥតិច្ចំ ឯវិច្ចោ សា កតិច្ចំ អហោ-
សិ ឥតិច្ចំ ។ សោ តស្ស សទ្ធក្ខំ សីលក្ខំ សុតក្ខំ
បាតក្ខំ បញ្ញក្ខំ អនុស្សវក្ខំ គតត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសម្ភារ-
តិ ។ ឯវិច្ចោ ទោ អនុវត្តា កិក្ខុនំ ជាសុវិហារោ
ហោតិ ។ ឥតិច្ចំ កិក្ខុនំ សុណាតិ ឥតិច្ចំ
កិក្ខុនំ កាលកតា សា កតវតា ព្យាកតា

សុន្ទរិយោ បដិវត្តន៍ បដិវត្តន៍

ដូច្នោះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ មេ ។ មានចក្ខុយ៉ាងនេះ... មាន
វិហារធម៌យ៉ាងនេះ... លោកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ
នេះ ។ កិក្ខុនោះ លើកឃើញនូវសព្វា សីលៈ សុតៈ បាតៈ ធិតិបញ្ញា
របស់លោកនោះហើយ ក៏បង្ហាត់ចិត្តទៅដើម្បីកាត់ដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ពួក
អនុវត្ត យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារធម៌ របស់កិក្ខុ ។

(២០០) ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត កិក្ខុនិក្ខុនិម្មិតិយនេះ វេទនិក្ខុកិក្ខុនិ
ឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ កិក្ខុនិក្ខុនោះ ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់
ព្យាករថា បានបិទនៅក្នុងសម្រាល ដូច្នោះ កិក្ខុនិក្ខុនោះ យល់ឃើញ
នាទីនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានព្យាករ មកថា នាទីនោះមានសីលយ៉ាងនេះ
ដូច្នោះនេះ នាទីនោះមានធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះនេះ នាទីនោះមានចក្ខុយ៉ាងនេះ
ដូច្នោះនេះ នាទីនោះមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះនេះ នាទីនោះមានវិមុត្តិ
យ៉ាងនេះដូច្នោះនេះ ។ កិក្ខុនិក្ខុនោះ លើកឃើញ នូវសព្វា សីលៈ សុតៈ បាតៈ
ធិតិបញ្ញា របស់កិក្ខុនិក្ខុនោះហើយ ក៏បង្ហាត់ចិត្តទៅ ដើម្បីកាត់ដូច្នោះ ។
ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់កិក្ខុ ។
ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត កិក្ខុនិក្ខុនិម្មិតិយនេះ វេទនិក្ខុកិ កិក្ខុនិឈ្មោះនេះ
មានមរណកាលធ្វើហើយ កិក្ខុនិក្ខុនោះ ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់ព្យាករថា

ភិក្ខុវិញ្ញាណ ឧប្បកាយសុត្តន្ត ភិក្ខុវិញ្ញាណ

បញ្ចន្តំ ឱរម្ពាតិយោនំ សញ្ញាជនោនំ បរិក្ខុយា ឱបទា-
 តិកា តត្ថ បរិវិញ្ញាយិនិ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកាតិ
 សា ទោ បទស្សន្ត ភតិទំ សាមំ ទិដ្ឋា វា ហោតិ អនុស្ស-
 វសុតា វា វរិសីលា សា ភតិទំ អហោសិ វតិបិ វិ-
 វិធម្មា សា ភតិទំ អហោសិ វតិបិ វិវបញ្ញា សា ភតិទំ
 អហោសិ វតិបិ វិវិហារិនិ សា ភតិទំ អហោសិ វតិបិ
 វិវិមុត្តា សា ភតិទំ អហោសិ វតិបិ វិ ។ សា តស្សន្ត
 សន្តត្ថ ឥលត្ថ សុតត្ថ ធាតត្ថ បញ្ញត្ថ អនុស្សន្តិ
 តថត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ។ វិវិមុត្តិ ទោ អនុវត្តា
 ភិក្ខុវិញ្ញាណ ជាសុវិហារោ ហោតិ ។ វិវិមុត្តិ ភិក្ខុវិ
 សុណាតិ វត្តដ្ឋានា ភិក្ខុវិញ្ញាណ កាលកតា សា ភតិវតា
 ព្យាភតា តិណ្ណំ សញ្ញាជនោនំ បរិក្ខុយា វាគោស-
 មោហានំ តទុក្ខា សកោតាមិនិ សកិទេវ វតិបិ លោ-
 កំ អាតម្បា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្មតិកិ សា ទោ បទស្សន្ត
 ភតិទំ សាមំ ទិដ្ឋា វា ហោតិ អនុស្សវសុតា វា វរិសី-
 លា សា ភតិទំ អហោសិ វតិបិ វិវិធម្មា ។ យេ ។ វិវិ-
 បញ្ញា ... វិវិហារិនិ ... វិវិមុត្តា សា ភតិទំ អហោសិ

ភិក្ខុវិញ្ញាណ ឧប្បកាយសុត្តន្ត ជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុវិញ្ញាណ

មានសភាពជាឧបបាតិកៈកំណើត ជាអកថវិទ្ធិព្រាហ្មណ៍លោកៈនោះ មាន
 សភាពមិនត្រូវបំបាក់លោកៈនោះទេវិញ្ញាណ្យោ ព្រោះអស់ទៅនៃឧប-
 តិយសិយោជនៈ៧ ដូច្នោះ ភិក្ខុវិញ្ញាណ យល់ឃើញនាទិវិញ្ញាណដោយខ្លួនឯង
 ឬបាណ្ណក ។ មកថា នាទិវិញ្ញាណសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះនោះ នាទិវិញ្ញាណ
 ធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះនោះ នាទិវិញ្ញាណបញ្ញាយ៉ាងនេះ ដូច្នោះនោះ នាទិវិញ្ញាណ
 មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះនោះ នាទិវិញ្ញាណមិនមែនយ៉ាងនេះ ដូច្នោះនោះ ។
 ភិក្ខុវិញ្ញាណ លើកឃើញ ខ្លួនស្វា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ មិនបញ្ញា របស់
 ភិក្ខុវិញ្ញាណហើយ ក៏បង្ហាញចិត្តទៅ ដើម្បីកាត់ថ្លៃបោះ ។ ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត
 យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុវិញ្ញាណ ។ ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត
 ភិក្ខុវិញ្ញាណធម៌នេះ វិវិមុត្តិ ភិក្ខុវិញ្ញាណនេះ មានមហោកាល
 ធ្វើហើយ ភិក្ខុវិញ្ញាណ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាបាល ជាសកថាភាមិ-
 បុគ្គល មកកាន់លោកៈនេះតែម្តងទៀត ហើយធ្វើខ្លួនចំផុតទុក្ខ ព្រោះអស់
 ទៅនៃសិយោជនៈទាំង ៧ មានព្រះចាសៈរមាហៈ ស្រាលស្តីនី ដូច្នោះ
 ភិក្ខុវិញ្ញាណ បានយល់ឃើញនាទិវិញ្ញាណដោយខ្លួនឯង ឬបាណ្ណក ។ មកថា
 នាទិវិញ្ញាណសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មាន
 បញ្ញាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... នាទិវិញ្ញាណមិនមែនយ៉ាងនេះ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

ឥតិបិតិ ។ សា កស្ស សទ្ធកុ សីលកុ សុតកុ
 ចាកកុ បញ្ញកុ អនុស្សវន្តិ តថត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហា-
 រតិ ។ ឯវម្បិ ទោ អនុត្តា កិក្កុនិយា ជាសុវិហារោ
 ហោតិ ។ ឥតានុត្តា កិក្កុនិ សុណាតិ ឥត្តន្ទាមា
 កិក្កុនិ កាលកតា សា កកវតា ព្យាកតា តិណ្ណំ
 សញ្ញោនិចាចំ បរិក្កុយា សោតាមន្ទា អវិចិត្តាតម្មា
 វិយតា សម្ពោចិបរាយនាតិ សា ទោ បទស្ស កតិចិ
 សាមំ ទិដ្ឋា វា ហោតិ អនុស្សវសុតា វា ឯវសីលា សា
 កតិចិ អហោសិ ឥតិបិ ឯវចន្ទា ។ បេ ។ ឯវបញ្ញា...
 ឯវវិហារិចិ... ឯវវិធម្មតា សា កតិចិ អហោសិ ឥតិបិតិ ។
 សា កស្ស សទ្ធកុ សីលកុ សុតកុ ចាកកុ បញ្ញ-
 កុ អនុស្សវន្តិ តថត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហា-
 រតិ ។ ឯវម្បិ ទោ អនុត្តា កិក្កុនិយា ជាសុវិហារោ ហោតិ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

ដូច្នេះខ្លះ ។ កិក្កុនិទោ រលីកាយេញ ទ្លុវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ ទិសិ
 ចញ្ញា របស់កិក្កុនិទោ ក៏បង្ហាតចិត្តទៅដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអ-
 នុត្ត យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារធម៌របស់កិក្កុនិ ។ ម្នាលពួកអនុត្ត
 កិក្កុនិក្នុងធម៌វិន័យនេះ វេទន៍ពូជា កិក្កុនិឈ្មោះនេះ មានមហោកាលធ្វើ
 ហើយ កិក្កុនិទោ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាបាល ជាសាភាបច្ចុប្បន្ន
 មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀត មានសម្ពោធិជាទីប្រ-
 ត្រិស្តទៅក្នុងទានមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈពុដូច្នោះ កិក្កុនិទោ
 បានយល់ឃើញនាទីនោះដោយខ្លួនឯង ឬបាទពូត ។ មកថា នាទីនោះ
 មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នេះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានចញ្ញាយ៉ាង
 នេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... នាទីនោះមានវិធម្មតាយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ
 ខ្លះ ។ កិក្កុនិទោ រលីកាយេញ ទ្លុវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ ទិសិចញ្ញា
 របស់កិក្កុនិទោហើយ ក៏បង្ហាតចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួក
 អនុត្ត យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារធម៌របស់កិក្កុនិ ។

(២០០) ឥន្ទ្រាណា ឧបសគ្គសុវិហារ សុណាតិ
ឥន្ទ្រាណា ឧបសគ្គសុវិហារ កាលករោ សោ ភក្កិ
ព្យាគរោ បញ្ចុំ ឱរ្យាតិយានំ សញ្ញាជនំ
បរិក្កាយ ឱបទាតិកោ ភត្ត បរិវិញ្ញាយំ អនាវត្តិទន្ទោ
តស្មា លោកាតិ សោ ទោ បទស្ស អាយស្មា សាម័
ធិដ្ឋោ វា ហោតិ អនុស្សវសុតោ វា ឃីសីលោ
សោ អាយស្មា អហោសិ ឥតិមិ ឃីវិទន្ទោ សោ អាយស្មា
អហោសិ ឥតិមិ ឃីវិហារី សោ អាយស្មា អហោសិ
ឥតិមិ ឃីវិមុត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ
ឥតិមិ ។ សោ តស្ស សទ្ធកុ សីលកុ សុតកុ
ចាកកុ បញ្ចកុ អនុស្សវន្តោ តដក្កាយ ចិត្តំ
ឧបសហរិ ។ ឃីវិទន្ទោ ទោ អនុស្សា ឧបសគ្គសុវិហារ
ធិសុវិហារោ ហោតិ ។ ឥន្ទ្រាណា ឧបសគ្គសុវិហារ
សុណាតិ ឥន្ទ្រាណា ឧបសគ្គសុវិហារ កាលករោ សោ

(២០១) ខ្នាតកុមារធម៌ ឧបសគ្គ ក្នុងធម៌និយមនៈ វិវេកិភូមិ
ឧបសគ្គនិយមនៈ មានមរណភាពធ្វើហើយ ឧបសគ្គនោះ ព្រះមាត
ព្រះភាគច្រើនព្យាគរោ ជាឧបសគ្គនិយមនៈ ជាអ្នកបរិវិញ្ញាតក្នុងលោក
នោះ មានសភាពមិនប្រក្រតីបាតាលករោមកវិញ្ញាឡើយ ព្រោះអស់ទៅ
នៃឧបសគ្គនិយមនៈ ៥ ដូច្នោះ ឧបសគ្គនោះ បានយល់ឃើញអ្នក
មានកាយនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮនាមកថា អ្នកមានកាយនោះ មាន
សីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ អ្នកមានកាយនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះ
នោះ អ្នកមានកាយនោះ មានចក្ខុយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ អ្នកមានកាយ
នោះមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះ អ្នកមានកាយនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាង
នេះ ដូច្នោះ ។ ឧបសគ្គនោះ លើកឃើញ ខ្លួនស្វា សីលៈ សុគៈ
ចាតៈ ធិតិចក្ខុ របស់ឧបសគ្គនោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បី
កាត់ដូច្នោះ ។ ខ្នាតកុមារធម៌ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារ
ធម៌របស់ឧបសគ្គ ។ ខ្នាតកុមារធម៌ ឧបសគ្គ ក្នុងធម៌និយមនៈ
វិវេកិភូមិ ឧបសគ្គនិយមនៈ មានមរណភាពធ្វើហើយ ឧបសគ្គនោះ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយស្ស ចម្លើយបណ្ឌិត

កកវតា ព្យាកតោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនាចំ បរិក្ខយា
 កកនោសមោហាចំ តទុក្ខា សកកាភាមិ សកំនេវ
 ឥមំ លោកំ អាកត្តា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិទិ សោ
 ទោ បទស្ស អាយស្មា សាមំ និដ្ឋា វា ហោតិ
 អទុស្សវសុតោ វា វរិសីលោ សោ អាយស្មា អហោ-
 សិ ឥតិចិ វរិទន្ទោ ។ បេ ។ វរិបញ្ញោ វរិវិហារិ
 វរិវិមុត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ ឥតិចិ ។
 សោ ភស្ស សទុក្ខ សីលក្ខ សុតក្ខ ចាកក្ខ
 បញ្ញក្ខ អទុស្សវន្តា តដក្ខាយ ចិត្តំ ទុបសំហាតិ ។
 វរិម្បិ ទោ អទុក្ខា ទោសកស្ស ជាសុវិហារោ
 ហោតិ ។ ឥនាទុក្ខា ទោសកោ សុណាតិ ឥត្តន្ទា-
 ហោ ទោសកោ កាលកតោ សោ កកវតា
 ព្យាកតោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនាចំ បរិក្ខយា សោកា-
 បន្ទា អវិទិត្តនន្ទោ វិយត្តោ សម្ពាទិបកយនោតិ
 សោ ទោ បទស្ស អាយស្មា សាមំ និដ្ឋា វា
 ហោតិ អទុស្សវសុតោ វា វរិសីលោ សោ
 អាយស្មា អហោសិ ឥតិចិ វរិទន្ទោ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចម្លើយបណ្ឌិត

ព្រះនាងព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាកថា ជាសកតាវាចិបុគ្គល និវេទកកាន់លោក
 នេះ គួរទៀត ហើយធ្វើខ្លួនចម្រុះខ្លួន ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ព្យ
 បានកនៈ ទោសៈ ទោហៈ ព្រលាស្តីនី ដូច្នោះ ទុបាសកនោះ បាន
 យល់ឃើញអ្នកមានកាយនោះ ដោយខ្លួនឯង ឬបាទពួក ។ មកថា អ្នក
 មានកាយនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។
 មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... អ្នកមានកាយនោះ
 មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ។ ទុបាសកនោះ លើកឃើញ ខ្លួនសព្វ
 សីលៈ សុតៈ ចាតៈ និវេទក្តារបស់ទុបាសកនោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ
 ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ពួកអនុរាជ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិ-
 ហារធម៌របស់ទុបាសក ។ ម្ចាស់ពួកអនុរាជ ទុបាសក ក្នុងធម៌និយមនេះ
 រឹមរឹមថា ទុបាសកឈ្មោះនេះ មានអរណកាលធ្វើហើយ ទុបាសក
 នោះ ព្រះនាងព្រះភាគទ្រង់ព្យាកថា ជាសោភាបច្ចុប្បក្ខល មានសករា
 មិនប្រាក់ចុះក្នុងកាយ ជាបុគ្គលទៀត មានសម្ពាទិជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ភាគទុះ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ព្យដូច្នោះ ទុបាសកនោះ បាន
 យល់ឃើញអ្នកមានកាយនោះដោយខ្លួនឯង ឬបាទពួក ។ មកថា អ្នក
 មានកាយនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។

ពិធីសូត្រ ឧប្បាសនាសូត្រ ឧបាសិកាជាសុវិហារា

ឯវិបស្សនា... ឯវិហារី... ឯវិវិធីត្តា សោ អាយស្មា
អហោសិ ឥតិបីតិ ។ សោ តស្ស សទ្ធកុស្ត សីលកុ
សុតកុ បាតកុ បញ្ញកុ អនុស្សវន្តោ តដត្តាយ
ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ។ ឯវិធី ទោ អនុវត្តា ឧបា-
សកស្ស ជាសុវិហារោ ហោតិ ។

(២០២) ឥតានុវត្តា ឧបាសិកា សុណាតិ ឥត្តន្តា-
នា ឧបាសិកា កាលកេតា សា កកវតា ព្យាក-
តា បក្ខន្តំ ឱវម្ពាតិយោធំ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយា
ឱបចាតិកា តត្ថ បរិចិញ្ចយធំ អចារត្តិធម្មា តស្មា
លោកាតិ សា ទោ បទស្សា កតិធំ សាមំ ធិដ្ឋា
វា ហោតិ អនុស្សវសុតា វា ឯវិសីលា សា កតិធំ
អហោសិ ឥតិបី ឯវិធម្មា ។ បេ ។ ឯវិបស្សនា... ឯវិ-
ហារីធំ... ឯវិវិធីត្តា សា កតិធំ អហោសិ ឥតិបីតិ ។
សា តស្ស សទ្ធកុស្ត សីលកុ សុតកុ បាតកុ បញ្ញកុ
អនុស្សវន្តំ តដត្តាយ ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ។ ឯវិធី
ទោ អនុវត្តា ឧបាសិកាយ ជាសុវិហារោ ហោតិ ។

ពិធីសូត្រ ឧប្បាសនាសូត្រ ជាសុវិហារធម៌របស់ឧបាសិកា

មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... អ្នកមានកាយុនោះ
មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសកនោះ លើកឃើញ ខ្លួនសព្វ
សីលៈ សុតៈ បាតៈ ឱនិបញ្ញា របស់ឧបាសកនោះហើយ ក៏បង្ហាត
ចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា
ជាសុវិហារធម៌របស់ឧបាសក ។

(២០២) ម្ចាស់ពួកអនុវត្ត ឧបាសិកា គួរធម៌និយមនេះ វាមិនព្រម
ឧបាសិកាឈ្មោះនេះមានមរណកាលដូច្នោះហើយ ឧបាសិកានោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា មានសភាពជាឧបបាតិកៈកំណើត ជាអ្នកចរិទ្ធិព្រាត
គួរលោកនោះ មានសភាពមិនទ្រង់បំបាក់លោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះ
កសំទៅនៃឧបាតិកយសំយោជនៈ ៥ ដូច្នោះ ឧបាសិកានោះបានយល់ឃើញ
នាទីនោះហើយខ្លួនឯង ឬបាតព្វក ។ មកថា នាទីនោះមានសីលយ៉ាងនេះ
ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ មានវិហារ-
ធម៌យ៉ាងនេះ... នាទីនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសិកា
នោះ លើកឃើញ ខ្លួនសព្វ សីលៈ សុតៈ បាតៈ ឱនិបញ្ញា របស់
ឧបាសិកានោះហើយ ក៏បង្ហាតចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ពួក
អនុវត្ត យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌ របស់ឧបាសិកា ។

សុទ្ធដំណាច ច្រើននិកាយស្ស ចម្រើនបណ្ណសក់

ឥតាទុរុដ្ឋា ឧបាសិកា សុណាតិ ឥត្តន្ទាមា ឧបា-
 សិកា កាលកតា សា កកវតា ព្យាកតា តិណ្ណិ
 សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយោ កកោសោហោធំ តទុត្តា
 សកោតាមិធំ សកិទេវ ឥមំ លោកំ អាត្មា
 ទុក្ខស្សន្តំ កវិស្សតិកិ សា ទោ បទស្ស កកិធំ
 សាមំ ទិដ្ឋា វា ហោតិ អទុស្សវស្សតា វា វិវិសីលា
 សា កកិធំ អហោសិ ឥតិបិ វិវិធម្មា ។ បេ ។
 វិវិចញ្ញា ... វិវិហារិធំ ... វិវិធម្មតា សា កកិធំ អ-
 ហោសិ ឥតិបិ ។ សា កស្សា សទុក្ខ សីលក្ខ
 សុកក្ខ តាកក្ខ បញ្ញក្ខ អទុស្សន្តិ កដត្តាយ ចិត្តំ
 ឧបសំហាតិ ។ វិវិធម្មិ ទោ អទុរុដ្ឋា ឧបាសិកាយ
 ជាសុវិហារោ ហោតិ ។ ឥតាទុរុដ្ឋា ឧបាសិកា
 សុណាតិ ឥត្តន្ទាមា ឧបាសិកា កាលកតា សា
 កកវតា ព្យាកតា តិណ្ណិ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយោ
 លោកាបដ្ឋា អវិទិតា កដត្តា ទិយតា សញ្ញាទិបរាយ ចាតិ

សុទ្ធដំណាច ច្រើននិកាយ ចម្រើនបណ្ណសក់

ខ្មាលក្កកកក្កុខ ឧបាសិកា ក្កកិធម្មិធម្មិយន្ត វិវិធម្មតា ឧបាសិកា
 ឈ្មោធនៈ មានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសិកានោះ ព្រះមានព្រះ
 កាត្រង់ព្យាករថា ជាសកោតាមិធម្មស្ស ទិវិមកតាមរណកានេធម្ម
 ទៀត ហើយធ្វើទ្រង់ចម្រុកទុក ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ព្យ មានកនៈ
 ទោសៈ មោហៈ ស្រាលស្តើង ដូច្នោះ ឧបាសិកានោះ យល់ឃើញមាន
 នោះដោយខ្លួនឯង ចូរចុកក្នុង មកថា មាននោះឯង មានសីលយ៉ាង
 នេះ ដូច្នោះ មានចម្រើយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ...
 មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ... មានវិហារធម៌ធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ។
 ឧបាសិកានោះ លើកឃើញ ខ្លួនស្រា សីលៈ សុគៈ ពានៈ ទិវិចញ្ញា
 របស់ឧបាសិកានោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីកាត់ដូច្នោះ ។ ខ្មាល
 កក្កុខ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោធរថាសុវិហារធម៌ របស់ឧបាសិកា ។ ខ្មាល
 កក្កុខ ឧបាសិកាក្កកិធម្មិធម្មិយន្ត វិវិធម្មតា ឧបាសិកាឈ្មោធនៈ មាន
 មរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសិកានោះ ព្រះមានព្រះកាត្រង់ព្យាករថា ជា
 លោកាបដ្ឋស្ស មានកាតាមិធម្មតាចុកក្នុងអបាយ ជាច្រើនទៀត មាន
 សញ្ញាទិវិច្ឆ័យព្រឹត្តិទៅក្នុងទិវិធម្ម ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ព្យ ដូច្នោះ

ពិជ្ជាសុត្តន្តបិដក ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ពោលវិហារធម៌

សា ទោ បទស្ស កកិទិ សាមំ និដ្ឋា វា ហោតិ
 អនុស្សវ្តសុតា វា ឃីសីលា សា កកិទិ អហោសិ
 ឥតិបិ ឃីវិទម្មា សា កកិទិ អហោសិ ឥតិបិ ឃីវិហារិទិ
 សា កកិទិ អហោសិ ឥតិបិ ឃីវិមុត្តា សា កកិទិ
 អហោសិ ឥតិបិ វា សា កស្ស កស្ស កស្ស សីលញ
 សុតញ បាតញ បញញ អនុស្សវ្តិ កថតាយ ចិត្ត
 ឧបសំហាតិ វា ឃីវិម្ម ទោ អនុវត្តា ទោសិកាយ
 ជាសុវិហារោ ហោតិ វា ឥតិ ទោ អនុវត្តា តថាគតោ
 ឧ ជនក្សហានត្ថំ ឧ ជនលបទត្ថំ ឧ លាភសញ្ញាសិ-
 លោកាទិសំសត្ថំ ឧ ឥតិ មំ ជនោ ជាបាគូតិ សា-
 វិកោ អត្តតិកោ កាលកោ ឧបបត្តិសុ ព្យាគរោតិ
 អសុ អមុត្រ ឧប្បន្នោ អសុ អមុត្រ ឧប្បន្នាតិ វា
 សន្តិ ទោ^(១) អនុវត្តា កុលបុត្តា សទ្ធា ឧប្បវេណ

១ ឧ. ឧ. លទ្ធិ ១ កេ ។

ពិជ្ជាសុត្តន្តបិដក ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ពោលវិហារធម៌

ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ពោលវិហារធម៌
 ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ពោលវិហារធម៌ យល់ឃើញនាងនោះដោយខ្លួនឯង ឬបាទពួក ១ មកដល់
 នាងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះនោះ នាងនោះ មានចម្ងាយនេះ
 ដូច្នោះនោះ នាងនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះនោះ នាងនោះមាន
 វិជ្ជាធម៌នេះ ដូច្នោះនោះ ។ ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ពោលវិហារធម៌ ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត
 សីលៈ សុតៈ បាតៈ ចិត្តបញ្ញា របស់ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ហើយ ក៏បញ្ជាក់
 ចំក្នុងទេវ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ខ្មោលពួកអនុវត្ត យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា
 ជាសុវិហារធម៌ របស់ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ហេតុដូច្នោះ
 ទុកជាគោលគំនិត ព្យាគរក្នុងកំណើត របស់ពួកសាវ័ក ដែលធ្វើមហោកាល
 កន្លងទៅហើយ ថា សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ សាវ័កឯណោះ
 កើតក្នុងទីឯណោះ ដើម្បីនឹងឱ្យជនស្ងប់ស្ងួត ក៏ទេ ដើម្បីនឹងច្រលោម
 ជន ក៏ទេ ដើម្បីភាពសង្ស័យ គឺលាភសញ្ញាៈនិងសេចក្តីសរសើរ ក៏ទេ
 (ឬ) និគម ឱ្យគេស្គាល់គោលគំនិត ក៏ទេដែរ ។ ខ្មោលពួកអនុវត្ត
 កុលបុត្តនាំឱ្យយល់ ដែលជាអ្នកមានសុភមង្គល មានសេចក្តីត្រេកអរខ្លាំង

៣៦៦

សុត្តន្តបិដក បដិមនិកាយស្ស បដិមបណ្ណសក

ឧទ្យានបុគ្គលា ភេតំ សុត្តា តថត្ថាយ ចិត្តំ ឧប-
សំហេរន្តំ ភេសន្តំ អនុរុដ្ឋា ហោតិ ធិយរត្តំ ហិតាយ
សុទាយតិ ។ ឥធមភេតំ ភកភំ អត្តមវេទំ ភាយស្មា
អនុរុដ្ឋា ភកវតោ ភាសិតំ អភិធន្តិទិ ។

ឧទ្យានបុគ្គលា ឧទ្ធិនំ ឧទ្ធិនំ ។

៣៦៦

សុត្តន្តបិដក បដិមនិកាយ បដិមបណ្ណសក

មានបារមាជ្ឈវេទ្យោ កុលបុគ្គលម្យាមាមា លុះបាទស្តាប់នូវព្យាភិករណ៍
នោះហើយ តែងចង្ហាន់ចិត្តទៅដើម្បីភាពដូច្នោះ ខ្មាលពួកអនុរុដ្ឋ ការ
ព្យាភិករណ៍ (តែងច្រប្រើគ្នាទៅ) ដើម្បីប្រយោជន៍និរិសេចក្តីសុខដល់
កុលបុគ្គលទាំងឡាយនោះ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ លុះព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ត្រាស់ភាសិកានេះចប់ហើយ ព្រះអនុរុដ្ឋមានអាយុ ក៏មាន
សេចក្តីលេញចិត្តព្រេកអរ ចំពោះភាសិករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ឧទ្យានបុគ្គលា ៦ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទស្ថានកំ

តស្ស(១) កវន្តិ វត្តារោ តស្មា អារត្តាកោ កិក្កុបា
សង្កតតោ សង្កេ វិហារទ្កេន សត្រប្បចារិសុ សកា-
រេន កវិតតំ សប្បតិស្សេន ។

(២០៥) អារត្តាកោធាវសោ កិក្កុបា សង្កតតោ
សង្កេ វិហារទ្កេន អាសនកុសលេន កវិតតំ វតិ
ថេរេ ច កិក្កុ ធានុប្បទន្ធនិសីទិស្សមិ ឈេ ច
កិក្កុ ន អាសនេន បដិពាហិស្សមិតិ ។ សនេ
អវសោ អារត្តាកោ កិក្កុ សង្កតតោ សង្កេ
វិហារទ្កេន អាសនកុសលោ ហោតិ តស្ស កវន្តិ
វត្តារោ កិក្កុនិមស្សយស្មតោ អារត្តាកស្ស ឯកស្សា-
រត្តេ សេរិហារេន យោ អយមាយស្មា(២) អភិសមា-
ចារិកម្បិ ធម្មំ ន ជាធាតិកិ តស្ស កវន្តិ វត្តារោ

១ នីស្សតិ ធាយេន វិវត្តំ ។ ២ វិធា ចរិ អាសនកុសលោ ន ហោតិ មន្ទ្របោធា
ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ថានកំ

លោកមានកាយុនោះ នឹងមានពួកដទៃដទៃលម្អៀងដទៃ ព្រោះហេតុនោះ
កិក្កុអកសមាទាននូវការក្លែកកុន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសិរិ ទៅក្នុង
កណ្តាលជំនុំសិរិ គួរតែប្រកបដោយសេចក្តីសោភ័ណ សេចក្តីកាត់ក្រក
ចំពោះសត្រប្បចារិទាំងឡាយ ។

(២០៥) ម្ចាស់លោកមានកាយុទាំងឡាយ កិក្កុអកសមាទាននូវការ-
ក្លែកកុន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសិរិ ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិរិ គួរ
ជាអ្នកល្អាស ក្នុងការអន្តរាយ ជា គាត្រាអញ នឹងមិនអន្តរាយជ្រៀកចៀក
កិក្កុទាំងឡាយជាដទៃដទៃ មិនហាមឃាត់កិក្កុទាំងឡាយដោយកាសុនៈ
ផង ។ ម្ចាស់លោកមានកាយុទាំងឡាយ បើកិក្កុអកសមាទាននូវការក្លែ-
កុន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសិរិ ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិរិមិន
ល្អាសក្នុងការអន្តរាយហើយ ពួកដទៃ នឹងតែដទៃចំពោះកិក្កុនោះជា
ប្រយោជន៍ក្តី លោកមានកាយុនោះ សមាទានការក្លែកកុន្ត ទៅភាវកំពើ
ចិត្តខ្លួនក្នុងវិប្រធាកំដង ព្រោះលោកមានកាយុនោះ មិនដឹងច្បាប់អភិសមា-
ចារិកស្ថានោះ លោកមានកាយុនោះ នឹងមានពួកដទៃដទៃលម្អៀងដទៃ

កិច្ចសន្យា ពេលស្តង់ដារ និងយោបល់

កសិករ អាណាគោល កិច្ចសន្យា សង្គមកិច្ចការ សង្គម
វិហារនៃ អាសន្នកម្មសេវា កម្រិត(១) ។

(២០៦) អាណាគោលសេវា កិច្ចសន្យា សង្គមកិច្ចការ
សង្គម វិហារនៃ ជាតិកាលនៃ ការងារ បរិស្ថាន
នៃ ជំងឺ បដិក្កម័ត្យ សេវា អាណាគោល កិច្ច
សង្គមកិច្ចការ សង្គម វិហារនៃ អតិកាលនៃ ការងារ
បរិស្ថាន ជំងឺ បដិក្កម័ត្យ កសិករ កម្រិត វិហារ
កិច្ចសន្យាសង្គមកិច្ចការ អាណាគោល ឯកសារ
សេវាវិហារនៃ យោ អយមាយស្មា អតិកាលនៃ ការងារ
បរិស្ថាន ជំងឺ បដិក្កម័ត្យ កសិករ កម្រិត វិហារ កសិករ
អាណាគោល កិច្ចសន្យា សង្គមកិច្ចការ សង្គម វិហារនៃ
ជាតិកាលនៃ ការងារ បរិស្ថាន នៃ ជំងឺ បដិក្កម័ត្យ ។

• ខ. គោល បរិ អភិសមាហរណកម្ម ធម្មតា ជាតិកាល សេវា អាណាគោល
កិច្ច... • អភិសមាហរណកម្ម ធម្មតា ជាតិកាល កសិករ កម្រិត វិហារ កិច្ចសន្យាសង្គមកិច្ចការ...
• ជាតិកាល កសិករ កម្រិត វិហារ កសិករ អាណាគោល កិច្ចសន្យា អភិសមាហរណកម្ម ធម្មតា ជា
តិកាល កសិករ ។

កិច្ចសន្យា ពេលស្តង់ដារ អាណាគោល ទី ៣

ព្រះបាទនោះ កិច្ចសន្យាសមាហរណកម្ម កាលនៃទៅកាន់
ប្រជុំសង្គម ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្គម ក្នុងវិហារសង្គមកិច្ចការ ។

(២០៦) មូលហេតុនៃការងារ កិច្ចសន្យាសមាហរណកម្ម
អាណាគោល កាលនៃទៅកាន់ប្រជុំសង្គម ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្គម មិន
គួរចូលទៅកាន់ស្រុកឱ្យហួសវេលា មិនគួរត្រឡប់មកវិញទាល់ដៃ មូល
ហេតុនៃការងារ កិច្ចសន្យាសមាហរណកម្ម កាល
ទៅកាន់ប្រជុំសង្គម ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្គម នឹងចូលទៅកាន់ស្រុកឱ្យ
ហួសវេលា ត្រឡប់មកវិញទាល់ដៃ នឹងមានកូនជំងឺដៀលចំពោះ
កិច្ចការទាំង ព្រះយោជនីក្នុង លោកមានការងារនេះ សមាហរណកម្ម
នៅតាមអំពីកិច្ចសន្យាសមាហរណកម្ម ព្រះបាទនោះ កិច្ចសន្យាសមាហរណកម្ម
នៅតាមអំពីកិច្ចសន្យាសមាហរណកម្ម ព្រះបាទនោះ កិច្ចសន្យាសមាហរណកម្ម
នឹងមានកូនជំងឺដៀលចំពោះ ព្រះបាទនោះ កិច្ចសន្យាសមាហរណកម្ម
នៅតាមអំពីកិច្ចសន្យាសមាហរណកម្ម កាលនៃទៅកាន់ប្រជុំសង្គម ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំ
សង្គម មិនគួរចូលទៅកាន់ស្រុកឱ្យហួសវេលា មិនគួរត្រឡប់មកវិញទាល់
ដៃឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាសកំ

(២០៧) អារញ្ញកោណារុសោ ភិក្ខុនា សង្ឃកុតោ
 សង្ឃេ វិហារន្តោ ន បុរោកត្តំ បច្ឆាកត្តំ កុលេសុ
 ចារិត្តំ អាបដ្ឋិតំ ។ សេច អារុសោ អារញ្ញកោ
 ភិក្ខុ សង្ឃកុតោ សង្ឃេ វិហារន្តោ បុរោកត្តំ បច្ឆា-
 កត្តំ កុលេសុ ចារិត្តំ អាបដ្ឋិតិ ភស្ស ករុន្តិ វត្តារោ
 អយទ្ធនិមស្សយស្មតោ អារញ្ញកស្ស ឯកស្សារញ្ញោ
 សេវិហារេន វិហារតោ វិការលេ ធរិយា ពហុលីកតា
 តមេនំ សង្ឃកុតម្យិ សមុទាចរតីតិ ភស្ស^(១) ករុន្តិ
 វត្តារោ ភស្សា អារញ្ញកោន ភិក្ខុនា សង្ឃកុតោ
 សង្ឃេ វិហារន្តោ ន បុរោកត្តំ បច្ឆាកត្តំ កុលេសុ
 ចារិត្តំ អាបដ្ឋិតំ ។

១. សមុទាចរតិស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសកំ

(២០៧) ខ្នាលលោកមានកាយទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការ
 ការព្រឹក្សា កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសិរី ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិរី មិន
 ដល់នូវការគ្រាច់ទៅក្នុងក្រុមទាំងឡាយ ក្នុងវេលាមុនក្នុងនិក្រោយ
 កត្តឡើយ ។ ខ្នាលលោកមានកាយទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
 ការព្រឹក្សា កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសិរី ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិរី
 ដល់នូវការគ្រាច់ទៅក្នុងក្រុមទាំងឡាយ ក្នុងវេលាមុនក្នុងនិក្រោយ
 កត្តហើយ នឹងមានពួកជនដទៃដ្យែលចំពោះភិក្ខុនោះថា លោកមានកាយ
 នេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការព្រឹក្សា ទៅតាមកំរើចិត្តខ្លួនក្នុងវិប្រឆារ
 ឯង ទាំងការគ្រាច់ទៅក្នុងវេលាវិការល ភិក្ខុនោះក៏បានធ្វើឡើយ ។ ទាំង
 ទិសសិរីលំបាកហៅកេភ្នុនោះ មកកាន់ជំនុំសិរី លោកមានកាយនោះ
 នឹងមានពួកជនដទៃដ្យែលច្រើនឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
 ការព្រឹក្សា កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសិរី ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិរី
 ហើយ មិននូវដល់នូវការគ្រាច់ទៅក្នុងក្រុមទាំងឡាយ ក្នុងវេលាមុន
 ក្នុងនិក្រោយកត្តឡើយ ។

កិច្ចសន្យា គោលបំណងសុទ្ធ ចេញមាត្រា

(២០៤) អាណាគោលនយោបាយ កិច្ចសន្យា សង្គមកិច្ចការ

សង្គម វិហារទ្រព្យ អនុវត្តន៍ កម្រិត អចមលេន ។

សេចក្តីសន្យា អាណាគោល កិច្ចសន្យា សង្គមកិច្ចការ សង្គម

វិហារទ្រព្យ ទុនភាព ហោតិ ចមលេន តស្ស កវន្ត វត្តភោ

ន៍ ទុនភាព អនុវត្តន៍ អាណាគោល កិច្ចសន្យា ឯកសារសន្យា

សេរីវិហារទ្រព្យ វិហារភាព ទុនភាព ចាមល្យ កម្រិត កតិ

កម្រិត សង្គមកិច្ចការ សមុបាយភាព តស្ស កវន្ត វត្តភោ

ពេ តស្ស អាណាគោល កិច្ចសន្យា សង្គមកិច្ចការ សង្គម

វិហារទ្រព្យ អនុវត្តន៍ កម្រិត អចមលេន ។

(២០៥) អាណាគោលនយោបាយ កិច្ចសន្យា សង្គមកិច្ចការ

សង្គម វិហារទ្រព្យ អនុវត្តន៍ កម្រិត អចមលេន ។

កិច្ចសន្យា គោលបំណងសុទ្ធ ចេញមាត្រា ទី ៥

(២០៨) ខ្នាតលោកមានភាពយុត្តិធម៌ កិច្ចសន្យាសមាគម ខ្សែ

ការពាក់ព័ន្ធ កាលនឹងទៅកាន់ច្របុំសិទ្ធិ ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិទ្ធិ

មិនគួរមានចិត្តរាយមាយយូរឃ្លានឡើយ ។ ខ្នាតលោកមានភាពយុត្តិធម៌

ខ្សែ បើកិច្ចសមាគមខ្សែការពាក់ព័ន្ធ កាលនឹងទៅកាន់ច្របុំសិទ្ធិ

ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិទ្ធិ មានចិត្តរាយមាយយូរឃ្លានហើយ នឹងមាន

ពួកជនដទៃលំដាប់ចំពោះកិច្ចការនោះ លោកមានភាពយុត្តិធម៌ ជាអ្នកសមាគម

ខ្សែការពាក់ព័ន្ធ ទៅតាមអំពើកិច្ចសន្យាដែលបានកំណត់ តែមានចិត្តរាយ

មាយយូរឃ្លានឡើយ ។ ខ្សែសិទ្ធិលំដាប់ចំពោះកិច្ចការនឹងទុំសិទ្ធិ

លោកមានភាពយុត្តិធម៌ នឹងមានពួកជនដទៃលំដាប់ ព្រោះហេតុនោះ

កិច្ចសមាគមខ្សែការពាក់ព័ន្ធ កាលនឹងទៅកាន់ច្របុំសិទ្ធិ ទៅក្នុង

ច្របុំសិទ្ធិ មិនគួរជាអ្នកមានចិត្តរាយមាយយូរឃ្លានឡើយ ។

(២០៩) ខ្នាតលោកមានភាពយុត្តិធម៌ កិច្ចសន្យាសមាគម ខ្សែ

ការពាក់ព័ន្ធ កាលនឹងទៅកាន់ច្របុំសិទ្ធិ ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិទ្ធិ

កុំជាអ្នកមានភាពយុត្តិធម៌ កុំជាអ្នកមានចំពោះច្បាប់ឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ធម្មវិបស្សនស្ថ

សទេ អារុសោ អារាញកោ ភិក្ខុ សង្ឃកតោ សង្ឃ
វិហារោ មុទេ ហោតិ វិក័ណ្ណវិទោ តស្ស កវុទ្ធំ
វត្តារោ កិម្មទិមស្សយស្មតោ អារាញកស្ស ឯកស្ស-
រាញ សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា មុទេ
វិក័ណ្ណវិទោតិ តស្ស(១) កវុទ្ធំ វត្តារោ តស្មា អារាញ-
កោន ភិក្ខុនា សង្ឃកតេន សង្ឃ វិហារេន្ណេន អមុ-
ទេន កវិកត្ថំ អវិក័ណ្ណវិទេន ។

(២០០) អារាញកោអារុសោ ភិក្ខុនា សង្ឃកតេន
សង្ឃ វិហារេន្ណេន សុវេនេ កវិកត្ថំ កល្យាណមិត្តេន ។
សទេ អារុសោ អារាញកោ ភិក្ខុ សង្ឃកតោ សង្ឃ
វិហារោ មុទេ ហោតិ ចាបមិត្តោ តស្ស កវុទ្ធំ
វត្តារោ កិម្មទិមស្សយស្មតោ អារាញកស្ស ឯកស្ស-
រាញ សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា មុទេ

១១. វិក័ណ្ណវិទេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ធម្មវិបស្សនស្ថ

ម្ចាស់លោកមានកាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញឹកញាប់
កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសិរិ ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិរិ ជាអ្នកមានមាត់
រឹងពោលវាចារឿងច្រើនហើយ នឹងមានពួកជនគំរើលចំពោះភិក្ខុនោះ
ថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានកាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការញឹកញាប់
នៅតាមកំរើចិត្តនូវគុណវិញ្ញាណក្នុង ព្រោះលោកមានកាយុនេះ ជាអ្នក
មានមាត់រឹង ពោលវាចារឿងច្រើន លោកមានកាយុនោះ នឹងមានពួកជន
គំរើលច្រើន ព្រោះថាភិក្ខុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញឹកញាប់
កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសិរិ ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិរិហើយ កុំជាអ្នក
មានមាត់រឹង កុំជាអ្នកមានវាចារឿងច្រើន ។

(២០០) ម្ចាស់លោកមានកាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
ការញឹកញាប់ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសិរិ ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិរិ
នូវជាអ្នកប្រដៅហើយ មានមនុស្សល្អជាមិត្ត ។ ម្ចាស់លោកមានកាយុ
ទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញឹកញាប់ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំ
សិរិ ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសិរិ ជាអ្នកប្រដៅ មានមនុស្សកាត្រក់
ជាមិត្តហើយ នឹងមានពួកជនគំរើលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍
អ្វី លោកមានកាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការញឹកញាប់ នៅតាមកំ-
រើចិត្តនូវគុណវិញ្ញាណក្នុង ព្រោះលោកមានកាយុនេះ ជាអ្នកប្រដៅ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាសក

[២០២] អារត្តកេតោវុសោ ភិក្ខុនា ភោជនេ
មត្តញ្ញា ភវិតត្វំ ។ សទេ អារុសោ អារត្តកោ
ភិក្ខុ ភោជនេ អមត្តញ្ញ ហោតិ ភស្ស ភវន្តិ វត្តារោ
កិម្មនិមស្សយស្មតោ អារត្តកស្ស ឯកស្សារញ្ញោ
សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា ភោជនេ អមត្តញ្ញ
ហោតិភិ ភស្ស^(១) ភវន្តិ វត្តារោ ភស្មា អារត្តកេន
ភិក្ខុនា ភោជនេ មត្តញ្ញា ភវិតត្វំ ។

[២០៣] អារត្តកេតោវុសោ ភិក្ខុនា ជាភវិយំ
អនុយុត្តេន ភវិតត្វំ ។ សទេ អារុសោ អារត្តកោ
ភិក្ខុ ជាភវិយំ អនុយុត្តោ ហោតិ ភស្ស ភវន្តិ
វត្តារោ កិម្មនិមស្សយស្មតោ អារត្តកស្ស ឯ-
កស្សារញ្ញោ សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា

១ ឧ. អនុយុត្តេស្ស ។ ឧ. អនុញ្ញាតិ ភស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចល្លាសក

[២១២] ម្ចាស់លោកមានកាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការ-
ញ្ញាកុម្មន្តិ គួរជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ។ ម្ចាស់លោកមានកាយុ
ទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញ្ញាកុម្មន្តិ ជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណ
ក្នុងភោជនហើយ នឹងមានពួកជននិរដ្ឋិលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍
អ្វី លោកមានកាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការញ្ញាកុម្មន្តិ នៅតាមគំរើ
ចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានកាយុនេះ ជាអ្នក មិនដឹងប្រ-
មាណក្នុងភោជន លោកមានកាយុនោះ នឹងមានពួកជននិរដ្ឋិលដូច្នេះ
ឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញ្ញាកុម្មន្តិ គួរជាអ្នកដឹង
ប្រមាណក្នុងភោជន ។

[២១៣] ម្ចាស់លោកមានកាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាន
នូវការញ្ញាកុម្មន្តិ គួរជាអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវការភ្ញាក់រលឹក ។ ម្ចាស់
លោកមានកាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញ្ញាកុម្មន្តិ មិនប្រ-
កបរឿយៗ នូវការភ្ញាក់រលឹកហើយ នឹងមានពួកជននិរដ្ឋិលចំពោះភិក្ខុ
នោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានកាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការញ្ញា-
កុម្មន្តិ នៅតាមគំរើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានកាយុនេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចក្កសាសន

អយមាយស្មា មុជ្ជស្សតិភិ តស្ស កវន្តិ វត្តារោ តស្មា
អារត្តិកោ ភិក្ខុនា ឧបជ្ជិតស្សតិថា កវតត្ថំ ។

[២០៦] អារត្តិកោនាវុសោ ភិក្ខុនា សមាហិតោ
កវតត្ថំ ។ សទេ អារុសោ អារត្តិកោ ភិក្ខុ អសមា-
ហិតោ ហោតិ តស្ស កវន្តិ វត្តារោ កិម្មនិមស្សន-
យស្មតោ អារត្តិកស្ស ឯតស្សនាញោ សេរិយារោ
យោ អយមាយស្មា អសមាហិតោភិ តស្ស កវន្តិ
វត្តារោ តស្មា អារត្តិកោ ភិក្ខុនា សមាហិតោ
កវតត្ថំ ។

[២០៧] អារត្តិកោនាវុសោ ភិក្ខុនា បញ្ញាវតា
កវតត្ថំ ។ សទេ អារុសោ អារត្តិកោ ភិក្ខុ មុច្ឆញោ
ហោតិ តស្ស កវន្តិ វត្តារោ កិម្មនិមស្សនយស្មតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចក្កសាសន

ព្រោះលោកមានកាយនេះ ជាអ្នកក្រូចស្មារតី លោកមានកាយនោះ នឹង
មានពួកជនគំរះជឿល ដូច្នេះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញឹ-
កជុន្ត គួរជាអ្នកកាន់ស្មារតីឱ្យមាំ ។

[២០៦] ម្ចាស់លោកមានកាយទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការ-
ញឹកជុន្ត គួរជាអ្នកមានចិត្តមាំមួន ។ ម្ចាស់លោកមានកាយទាំង-
ឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញឹកជុន្ត ជាអ្នកមានចិត្តមាំមួន
ហើយ នឹងមានពួកជនគំរះជឿលក៏ក្រៃទេ ព្រោះយោជន៍អ្វី លោកមាន
កាយនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការញឹកជុន្ត ទៅតាមដំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃ
វៃម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានកាយនេះ ជាអ្នកមានចិត្តមាំមួន លោក
មានកាយនោះ នឹងមានពួកជនគំរះជឿលដូច្នេះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ
អ្នកសមាទាននូវការញឹកជុន្ត គួរជាអ្នកមានចិត្តមាំមួន ។

[២០៧] ម្ចាស់លោកមានកាយទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការ-
ញឹកជុន្ត គួរជាអ្នកមានប្រាថ្នា ។ ម្ចាស់លោកមានកាយទាំងឡាយ
បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញឹកជុន្ត ជាអ្នកខ្ពស់ប្រាថ្នាហើយ នឹងមាន
ពួកជនគំរះជឿលចំពោះក៏ក្រៃទេ ព្រោះយោជន៍អ្វី លោកមានកាយនេះ

កិច្ចសន្យា ពោលស្តីស្តីស្តី ចម្លើយសម្រាប់

ការព្រួយបារម្ភ ឯកស្សារព្រួយ សេរីវិហារេន យោ
អយមាយស្នា ទុប្បញ្ញោតិ ឧស្ស កវន្តិ វត្តាហ
ឧស្នា ការព្រួយកេន កិក្កុយា បញ្ញវតា កវិត្តំ ។

[២០៨] ការព្រួយកេនវសោ កិក្កុយា អភិទម្ម
អភិវិទយេ យោកោ កាណិយោ ។ សញ្ញវសោ
ការព្រួយកំ កិក្កុ អភិទម្ម អភិវិទយេ បញ្ញំ បុច្ឆិ-
តារោ ។ សចេ អវសោ ការព្រួយកោ កិក្កុ អភិទម្ម
អភិវិទយេ បញ្ញំ បុច្ឆោ ទុ សម្បាយតិ ឧស្ស
កវន្តិ វត្តាហ តិម្បនិមស្សាយស្នតោ ការព្រួយកស្ស
ឯកស្សារព្រួយ សេរីវិហារេន យោ អយមាយស្នា
អភិទម្ម អភិវិទយេ បញ្ញំ បុច្ឆោ ទុ សម្បាយតិ
ឧស្ស កវន្តិ វត្តាហ ឧស្នា ការព្រួយកេន កិក្កុយា
អភិទម្ម អភិវិទយេ យោកោ កាណិយោ ។

កិច្ចសន្យា ពោលស្តីស្តីស្តី ការព្រួយ ទី ១៨

ជាអ្នកសមាទាននូវការព្រួយកុដ្ឋន្ត ទៅតាមគំរោងក្នុងក្រុងព្រៃក្នុងឯង
ព្រោះលោកមានកាយនេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា លោកមានកាយនោះ និង
មានពួកជនគំរោង ដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ កិច្ចអ្នកសមាទាននូវ
ការព្រួយកុដ្ឋន្ត គួរជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។

[២១៨] ម្ចាស់លោកមានកាយទាំងឡាយ កិច្ចអ្នកសមាទាននូវការ-
ព្រួយកុដ្ឋន្ត គួរឱ្យសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងអភិទម្មនិងអភិវិទយ ។ ម្ចាស់
លោកមានកាយទាំងឡាយ ពួកជនអ្នកសូច្រស្នាក្នុងអភិទម្មនិងអភិវិទយ
ចំពោះកិច្ចអ្នកសមាទាននូវការព្រួយកុដ្ឋន្ត គង់មាន ។ ម្ចាស់លោកមាន
កាយទាំងឡាយ បើកិច្ចអ្នកសមាទាននូវការព្រួយកុដ្ឋន្ត ត្រូវគេសូច្រស្នា
ក្នុងអភិទម្មនិងអភិវិទយ ហើយរឿយម៉ែន្ត ទាំងមានពួកជនគំរោងក្នុង
នោះថា ប្រយោជន៍ក្តី លោកមានកាយនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការព្រួយ-
កុដ្ឋន្ត តាមគំរោងក្នុងក្រុងព្រៃក្នុងឯង ព្រោះលោកមានកាយ
នេះ ត្រូវគេសូច្រស្នា ក្នុងអភិទម្មនិងអភិវិទយហើយរឿយម៉ែន្ត លោក
មានកាយនោះ ទាំងមានពួកជនគំរោងដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ កិច្ច
អ្នកសមាទាននូវការព្រួយកុដ្ឋន្ត គួរឱ្យជាអ្នកឱ្យសេចក្តីព្យាយាមក្នុងអភិទម្ម
និងអភិវិទយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសក្កិ

(២១៧) អារាញកោណវិសោ កិក្កុទា យេ ភេ
 សត្តា វិហោត្តា អតិក្កុទ្ធ រូបេ អារុប្បា ភត្ត យោតោ
 កាលីយោ ។ សត្តាវិសោ អារាញកំ កិក្កុ យេ
 ភេ សត្តា វិហោត្តា អតិក្កុទ្ធ រូបេ អារុប្បា ភត្ត(១)
 បុច្ឆិតារោ ។ សវេ អារុសោ អារាញកោ កិក្កុ យេ
 ភេ សត្តា វិហោត្តា អតិក្កុទ្ធ រូបេ អារុប្បា ភត្ត
 បញ្ចំ បុដ្ឋោ ធន សម្បាយតិ ភស្ស កវន្តំ វត្តារោ
 កំឡុនិមស្សយស្មតោ អារាញកស្ស ឯកស្សារាញ
 សេរិយារោ យោ អយមាយស្មា យេ ភេ សត្តា
 វិហោត្តា អតិក្កុទ្ធ រូបេ អារុប្បា ភត្ត បញ្ចំ បុដ្ឋោ
 ធន សម្បាយតិ ភស្ស កវន្តំ វត្តារោ ភស្មា
 អារាញកោ កិក្កុទា យេ ភេ សត្តា វិហោត្តា
 អតិក្កុទ្ធ រូបេ អារុប្បា ភត្ត យោតោ កាលីយោ ។

• ឧ. ឧ. ៣៧ បញ្ចំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក្កិ

(២១៧) ខ្នាលលោកមានកាយុវាងឡាយ កិក្កុអ្នកសមាទាននូវកា-
 រាញកុកុន្តិ ធម្មិវិជ្ជេសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងវិហោត្តាជាគារុប្បៈ ដែលហួស
 រូបសមាចក្តិទៅ(១) ។ ខ្នាលលោកមានកាយុវាងឡាយ កិក្កុអ្នកសមា-
 ទាននូវការាញកុកុន្តិ ដែលមានស្មេប្រស្នា ក្នុងវិហោត្តាជាគារុប្បៈ ដែល
 ហួសរូបសមាចក្តិទៅ ។ ខ្នាលលោកមានកាយុវាងឡាយ បើកិក្កុអ្នក
 សមាទាននូវការាញកុកុន្តិ មានស្មេប្រស្នា ក្នុងវិហោត្តាជាគារុប្បៈ ដែល
 ហួសរូបសមាចក្តិទៅ ហើយឆ្លើយមិទ្ធច ទិវិទានពួកជនគំរើងៀលកិក្កុនោះ
 ជា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានកាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការាញកុកុន្តិ
 នៅកាមកំរើចិត្តខ្លួនក្នុងវិហោត្តាវាង ព្រោះលោកមានកាយុនេះ មានស្មេ
 ប្រស្នា ក្នុងវិហោត្តាជាគារុប្បៈ ដែលហួសរូបសមាចក្តិទៅ ហើយឆ្លើយ
 មិទ្ធច លោកមានកាយុនោះ ទិវិទានពួកជនគំរើងៀលដូច្នោះឯង ព្រោះ
 ហេតុនោះ កិក្កុអ្នកសមាទាននូវការាញកុកុន្តិ ធម្មិវិជ្ជេសេចក្តីព្យាយាម
 ក្នុងវិហោត្តាជាគារុប្បៈ ដែលហួសរូបសមាចក្តិទៅ ។

• សំយាយក្សត្របសមាចក្តិទៅ ១ ។ គន្ធា ។

កិច្ចសន្យា គោលការណ៍សុទ្ធសន្តវេទនា

(២២០) អារញ្ញកោណ ភិក្ខុនា ទុត្តរិមនុស្ស-

នម្មេ យោគោ ករណីយោ ។ សន្តវេសា អារញ្ញកោ
ភិក្ខុំ ទុត្តរិមនុស្សនម្មេ បញ្ចំ បុត្តិភារោ ។ សចេ
អវុសោ អារញ្ញកោ ភិក្ខុ ទុត្តរិមនុស្សនម្មេ
បញ្ចំ បុត្តោ ន សម្បយតិ តស្ស កវុត្តំ វត្តារោ
កម្មនិមន្តយស្មតោ អារញ្ញកស្ស ឯកស្សារញ្ញ
សេរិយារោ យោ អយមាយស្មា យស្សត្តាយ(១)
បទ្ធវិភោ តមតំ ន ជាតាតិ តស្ស កវុត្តំ វត្តារោ
តស្មា អារញ្ញកោ ន ភិក្ខុនា ទុត្តរិមនុស្សនម្មេ
យោគោ ករណីយោតិ ។

១. យស្សត្តាយ ។

កិច្ចសន្យា គោលការណ៍សុទ្ធសន្តវេទនា

(២២១) ខ្នាលលោកមានកាយុចារិទ្ធិយ ភិក្ខុ អ្នកសមាគម

នូវការព្រឹក្សា ឬប្រើជាអ្នកធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងទុត្តរិមនុស្សនម្មេ ។
ខ្នាលលោកមានកាយុចារិទ្ធិយ ពួកជនអ្នកស្រួចស្រា ក្នុងទុត្តរិមនុស្ស-
នម្មេ ចំពោះភិក្ខុអ្នកសមាគមនូវការព្រឹក្សា ឬនិមន្ត ។ ខ្នាលលោក
មានកាយុចារិទ្ធិយ បើភិក្ខុអ្នកសមាគមនូវការព្រឹក្សា ត្រូវគេស្រួច-
ស្រា ក្នុងទុត្តរិមនុស្សនម្មេ ហើយឆ្លើយមន្ត្រី ឯនិមន្តពួកជនគំរើលភិក្ខុ
នោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានកាយុចារិទ្ធិយ នូវការព្រឹក្សា-
ព្រឹក្សា នៅតាមកំរើចក្ខុខ្លួនក្នុងព្រះវិហារកំរើច ព្រោះលោកមានកាយុចារិទ្ធិយ
ចូលហើយដើម្បីប្រយោជន៍ណា ក៏មិនដឹងប្រយោជន៍នោះ លោកមាន
កាយុចារិទ្ធិយនិមន្តពួកជនគំរើលដូច្នោះ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នក
សមាគមនូវការព្រឹក្សា ឬប្រើជាអ្នកធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងទុត្តរិម-
នុស្សនម្មេ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្រៀមឥកាយ ស្ស ចង្រ្កបណ្ណសក

(២២១) ឯវំ វុត្ត អាយ ស្មា មហាមោក្ខល្លានោ
 អាយ ស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទេវេច អារញ្ញកេនេវ ទុ ទោ
 អារុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ឥមេ ធម្មា សមាធាយ
 វត្តិកញ្ចា ទុណាហុ កាមន្តវិហារិយាប័តិ ។ អារញ្ញកេនេវ
 ទោ អារុសោ មោក្ខល្លាន ភិក្ខុនា ឥមេ ធម្មា
 សមាធាយ វត្តិកញ្ចា បទេវ កាមន្តវិហារិយាតិ ។

កោលិស្សនិស្សន្តំ នវមំ ^(១) និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. កុលិស្សនិស្សន្តំ នវមំ ។ ឆ. កោលិយនិ សុត្តន្តំ នវមំ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្រៀមឥកាយ ស្ស ចង្រ្កបណ្ណសក

(២២១) កាលព្រះសាវ័ច្ឆន្ត ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមហា-
 មោក្ខល្លានបានកាយ បានពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះសាវ័ច្ឆន្តបានកាយថា
 ម្ចាស់ការុសោសាវ័ច្ឆន្ត ចុះធម៌ទាំងនេះ គួរតែកុំអ្នកសមាទានខ្លាចការញ្ជា-
 កចុកផ្លូវ ទើបសមាទានប្រព្រឹត្តបានឬ ឬក៏ ក៏កុំដែលនៅក្នុងស្រុក គួរ
 សមាទានប្រព្រឹត្តបានដែរ ។ ម្ចាស់ការុសោមោក្ខល្លាន ធម៌ទាំងនេះ
 សូម្បីកុំអ្នកសមាទាន ខ្លាចការញ្ជាចុកផ្លូវ ក៏គួរតែសមាទានប្រព្រឹត្តទៅ
 ហើយ នឹងចាំបាច់ពោលទៅអ្វី ដល់ក៏កុំដែលនៅក្នុងស្រុក ។

ចប់ កោលិស្សនិស្សន្តទី ១

ទស័មី កិរិយាស្តី

[២២២] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
កាសិសុ ចារិកំ ចរតិ មហាតា កិក្ខុសុវ្យោម សន្និ ។
តត្រ ទោ ភគវា កិក្ខុ អាមន្តេសិ អហំ ទោ កិក្ខុវេ
អញ្ញាប្រៅ វត្តិភោជនា^(១) កុញ្ញមិ អញ្ញាប្រ^(២) ទោ
បទាហំ កិក្ខុវេ វត្តិភោជនា កុញ្ញមាណោ អប្បាណា-
តត្វ សញ្ញាណមិ អប្បាណត្តតត្វ លហុដ្ឋានត្វ ពលត្វ
ជាសុវិហារត្វ ឯឯ តុម្ពេចិ កិក្ខុវេ អញ្ញាប្រៅ វត្តិភោជនា
កុញ្ញជ អញ្ញាប្រ ទោ បទ កិក្ខុវេ តុម្ពេចិ វត្តិភោជនា
កុញ្ញមាណោ អប្បាណាតត្វ សញ្ញាណិស្សជ អប្បាណត្ត-
តត្វ លហុដ្ឋានត្វ ពលត្វ ជាសុវិហារត្វាតិ ។ ឯវិ
កន្តេតិ ទោ ភេ កិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

[២២៣] អថទោ ភគវា កាសិសុ អនុមុទ្ធល
ចារិកំ ចរមាណោ យេន កីជាតិវិ ធាម
កាសិទំ ធិតមោ តធនសិ ។ តត្រ សុទំ ភគវា

១ ឧ. សព្វន្ត វត្តិភោជន្តិ ទិស្សនិ ។ ២ ឧ. អញ្ញាប្រៅ ។

កិរិយាស្តីប្រ ទី ១០

[២២៤] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ស្តេចទៅកាន់ចារិកក្នុងកាសិជនបទ មួយគម្ពីរដោយកិក្ខុសុវ្យោម
រួច ។ គ្រាមានឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងកិក្ខុចំនីឡាយថា
ម្ចាស់កិក្ខុចំនីឡាយ ធានា បរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជន ក្នុង
វេលាយប់ ម្ចាស់កិក្ខុចំនីឡាយ កាលធានាបរិភោគ វៀរចាកការបរិ-
ភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ ខ្ញុំភាពជាអ្នកមានភាពធាន
តិច មានជំនិត ការក្រោកហើសហ្មេន កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ
ម្ចាស់កិក្ខុចំនីឡាយ អ្នកចំនីឡាយ ចូរមក ចូរបរិភោគ វៀរចាកការ
បរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ចេញ ម្ចាស់កិក្ខុចំនីឡាយ កាលបើអ្នក
ចំនីឡាយ បរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ
នឹងដឹងច្បាស់ ខ្ញុំភាពជាអ្នកមានភាពធានតិច មានជំនិត ការក្រោកហើស
ហ្មេន កម្លាំងនិងការនៅសប្បាយ ពុំខាន ។ ពួកកិក្ខុចំនីនោះទទួលស្តាប់
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះកុណេ ព្រះអង្គ ។

[២២៥] គ្រាមានឯង ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅកាន់ចារិក
កាសិដ៏ជាប្រជុំក្នុងកាសិជនបទ បាទស្តេចទៅដល់និគមឈ្មោះកិរិយា របស់
កាសិជនបទ ។ មានសេចក្តីតំណាលថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ក៏ជាតិវិស្សី វិហារតិ កាសិដំ ជិតិមេ ។ តេជ ទោ
 បទ សមយេន អស្សជិបុទទ្ធសុតា បាម ភិក្ខុ ក៏-
 ជាតិវិស្សី អាវសីតា ហោន្តិ ។ អថទោ សម្ពហុលា
 ភិក្ខុ យេន អស្សជិបុទទ្ធសុតា ភិក្ខុ តេនុបសង្ក-
 មីសុ ឧបសង្កម្ភា អស្សជិបុទទ្ធសុតេ ភិក្ខុ ឯតន-
 រោច្ចំ ភគវា ទោ អាវុសោ អញ្ញាត្រេវ វត្តិកោជនា
 កុញ្ញតិ ភិក្ខុសង្ឃោ ច អញ្ញាត្រេ ទោ បទាវុសោ
 វត្តិកោជនា កុញ្ញមាតា អប្បាណធនត្វ សញ្ញានិ
 អប្បាគង្គតត្វ លហុដ្ឋានត្វ លត្វ ជាសុវិហារត្វ
 ឯម គុម្មេមិ អាវុសោ អញ្ញាត្រេវ វត្តិកោជនា កុញ្ញ
 អញ្ញាត្រេ ទោ បទាវុសោ គុម្មេមិ វត្តិកោជនា កុញ្ញ-
 មាតា អប្បាណធនត្វ សញ្ញានិស្សដ អប្បាគង្គតត្វ
 លហុដ្ឋានត្វ លត្វ ជាសុវិហារត្វាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ
 អស្សជិបុទទ្ធសុតា ភិក្ខុ តេ ភិក្ខុ ឯតនរោច្ចំ មយំ
 ទោ អាវុសោ សាយញោវ កុញ្ញាម បាតោ ច និវា ច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មាសម្ពុទ្ធសកំ

អនិទៅក្នុងកិរិយាវិទិមេ ចេសកាសិដំបទនោះ ។ ជួនសម័យនោះឯង
 ភិក្ខុឈ្មោះអស្សជិបុទទ្ធសុតា ជាអ្នកនៅក្នុងកិរិយាវិទិមេ ។
 គ្រានោះឯង មានភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅកេអស្សជិបុទទ្ធសុតាភិក្ខុ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យនេះ ចំពោះអស្សជិបុទទ្ធសុតាភិក្ខុ
 ម្ចាស់លោកមានកាយទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សោយ វៀរចាកការសោយភោជនក្នុងវេលាយប់ ម្ចាស់លោកមានកាយ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃ ក៏ចំពោះភាគ វៀរចាកការចំពោះភោជនក្នុង
 វេលាយប់ដែរ កាលពួកភិក្ខុ ចំពោះភាគ វៀរចាកការចំពោះភោជនក្នុង
 វេលាយប់ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ ឲ្យគាត់ជាអ្នកមានភោគភិក្ខុ មានដឹង
 គឺច ការព្រាករបស់លោក កម្លាំង និងការនៅសព្វយ ម្ចាស់លោក
 មានកាយទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ ចូរចំពោះភាគ វៀរចាកការចំ-
 ពោះភោជនក្នុងវេលាយប់ចុះ ម្ចាស់លោកមានកាយទាំងឡាយ កាលបើ
 លោកទាំងឡាយចំពោះភាគ វៀរចាកការចំពោះភោជន ក្នុងវេលាយប់
 ហើយអនិទៅបានដឹងច្បាស់ ឲ្យគាត់ជាអ្នកមានភោគភិក្ខុ មានដឹងគឺច
 ការព្រាករបស់លោក កម្លាំង និងការនៅសព្វយ ពុំបាន ។ កាល
 បើភិក្ខុទាំងឡាយកាលយ៉ាងនេះហើយ អស្សជិបុទទ្ធសុតាភិក្ខុ ក៏
 ឆ្លើយតបទៅនឹងភិក្ខុទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់លោកមានកាយទាំង-
 ឡាយ ពួកយើងគឺចំពោះភាគ ក្នុងវេលាព្រឹក វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ

កំព្រឹត្តិស្នេ ពីដំណើរសុត្ត កងវិទ្យាសង្គម

វិការលេ គេ មយំ សាយត្នោត កុញ្ញមាបា ចារោ ច
និក ច វិការលេ អប្បតាធនត្យ សញ្ញាម
អប្បតត្តត្យ លហុដ្ឋានត្យ ធាលត្យ ជាសុវិហារត្យ
គេ មយំ កំ សន្តិដ្ឋិតំ ហិទ្ធា កាលិកំ អនុចារិ-
ស្សាម សាយត្នោត មយំ កុញ្ញិស្សាម ចារោ ច និក
ច វិការលេតិ ។

[២២២] យតោ ទោ^(១) តេ កិក្ខុ ធាសក្ខីសុ
អស្សជំបុទ្ធសុតោ កិក្ខុ សញ្ញាមេតុំ អដ តេ
កិក្ខុ^(២) យេន កកវា តេទុបសត្តមីសុ ឧបសត្តមិទ្ធា
កកវន្តំ អកិវាទេទ្ធា ឯកមន្តំ ធិសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ
ធិសីទ្ធា ទោ តេ កិក្ខុ កកវន្តំ ឯកទេវេតុំ វេន
មយំ កន្តេ យេន អស្សជំបុទ្ធសុតោ កិក្ខុ
តេទុបសត្តមិទ្ធា^(៣) ឧបសត្តមិទ្ធា អស្សជំបុទ្ធសុតោ
កិក្ខុ ឯកទេវេតុំ^(៤) កកវា ទោ អាវុសោ

១ ខ. យតោ ច ទោ ។ ២ ខ. គេ កិក្ខុ ១ វិស្សនិ ។ ៣ ខ. ខ.
តេទុបសត្តមិទ្ធា ។ ៤ ខ. ឯកទេវេតុំ ។

កំព្រឹត្តិ សំដៅសុត្ត កាលិកាលៈព្រះមាត្រៈព្រះភាគ

ដែលជាវេលាវិកាល ពួកយើងទាំងនោះ កាលបរិកោត ក្នុងវេលាព្រឹក
វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាលហើយ ក៏ដំណើរស្រដៀង
ភាពជាអ្នកមានភាពគិត មានដំណើរ ការប្រាកដសរសេរ កម្លាំង
និងការទៅសប្បាយ ពួកយើងទាំងនោះ នឹងលះបង់នូវភាពសិរិស្សដែលត្រូវ
បានក្នុងចុងប្រទេស ហើយសុខភាពភាពសិរិស្សក្នុងភាពគួរឱ្យចម្រើន ពួក
យើងនឹងទៅតែបរិកោតក្នុងវេលាព្រឹក វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ ដែលជា
វេលាវិកាលផងដែរ ។

[២២២] ពួកកិក្ខុទាំងនោះ មិនកាច់ធ្វើអស្សជំបុទ្ធសុតកិក្ខុ
ឱ្យយល់បានក្នុងកាលណាហើយ ទើបកិក្ខុទាំងនោះចូលទៅគាល់ព្រះមាត
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយចង្ហែព្រះមាតព្រះភាគ ហើយ
អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយទៅក្នុងទីសមគួរហើយ
បានក្រាបទូលព្រះមាតព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ពួកយើងចង់ព្រះអង្គដែលមានក្នុងទីនេះ បានចូលទៅកេសស្សជំបុទ្ធសុត-
កិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពាលពាក្យនេះនឹងអស្សជំបុទ្ធសុត-
នឹងបុទ្ធសុតកិក្ខុថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ព្រះមាតព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុម្មិច្ឆេយ្យស្ក

អញ្ញាប្រាជ្ញា រត្តិភោជនា កុញ្ញតិ ភិក្ខុសង្ខេប ធម៌ អញ្ញាប្រាជ្ញា
 ទោ បទាវុសោ រត្តិភោជនា កុញ្ញាមាណា អប្បពាទតត្ថ
 តត្ថ សញ្ញាទន្តិ អប្បកត្តតត្ថ លហុដ្ឋានត្ថ ពលត្ថ
 ដាសុវិហារត្ថ ឯដ កុម្មេចិ ភាវុសោ
 អញ្ញាប្រាជ្ញា រត្តិភោជនា កុញ្ញតិ អញ្ញាប្រាជ្ញា ទោ បទាវុសោ
 កុម្មេចិ រត្តិភោជនា កុញ្ញាមាណា អប្បពាទតត្ថ
 សញ្ញាទន្តិ អប្បកត្តតត្ថ លហុដ្ឋានត្ថ ពលត្ថ
 ដាសុវិហារត្ថ ឯដ វុត្តេ កន្តេ^(១) អស្សជិបុទទ្ធ-
 សុតា ភិក្ខុ អម្ពេ ឯតទេវេនុំ មយំ ទោ ភាវុ-
 សោ សាយត្នោវ កុញ្ញាម ទាតោ ធម៌ ធម៌ ធម៌
 វិការលេ តេ មយំ សាយត្នោវ កុញ្ញាមាណា ទាតោ
 ធម៌ ធម៌ ធម៌ វិការលេ អប្បពាទតត្ថ សញ្ញាទន្តិ
 អប្បកត្តតត្ថ លហុដ្ឋានត្ថ ពលត្ថ ដាសុវិហារត្ថ

១ ធម៌ កន្តេ ធម៌ ស្សជិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុម្មិច្ឆេយ្យស្ក

ទ្រង់សោយ វៀរចាកការសោយភោជនក្នុងវេលាយប់ ទាំងភិក្ខុសង្ឃ ភិ-
 បរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ដែរ ខ្លួនភាវុសោ
 ទាំងឡាយ កាលពួកភិក្ខុបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលា-
 យប់ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ ខ្លួនភាពជាអ្នកមានភាពតិច មានជំងឺតិច ការ-
 ប្រាកបរើសរហូន កម្លាំង និងការទៅសប្បាយ ខ្លួនលោកមានតាយុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមេក ចូរមរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោ-
 ជនក្នុងវេលាយប់ចេញ ខ្លួនលោកមានតាយុទាំងឡាយ កាលបើលោក
 ទាំងឡាយបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ គង់
 នឹងបានដឹងច្បាស់ ខ្លួនភាពជាអ្នកមានភាពតិច មានជំងឺតិច ការប្រាក-
 បរើសរហូន កម្លាំង និងការទៅសប្បាយ ចិត្តប្រេះអង្គីដ៏ចម្រើន កាល
 ពួកខ្ញុំប្រេះអង្គីពាលយ៉ាងនេះហើយ អស្សជិត្តក្នុងចុងចូលក្នុងភិក្ខុ ក៏ឆ្ងើយ
 ធម៌មកនឹងពួកខ្ញុំប្រេះអង្គី យ៉ាងនេះថា ខ្លួនលោកមានតាយុទាំងឡាយ ពួក
 យើង តែងបរិភោគ ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលា
 វិកាល ពួកយើងនោះ កាលបរិភោគភោជន ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក និង
 វេលាថ្ងៃដែលជាវេលាវិកាលហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ខ្លួនភាពជាអ្នកមានភាព
 តិច មានជំងឺតិច ការប្រាកបរើសរហូន កម្លាំង និងការទៅសប្បាយ

កិច្ចសន្យា ពិធីសិស្ស រាជ្យបសុក្ខ

គេ មយំ កំ សង្ខំដ៏កំ ហិក្ខា កាលកំ អនុ-
 ជាវិស្សាម សាយក្សេវ មយំ កុត្តិស្សាម តាតោ ច
 ធិវា ច វិកាលេតិ យតោ ទោ មយំ កន្ត
 យសក្ខិញ្ញា អស្សជិបុទ្ធសុកោ កិក្ខុ សញ្ញាបេតុ
 អជ មយំ ឯតមតុំ កតវតោ អាណេចេហិ ។
 អថទោ កតវា អញ្ញតវំ កិក្ខុំ អាមន្តេសំ ឯហិ ក្ខំ
 កិក្ខុ មម វេណេច អស្សជិបុទ្ធសុកោ កិក្ខុ
 អាមន្តេហិ សត្តាយស្មន្តោ អាមន្តេតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
 ទោ សោ កិក្ខុ កតវតោ បដិស្សត្វា យេន
 អស្សជិបុទ្ធសុកោ កិក្ខុ តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិក្ខា
 អស្សជិបុទ្ធសុកោ កិក្ខុ ឯតទេវេច សត្តាយស្មន្តោ
 អាមន្តេតិ ។ ឯវំមាវុសោតិ ទោ អស្សជិបុទ្ធសុកោ
 កិក្ខុ តស្ស កិក្ខុយោ បដិស្សត្វា យេន កតវា
 តេទុបសង្កមិសុ ឧបសង្កមិក្ខា កតវតុំ អកិវាទេត្វា ឯក-
 មន្តំ ធិសិទិសុ ។ ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធតោ ទោ អស្សជិបុ-
 ទ្ធសុកោ កិក្ខុ កតវា ឯតទេវេច សង្ខំ កំវ កិក្ខុវេ

កិច្ចសន្យា ពិធីសិស្ស កាលកាលប្រទេសាប្រទេសា

ព្រឹកយើងទាំងនោះ មិនលះបង់ការិសិទ្ធិដែលត្រូវបានក្នុងចក្ខុវិស័យ ហើយ
 សុខភាពកាយសិទ្ធិដែលត្រូវបានក្នុងអនាគតទៅវិញ ដូចម្តេចកើត ពួក
 យើង នឹងទៅតែចរិកោត ក្នុងវេលាព្រឹក វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃដែល
 ជាវេលាវាលដែល ចតិក្រព្រះអង្គនឹងចម្រើន កាលណាពួកខ្ញុំព្រះអង្គ មិន
 ភាពធ្វើអស្សជិកិក្ខុនិងបុទ្ធសុកកិក្ខុយល់បានហើយ ដើម្បីពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
 មកសូមក្រាបទូលសេចក្តីទុំចំពោះព្រះមាតាព្រះភាគ ។ គ្រាទានឯង ព្រះ
 មាតាព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅកិក្ខុ ទ្រង់មកប្រាប់ថា ខ្មោលកិក្ខុ អ្នកចូរមក
 ចូរទៅហៅអស្សជិកិក្ខុនិងបុទ្ធសុកកិក្ខុ តាមពាក្យនោះនាថា ព្រះសាស្តា
 ត្រាស់ហៅលោកមានកាយចាំទ្បាយ ។ កិក្ខុនោះទទួលព្រះមន្តលព្រះ
 មាតាព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅកេអស្សជិកិក្ខុនិង
 បុទ្ធសុកកិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងអស្សជិកិក្ខុនិង
 បុទ្ធសុកកិក្ខុ យ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកមាន
 កាយចាំទ្បាយ ។ អស្សជិកិក្ខុនិងបុទ្ធសុកកិក្ខុ ទទួលពាក្យនោះ
 ថា ករុណាលោកមានកាយ ហើយចូលទៅទាល់ព្រះមាតាព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្ហែព្រះមាតាព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមរម្យ ។ លុះអស្សជិកិក្ខុនិងបុទ្ធសុកកិក្ខុ អង្គុយក្នុងទីសមរម្យហើយ
 ព្រះមាតាព្រះភាគត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ខ្មោលកិក្ខុចាំទ្បាយ បានឮថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចល្លាសកំ

សម្ពុហុណ ភិក្ខុ ឥន្ទ្រេ ឧបសង្កម្មិក្ខា ឯកទ-
 រោចំ ភកកំ ទោ អាវុសោ អញ្ញាត្រេវ រត្តិភោជនា
 កុញ្ញតិ ភិក្ខុសង្ខេប ច អញ្ញាត្រេ ទោ បទាវុសោ
 រត្តិភោជនា កុញ្ញមាទា អប្បពាទតត្វ សញ្ញាទន្តិ
 អប្បកត្តតត្វ លហុដ្ឋាទត្វ ពលត្វ ជាសុវិហារត្វ
 ឯដ ឥន្ទ្រេចំ អាវុសោ អញ្ញាត្រេវ រត្តិភោជនា
 កុញ្ញមាទា អប្បពាទតត្វ សញ្ញាទិស្សដ អប្បកត្ត-
 តត្វ លហុដ្ឋាទត្វ ពលត្វ ជាសុវិហារត្វាតិ ឯវ
 វុត្តេ កេវិ^(១) ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រេ តេ ភិក្ខុ ឯវ អវចុត្ត
 មយំ ទោ បទាវុសោ សាយត្បេវ កុញ្ញម ទោតា
 ច ទិវ ច វិការលេ តេ មយំ សាយត្បេវ កុញ្ញមាទា
 ទោតា ច ទិវ ច វិការលេ អប្បពាទតត្វ សញ្ញាទាម
 អប្បកត្តតត្វ លហុដ្ឋាទត្វ ពលត្វ ជាសុវិហារត្វ

១ ឧ. កំ ១ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សម្មិច្ឆេទស្ស

ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅក្នុងទ្រង់ខ្យល់ ហើយបាត់ខ្យល់ ខ្យល់
 លោកមានកាយទ្រង់ខ្យល់ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយ វៀរចាកការ
 សោយភោជនក្នុងវេលាយប់ ទ្រង់ភិក្ខុសង្ខេប កិច្ចការ វៀរចាកការចិ-
 ភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ដែរ ខ្យល់លោកមានកាយទ្រង់ខ្យល់ កាល
 ពួកភិក្ខុចិភោគ វៀរចាកការចិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ ក៏ដឹង
 ច្បាស់ ខ្លឹមភាពជាអ្នកមានភាពធាតិច មានជំនីតិច ការក្រោកហើសរហូន
 កម្លាំង ទិវិការនៅសប្បាយ ខ្យល់លោកមានកាយទ្រង់ខ្យល់ លោក
 ទ្រង់ខ្យល់ ចូរមក ចូរចិភោគ វៀរចាកការចិភោគភោជនក្នុងវេលា-
 យប់ចេញ ខ្យល់លោកមានកាយទ្រង់ខ្យល់ កាលចិលោកទ្រង់ខ្យល់
 ចិភោគ វៀរចាកការចិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ គង់ទិវិបាទ
 ជំនីច្បាស់ ខ្លឹមភាពជាអ្នកមានភាពធាតិច មានជំនីតិច ការក្រោកហើស
 រហូន កម្លាំង ទិវិការនៅសប្បាយ ខ្យល់ភិក្ខុទ្រង់ខ្យល់ បាទពួក កាល
 ដែលពួកភិក្ខុកាលយំទិវិការហើយ អ្នកទ្រង់ខ្យល់ បាទដូចជាបទៅទិវិ
 ពួកភិក្ខុទ្រង់ខ្យល់ យំទិវិការហើយ ខ្យល់លោកមានកាយទ្រង់ខ្យល់ ពួក
 យើងវិភោគចិភោគ ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក ទិវិវេលាថ្ងៃដែលជាវេលា
 វិកាល យើងទ្រង់ខ្យល់ កាលចិភោគ ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក ទិវិ
 វេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាលហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ ខ្លឹមភាពជាអ្នកមានភា-
 ពធាតិច មានជំនីតិច ការក្រោកហើសរហូន កម្លាំង ទិវិការនៅសប្បាយ

វិស្វក្ខ វិចារិវិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ

តេ មយំ កី សង្ខិដ្ឋកំ ហិក្ខា កាលិកំ
អនុជានិស្សាម សាយក្យោ មយំ កុញ្ញិស្សាម នាកោ
ធនិកំ ធនិកំ កាលេតិ ។ ឃី កន្ថេ ។

[២២៤] កំណុំ មេ គុម្ពេ កិក្ខុវេ ឃី ធម្មំ ទេសិតំ
អាជាតាម យំ កិក្ខាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ
សុទំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទំ វា តស្ស អកុសលា
ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ ហេ
ហេតំ កន្ថេ ។ ធនុ មេ គុម្ពេ កិក្ខុវេ ឃី ធម្មំ ទេសិតំ
អាជាតាម ឥទេកកុស្ស ឃីវ្យំ សុទំ វេទនំ វេទិយកោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
ឥទេ បទេកកុស្ស ឃីវ្យំ សុទំ វេទនំ វេទិយកោ
អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ
ឥទេកកុស្ស ឃីវ្យំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយកោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ

វិស្វក្ខ វិចារិវិស្វក្ខ វិស្វក្ខ ៣

យេនិចារិវិស្វក្ខ វិចារិវិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ
សុភោមកោតិសិទ្ធិវិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ
យេនិចារិវិស្វក្ខ វិចារិវិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ
វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ វិស្វក្ខ

[២២៥] ខ្មាលភិក្ខុតាំងខ្សោយ អ្នកតាំងខ្សោយ យល់ខ្លាំងដែល
គេថាគេសម្តែងហើយ យ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ វេទនិច្ចម្មន្តរវេទ
នាណមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬក៏មិនទុក្ខមិនសុខ អកុសលធម៌តាំងខ្សោយ
ចេសំគោត្តា វេទនិសាចស្សន្តរវេទ កុសលធម៌តាំងខ្សោយ វេទនិច្ចម្មន្ត
ឡើង វេទនិច្ចម្មន្ត ។ ចង់គ្រូព្រះអង្គជំនាញ យើងខ្ញុំមិនយល់ទេ ។ ខ្មាល
ភិក្ខុតាំងខ្សោយ អ្នកតាំងខ្សោយ ក្រែងយល់ខ្លាំងដែលគេថាគេ សម្តែង
ហើយ យ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួល
សុខវេទនាចបរនេះហើយ អកុសលធម៌តាំងខ្សោយ វេទនិច្ចម្មន្តឡើង
កុសលធម៌តាំងខ្សោយវេទនិសាចស្សន្តរវេទ មួយទៀត បុរសបុគ្គលមួយ
មួយក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលសុខវេទនាចបរនេះហើយ អកុសលធម៌
តាំងខ្សោយ វេទនិសាចស្សន្តរវេទ កុសលធម៌តាំងខ្សោយវេទនិច្ចម្មន្តឡើង
បុរសបុគ្គលមួយក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលទុក្ខវេទនាចបរនេះ អកុ-
សលធម៌តាំងខ្សោយ វេទនិច្ចម្មន្តឡើង កុសលធម៌តាំងខ្សោយ វេទនិសាច-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិច្ឆបណ្ណសក្ក

ឥឡ បទេកកុស្ត្រ ឯវរុយំ ធុត្តំ វេទនំ វេទិយតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តិ ឥឡ កុស្ត្រ ឯវរុយំ អធុត្តមសុទ្ធំ
 វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ
 កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឥឡ បទេកកុស្ត្រ
 ឯវរុយំ អធុត្តមសុទ្ធំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។
 ឯវំ កន្តេ ។

(២២២) សាធុ ភិក្ខុវេ មយា ទេតំ ភិក្ខុវេ អញ្ញាតំ
 អភិវឌ្ឍ អនិទ្ធិ អវិនិតំ អសន្តិកតំ អធុសិទ្ធិ(១)
 បញ្ញាយ ឥឡ កុស្ត្រ ឯវរុយំ សុទ្ធំ វេទនំ វេទិយតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ឯវរុយំ អជាទន្តោ ឯវរុយំ សុទ្ធំ វេទនំ
 បដហជាតិ វេទយន្តំ អបិ ធុ(២) មេ ឯតំ ភិក្ខុវេ
 ឯវរុយំ អភិវឌ្ឍន្តិ ។ ចោ ចោតំ កន្តេ ។
 យស្មា ច ចោ ឯតំ ភិក្ខុវេ មយា ញាតំ

១ ឧ.ប. អនិទ្ធិ ។ ២ ម. អបិ ធុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុវ្វិច្ឆបណ្ណសក្ក

សូន្យទៅ មួយទៀត បុរសចុក្កលក្ខមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាល
 ទទួលទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង បុរសចុក្កលក្ខមួយក្នុងសាសនា
 នេះ កាលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ មួយវិញ
 ទៀតបុរសចុក្កលក្ខមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា
 បែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំង
 ឡាយតែងចម្រើនឡើងវែងៗ ។ ព្រះករុណាព្រះគន្ធី យើងខ្ញុំយល់ ។

(២២៦) ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត ហេតុខ្លះ គឺជាគត មិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់
 យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពង្រឹងត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរស-
 ចុក្កលក្ខមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលសុខវេទនាបែបនេះ អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 សាបសូន្យទៅ កាលគឺជាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយកាលថា អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូលរបស់ ឲ្យសុខវេទនាបែបនេះចេញ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ហេតុបែបខ្លះ មានដល់គឺជាគតទេ ។ បពិត្រព្រះគន្ធីដ៏ចម្រើន ហេតុខ្លះ
 មិនដែលមានទេ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុខ្លះ គឺជាគតធ្លាប់ដឹង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា
អភិវឌ្ឍន្តិ ភស្មាហំ វរុយំ សុចំ វេទនំ
ឧបសម្បជ្ជំ វិហារជាតិ វជាមិ ។

(២២៧) មយា ទេតំ ភិក្ខុវេ អញ្ញាតំ អភិវស្ស
អធិដ្ឋំ អវិធិតំ អសច្ឆិកាតំ អដុសិតំ បញ្ញាយ
នំទេកចុស្ស វរុយំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា
ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
វរុយំ អជាទត្ថោ វរុយំ ទុក្ខំ វេទនំ បជហជាតិ
វទេយ្យំ អបិ ទុ មេ វតំ ភិក្ខុវេ បដិវ្រប់
អភិវស្សាតិ ។ យោ ហេតំ កន្តិ ។ យស្មា
ច ទោ វតំ ភិក្ខុវេ មយា ញាតំ ធិដ្ឋំ វិធិតំ
សច្ឆិកាតំ ដុសិតំ បញ្ញាយ នំទេកចុស្ស វរុយំ
ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ
កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ភស្មាហំ វរុយំ ទុក្ខំ
វេទនំ បជហជាតិ វជាមិ ។ មយា ទេតំ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កន្ត

អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយតែង
ចម្រើនឡើង ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបគេជាគតិពោលថា
អ្នកទាំងឡាយចូរសម្រេចទៅ ដោយសុខវេទនាចែបនេះចុះ ។

(២២៧) ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុខ្លះ គឺជាគត មិន
ធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ មិន
ធ្លាប់កាលត្រូវដោយប្រាថ្នាថា ចុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ
កាលទទួលទុក្ខវេទនាចែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កាលបើគេជាគតមិនដឹងយ៉ាង
នេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ខ្ញុំទុក្ខវេទនានេះចេញ
ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុខ្លះ សមគួរដល់គេជាគតវិជ្ជា ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដឹងចម្រើន ហេតុខ្លះ មិនសមគួរទេ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែ
ហេតុខ្លះ គឺជាគតធ្លាប់ដឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
ធ្លាប់កាលត្រូវដោយប្រាថ្នាថា ចុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ
កាលទទួលទុក្ខវេទនាចែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះហេតុណា ព្រោះ
ហេតុនោះ ទើបគេជាគតិពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ទុក្ខវេទនា
ចែបនេះចេញ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុខ្លះ គឺជាគត

កិច្ចសន្យា វិធានវិស្សន្ត បុព្វទោត

អញ្ញាតំ អភិស្ស អធិដ្ឋំ អវិទិតំ អសច្ឆិកាតំ អដ្ឋ-
សិតំ បញ្ញាយ ឥនេកទ្ធស្ស វរុបំ ទុក្ខំ វេទនំ
វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិកំ វរមហំ អជាទន្តោ វរុបំ ទុក្ខំ
វេទនំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារជាតិ វទេយ្យំ អបិ ទុ មេ
ឯតំ ភិក្ខុវេ បជ្ឈិបំ អភិស្សាតិ ។ ទោ ហោតំ
កន្តុ ។ យស្មា ច ទោ ឯតំ ភិក្ខុវេ មយា
ញាតំ ធិដ្ឋំ វិទិតំ សច្ឆិកាតំ ដ្ឋសិតំ បញ្ញាយ
ឥនេកទ្ធស្ស វរុបំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយតោ អកុ-
សលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិកំ
តស្មាហំ វរុបំ ទុក្ខំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារជាតិ
វទាមិ ។

កិច្ចសន្យា វិធានវិស្សន្ត កាលោកកិច្ចសន្យា

មិនប្រាប់ដឹង មិនប្រាប់ឃើញ មិនប្រាប់យល់ មិនប្រាប់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់
មិនប្រាប់ពាល់គ្រូ ដោយប្រាថ្នា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ភ្នំសាសនា
នេះ កាលទទួលនូវទុក្ខវេទនាចែបនេះ អកុសលធម៌ចាំឱ្យយ តែង
សាចស្លូតទៅ កុសលធម៌ចាំឱ្យយ តែងចម្រើនឡើង កាលគង់គង
មិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយកាលថា អ្នកចាំឱ្យយ ចូរសម្រេចទៅ
ដោយទុក្ខវេទនាចែបនេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ ហេតុម្តី សមន្ត
ដល់គង់គងដៃប្តេ ។ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុម្តី មិនសមន្ត
ទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ តែហេតុម្តី គង់គង ប្រាប់ដឹង ប្រាប់ឃើញ
ប្រាប់យល់ ប្រាប់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ប្រាប់ពាល់គ្រូ ដោយប្រាថ្នា បុរស-
បុគ្គលពួកមួយ ភ្នំសាសនានេះ កាលទទួល នូវទុក្ខវេទនាចែបនេះ
អកុសលធម៌ចាំឱ្យយ តែងសាចស្លូតទៅ កុសលធម៌ចាំឱ្យយ
តែងចម្រើនឡើង ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ប្រាថ្នាគង់គង
កាលថា អ្នកចាំឱ្យយចូរសម្រេចទៅ ដោយទុក្ខវេទនាចែបនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

(២២៨) មយោ ចេតំ កិក្ខុវេ អញ្ញាតំ អភវិស្ស
 អនិដ្ឋំ អវិនិតំ អសច្ឆិកាតំ អដុសិតំ បញ្ញាយ
 ឥនេកទូស្ស ឯវរូបំ អនុក្កមស្មទំ វេទនំ វេទិយតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិកិ ឯវមហំ អជាទន្តោ ឯវរូបំ អនុក្កមស្មទំ
 វេទនំ បដិហាជាតិ វេទយ្យំ អបិ ទុ មេ ឯតំ
 កិក្ខុវេ បដិវរូបំ អភវិស្សាតិ ។ នោ ហេតំ កន្ត ។
 យស្មា ច ទោ ឯតំ កិក្ខុវេ មយោ ញាតំ ធិដ្ឋំ
 វិនិតំ សច្ឆិកាតំ ដុសិតំ បញ្ញាយ ឥនេកទូស្ស
 ឯវរូបំ អនុក្កមស្មទំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិកិ កស្មាហំ
 ឯវរូបំ អនុក្កមស្មទំ វេទនំ បដិហាជាតិ វនាមិ ។
 មយោ ចេតំ កិក្ខុវេ អញ្ញាតំ អភវិស្ស អនិដ្ឋំ អវិនិតំ
 អសច្ឆិកាតំ អដុសិតំ បញ្ញាយ ឥនេកទូស្ស ឯវរូបំ
 អនុក្កមស្មទំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសក្ក

(២២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុនេះ គឺថាគត
 មិនប្រាប់ដឹង មិនប្រាប់ឃើញ មិនប្រាប់យល់ មិនប្រាប់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់
 មិនប្រាប់ពាល់ត្រូវ ដោយប្រាថ្នាថា ចុះសច្ចុលក្ខមមួយ ក្នុងសាសនា
 នេះ កាលទទួលនូវអនុក្កមស្មទំវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាចស្មុំឡើង កាលគឺថា-
 គតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះចង
 នូវអនុក្កមស្មទំវេទនាបែបនេះចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ សម
 គួរដល់គឺថាគតដៃវេ ។ បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិនសម
 គួរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុនេះ គឺថាគត ប្រាប់ដឹង ប្រាប់
 ឃើញ ប្រាប់យល់ ប្រាប់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ប្រាប់ពាល់ត្រូវ ដោយប្រាថ្នាថា
 ចុះសច្ចុលក្ខមមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវអនុក្កមស្មទំវេទនា
 បែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងសាចស្មុំឡើង ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ
 ទើបគឺថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះចងនូវអនុក្កមស្មទំវេទនា
 បែបនេះចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុនេះ គឺថាគត
 មិនប្រាប់ដឹង មិនប្រាប់ឃើញ មិនប្រាប់យល់ មិនប្រាប់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់
 មិនប្រាប់ពាល់ត្រូវ ដោយប្រាថ្នាថា ចុះសច្ចុលក្ខមមួយ ក្នុងសាសនា
 នេះ កាលទទួលនូវអនុក្កមស្មទំវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

ភិក្ខុវង្ស ពិធីនិវេទន្ត អប្បមាត

បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិកិ ឯវមហំ
 អជាទន្តោ ឯវរូបំ អនុក្កមសុទំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារជាតិ វនេយ្យ អមិ នុ មេ ឯតំ កិក្ការេ បដិវ្រប់
 អភិវស្សាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តោ ។ យស្មា ច ខោ
 ឯតំ កិក្ការេ មយា ញាតំ និដ្ឋំ វិនិតំ សច្ចិកតំ ធុសិតំ
 បញ្ញាយ ឥនេកត្ថស្ស ឯវរូបំ អនុក្កមសុទំ វេទនំ
 វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិកិ តស្មាហំ ឯវរូបំ អនុក្កមសុទំ
 វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារជាតិ វនាមិ ។

[២២៧] ធាហំ កិក្ការេ សទ្ធសំយេវ កិក្កានំ អប្ប-
 មាទេន កាវណីយន្តិ វនាមិ ច បធាហំ កិក្ការេ សទ្ធសំ-
 យេវ កិក្កានំ ច អប្បមាទេន កាវណីយន្តិ វនាមិ ។
 យេ តេ កិក្ការេ កិក្ការេ អរហន្តោ ទិណាសវា វុសិតវន្តោ

ភិក្ខុវង្ស ពិធីនិវេទន្ត សេចក្តីមិនប្រមាទ

តែងសាចស្មន្ធទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កាលគង់-
 គនមិនបដិយានីនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្រេចទៅ
 ដោយអនុក្កមសុទ្ធវេទនាចែចនេះចុះ ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុខ្លះ សម
 គួរដល់គង់គង់ដើរព្រ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្លះ មិនសមគួរទេ ។
 ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុខ្លះ គង់គង់ គ្រប់ដំណី គ្រប់យើង គ្រប់យល់
 គ្រប់ធ្វើឱ្យដាច់ច្បាស់ គ្រប់ពាល់ត្រូវ ដោយប្រាជ្ញាថា បុរសចក្ខុវង្សកម្ម
 ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវអនុក្កមសុទ្ធវេទនាចែចនេះ អកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងសាចស្មន្ធទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបគង់គង់ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរសម្រេចទៅ ដោយអនុក្កមសុទ្ធវេទនាចែចនេះចុះ ។

[២២៨] ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គង់ នឹងពោលថា ភិក្ខុទាំង
 អស់ ត្រូវធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូច្នេះក៏ទេ ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត គង់គង់ នឹងបោះពោលថា ភិក្ខុទាំងអស់ មិនត្រូវធ្វើកិច្ច
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូច្នេះក៏ទេ ។ ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយណា ជាអហត្ថទិណាស្រព មានប្រាជ្ញាធម៌នៅរួចហើយ មាន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ខុទ្ទិយបណ្ណសតំ

កកករណីយា ឱហិតភាវា អនុប្បត្តសទត្តា បរិក្ខិ-
 ណកវសញ្ញាជនា សឌ្ឍនញ្ញា វិមុត្តា តថាវុទ្ធានាហំ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ ធម្មប្បមាទេន ករណីយន្តំ វនាមិ កំ
 កំស្ស ហេតុ កកកន្តសំ អប្បមាទេន អកត្វា តេ
 បមជ្ឈិតុំ ។ យេ ធម្មោ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេត្វា
 អប្បត្តមាទសា អនុត្តរំ យោកក្ខេមំ បត្តយមាណា
 វិហារន្តំ តថាវុទ្ធានាហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនំ អប្បមាទេន
 ករណីយន្តំ វនាមិ កំ កំស្ស ហេតុ អប្បវតាម
 ឥមេ អាយស្សន្តោ អនុលោមិកាធិ សេនា-
 សនាធិ បដិសេវមាណា កល្យាណមិត្តេ ភជមាណា
 ឥន្ទ្រិយាធិ សមញ្ញធម្មមាណា យស្សន្តាយ កុលបុត្តា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទិយបណ្ណសតៈ

កិច្ចវិជយត្តវេទិយា ធម្មាធម្មិយោ ធម្មាធម្មិយោ ធម្មាធម្មិយោ
 បេសំខ្លួនសម្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍
 បេសំខ្លួនសម្រេចហើយ មានសំយោជនៈក្នុងកតកសំលើនិហើយ ជា
 អ្នកផ្តុំស្រឡះដោយច្រវែងហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិយោ
 ថា ពួកភិក្ខុមានសភាពដូច្នោះ មិនបាច់ធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិន
 ប្រមាទឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នោះ បានធ្វើកិច្ចហើយ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ពួកភិក្ខុជាអរហន្ត-
 ទិណស្រពនោះ មិនគួរប្រមាទទៀតឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុទាំងឡាយណាជាសត្វបុគ្គល មិនទាន់បានដល់អរហន្តផល កំពុង
 ប្រាថ្នាខ្ពស់ដ៏ប្រសើរជាទីក្រៃបាតកៈយានៈ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺ-
 គតិយោថា ពួកភិក្ខុមានសភាពដូច្នោះ ទើបត្រូវធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តី
 មិនប្រមាទ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ត្រាវិសោកមាន
 កាយុទាំងនេះ សេពសេនាសទៈនិសមគ្នា សេពគប់ផ្លូវកល្យាណមិត្ត
 ទូន្មានផ្លូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយ ចេញចាកផ្លូវចូលទៅ
 កាន់ផ្លូវដោយច្រវែង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ណា កំពុង

វិជ្ជុទ្ធសូត កិណិរិសូត្រ សុខុសុ ឃប់បុគ្គលោ

សម្មនេវ អភារស្មា អនការិយំ បព្វជន្តិ គននុត្តរំ
ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សន្តិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈ វិហារេយ្យន្តិ ។ ឥមំ ទោ
អហំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ភិក្ខុនំ អប្បមាណសំ
សម្មស្សមាណោ អប្បមាណេន ករណីយន្តិ វនាមិ ។

(២៣០) សន្តិមេ ភិក្ខុវេ បុគ្គលា សន្តោ សំ-
វិជ្ជមាណា លោកស្មី កកមេ សត្ត ឧកតោកាភិមុត្តោ
បញ្ញាវិមុត្តោ កាយសក្ខី ធិដ្ឋិប្បន្តោ សន្ធាវិមុត្តោ
ធម្មានុសារី សន្ធានុសារី ។

(២៣១) កកមេ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
ឧកតោកាភិមុត្តោ ឥន ភិក្ខុវេ ឯកាច្ឆា បុគ្គលោ យេ
តេ សន្តា វិហារត្វា អត្ថក្កម្ម រូប អារុប្បា តេ
កាយេន មុសិក្វា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ធិស្សា
អាសវំ បរិក្ខីណា ហោន្តិ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
ឧកតោកាភិមុត្តោ ។ ឥមស្ស ទោ អហំ ភិក្ខុវេ

វិជ្ជុទ្ធសូត កិណិរិសូត្រ បុគ្គលទី ១ ពុទ្ធភក្ខុលតាំង ៧

ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឱ្យលោកុត្តរេមិនោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយាទមិ
ដោយព្រាហ្មច្ឆន្ទនិងក្នុងបុគ្គុទ្ធ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិយា-
បថទាំង ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់នៅនិព្វានយើង ឱ្យដល់
នៃសេចក្តីមិនប្រធាននេះនិង របស់ភិក្ខុទាំងឡាយនេះហើយ ទើបពោល
ថា ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវតែធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រធាន ។

(២៣០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល វេ ពួកនេះ តែងមានគ្រប់
គ្រាន់ក្នុងលោក បុគ្គល វេ ពួកដូចម្តេចខ្លះ គឺឧកតោកាភិមុត្តបុគ្គល ១
បញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ១ កាយសក្ខិបុគ្គល ១ ធិដ្ឋិប្បន្តបុគ្គល ១ សន្ធាវិមុត្ត-
បុគ្គល ១ ធម្មានុសារិបុគ្គល ១ សន្ធានុសារិបុគ្គល ១ ។

(២៣១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះឧកតោកាភិមុត្តៈ
នោះ គឺដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ
ពាល់ត្រូវឱ្យវិហារភិក្ខុទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយ
កាយផង ពុទ្ធជើញច្បាស់ (ឱ្យវិយសព្វទមិ) ដោយព្រាហ្មច្ឆន្ទ កាលៈ
ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ អស់ទៅផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
នេះហៅថា ឧកតោកាភិមុត្តបុគ្គល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់នៅ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភិក្ខុនោ ន អប្បមាណេន កាណិយន្តិ វេនាមិ តំ កំស្ស ហេតុ កកត្តស្ស អប្បមាណេន អកត្វោ សោ បមជ្ឈិតំ ។

[២៣២] កកតោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បញ្ញាវិមុត្តោ ឥន ភិក្ខុវេ ឯកតោ បុគ្គលោ យេ តេ សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម្ម រូបេ អាវុច្ឆា តេ ន កាយេន ដុសិត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា អាសវំ ច វិក្ខិណា ហេត្ថិ អយំ វុទ្ធកិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បញ្ញាវិមុត្តា ។ ឥមស្សចិ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ន អប្បមាណេន(*) កាណិយន្តិ វេនាមិ តំ កំស្ស ហេតុ កកត្តស្ស អប្បមាណេន អកត្វោ សោ បមជ្ឈិតំ ។

[២៣៣] កកតោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ កាយស ក្ខិ ឥន ភិក្ខុវេ ឯកតោ បុគ្គលោ យេ តេ សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម្ម រូបេ អាវុច្ឆា តេ កាយេន ដុសិត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកតោ អាសវំ

* ឆ. ហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមាណេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភោលថា ភិក្ខុនេឯនិ មិនបាចំធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ភិក្ខុនោះបានធ្វើកិច្ចនោះហើយ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ភិក្ខុនោះមិនប្រមាទទៀតឡើយ ។

[២៣២] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្សាយ ចុះចុះចុះចុះចុះចុះចុះចុះ តើ ដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្សាយ ចុះចុះចុះចុះចុះ ក្នុងសាសនានេះ មិន បានរាល់គ្រូ ឲ្យវិមោក្ខចាំនិទ្សាយដ៏ល្អិត មិនបានរួច ព្រោះកន្លងផុតរួច ដោយកាយទេ នៃបានឃើញច្បាស់ (ឲ្យអាយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាធីន កាសវៈចាំនិទ្សាយរបស់ចុះចុះចុះចុះ ក៏កសវៈទៅធីន ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្សាយ ចុះចុះចុះចុះចុះ បញ្ញាវិមុត្តចុះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្សាយកថាគត ភោលថា ភិក្ខុនេឯនិ មិនបាចំធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ភិក្ខុនោះបានធ្វើកិច្ចនោះ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទហើយ ភិក្ខុនោះមិនប្រមាទទៀតទេ ។

[២៣៣] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្សាយ ចុះចុះចុះចុះចុះចុះចុះ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្សាយ ចុះចុះចុះចុះចុះ ក្នុងសាសនានេះ បាន រាល់គ្រូឲ្យវិមោក្ខចាំនិទ្សាយដ៏ល្អិត មិនបានរួច ព្រោះកន្លងផុតរួចដោយ កាយធីន បានឃើញច្បាស់ (ឲ្យអាយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាធីន កាសវៈ

កិច្ចសន្យា ពិភាក្សា ឧបសគ្គ ចក្ខុវិស័យ

បរិក្ខេបណា ហោត្តិ អយំ វុទ្ធតិ កិច្ចវេ បុគ្គលោ
កាយសត្តិ ។ ឥតស្ស ទោ អហំ កិច្ចវេ កិច្ចវេ
អប្បមាទេន ករណីយន្តិ វនាមិ តំ កិច្ចស្ស ហេតុ
អប្បវេទនា អយមាយស្មា អនុលោមិកាចិ សេតា-
សនាចិ បដិសេវនា កល្យាណមិត្ត ភជមាតោ
ឥន្ទ្រិយាចិ សមន្តាយមាតោ យស្សត្តាយ កុល-
បុត្តា សម្មនេវ អភាស្មា អនតាវយំ បព្វជន្តិ តទទុត្តរំ
ព្រហ្មចរិយបរិយោសាចំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សន្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារយ្យតិ ។ ឥមំ ទោ
អហំ កិច្ចវេ ឥតស្ស កិច្ចវេ អប្បមាទេន
សម្បស្សមាតោ អប្បមាទេន ករណីយន្តិ វនាមិ ។

(២៣៤) កតមោ ច កិច្ចវេ បុគ្គលោ
ធិដ្ឋិប្បត្តោ ឥច កិច្ចវេ ឯកោ បុគ្គលោ យេ តេ
សន្តា វិហារត្វា អភិញ្ញា រូបេ អាវុប្បា តេ ទ(១)
កាយេន មុសិក្វា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ធិស្វា

១ ឧ. សេតោ ១ ហោតិ ។

កិច្ចសន្យា ពិភាក្សា ឧបសគ្គ ចក្ខុវិស័យ

តាំងឡាយពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះ ក៏រស់នៅផង ខ្លាលកិច្ចតាំងឡាយ
បុគ្គលនេះហៅថា កាយសត្តិបុគ្គល ។ ខ្លាលកិច្ចតាំងឡាយ ភវាគគ
ពោលថា កិច្ចនេះឯង ទើបត្រូវធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត
ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ត្រូវតែលោកមានកាយនេះ សេត
ខ្លះសទាននេះដ៏សមគួរ សេតឥច្ចុវិស័យកិច្ច ឬខ្លួនខ្លះអន្ទ្រិយ
តាំងឡាយ កុលបុត្តតាំងឡាយ ចេញពីកន្លះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយ
ប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកក្នុងរាជវាំង ក៏បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ខ្ល
លោកក្នុងរាជវាំងនោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយចមិ ដោយព្រាជ្ញាខ្លួនឯង
ក្នុងចក្ខុវិស័យ ហើយសម្រេចសម្រាទ្តនោះដោយអវិយាចថ ៤ ។ ខ្លាលកិច្ច
តាំងឡាយ ភវាគគ ពិចារណារម័យន្តរណ៍នៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង
របស់កិច្ចនេះច្បាស់ហើយ ទើបបានពោលថា កិច្ចនោះ ត្រូវតែធ្វើកិច្ច
ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

(២៣៤) ខ្លាលកិច្ចតាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះទីដ្ឋិប្បត្តៈ តើដូច-
គេច ខ្លាលកិច្ចតាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិនបាន
ពាល់ត្រូវខ្លវិះខាតតាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយ
កាយទេ ត្រាន់តែបានឃើញ (ខ្លវិះខាតរូបចមិ) ដោយព្រាជ្ញាចុះណោះ

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ឯកទេ អាសវំ បរិក្ខំណា ហោន្តិ ភថាភតប្បវេទិតា
 ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិន្នា ហោន្តិ វេទិតា អយំ
 វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ និដ្ឋិប្បតោ ។ ឥមស្សបិ ទោ
 អហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ អប្បមាទេន ករណីយន្តិ វនាមិ
 តំ កំស្ស ហេតុ អប្បវនាម អយមាយស្នា អនុលោ-
 មិកានិ សេនាសនានិ មជិសវមាទោ កុល្យាណមិត្ត
 ភជមាទោ វុទ្ធិយានិ សមន្តានយមាទោ យស្សត្តាយ
 កុលបុត្តា សម្មនេវ អភារស្នា អនតារិយំ បទ្ធនិដ្ឋិ
 ភនទុត្តំ ព្រហ្មវេយមវិយាសានិ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សុដ្ឋិតត្វា ឧបសម្មជ្ជំ វិហារយ្យតិ ។
 ឥមំ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ ឥមស្ស ភិក្ខុវោ អប្បមា-
 ននលំ សម្មស្សមាទោ អប្បមាទេន ករណីយន្តិ
 វនាមិ ។

(២៣៧) កតតោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 សន្តវម្ភតោ ឥច ភិក្ខុវេ ឯកទេ បុគ្គលោ យេ
 តេ សន្តា វិហេត្តា អតិក្កម្ម រូបេ អាវុប្បា តេ ន
 កាយេន ដុសិត្វា វិហារិ បញ្ញាយ ចស្ស និស្សា

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ហើយ ភាសៈទាំងឡាយពួកនេះរបស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ទាំងពួកផង
 ដែលគេជាគន្លងម្តងហើយ ក៏បុគ្គលនោះ បានយល់ច្បាស់ដោយប្រាថ្នា
 បានប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា ទិដ្ឋិច្ឆន្ត-
 បុគ្គល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេជាគតិពាលថា ភិក្ខុនេះឯង ត្រូវតែធ្វើ
 កិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ជំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា
 ត្រូវតែលាភាគនាយុនេះ សេចក្តីសេនាសនៈដ៏សមត្ថ គប់ខ្លួនកុល្យ-
 ណាមិត្ត ខ្លួនខ្លួនវុទ្ធិយទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ណា ក៏
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ខ្លួនលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិ-
 យធម៌ ដោយប្រាថ្នាខ្លួនឯងក៏បទុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនូវដោយ
 និយាមថ ២ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេជាគតិពាលាយើងខ្លួនដែល
 នៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់ភិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ បានជាពាល
 ថា ភិក្ខុនោះ ត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

(២៣៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឈ្មោះសន្តវម្ភត្តៈ កើដូច-
 ម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ កុសិសាសនានេះ មិនបាន
 ពាល់ត្រូវ ខ្លួនវិហេត្តទាំងឡាយ ដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូប
 ដោយកាយទេ ត្រាន់នៃយើង (ខ្លួនវិហារយសច្ចធម៌) ដោយប្រាថ្នាចំណេះ

កិច្ចសន្យា រវាងសិស្ស បុគ្គល ធួបុគ្គល

ឯកច្ឆេទ អាសវា បរិច្ឆេទ ហោង្គិ កថាភតេ ចស្ស
 សន្យា ធីរិដ្ឋា ហោតិ មូលជាតា បតិដ្ឋិតា អយំ វុត្តិ
 កិច្ចវេ បុគ្គលោ សន្យាវិមុត្តោ ។ ឥមស្សបិ ទោ
 អហំ កិច្ចវេ កិច្ចវេ អប្បមាទេន ករណីយន្តិ
 វន្ទាមិ តំ កិច្ចវេ ហេតុ អប្បវទាម អយមា-
 យស្មា អនុលោមិកាទិ សេនាសទាទិ បដិសេវនា
 កល្យាណមិត្តេ កដមាទោ ឥន្ទ្រិយាទិ សមន្ទាទយមា-
 ទោ យស្សន្ទាយ កុលបុត្តា សម្មាទេវ អភាវស្មា
 អនកាវិយំ បព្វជន្តិ កនទុត្តរំ ព្រហ្មទិវយបរិយោសាទំ
 ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារយ្យមិ ។ ឥមំ ទោ អហំ កិច្ចវេ ឥមស្ស
 កិច្ចវេ អប្បមាទេន សម្បស្សនាទោ អប្បមាទេន
 ករណីយន្តិ វទាមិ ។

(២៣៦) កតតោ ច កិច្ចវេ បុគ្គលោ
 ធម្មាទុសារី ឥន កិច្ចវេ ឯកច្ឆេទ បុគ្គលោ យេ តេ
 សន្យា វិហោត្វា អតិក្កត្ត រូបេ អាវុប្យា តេ ន
 កាយេន ដុសិក្វា វិហាតិ បញ្ញាយ ចស្ស ធីស្មា

កិច្ចសន្យា រវាងសិស្ស បុគ្គល ២ ក្នុងករណីបុគ្គល ៣

ហើយ ភាសាវិចារិទ្ធិយក្ខន្ធម្មវេសបុគ្គលនោះ កំភសំវេ តំនិសត្វ
 របស់បុគ្គលនោះ កំភសំវេ មានបុសគល់ប្រតិស្ថានភ្ជាប់ខ្លួន ក្នុងព្រះភថា-
 ភត ខ្នាលភិក្ខុតំនិទ្ធិយ បុគ្គលនេះហៅថា សន្យាវិមុត្ត ។ ខ្នាលភិក្ខុ
 តំនិទ្ធិយ អថភតភពលថ កិច្ចនេះឯង ត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តី
 មិនប្រមាទទៀត ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ត្រូវតែលោក
 មានកាយនេះ សេចក្តីសេនាសនៈដ៏សមគួរ គប់ខ្លួនកល្យាណមិត្ត ខ្លួន
 ខ្លួនត្រូវតំនិទ្ធិយ កុលបុត្តតំនិទ្ធិយ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលទៅ
 កាន់ផ្ទះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកក្នុងធម៌ណា ក៏បានធ្វើឱ្យគំពូស
 ខ្លួនលោកក្នុងធម៌នោះដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មទិវយធម៌ ដោយប្រាថ្នាខ្លួនឯង
 ក្នុងចក្ខុវិស័យ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយវិយាច ៤ ។ ខ្នាលភិក្ខុ
 តំនិទ្ធិយ ភថភតភពលាយេញនូវផល នៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង
 របស់កិច្ចនេះច្បាស់ហើយ បានជាពោលថា កិច្ចនោះ ត្រូវតែធ្វើកិច្ច
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

(២៣៦) ខ្នាលភិក្ខុតំនិទ្ធិយ បុគ្គលនោះចេញទុសារី តើ
 ដូចម្តេច ខ្នាលភិក្ខុតំនិទ្ធិយ បុគ្គលក្នុងមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិនបាន
 ពាល់ត្រូវ ខ្លួនវិហោត្វាតំនិទ្ធិយ ដ៏ល្អិត មិនបានប្រ ព្រោះកម្មនិម្មត្ត
 ដោយកាយនៃ ត្រាង់តែយេញ (នូវអិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាថ្នាចុះឈ្មោះ

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនៃកាយ ចម្លើយបណ្ឌិត

ឯកាច្ឆ អាសុវា បរិក្ខណា ហោត្តិ គថាគតប្បវេ-
 ធិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ មគ្គសោ ធិដ្ឋានំ ទមន្តិ
 អបិចស្ស ឥមេ ធម្មា ហោត្តិ សេយ្យថីនំ សន្ធិត្រ្រិយំ
 វិយ័ត្រ្រិយំ សត្តត្រ្រិយំ សមាធិត្រ្រិយំ បញ្ញាត្រ្រិយំ
 អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ ធម្មាទុសារី ។ ឥម-
 ស្សបំ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ អប្បមាទេន
 កាណិយន្តិ វនាមិ តំ កិស្ស ហេតុ អប្បវតាម
 អយមាយស្មា អនុលោមិកានិ សេនាសនានិ បដិ-
 សេវមាតោ កល្យាណមិត្តោ កជមាតោ ឥន្ទ្រិយានិ
 សមម្នាទយមាតោ យស្សក្កាយ កុលបុត្តា សម្មារេ
 អការស្មា អនការិយំ បព្វជន្តិ តទទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយ-
 បរិយោសានំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អកិញ្ញា សន្ធិកក្កា
 ឧបសម្បជ្ជិ វិហារេយ្យតិ ។ ឥមំ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ
 ឥមស្ស ភិក្ខុវោ អប្បមាទេដលំ សម្បស្សមាតោ
 អប្បមាទេន កាណិយន្តិ វនាមិ ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនៃកាយ ចម្លើយបណ្ឌិត

ហើយ ភាសៈទាំងឡាយពួកគ្នាដែលបុគ្គលនោះ ក៏គេសំរេច ទាំងពួកធម៌
 ដែលព្រះគង្គនៃស្រីហើយ ក៏គ្មានដល់កិរិយាសម្តីនិម្មិតដោយប្រាថ្នា
 របស់បុគ្គលនោះ ព្រមទាំងបុគ្គលនោះ មានធម៌ទាំងនេះ គឺ សន្ធិត្រ្រិយ
 វិយ័ត្រ្រិយ សត្តត្រ្រិយ សមាធិត្រ្រិយ បញ្ញាត្រ្រិយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលនេះហៅថា ធម្មាទុសារី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតពោលថា
 ភិក្ខុនេះឯង ត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ត្រាវែកលោកមានកាយនេះ សេចក្តីសេនាសនៈ
 ជីសមគួរ គប់ខ្លូរកល្យាណមិត្ត ខ្លួនខ្លួនត្រ្រិយទាំងឡាយ ពួកកុលបុត្ត
 ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយច្របែក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្ត-
 រធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ខ្លួនលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រាថ្នាខ្លួនឯងក្នុងចក្ខុវិស័យ ហើយសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅដោយកិរិយាបថ ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតពិចារណាឃើញ
 ដល់នៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់ភិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ បានជាគថា-
 គតពោលថា ភិក្ខុនោះ ត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

សុត្តនិបិដក វជ្ជិយនិកាយ វជ្ជិយនិកាយ

កន្ទុក្កិ ព្រហ្មចរិយបរិវោសាណំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សន្និកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារយ្យតិ ។ ឥមំ
ទោ អហំ ភិក្ខុវេ ឥមស្ស ភិក្ខុវោ អប្បមាណសំ
សម្បស្សមាថោ អប្បមាណេន ករណីយន្តំ វនាមិ ។

[២៣៨] ជាហំ ភិក្ខុវេ អាទិកេវេ អញ្ញាណេនំ
វនាមិ អបិច ភិក្ខុវេ អនុបុព្វសិក្ខា អនុបុព្វ-
កិរិយា អនុបុព្វធម្មតា អញ្ញាណតោ ហោតិ ។
កថេវ ភិក្ខុវេ អនុបុព្វសិក្ខា អនុបុព្វកិរិយា
អនុបុព្វធម្មតា អញ្ញាណតោ ហោតិ ។ ឥច
ភិក្ខុវេ សទ្ធាជាតោ ឧបសន្តមតិ ឧបសន្តមៈត្តា
បយិរុតាសតិ បយិរុតាសៈត្តា សោតំ ឱនហតិ
ឱហិកសោតោ ធម្មំ សុណាតិ សុត្តា ធម្មំ ជាវេតិ

សុត្តនិបិដក វជ្ជិយនិកាយ វជ្ជិយនិកាយ

ភិបាទេភិក្ខុវេ កំច្បាសំ គ្រូវាលកុត្តរមិទានេ វិសេជាទិបំផុត ខៃត្រហ្ម-
ចារិយធមិ ដោយព្រាជ្ជាទ្ធិនំ កុត្តរមិទានេ ហើយសម្រេចសម្រាញ់
ដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ខ្នាលភិក្ខុពិនិទ្ធាយ ភថាគតិចារិយាយេញ
នូវវេលនៃសេចក្តីទិប្រធានៈនេះ របស់ភិក្ខុច្បាសំហើយ បានដំ
ពោលថា ភិក្ខុនារក្សវិកេត្តិកិច្ច ដោយសេចក្តីទិប្រធានៈទៀត ។

[២៣៩] ខ្នាលភិក្ខុពិនិទ្ធាយ ភថាគតិចារិយាយេញ
ត្រេកអរចំពោះអេហក្ខណ៍ ថាជាធម៌ខាងដើមទេ ខ្នាលភិក្ខុពិនិទ្ធាយ
ព្រាថោ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះអេហក្ខណ៍ នៃនិទានការសិក្សាដោយ
លំដាប់ ទានការធ្វើដោយលំដាប់ ទានការប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ ។
ខ្នាលភិក្ខុពិនិទ្ធាយ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះអេហក្ខណ៍ ទានការសិក្សា
ដោយលំដាប់ ទានការធ្វើដោយលំដាប់ ទានការប្រតិបត្តិដោយលំដាប់
ដូចម្តេច ។ ខ្នាលភិក្ខុពិនិទ្ធាយ កុលបុត្តក្នុងហសនានេះ ទានសព្វ
ទើបចូលទៅរក កាលបើចូលទៅរកហើយ ទើបចូលទៅអង្គុយជិត លុះ
ចូលទៅអង្គុយជិតហើយ ទើបផ្លៀងផ្លាតសាស្ត្រសាទ លុះផ្លៀងផ្លាតសា-
ស្ត្រសាទហើយ ទើបស្តាប់ធម៌ លុះស្តាប់ធម៌ហើយ ទើបចងចាំធម៌ (នោះ)

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយស្ស ចម្លើយចណ្ណសក

សោមិ ឆាម ភិក្ខុវេ ទុស្សាហោ បាហោសិ សាមិ
ឆាម ភិក្ខុវេ គុលបា បាហោសិ តឡិ ឆាម ភិក្ខុវេ
បដានំ បាហោសិ វិប្បដិបទ្ធាត្ថ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាបដិ-
បទ្ធាត្ថ ភិក្ខុវេ កវីទ្ធករិមេ ភិក្ខុវេ មោឃបុរិសា
អបក្កត្តា ឥមស្មា ធម្មវិណយា ។

(២៣៧) អត្ថិ ភិក្ខុវេ ចតុប្បដំ វេយ្យាករណំ
យស្សនិដ្ឋស្ស វិញ្ញំ វុរិសោ ធនិសេស្ស ចញ្ញាយ
អត្ថំ^(១) អាជាធម្មេ ឧទ្ទិសិស្សាម^(២) រា^(៣) ភិក្ខុវេ
អាជាធម្មេ មេត្តិ ។ តេ ច មយំ កន្ត កេ
ច ធម្មស្ស អញ្ញាការោតិ ។ យោមិ សោ ភិក្ខុវេ
សត្តា អាមិសគុកោ^(៤) អាមិសនាយោ អាមិ-
សេហិ សំសន្នោ វិហារតិ តស្សចាយំ វវរុមិ បណា-
បណាវិយោ^(៥) ឧ ទុបេតិ វវរុត្ត បោ អស្ស
អដ ឯ កកេយ្យម ឧ ច បោ វវរុស្ស^(៦) ឧ

១ ឧ. ចញ្ញាយតំ ។ ២ ឧ. ឧទ្ទិសិស្សាមិ ។ ៣ ឧ. រោតិ ឧ វិស្សនិ ។
៤ ឧ. អាមិសគុ ។ ៥ ឧ. ចណាបណវិយោ ។ ៦ ឧ. វវរុស្ស ។

សុត្តន្តបិដក ចម្លើយនិកាយ ចម្លើយចណ្ណសក

ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ
សេចក្តីប្តូរមើលនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សេចក្តីកម្រិត
ទុកនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ អ្នកចាំឱ្យយុវគ្រូនិងដល់
ខ្ញុំវិចត្តិ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ អ្នកវាំងឡាយ ចុះតែនឹងប្រតិបត្តិទុស
កុំមាន ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ មោឃបុរិសកម្មណៈនេះ នឹងឃ្លាតចាក
ធម្មវិន័យនេះ គ្រាយអម្បាលម៉ានៅ ។

(២៣៨) ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ការព្យាករណ៍ខ្ញុំវិសច្ចៈវាំង ៤ ពួក
វិញ្ញាបុរសគួរដឹងច្បាស់ ខ្ញុំវិសចក្តីវិសច្ចៈវាំង ៤ ណា ដែលគេបាន
សង្កេតឃើញ មិនយូរចំនួនឡើយ គេបាននឹងសម្តែងប្រាប់ ដល់អ្នក
ចាំឱ្យយុវ ។ នឹងបានដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិសច្ចៈមុំ ។ ចតុត្រៃគ្រូអង្គដ៏ចម្រើន
យើងខ្ញុំប្រះអង្គចាំឱ្យយណ្ឌន្ទៈ ពួកជនវាំងឡាយណាខ្លះ ដែលជា
អ្នកគួរដឹងខ្ញុំវិចមិបាន ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ សាស្ត្រណា ជាអ្នកចម្លង
ដោយភាមិសៈ ជាអ្នកមានភាមិសៈជាមតិក ជាអ្នកដំណាក់ដោយភាមិសៈ
ចាំឱ្យយាយើយ គុណសម្បត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គេបានចម្រើនដល់
សាស្ត្រានោះឡើយថា បើហេតុយ៉ាងនេះ មានដល់យើងចាំឱ្យយ ក្នុង
កាលណាយើយ យើងវាំងឡាយក៏នឹងធ្វើហេតុនោះក្នុងកាលនោះ បើ
ហេតុយ៉ាងនេះ មិនមានដល់យើងវាំងឡាយ យើងចាំឱ្យយក៏មិនធម្មី

កិច្ចសន្យា គឺជាអិស្សត្ត ខ្ញុំឈរជិតខ្ញុំ

ធំ ការយ្យាមាតិ ។ កិច្ចសន្យា យំ តថាតិកា
 សទ្ធសោ អាមិសេហិ វិសំសង្ខារំ វិហារតិ សទ្ធស្ស
 កិច្ចសន្យា សាវកស្ស សត្វ សាសនេ បរិយោកយ្យ(១)
 វត្តតោ អយមនុជន្តោ ហោតិ សត្វា ភគវំ សាវកោ-
 ហមស្មិ ជាតិ ភគវំ ជាតិ ជាតិ ជាតិ ។ សទ្ធស្ស
 កិច្ចសន្យា សាវកស្ស សត្វ សាសនេ បរិយោកយ្យ វត្តតោ
 វុទ្ធិនិយំ(២) សត្វ សាសនំ ហោតិ ឧដ្ឋន្តំ ។
 សទ្ធស្ស កិច្ចសន្យា សត្វ សាសនេ បរិយោ-
 កយ្យ វត្តតោ អយមនុជន្តោ ហោតិ កាមំ តថា
 ច នហរុ ច អដ្ឋិ ច អវិស្សត្តុ មេ សរិរេ អវិ-
 ស្សត្តុ មំសលោហិតំ យន្តំ បុរិសត្តាមេន បុរិស-
 រិយេន បុរិសចរណ្ណមេន បត្តន្តំ ច តំ អចាបុណិក្ខា
 រិយស្ស សន្តានំ អវិស្សត្តិ ។ សទ្ធស្ស កិច្ចសន្យា
 សាវកស្ស សត្វ សាសនេ បរិយោកយ្យ វត្តតោ ទ្ធិន្តំ
 ផលានំ អញ្ញតវំ ផលំ ចាជីកាន្តំ និដ្ឋេវ នម្ម

១. ខ. បរិយោកយ្យតិ វិស្សតិ ។ ២. ខ្លួនយំ ។

កិច្ចសន្យា គឺជាអិស្សត្ត ការបោះសម្រេចរូបវិសេសប្រការ

ធ្វើខ្លួនហេតុនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ គង្គានិមន្តជាចំបក់
 ដោយភាមិសៈចាំនិទ្ធាយ ដោយប្រការចាំនិទ្ធាយ ម្នាលភិក្ខុចាំនិ-
 ទ្ធាយ កាលសាវក ជាអ្នកមានសត្វ កាន់ភាមិហើយប្រព្រឹត្តក្នុងសាស-
 នាវៃព្រះសាស្ត្រ សភាវៈនេះគឺមានថា ព្រះបាទព្រះភោគជាសាស្ត្រ
 ភាគាភិញ្ញជាសាវក ព្រះបាទព្រះភោគ តែងច្រើនជ្រាប (ខ្លួនភាមិសិទ្ធិក្នុង
 ការចៅភោគវិញ្ញ) ភាគាភិញ្ញនេះបានដឹងឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិ-
 ទ្ធាយ កាលសាវកមានសត្វ កាន់ភាមិហើយប្រព្រឹត្ត ក្នុងសាសនា
 វៃព្រះសាស្ត្រ សាសនាចរស័ព្វព្រះសាស្ត្រ នឹងដុះដាល មានផ្កះ
 ទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ កាលសាវក ជាអ្នកមានសត្វ កាន់
 ភាមិហើយប្រព្រឹត្ត ក្នុងសាសនាចរស័ព្វព្រះសាស្ត្រ សភាវៈនេះ តែង
 មានថា សូមឱ្យស្សក សរសៃ និងភ្នំនឹង សរសៃទុះ ឯសាច់ឈាមក្នុង
 សរសៃចរស័ព្វភាគាភិញ្ញ ចង់វិនិស្ស័ត ក៏វិនិស្ស័តទៅចុះ កិច្ចណាដែលចុះ
 ត្រូវបានដោយកម្លាំងចរស័ព្វស ដោយព្យាយាមចរស័ព្វស ដោយ
 សេចក្តីច្រើនប្រែប្រួលចរស័ព្វស ចើភាគាភិញ្ញនេះបានសម្រេចកិច្ចនោះទេ
 ក៏មិនបន្តបន្តយក្យាយាមឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ កាលសាវក
 អ្នកមានសត្វ កាន់ភាមិហើយប្រព្រឹត្ត ក្នុងសាសនា ចរស័ព្វព្រះសាស្ត្រ
 ចណ្តាផលចាំនិទ្ធា ផលណាមួយ តែងបានសម្រេចក្នុងបច្ចុប្បន្នភាព

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋបបណ្ណសក្ក

អញ្ញា សតិ វា ទុច្ចាធិសេសេ អនាគាមិកាតំ ។
វេទនេវេទ ភកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ
ភាសិតំ អភិទទ្ធនំ ។

ពិជានិស្សន្តំ សេមំ និដ្ឋិតំ ។

ភិច្ឆេត្តោ ទុតិយោ និដ្ឋិតោ ។

ធិស្ស វិគ្គស្ស ទុទ្ធានំ

កុញ្ញារហហុលសស្សគលោកោ
មាលុក្ក្យដុក្កោ ទ កុណាលិទាមោ
និទទុទ្ធសហម្យតិហោ ទនា
នាធុក្កំ មនរតិវិទាមោ
អសមោ មវេរោ ទុតិយោ វវវត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ សុដ្ឋបបណ្ណសក្ក

អីនីនំ បានសម្រេចអរហត្តផល ឬបើនៅមានទុបាទក្នុងខ្លួនសេសសល់ ក៏
គង់បានជាអនាគាមិដ្ឋក្កលពុំមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បាន
ព្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ភ្នែកក៏ពុំទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីរេញចិត្ត
ក្រេកអរ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពិជានិស្សត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ភិច្ឆេត្ត ទី ២ ។

បញ្ជីរឿងដែលបាននោះគឺ

- ខ្លួនរកហុលេវាវទស្សត្រ ១ មហារកហុលេវាវទស្សត្រ ១
 - ខ្លួនមាលុក្ក្យដុក្កាវទស្សត្រ ១ មហាមាលុក្ក្យដុក្កាវទស្សត្រ ១
 - កុណាលិស្សត្រ ១ លុតិកោចមស្សត្រ បាតុមស្សត្រ ១
 - ទេវ្យកបាទស្សត្រ ១ គោលិស្សនិស្សត្រ ១ ពិជានិស្សត្រ ១
- (ចប់) វេទនិ ៦ ដែលមិនមានវគ្គដទៃស្មើ ។